C 2219 /2744

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ցրաման եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 փր. — Հատը 12 փր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
2
ՄԱՐՏ
MARDI
2 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7308 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2719

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԸ

•

Մէկ օրուան մէկ երկու յեղաշրջում, քանի մը ժամ տարբերութեամբ :

Փետր. 24 – 25, չորեքշաբթիէն հինգ – շաբթի լուսնալու դիւրերը, տեղի կ'ունենար զօր. Նեհիլի հրաժարումը, բոլոր պաշտօններէն :

Հինգշաբթի, ապստամբութիւն մը կը պայթէր Սուրիոյ մէջ, փախուստի մատնելով ամենազօր դիկտատորը, զօր. Շի – շէքլի :

Ներքին կապ մը չկար երկու շարժում – ներուն միջեւ. բայց ամբողջ արաբական աշխարհը ցնցուեցաւ :

Անակնկալ մըն էր, մանաւանդ, եգիպ – տոսի նոր յեղաշրջումը, այնքան վայրկեան յաղթանակէ մը ետք :

Յաջորդ օրը արուած բացատրութիւն – ներէն կը հետեւէր թէ այնքան ալ ծանրակշիռ հանգամանք չունէր տապնդումը :

Ցեղափոխական Խորհուրդին յայտա – րարութիւնը անցուդարձի մասին տեղե – կութիւններ կը հաղորդէր առանց խոս – ցնելու դոյները :

Պարզապէս կանոնադանցութիւն եւ իշ – խանաւանչ ձգտումներ կը վերագրէր զօր. Նեհիլի, որ առժամապէս հակազդեցութեան տակ առնուած էր :

Եւ ահա բարենչան լուրը.—

Շաբաթ օր, հեռագիրը կ'աւետէր թէ հաշտութիւն զոյացած է Ցեղ. Խորհուր – դին եւ հրաժարեալ զօրավարին միջեւ :

Նեհիլ վերստանձնած է Հանրապետու – թեան նախագահութիւնը, իսկ վարչա – պետ նշանակուած է զնդ. Նասըը, որ կը վարէր իշխանութիւնը, եռօրեայ տապնա – պի ընթացքին :

Այսպէս կը վարտաի փոթորիկ մը որ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէր Ե – զիպտոսի բարեկամներուն :

Ինչպէս կ'երեւայ, Ցեղ. Խորհուրդը, որ կը բաղկանայ երիտասարդ սպաներէ, յա – ջողեր է վերջին պահուն լաւագոյն լու – ծումը գտնել, հասուն դիտակցութեամբ :

Շատ աւելի ծանրակշիռ հանգամանք ունի սուրիական յեղաշրջումը :

Հինգերորդ փոթորիկն է որ կը պայթի այս երկրին մէջ, 1949 Մարտ 30էն ի վեր, երբ զնդ. Զայիմ իշխանութեան գլուխ կ'անցնէր ռազմակցութեամբ խումբ մը սպաներու :

Մէկը միւսը տապալեց, սպաննեց կամ սպաննել տուաւ եւ ի վերջոյ իշխանու – թիւնը գրաւեց ուրիշ զնդապետ մը, Շի – շէքլի (1951 Դեկտ. 28) :

Ամէնէն երկար —աւելի քան երկու տա – րի — տեւեց այս դիկտատորին իշխանու – թիւնը, պարագաններու բերումով :

Նոր դիկտատորը ջնջած էր բոլոր կու – սակցութիւնները, ինչպէս եւ սահմանա – դրութիւնը : Հեզհեզէ զօրանալով, ինքն իրեն համար կուսակցութիւն մը ստեղ – ծեց, «Թահրիրը Արաբի» : Ամին մէջ ա – ռած էր իշխանութեան բոլոր զսպանակ – ները, եւ ակնբարթ կը վարէր :

Այնպէս որ, անցեալ տարի նախագահ ընտրուեցաւ «միաձայնութեամբ» : Ընտ – րական օրէնքն ալ իրեն ապահոված էր հաւատարիմ խորհրդարան մը (երեսփ. ժողով) :

Վերջին պահուն արտօնեց որ վերա – կազմուին քաղաքական կուսակցութիւն – ները, համաձայն նոր օրէնքի մը :

Բայց, շատ քիչերը ուզեցին օգտուիլ :

Դժգոհութիւնը խոր արմատներ ձգած եւ ծաւալած էր : Անցեալ յունուար 28ին ձերբակալուեցան 12 ականաւոր դէմքեր եւ պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ կարգ մը շրջաններու մէջ :

Ձէյթլէը Տրիւզը պաշարուեցաւ եւ երկու դիւղեր քարուքանդ եղան : Եւ մինչ կը կարծուէր թէ բարեկարգութիւնը վերա – հաստատուած է, Հալէպէն արձակուած ապստանչան մը վերիվայր շրջեց ամէնքան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

•

ՆԵԿԻՊ ՆԱԽԱԳԱՀ, ՆԱՍԸՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Եգիպտոսի տագնապը, որ անակնկալ մըն էր, լուծուեցաւ նոր անակնկալով մը, — Նեհիլ եւ Նասըր հաշտուեցան շաբաթ օր : Առաջինը վերահաստատուեցաւ իբրեւ հանրապետութեան նախագահ, երկրոր – դը՝ իբրեւ վարչապետ, ինչպէս եւ նախա – գահ Ցեղափոխական Խորհուրդին :

Այս կարգադրութենէն առաջ բուռն ցոյցեր տեղի ունեցած էին, շաբաթ օր : Պաշտօնական զեկոյցին հրատարակութե – նէն առաջ, հազարաւոր քաղաքացիներ հաւաքուած էին զօր. Նեհիլի բնակարա – նին առջեւ, համակրանք յայտնելու հա – մար : Զօրավարը փիժամս մը հազած էր եւ շնորհակալութիւն յայտնել բազմու – թեան որ կ'աղաղակէր.— « Ասուած պահէ Նեհիլը : Ցեղափոխութիւն չի կր – նար ըլլալ առանց Նեհիլի» : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Ցեղափոխական Խորհուրդին 11 անդամները — բոլորն ալ երիտասարդ սպաներ — ժամերով քննեցին կացութիւ – նը : Ի վերջոյ որոշեցին վերահաստատել Նեհիլը երբեւ նախագահ, «պահպա – նելու համար ազգին միութիւնը » : Ժամը 4·40ին (տեղական ժամ) հինգ անդամներ Ապդաուիլի զօրանոցէն մեկնեցան Նեհի – լի բնակարանը երթալու համար : Առանք 1½ ժ. — Ապաքաղաքացի՝ զօր. Ապտէլ Հա – քիմ, պատերազմական եւ ներքին նախա – րարները եւ ուրիշ երկու բարձրաստիճան սպաներ : Թէեւ բազմութիւնը կը շարու – նակէր ծափահարել Նեհիլը, բայց կա – յութիւնը անորոշ էր տակաւին : Քառա – սուն սպաներ զօր. Նեհիլի բնակարանը մտնելով խորհրդակցութիւն մը կատա – րած, բայց դուրս եկած ատեն ձերբակալ – ուած էին : Մէկ ժամ ետք բացատրիչ մի – ճակ յայտարարուեցաւ : Ցեղափոխական Խորհուրդը դինեալ ուժեր տեղաւորեց Գահիրէի եւ Հելիոպոլիսի միջեւ : Զինեալ ոստիկաններ երեւցան հանրային չէնքե – րու շուրջը եւ փողոցներու մէջ :

Ի վերջոյ յեղափոխական Խորհուրդը այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ ծանր հետեւանքներ պիտի ունենայ Նեհիլի չէ – զոքացումը : Աւրդէն դէպքեր պատահած էին Սուանի մէջ, որ զօրավարին ծննդա – վայրն է : Նեհիլ վերահաստատուելով նախագահական պաշտօնին մէջ, նախ Ապ – դինի պալատը, յետոյ Ցեղ. Խորհուրդին կեդրոնը գնաց : Այնտեղ պատչամին վը – րայ ողջոյնուեցաւ զնդ. Նասըրի հետ, մինչ ժողովուրդը «կեցցէ» կ'աղաղակէր դղրդադին ծափերով,

ՆԵԿԻՊ ԳՈՐԾԻ ԿԸ ՁԵՌՆԱՐԿԷ

Նախագահին առաջին գործը եղաւ պատգամապիր մը ուղղել Ցեղ. Խորհուր – դին, հետեւեալ բովանդակութեամբ .

— « Ազգին միութիւնը փրկելու համար կ'ընդունիմ վերստանձնել Եգիպտոսի խորհրդարանական հանրապետութեան նախագահութիւնը : Ես հրաժարեցայ պարզապէս անոր համար որ Ցեղ. Խոր – հուրդին պաշտօնակիցներս կարենան վե – րադարձնել յափշտակիչ թշնամին որ կը չա – րունակէ դրաւել մեր երկրին մէկ մասը : Կը յորդորեմ բոլոր հայրենակիցներուս կարեւորութիւն չտալ երկրին թշնամին – րուն չարամիտ քարոզութեան : Բազմա – թիւ են մեր թշնամիները եւ անոնց դէմ պայքարելու լաւագոյն դէնքն է միութիւ – նը : Պարտք կը համարիմ յայտարարել հայրենակիցներուս թէ Ցեղ. Խորհուրդին որոշումը ներշնչուած էր երկրին դեր – գոյն շահերէն, եւ ոչ թէ զոհացում տա – լու համար մէկ կամ քանի մը անձերու : Մի մոռնաք որ այս պահուն երբ թշնամին դրաւած է մեր երկրին մէկ մասը պէտք

(Շար.ը էջ 4 Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԳՈՆԴ ԼՈՒՐ ՏԱՑԻՆ

Բանի մը տարի առաջ, Դ. Վարուժանի ընտանիքը գարմանիով կ'իմանար թէ բա – նաստեղծին գործերէն հատընտիր հատա – ճածոյ մը հրատարակեր են Վենետիկի մէջ, առանց լուր տալու իրենց :

Այս առթիւ դառն տողեր հրատարակ – ուեցան Յառաջի մէջ :

Մխիթարեաններ պատասխանեցին թէ որ եւ է շահադիտական նպատակ չունէին, եւ պարզապէս կ'ուզէին ծառայութիւն մը մատուցանել նոր սերունդին :

Կը կարծեմ թէ Վարուժանի ժառան – գաւորներն ալ ձայն պիտի չհանէին ; երբէ նախապէս լուր տրուած ըլլար :

Այս անգամ աւելի տարօրինակ արարքի մը առջեւ կը գտնուի բանաստեղծին ըն – տանիքը :

Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց տպարանը ամբողջովին տպեր է Վարուժանի գործե – րը, դարձեալ առանց լուր տալու ժառան – գաւորդներուն :

Այս առթիւ ալ բողոք մը հրատարակ – ուեցաւ Յառաջի մէջ, Տիկին Արաքսի Վա – րուժանի ստորագրութեամբ :

Վանէին վարչութիւնը պատասխանելով այդ նամակին, կը գրէ Պ. Ֆ. Աբիկեանի. — « Կը հաւատանք եւ խրատունք ալ ու – նինք հաւատալու թէ Դ. Վարուժան այլ – եւս կը պատկանի հայ արժէքներու Պան – թէոնին, անոր գործերը սեփականութիւ – նըն են հայ ժողովուրդին եւ պէտք չէ չա – րաչահուին ծախուելով «սեւ շուկային » մէջ տատնապաշարի յանելեալ դիներով։ Ա – հա այդ էր որ մղեց մեզ մտածումը դոր – ծի վերածելու :

... Երբեք չենք կասկածիր թէ դուք , ինչպէս նաեւ համեստափայլ Տիկին Ա. – րաքսին ձեր հաւանութիւնը պիտի չտա – յիք մեր այս ձեռնարկին : Եթէ կը կար – ծէք թէ ձեր իրաւունքին « վիոլասիոն » (ֆրանսերէն) մը ըրած ենք, թող այս դի – րը մեռտատներորդ ժամուն գրուած ար – տօնագրի խնդրանք մը ըլլայ» :

Տպարանի տեսչութիւնը յանձն կ'առնէ մանրամասն հաշուեկշիռն ալ (հաշուե – ցոյց) դրկել, «ցուցնելու համար թէ ոչ մէկ ատեն շահադիտական մտածում հե – տապնդած ենք» :

Թուրքերը պիտի ըսէին ,— « Կեավու – րին վերջին խելքը ...» :

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, միտքէս չանցնիր որեւէ չարաշահութիւն վերա – գրել Մխիթարեան կամ Ցակոբեան Միաբաններուն :

Բայց, տարբական տրամաբանութիւնը կը պահանջէր նախ արտօնութիւն առնել , յետոյ գործի ձեռնարկել :

Մանաւանդ որ, ժառանգաւորները իրենք ալ ծրագիրներ ունէին, ողբացեալ բա – նաստեղծին ամբողջական գործը հրատա – րակելու համար :

ՎԱՀԷ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԼՈՒԾՈՒԵՑԱՒ

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՒԱԼԻՃ

Սուրիոյ նոր վարիչները անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, վերահաստատեցին հանրապետութեան նախագահը, Հաշիմ Ալ-Ատասի, որ 1951ին հեռացուած էր Շի – շէքլիի կողմէ : Միեւնոյն ատեն երեսփ. ժողովին առնձնատեղը, Քուզպարի , որ երկու օր առաջ առժամապէս առանձնած էր նախագահութիւնը, յայտարարեց թէ երեսփ. ժողովը լուծուած է, դահլիճն ալ հրաժարած : Նախապէս բուռն ցոյց մը տեղի ունեցած էր Դամասկոսի մէջ : Ցուցարարները երեսփ. ժողովին ներս խու – ժելով խոչտանգումներ կատարած էին : Բանակին հրամանատարները արագօրէն միջամտելով, յաջողեցան վերահաստա – տել բարեկարգութիւնը :

Վերահաստատուած նախագահը, Ալ-Ատասի, 79 տարեկան է եւ երկրի Դամասկոս հասած պիտի ըլլար Հոմսէն, ուր կը բնա – կէր : Կ'ըսուի թէ առժամեայ դահլիճ մը կազմած է արդէն :

Բարեկարգութիւնը վերահաստատուած ըլլալով խանութները վերաբացուած են Դամասկոսի մէջ : Երկու օրուան ցոյցերու ընթացքին մէկ հոգի մեռած, քսան հոգի վիրաւորուած են : Ալ-Ատասի փորձ քաղաքա – դէտ մըն է եւ գործօն դեր կատարած է Սուրիոյ մէջ, սկսելով 1919էն : Փարիզ ե – կաւ 1936ին, իբրեւ նախագահը մասնաւոր պատուիրակութեան մը : Առաջին անգամ Սուրիոյ նախագահ ընտրուեցաւ նոյն տարուան յունուարին, բայց երեք տարի ետք արձակուեցաւ հզօրատար իշխանու – թեան կողմէ, ֆրանքեւսուրիական պայ – մանագրին խզման հետեւանքով : 1949 մարտի, օգոստոսի եւ դեկտեմբերի դա – ւերէն ետք առեն մը զարձեալ վարեց նա – խագահութիւնը մինչեւ 1951 Դեկտ. երբ Շիշէքլի կը դրաւէր իշխանութիւն :

•

8 ՀՈԳԻ մեռան, 20 հոգի վիրաւորուեցան արկածի մը հետեւանքով, Լուչնի մէջ (Պիրէնեան լեռներ) : Ատամնաւոր կատա – խումբ մը (փիւնիքիւլէր), որուն մէջ խո – նուած էին 300 դահուկաւորներ (սքիէօր), 1200 մեթր բարձրութեան մը հասած ա – տեն, դիծէն դուրս եկաւ : Ցետոյ մեքենան ինկաւ 500 մեթր խորութեամբ եւ ջախ – ջախուեցաւ : Աննկարագրելի էր ուղեւոր – ներուն խուճապը :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— ՄԵՍՐՈՊ ՔՀ. ՕՐՋԱՆԵԱՆ

Պոլսոյ Թերթերէն յաւոլ կ'իմանանք թէ Փետր. 15ին Պալըքասի մէջ վախճա – ներ է Մեսրոպ քահանայ Օրջանեան, զոհ երթալով ինքնաշարժի արկածի մը : Վախճանեալ հովիւը, որ մօտ 70 տարե – կան էր, ուսրուած է Կիլիկիոյ Ժառան – գաւորաց վարժարանը, իսկ 1908ին Ար – մաշի դպրեվանքը : Երկար տարի ուսուց – չական պաշտօններ վարած է Մարաշ , Սիս, Դամասկոս, Զահլէ , Մուսուլ եւ Քէրքիւք, (վերջին երեք քաղաքներուն մէջ տեսչական) : Տարիներէ ի վեր կ'աշ – խատակցէր զանազան Թերթերու, հայրե – նասիրական եւ պատմական յօդուածներ – րով :

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանե – կան պարագաներուն եւ բնիկ Հրանտա – մուէլի որուն քեռայրն էր :

ՉՕՐ. ԲԱՂՐԱՄԵԱՆԻ պաշտօնանկու – թեան մասին լուր մը հրատարակած էինք վերջերս : «Լը Մոնտ» կը դրէ թէ զօրա – վարը, որ ընդհ. հրամանատարն է Պալթ – եան շրջանին, անդամ ընտրուած է Լե – թանոյ Կեդր. Կոմիտէին :

ԹՈՒՐԻՒԻՈՑ հանրապետութեան նախա – գահը, ձէլալ Պայար, որ մօտ մէկ ամիսէ ի վեր Մ. Նահանգները կը պտտուէր, կի – րակի օր ճամբայ ելած է Իտալական չո – գենաւով մը եւ Իտալիոյ ճամբով, իր եր – կիրը վերադառնալու համար :

1953ի ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ յայտարարութեան պայմանաժամը, որ կը լրանար Մարտ մէկին, երկարաձգուեցաւ մինչեւ Մարտ 8 : Այս անգամ լուրը պաշտօնական է : Հարկային բարենորոգումը քուէարկուած պիտի չըլլայ մինչեւ այն ատեն, ուրմէն հարկատուներուն տեղ վարչութիւնը պի – տի կատարէ վարձու աշխատաւորներու համար խոստացուած նոր դեղչը, տասը առ հարիւր, տուրքը հաշուած ատեն : Թուղթերը պէտք է լեցնել նախընթաց տարիներուն պէս :

ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարը , Պ. Փլեւէն երէկ վերադարձաւ Հնդկաչի – նէն ուր գացած էր քննական պատյա մը կատարելու :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ օրաթերթերուն դէնք հազար տրախմիէն բարձրացաւ 1500ի :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ գահլիճը չէ կազմուած տա – կաւին : Ի հարկին երեսփ. ժողովը պիտի լուծուի :

ԷՋ ՄԸ ԵՒ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵՆԷՆ

•

ԽՄԲ.— Ահաւասիկ այն ճառը զոր խօսեցաւ Կիլիկիոյ երբեմնի հրամանատարը, զօր. Տիւֆիէօ, ֆրանսերէնահայկական Բարեկամական Ակումբի հացկերոյթի առթիւ (3 Փետր.)։ Ինչպէս Պ. Փոլ տիւ Վէուի ճառը, այս բանախօսութիւնն ալ երեւան կը հանէ կարգ մը դառն ճշմարտութիւններ՝ Կիլիկիոյ ողբերգութենէն (1920 — 1921).—

Ամէնուղ փախաքին հակառակ ընթացած պիտի ըլլայի, եթէ ձեր ուշադրութիւնը չհրաւիրէի, նախ եւ առաջ, ձերին-ներէն անոնց վրայ, որոնք ինկան ռազմադաշտին վրայ կամ 1914 – 18ի պատերազմին քամանելի ջարդերուն մէջ։ Մեր կեանքին բոլոր հանդիսաւոր պահերուն չմոռնանք երբեք մեր ուշադրութիւնն ու սրտերը դարձնել անոնց վրայ՝ որոնք մեռան Հայրենիքի, Արդարութեան եւ Ազատութեան համար։

Զննէ կը խնդրեմ ոտքի կենալ եւ մէկ վայրկեան ամփոփուիլ երկիւղածութեամբ։ (Ամէնքը ոտքի կ'ելլեն)։

Մի զարմանաք եթէ ըսեմ որ չատ դժուար է խօսիլ այսքան պերճասան հոգ-ատորներէ առաջ։ Գալով այն չափազանցեալ գովեստներուն, որոնք դիս ճմլեցին, լաւ գիտեմ, թէ իմ անձէս վեր, որ չատ համեստ դեր մը ունեցայ 1919 – 1921ի անցուդարձին մէջ, կայ Ֆրանսան, որուն, հայոց սիրտը հաւատարիմ կը մնայ, հակառակ բոլոր յուսախաբութեանց։ Ուրեմն, անոր անունով չնորհակալութիւն կը յայտնեմ ձեզի, մեծապէս զգածուած վստահութենէն, զոր կը պահէք անոր հանդէպ այսքան տարիներէ ի վեր։

Գալով ձեզի, իմ սիրելի բարեկամս Տիւ Վէուս, եթէ չեմ համարձակիր ձեզ խստորէն կշտամբել այս երեկոյ, ի ներկայութեան այս ընտրեալ ունկնդիրներուս, ինծի կը վերապահեմ ձեզ կշտամբել երբ ըլլանք դուրս դիմի, որովհետեւ ձեր բարեկամութիւնը չափազանց գովեստներ չուայելեց ինծի։ Եւ, ինչո՞ւ աւելի ապահեմ, անմիջապէս ... վրէժս պիտի լուծեմ, յիշելով երեք դէպքեր, զորս պիտի հիշատակեմ հետզհետէ։

Առաջինը կը պատահի Սոֆիայի մէջ։ Մեր բարեկամ Տիւ Վէուն, կը հասնի, բանակին կարեւոր մէկ զօրամասին հրամանատարութիւնն առանձնելու։ Հաշիւները քննելով, կը գտնէ մեծ անկանոնութիւններ զումարներու եւ դրքերու դրծածութեան մէջ եւ իրեն կը թուի թէ բարձր անձեր խառնուած են այս անկանոնութեանց։ Գործը այդպէս չէր սակայն։ Հաշիւները այնպէս մը կեղծուած էին, որ առաջին հայեացքով այդ տպաւորութիւնը կը ստացուէր։ Սակայն, ինչ որ ալ ըլլայ, ոչինչ կրնայ կասեցնել Տիւ Վէուն։ Շնորհիւ իր զեկուցման խստութեան, յանցաւորը ծանր պատիժի կ'ենթարկուի։ Մեղապարտները, Սոֆիայի երկու ամէնէն կարեւոր առեւտրականները, նոյն պատիժին կ'ենթարկուին, թէեւ, կը կարծեն պատերազմական ատեանը վախցնել, իրրեւ պաշտօնական վստահական ընտրելով երկու պուլկար նախկին նախարարներ... Ահա, այդ օրէն ճանչցայ Տիւ Վէուի արժանիքները,— միշտ բացարձակ անկողմնակալութիւն, պատասխանատուութեան զգացում եւ քաջութիւն։

Երկրորդ դէպքը կը վերաբերի վերջին պատերազմին։ 1940 Յունիսի այն օրը, երբ Գերմանները Ռէնոի դուռներուն կը հասնէին, Տիւ Վէու Սոմիւռէն հոն կ'ա-ռաջնորդէր կարեւոր զօրամաս մը։ Իր առաքելութիւնը աւարտած, կը պատրաստուէր վերադառնալ, երբ հրաման ստացաւ անձնատուր ըլլալ, իր զօրամասին հետ միասին։ Ան վարժուած չէր այդպիսի հրամաններ առանալու։ Քանի ըմբռնեն-լով պինուորական կարգապահութիւնը, իսկականը, որ կը հրամայէ իր առաքելութիւնը կատարել արհամարհելով հակառակ թշնամուն, ան կ'որոշէ Սոմիւռ վերադառնալ, եւ մինչ թշնամի յառաջապահները քաղաք կը մտնէին, Տիւ Վէուն, անոնց քթին տակ, հոս կը քաշէ իր զօրամասը, ստացած տեղեկութեանց համաձայն ճամբան կը փոխէ եւ զօրամասը ապահով Սոմիւռ կը հասցնէ։ Նախաձեռնութիւն, քաջութիւն ամէն պատասխանատուութիւն ստանձնելու, անվեհերութիւն,— այս է ամբողջ Տիւ Վէուն։

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ա.ՅՍՕՐՈՒԱՆ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱՆ

•

Տեղական թերթի մը թղթակիցը չարունակելով իր պրպտումները Ցունաստանի մէջ, այս անգամ կը պարզէ Մակեդոնիոյ կացութիւնը։

Տեսնելու համար ժամանակակից հելլէններու եղերական թշուառութիւնը, պէտք է վայրկեան մը հեռանալ Աթէնքի լուսավառ եւ լայն պողոտաներէն, չքեղ կապելաներէն եւ թանդարաններէն եւ թափառիլ դէպի Մակեդոնիա, Եւբէպի եւ Ողիմպոսի ափերը քերելով Լամիան, Վոլոսը։ Կամ երթալ Թեսաղոնիկէ, անցնիլ Լարիսայէն, Պաունասէն եւ Ողիմպոսէն։ Ցետոյ մակեդոնական դաշտավայրը, վիշտ ճամբաներով, կտրել ծովափը վտքրիկ նաւակներով եւ կամ անցնիլ դիւզերէն ջորիներով։

Սելանիկի առջեւ խարխափած են երկու ամերիկեան հին մարտանաւեր որոնք Ցունաստանի տրուեցան 1946ին։ Այս նաւերը միեւնոյն առեն ելեկտրականութեան կեդրոն են 2 հազար քիլովաթ ելեկտրականութիւն կուտան Ցունաստանի երկրորդ մեծ քաղաքին։ Որով թէ քաղաքը կը լուսաւորուի եւ թէ երկու հանրակառքի դիծեր հոսանք կը ստանան։

Արդի Սելանիկը ունի ութ զուգահեռականի ծառուղիներ։ Նոր Սելանիկը վերա-չինուեցաւ քան տարի առաջ, երկրաշարժէն ետք։ Դէպի արեւմուտք կը գտնուի «Ֆրանկայ Թաղը»։ Կան տակաւին հին փողոցներ, հին պատնէշներ ապրին անդին, որոնք Թրքական հին քաղաքին մը նայորդներն են, փայտէ տնակներ, ոչ-խար մը կապուած ձողիկի մը։ Ինքնաշարժերը չեն բարձրանար մինչեւ հոս, ոչ ալ կ'օգտուին երկու հազար քիլովաթ ելեկտրական ուժէն։ Քաստանար փողոցէն եօթը հարիւր մեթր անդին, երեք հարիւր մեթր կայարանէն արդէն քարուղէ լոյսերու թաղաւորութիւնն է։ Ցառաջդիմու-թիւնը կանգ առած է հոն։

Ցօդուածագիրը կ'աւելցնէ թէ աւելորդ է աւելի հեռուները երթալ։ Թէ հարիւրաւոր քիլոմեթրներ ման ևկած եւ ամէն տեղ գտած է միջնադարեան խաւարը։ Ամէնէն բախտաւորները ունին քարուղի լամբարներ, ուրիշներ մոմ, իսկ ամէնէն թշուառները փոքրիկ իւղի կանթեղներ։ Ցունաստանի տասը հազար դիւղերը այս պատկերը կը ներկայացնեն։

Սակայն քանի մը ամիսէն հրաշքն է որ պիտի կատարուի, որովհետեւ Ակրայի 1939ին, սաստիկ վրդովուած Մուսա Լէրան հայ քաջասիրտ լեռնականներուն համար առեղծուած ծանր կացութենէն, կ'ուղեկցի աղնիւ ծերակուտական Կոթը Բոյին, վերջինիս ստացած առաքելութեան մէջ, դէպի Ալեքսանդրէթ – Անտիոք։ Մինչ ճամբորդութեան նպատակակէտին պիտի հասնէին, այնտեղի կարճամիտ քաղաքագէտները, որ առժամապէս կը փոխարինէ փարիզ գտնուող մարզպանը, խոհեմութեան խրատներ կուտայ, կը թոյլատրէ Պ. Կոթըրոյին չարունակել իր առաքելութիւնը, բայց կը յայտնէ թէ Տիւ Վէուն չի կրնար աւելի յառաջ երթալ։ Նոյնիսկ անոր կը հասկցնէ որ եթէ մարիկ չընէ, կեանքը վտանգի պիտի ենթարկուի։ Մարդը Տիւ Վէուն չէր ճանչնար։ Իր ուղեկիցին հաւատնութեամբ, Տիւ Վէուն կ'անցնի արդիլ-եալ սահմանները, ամէն տեղ կ'երթայ, կ'արհամարհէ ամէն սպառնալիք, եւ կը տեսնէ որ իրաւունք ունէր, քանի որ անկէ Թանկագին դիրք մը միասին բերաւ(*), եւ տասնեւհինգ տարիներ վերջը, այս երեկոյ նստած է մեզի հետ։ Իրաւունք չունէի՞ մեր բարեկամին քաջութեան մասին խօսելու ...։

Հիմա որ, այս երեք դէպքերը ձեզի պատմելով, իմ փոքրիկ վրէժս լուծեցի Տիւ Վէուէն, ի փոխարէն այն չափազանցուած գովեստներուն, զորս քիչ առաջ ինծի ուղղեց, պէտք է կատարեմ պարտականութիւն մը, որմէ նախորդ ճառախօսները եւ իմ բարեկամս դիս քիչ մը հեռացուցին իրենց դովասանական ճառերով։

Պէտք ունի՞մ պնդելու որ այդ պարտականութիւնը քաղցր է իմ սրտիս։ Երբ Ֆրանքեւհայ Բարեկամութեան Ակումբին վարիչները դիս հոս հրաւիրեցին, ես վայրկեան մը չվարանեցայ։ Ոչ թէ որովհետեւ ինքզինքս արժանի կը համարեմ ինծի եղած մեծ պատուին։ Այլ որովհետեւ Հայոց բարեկամութիւնը, որուն անունով այստեղ կանչեցիք դիս ընտանի-քիս հետ, այնքան թանկագին է ինծի համար, որ վայրկեան մը չէի կրնար վարանիլ։ Ֆրանսայի հանդէպ եղած այս բարեկամութեան անհամար փաստերն ունէի Հայ Կիլիկիոյ մէջ անցուցած երկու տարիներու ընթացքին, եւ այդ բարեկամութիւնը կրակէ տառերով դրոշմուած է սրտիս եւ մտքիս մէջ։ Նոյնքան աւելի դիս կը յուզէ ան, քանի որ չատ լաւ կ'ըմբռնեմ այն ծանր հիասթափութիւնները զոր ունեցաք դուք, իմ Հայ Բարեկամներս, 1919ին Պրէմոնի առաքելութեան արձագուցած մեծ յոյսերէն վերջ։ Այդ ժամանակ ամէն ինչ ցնծութիւն էր, պատմական հայրենիքի ճառագայթող հողին պատկերովը, արդասաւորուած հայ աշխատանքին եւ հայ ցեղին կողմէ, խաղաղութեան եւ բարօրութեան մէջ, որոնց խոստումները կուգային 1918ի մեծ յաղթանակին դաշնադիրներէն եւ ճառերէն։ Աւաղ, մարդիկ միշտ նոյնն են, ինչպէս որ գանոնք ճանչցած էի լատին հին քերականի մը մէջ, մանկութեանս տաեն։ Բայց, այն ժամանակ, ի մ անմեղութիւնս չէր հաւատար թէ այդ քերականի կանոնները այդքան կը յարմարէին մարդէ մարդ եւ ժողովուրդէ ժողովուրդ յարաբերու-թեանց։ Ինծի կը թուէր թէ, եթէ անցեալին մէջ, մարդիկ ահռելի չարչարանքներու ենթարկած էին ուրիշներ, սպաննելէ առաջ, ներկայ քաղաքակրթութիւնը չէր կրնար թոյլատրել այդպիսի զարհուրելի արարքներ։

«Le Désastre d'Alexandrette (1934-1938) Baudinière.

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴՈՅՔԸ

ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

★

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կիրակի, Փետր. 21, կէսօրէ վերջ, Նորմանտիի սրահը լեփ-լեցուն էր Վասպուրականցիներով եւ իրենց բարեկամներով։ Պ. Պ. Ս. Աւտոեան, Աւ. Ճարութիւնեան, Արմենակ Հիւսեան եւ Վ. Աւետեան յանձնախումբ մը կազմելով, ոգեշնչած էին՝ յարգանքի ցոյց մը կատարել Հայր. Միութեան վարչութեան՝ տասնամեայ գործունէութեան առթիւ։

Պ. Ս. Աւտոեան հանդէսը բացուած յայտարարելով, առաջարկեց՝ յոտնկայս յարգել Վասպուրականի եւ բոլոր հայ նահատակներու յիշատակը։ Ապա իր խօսքը շարունակելով ըսաւ.— «Մեր նպատակն է այս ուրախ առիթէն օգտուելով վերյիշել մեր Վանն ու Այգեստանը, Շատախն ու Կարկառը, Սիփանն ու Վարագը, մեր մշակոյթի օրրանները՝ կեդրոնականն ու Երամեանը, Սանդխտեան եւ Աղթամարի դպրոցները։

Վերյիշել մեր Վարագն ու իր մեծանուն Արխմանը։ Արձուեբոյնին առաջին արձիւները, Գ. եպ. Սրուանձտեանն ու ուրիշները, Նարեկն ու Նարեկացին։ Ցիշել մեր ազատագրական պայքարները եւ վառած հերոսամարտը։

Վերյիշել ու զօտեպնդուիլ, պայքարիլ եւ տակալ օտար ափերու վրայ։ Փրկել մեր երկսեռ երիտասարդութիւնը այլասերումէ եւ ամէն տեսակ վտանգներէ՝ մինչեւ մեր երազին իրականացումը»։

Այս առթիւ յանուն յանձնախումբին յարգանք յայտնեց հին թէ նոր վարիչներուն եւ մասնաւորապէս ներկայ վարչութեան որ տասը տարի աշխատած է, ամէն յոդնութիւն ստանձնելով։

Հանդիսականները սեղանապետ ընտրեցին Պ. Ցովհ. Հայցագործեանը, որ յաջողութեամբ կատարեց իր պարտականութիւնը։ Քանի մը երգերէ ու թառի վրայ նուագներէ վերջ, խօսք տրուեցաւ Հայր. Միութեան նախագահ՝ Պ. Վ. Պանոսիկ-եանի որ կարդաց ուղերձ մը.— «Մեր տասնամեայ գործունէութեան ընթացքին ունեցած ենք անշուշտ թերութիւններ, բայց եւ այնպէս, անվհատ կատարած ենք մեր պարտականութիւնները, օգնելով որբին եւ այրիին, հիւանդին ու չքաւորին։ Ներդաշնի առթիւ ալ, օգնած ենք համաձայն մեր կարողութեան։ Ջանացած ենք, մեր երիտասարդներու մէջ վառ պահել ազգային ոգին, հրահրելով անոնց հայ-

բենասիրութիւնը եւ առիթներ ստեղծած ենք զանոնք խանդավառելու եւ հայրենի յուշերով ներշնչելու։ Կրցած ենք մեր Հեռաստարտի ոճնակատարութիւնը զար – ձընել համամիութենական, համաժողո – վրդական։ Համերաշխ եղած ենք եւ ոչ մէկ տարակարծութիւն տեղի ունեցած է։ Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ կազմա – կերպիչ յանձնախումբին, մեր բոլոր հայ – բենակիցներուն եւ բարեկամներուն»։

Պ. Ֆերտի Հրաչեանի երգն ու Պ. Արխա – տակէսեանի պարը սկսան խանդավառու – թիւն ստեղծել։

Ընդհ. խանդավառութեան մէջ, ուշա – դրաւ էր Վասպուրականցիներու երիտա – սարդներու եւ երիտասարդուհիներու ներ – կայութիւնն ու մասնակցութիւնը՝ հայե – րէն երգերով, արտասանութիւններով, պարերով եւ մանաւանդ մայրենի լեզուով արտայայտութիւններով։ Երիտասարդ Վ. Աւիկեանի, Օր. Մայիս Աշճիպաշեա – նի, տիկին Վերա Փափազեանի երգերը եւ երիտասարդ Պ. Ց. Մխիթարեանի քաղա – ղերական խօսքերը ուղղուած երիտա – սարդներուն, եկան հաստատել թէ, Վաս – պուրականցի ծնողները յաջողած են իրենց զաւակներն ու թոռները հայ պահել, զա – նոնք ազգային յիշատակներով ներշնչել եւ կապել Միութեան։ Ուշադրի, երկ – ուորեակ, Մանուկեան օրիորդները այս անգամ ալ յաջողութեամբ, դաշնակի վր – րայ նուագեցին «Երեւանի էթիւտներ», Խաչատուրեանէն քանի մը ընտիր եւ դրժ – ուարին կտորներ։ Դաշնակի վրայ յաջո – ղութիւն նուագեցին նաեւ տիկիններ՝ Է. Մկրտիչեան, Վերա Փափազեանը եւ Պ. Վանիկ Անդրանեան։

Այս առթիւ խօսք տրուեցաւ Պ. Ազգին Մարտիրոսեանին, որ ըսաւ – «Բացառիկ եղած է Վասպուրականը եւ բացառիկ է նաեւ մեր Հայր. Միութիւնը իր գործու – նէութեամբ՝ իր բազկացուցիչ տարրերով եւ կարգ մը բարեմասնութիւններով։ Տարիներ առաջ, Վասպուրականը իր վա – ռապանծ հերոսամարտը մղեց հիմնելով հայկական առաջին կառավարութիւնը, վախուտի մատնելով դարաւոր թշնա – մին, առաջին ազատ դրօշը պարզելով Շա – միրամայ բերդի կատարին։ Վասպուրա – կանցին անկէ առաջ ալ չէ թերացած իր ազգային պարտականութեանց, ազատա – գրական պայքարներու մէջ։ Մասնակցած է Խանասորի արշաւանքին, հայ թոթա – րական կռիւներուն եւ Պարսկաստանի մէջ յանուն ազատութեան, սահմանադրական կռիւներուն։ Մասնակցած է Իգդիրի չր – ջանի եւ Սարտարապատի, ինչպէս նաեւ Ալաշկերտի ճակատագրական կռիւ – ներուն։ Այսօր ալ օտարութեան մէջ, ուր որ ազգօգուտ ձեռնարկ մը տեղի կ'ունե – նայ, հոն ներկայ է Վասպուրականցին, պատրաստ՝ գործօն դեր կատարելու։ Ու – րախ եմ, հոս տեսնելով Վասպուրականցի ծնողներու զաւակները, երիտասարդ թէ պատանի, երկու սեռէ եւ ամէն տարիքէ, որոնք մասնակցելով այսօրուան մեր ու – րախութեանց, կը ներշնչուին հայրենի յի – շատակներով եւ կը խոստանան արժանա – ւոր յաջորդները հանդիսանալ իրենց նա – խորդներուն։ Կեցցեն մեր երիտասարդ – ները եւ թող հպարտ ըլլան որ Հայ են եւ Վասպուրականցի»։

Ապա բեմ հրաւիրուեցան հայրենակից – ներ, Պ. Արշաւիր Հրաչեան եւ Պ. Ե. Մը – կրտիչեան, որոնք երդեցին հայրենաշունչ երգեր, Վանի դատաստարարքառով։ Իսկ Պ. Մ. Իհրան Հրաչեանի դիմաւորութեամբ, Վանի կոր պարեր պարեցին տարեցները։ «Արմենիա» երգչախումբին մասնակցող երգիչ երգչուհի Վանեցիներ եւ բարե – կամները երգեցին քանի մը ընտիր երգեր։

Խօսք տրուեցաւ Պ. Մեսրոպ Շահինեա – նին, որ Միութեան հիմնադիրներէն եղած է եւ որ պատկերացուց իրենց 30 տարինե – րու գործունէութիւնը։

Մէջ ընդ մէջ երգերէ, հայկական եւ կովկասեան պարերէ հաք լուսեցաւ նաեւ վարչութեան քարտուղարին Պ. Արամ Հիւսեանի ուղերձը, որ ի միջի այլոց յայտնեց թէ, մեր ուխատեղիներն էին Արծուերդի Վարագը, պատմական Աղ – թամարը, մեր նախընչումի ալբիւրներն էին Նարեկացին, Եղիշէն եւ ուրիշները։ «Երեսուն եւ ինը տարիէ ի վեր տարագիր Վասպուրականցին հայրենիքի կարօտով եւ մեծ խանդով տոգորուած կը մաքառի հասնելու համար իր վերջնոյն նպատա – կին։ Հաւատք ունինք մեր երիտասարդու – թեան վրայ եւ վստահ ենք թէ մեկնողնե – րու տեղը պարապ պիտի չմնայ։ Զենք վարանիր յայտնելու որ մեր երիտա – սարդները պիտի սկսին վարչական աշխա – տանքներ կատարել, նոր եւ կարող ուժե – րով շարունակելու համար ազգօգուտ գործը»։

Սեղանապետ Պ. Յովհ. Հացագործեանը թելադրեց յոտնկայս յարգել մեղմէ յա – ւէտ բաժնուած, վարչական աշխատանք կատարած հայրենակիցները՝ Պօղոս Հիւս – եան, Յարութիւն Շալճեան, Մկրտիչ եւ Թովմաս Ջրպաշեաններ եւ Յակոբ Աւսո – եան։

Երեք ժամ տեւող անընդհատ խանդա – վառութեան եւ հրճուանքի մէջ վերջապէս դեղարուեստական խակալէս ճոխ բաժինը եւ սկսան եւրոպական պարերը, որոնց ընթացքին ալ տեղի ունեցան արտասա – նութիւններ, երգեր եւ նուագ։

Պ. Կ. Փօլատեան, ուշ մնացած ըլլա – լով, իր խօսքն ըսաւ երկրորդ բաժնին մէջ։ «Վասպուրականը խորհրդանիշ մըն է հայութեան մէջ։ Ամէն հայ երբ կը լսէ այդ անունը, անմիջապէս կը մտածէ ոչ միայն Հայոց պատմութեան ամենահին օրրանին, այլեւ նորադոյն պատմութեան եւ վերածնունդի, հայ ազատագրական շարժումի ամէնէն ուժեղ կռուանի մա – սին։ Հոն, ուր պատրաստուեցաւ, ուր ճայաւ, յաղթանակեց հայ յեղափոխու – թիւնը։ Վասպուրականը կը խորհրդանշէ հայ զանազան մտքի եւ կամքի ուժը, երբ հասարակաց թշնամիին դէմ հայութիւնը ցցուեցաւ մէկ մարդու պէս եւ յաղթեց։ Այս, փառաւոր անցեալն է այսօր, պա – հելով համեմատութիւնները, բայց նոյն կարգի մտածում մը կը թելադրէ վաս – պուրականի Հայր. միութիւնը, մանա – ւանդ հոս Մարսէյլի մէջ։

Վարչութիւնը բաղկացած զանազան տարրերէ, կը դործէ համերաշխ, ամէն

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ Պօղոսեան ազգ. վար – ժարանի աշակերտներուն թիւը բաղդատ – մամբ նախորդ շրջաններուն ունեցած է զգալի յաւելում։ 1952 – 53 տարեշրջա – նին 208 աշակերտ աւելի արձանագրուած են։ Վարժարանէն ներս կը տիրէ նախան – ձեմի կարգապահութիւն, մաքրութիւն։ Դպրոցին մէջ հաստատուած է արհեստա – գիտական դասընթացք, եւ ձեռնարկած են հրատարակել ամսագիր մը աշխատակ – ցութեամբ բարձրագոյն դասարանի աշա – կերտներուն։ Պարբերականը կը կոչուի «Զուարթնոց»։ Կ'աշխատակցին 13 — 15 տարեկան պատանիներ։ Անցեալ տարուան 13 շրջանաւարտները մասնակցեցան պե – տական քննութեանց բոլորն ալ յաջողու – թեամբ անցուցին։

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Փետրուար 21ին Պէյրու – թի մէջ մեռած է Անդրանիկ Դամարեան, 25 տարեկան։ Դաղափարապաշտ եւ խոս – տմնալի երիտասարդ մըն էր, գործօն ան – դամ Հ. Մ. Ը. Մ.ի։

× Կիպրոսի մէջ մեռած է Դաւիթ Հաճի Ադիբեան։ Ծնած էր 1875ին, Սիս, ուր ու – նեցած է հանրային բեղուն գործունէու – թիւն։ 1919ին երբ Սիս կը պաշարուի Թուրքերու կողմէ, Ադիբեան կը ստանձնէ 1200 դինեալ հայորդիներու պարետաւո – րութիւնը։ Ցետոյ կ'անցնի Կիպրոս, ուր տա – րիներ շարունակ կը վարէ թաղ. խոր – հուրդներու առնապետութիւնը։

× Լուսիա Մարիիթիս, Կիպրոսի ամէ – նէն տարեց կինը մեռած է 115 տարեկա – նին Սիալուգա գիւղին մէջ։ Կրպաշտենար թէ Աշակերտներու օրով Կիպրոսի վրայ իշխած Լուսինեան յայտնի գերդաստա – նին շառաւիղն է ...

ԵՐԱՇԽԱՏԱՆՔԻՑ Իակոտ Մանասի 60ամ – եայ գործունէութեան յոբելեանը պիտի տօնուի Մարտ 28ին, Պօղոյ մէջ։ Է. Մա – նաս 80 տարեկան է։

ՅՈՒԻԱԿԱՆ կղզիներու աղէտեալնե – րուն համար Պուէնոս Այրէսի Հայերը 16 հազար փեսօ հաւաքած եւ ղրկած են Յու – նաստան, իրրեւ երախտապիտական ար – տայայտութիւն՝ Յունաստանի մէջ տա –

տարի փառաւոր հանդէսով մը կը պան – ծանդի Հերոսամարտը։ Վասպուրական – ցիները խելացի մարդիկ են, ազգասէր Հայեր։

Լաւ կը վարեն իրենց անձնական գոր – ծերը, իրենց հայրենակցական, ինչպէս նաեւ ազգային գործերը։ Դուս մը՝ օրի – նակելի բոլորիս համար»։

Տասը ժամ խիստ հաճելի, խանդավառ եւ հայրենաշունչ մթնոլորտի մը մէջ, որահը լեցուցած մեր հայրենակիցները ապրեցան հայրենի յուշերով, ուրախա – ցնելով նաեւ իրենց զաւակներն ու թոռ – ները։

Շնորհակալութեան եւ չնորհաւորանքի արժանի են կազմակերպիչ յանձնախում – բի անդամները այս հայրենաշունչ ձեռ – նարկին համար։

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

բիներով իրենց վայելած ասպնջականու – թեան։ Հելլէն Մեսրոպլեանը ջերմ շնոր – հակալութիւններ յայտնած է Հայոց եղ – բայրական վերաբերումին համար։

«ԱՍՊԱՐԻԶ»ի Օրը տօնուած է Ֆրէդ – նոյի մէջ։ Խօսած են ընկերը Սարգիս Ա – դամեան, Տիկին Զապէլ Սերոբեան Հ. Օ. Մ. Միութեան գործիչը, պարզելով հայ մամուլին դերը։ Վերջին խօսողը եղած է «Ասպարէզ»ի խմբագիր եւ շրջանին դոր – ծիչ Ա. Ամուրեան, որ թելադրած է բար – ձրը պահել «Ասպարէզ»ի հիմնադիրներու պարտած դրօշակը եւ թիկունք ըլլալ անոր յարատեւման գործին։ Ցետոյ խօ – սած է Ֆրէզնոյի Հ.Մ.Ը.Մ.ի մասնաճիւղին ա – տենապետուհին, տիկին Սոֆիա Ցակոբ – եան որ յուզուած՝ ողեկոչած է «Ասպարէ – զ»ի հիմնադիրներու գնահատելի գործը։ Հիմնադիրներէն է իր ամուսինը՝ ազգաց – եալ Լեւոն Ցակոբեան եւ եղբայրը Պետրոս Ցակոբեան։ Իսկ Աբտաքսատ Սեդրակեան մեծ եռանդով կը շարունակէ իր օժանդա – կութիւնը։ Տիկինը 400 տոլար նուիրած է որուն հարիւրը Հ.Մ.ի մասնաճիւղի կող – մէ։ Բաժանորդագրութեան համար հան – դանակուած է 1100 տոլար։

ԱԿԱՆԱՒՈՐ ՀԻՒՐԵՐ ԿԱՑՑԵԼԵՆ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏՈՒՆԸ

★

Փարիզի Աղքատախնամի վարչութիւնը որոշած էր Մոնմորանսիի Հանգստեան Տան ամարտումէն եւ պատսպարեալնե – րուն ամբողջացումէն վերջ հրաւիրել տեղական իշխանութիւնները ինչպէս նա – եւ ընկերային օգնութեան բարձրաստի – ճան պաշտօնէութիւնը։

Շաբաթ, 13 Փետրուար, ժամը 13·30 – ին հրաւիրած են հետեւեալ անձնաւորու – թիւնները.— Փոնթաւալի փոխ – նահան – գապետը, Մալին եւ Տիկինը, Ծերակու – տական Լաչէվա եւ Տիկ.ը, նահանգային խորհուրդի անդամ Կրիմօ եւ Տիկինը, Ա. օգնական Փիէռնաւա, բնակչութեան վար – չութեան անօրէնը՝ Պլեվ, վերաքաղիչ Սէն Փոլ, բնակչութեան քննիչ Թիլլ եւ հանրային խնամատարութեան անօրէնը, Պ. Լըքուէնչ։

Պաշտօնական այցելութենէ ետք, հիւրերը եւ վարչութեան անդամները ի – րենց տիկիններով, ճաշելին տեղին վր – րայ։ Խանդավառ մթնոլորտի մէջ, խօսք առաւ վարչութեանս փոխ նախագահ Տօքթ. Զիլինկիրեան, սրտագին չնորհա – կալութիւններ յայտնելով միութեան ինչ – պէս նաեւ պատասպարեալներու անունով, նահանգապետին, տեղական իշխանու – թեանց եւ ամէն անոնց որոնք իրենց պաշ – տօնի բերումով սատարեցին գործին յա – ջողութեան։

Պ. Մալին պատասխանելով, իր գոհու – նակութիւնը յայտնեց, սոյն տան կազմա – կերպութեան եւ աւելցուց թէ, Մոնմո – րանսիի Հայկական հաստատութիւնը կը կազմէ տիպար հաստատութիւն մը, ուրիշ Հանգստեան Տուներու հետ, կազմակեր – պութեան թէ մաքրութեան տեսակէտով։ Եւ խոստացաւ աջակցիլ ամէն անգամ որ պէտք ունենանք։

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Գիշեր։ Լռութիւն։ Ամէնքը կը քնանան։ Արեգնազը միայն արթուն էր, ճրագի ա – զօտ լոյսին առջեւ Տիգրանի նամակը կը կարդար։ Կարդաց, նորէն կարդաց, ան – ձայն կարդաց, բայց՝ ԲԱՒ մը չհպատա – կեցաւ դաղտնապահութեան պարտադրան – քին, զատուեցաւ իր ընկերներէն, խեղ կատուի մը ոստումովը դուրս ցատկեց Ա – րեգնազի կոկորդէն...։ Բառ մըն էր մի – այն, բայց մեծ վէպի մը պարունակովը.. «Կը սիրեմ ...»։

×

Տիգրանի եւ Արեգնազի սերը արթնցած էր ձմեռ մը, տարբեր առիթներու տակ, զրեթէ նոյն օրերու մէջ, գիրքերու եւ տետրակներու թոհ ու բոհին խորերէն։

Ֆրանսա, եկեղեցիներ եւ թանգարան – ներ, արտածութիւն եւ ներածութիւն, Փարիզ եւ Մարսէյլ, կլիմայ եւ տարագ, Ժան ա'Արք, Լուի ԺԴ. եւ Նափոլէոն, վերջապէս աշխարհագրութեան դաս՝ Վա – նի կեդրոնական Վարժարանի մէջ։

Մտացրիւ է Տիգրանը, իր սիրուհիին վրայ կը մտածէ, կ'որոճայ Արեգնազի դրելիք նամակին չուրջ։

Ալէլուիա։ Գոհացէք Տիրոջմէն, վասն դի բարի է, վասն դի անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։ Ո՞վ պիտի պատմէ Տիրոջը մեծ գործերը, ո՞վ պիտի իմացնէ անոր ա – մէն գովութիւնը։ Երանի անոնց որ իրա – ւունքը կը պահեն ու ամէն ժամանակ ար – դարութիւն կ'ընեն»։ Կրօնի դաս՝ բոլո – քականաց վարժարանի մէջ։

Արեգնազ մտիկ չընար սակայն ..., մո – ռացութեան տուեր է երկնային Տէրը, վասնզի կը մտածէ երկրային սիրոյ՝ Տիգրանի վրայ ...։

Հայոց պատմութեան դիրքը կը ոգայ Արեգնազի բարձին տակ։ Թուաբանական չլուծուած քանի մը խնդիրներ կուլան Տիգրանի պայուսակին մէջ։ Գիտութեան տետրակները՝ իրենց բոյնը քանդուած ծիծեռնակներու չուարանքն ունին։ Գոր – ծածական բառերը՝ դարձած են աղօտ պատկերներ, իմաստ չունին, ոչ ալ կիրք ..., կ'ապրին միայն սէրը զեղազարդ բառերը։

Արեգնազի համար սէրը այն բարձրա – դիրք ու կախարդական աշտարակն է՝ ո – րուն չուրջը կը դառնայ մարդկային սիր – տը, պղտաեւով ու թնդկալով...։ Իսկ Տիգրանը միշտ սիրոյ մէջ է եւ սիրոյ հետ, սէրը չեշտաւորող բառերը անոր համար մեղրի չափ քաղցր են։ Սէրը դե – ղեցկութիւն է ու արուեստ, ու Տիգրանը կ'երազէ, «Ահա սիրոյ ծառ մը, անոր վր – րայ՝ բերկրալից բոյն մը, այդ բոյնին մէջ՝ զոյգ մը սիրողներ, եւ անոնց վրայ՝ արեւ ու ծաղիկ»։

Այգեստանի փողոցներու մէջ թափթփ – ւած են կարմիր նկարուած հաւկիթներու կեղեւներ նոր հագուած զգեստներու չըր – չըոց, ճոճուն կօշիկներու միօրինակ ճիչ եւ բերկրութիւն ամէն կողմ։ Զանգակնե – րը կը հնչեն։ Տօնական օրերու խանդա – վառութիւն, խունկ ու պատարագ, զըղ – ջում ու հաղորդութիւն։ Եկեղեցիներու մէջ՝ գլուխներու վայրէջք եւ սիրտերու ցնծութիւն։

— Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց։

Զաուիկ։ Կրօնի յաղթանակ եւ աստուա – ծութեան ներբող։ Ցաչ եւ Գողգոթա։ Ա – րիւն ու դամ։ Վերջապէս մահ եւ յարու – թիւն։ Այգեստանի հարիւրաւոր պարտէզ – ներու մէջ նշենիները ծաղկեր են։

Ծաղիկ։ Ու ծաղիկ։

Գարունը սարդի պէս իրցանցը կը հիւ – ած ծառէ ծառ, կը ցատկոտէ ու կը պարէ պատանիի մը նման։ Շող ու ճառագայթ։ Զով օդ ու բուրմունք։ Գարունը մէն մի հողաշերտի մէջ գոյն ու ներկ կը նետէ, հոն՝ ձեւ ու կաղապար կը չինէ, կը յա – ջող կենդանագիրը համազրական. ար – ուեստին։

Ծառերէն երգ կը կաթի, եւ արեւէն՝ հեշտանք։

Արեւը՝ կախարդական։ Գարունը՝ ճոխ ու փարթամ։ Անոնք կը նմանին զբօսավիր Աւետարանի մը կողքին վրայ զծուած եր – կու զունաւոր թռչնագիրներու, որոնք կուսլ կուսլ տուած են, աչք աչքի՝ ի – բար կը սիրեն կարօտագին։

Արեւի եւ գարունի այս սիրուբաուքի ազդեցութեան տակն են Արեգնազն ու Տիգրանը, անոնց սէրն ու ցնորական մը – տածումները պատկերազարդ բնաբուես – ուի մը զեղեցկութիւնը կը զծեն։ Արեգ – նազը գարնան ու արեւին մէջաեղր կեցած յաւերժահարսն է, իսկ Տիգրանը՝ գինով յաւերժահարսի սիրոյ գինիէն, ձեռքը կ'երկնցնէ ծաղիկներու, կը հոտուրտայ, կը զգայ ծաղիկը իր առնականութեան։

— Որքան զեղեցիկ եմ, եւ որքան ու – ժեղ, աղջիկները միշտ կը նախընտրեն այրերուն ազուորն ու ուժեղը։ Ես՝ թարմ եմ..., ես՝ անուշ եմ, մանաւանդ հասուն եմ ու տաք, ասոր համար՝ ինք – նավստահ կը մտնեմ սիրոյ թիւ մէկ սեն – հակը, քալելով երազներու պատրող ա – րահետներէն...

(Շար.) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

չէ վարանիլ որեւէ զոհողութեան առջեւ, պէտք է զոհել նոյն իսկ կեանքը, ի սպաս հայրենիքին »:

Պատշգամէն երեւցած ատեն ալ, զօրա – վարը յայտարարեց թէ սահմանադիր ժո – ղով մը պիտի հրաւիրէ անյապաղ, վերա – հաստատելու համար երկրին խորհրդա – րանական կեանքը: «Այս ժողովը պիտի մշակէ սահմանադրական օրէնք մը որ պի – տի գործադրուի անմիջապէս »:

× Պաշարման վիճակը կը շարունակուի տակաւին: Հրամանատարութիւնը կը ծա – նուցանէ թէ անհնազ պիտի զսպուի որեւէ խռովութիւն :

Շաբաթ օրուան ցոյցերու ընթացքին, երբ Գահիրէի համալսարանին ուսանող – ները նախագահական պալատը կ'երթա – յին, քաոս էլ Նիլի վրայ հանդիսեցան ոստիկանական չղթայի մը: Ընդհարում – ներու միջոցին քառասուն հոգի վիրաւոր – ուեցան: Կ'ըսուի թէ ութ հոգի ալ մեռած են :

ԽՐԻՄԸ ՈՒԿՐԱՅՆԱՅԻ ԿՑՈՒԵՑԱԻ

Ա. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը Փետր. 27ին որոշեց Ուկրայնայի մխացնել Խրիմը: Պաշտօնա – կան զեկոյցը կ'ըսէ թէ այս որոշումը տրուեցաւ «նկատի առնելով Խրիմի եւ Ուկրայնայի տնտեսական հանգամանքը, անոնց հոգային մօտաւորութիւնը եւ մշա – կոյթի համանմանութիւնը»: Հրամանա – զրին թուականն է Փետր. 19: Այս առ – թիւ ճառ մը խօսելով, Ա. Միութեան նա – խագահը, Վորոշիլով մանաւանդ չեշտեց .

— « Պատմութիւնը այսպիսի բան չէ տեսած: Մանաւանդ պրամատիքա – կան երկիրները չեն կրնար այսպիսի բան ցուցնել, վասն զի այդ երկիրներուն մէջ հզօր կառավարութիւնները ուրիշ բան չեն մտածեր եթէ ոչ պրաւել ակար կառավա – րութեանց պատահանող հողերը: Խրիմի չը – ջանին փոխանցումը Ուկրայնայի հանրա – պետութեան՝ բարեկամութեան չօչափելի փաստ մըն է երկու երկիրներուն միջեւ : Անկեալին մէջ — չատ հեռու չէ — մեր թշնամիները կ'ուզէին պրաւել Խրիմը եւ օգտագործել Ռուսաստան եւ Ուկրայնա արշաւելու համար: Բայց Ռուսերը եւ Ուկ – րայնացիները միասնաբար պայքարեցան եւ Խրիմը խորհրդային երկիր մնաց ընդմիշտ » :

Փարիզի « Լը Մոնտ»ը նոր ուրիշ թերթեր այս առթիւ հետեւելով տրուած բացա – տրութիւնները, կը յիշեցնէն թէ Խրիմի մէջ կը բնակէին Թաթարները, Ուկրայնա – ցիները եւ Ռուսեր: Երկրորդ աշխարհա – մարտէն ետք Մոսկուա ընդհակառակը, այդ չորս տարրերը իրարու խառնելու քաղաքականութիւնը, այն պատճառով – բանութեամբ թէ Թաթարները զուտ ազգ – նած էին Ա. Միութեան դէմ, գերմանա – կան արշաւանքին առեն: Տասնեակ հազա – րաւոր Թաթարներ Սիպերիա քշուեցան : Խրիմը հռետիտէ ռուսացաւ եւ ուկրայ – նացաւ, զառնալով պարզապէս ռուսական հանրապետութեան մէկ նահանգը (օբ – լաստ) Ընտրական ցանկին վրայ եւս այդ անունով «կ'երեւայ, « Խրիմական օբ – լաստ», մարտ 14ի ընտրութեանց առ – թիւ, երբ պիտի ընտրուին չորս երեսփո – խաններ (դեպուտատ?), երկուքը Սիմֆե – րոպոլի, մէկը Սեւաստապոլի, միւսն ալ Կերչի համար :

Ինչպէս կ'երեւայ, Մոսկուա ուզած է չոյել Ուկրայնացիները, հողային պարգեւ մը շնորհելով Ուկրայնայի Ռուսիոյ մի – ացման 300ամեակին առթիւ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՌՆԱԿՈՑՏԵՐԸ ՍԵՒ ԾՈՎԻՆ Վոսփոր տարօրինակ վախեր պատճառած են : Շոգենաւային երթեւեկը դժուարացած եւ վտանգաւոր դարձած է: Հակայական զան – գուածներ Դանուբէն Սեւ Ծով եւ անկէ Վոսփոր մտած են ժամական հինգ ծովա – յին մղոն արագութեամբ: Սառերը ծած – կած են Սկիւտարի, Պէշիկթաշի նաւամա – տոյցներու չրջակայքը: 1928ին ալ այս – պիսի երեւոյթ մը պարզած էր Նեղուցը , երբ Դանուբի սառերը փակած էին անց – քը :

Սէն է ՈՒԱԶԻ երեսի· ընտրութիւնը համեմատականի մնաց: Երեք թեկնածու – ներ կան, քուէներու կարգով,— «Իւմա – նիթէ»ի խմբագրապետը, Ժողովրդական Շարժումի թեկնածուն (Տիկին մը) եւ մեր ընկերվարական բարեկամը՝ Պ. Մադու – րիէ :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կալոյա Խաչի :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 23 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միու – թեան Փարիզի շրջանի Արիներու եւ Արե – նոյշներու կողմէ :

Կիրակի, 7 Մարտ, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին: Սանթրը Մարսըլէզ Պէրթըլօ, 28 պիս, ռիւ Սէն Տոմինիք, Փարիզ (7), (Մէթրօ Ինվալիտ):

Սկաուտական յայտագիրը, ներկայա – ցումներ եւ պարեր արիներու եւ արեհուշ – ներու կողմէ, ցուցադրութիւն սկաուտա – կան կեանքէ :

Պիւֆէ Մուտք 300 եւ 250 ֆրանք

Հ. Ը. Դ. ԹԱՆԴԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ առացանք իրենց այցելութեան առթիւ.— Պուլ· Օտտոյի Ֆ· Կ· Խաչուհիներէն 500 ֆրանք, Պոմո – նի Խաչուհիներէն 500, Օր· Մ· Գորդիկ – եանէ 200, Օր· Քէնտիրեանէ 200, Խաչու – հի մը 200 ֆրանք: Վարչութիւն

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Սառացանք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ հատորներ, դին հազար ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր·: ԼԱԹԱԿԱԶՄ հատորներ ապսպրողներէն կը խնդրենք փիլ մըն ալ ապահել: Արձա – նագրած ենք իրենց ապսպրանքը եւ կը սպասենք առաքման :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբ – թի երեկոյ ժամը 9ին, Քաֆէ Քատէ :

Կը խօսի Պարգեւ Քհնյ· Մերճանեան : Նիւթ՝ «Կրօնքի ըմբռնումը հայ ժողո – վուրդին մէջ»: Մուտքը ազատ է: Մաս – նաւորապէս կը խնդրուի լսարանականնե – րէն ճշդապահ ըլլալ :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱՆՁՐԵՒԸ, ԾԻՐԱՆԻ ՓՈՂԸ, (պատ – մուածքներ): Գրեց՝ Ակսել Բակունց: Հրատ· Արամազդ, թիւ 1: Գին 100 լ·դ·: Հասցէ·—

G. Kazandjian B. P. 1245,
Beyrouth (Liban).

Les chefs-d'œuvre de la Littérature Anglaise. MACBETH, THE TEMPEST. Ed. *Sascot*, 52 Rue de Saintonge, Paris. Prix 200 francs.

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք
եւ նորագութիւն
★
Հաղորդակ· միջոց·— Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրոլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր: Գին 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն· Ադոնց), դին 1000 ֆրանք :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Մ· Վրացեան), դին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անատ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով): Գին 1000 ֆրանք:

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայէի Հայր· Միութեան կողմէ Բարեկենդանի առթիւ

6 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 53 ռիւ Կրիմեան :

ՕՐՔԻՍԹՐ ԼՏԻ ԹՈՒՌՆԷԼ

Հայկական պարեր, աշուղական երգեր, դաշնակ, երգ, արտասանութիւն :

Խումբ մը հայրենակիցներ պիտի պա – րեն կարնոյ ընտիր պարերը: Կը նուագէ Պ· Թորգոմ, կ'երգեն եւ կը պարեն Տէր եւ Տիկին Գիգօ, Պ· Պարոյր կ'երգէ եւ կը նը – ւագէ աշուղ Զիւանիէն եւ Սայաթ Նովա – յէն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մարտ 7ի կիրակի, ժամը 3ին Փոն տը Շէրիւի յունական թատերասրահին մէջ, (Րէվէյլ) : Հովանաւորութեամբ Վալան – սի հոգեւոր հովիւ ՍԱՀԱԿ ՔՀՆԳ· ՊԱ – ՊԻԿԵԱՆի եւ ի ներկայութեան Պ· Քագա – քապետին :

Կը ներկայացուի Ս· Էքմէքճեանի ՏԱՃԻ ԿԱՐԱՊՏԸ կամ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՑ ՓԵՍԱ – ՑՈՒՆ զաւեշտը :

Գեղարուեստական բաժին:

Մուտքը 100 ֆրանք :

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ· ԵՐԳՉԱԽՕՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՑՈՎՍԷՓ Վ· ԼԵՒՈՆ – ԵԱՆի :

Մարտ 7ին·— ԿՐԸՆՈՊՈԼԸ

Մարտ 13ին·— ՏԷՍԻՆ :

Մարտ 20ին·— ՎԱԼԱՆՍ:

Մարտ 27ին·— ՎԻԵՆ :

Ապրիլ 4ին·— ՓԱՐԻԶ :

Ձաակի ասներէն եաք ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ:

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան – դամներէ, մանչ եւ աղջիկ :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի պարահանդէ – սին վամփիճնի մէջ 18 Ապրիլ Ձաակի օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻ – ՆՆԵՐՈՎ :
նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար :
Մեակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ապր· Տան մէջ: Կը խօսի Պ· Թ· Գասունիկեան: Նիւթը՝ «Հայկական պատմութեան բնոյթը» : Կը հրաւիրուին բոլոր գրասէրները անխը – տիր :

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի ըէսիթալը
7րդ յայտագիրը
Bien Tempéré en MI Bémol Majeur
SALLE CHOPIN-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré
Métro. Ternes

9 Մարտ, երեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին
ՑԱՑՏԱԳԻՐ.— Պախ, Սխարլաթի, Հայ – տընն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպեռթ, Շո – փէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան :

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ծախու է Սթրազպուրկ – Սէն Տընիի շրջանակին մէջ գերձակի խանութ մը, սենեակով մը: Ուրիշ գործերու ալ յար – մարութիւն: 900·000 ֆր·: Հեռախօսել՝ GOB. 05-63

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշկակարի խանութ մը՝ քովնատ աչ – խատանոցով եւ չորս բնակելի սենեակնե – րով: Փափաքողները դիմեն ԻՒՄԻՏԵԱՆի, 60, Ավընիւ Սէն Ժիւսթ, Մարսէյլ :

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱԻ ԾԱԽՈՒ Է

Մարսէյլ Սէն Շարլ կայարանէն 30 մեթր հեռու բանուկ փողոցի մը մէջ մեծ պատ – ճաչարան մը արդիական, մաքուր, կա – հաւորումով, 9 տարուան պայմանագիր (պայ), մեծ լիսանս, 1926էն ի վեր հաս – տատուած շահաւոր գործ, բնակութեան յարմարութիւն:

Դիմել՝ ՆՈՐՈԳԵԱՆի·—
57, Rue Bernard du Bois, Marseille.

ԴԻՄԵՑԷՔ, ԴԻՄԵՑԷՔ ԴԻՄԵՑԷՔ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON
Bahadourian
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը :
Միակ հաստատութիւնը որ ունի իս – թանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ձեւուած :
Զմռնեաք ազնիւ օրերուն ձեր սե – ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ – ՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ :
Ձոխ մթերքով կ'ընդունինք ապրս – պրանքներ Թրանսայի, գաղթավայ – րերու, Զուիցերիոյ, Գլճիքայի հա – մար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի գիներով :
Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա խաշխա – վալ եւ ընտիր ճերմակ պանիր :
Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ ոտլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկու եւ էշկէկ), անշուա եւ ամէն տեսակ խմորեղէններ :
ԿԸ ԲԱՒԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու հա – մար :

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՑՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
3
ՄԱՐՏ
MERCREDI
3 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7309 30e ANNEE

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2720

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄՆԵՐ

●

Մեր մէջ հազուագիւտ է որ պատասխա – նատու վարիչներ քննադատութիւն մը, դիտողութիւն մը նկատի առնեն իր ներ – քին բովանդակութեամբ :

Անպատճառ ծուռ միտք մը կը վերա – դրեն :

Կրնաք փաստեր շարել ամէնայն պայ – ծառութեամբ : Կրնաք ձեր մեղադրանքը ապացուցանել մատնանշելով անվիճելի, հանրածանօթ իրողութիւններ :

Այնօգուտ է : Մարզիկ մը կը դնէ իր փաստերը եւ իրողութիւնները, կողմնա – կի նկատումները, նոյնիսկ թշնամութիւն կը տեսնեն ձեր արարքին մէջ :

Այսպէս կը կազմուի պղտոր, թունաւոր մթնոլորտ մը : Եւ ամէն բան կը մնայ իր վիճակին մէջ :

Ցաճախ ալ, ոչ թէ քայլ մը յառաջ դա – ցած, այլ երկու քայլ ետ գացած կ'ըլլան : Եւ եթէ անջրպետ մը բացուած է, հեռա – ձիտէ կը խորանայ :

Այս տեսակէտէն մանաւանդ պատ – պաստ է Բարեգործականի դիմաւոր վա – րիչներուն բռնած դիրքը :

Երբեմն կրաւորական են անոնք, եր – բեմն յարձակողական : Բայց երբեք տրա – մադիր՝ պաղարիւն դատողութեամբ քըն – նելու մեղադրանքը կամ առաջարկը :

Եւ զառամած, ոխակալ տիպարներ ալ կան որոնք թոյն կը սրսկեն մինչեւ այ – սօր, Եւրոպայի թէ Ամերիկայի մէջ :

Ահա թէ ինչու միշտ անջրպետ մը բաց – ուած է Բարեգործականի եւ ուրիշ դոր – ծօն կազմակերպութեանց միջեւ :

Այնտեղ ուր չոր ոդիներ, քինախնդիր կամ ինքնահաւան ջոջեր չկան, կարելի ե – ղած է գործակցութիւն հաստատել : Գոնէ միջին ճամբայ մը գտնել, զոհացում տա – լու համար զանազան պահանջներու :

Օրինակ, տարիներէ ի վեր զնահատելի գործակցութիւն մը հաստատուած է յու – նահայ գաղութին մէջ, կրթական թէ մարդասիրական գետնի վրայ :

Արդեօք անո՞ր համար որ այնտեղ վարչութիւնը կը գտնուի նոր դէմքերու, երիտասարդներու ձեռքին մէջ :

Այստեղ, Ֆրանսայի մէջ, կրնա՞ք ցոյց տալ հինդանի գործ մը, որուն սրտանց մասնակցի Բարեգործականը : Առանց ճեղքեր բանալու կամ որմ ցանելու իր ճամբուն վրայ :

Անդին, Միջին Արեւելքի մէջ, ուր աշ – խարհ մը կը բացուի ձեր առջեւ, Մուս – թիւնը կրնար հրաշքներ գործել, եթէ լը – ջութիւնը, լայնմտութիւնը եւ առողջ հայրենասիրութիւնը անմէջ բառեր չըլ – լային շատ մը վարիչներու համար :

Ոչ ոքի միտքէն անցած է ուրանալ կամ նսեմացնել կատարուած եւ ծրագրուած գործերը, մասնաւորապէս կրթական գետնի վրայ :

Ղեկավար ոդի՛ն է որ կը խրտչեցնէ եւ խրամատներ կը բանայ, սահմանափակ – լով ամէն աշխատանք :

Ի վերջոյ գաղտնի չէ որ Բարեգործա – կանն ալ դարձած է տեսակ մը աղանդ կամ փարախ, վարակուած՝ մարդասու – թեան միտումներով :

Միութեան նոր նախագահը, Պ. Ալեքս Մանուկեան, իր յայտարարութեան մէջ կ'ըսէ թէ Բարեգործականը փիլիսոփա – յութիւն մը կը ներկայացնէ :

Այդ փիլիսոփայութիւնը կ'արտօնէ՞ որ, օրինակ, Բարեգործականը իր մասնաւոր դպրոցը բանայ ազգ. դպրոցին դէմ, փո – խանակ ուժ տալու եղածին, լրացնելով անոր պակասները :

« Քաղաքական եւ հասուածական » հոս մը չէ՞ք առներ այս ամուլ մրցակ – ցութենէն :

Կը թուի թէ Բարեգործականին հիմ – նադիրները աւելի ազատամիտ էին քան իրենց յաջորդները, որոնք խորթ մթնո – լորտ մը ստեղծեցին, տարիներու ընթաց – քին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԴԷՊՔ ՄԸ ԱՄԵՐԿ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

●

ԿԻՆ ՄԸ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ԱՅՐԵՐ ԿՐԱԿ ՏԵՂԱ – ԼՈՎ ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐԵՆ ՀԻՆԳ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐ

Երկուշաբթի օր անակնկալ դէպք մը պատահեցաւ Մ. Նահանգներու երեսփո – խողովին մէջ :

Փորթօ – Ռիքոյի (Հարաւ. Ամերիկա) բնակիչներէն կին մը եւ երկու երիտա – սարդներ, որոնք նստած էին ունկնդիրնե – րու սրահին մէջ, յանկարծ ատրճանակ – ները քաշելով սկսան կրակ տեղալ աջ ու ձախ :

Աւելորդ է ըսել թէ դէպքը մեծ իրա – րանցում պատճառեց ամբողջ երկրին մէջ : Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ անմիջապէս, երեւան հանելու համար զաւադրութեան բոլոր ծալքերը :

Ամերիկեան գործակալութիւնները կը հաղորդեն թէ առաջին անդամ կրակ բա – ցաւ Օր. Լեպրոն : Ժողովը քուէարկու – թիւն մը կը կատարէր, երբ օրիորդը տե – ղէն ցատկելով աղաղակեց.— « Ազատեցէք Փորթօ Ռիքօն » :

Այս աղաղակը ազդանշան մըն էր : Ազ – ջիկը պարպեց ինքնագործ ատրճանակը դեր բռնած էր երկու ձեռքերուն մէջ : Իր երկու ընկերներն ալ սկսան կրակ տեղալ : Ժողովին ներկայ էին 243 երեսփոխան – ներ, որոնք աննկարագրելի խուճապի մը մատնուեցան : Մինչ ունկնդիրներու սրա – հը կը պարպուէր եւ երեսփոխանները ի – բար խառնուած էին, երկու երիտասարդ – ներէն մէկը կատարեալ պաղարիւնով ինը չարք զնդակներ եւս հանեց դրպանէն, ատրճանակը լեցնելու համար : Աւելի քան երեսուն զնդակներ պարպուեցան դէպի բեմը, քանի մը վայրկեանի մէջ : Հինգ երեսփոխաններ վիրաւորուեցան, երկու – քը ծանրապէս : Հաստատուեցաւ թէ ահա – բեկիչները մոլեռանդ ազգայնականներ են : Առաջին չափաւութենէն եաք, երես – փոխան մը ունկնդիրներու բաժինը խո – յանալով, բռնեց ահաբեկիչներէն մէկը : Միւս երկուքը, (մէկը օրիորդը) արդէն ձերբակալուած էին պահակներուն կող – մէ : Ձերբակալուած ատեն երկու այրերը Փորթօ – Ռիքոյի դրօշը պարզելով նետե – ցին օդին մէջ :

Բազմաթիւ տեղեկութիւններ ծակ – ծակ եղան արձակուած զնդակներէն, որոնք աւերներ գործեցին նաեւ պատերուն եւ ձեղունին վրայ : Հեռաձայնի դիծը կտրած էին ա – հաբեկումը կատարուած պահուն : Երեսփ. Ժողովին ատենապետը, որ տեղէն չէր շարժած, նիստը փակեց սովորական ձե – ւակերպութեամբ :

Վիրաւորներէն մին զարնուած էր կուրծքէն : Գնդակը սրտին տակէն անց – նելով ալ կողմէն դուրս ելած էր : Ուրիշ մը զարնուած էր ձախ ուսէն, երկու հոգի՝ սրունքներէն եւն. : Հանդարտութիւնը վե – րահաստատուելէ ետք ատենապետը նո – րէն բեմ բարձրանալով առաջարկեց վեր – ակսիլ նիստը : Ցայտնի եւ գաղտնի ոստի – կաններ քննութիւն մը կատարեցին դոր – ծուած աւերներու մասին :

Ներկայիս նախագահը երբ լսեց այս դէպքը, պարզել տուաւ ունկնդիրներու սրահը եւ նիստը փակեց : Պահակներ դր – ուեցան պաշտօնական հաստատութեանց մէջ : Առաջին ատթիւ ձերբակալուեցան չորս կասկածելիներ : Կը փնտռուին ուրիշ երկու կիներ ալ : Ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ ահաբեկիչները կը պատկանին այն կազմակերպութեան որ փորձած էր սպաննել նախագահ Թրումընը, 1950 Նո – յեմբերին :

Ձերբակալուած է ուրիշ Փորթօ – Ռի – քոյի մը այն ամբաստանութեամբ թէ կը սպառնար սպաննել Այզընհաուըրը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Վեր – վար 80 – 90 հայերէն թերթեր կը հրատարակուին արտասահմանի մէջ, ա – մենօրեայ, եռօրեայ, շաբաթական կամ պարբերական :

Եթէ այս թիւը կրկնապատկուի, կրնամ վստահ ըլլալ թէ ընթերցողները իրենց գիտցած հայերէնն ալ պիտի մոռնան :

Արդարեւ, տեսակ մը ձիարշաւ սար – ւած է լրագրական հրապարակին վրայ :

Համբակ, անփոյթ կամ բանգէտ յօդ – ուածագիրներու հետ, խմբագիրներ ալ կը մասնակցին այդ արշաւին, արեւելեան «բոստան»ի մը վերածելով մայրենի ան – դաստանը :

Ա՛ռ որ եւ է թերթ եւ ժողվէ, աչ – քերդ գոց :

Տարիներէ ի վեր թերնէ թերան եւ թեր – թէ թերթ կը փոխանցուէր հում բառ մը, *Սփիւռք* :

Հոլովելով ոլորելով այժմ հասած են .. կատարելութեան : Կը գրեն *սփիւռքային*, *սփիւռքահայութիւն* :

Եւ, նոյն կապակութեամբ, *սկզբունքա – յին*, *համայնքային*, *աշխատանքային*, *վանքային* եւն. :

Ինչո՞ւ չըսել նաեւ *կեանքային* կամ *տակնքային* : Մանաւանդ որ, իսկապէս տակնքի են այս բառերը :

Պոլսոյ մէջ արգիլած են *աղդային* բա – ոը : Բա՞ոն կը պակսի : Թող գրեն *հանրա – յին*. կամ *համայնքին* վերաբերեալ եւ ոչ թէ *համայնքային*, որ դժբախտաբար ար – տասահման ալ փոխադրուած է եւ կը փայլի նոյնիսկ խմբագրականներու մէջ :

× *Թրքահանութիւններ* .— « *Ընտիր բրինձ եւ մաքուր ալիւր գտնել անկարելի է Շանկայի մէջ* » :

Գրէ .— «Անկարելի է ընտիր բրինձ եւ մաքուր ալիւր գտնել Շանկայի մէջ » :

— *Եգիպտոս այս շաբթու թրքական ծանուցագրին պիտի պատասխանէ* (*մար – մարա*). (Եգիպտոս այս շաբթու պիտի պատասխանէ թրքական ծանուցագրին) :

— *Վարչապետը մամլոյ ներկայացու – ցիչներուն ճաշկերոյթ մը տուաւ* : (Վար – չապետը ճաշ մը տուաւ մամուլի ներկա – յացուցիչներուն) :

Միջանկեալ,— ո՞վ հնարեց սա «ճաշկե – րոյթ»ը : Ճաշ՝ արդէն կը նշանակէ ճաշե – լու գործողութիւն . «կերոյթ»ը աղ – ցա՞ն է թէ ախորժարեր ...

× «Բազմավէպ»ի Յունուար – Փետր – ուարի խմբագրականին մէջ կը կարդամ, — «եթէ իւրաքանչիւր *գաղութներու* մէջ» : Անշուշտ պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր գաղութի մէջ :

× Բառեր կան որոնք մեխեճաբար կը գործածուին, առանց հասկնալու իմաստը :

Վերջերս ամերիկահայ թերթ մը փառա – բանելով հայ երաժշտագէտ մը, գայն ար – ժանի կը գտնէր ... Փանթէոնի (Պան – թէոն) : Ուրիշ խօսքով, գերեզման կ'ա – ռաջնորդէր օր առաջ ...

Երէկ ալ, Երուսաղէմէն վարդապետ մը կը գրէր թէ «Վարուժան այլեւս կը պատ – կանի հայ արժէքներու Պանթէոնին» :

Դէզ մը կը կազմեն այս կարգի շփոթու – թիւնները :

Վ.Ա.Հ.

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԴԷՊՔԵՐ ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՆԵԿԻՊԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

25-30 ՄԵՌԵԱԼ, ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ ՀԱՐԻՒՐ ՎԻՐԱՒՈՐ

Երկուշաբթի օր արիւնալի ցոյցեր տեղի ունեցան Խարթումի (Սուտան), զօր. Նե – կիպի այցելութեան առթիւ : Եգիպտոսի նախագահը վերահաստատուելով իր պաշ – տօնին մէջ, Սուտան գացած էր օգնա – ւոյ, նոր ընտիր խորհրդարանին բացու – մը կատարելու համար : Ժողովուրդը եր – կու մասի բաժնուած էր : Մէկ մասը ցոյ – ցեր սարքած էր Անգլիոյ, միւսը՝ Եգիպ – տոս դէմ : Երեսուն հոգի սպաննուեցան, մէջն ըլլալով Խարթումի անգլ. ոստիկա – նութեան հրամանատարը եւ տեղական ոստիկանութեան վերատեսուչը : Վիրաւ – որներուն թիւը կը հաշուեն 115 – 120 :

Հեռագիրը հետեւեալ մանրամասնու – թիւնները կը հաղորդէ այս խռովութեանց մասին .—

Երբ զօր. Նեկիպ Խարթում հասաւ զնդ. Սալահ Սալեմի հետ, զանազան ցեղերու պատկանող Սուտանցիներ պղպջաձայ նիզակներ շողացնելով եւ հականգլիա – կան, հակեգիպտական կանչեր արձակե – լով խուժեցին դէպի անգլիացի կուսակա – լին՝ Սըը Բասըրթ Հաուի բնակարանը : Այս ցուցարարները Անսար կոչուած մո – լեռանդ սպանդին կը պատկանին, եւ ու – ղեկից են Ումմա կուսակցութեան որ անցեալ տարի պարտուեցաւ ընտրու – թեանց մէջ : (Կը պահանջէ անկախութիւն թէ Անգլիայէն եւ թէ Եգիպտոսէն, մինչ ազգ. միութեան կուսակցութիւնը, որ չհեցաւ յաղթականը, համաձայն է ե – գիպտոսի հետ միացման) :

Ոստիկանութիւնը նախ արտասուաբեր կաղ արձակեց ամբոխին վրայ որ դէպի նահանգապետարան կը յառաջանար ա – մէն ուղղութեամբ : Կազը օգուտ չունե – ցաւ եւ բազմութիւնը, 30·000 հոգի, մօ – տեցաւ պալատին : Այն ատեն ոստիկանու – թիւնը բերերով յարձակեցաւ բնիկներուն վրայ որոնք կը կռուէին նետերով : Ի վեր – ջոյ ոստիկանները կրակ բացին : Առաջին առթիւ սպաննուեցան 11 ցուցարարներ եւ 14 ոստիկաններ : Ոստիկանութիւնը ցր – ուեց ամբոխը, զրահապատ կառքեր սկը – սան չրջիլ փողոցներուն մէջ : Զօր. Նեկիպ զնդ. Սալահ Սալեմ կը գանուէին կու – սակալին ապարանքը : Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 32 վարիչներ Ումմա կու – սակցութենէն եւ աղդարարեց նախագա – հին՝ էլ Մեհտիի որ քաղաքէն դուրս հա – նէ իր մարդիկը, այլապէս պատասխա – նատու պիտի մնայ հետեւանքներուն : Խռովութեանց մէջոցին Մեհտին նստած էր իր տան երդիքը, հովանոց մը դլխուն, եւ կը դիտէր անցուդարձը :

Կուսակալը բացառիկ վիճակ յայտա – րարելով, տասը օր յետաձգեց խորհրդա – րանին բացումը : Սուտանի դահլիճն ալ յայտարարութիւն մը հրատարակեց որ կ'ըսէ թէ ցոյցը կազմակերպած էր հա – մաձայն կանխորոշ ծրագրի մը» : Քննու – թեան ձեռնարկուած է, պատասխանա – տուները ճշդելու եւ պատժելու համար :

Զօր. Նեկիպ օդակայան հասած ատեն, միացման կուսակիցները, որոնք աւելի բազմաթիւ էին քան անկախութեանականները, իրենց ուսերուն վրայ առին Եգիպտոսի նախագահը :

Գահիրէի մէջ անգլ. իշխանութեանց կը վերագրեն այս դէպքին պատասխանա – տուութիւնը : Իրազեկները կը կարծեն թէ անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները աւելի պիտի դժուարանան, իրրեւ հետե – ւանք այս խռովութեանց :

ՏԻՐՈՒՆԻ .— Ցաւով կ'իմանանք թէ բժ. Պ. Քոլօլեան դժբախտութիւնն ունե – ցած է կորսնցնելու իր կինը (ամերիկու – հի) : Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է չատ սեղմ շրջանակի մէջ, Փարիզի ա – մերիկեան եկեղեցին :

Մեր ցաւակցութիւնները :

(Շար. ը էջ. դպ. Դ. էջ)

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՄԱՌՕՏ ԵՒ ՀԱՆՐԱՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒԹԵԱՆ

Ա. — ՀԱՅՈՑ ՄԱՍԻՆ ՀՆԱԳՈՅՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ի ՍԿԶԲԱՆ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Հայ ժողովուրդը հնագոյն ժամանակներէն ի վեր ունեցած է իր պատմագիրները, որոնք գրի առած են անոր կեանքին ամէն կարեւոր դէպքերը։ Ասոնց մէջ ամենահինը Մովսէս Խորենացին է, որ ապրած է Ե. դարուն։ Ան գրած է հայոց պատմութիւնը Քրիստոսէ առաջ մինչեւ իր ժամանակները։ Ասկէ ետք ալ շատ մը պատմագիրներ եղած են, որոնք հետզհետէ շարունակած են գրել հայոց պատմութիւնը։ Ասոնց մէջ ամենանշանաւորները եղած են Ղազար Փարպեցին, Ստեփանոս Օրբէլեանը, Կիրակոս Գանձակեցին, Վարդան Արեւելցին, Ստեփանոս Տարօնեցին (Ասողիկ), Յովհաննէս Կաթողիկոս Դրասխանակերտցին, Մատթէոս Ուռհայեցին, Սմբատ Սպարապետ Գունդստապլին, Գրիգոր Մագիստրոսը, Ստեփանոս Օրբէլեանը, Կիրակոս Գանձակեցին, Վարդան Արեւելցին, Յովհաննէս Կաթողիկոս Դրասխանակերտցին, Մատթէոս Ուռհայեցին, Սմբատ Սպարապետ Գունդստապլին, Գրիգոր Մագիստրոսը, Ստեփանոս Տարօնեցին (Ասողիկ),

ՆՈՅԱՆ ՑՂՑԾՈՂՈՒԿ

ՎԱՀԱՆ ԴԱՇՈՒՄ

Ա. չեմ ոչ ալ ուզեմ ձեզ ծանրանալ ա-
ռանց պետքի, ես ալ ուզեմ ձեզ հետ խո-
սիլ մեր ընտանեկան գործերուն մասին,
որոնք ինծի համար շատ կարևոր են, ո-
րովհետև ես ալ ընտանիքի անդամ եմ,
ինչպես դուք, և ինչպես ամեն մարդ, ո-
րուն ընտանիքը կը սիրէ, կը պատուէ և
կը հարգէ, ես ալ կը սիրեմ, կը պատուեմ
և կը հարգեմ իմ ընտանիքս, որ ինծի
համար ամենէն սուրբ բանն է աշխարհի
վրայ, և ոչ ոք կրնայ ինծի համար ա-
նոնցմէ աւելի սուրբ ըլլալ, ոչ ոք կրնայ
ինծի համար անոնցմէ աւելի սիրելի ըլ-
լալ, ոչ ոք կրնայ ինծի համար անոնց-
մէ աւելի պատուական ըլլալ, ոչ ոք կըր-
նայ ինծի համար անոնցմէ աւելի հարգ-
լի ըլլալ, ոչ ոք կրնայ ինծի համար ա-
նոնցմէ աւելի մեծ ըլլալ, ոչ ոք կրնայ
ինծի համար անոնցմէ աւելի կարևոր ըլ-
լալ, ոչ ոք կրնայ ինծի համար անոնց-
մէ աւելի ազնիւ ըլլալ, ոչ ոք կրնայ ին-
ծի համար անոնցմէ աւելի ազնուական
ըլլալ, ոչ ոք կրնայ ինծի համար անոնց-
մէ աւելի ազնուական ըլլալ, ոչ ոք կրնայ
ին

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ

Սուրիոյ հանրապետութեան նոր նա-խագահը, Հաշիմ էլ Աթասի, հանդիսաւո-րապէս Դամասկոս մտաւ մարտ 1ին։ Կառ-քերու պատկառելի թափօր մը կազմուած էր Հոմսէն Դամասկոս։ Նախագահին կ'ընկերանային նոր զահլիճին անդամ-ները եւ բազմաթիւ երեւելիներ։ Մայրա-քաղաք մտած առեն նախագահը ողջոյն-ուղեցոյց քաղաքային եւ զինուորական իշ-խանութեանց կողմէ որոնք պալատ ա-ռաջնորդեցին զինքը։ Ամագին բազմու-թիւն մը խռնուած էր ճամբուն երկայնքը եւ ջերմագին կը ծափահարէր նախագա-հը։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ապստամբութեան կազմակերպիչ ապաներէն ներկայացու-ցիչներ չկային թափօրին մէջ, որպէս զի ժողովուրդը համոզուի թէ իրենց պար-տականութիւնը կատարած ըլլալով, չեն ուզեր խառնուիլ պետական գործերու։

Նոր զահլիճը կազմուած է նախագա-հութեամբ Սապրի Ասալիի, անդամ ազգ. կուսակցութեան եւ նախկին նախարար։ Պաշտօն մը վերապահուած է Հալէպցի քրիստոնեայի մը։

Նոր վարչապետը յայտարարեց.— Ար-տաքին ճակատի վրայ կառավարութիւնը պիտի հետեւի հաւատարիմ եւ բարեկա-մական քաղաքականութեան մը արաբա-կան բոլոր երկիրներուն հանդէպ եւ բա-րեկամական յարաբերութիւններ պիտի մշակէ բոլոր երկիրներու հետ, հաւասա-րէ հաւասար»։ Դահլիճին առաջին գործը պիտի ըլլայ նոր ընտրութիւններ կատա-րել։ Նախկին նախագահ Շիւքրի Քուաթ-լի, որ եգիպտոս աքսորուած էր, հրաւէր ստացաւ Դամասկոս վերադառնալու։

Առաջին օրերու խռովութեանց առեն սպաննուած են 12 հոգի։ Բացառիկ վիճա-կը ջնջուած չէ տակաւին։ Նախագահը, որ 80 տարեկան է, յայտարարեց թէ նոր դահլիճը կազմուած է քանի մը կուսակ-ցութեանց անդամներէն եւ անկախներէ։ Դամասկոսէն պատուիրակութիւն մը ղը-ջաց զինքը Տրիւզի ցեղա-պետը, Սուլթան էլ Աթրաշ որ Ցորդանան ապաստանած էր Շիչեքլիի օրով։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, Նեհրու, մերժեց պինուորական օգնութիւն առա-ջել Մ. Նահանգներէն։ Այս խմաստով նա-մակ մը ղրած է Այզընհաուըրի։ Հնդկաս-տան միշտ կը դանդաղի որ Ամերիկայի-ները կը դիմեն փաքիստանը, ռանճգու-թիւն կատարելով Ասիոյ մէջ։

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ խնդիրը այս չաբթու պի-տի քննուի Ազգ. ժողովին մէջ։ Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, որ նոր վերադարձաւ, կ'ըսէ թէ ըմբոստները չեն կրցած վճռական յաղթանակ մը շահիլ։

ՀԱՄԱՄԵՐԻԿԵԱՆ 10րդ խորհրդաժողո-վը բացուեցաւ Քարաքասի մէջ (Վենե-ցուէլա), ի ներկայութեան Մ. Նահանգ-ներու արտաքին նախարարին։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ դահլիճը կազմուեցաւ վար-չապետութեամբ Ապտալլահ Եաֆիի։

ԱՖՆԻԻԻ մէջ համալսարանի ուսանող-ները ցոյց մը կատարեցին, պահանջելով Ճունաստանի միացնել Կիպրոսը։ Համա-լսարանին վերատեսուչը արգիլած էր, բայց անօգուտ։

ՓԱՔԻՍՏԱՆԻՆ պատուիրակութիւն մը պիտի երթայ Անգարա, նախագահու-թեամբ նախարարի մը, կարգ մը համա-ձայնութիւններ կնքելու համար Թուր-քիոյ հետ։

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 23 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միու-թեան Փարիզի շրջանի Արիներու եւ Արե-նոյշներու կողմէ։

Կիրակի, 7 Մարտ, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին։ Սանթրը Մարսըլէն Պէրթըլօ, 28 պիս, ռիւ Սէն Տոմինիք, Փարիզ (7), (Մէթրօ Էնվալիտ)։

Սկաուտական յայտադիր, ներկայա-ցումներ եւ պարեր արիներու եւ արենուշ-ներու կողմէ, ցուցադրութիւն սկաուտա-կան կեանքէ։

Պիւֆէ Մուտք 300 եւ 250 ֆրանգ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Սառցանք եւ տրամադրելի ունինք

ԹՂԹԱԿԱՁՄ հաւորներ, դին հազար ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր.։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու-թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա-ձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են-թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԳԻՆԵԶՕՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. վա-րանդեան կոմիտէի։ Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Ցոյնե-րուն սրահը, 5 ռիւ Պօնըփուա։

Ընտանեկան եւ ընկերային ջերմ մթնո-լորտ։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ընտանեկան խնջոյք պարահանդէս
եւ բանախօսութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. կոմի-տէի։ Այս շաբաթ ժամը 20·30էն մինչեւ առաւօտեան 1։ Հ. Ը. Դ. Տան մէջ։

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ԱՒԱԳԵԼԵԱՆ
Կը բանախօսէ ընկ. ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ
Գեղարուեստական բաժին, ճաշ։
Ձոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է
Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր-բաթ, ժամը 21ին Քաֆէ Ռէժանի վերնա-յարկը։ Դասախօս՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ։ Նիւթը՝ երգիծաւէթը եւ երգիծա-բանը։ Դասախօսը պիտի կարդայ նաեւ քանի մը անտիպ երգիծականները։

Մուտքը ազատ է։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբ-թի երեկոյ ժամը 9ին, Քաֆէ Քատէ։

Կը խօսի Պարգեւ Քինյ. Մերճաւոր Արեւ-ելքի ներկայ վիճակին մասին։

Նիւթ՝ «Կրօնքի ըմբռնումը հայ ժողո-վուրդին մէջ»։ Մուտքը ազատ է։ Մաս-նաւորապէս կը խնդրուի լսարանակալնե-րէն ճշդապահ ըլլալ։

Պ. Վահէ Ֆրէնկեան եւ Տիկին Նուարդ Օհանեան յաւուր կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ քրոջ՝

Օր. ՎԵՐԳԻՆԻԱ ՖՐԷՆԿԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ 24 Փետր.ին։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է 27 Փետրուարին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, մասնաւոր շրջանակի մէջ։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Ժերմէն թաղ. խոր-հուրդը իր խորին վշտակցութիւնները կը յայտնէ Դաւիթեան եւ Ասաղլըքեան ըն-տանիքներուն, իրենց պաւկին, ամուս-նոյն, հօր եւ փեսային՝ ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ԴԱՒԻԹԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առ-թիւ, որ տեղի ունեցաւ Փետր. 15ին։

Թաղ. խորհուրդը, այս առթիւ իր խո-րին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ այն բոլոր հայրենակիցներուն եւ միութիւննե-րուն որոնք փոխան ծաղկեպսակի հետեւ-եալ նուէրները ըրին.—

Սէն Ժերմէն Հ. Ը. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէն (Փարիզի Հ. Ը. Դ. տան ֆոնտին հինգ հազար ֆրանք, Արժ. Տէր Հմայեակ քհնյ. Համբարձումեան, Սէն Ժերմէն թաղ. խորհրդոյ անդամները, Թաղիս Ռամմիկներու Միութիւնը 2000ա-կան ֆրանք (տեղւոյս դպրոցին), Կ. Ա. ասլրլըքեան, Ռ. Ասաղլըքեան հազարա-կան, եկեղեցւոյս, Թորոս Պզտիկեան, Խաչիկ Քօքօեան, Ց. Պիպէրեան, Ն. Մաղ-մանեան, Պ. Անթուան (Պառ Թապաք), Սէն Ժերմէն Կապ. Խաչ, Ս. Տուֆլուեան, Կ. Կաուճեան, Ց. Ժամկոչեան, Ժանօ Մակարեան հազարական ֆր. Թաղիս դպրոցին, Ոսկիան Շէրպէթճեան 200 ֆր., նմանապէս Թաղիս դպրոցին։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Նիսի եւ Շրջանի կրօն. Ընկերակցութեան նորընտիր վար-չութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Փրօֆ. ԱՌԱՔԵԼ ՁԱՔՐԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ, իր բոլոր պարագաներուն։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԴՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր։ Գին 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ — ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), դին 1000 ֆրանք։

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), դին 500 ֆրանք։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտուէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ-րով)։ Գին 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ։

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի ըէսիթալը
7րդ յայտագիրը
Bien Tempéré en Mi Bémol Majeur
SALLE CHOPIN-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré
Métro. Ternes

9 Մարտ, երեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին

ՑԱՑՏԱԳԻՐ.— Պախ, Սֆարլաթի, Հայ-տըն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպեռթ, Շո-փէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան։

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE

78, rue Cardinet, - Métro Malesherbes

Ուրբաթ 12 Մարտ, ժամը 21ին
ՀԱՆԴԻՍ ԱՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
(Ֆրանս., հայկական, հունգ. եւ սպան.)

ՏԻՐՈՒԶԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ Ո Ւ ԻՒ ԹԷՍԻԷ

Մուտք 200էն 500 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին հանդիսասրահը եւ Տիւրան, 4 Փլաս տը լա Մատըլէն։

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան կողմէ
Բարեկենդանի առթիւ

6 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 53 ռիւ Կրինեան։

ՕՐՔԷՍԹՐ ԷՏԻ ԹՈՒՌՆԷԼ

Հայկական պարեր, աշուղական երգեր, դաշնակ, երգ, արտասանութիւն։

Խումբ մը հայրենակիցներ պիտի պա-րեն կարնոյ ընտիր պարերը։ Կը նուագէ Պ. Թորգոմ, կ'երգեն եւ կը պարեն Տէր եւ Տիկին Գիզօ, Պ. Պարոյր կ'երգէ եւ կը նը-ւագէ աշուղ Ջիւանիէն եւ Սայաթ Նովա-յէն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մարտ 7ի կիրակի, ժամը 3ին Փոն տը Շէրիւի յունական թատերասրահին մէջ, (Բէվէյլ)։ Հովանաւորութեամբ Վալան-սի հոգեւոր հովիւ ՍԱՀԱԿ ԲՀՆՑ. ՊԱ-ՊԻԿԵԱՆի եւ ի ներկայութեան Պ. Քաղա-քապետին։

Կը ներկայացուի Ս. Էջմիէձնի ՏԱՑԻ ԿԱՐԱՊԵՏԸ կամ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՑ ՓԵՍԱ-ՅՈՒՆ զաւեշտը։

Գեղարուեստական բաժին։
Մուտքը 100 ֆրանք։

Ֆ. Կ. ԽՍԱՅԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ 20 Մարտ, ժամը 21ին Պէրիէ Միլլիէ շքեղ սրահներուն մէջ։

Անակնկալներ եւ ընտիր նուագախումբ։

Հասոյթէն կարեւոր բաժին մը Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան համար։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Ա-հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ։

Կը խօսի Պ. Թ. Գառնիկեան։ Նիւթը՝ «Հայկական պատմութեան բնոյթը»։ Կը հրաւիրուին բոլոր գրասէրները անխտիր։

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽՍԱՅԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական յերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի յերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պելի կայարանին դիմաց։

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ
ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշ-տութեամբ։

Քաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն։

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԴՄԲԻՒ-ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ըն-տրուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան։

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խն-ջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու դուարթ մթնոլորտի մէջ։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի պարահանդէ-սին Վամփիճնկի մէջ 18 Ապրիլ Զատիկ օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս։

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ծախու է Սթրազպուրկ – Սէն Տընիի շրջանակին մէջ դերձակի խանութ մը, սենեակով մը։ Ուրիշ գործերու ալ յար-մարութիւն։ 900·000 ֆր.։ Հեռախօսել՝ GOB. 05-63

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱԻ ԾԱԽՈՒ Է

Մարսէյլ Սէն Շարլ կայարանէն 30 մեթր հեռու բանուկ փողոցի մը մէջ մեծ պատ-ճառաբան մը արդիական, մաքուր, կա-հաւորումով, 9 տարուան պայմանագիր (պայ), մեծ լիանոս, 1926էն ի վեր հաս-տատուած չահաւոր գործ, բնակութեան յարմարութիւն։

Դիմել՝ ՆՈՐՕՑԵԱՆի.—
57, Rue Bernard du Bois, Marseille.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԵՐԿԵՐԸ, ինը հատոր, Պէյրութ, հատորը 800 ֆրանք։

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Գ. Գիւզալեան, Ա. մաս, Պէյրութ, 800 ֆրանք։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, Գ. Գիւզալեան, Պէյրութ, 1200 ֆրանք։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳԻՐՔԸ (երաշխան եւ խոհանոցի գիրք), Պէյրութ, 1000 ֆր.։

ՑՕ՛ ԵՐԹԱՍ, Սէնթիէվիչ, երկու հա-տոր, Պէյրութ, 1400 ֆրանք։

ԳԻՕՔԻ ԱՄԲՈՂՋ. ԵՐԿԵՐԸ, Ա. հա-տոր, Թրդ. Ա. Աբեղեան, Գահիրէ, 1200 ֆրանք։

Grégoire de Narek, Luc-André Marcel, *Ընտիր Թուղթի վրայ՝ հազար ֆրանք։*
Rock Wagram, William Saroyan,
L'Expédition au Mont Ararat, F. Navarra, Bordeaux, 690 frs.

ՕՐԱՑՈՑՑ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցի՝ 150 ֆրանք։ ՕՐԱՑՈՑՑ ԷՋՄԻԱԾՆԻ երկու հա-րիւր ֆրանք։

ՀՈՎԱՀԱՒՐԻ ԵՏԻՆ, Նուարդ, Գահիրէ, 500 ֆրանք։

Առաքման ծախքը գնողին վրայ։

LIBRAIRIE Hx SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի գտնէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ։

ԴԵՂԱՐԱՆ SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա-պահուած է Թաղիս հայ յաճախորդ-ներու։
Կը խօսուի նաեւ հայերէն։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ցրտնօտ եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՄԱՐՏ

JEUDI 4 MARS 1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7310 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2721

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՐՊԷՍԶԻ ԱՌՈՒՆ ՁԳԱՄԻՔ

•

Եղանակին հետ վերակսան հանգչանքը,— երեկոյթ, ցերեկոյթ, ներկայացում, խնջոյք, պարահանդէս եւն.:

Աչք մը նետեցէք Ցառաջի չորրորդ էջին վրայ եւ կրնաք որոշ գաղափար մը կազմել :

Մնացեալը կ'լմանաք իւրաքանչիւր ձեռնարկի նկարագրութիւններէն :

Այսպէս, ամէն կազմակերպութիւն ա-ռիթ մը կ'ընծայէ խաղալու, խնդալու կամ հառաչելու :

Դեռ չենք խօսիր պատմական տարեդարձներու մասին, որոնք նոյնպէս կոչուած են յիշատակները արծարծելու :

Բազմազան ազգ. կազմակերպութիւն-ներ կան ամէն տեղ :

Պահասը կը լրացնեն Հայր. Միութիւնները, որոնք ևթէ ուրիշ գործ ալ չունենան, դոնէ խնջոյք մը կը սարքեն, «առաջ կեդրոնասիրով» : Հայրենակիցներ քով քովի կուգան եւ իրարմով կը մխիթարուին :

Առաջ ուխտատեղիներ ունէին : Կամ այդիներ : Լճակ եւ դեռատի՝ ուռիներու եւ բարիներու չուքին տակ :

Այժմ սակաւած են կծկուիլ սրճարանի մը անկիւնը կամ սրահ մը վարձել, քանի մը ժամուան համար :

Շատ բան պակսած է նախկին խնդութիւնէն, ինչպէս եւ բազմութիւնէն, երեսուն տարուան ընթացքին :

Եւ սակայն, տակաւին սիրտեր եւ ձեռքեր կան, ճրագը վառ պահելու համար :

Անոնք որ կրցած են յաջորդներ, նոր ուժեր հասցնել, անշուշտ աւելի երկար կը դիմանան :

Ուրիշներ հեռուհեռէ կ'ընկերկին, ծիւ-ղած կամ ծերացած ըլլալով :

Միութիւն մը կանգուն եւ գործօն պահել՝ նոյնպէս ինքնապաշտպանութեան պայքար է : Ուրեմն կը պահանջէ հաւատք եւ աշխատանք : Եւ մանաւանդ հիմնական առաջադրութիւն մը :

Ցիշատակի ոճներուն տպաւորութիւնը քանի մը ժամ կը տեւէ :

Խնջոյքներու, պարահանդէսներու եւ ուրիշ հաւաքոյթներու զոլորշին չուտ կը ցնդի :

Այդ բոլորը ներշնչումի աղբիւրներ են, եւ հետք չեն ձգեր, եթէ կապուած չըլլան կենդանի գործի մը :

Երբ հայրենի դիւղն էիք, աղբիւրին կարկաչը, առուին խոխոջը կ'ոգեւորէին ձեզ : Թարմութիւն եւ կորով կը ներշնչէին :

Բայց, կը դոհանա՞յիք զանոնք դիտելով, օրն ի բուն :

Անոնք միեւնոյն տանն գործի կը մղէին ձեզ :

Ձեր երեսը պաղ ջուրով կը լուայիք, ափ մըն ալ ջուր կ'ըմպէիք, եւ,— դէպի դաշտ : «Օրհնեալ է Առուած » :

Ինչո՞ւ նոյն ոգին պիտի չունենանք այսօր, հոդ չէ թէ պայմանները փոխուած ըլլան :

Երբէք դաշտ ունէիք վարուցան կատարելու համար : Ունէիք լճկան եւ արօր կամ գութան :

Այսօր ալ ունիք ուրիշ դաշտ մը, քարքարուտ բայց ոչ անյաղթելի,— նոր սերունդ :

Դաշտը խոպան կը մնայ : Կամ ցորենի տեղ որոմ, խոտ եւ փուշ կ'արտադրէ, եթէ անխնամ ձգուի :

Այդպէս ալ երիտասարդութիւնը՝ այս խորտուբորտ պողոտաններուն վրայ, ուր փոս մը կը բացուի ամէն քայլափոխի :

Եթէ ամէն Հայր. Միութիւն միայն իր անդամներուն զբաղմունքը փրկելով դպրոցը, եթէ միւս կազմակերպութիւններն ալ նոյն ճամբուն հետեւէին, առ նուազն յիսուն տարի չհասած պիտի ըլլայինք :

Ամէն Միութիւն դաշտ մը հունձք հասցուցած պիտի ըլլար, վաղուան հայրենիքին համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆ ՈՒՈՇԻՆԿՔԸՆԻ ԵՒ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

•

ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

ԱՌՈՒՈՒԵՑԱԻ ՆԱԽԱՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ՊԱՀԱՏԸ

Երէկ հաղորդած էինք Մ. Նահանգներու երեսփոխանական ժողովին մէջ կատարուած յարձակումը Փորթօ – Ռիքոյի ահարեկիչներու կողմէ :

Վերջին լուրերու համաձայն, հինգ վիրաւոր երեսփոխաններէն Գնեթլիի վիճակը ծանր մահտուդիւն կը պատճառէ : Կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է, նոր մահափորձեր արգիլելու համար : Մանուորապէս աւելցուցած են նախապահական պահակները եւ գաղանի ոստիկանները, այն ենթադրութեամբ թէ դաւադիրները կ'ուզեն սպաննել Ա.յզընհաուըրը : Ջորս ահաբեկիչներէն Օր. Լոլիթա Լեպրոն, որ 34 տարեկան է եւ առաջին ազդանշանը արձակած էր, կատաղօրէն դիմադրեց երբ կը ձերբակալէին : Թերթերը կ'ըսեն թէ կը մտնէր, կը խածնէր ոստիկաններուն ձեռքերը : Նախատեսելով թէ կրնայ սպան-նուիլ, օրիորդը դրաւոր յայտարարու-թիւն մը պահած էր իր պայուսակին մէջ : Ահաւասիկ բովանդակութիւնը .

— Առաջի Աստուծոյ եւ աշխարհի առ-կախութիւն կը պահանջեմ Փորթօ-Ռիքոյի համար : Իմ ազատութիւնս կը զոհեմ հայրենիքիս ազատութեան համար : Միանգամ ընդ միշտ կը յայտարարեմ թէ Մ. Նահանգները կը դաւեն մարդկութեան սր-բազան իրաւունքներուն դէմ, բռնի հպատակեցնելով իմ ժողովուրդս, կը բռնաբարեն ազգի մը իրաւունքները չարաչար տանջելով մեր անկախութեան առաքեալը, Տոն Փեարօ Քամփոս » :

Ջորս դաւադիրներուն դատը սկսաւ երէկ : Ապահովութեան տեսչութիւնը հետապնդումներ կը կատարէ ամբողջ երկրին մէջ, ձերբակալելու համար կասկածելիները : Առաջին առթիւ քսան հոգի ձերբակալուեցան Ուաշինկթընի եւ մանաւանդ Նիւ Եորքի մէջ : Ոստիկանական հսկողութիւնը կրկնապատկուեցաւ Նիւ Եորքի Հարլեմ թաղին մէջ ուր 425·000 Փորթօ – Ռիքոյեցիներ կը բնակին : Ասոնք մեծ մասով եկած էին Բ. աշխարհամարտէն ետք, աշխատանք ճարելու համար : Փորթօ – Ռիքոյի կառավարիչը Ուշինկթընի կողմէ նշանց 11 բարձր պաշտօնատարներու հետ :

Փորթօ – Ռիքօ ունի 2·250·000 բնակիչ եւ Բարայիպեան կղզեխումբին ամէնէն խճողուած շրջանն է : Իրագէկներ կ'ըսեն թէ բնակիչներուն միջին եկամուտը տասն անգամ վար է Ամերիկացիներու եկամուտէն : Երկրին տարածութեան 90 առ հարիւրը յատկացուած է շաքարեղէգի մշակութեան : Ամէն տարի 50·000 բնակիչներ Մ. Նահանգները կը գաղթեն, հայ ճարելու համար, տաժանելի պայմաններու մէջ : Անգլերէն չգիտնալով մեծ նեղութիւններ կը կրեն եւ յանձն կ'առնեն ամէն տեսակ աշխատանք : Վերջին պատերազմէն ի վեր Մ. Նահանգները երկու անգամ նախաձեռնած է, բայց Փորթօ – Ռիքոյի երեսփ. ժողովը մերժեց (վերջին անգամ յունուար 12ին, 14ի դէմ 42 ձայնով) : Ազգայնականները կը տրտնջան թէ երես-փոխանները անձնատուր եղած են Ամերիկացիներուն եւ չեն հետաքրքրուիր երկրին ճակատագրով : Այս երրորդ մահափորձն է որ կը կատարուի, 1950էն ի վեր, երբ ազգայնականներուն առաջնորդը, Փեարօ Քամփոս ապստամբութիւն մը սարքեց եւ 30 հոգի մեռան : Նոյն տարին երկու ազգայնականներ փորձեցին սպանել նախագահ Թրումընը :

Ուշադրաւ է որ երրորդ մահափորձը կը կատարուի ճիշդ այն պահուն երբ համ-ամերիկեան ժողով մը տեղի կ'ունենայ Քարաքասի մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՎԵՐՋԱՊԷՍ ...

« *Հայրենիք* » ամսագիրը 1954 Յուն-ուարէն սկսեալ կը հրատարակէ թանկագին վկայութիւն մը, — «*Հայաստանի հանրապետութեան եւ Խ. Ռուսաստանի բանակցութիւնները, Լեւոն Շանթի պատուիրակութիւնը* » :

Գրողը՝ Համբարձում Տէրտէրեան, անդամ Շանթի պատուիրակութեան :

Ամսագրին Փետրուարի թիւն ալ ստացանք եւ յօդուածաշարքը շարունակելի է տակաւին :

Երբ վերջանայ, պիտի արտատպենք, ի պէտս զարգացելոց :

Թէեւ գիտեմ որ անոնք որեւէ բան սորվելու տրամադրութիւն չունին :

Անոնք առաջուց գիտեն ամէն բան ...

Ո՛րքան հում, անտիպ նիւթեր՝ այս վկայութեան մէջ :

Եւ ի՜նչ հետաքրքրական տեսարաններ :

Առաջին օրէն իսկ պաղ ջուր կը լեցնէ տխրահռչակ Զիչէրինը, որ իր վերջին շունչը փչեց յիմարանոցի մը մէջ :

Ո՞վ համբերեց Խ. Միութեան ջղագարնեռուն թիւր ...

Այս այն Զիչէրինն է որ 1920ին կը հեռագրէր Մ. Բէմալի, թէ երկու երկիրներ-ը նոյն նպատակները կը հետապնդեն — պայքար «իմպերիալիզմ»ի դէմ :

Դարձեալ ան էր որ ազնուօրէն, հա-յասիրաբար՞ յանձն կ'առնէր ... Ռուսաստան փոխադրել 250 – 300·000 հայ տարագիրներ : Պայմանաւ որ ձախճն ալ մեզի տանձնէիք :

Պերճախօս տեսարան մըն ալ կը պարզէ հայազգի Գարախանը, որ առտու մը գրնդակահարուեցաւ, միւս բոլշեւիկ երեւելիներուն հետ : Անշուշտ ոչ մեր սեւ աչքերուն համար :

Առաջին վաւերագիրը չէ Տէրտէրեանի այս պատմութիւնը, բայց առաջնակարգ արժէք ունի, քանի որ գրի առնուած է պատուիրակութեան անդամներէն մէկուն կողմէ :

Այս վկայութեամբ կը լուսաբանուին շարք մը ծալքեր, որոնք մութ մնացած էին մինչեւ այսօր :

× « *Հայրենիք* »ի նոյն երկու թիւերուն մէջ Կ. Սասունի ունի ուսումնասիրութիւն մը Սասունի 1894ի ապստամբութեան մասին :

Այս վկայութիւնն ալ կը պարունակէ շարք մը հում նիւթեր, որոնք լայնօրէն կը լուսարանեն պատմական շրջանի մը անցքերը :

× Դարձեալ նոյն թիւերուն մէջ Ա. Ամուրեան կը ներկայացնէ կեանքն ուգործը յանդուգն ահաբեկիչի մը, Զումշուտի, որ մեռաւ անցեալ տարի, Իրանի մէջ :

Ամսագրին բովանդակութիւնը չէ որ կ'ամփոփեմ :

Ուզեցի ձեր ուշադրութեան յանձնել կարգ մը անտիպ նիւթեր, որպէս զի գիտցողները աւելին սորվին, իսկ չգիտցողները արթննան : Վ.Ա.Հէ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

★

ՁՕՐ. ՆԵԿԻՊ ԴԱՀԻՐԷ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Եգիպտոսի վարչապետը, գնդ. Կամալ Նասըր յայտարարեց թէ 118 հոգի ձերբակալուած են այն զոյգերուն առթիւ որ տեղի ունեցան կիրակի օր, զօր. Նեկիպի վերահաստատման առթիւ : Միեւնոյն ատեն քսան թէ ազատ արձակուած են հեծելազօրքի ութ սպաներ որոնք ձերբակալուած էին այն ամբաստանութեամբ թէ կ'ուզէին տապալել կառավարութիւնը : Ամբաստանութիւնը չէ հաստատուած :

Զօր. Նեկիպ, որ Խարթում զսպած էր Սուտանի խորհրդարանին բացումը կատարելու համար, Գահիրէ վերադարձաւ, քանի որ արարողութիւնը յետաձգուած է, արիւնալի ցոյցերուն հետեւանքով : Օդակայան հասած առեն զօրավարը հաստատեց թէ խռովարարները խափա՛ն պիտի պատժուին : « Բարեբախտաբար դէպքը ծանր հանգամանք չունի» : Գահիրէի թերթերը Ումմա կուսակցութեան կը վերագրեն խռովութիւնները : Անդորրութիւնը վերահաստատուած է Խարթումի մէջ : Ձերբակալուած են 150 հոգի : Անկախութեան կուսակիցներէն աւելի քան 80·000 անդամներ հեռացած են քաղաքէն, համակերպելով ոստիկանութեան հրամաններուն : Զոհերուն թիւը կը հաշուեն 34 մեռեալ եւ հարիւրէ աւելի վիրաւորներ :

Զօր. Նեկիպ Խարթում պիտի վերադառնայ երբ որ յարմար դատէ : Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Սուտանի խնդիրն ալ բարդացած է, կիրակի օրուան դէպքերուն հետեւանքով :

× *Եգիպտոսի թերթերը կը դրեն թէ Կամալ Նասըրի կառավարութիւնը մեծ պաղարիւն ցոյց տուաւ վերջին դէպքերուն առթիւ : Վարչապետին ամենամեծ հոգն է պահպանել բարեկարգութիւնը, բանակին աջակցութեամբ : Քաղաքական կուսակցութիւնները լուծուած են, այն-պէս որ բացառիկ վիճակը պիտի չարու-նակուի, մինչեւ սահմանադիր ժողովին դումարումը :*

ՎԱՐՁԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ազգ. ժողովին Գչ. օրուան նիստին մէջ նորէն յուզուեցաւ վարձակալներու վարտման խնդիրը : Վաղը, ուրբաթ, պիտի քննուի նոր օրինագիծ մը, պաշտպանելու համար բնակարաններու եւ առեւտրական տուներու վարձակալները բռնի վարտման դէմ : Օրինագծին տրամադրութեամբ, մինչեւ 1956 ապրիլ մէկ նահանդապետները բացառաբար իրաւունք պիտի ունենան մերժելու որեւէ վարում ոստիկանութեան միջոցաւ, եթէ նոր բնակարան մը կամ խանութ մը ճարուած չէ ենթակային համար :

Այս օրինագիծը հետեւանք է երկու չաթի առջ կատարուած վիճարանութեան մը, ուր բացառութիւն պահանջուած էր ներքին գործերու նախարարէն, յունուար 12 թուակիր շրջաբերականի մը մասին : Այդ գրութեամբ նախարարը կը յիշեցնէր նահանդապետներուն թէ պէտք չէ վարանին ոստիկանութեան դիմել, եթէ դատական պաշտօնաները չկարենան պարզում կատարել իրենց միջոցներով :

Գչ. օր համաձայնաւար տիկին մը եւ Դ. Մայէր (ընկերվարական) դարձեալ նեղութիւն պատճառեցին նախարարը, բռնի վարտման օրի-նակներ յիշելով : Ի վերջոյ 36ի դէմ 252 ձայնով քուէարկուեցաւ ընկերվարական բանաձեւ մը որ կը հրաւիրէր կառավարութիւնը 1· Եւ առնել շրջաբերականը — 2· Ամէն միջոց ձեռք առնել որպէսզի նոր բնակարան կամ խանութ ճարուի վարձակալներուն, որեւէ վտարումէ առաջ :

•

ՆՈՐ ՔԱՂԱՔ մը պիտի շինուի Լիոնի մօտ, արդիական դրութեամբ, տասը հազար բնակիչներու համար : Պիտի ունենայ 2607 բնակարան եւ 75 վաճառատուն : Առաջին տարին իսկ պիտի շինուին 800 բնակարաններ, Լիոնի արեւելեան արուարձանին մէջ :

•

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԿՂԶԻ ԵՒ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՀ Ազգային ժողովի 2019 թվականի դեկտեմբերի 10-ի նիստում ընդունվեց «Կղզի և հողատարածք վաճառքի մասին» օրենքը, որը ՀՀ նախագահի կողմից ենթակա է ստորագրման և պաշտոնական հրապարակման:

Օրենքի նախագիծը մշակվել է ՀՀ կառավարության կողմից՝ ի կատարումն ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 1-ին ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 3-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 4-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 5-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 6-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 7-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 8-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 9-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 10-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 11-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 12-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 13-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 14-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 15-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 16-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 17-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 18-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 19-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 20-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 21-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 22-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 23-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 24-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 25-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 26-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 27-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 28-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 29-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 30-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 31-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 32-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 33-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 34-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 35-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 36-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 37-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 38-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 39-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 40-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 41-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 42-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 43-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 44-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 45-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 46-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 47-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 48-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 49-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 50-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 51-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 52-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 53-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 54-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 55-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 56-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 57-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 58-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 59-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 60-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 61-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 62-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 63-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 64-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 65-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 66-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 67-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 68-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 69-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 70-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 71-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 72-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 73-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 74-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 75-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 76-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 77-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 78-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 79-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 80-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 81-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 82-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 83-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 84-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 85-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 86-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 87-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 88-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 89-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 90-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 91-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 92-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 93-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 94-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 95-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 96-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 97-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 98-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 99-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 100-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 101-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 102-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 103-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 104-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 105-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 106-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 107-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 108-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 109-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 110-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 111-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 112-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 113-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 114-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 115-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 116-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 117-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 118-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 119-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 120-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 121-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 122-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 123-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 124-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 125-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 126-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 127-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության կողմից՝ ՀՀ կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 1-ի/29 արձանագրային որոշման 1-ին կետի 128-րդ ենթակետի պահանջների:

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ տարածքային կառավարման

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

●

Կիրակի օր, Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան» կամքէն նախաձեռնութեամբ «Արիմեան» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Փետր. 18ի յիշատակին նուիրուած հանդէսը :

Ժամանակէն առաջ Իսիէն եւ Փարիզէն խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր սրահը որ այս առթիւ զարդարուած էր Փըրանսական եւ հայկական դրօշներով :

Ձիշդ ժամուն հանդէսը բացաւ ընկերը Ս. Տ. Թոմմասեան, որուն հրաւէրով ներկաները յոտնկայս երգեցին «Մեր Հայրենիք» :

Բանախօսը պարզեց թէ ինչպէս Վարդանանց պատերազմը, Փետրուար 18ն ալ, ազատագրական պայքար մըն էր : Մանրամասնութիւնները ծանօթ են ամէնուն : Հակառակ 1920 Դեկտեմբեր 2ին ստորագրուած պայմանագրին, որուն համաձայն խորհրդային Ռուսաստան ոչ միայն յանձն կ'առնէր պաշտպանել Հայաստանի սահմանները այլեւ վերադարձնել դրաւուած հողամասերը , յաջորդ օրն իսկ սկսան բարբարոսական հալածանքները : Ընտանեկան սրբութիւններն անգամ չկարգուեցան :

Այդ օրերուն, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կարելի բոլոր միջոցները փորձեց , բայց անօգուտ : Ոեւէ ժողովուրդ սակայն չէր կրնար դիմադրութիւնները : Վտանգուած ժողովուրդը իրրեւ նեցուկ ունեցաւ Դաշնակցութիւնը երբ սկսաւ աննախընթաց կռիւը : Եղեռնագործական կռիւ կ'ըսեն մեր թշնամիները :Ոչ մէկ արտայայտութիւն այնքան ընդվզեցուցիչ է որքան այս սահրատարակութիւնը : Փետրուար 18ը ամէն բանէ առաջ ինքնապաշտպանութեան պայքար էր : Ան որ չի հասկնար այս տարբերութիւնը, իրաւունք չունի խօսելու եւ վճիռներ արձակելու : Փետր. 18ին, երեւանի հայութիւնը եղերապատած էր եւ կ'ողջագուրուէր : Սէկն քաղաքացի պատրաստ էր իր պարտականութիւնը կատարելու : Փետր. 18ին, ամբողջ ժողովուրդը միացեալ կամքով ծառացաւ բռնութեան դէմ : Երջանկատուած ու բախտաւոր Հայաստանը դիմադրեց ահաւոր ազէտին : Փետրուար 18ը պիտի դառնայ հայ ժողովուրդի սուրբ օրերէն մէկը, ինչպէս Վարդանանց օրը » :

Այս ճառէն ետք սկսաւ գեղարուեստական բաժինը : Իսիի Նոր Սերունդի երգչախումբը առաջնորդութեամբ Պ. Գալիչեանի, երգեց ժողովրդական երգեր : Մենակերգեցին Պ. Մ. Գարակէօզեան, Մ. Պօղոսեան : Օր. Շաքէ Ճոլհաննէսեան յուզումով արտասանեց Մ. Վարանդեանի « Հայ Հերոսները», իսկ ընկեր Եղիա Սեբոբեան՝ Ա. Ահարոնեանի «Յարդանք քեզ»ը : Հանդէսի պաշտօնական մասին յաջորդեց ինջոյքը, որուն սեղանապետ ընտրուեցաւ Պ. Լ. Համբարձումեան : Այս առթիւ ընկեր Հայկ Սարգսեան, իբրեւ ակնարկ սկսաւ Փետր. 18ի ինքնապաշտպանութեան, մանրամասնօրէն բացատրեց չարժուռին չարժառիթն ու արդիւնքը եւ եզրակացուց թէ Փետր. 18ով հայութիւնը անգամ մը եւս հաստատեց ազատ եւ անկախ ապրելու կամքը : Փետրուար 18ը Վարդանանց յաւերժական գոյութեան խորհրդանշանն է :

Ինջոյքի ընթացքին ներկաները միաբերան երգեցին ժողովրդական երգեր : Սեբաստացի Մուրատի հարիւրապետներէն ընկեր Մինքայէլեանէ խնդրուեցաւ դէր ուադներ պատմել Մուրատի եւ ընկերներուն դէմ պաթում փախուստէն : Ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ լսեցին իր պատմութիւնը :

Ջուարթ եւ ոգեւորիչ այս ինջոյքը վերջացաւ ուշ ատեն եւ դեռ դուրսը կը լսուէր արձագանգը վերջին երգին — «Ուխտեալ ենք ծառայել երկար ժամանակ » :

Հ.

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՐՊԵՏ ՄԸ

★

Ամենօրեայ լուրերուն մէջ յաճախ կը յիշուին «Միկ.» դրութեամբ օդանաւերը : Այդ օդանաւերուն հնարիչը, Արտեմ Միկոյեան, եղբայրը Ա. Միւոյեան ներքին առեւտուրի նախարար Անաստաս Միկոյեանի, վերջերս անդամ ընտրուեցաւ Մոսկուայի Գիտութեանց Ակադեմիային : Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք «Էջմիածին»էն (ինքն է որ կը պատմէ) :—

— « Երեսուն տարի առաջ , երբ դեռ ըթախայ էի եւ դանուում էի իմ ծննդավայր Սանահին գիւղում, յաճախ տեսնում էի թէ ինչպէս են ճախրում մեր լեռների հզօր արծիւները, ինչպէս են պատում ոչխարի հօտերի չուրջը եւ յաճախ գոհեր տանում նրանցից : Այդ ժամանակ ես տարտամով ու նախանձով էի հետեւում հսկայ թըռչուններին .

Իմ մանկական երեւակայութեան մէջ ծնւում էին անիրագործելի երազներ , առաջանում էին, անլուծելի հարցեր : — Մ'ըս, ի՞նչ կը լինէր, եթէ թեւեր պատրաստէի ,— մտածում էի ես ,— երկինք բարձրանայի եւ պայքարի մէջ մտնէի երկնքի այդ հպարտ սիրակալների հետ :

Մի անգամ մեր գիւղում տեղի ունեցաւ հետաքրքիր մի միջադէպ, որը երբեք ես չեմ կարող մոռանալ, կէսօրին, գիւղին վրայով, դղրդիւնով անցաւ ինչ— որ թեւաւոր մի բան Սանահինի սարահարթի վրայ : Գիւղի ողջ բնակչութիւնը չտապեց վայրկեանի վայրը : Մարգագետնի վրայ , թեւերը տարածած նստած էր ինչ որ հըրաչք թռչուն՝ ձողերով, տախտակներով եւ ճոպաններով պատրաստուած — այդ ինքնաթիռ էր, որ նոր էր երեւում մեր կողմերում :

Մեր գիւղի բնակիչները հաւաքուածզարմանքով վիտումէին նրան :Ես ես երկու օր նստած ինքնաթիռի մօտ, լարուած ուշադրութեամբ, հետեւում էի մեքենայի վերանորոգմանը :— Ահա այդ ժամանակ էլ սկսած իմ հոգու մէջ առաջացաւ անդուսպ մի սէր դէպի օդանաւորդութիւն :

13 տարեկան տղայ էի, երբ թողեցի հայրենի գիւղս եւ սովորել սկսեցի նախ Թիֆլիսում, ապա Ռոստովում եւ Մոսկուայում : Ասիացիի նկատմամբ ունեցած իմ ձգտումը այդ տարիներին ինձ հանգիստ չէր տալիս , մինչեւ որ իրականացաւ իմ երազանքը : 1931 թուականին ես ընդունուեցի Մոսկուայի Ժուկովսկու անուան օդաչուական ակադեմիան, եւ իմ ամբողջ էութեամբ նուիրուած , սկսեցի սովորել իմ սիրած գործը :

Դեռեւս ակադեմիայի ունկնդիրը էի , մասնակցեցի մարզական ինքնաթիռների մօտէլի (կաղապար) մրցակցութեանը : Իմ նախագծով պատրաստուեց «Հոկտեմբերիկ» ինքնաթիռը, այդ իմ առաջինն էր, որի մէջ մարմնացել էր ակադեմիայում ստացած իմ դիտելիքների ողջ խմացութիւնը :

Աւարտելով ակադեմիան, ես սկսեցի աշխատել ինքնաթիռաշինութեան գործարանի կառուցողական (կոնստրուկտորական) բաժնում : Մեր ամբողջ երկրին քաջ յայտնի եւ ինքնաթիռաշինարար Պոլեկարպովը· ես նրան եմ պարտական իմ դիտութեամբ, գործնական նորարարութեամբ , օգնել է ինձ իմ գործունէութեան ողջ ընթացքում :

1939 թուականին ինձ առաջ քաշեցին խորհրդային ինքնաթիռաշինական գործարանի նախագծային գրասենեակի , գլխավորի պաշտօնով : Այստեղ պատրաստուեց իմ առաջին կործանիչը «Միկ 1»ը : Այն ժամանակ այդ մեքենան իր ընթացքի արագութեամբ գերազանցում էր մինչ այդ եղած բոլոր կործանիչ ինքնաթիռներին : Այդ մեքենան սովետական օդաչուները յաջողութեամբ էին օգտագործում Հայրենական պատերազմի սկզբնական տարիներին :

1941 թուականին նոր տիպի ինքնաթիռներ ստեղծելու համար ինձ շնորհուեց Ստալինեան մրցանակ : Մրցանակներ շահեցի յետագայ չորս մրցանակաբաշխութեան ժամանակ :

Վերջերս , երկար բացակայութիւնից յետոյ , ես եղայ Սովետական Հայաստանում, Հայրենի Սանահին գիւղում : Ես անցայ մեր ամբողջ արեւավառ Հայաստանով, չնչեցի նրա մաքուր օդը, որով շնչել են պապերն ու հայրերը » :

Ա.— Ինձի՞ ըսիր « սրիկան» :

Բ.— Ինչո՞ւ, քեզմէ դատ սրիկայ չկա՞յ··· :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

★

ՎԱԼԱՆՍ.— Մարզիկ Ժօրժ Ճերանեանի դովասանական տողեր կը նուիրէն Վալանսի թերթերը իրրեւ ծանրութիւն վերցնող : Կրընոպլի մէջ 170 քիլօ բարձրացուցած է :Ութ քիլօ տարբերութեամբ պիտի կրնայ Ֆրանսայի ախոյեան ըլլալ : Ան պիտի մրցի Վալանսի մէջ «Մրցանիշնե-րու Օր»ը, մարտի վերջերը : Ծնած է1930-ին, եւ կը հետեւի մարզանքի եւ Հայ Մարզականի Ֆութպոլի խումբին : Կը խօսի լաւ հայերէն եւ լաւ կազմ ունի :

Օ. Մ.

×

Փարիզահայ թևթևու ծանրութեան փորձիչ կռիւներէն (61 քիլօ) Փետրուար 21ին Սանթրալ հրաւիրուած էր յայտարարին գլխաւոր մրցման մասնակցելու համար, հակառակորդ Ֆրանսայի ասպետներէն Անտէ Սիւոիէի դէմ 60 քիլօ 600 կր·, (8×3) : Երկու կողմակողմիները դիտակից խաղարկութիւն մը կատարելով երեսան բերին քանչելի խաղարկութիւն մը : Սարգիսեան յարձակելով հակառակորդին չուրջը դառնալով կ'ուժասպառ հարուածներ ձգելով բացարձակ առաւելութիւն մը չահեցաւ, բուռն ծափերու մէջ :

Չեմ դիտեր ինչ մաթ հաշիւներով , իրաւարարները հաւասար հռչակեցին , մինչ հանդիսատեսները կը բողոքէին բացատրութիւն պահանջելով : Ութ չրջանին՝ 4ը եւ մէկ հաւասար ի նպաստ Փիէռոյին էր :

Իսկ Ֆրանսայի «ամաթէօռ»ներու ախոյեանական «Փինալ»ի մրցումը տեղի ունեցաւ Մոնաքոյի մէջ Փետրուար 25ին բազմահազար հանդիսականներու ներկայութեան : Կէս ծանրութեան ներկայացնող « Փինալիստ » միակ Հայը Փիէռ Նատիրեան՝ թևթև առաւելութեամբ պարտուեցաւ : Հակառակորդն էր Վիտալ (3×3) :

× Լա Փլիւսաղի մէջ տեղի ունեցած դահուկարշաւի (պատուանշան) մրցումներու մէջ, երիտասարդ մարզիկը Արթիեան կրկին 4–րդ հանդիսացաւ 1՝ 16"էն :

ՍՍՐԳԻՍ Զ.

ՊԱՐՈՆ ՍԵՐԳՕ ամբաստանուած է ժամայոյի դաղութեամբ, բայց իր փաստաբանը ճարտար պաշտպանողականով կը յաջողի դինք անպարտ արձակել տալ :

ԴԱՏԱՒՈՐԸ.— Անպարտ արձակուեցար՝ կրնաս մեկնիլ :

ՍԵՐԳՕ.— Բայց, տէր դատաւոր ···

ԴԱՏԱՒՈՐ.— Անպարտ ես կ'ըսեմ, չե՞ս հասկնար : Ի՞նչ կ'ուզես դեռ :

ՍԵՐԳՕ.— Կը հասկնամ պարոն դատաւոր, շնորհակալ եմ, սակայն կ'ուզէի դիտնալ թէ ժամայոյը ինձի՞ պիտի մըննայ ···

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Տիգրանն ու Արեգնազը դպրոց կ'երթային : Տիգրանի պայուսակին մէջ այլ եւս թուաբանական անլուծելի խնդիրներ չէին մնար, ոչ ալ Արեգնազը անվոյթ կը դատնուէր իր դասերուն հանդէպ : Սիրոյ հասունութիւնը հանդարտեցուցեր էր սիրտերու խռովքը եւ պրիսած անոնց ուսանելու ախորժակը, կամ՝ սրած անոնց ընդունակութիւնները, ասոր համար էր որ՝ Տիգրանը կեդրոնականի մէջ, իր մտային յանկարծական արթնութեամբը ապշութեան կը մատնէր ուսուցիչները, եւ Արեգնազը՝ Բողոքականաց վարժարանի ամէնէն յառաջադէմ աշակերտուհին կը դառնար :

Շուչիկն անդամ զարմացած Արեգնազի հոգեփոխութեան վրայ, օր մը հարցուց·

— Արեգնազ, ինչէ՞ն է որ այսքան շատ յառաջացար դասերուդ մէջ, եւ միտքդ անօրինակ արագութեամբ կը բանի :

— Կ'աշխատիմ հիմա, Շուչիկ, եւ շատ կաշխատիմ :

Շուչիկը գլուխը հակեց Արեգնազի ուսին վրայ եւ մտերմօրէն չշնչաց անոր ականջին .

— Արեգնազ, մի՞թէ մոռցար Տիգրանի սէրը, կուրծքդ վա՞ր ձգեցիր սիրոյ ծանրութիւնը, այսինքն՝ թևթևացուցի՞ր հոգիդի խռովքը, դասերդ լաւագոյն կեր պով սորվելու համար :

— Ընդհակառակն , Շուչիկ , հիմա աւելի շատ կը սիրեմ Տիգրանը, եւ աւելի մօտ կը զգամ ինքզինքս անոր, յետոյ՝ ես հետզհետէ վրայէս կը թօթուեմ սիրոյ պատրանքը, կը մօտենամ չօշափելի իրականութեան, վասնզի կը զգամ որ իմ ու Տիգրանի փոխադարձ սէրը, տակաւ առ տակաւ, ցանկութիւններու չափերէն դուրս կ'ելլէ , կը կրթնի փաստերու եւ կը ծանրանայ, ահա թէ ինչու այլեւս չեմ տատապիր , ու զերծ եմ անորոշութեան պատճառած տաժանքէն : Ճուտալից սէրը բացաւ ախորժակս , բացաւ տրամադրութեանս ակերը : Ես ու Տիգրանը շատ պիտի աշխատինք, այսինքն՝ շատ պիտի սորվինք, որովհետեւ մենք դիւրաւ շատ կը սիրենք ···:

— Ուրախ եմ ասոր համար, Արեգնազ, կը փափաքիմ որ դուշակութիւնս կատարուի, ձեր քրոջ – եղբօր սէրը վերածուի աւելի հիմնական սէրի մը, սէր մը՝ որ կը չինէ տուն, կը կերտէ ընտանիք, եւ կը դեղեցկացնէ հայրութեան ու մայրութեան զգացումը :

Գարունը, Հայոց աշխարհի չքնաղ գարունը, անընդհատ կը բանէր պարտէզներու մէջ :

Ծաղիկ ու ծաղիկ ···:

Շաբաթ օրերը վարժարանները փակ են : Գիրքերը անուշին տակ՝ Տիգրանը կ'երթայ Արեգնազենց տունը : Անոնք միասին կը կարդան զանազան գիրքեր, ազգային եւ օտար, կը վերլուծեն, կ'եզրակացնեն՝ վիճելով ու հակաճառելով :

Ի պատուի էին սիրահարական գիրքերը : Արեգնազի եւ Տիգրանի համար՝ Աւետիս Ահարոնեանը աշխարհի ամէնէն մեծ հեղինակն էր եւ անոր «Լուսթիւնը« եղական , ինչ լեզու եւ ոճ, գրական ինչ նուրբ ասոյթներ, սիրային հանդոյցներու ինչ ճոխութիւն, եւ ինչ փարթամ՝ սիրոյ վէպին հոսումը··· : Երկու սիրահարները Ահարոնեանի «Լուսթիւնը» ամէնէն մօտիկ գտած էին իրենց սրտին : Արեգնազը կ'ըսէր· «Սէրերը միշտ լուսթեան մէջ կը հասունանան», իսկ Տիգրան կ'աւելցնէր · «Տեւական ու դէպի երջանկութիւն տանող սէրը՝ լուսթեան մէջ դարբնուած սէրն է» :

Էջերը կը դարձուէին, ու գիրքերը կը սպառէին արագօրէն : Գիրքերու ուղիովը Տիգրանն ու Արեգնազը կ'երթային դէպի տաճարը սիրոյ աստուածուհիին :

— Սիրոյ ճամբան ինչպէ՞ս է :

Այս հարցումը ուղղեցինք անոնց՝ որոնք դեռ նոր իրենց ոտքերը կը դնեն սիրոյ ճամբուն վրայ, անոնց՝ որոնք հասած են սիրոյ ճամբուն կէսը, եւ անոնց՝ որոնք կ'ապրին մայրամուտը սիրոյ մեծ վէպին :

Առաջիններուն պիտի ըսեն .

— Սիրոյ ճամբան իր դարն ու փոսը ունի, բայց ոչ իր անյաղթելի արգելքները, մենք կը սիրենք անոր խորտուբորտը, վասնզի սիրողը քիչ մը պէտք է տատապի, տքայ ու սրտմտայ : Արեգնելքերէն վախցող չենք, քանի որ յամառ ենք ու ինքնավստահ, մանաւանդ՝ գիտենք սէրը գերադասել կեանքէն : Որքան խրթին է թուաբանական խնդրի մը լուծումը՝ այնքան քաղցր է նաեւ հաղարաւթիւնը դայն լուծողին, ուրեմն՝ որքան դժուարանայնելի ու անկախ ըլլայ սիրոյ ճամբան՝ այնքան ցանկալի կ'ըլլայ սէրը, եւ հրապուրիչ, ու գինովցնող կ'ըլլայ անոր ճամբան :

Սէրը, սէրը :

Անմատչելի ու դժուարամարս գեղեցկութիւն :

Երկրորդները պիտի ըսեն .

— Սէրը պատրանքի տատաժներէն կը բխի, դէթ մեղի այսպէս կը թուի : Ապրիլը կը տեսնես, ջուրին ձայնը կը լսես, բայց չես կրնար յագեցնել ծարաւդ, ուրեմն՝ սէրը քեղի կը ներկայանայ իբր քաղցրաձայն ու փետրազարդ թռչուն մը, չատ մօտ թուփի մը վրայ, երգի մը հրապոյրին յանձնուած , ինքն իր մէջ եւ ինքն իրմով բերկրալից, երաժշտութեան հեկատարը կարկամեցուցեր է անոր մարմինը :

(Շար·)

ՍՕՍ ՎԱՆԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վաբչապետը, Տոքթ. Ատենաւոյրը, պատասխանելով Պ. Ժորժ Պիտոյի մէկ նամակին, առաջարկեց բանակցութեան ձեռնարկել անմիջապէս, կարգադրելու համար Սարի խնդիրը: Ինք պատրաստ է փարիզ գալու մինչեւ ութ օր, Ճունաստան եւ Թուրքիա երթալէ առաջ (Մարտ 9 – 26): Այս անակնկալ հրաւէրը մեծ տպաւորութիւն գործեց քաղաքական շրջանակներու մէջ:

ՈՍԿԻՆ ՆՈՐԷՆ ԻՆԿԱՒ փարիզի հրապարակին վրայ: Նախկէսնը կը ծախուէր 2810ի, մինչ 6200 ֆրանքի բարձրացած էր 1948ին: Ձոյլ ոսկին իջած էր 419·000 ֆրանքի (1948ին կ'արժէր 877·000 ֆր.): Ամերիկեան թղթադրամ տալարը իջած էր 364ի (օրինական գինը 350): Մասնագէտները կ'ըսեն թէ ֆրանքին զօրացումը հետեւանք է ոչրով վստահութեան: Ժրնեւի դրամատուները մեծ քանակութեամբ ֆրանսական ֆրանք գնած են, նկատի առնելով որ պահանջը պիտի աւելնայ օգոստոսի չրջանին:

ԹԵՀՐԱՆԻ ամերիկեան դիւանագործական մարմինին նախագահը, զօր. Մըքլուր յայտարարեց թէ պիտի աւելցնեն ռազմական օգնութիւնը, զօրացնելու համար իրանեան բանակը: Ծանր հրանաձիերու առաջին բեռը Թեհրան կը հասնի այսօր վաղը: Ամերիկացիները կարգ մը զօրա – նոցներ ալ պիտի չինեն:

ԱՆԳԼԻՈՑ վաբչապետ, Զրչիլ, մեր – ժնց կրճատել երկամեայ զինուորութեան չրջանը երկրին մէջ: Իր կարծիքով, «ազգին զինուորական պաշտպանութիւնը պիտի ակարանայ եւ արեւմտեան Եւրոպայի ապահովութիւնը պիտի վտանգուի, եթէ կրճատեն: Ընդդիմադիրները կ'առարկէին 18 ամսուան իջեցնել զինուորութեան չրջանը:

ՀՆԴԿԱՉԻՆի մասին մանրամասն դեկուցում տուաւ, երէկ, ազգ. պաշտպան – նութեան նախարարը, Պ. Փլեւէն: Ինք անոգուստ կը գտնէ որեւէ բանակցութիւն Հօ Շի Մինի հետ եւ կը սպասէ որ Ժընեւի ժողովը վճռէ հարցը: Մինչ այդ, պատերազմը պիտի առատկանայ:

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր դահլիճին կազմութիւնը լրացաւ: Առաջին գործը պիտի ըլլայ երեսփ. ընտրութիւնները կազմակերպել մինչեւ երեք ամիս:

ԹՈՒՆՈՒՉի նոր դահլիճը կազմուեցաւ նախագահութեամբ Պ. Մէդալիի: Պէյը վաւերացուց պաշտօնը, հայրենասիրու – թեան կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ պատերազմի վտանգը չատ աւելի նուազ է այսօր քան 1952ին: Ինք համոզուած է որ կարմիր Զինաստանը ճանչցուի եւ կը յուսայ թէ յարաբերութիւնները պիտի բարւոքին Ա. Միութեան հետ:

ՑՈՐԴԱՆԱՆի եւ ԻՍՐԱՑԵԼի յարաբերութիւնները նորէն լարուած են եւ կը վախցուի որ նոր դէպքեր ծագին սահմանին վրայ:

ՊԱՊԻՆ 78ամեակը լրացաւ առջի օր: Ա – ռողջական վիճակը միչտ մտահոգութիւն կը պատճառէ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ համագումարը որ տեղի ունեցած էր Պրիւսէլի մէջ, հաւանութիւն յայտնեց Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին: Ֆրանսացիները միչտ նոր երաչխիքները կը պահանջեն Անգլիացին եւ Մ. Նահանգներէն:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

1·— *Արհեստանոցի մէջ աչխատող վարժ «մեքանիսիէն»ներ*:

2·— Ֆինիսիոն եւ արդուկող, այր կամ կին մը:

3·— Իրենց բնակարանին մէջ աչխատող վարժ գործաւորուհիներ:

Դիմել՝ ՄԻՆԱՍԵԱՆի·—
32 Rue des Annelets, Paris 19e.
Métro: Botzaris ou Place des Fêtes.

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆի

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Սասունք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ *հատորներ, գին հազար ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր.:*

Մարսէյլի համար դիմել·— Պ. Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպլիք:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ չրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կալոյտ Կաչի:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍ – ԽՆԴՈՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Վա – րանդեան կոմիտէի: Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Ճոյնեբուն սրահը, 5 ռիւ Պօնըփռուա:

Ընտանեկան եւ ընկերային ջերմ մթնո – լորտ:

ՏԻՍԻՆի ՄԷՋ

Ընտանեկան խնջոյք պարահանդէս
եւ բանախօսութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. կոմի – տէի: Այս չարաթ ժամը 20·30էն մինչեւ առաւտան 1: Հ. Ը. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ԱՒԻՖԵԼԵԱՆ
Կը բանախօսէ ընկ. ՄԻՍԱՓ ՄԻՐԶԷ
Գեղարուեստական բաժին, ճաղ:
Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է
Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 21ին Քաֆէ Ռէժանսի վերնայարկը: Դասախօս՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԼԵՒՐԻԿՕԶԵԱՆ: Նիւթը՝ Երգիծաճիճը եւ երգիծաբանը: *Դասախօսը պիտի կարդայ նաեւ քանի մը անտիպ երգիծականներ:*

Մուտքը ազատ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ·— *Տէր եւ Տիկին Պետրոս Պաղ – ասատրեան, Տէր եւ Տիկին Մելքոն Պաղ – ասատրեան, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Թա – զէոսեան եւ Համայն Պաղտասարեան, Պօ – ղոսեան եւ Միքայէլեան ընտանիքները ի – րենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որ փութացին անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ այցելութեամբ ամոքել իրենց խոր վիշտը իրենց սիրեց – եալ մօր, զոքանչմօր եւ տատիկին՝*

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԵՐԴԻՆ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆի

տխուր մահուան առթիւ:

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՅՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆ – ԵԱՆի:

Մարտ 7ին·— ԿՐՃՆՈՊԼԸ
Մարտ 13ին·— ՏԷՍԻՆ:
Մարտ 20ին·— Վ.Ա.Լ.Ա.Ն.Ս:
Մարտ 27ին·— Վ.Ի.Ե.Ն:
Ապրիլ 4ին·— ՓԱՐԻԶ:

Ջատկի տօնակէսն եաք ՍԷՆԹ ԷԹիէն եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ:

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան – դամներէ, մանչ եւ աղջիկ:

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 23 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միութեան Փարիզի չրջանի Արիներու եւ Արեւոյհներու կողմէ:

Կիրակի, 7 Մարտ, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին: Սանթրը Մարսըլէն Պէրթլօ, 28 պիս, ռիւ Սէն Տոմինիք, Փարիզ (7), (Մէթրօ Ինվալիտ):

Սկաուտական յայտագիրը, ներկայացումներ եւ պարեր արիներու եւ արեւուշներու կողմէ, ցուցադրութիւն սկաուտական կեանքէ:

Պիւֆէ Մուտք 300 եւ 250 ֆրանք

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԴԻՐՔԵՐԸ·— *ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ*, 7 հատոր: Գին 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գին 1000 ֆրանք:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), գին 500 ֆրանք:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Ազատ Մարսէլ, ուրիչ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – բով): Գին 1000 ֆրանք:

Թղթատարի ծախսը գնողին վրայ:

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի րէսիթալը
7րդ յայտագիրը
Bien Tempéré en Mi Bémol Majeur
SALLE CHOPIN-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré
Métro. Ternes

9 *Մարտ, երեքչաբթի գիչեր ժամը 9ին*

ՑԱՑՏԱԴԻՐ.— Պախ, Սմարլաքի, Հայդըն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպէռթ, Շոփէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայէի Հայր. Միութեան կողմէ
Բարեկենդանի առթիւ

6 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 53 ռիւ Կրինեան:*

ՕՐՔԷՍԹՐ ԷՏԻ ԹՈՒՌՆԷԼ

Հայկական պարեր, աշուղական երգեր, դաշնակ, երգ, արտասանութիւն:

Խումբ մը հայրենակիցներ պիտի պարեն կարնոյ ընտիր պարերը: Կը նուագէ Պ. Թորգոմ, կ'երգեն եւ կը պարեն Տէր եւ Տիկին Գիգօ, Պ. Պարոյր կ'երգէ եւ կը նուագէ աչուղ Զիւանիէն եւ Սայաթ Նովայէն:

Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի նախապէս սեղանները ապահովել: Դիմելով Պ. Վ. Խալօղլեանի
25 Rue National. Tél.: Co. 02-88.
Պ. Լ. Գայթանճեան
63 Rue de la Rotonde.
Tél.: Na. 08-73.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մարտ 7ի կիրակի, ժամը 3ին Փոն տը Շերիւի յունական թատերասրահին մէջ, (Բէվէյլ): Հովանաւորութեամբ վալանսի հոգեւոր հովիւ ՍԱՀԱԿ ՔՀՆԱ. ՊԱ. – ՊԻԿԵԱՆի, եւ ի նպաստ Պ. Քաղաքապետին:

Կը ներկայացուի Ս. Էքմէքճեանի ՏԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏԸ *կամ* ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՑ ՓԵՍԱ – ՅՈՒՆ *դաւեչքը:*

Գեղարուեստական բաժին:

Մուտքը 100 ֆրանք:

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ 20 Մարտ, ժամը 21ին Պէրիէ Միչլիէ չքեղ սրահներուն մէջ:

Անակնկալներ եւ ընտիր նուագախումբ:

Հասոյթէն կարեւոր բաժին մը Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան համար:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Անցեալ կիրակի Սեբաստացիներու դիչերը սրահին մէջ կորսուած է ոսկիէ գարդասեղ մը: Ընտանեկան յիչատակ մը ըլլալուն կը խնդրուի գտնողէն իր հասցէն իմացնել վարչութեան:

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ·— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգչաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ:

Կը խօսի Պ. Թ. Գառնիկեան: Նիւթը՝ «Հայկական պատմութեան բնոյթը»: Կը հրաւիրուին բոլոր գրասէրները անխտիր:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի երիտ. Միութեան ժողովը հինգչաբթի 4 Մարտ, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ըլլալ ճշդապահ:

ՀԱՄԱՅՕԲԻ·ի Սէնթ Անթուանի մաս – նաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ան – դամները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Տիգրան Շահպազեանի բնակարանը:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի ցերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց:

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ
ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղչկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժչ – տութեամբ:

Քաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիչկ»էն:

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԴՄԲԼԹ – ԵԱՆ եւ վարիդահայ դերասաններու ընտրուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան:

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խնջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու դուարթ մթնոլորտի մէջ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի պարահանդէսին Վամփիճկի մէջ 18 Ապրիլ Զատկի օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս:

ԾԱՒՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ծախու է Սթրազպուրկ – Սէն Տընիի չրջանակին մէջ դերձակի խանութ մը, սենեակով մը: Ուրիչ գործերու ալ յար – մարութիւն: 900·000 ֆր.: Հեռախօսել՝
GOB. 05-63

ԾԱՒՈՒ Է

Կօչկակարի խանութ մը՝ քովնտի աչ – խատանոցով եւ չորս բնակելի սենեակներով: Փափաքողները դիմեն ԻՄԻՏԵԱՆի, 60, Ավընիւ Սէն Ժիւսթ, Մարսէյլ:

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱՒ ԾԱՒՈՒ Է

Մարսէյլ Սէն Շարլ կայարանէն 30 մեթր հեռու բանուկ փողոցի մը մէջ մեծ պատճաչարան մը արդիական, մաքուր, կահաւորումով, 9 տարուան պայմանագիրը (պայ), մեծ լիսանս, 1926էն ի վեր հաստատուած չահաւոր գործ, բնակութեան յարմարութիւն:

Դիմել՝ ՆՈՐՕՋԵԱՆի·—
57, Rue Bernard du Bois, Marseille.

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱԻՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար:
Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն ծով

Զանազան բոյրերով, նուչով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիչկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (իոդի):

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
5
ՄԱՐՏ
VENDREDI
5 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7311 30e ANNEE | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2722

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՐՑՈՒՈՑԷՔ ԻՐԱՐՈՒ

Եթէ հայրենիքը ազատ ըլլար եւ կարենար համախմբել «իր զաւակները», անմիատ պիտի դառնային Հայր. Միութիւնները :

Ինչպէս ուրիշ կարգ մը կազմակերպութիւններ, Հայր. Միութիւնն ալ պերճանք պիտի համարուէին այն առեն :

Թէեւ, ազատ երկիրներու մէջ ալ կան այդպիսի Միութիւններ, որոնք առաւել-լազէս կը զբաղին մշակոյթի գործերով (գաւառաբարբառ, ժողովրդային բանահիւսութիւն եւն.) :

Նոյն իսկ Թուրքերու մէջ կան Հայր. Միութիւններ :

Երկու տարի առաջ, նոր մըն ալ կազմուեցաւ, «Ակնցի Թուրքերու Հայր. Միութիւն», հաւաքելու համար այդ գաւառին ժողովրդական երգերը եւ ուրիշ նիւթեր :

Անցուցած այս առթիւ ալ պիտի իւրացնեն չատ մը հայկական ստեղծագործութիւններ, ինչպէս իւրացուցին Կոմիտասի դաշնաւորած երգերը, Թուրքերէնի վերածելով եւ տպելով :

Սովորական խմաստով Հայր. Միութիւնները եթէ այնքան բազմացած են մեր մէջ, պատճառը պանդխտութիւնն է :

Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին երկու երրորդը կոտորուեցաւ :

Մնացեալը երբուն կեանք մը կը վարէ օտարութեան մէջ:

Ցիրուցան՝ աշխարհի բոլոր ծագերն, բուն վրայ, այդ ծիւռն բազմութիւնը կը կարօտի արտակարգ միջոցներու, կանոնաւոր մնալու համար :

Այլազան ցանցերու մէջ, ինքնապաշտպանութեան օղակ մըն ալ Հայր. Միութիւնները կը կազմեն :

Իւրաքանչիւրը դեր մը կը կատարէ համաձայն իր կարողութեան :

Ընդհանրապէս չորքաշ աշխատաւորները են անոնց անդամները, իսկ վարիչներն ալ՝ համեստ ուսումնականներ :

Իսկական գրոց – բրոցները փոքրամասնութիւն կը կազմեն եւ ընդհանրապէս կրաւորական դերք մը կը բռնեն :

Ամփոփուելով մեր զաղութին վրայ, ի՞նչ կը ներկայացնեն Հայր. Միութիւնները, իրրեւ ինքնապաշտպանութեան ազդակ :

Ժամանակին հետ կը քալե՞ն :

Երեսուն տարուան մէջ յառա՞ջ գացեր են թէ ետ :

Ունե՞ն պահեստի ուժեր, ապագայ երկար դիմանալու համար :

Կ'ուզենք հաւատալ թէ ամէնքն ալ մէկ հոգ ունին,— փրկել նոր սերունդը : Այ – սինքն իրենց անդամներուն զաւակները : Մանաւանդ հիմա որ հայրենիքը ամուր վիակած է դուռ – պատուհան, հեռաւոր եւ-րոպի մը վերածելով ներզաղթը :

Արդ, ունե՞ն մանաւոր ուղեղիծ մը, զաւակներու եւ թոռներու փրկութեան համար :

Անչուշտ ծննդավայրին յիշատակը վառ պահած չեն ըլլար, կլոր պար դառնալով կամ տարին քանի մը անգամ ինչոյք սարքելով :

Եթէ իրենց զաւակներն ալ վարժուած են «քիֆթէ» եւ «խրյմա» ուտելու, այդ չի նշանակեր թէ կապը վերահաստատուած է երկուան եւ այսօրուան միջեւ :

Անհրաժեշտ է որոշ ծրագիր մը յօրինել մէկ տարիէն միւսը, մէկ պատգ. ժողովէն միւսը, եւ գործադրել ատոնցմէ բաւ : Յարատեւօրէն :

Եղած – չեղած «Համա»ները — Հայրենակցական, կրթասիրաց կամ Ուսում-նասիրաց — մօտաւորապէս դիտեն իրենց անդամներուն թիւը :

Բայց, դիտե՞ն, նաեւ, անոնց զաւակ-ներուն եւ թոռներուն համրանքը :

Ցետոյ, մասնաւոր ձեռնարկի մը կը հետեւի՞ն անոնց փրկութեան համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ — ԵՒՐՈՊԱ – ՑԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԾՐԱԳԻՐԸ —

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Պ. Ռընէ Փլեւէն, որ քննական պատյտ մը կատարած էր Հնդկաչինի մէջ, մանրա – մասնօրէն պարզեց կացութիւնը նախա – բարական խորհուրդին առջեւ, ինչպէս զրած էինք երէկ: Իրրեւ եզրակացու – թիւն, կառավարութիւնը որոշեց հաշտու-թեան բանակցութիւններ չկատարել իր նախաձեռնութեամբ, նկատելով որ հետե-ւանքը պիտի ըլլայ վտանգաւոր խուճապ մը : Դահլիճը կ'ընդունի Հնդկաստանի վարչապետին թելադրութիւնը, — կրակը դադրեցնել առժամապէս, պայմանաւ որ բաւարար երաշխիքներ տրուին Ֆրանսա – կան զօրքին ապահովութեան մասին: Պ. Լանիէլ երէկ Ազգ. ժողովին առջեւ պիտի պարզէր թէ կառավարութիւնը ինչպէս կ'ըմբռնէ այդ երաշխիքները: Իրապէսները հաւանական չեն զտներ որ Հօ Շի Մին ընդունի այդ երաշխիքները, որովհետեւ Հնդկաչին որոշ սահմանադիծ մը չի ներ-կայացներ համայնավարներու եւ ոչ – համայնավարներու միջեւ, ինչպէս Քո – րէայի մէջ:

Ֆրանսա իր յոյսը զրած է Ժընեւի ժո – ղովին վրայ որ պիտի դումարուի ապրիլ 26ին եւ որուն ներկայ պիտի ըլլան նաեւ Անգլիա, Մ. Նահանգները, Խ. Միութիւ-նը եւ Չինաստան: Պ. Փլեւէնի զեկուցու – մէն կառավարութիւնը այն եզրակացու – թեան յանգած է թէ ոչ – համայնավար բնակիչները զաւաճանութիւն պիտի նկա – տեն, եթէ Ֆրանսա ուղղակի բանակցի Հօ Շի Մինի հետ: Իրապէսները կը վախնան որ ըմբոստներու նոր բանակը աւելի ուժգին յարձակումներ զործէ, եթէ Ֆրանսա բա-նակցութեան հրաւէր մը ուղղէ Հօ Շի Մինի :

Նախաբարական խորհուրդին նիստը դժնդակ էր: Արտաքին նախարարը, Պ. Պիտօ առաջարկած էր «լուր չկախուցնել», չվնասելու համար Ժընեւի բանակցու – թեանց: Բայց եւ այնպէս կարելի եղած է հետեւեալ տեղեկութիւնները քաղել :—

Պ. Փլեւէնի զեկուցումին համաձայն, չափազանցուած են բնիկ զինուորներու դասալքութեան լուրերը, որոնք ազդած էին նաեւ Այզընհաուըրի վրայ: Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները համաձայն են որ բը-նիկ զինուորներու թիւը աւելնայ, որպէս զի ուժ տարուան պատերազմէն յոգնած Ֆրանսայի զինուորները կարենան հայ – րենիք վերադառնալ: Վերջերս միայն զան հազար բնիկ զինուորներ զասալիք եղած են. ասոնց ալ 19ը միայն թշնամի բանակը անցած են: Բնիկներէ կազմուած բանակները «կատարեալ չեն տակաւին, բայց դէշ ալ չեն»: Նախարարին կարծի – քով, Ֆրանսա պէտք է հետեւի Ամերիկա-ցիներուն, որոնք ընդարձակ բանակատե – զիներ հաստատած էին Քորէայի մէջ, որ-նիկները մարզելու համար: Ցետոյ, Պ. Փլեւէն յարմար կը զտնէ որ բնիկ զին – ուորներուն մէկ մասը բոլիկ ըլլայ, հա – մաձայն տեղական աւանդութեան, ինչ – պէս կ'ընեն կարմիրները: Զէնքերն ալ թեթեւ պէտք է ըլլան :

Կարգ մը նախարարներ կը կարծեն թէ Ժընեւի ժողովը դումարուած աւեն, Ֆր – րանսա պիտի առաջարկէ ճանչնալ կարմիր Չինաստանը եւ Ազգաժողովին մէջ ըն – դունել զայն, որպէսզի այլեւս չօդնէ Հնդկաչինի ապստամբներուն: Իրապէսնե-րու կարծիքով, Հօ Շի Մին չի կրնար շա-րունակել պատերազմը, առանց Չինաս – տանի օգնութեան :

× *Հօ Շի Մին բողոքեց Մ. Նահանգնե – րուն միջամտութեան դէմ, մասնաւորա – պէս ամբաստանելով թէ երկու հարիւր օդանաւային մասնագէտներ կը պահէ Հնդկաչինի մէջ: «Մինչ աշխարհի բոլոր*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՏՏԵՑԱՑ, ՔԱՐՈԶԵՑԻ, ՃԱՇԵՑԻ...

«Հասկ»ի վերջին թիւը չեմ ստացած տակաւին:

Ամերիկայի եւ Եգիպտոսի ռամկավար թերթերէն կ'իմանամ թէ Դերենիկ եպիսկ. օրագիր մը հրատարակած է, «Ուղեւորու-թիւն Ս. Էջմիածին»:

Երկու թերթերն ալ փութացած են արտատպել այդ շարքը, որ դեռ շարունա – կելի է:

Աչքի առջեւ ունիմ առաջին հօրը յօդ-ուածները :

Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսու – չը, որ բաւական սահուն գրիչ ունի եւ շատ մըն ալ սնապարծութիւն, օրը օրին գրի առած է իր ըրածն ու չըրածը: Տե – սածը, ինչպէս երեւակայածը :

Բոլոր գրութեանց մէջ մանրամասնօրէն կը պատմէ թէ ի՛նչ ընդունելութեան ար – ժանացաւ Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան եւ Էջմիածին :

Ծայրէ ծայր կարդալով, այն տպաւո – րութիւնը կը կրէէ թէ բացառիկ պատիւ-ներ ընծայած են իրեն: Ինչպէս պիտի ըն-դունի արտակարգ դեսպանի մը :

Այսպէս, Սեպտ. 15ին Պրիւսէլ – Փրա-կա – Վարշաւա գծով կը հասնի Մոսկուա: Օդակայանին մէջ կը դիմաւորուի բահա – նայի մը եւ սարկաւագի մը կողմէ՝ յա – ռուն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին, ին-պէս եւ Խ. Միութեան կրօնական գործե-րու փոխ – նախագահին կողմէ:

Սեպտ. 19ին դարձեալ օդանաւով ճամ-բայ կ'ելլէ դէպի Երեւան, ուր կը հասնի 14 ժամէն:

— « Օդանաւորդները Հայ էին, քաջ, սիրուն, խոհեմ եւ հայրենասէր տղաք: Շատ սիրեցի զիրենք եւ այնքան մտերմա-ցայ իրենց հետ որ երբ Կովկասեան լեռ-ներու վրայէն կը թռչինք, գիս ներս՝ մե-քենաներուն քով տարին եւ ցոյց տուին թէ ինչպէս կը վարէին օդանաւը: Կ'ուզէի ա-պահով Ս. Էջմիածին հասնիլ եւ այդ պատճառով օդանաւ քշել չփորձեցի »:

Կը հասկնամ անշուշտ: Դերենիկ եպիս-կոպոս «օդանաւ էշել» ալ գիտէ, ինչպէս Օրմանեան սրբազան «գրաբարեա եւ լա – տինեէ» գիտէր :

Բայց, վախնալով որ փորձանք մը կը պատահի եւ իր առաքելութիւնը չի կրնար կատարել, կը հրաժարի այդ յանդգնու – թենէն :

Երեւանի օդակայանին մէջ ալ 'արտա-կարգ դեսպանը կը դիմաւորուի բազմա-դամ պատուիրակութեան մը կողմէ յա – ռուն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին, Խ. Հայաստանի կառավարութեան, Էջմիած-նի միաբանութեան, ճեմարանի եւն. (ա-ռուններն ալ արձանագրուած են):

Նոյն ընդունելութիւնը Էջմիածնի մէջ :

— « Յաջորդ օր, կիրակի, Սեպտ. 20-ին, Ս. Պատարագ մատուցի հազարաւոր հաւատացեալներու ներկայութեան եւ քարոզեցի բնաբան ունենալով՝ «Մի՛շտ անչարժ պահեա զԱ՛ծառս Հայկազնեան»:

Միջանկեալ ըսեմ որ բոլոր խօսած քա – րոզները արձանագրած է, իրենց բնաբան-ներով: Նաեւ աստուածաբանական դա – սախօսութիւնները:

Այնուհետեւ կը սկսի այցելութեանց շարքը, մէկը միւսէն «զգայացունց» :

Ամէն ուր որ կը պատարագէ եւ կը քա-րոզէ, շրջապատուած կ'ըլլայ հազարա – ւո՛ր հաւատացեալներով : Եկեղեցի կը մտնէ «զանգահարութեամբ եւ «Հրաշա – փառ»ով »:

Երեւանի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ պատարագած ատեն, «ոչ միայն տաճա – րը, այլեւ բակն անգամ լեցուած էր հա – ւատացեալներով: Շատ դժուարաւ կրցինք քալիօր դառնալ, ժողովուրդը ամէն կող-մէ կը խուժէր մեր վրայ, մեր աջը, փե-շերը համբուրելու »:

Դեռ ինչե՛ր, ինչե՛ր ... ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Եգիպտոսի նախագահը, զօր. Նեգիպ Սուսանին Գահիրէ վերադառնալով պաշ – տօնական զեկոյց մը հրատարակեց ուր կ'ըսէ — «Եգիպտոսական խորհուրդը եւս անդրաժանելի ենք»: Այս առթիւ կը թելադրէ ժողովուրդին «չխաբուիլ պա – տեհապաշտներէ որոնք կը ջանան կաս – կածներ սերմանել յեղափոխական վարիչ-ներու մասին, անկարգութիւն յարուցա – նելու եւ յետադիմական տարրերը ջուրին երեսը հանելու համար: Աչխարհակալնե-րը դաւեր կը տարբեն ամբողջ Միջին Արե-ւելքի մէջ, դայն ձեռք անցընելու հա – մար »:

Զօրավարը ձայնասփիւռ ճառ մըն ալ խօսելով, Անգլիացիներուն վրայ ձգեց Սարթումի խորհրդաժողովի պատասխանա-տուութիւնը, առանց անուն տալու, եւ չեչտելով թէ «աչխարհակալները կ'ուզեն երկարաձգել իրենց դրաւումը՝ բարեկար-գութիւնը պահպանելու պատրուակով »:

× *Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ, որ – տաքին նախարարը, Իրն, խօսելով Սար-թումի խորհրդաժողովի մասին, իր կարգին մեղադրեց Եգիպտոսը, առանց անունը յի-շելու: «Մեծ պատասխանատուութիւն մը*

(Շար.ը էջ 4 Դ. Է)

ՏԻՐՈՒՆԻ — ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ դերասան Ցովսէփ Ուզունեան մեռած է երէկ դիշեր իր բնա-կարանին մէջ:

Մեր ողբացեալ բարեկամը, 62–63 տա-րեկան, արդի ծանր տագնապ մը անցու – ցած էր անցեալ չաբթու եւ վիճակը յու – սահատական կը համարուէր :

Բնիկ Զմիւռնացի, Ուզունեան կանուխէն մատած էր Դաշնակցութեան չարքերը: Ա-ռաջին Մեծ Պատերազմին Ամերիկայէն կամաւոր դացած էր Կովկաս, մասնակցե-լով չատ մը կռիւներու: Ունէր չահեկան յուշեր ամերիկահայ կուսակցական կեան-քի, ինչպէս եւ կամաւորական չարժում – ներու մասին :

Ֆրանսա փոխադրուած ատեն ալ, ե-ռանդով կը մասնակցէր հանրային կեան-քի: Փայլուն յաջողութիւններ չահած է նաեւ իրրեւ դերասան, Մարսէյլի եւ Փա-րիզի մէջ: Վերջին տարիներու ընթացքին քաչուած էր գործօն կեանքէ :

Մեր ցաւակցութիւնները այրի տիկին Ուզունեանի, երկու զաւակներուն եւ ըն-տանեկան պարագաներուն :

Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը, չաբաթ ժամը 14ին: Հաւաքուիլ իր բնակարանը, 23 ռիւ Քլոյս (Փարիզ 18):

Մահագդը վաղուան Թիւով :

ՊՈԼՍՈՑ Ազգ. Հիւանդանոցին պետա – կան նպաստը տարեկան 30·000 ոսկիէն բարձրացած է 40·000ի, ինչպէս կը զրեն տեղական թերթերը :

ՎԱՐՁԱԿԱԼՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՄԱՆ խնդիրը այսօր պիտի քննուի Ազգ. ժողովին մէջ : Ներքին նախարարը կը սպառնայ հրաժա-րիլ, եթէ չատ մը երեսփոխաններ չբա – ցատրեն իրենց ձեռնպահութեան պատ – ճառները :

ԷՋ ՄԸ ԵՒՍ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵՆԷՆ

•

Դ. «ԻՆԹԵԼԻՃԸՆՍ»Ը ԻՄԱՑԱՒ ԷՐ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Տասնեւհինգ օր վերջ, Լիբանանի վարչական քննիչ դնդ. Նիկէը լինդի հաղորդեց Պէքաան զբաւման կարեւորութիւն նը։ Այդ երկրամասը մեկ արդաւանդ շրջանն էր Լիբանանի եւ Անգլլիանանի միջեւ, Համայի երկաթուղին անկէ կ'անցնէր եւ շրջանն ունէր մեծ կարեւորութիւն հիւսիսի բնակչութիւնն ու բանակները կերակրելու համար։ Անակնկալի բերել լով, կարելի էր զբաւել առանց դնդակ մը արձակելու։ Խմիր Ֆէյսալը, որ Դամասկոսի մէջ կը տիրէր եւ յաւակնութիւններ կը տնուցանէր այս նեղ զաշտավայրին համար, անկասկած պիտի խոնարհէր կատարուած իրողութեան առջեւ։ Սառցայ ժորժ փիքոյի հաւանութիւնը եւ արշաւանքին պատրաստութեան ձեռնարկեցի ոպայակոյտս երեք սպաներուն հետ, որոնց բացարձակ զաղանապահութիւն յանձնարարեցի։ Արշաւանքի նախօրեակին, հեռագիր մը ինծի տեղեկացուց թէ զօր. Կուրօն պիտի ժամանէր յանձնաւոր մը։ Շբաղօրքի պէտք ունէի անոր արժանաւոր ընդունելութեանը համար։ Չէի կրնար առանց զօրքի ձգել Պէյրութը։ Արշաւանքը յետաձգեցի։

Զանազան հանդիսութիւններէ եւ ընդունելութիւններէ վերջ, զօր. Կուրօյի յայտնեցի արշաւանքի ձեռնարկս եւ զաղանապահութեան բացարձակ անհրաժեշտութիւնը։ Ինծի հրահանգեց աւելի զօրացնել արշաւաղօրքը։ Մեկնումի նախօրեակին, առտուան ժամը 10ին, Գահիրէէն եկած անգլիական օդանաւ մը Պէյրութի զով կ'իջնէր։ Մարեշալ Ալէնպի, Միջին Արեւելքի բրիտանական վերին հրամանատարը կը հասնէր։ «Ինթելիճընս սըրվիս»ը լաւ գործած էր։ Մարեշալը պահանջեց իսկոյն հանդիպիլ զօր. Կուրօյին, եւ առանց որեւէ նախաբանի, ըսաւ անոր։— « Գիտեմ որ կ'ուղէք զբաւել Պէքաան։ Անգլիան հակառակ է»։ Կուրօն պատասխանեց արիւրար։— «Շատ ուշ է։ Բանակը մեկնած է արդէն»։ Կատղած, Ալէնպի Գահիրէ վերադարձաւ եւ իր կառավարութիւնը ոտքի հանեց։ Իրիկուան ժամը չորսին հինգ, Բլեմանսոյի շանթա հարիւ մեկ հեռագիրը վճռապէս կ'արդի լէր Պէքաայի զբաւումը։ Եւ տիրեր կոչեցաւ, նոյնպէս Ֆրանսայի եւ իր մարզպանին հեղինակութիւնները ծանրագին վնասուցան, որովհետեւ «Ինթելիճընս Սըրվիսը» ամէն ջանք թափեց որպէսզի մեր պարտութեան տեղեակ ըլլան Արեւելքի ժողովուրդները։

Զեղի այս անցուդարձը պատմելի ճիշդ այնպէս, ինչպէս որ անձամբ ապրեցայ, որպէսզի դուք ալ ըմբռնէք այն դժուարութիւնները, որոնց առջեւ կը գտնուէին Կուրօն եւ իր համհարզները, այդպիսի անպարագնթէ մը վերջ։

Ներեցէք որ աւելի երկար խօսեցայ, քան կը նախատեսէիք։ Բայց, սերտ առնէք, պիտի չկրնայ կիլիկիոյ զինուորական դործողութեանց մասին։ Կ'ուզեմ միայն ձեզի ըսել թէ 1919 Դեկտեմբերը 2ին Ատանա հասնելով, իսկոյն քննեցի ընդհանուր կացութիւնը եւ արդէն, երեկու օր վերջ, Դեկտեմբեր չորսին Պէյրութի կը զրկէի զեկուցում մը, պարզելով այն նոր հանդամանքը զոր կը ստանար քաղաքական կացութիւնը Արեւելեան երկրամասերուն մէջ Նոյեմբեր 28էն ի վեր։—

« Թուրք ազդային (միլլի) կուսակցութիւնը, վայրկեան մը չվոխած այն արդիւնքէն, որով դնդ. Փիկփակ կը փոխարինէ Անգլեացիները, անմիջապէս ինքզինքը դատ, նկատելով մեր զբաւման բանակին նօսրութիւնը, կատարելու համար այն գործը զոր նախապէս մեր դաշնակիցը յանձն առած էր։ Ակնյայտնի է որ մեր զբաւման ուժերը հինդ – վեց անդամ աւելի քիչ են քան անգլիական բանակները »։

Միեւնոյն ատեն կը յայտնէի թէ, ձեռնհաս սպաներու պակասին հետեւանքով, այդ երկիրներուն մէջ վարչական կազմակերպութեան յապաղումը մեզ զրած էր չատ դժուարին կացութեան մը մէջ և իրեւ օրինակ կը յիշէի «Զէթէ»ներուն չատ հատակութիւնները մասնաւորաբար Մարշի մէջ։ Կը մատնանշէի թէ Ալենպիի, Պիրէճիկի, Ուրֆայի, ինչպէս նաեւ Մա-

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

•

ՄՄԲ.— « Էջմիածին » ամսագրի 1953 Նոյեմբեր – Դեկտեմբերի թիւին մէջ Գ. Սարգսեան ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է «Յուշարձանների պահպանութիւնը եւ վերանորոգութիւնը Սովետական Հայաստանում » խորագրով։ Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.—

Հայաստան չատ հարուստ է պատմական եւ ճարտարապետական յուշարձաններով, որոնք երկրի ամէն կողմ։ Այդ յուշարձաններու որոշ մէկ մասը ապրած եւ չեռազային հայ ժողովուրդի մէջ ճուլուած նախաբնիկներու մշակոյթի մնացորդներն են, քարէ դարէն սկսեալ։ Մեծ մասը կը վերաբերին հայ ժողովուրդի պատմական անցեալին, իր կազմաւորման շրջանէն։ Համեմատաբար լաւ պահուած յուշարձաններու մեծ մասը կը պատկանին միջին դարուն, վեցէն տասնըչորս։

Բոլորն ալ մեծ արժէք կը ներկայացնեն Հայաստանի անցեալի պատմութեան, մշակոյթի, արուեստի եւ արհեստներու, դրացի եւ հեռաւոր ժողովուրդներու հետ ունեցած կապի եւ փոխադարձութեան հարցերը լուսաբանելու համար։

Ճոխ եւ առատ նիւթ կայ մասնաւորապես ճարտարապետական յուշարձաններուն մէջ։

Անցեալէն իրրեւ ժառանգութիւն մնացած այդ արժէքները պահպանելու համար կառավարութիւնը կազմակերպած է եւ կը պահէ ճարտարապետական յուշարձաններու կոմիտէն 1923էն ի վեր։ Այդ կոմիտէի կազմին մէջ գտնուած են ականաւոր հնագէտ գիտնականներ, արուեստագէտներ, ճարտարապետներ, իրրեւ դեկավարներ։

Կառավարութիւնը ամէն տարի մեծ դումարներ կը տրամադրէ վնասուած յուշարձաններու վերանորոգութեան համար։

Պատմական եւ ճարտարապետական յուշարձաններու մասին լրիւ տեղեկութիւն ներ ունենալու համար, Կոմիտէն պարբերաբար ամէն տարի արշաւախումբեր կը կազմակերպէ որակեալ աշխատակիցներէ որոնք կը շրջին Հայաստանի բոլոր ան կիւնները եւ կը նկարագրեն, կը լուսանկարեն, երբեմն ալ կը չափագրեն մեծ՝ ու փոքր նշանաւոր եւ աննշան բոլոր յուշարձանները. անկախ անոնց տեսակէն եւ դրութենէն։

Այս գիտարշաւներու տուն մէջտեղ եղած են բազմաթիւ մեծ ու փոքր այնպիսի յուշարձաններ, որոնց մասին գրականութեան մէջ որեւէ յիշատակութիւն չկայ, կամ եթէ կայ՝ սակայն տեղը ցարդ յայտնի չէր։ Այսպէս, տաբիներ տեւող մանրակրկիտ աշխատանքէ ետք, կը կազմուի յուշարձաններու գրեթէ լրիւ ցուցակը, որ պիտի լրանայ գիտա – հետազօտական աշխատանքներով։ Վերջերս Կոմիտէն մասնաւոր ուշադրութիւն կը դարձնէ յուշարձաններու չափագրութեան, նկարա – հանումի եւ լուսանկարչական աշխա – տանքներուն։

Միեւնոյն ատեն Կոմիտէն կը կազմա – կերպէ յուշարձաններու պահպանութեան գործը։ Իր տեսուչներու եւ դիտաշխա – տողներու միջոցով, ամէն տարի պարբեր – բաբար այդ վայրերուն մէջ կը տեղւէ յուշարձաններու դրութիւնը, ժողովրդին մէջ անոնց պահպանութեան եւ կարեւո – րութեան մասին բացատրական աշխա – տանք կը տանի եւ պէտք եղած ցուցմունքը կուտայ։ Հոն ուր յուշարձանները չատ են, կը նշանակէ շրջանային տեսուչներ իսկ տասնեակ մը կարեւոր յուշարձաններու համար պահակ – հսկիչներ։ Ուրիշ վայրերու մէջ պահպանութեան պարտականութիւնը կը տրուի շրջ. կոմիտէներու եւ Գիւղական Սովետներու նախագահներուն վրայ։

Դարերու ընթացքին խնամքի եւ հսկո – ղութեան բացակայութեան պատճառով յուշարձանները լցուած էին հողով, ծառ ու մացառով, բոյսերու արմատները մտնելով քարերու մէջ, կը խախտէին իրենց տեղէն, իսկ կուտակուած հողը, խոնա – ւութեամբ կը կազմալուծէր թէ քարերը եւ թէ դանդը միացնող զանգուածը։ Կոմիտէն կը մաքրէ յուշարձանները երեւան հանելով միայնդամայն արժէքաւոր ար – ձանագրութիւններ, առասպելի ծաղկինքը – կոր տալեր, պատկերաքանդակներ կն.։ Քիմիական բաղադրութեամբ կը մաք – րուին պատերու վրայ վերջին դարե – րուն կատարուած մակագրութիւնները։

Աասիճանաբար յուշարձաններու պա – տերու վրայ կը փակցուին յուշարձանի անունը, շինութեան թուականը եւ շինողին անունը կրող ցուցատախտակներ։

Կոմիտէին աշխատանքներու մէջ ամէ – նէն դժուարը եւ բազմածախսը ճարտա – րապետական յուշարձաններու վերանորոգութիւնն է։ Դարերու ընթացքին մեծ ու փոքր երկրաշարժներու հետեւանքով քայքայուած, փլած եւ ճեղքուածներ յառաջ եկած էին։ Պատմական եւ ճարտարապետական մեծ արժէք ունեցող կարգ մը յուշարձաններ այնպիսի վիճակի մէջ են որ եթէ անմիջական միջոցներ ձեռք չառնուին, թեթեւ ցնցումէ մը կրնան փլիլ։ Կարգ մը յուշարձաններ ասոիճանաբար քայքայման մէջ են։ Ուրիշներ բոլորովին քանդուած են, ասոնք նոյնիսկ իրենց աւերակ վիճակին մէջ հիանալի են եւ մեծ նշանակութիւն ունին ճարտարապետութեան համար ինչպէս օրինակ էջմիածնի շրջանին մէջ, Զուարթնոցի երբեմնի եռայարկ տաճարը, Թարգմանչաց վանքը (Աղեձատ գիւղի մօտ) եւ Կոտայքի շրջանի Արամուս գիւղի եկեղեցին։ Ասոնք ոչն – չացումէ փրկելու համար կոմիտէն կազ – մակերպած է մասնագէտ ճարտարապետ – ներէ եւ շինարար ճարտարապետներէ մասնաւոր վերանորոգչական բաժան – մունք։

Վերանորոգչական աշխատանքը չատ աւելի բարդ է քան սովորական շինարա – րութիւնը, ինչպէս եւ դարեր առաջ շին – ուած չէնքի ոճի եւ մասնայատկութեանց ըմբռնումը, հին վարպետներու ոգիի եւ ճաշակի իւրացումը եւ պահպանումը վերանորոգութեան ատեն։ Պէտք չէ որ վերանորոգուած չէնքը կորսնցնէ իր ոճը, արտաքին տեսքի ամբողջականութիւնը եւ պէտք է ապահովուի տեւականութիւնը։ Փոքր մէկ անզգուշութիւն կը վտանգէ չէնքը, որով Կոմիտէն կը կազմակերպէ մասնագէտներ։ Մինչեւ անդամ պէտք է շինաքարի հանքավայրը գտնել։ Ճաճախ մեծ դժուարութեամբ երեւանէն կը փոխադրեն անհրաժեշտ չաղախ, կիր, չի – նասիյա եւ նոյնիսկ աւազ։ Երբեմն կը վերանորոգուի յուշարձանի ամբողջ յարկը։

Նախկին Վայոց ձորի Նորավանքի ա – մէնէն վերջինը Օրբելեան Գուրգէն իշխանի շինած նախկին եռայարկ յուշարձանն է։ Ոչ միայն սակաւաթիւ եռայարկ եկեղեցիներէն ամէնէն գեղեցիկն ուշադակաւորը, այլեւ հայկական ճարտարապետութեան լաւագոյն յուշարձաններէն մէկը, գլուխ գործոց մը։ Վարի թաղապատ յարկը ծառայած է իրրեւ դամբարան, որու վրայ երկրորդ յարկը ներսէն եւ դուրսէն շինուած է խաչաձեւ, փոքր չափերով, նրբաքանդակ։ Սիւնա –

ՇՐՋՈՒՆԵՐԳԱԽՈՒՄԲ

•

Վիէն.— Սիրելի «Յառաջ», չեմ պատրաստ ինչ բառերով յայտնեմ ձեզ երախտագիտութիւնս, քանի որ ամէն տարի տպիտութիւնս, քանի որ ամէն տարի քաջալերական խօսքեր կը հիւսէք մեր Վիէնի հայկական նորակազմ երգչախումբին հանդէպ։ Ողջ եւ յարատեւ մը – նաք։

Անցեալ տարի 30 հոգինոց խմբով մը (որուն մէջ 9 երիտասարդներ կրցած էի կապել) փորձ մը կատարեցինք, հայկական բազմաձայն երգերու ներդաշնակութիւնը ճաշակել տալու մեր նոր սեռընդին եւ անոնց ծնողներուն։

Եւ քանի խումբը պատրաստ էր ուղեղ – ինք որ այդ մշակոյթի աշխատանքին օգտուէին նաեւ ուրիշ գաղութներ, ասոր համար դացինք երգելու Կրընոպլը, Վալանս եւ Տէսին։

Այս կոմսերը հայկական համերգի մասին քիչեր գաղափար ունէին, իսկ չատեր ալ թերահաւատ էին։ Որով հոս հրաւիրեցինք Օր. Մ. Գառաբեանցը, սիրուած ուծանօթ երգչուհին, թէ մեր գործին չուրջ աւելի ուշադրութիւն հրաւիրելու թէ ալ մեր երգերը լսել տալու համար մասնադէտ մը բերնէն։ Այս բոլորով հանդերձոչ մի տեղ ալ հոծ բազմութիւն չունեցանք։

Սակայն այն աղդայինները որ մեզ ունկընդրեցին առ հասարակ մեծ գոհունակութեամբ մեկնեցան։ Հոս կ'արժէ յիշել Կրընոպլի գաղութը որ չատ փափկանկատ գտնուեցաւ մեզի հանդէպ։ Անոնք իրենց դնահատանքը ցոյց տուին դեղեցիկ ծաղկեպսակով, 12 հազար Ֆրանքի դումարի նուէրով եւ դասական չարադրութեամբ ղոյդ ճառերով։

Վերջնապէս մշակելէ վերջ մեր նոր յայտագիրը, պիտի սկսինք Կրընոպլէն, այս կիրակի 7 Մարտ։ Արդէն բարեկամներ սկսած են ցրուել մեր տոմսերը, ժողովրդական դիներով։ Լիայոյս ենք որ այս տարի ամէն տեղ պիտի երդենք լեցուն սրահներու մէջ։

Մեր երգահանդէսին Բ. տարուան աշխատանքները սկսանք Հոկտեմբերին։ մեր չարքերը օրէ օր խտացան մանաւանդ երիտասարդներով, որով չորս ձայներու համեմատութիւնն ալ բարւոքեցաւ։ Այս յաջողութիւնը կը պարտինք քանի մը հայ ծնողներու դիտակցութեան, որով ազդեցին իրենց զաւակներուն վրայ, քաջալերելու համար մեր ձեռնարկը։ Պատիւ իրենց։

Փարիզ հանդիպելու գաղափարն ալ ուղեցաւ իր դերը։

Համոզուած եմ որ ամէն ասպարէզի վրայ յառաջդիմութիւնը քաջալերանք կ'ուզէ։ Ուստի երգչախումբին խոստացայ ձրիաբար պատրաստել Փարիզ, պիրենք վարձատրելու համար իրենց հատասարմութիւնն իրենց կրած նեղութեանց համար։ (Մանաւանդ 3 քիլոմեթր ճամբայ կը կտրեն գիշեր ժամանակ, փորձերուն մասնակցելու համար)։

Շատերը տակաւին Փարիզը տեսած չեն։ Մայրաքաղաք այցելելով մեր հայորդիները պիտի ծանօթանան՝ տարբեր դասակարգութեամբ եւ տարբեր կենցաղ – դիտութեամբ հայ ընտանիքներու, ընդլայնելով իրենց գաղափարը հայութեան արժանիքներու մասին։

Ուրեմն, Փարիզի հայրենակիցներ, ձեզ

դարդ դմբեթէն կան քանի մը չարդուած սիւներ։ Երեք տարի աշխատելէ ետք կարելի եղաւ վերականդնել եւ կործանումէ փրկել այդ բացառիկ դեղեցիկ եւ նրբակերտ յուշարձանը։

Դղեր գիւղի Ատուածածնի եկեղեցին վերապատ դմբեթը չատ դժուար վերանորոգուած է։ Այս յուշարձանը շինած է Վաչէ իշխանը 1211–1220ին և վերաշինութիւնը աւարտած է 1952ին։

Սանահին գիւղի հռչակաւոր աղբիւրի չէնքը շինած է Զաքարէ Սպասալարը ԺԲ. ԺԳ. դարերուն։ Շատ դժուար եղած է վերակառուցանել այս աղբիւրը, այնքան քայքայուած էր, որով ճարտարապետը բախտուած էր ուսումնասիրել ժամանակակից Սանահինի վանքի յուշարձանները։

Կոմիտէն բացի պահպանութեան եւ վերանորոգչական աշխատանքէն, վերջերս կը զբաղի նաեւ բարեկարգումով, օրինակ Ծաղկաձորի կեչուտիսի վանքը պատած է արոյրէ շինուած ցանկապատով, ինչպէս քարաշար պատնէշով։ Վառազարդած են Զուարթնոց յուշարձանի եւ հազարծինի վանքի (Դիլիջանի մօտ) բակերը։

Գ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ՅՈՎՈՆ ՑՂԳՑՈՂՑ ՀՈՎՈՒՆԸ

ՊԱՄՖԻԼ ԳԱՋԱՄՅԱՆ

— Ամուսի՛ն, ուրեմն՝ Վահրա՛մ ինչ-որ տեղ է գնացել, ու՞ր է գնացել, ե՞րբ է գալու, ոչ մի բան չգիտե՞ս։

Ոչ, ոչինչ չգիտեմ։ Ասաց՝ գնում եմ, ու գնաց։ Ես ինչպե՞ս իմանամ, թե ուր է գնացել։ Ինչո՞ւ ես այդքան հետաքրքրվում։

— Ինչո՞ւ եմ հետաքրքրվում, որովհետև ես նրա կինն եմ, ես նրա կինն եմ, հասկանո՞ւմ ես։

Ես ինչպե՞ս իմանամ, թե ինչու ես հետաքրքրվում։ Ես ինչպե՞ս իմանամ, թե ինչ է պատահել նրան։ Ես ինչպե՞ս իմանամ, թե ինչ է պատահել նրան։ Ես ինչպե՞ս իմանամ, թե ինչ է պատահել նրան։

կը ծանրանայ անոնց վրայ որոնք վերջերս փորձեցին արծարծել յուղումնալից տրամադրութիւնները Սուտանի մէջ։ Մենք միշտ չեչտած ենք թէ պէտք է ապատ ձգել Սուտանի ժողովուրդը որ վարէ իր քաղաքական գործերը առանց արտաքին միջամտութեան եւ միշտ յարգած ենք այդ սկզբունքը»։ Պատասխանելով ընդդիմադիրներուն, Իսքն ըսաւ թէ ոչ կառավարութիւնը, ոչ ալ Սուտանի անդլիացի պաշտօնեաները ուեւէ մէկը պատասխանատուութիւն ունի վերջին դէպքերուն մէջ։

× Իրանի քարիւղի մասին վերջնական բանակցութիւնները պիտի սկսին Մարտ 21ին, ինչպէս յայտարարեց Թեհրանի անդլ. դեսպանը։

× Սուրիոյ նոր կառավարութիւնը վաթսուն օր. Շիշեքլիի կուսակցութեան ա-կումբները, զրաւելով բոլոր թուղթերը։ Սէուտի Արաբիոյ դեսպանատունը դեկոյց մը հրատարակեց որով կ'ըսէ թէ իր վերհասկացողութիւնը ապատան տուած է Շիշեքլիի, «համաճայն արաբական աւանդութեանց. բայց յարբերութիւնները պիտի մնան եղբայրական եւ բարեկամական՝ Սուրիոյ հետ»։

Ուռչինկթընի սուրիական դեսպանատան դիւանագիտական կցորդը, գնդ. Իսրահիմ Հիւսէյնի, որ յանկարծամահ եղած էր օդանաւով, ձերբակալուեցաւ առջի օր։ Կառավարութիւնը հրամայեց Ա-մերիկա վերադառնալ։ Նախապէս վարած է Սուրիոյ ապահովութեան վերատեսչութիւնը։

× Իրաքի թագաւորը փաքիստան պիտի այցելէ պաշտօնապէս, մնալով տասը օր։

ՖՐԱՆՔԵՒԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Առընաուըր Փարիզ պիտի գայ երեքշաբթի, 9 Մարտ, բանակցելու համար Սաբի մասին։ Մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այս այս տեսակցութեան, որ սերտ կապ ունի Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին հետ։ Մանաւանդ որ Ֆրանսա պայման դրած է նախ կարգադրել Սարի վէճը, որպէս զի կարենայ վաւերացնել միացեալ բանակի դաշինքը։

Ուռչինկթընէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը հաղորդած է Ֆրանսայի, թէ հանդիսաւորապէս յանձն պիտի առնէ եռ չքաշել եւրոպայի ամերիկեան զօրքը, երբ Ֆրանսա նշանակէ եւրոպական բանակի ծրագրին քննութեան թուականը։ Այս յանձնառութիւնը պիտի կատարէ նախագահ Այզընհաուըր, նամակ մը ուղղելով Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին։ Նոյն յանձնառութիւնը պիտի տանձնէ Մեծն Բրիտանիա։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ առողջապահական նախարարը, Տրեհիակով, պաշտօնանկ եղաւ։ Իրեն յաջորդեց օդնականը, Տիկին Կովրիկինա։

Պաշտօնանկ նախարարը ան է որ անց եալ տարի ստորագրած էր Սթալինի մահուան տեղեկագիրը։

ՈՍԿԻՆ նոր անկում մը կրեց առջի օր։ Նախորդինը կորնցուց 40 ֆրանք, իջնելով 2770ի, դուից. ոսկին կորնցուց 50 ֆրանք եւ կը ծախուէր 2650ի, սթերլինը՝ 40 ֆրանք (3390), քան տոլարնոց ոսկեդրամը կորնցուց 160 ֆրանք, իջնելով 13·600 ֆրանքի։ Զոյլ ոսկին մնաց 419-·000ի վրայ։ Թղթադրամը տոլարը՝ 365·50, սթերլինը 980, դուից. ֆրանքը 85·75։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը չափաւորութեան կոչ մը ուղղած էր 260 լրագրողներու առջեւ, ծերակուտական Մըք-Քաթիի, որ կը վարէ հակամերիկեան գործերը, անխտիր հարցաքննելով պետական պաշտօնեաներ, սպաներ եւն.։ Մեծ հաւատաքննիչը անպատկառ պատասխան մը տուաւ, «ծիծաղելի» կոչելով նախագահին ելոյթը։

ՍԷՆ Է ՈՒԱԶԻ երեսփ. ընտրելիներէն ոմանք ետ առին իրենց թեկնածութիւնը։ Մեր բարեկամը, Պ. Մազուրիկ (ընկերվարական), որ 25·587 քուէ չհաւաքեց էր, որոշեց պահել իր թեկնածութիւնը։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ երեսփ. ժողովը վերահաստատած էր գինուորական դրութեան օրէնքը, փոխոխելով սահմանադրութիւնը։ Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը քանաձեւ մը քուէարկեց, պահանջելով կառավարութենէն որ արգիլէ այդ օրէնքին գործադրութիւնը։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու-թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա-ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են-թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՐՈՒԱՐԱԿԱՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍ – ԽՆԶՈՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Վա-րանդեան կոմիտէի։ Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր-րուն սրահը, 5 ռիւ Թօնըփուա։

Ընտանեկան եւ ընկերային ջերմ մթնո-լորտ։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ընտանեկան խնչոյք պարահանդէս եւ բանախօսութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. կոմի-տէի։ Այս շաբաթ ժամը 20·30էն մինչեւ առաւտուն 1։ Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Կը բանախօսէ ընկ. ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

Գեղարուեստական բաժին, ճաշ։

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 21ին Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը։ Դասախօս՝ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ։ Նիւթը՝ երգիծանքը եւ երգիծա-բանը։ Դասախօսը պիտի կարդայ նաեւ քանի մը անտիպ երգիծականներ։

Մուտքը ազատ է։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Կարլոս Մարշեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կա-տարուի այս կիրակի Փարիզի Հայոց ե-կեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն) իր ողբա-գեալ եղբօր՝ ԴԱՐԵԳԻՆ ՄՏԼՇԵԱՆի մահ-ուան առաջին տարելիցին առթիւ, ինչ-պէս նաեւ Մարշեան ընտանիքի ննջեցեալ-ներուն համար։ Կը հրաւիրուին յիշատա-կը յարգողները։

ԱՐԵՒԱԴԱԼ

Մեծ Պահքի առթիւ Արեւագալի արա-դողութիւնը պիտի կատարուի ամէն կի-րակի յաւարտ պատարագի Մարտ 7էն ըս-կսեալ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկե-ղեցւոյն մէջ։

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 23 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միու-թեան Փարիզի շրջանի Արիներու եւ Արե-նոյշներու կողմէ։

Կիրակի, 7 Մարտ, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին։ Սանթրը Մարսըլէն Պէրթլօ, 28 պիս, ռիւ Սէն Տոմինիք, Փարիզ (7), (Մէթրօ Էնվալիտ)։

Սկաուտական յայտագիր, ներկայա-ցումներ եւ պարեր արիներու եւ արենուշ-ներու կողմէ, ցուցադրութիւն սկաուտա-կան կեանքի։

Պիւֆէ Մուտք 300 եւ 250 ֆրանք

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE

78, rue Cardinet, - Métro Malesherbes

Ուրբաթ 12 Մարտ, ժամը 21ին

ՀԱՆԴԷՍ ԱՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ

(Ֆրանս., հայկական, հունգ. եւ սպան.)

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ ԵՒ ԻՒ ԹԷՍԻԷ

Մուտք 200էն 500 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին հանդիսասրահը եւ Տիւրան, 4 Փլաս տը լա Մատըլէն։

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.— Տիկին Աննա Շահլամեան եւ որդին՝ Սուրէն հազար ֆրանք կը նուիրեն Տարօն–Տուրուբերանի Հայր. Միութեան Փրոֆ. Ա. Զաքրեանի մահուան առթիւ։

ԳՈՒՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի րեսիթալը

7րդ յայտագիրը

Bien Tempéré en Mi Bémol Majeur

SALLE CHOPIN-PLEYEL

252, Fg. St. Honoré

Métro. Ternes

9 Մարտ, երեքշաբթի դիշեր ժամը 9ին

ԳԱՑՏԱԳԻՐ.— Պախ, Սմարլաթի, Հայտըն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպեռթ, Շոփէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան։

ԽՆԶՈՑՔ ՀԱՆԴԷՍ

ԹՈՒԱՏԻ ՀԱԳՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 19ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 14 Մարտ, ժամը 15էն կէս գի-շեր, Իսկ, 45 ռիւ տը լաւ Տէֆաւն։

Պատուակալ նախագահութեամբ՝

Պ. ՄԱՔՍԻՒՏ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժինին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Շ. Գալայճեան եւ Օր. Շահէ Պէնիկեան։

Կ'արտասանէ փոքրիկն Սարգիս Շէր-ալէմեան։

Երեւելեան նուագախումբ Սոնիա Գա-րագաշի եւ Ուտի Պէմմէզի։

Համեղի անակնկալներ։ Ճոխ պիւֆէ ժո-ղովրդական դիներով։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է։

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր Հայէի Հայր. Միութեան կողմէ Բարեկենդանի առթիւ

6 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 53 ռիւ Կրիմեան։

ՕՐՔԻՍԹՐ ԼՏՅԻ ԹՈՒՐՆԷԼ

Հայկական պարեր, աշուղական երգեր, դաշնակ, երգ, արտասանութիւն։

Մուտք մը հայրենակիցներ պիտի պա-րեն կարնոյ ընտիր պարերը։ Կը նուագէ Պ. Թորգոմ, կ'երգեն եւ կը պարեն Տէր եւ Տիկին Գիգօ, Պ. Պարոյր կ'երգէ եւ կը նը-ւագէ աշուղ Զիւանիէն եւ Սայաթ Նովա-յէն։

Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի նախապէս տեղանները ապահո-վել։ Դիմելով Պ. Վ. Խալօղլեանի

25 Rue National. Tél.: Co. 02-88.

Պ. Լ. Գայթանճեան

63 Rue de la Rotonde.

Tél.: Na. 08-73.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մարտ 7ի կիրակի, ժամը 3ին Փոճ տը Շերիւի յունական թատերասրահին մէջ, (ՐՏվէյլ)։ Հովանաւորութեամբ Վալան-սի հոգեւոր հովիւ ՍԱՀԱԿ ՔՀՆԾ. ՊԱ-ՊիԿեանի եւ ի նպաստ Պ. Քալա-քսպեանին։

Կը ներկայացուի Ս. Էմմէքճեանի ՏԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏԸ կամ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՓԵՍԱ-ՃՈՒՆ դառնալը։

Գեղարուեստական բաժին։

Մուտքը 100 ֆրանք։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ 20 Մարտ, ժամը 21ին Պէրիէ Միլլիէ շէնդ սրահներուն մէջ։

Անակնկալներ եւ ընտիր նուագախումբ։

Հասոյթէն կարեւոր բաժին մը Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան համար։

Ա. ՔԷՕԱԷԵԱՆ — PHOTO REX

2, Rue Bernard du Bois

(Angle Place d'Aix) Marseille

Փոխադրուած է իր նոր եւ արդիական լուսանկարչատունը՝ բանուկ հրապարա-կի վրայ։

Կը տառնձնէ գեղարուեստական ամէն տեսակ աշխատանքներ, նաեւ հեռաւոր շրջաններէ, ամուսնութեան, նշանաւոր-ի, ընտանեկան խմբանկարներ, ինչպէս նաեւ խոշորցուած նկարներ պարզ եւ գունաւոր (փաստէլ)։

ԿԸ ԾԱԽԷ լուսանկարչական եւ շարժա-նկարի մեքենաներ, ժապաւէններ (պո-պին) եւ անոնց վերաբերեալ ամէն տեսակ առարկաները։ Հեռաւոր շրջաններէ եղած ապսպրանքներու համար մասնաւոր զեղչ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՄՕՆՄՕՐԱՆՍԻ.— Հ. Ց. Դ. «Վահան Խորէնի» խումբի ժողովը այս շաբաթ ի-րիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքա-տեղին։

ՀԱՄԱՀԱՐԲ.ի Սէնթ Անթուանի մաս-նաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ան-դամները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Տիգրան Շահպազեանի բնակարանը։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնա-խումբը, հովանաւորութեամբ Ազգ. Մի-ութեան կազմակերպած է բարեսիրական վաճառք մը, ի նպաստ եկեղեցւոյ շինու-թեան, 23 Մայիսին Օթել Տ'Իօրօվի չքեղ սրահներուն մէջ։

× Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալու-թեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները, ի նպաստ եկեղեցւոյ շինութեան։ Տիկին Իսկուհի Փափազեան իր ամուսնոյն եղբէչ Փափազեանի մահուան քառասունքին առ-թիւ հինգ հազար ֆրանք։ Տիկին Գոհա-րիկ Յովհաննէսեան իր ամուսնոյն Վար-դան Յովհաննէսեանի հոգեհանգիստին առթիւ հինգ հազար ֆրանք։ Տիկին Խ. Գարաթէքէեան երկու հազար ֆրանք։ Պ. Հայկ Կուրտիկեան իր անուան տօնախմ-բութեան առթիւ 500 ֆրանք եւ Վարդան Քէչիչեան նոյն առիթով 500 ֆրանք։

× Մայիս 23ին բարեսիրական վաճառ-քին (վանդ մը Շառիթէ) առթիւ Պ. Խա-չէրեան կը նուիրէ 30 երգապնակ։

(ԿՆԻՔ)

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի պարահանդէ-սին վամփիճնկի մէջ 18 Ապրիլ Զատկի օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս։

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ծախու է Սթրազպուրկ – Սէն Տընիի չրջանակին մէջ դերձակի խանութ մը, սեղեակով մը։ Ուրիշ գործերու ալ յար-մարութիւն։ 900·000 Ֆր.։ Հեռախօսել՝ GOB. 05-63

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշկակարի խանութ մը՝ քովնտի աչ-խատանոցով եւ չորս բնակելի սենեակնե-րով։ Փափաքողները դիմեն ԻՒՄԻՏԵԱՆի, 60, Ավընիւ Սէն Ժիւսթ, Մարսէյլ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸ

Կը փափաքի դաշնակի եւ անգլերէնի դասեր տալ աշակերտներուն մօտ, մաս-նաւելի գիներով։

Գրել՝ Օր. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի՝

87, Rue da Tocqueville. Paris (17·)

ԴԻՄԵՑԷՔ, ԴԻՄԵՑԷՔ ԴԻՄԵՑԷՔ

244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84

20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը։

Միակ հաստատութիւնը որ ունի իս-թանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած։

Զմռնեաք տօնական օրերուն ձեր սե-ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ-ՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ։

Ճոխ մթերքով կ'ընդունինք ապըս-պրանքներ Ֆրանսայի, դաղթավայ-րերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի հա-մար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի գիներով։

Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա ֆաշխա-վալ եւ ընտիր ձերմակ պանիր։

Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տօլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկու եւ ֆէշկէկ), անշուա եւ ամէն տեսակ խաւիարներ։

ԿԸ ԲԱՒԻ ՊԱՐՋ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեսական յանձախորդ դառնալու հա-մար։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 6 ՄԱՐՏ
SAMEDI 6 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7312 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2723

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳՈՐԾԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄՆԱՑ

•

« Հայաստանեայց եկեղեցի», *Հիւս. Ամերիկայի երկրորդ թեմին պաշտօնաթերթը, ուշագրաւ խմբագրական մը հրատարակած է Ճոնսուարի թիւին մէջ :*

Կորագիրը՝ «Ամերիկահայութիւնը եւ իր ապագան » :

Համբերութեամբ կարդացինք, խմբագրականը նայու համար թէ ի՛նչ նոր տեսակէտներ կ'առաջարկէ, այդ զաղութին եւ առ հասարակ տարագիր բազմութեանց վերկուբեան համար :

Դժբախտաբար, բովանդակութիւնը հաղիւ կ'արդարացնէ խորագիրը :

Անշուշտ առաջնորդը, Տ. Եղիան արք. Ներսոյեանն է այս խմբագրականին հեղինակը :

Դատելու եղանակը, ոգին, մանուածապատ չարադրութիւնը այդ եղրակացութեան կը տանին :

Ամէն պարագայի մէջ, այս խմբագրականն ալ առաւածաբանութեան նոր փորձ մըն է եւ ոչ թէ ընկերային կամ ազգային տեսութիւն :

Խմբագրականը կը բացատրէ թէ Ամերիկայի հայութիւնը «նոր դիմագիծ ստացած է», իրրեւ հետեւանք նոր սերունդին չափահասութեան :

Աւելի կարեւոր փոփոխութիւն մը.

— «Ամերիկահայութիւնը արտասահմանի Հայութեան այն զանգուածն է՝ որուն գիտակցութեան մէջ ամէնէն աւելի արագ օրէն նօսրացած է (են) հայրենիք վերադառնալու ակնկալութիւնը եւ տեսիլը» :

Միջանկեալ, բաղդատութիւն մը Հրեաներու եւ Ցոյներու միջեւ, «հայրենիք վերադառնալու» տեսակէտէն :

Ցօղուածագրին կարծիքով, Հրեաները «վերադարձի տենչը, առաջին առթիւ բորբոքելէ եւ որոշ արդիւնք բերելէ ետք՝ չիջումի ճամբան բռնած է» :

Իսկ «Ցոյները հայրենիք վերադառնալու հեռանկարը իրենց կեանքը չարժող մաղնիս մը չեն ըրած» :

Մե՞նք : Ամէն տեղ եւ Ամերիկայի մէջ «մեր Հայոց կեանքը եւ մտահոգութիւնները ու ապագան բաղդատաբար աւելի Ցոյներու զուգահեռական է (են), քան այլ ժողովուրդներու » :

Ըսել կ'ուզէ թէ մենք ալ, ինչպէս Ցոյները, հայրենիք վերադառնալու անոչ կամ յոյս չունինք :

— « Արդ, եթէ «հայրենիք վերադարձ» Ամերիկահայութեան համար մարդկօրէն նախատեսելի եւ ակնկալելի չէ, եթէ այդպէս (այդպիսի) ակնկալութիւն եւ տեսիլ կարելի չէ սնուցանել եւ կենդանի պահել Ամերիկայի Հայուն մտքին ու սրտին մէջ, ուրեմն բանաւոր է հարցնել.— ի՞նչ նպատակաւ պիտի մնայ Հայութիւնը Ամերիկայի մէջ : (Այս հարցումը նոյն արդարութեամբ եւ բանաւորութեամբ կարելի է ընել արտասահմանի բոլոր հայ հասարակութեանց համար) :

Այս ձեւակերպումէն ետք, անշուշտ կը սպասէք որ խմբագրականը բացատրէ թէ ի՛նչ միջոցներ ունինք, «մեր դոյութիւնը կենդանի պահելու » :

Զարմանանք անորոշ են այս առթիւ յայտնած միտքերը : Երկդիմի և կկզուր :

« Նոր երեւոյթներու առջեւ նոր կեցուածք» : *Բայց ի՞նչպէս :*

Փոխանակ այս հարցումին պատասխանելու, խմբագրականը նորէն կը վերջանայ աստուածաբանութեամբ .

— « Ինչպէս անհատներու, նոյնպէս ժողովուրդներու կեանքը Աստուծոյ ձեռքն է : Պէտք չէ ամբարտաւանիլ այն աստիճան, որ կարծենք թէ մենք մարդկօրէն կը տնօրինենք ամէն բան : Աստուծոյ գործակալներն ու գործակիցներն ենք միայն » :

Ոչ գործակալ, ոչ ալ գործակից ըլլալ լաւ, մեզի կ'ինչայ քննել թէ իսկապէս գործը Աստուա՞ծ մնացած է :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՅՑ ՄԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԵՐԱԶԻՆՄԱՆ ԴԷՄ

•

Ազգ. ժողովին պատուակալ նախագահը, Պ. Լոփօ եւ ուրիշ 22 ականաւոր դէմքեր հանրագրութիւն մը ստորագրած են, բողոքելով եւրոպական միացեալ բանակի ծրագրին եւ Գերմանիոյ վերազինման դէմ : Այս առթիւ յոյժ մըն ալ պիտի սարքուի յառաջիկայ շաբաթ օր, 13 Մարտ, Շան գ'Էլիզէի պողոտային վրայ : Պ. Լոփօ ընդունելով հանդերձ որ ստորագրած է բողոքագիրը, կ'ըսէ թէ վերապահ է յոյցի մասին եւ թէ ներքին դործերու նախարարին եւ ոստիկանութեան վերաբաւ - խարարին եւ ոստիկանութեան վերաբաւ - սուչին պիտի դիմէ, իր տեսակէտը յայտնելու համար :

Բողոքագիրը ստորագրած էր նաեւ արբայ Փիէռ, որ նախկին երեսփոխան է եւ որ Փետրուար 1ի ոստիկ ցուցարարէն ի վեր անձնուիրաբար գործի ձեռնարկած է, պատասպարան ճարելու համար անտուն Թշուառներու : Բայց վերջին պահուն զե - կոյց մը հրապարակեց, ըսելով թէ առանց իր համաձայնութեան բան մը փոխելու, առ այժմ չուզեր մասնակցիլ որեւէ քաղաքական ցոյցի կամ յայտարարութեան : Հե - տեւապէս արժանած չէ որ օգտագործեն իր ստորագրութիւնը : Բողոքի չարժումին դլուխն անցած է համայնավար պաշտօնաթերթը, « Իւմանիթէ» :

Հանրագրութիւնը, որուն տակ ստո - րած են վեց երեսփոխաններ (մէկը համայնավար), կը հրաւիրէ Փարիզէն դուրս բնակող Ֆրանսացիները իրենց պատե - րազմի յիշատակարաններուն առջեւ հաւաքուիլ Մարտ 14ին (Կիրակի) եւ եռագոյն ծաղկեպսակներ դնել հետեւեալ արձանագրութեամբ .— «Երկու պատերազմներու զոհերուն, իրրեւ բողոք ընդդէմ Գերմանիոյ վերազինման » :

Հանրագրութիւնը կ'ըսէ թէ «ժամանակը եկած չէ վերազինելու ազգ մը որ միշտ ռազմասանչ եղած է, այլ ժամանակն է յարատեւօրէն հետապնդելու սպառազի - նութեանց կրճատում մը որուն չնորհիւ միայն եւրոպական ազգերը պիտի կրնան անհրաժեշտ դումարները տրամադրել իրենց տնտեսական վերակազմութեան եւ ընկերային բարօրութեան » :

Ստորագրողներուն մէջ կը դտնուի նաեւ նախկին վարչապետ մը, Տալատիէ, որ սկիզբէն ի վեր հակառակ է միացեալ բանակի ծրագրին եւ Գերմանիոյ վերազինման : Ուրիշ երեք արմատականներ ալ կան ստորագրողներուն մէջ, ինչպէս եւ Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Էմիլ Քան : Ցայտարարութիւնը մեղադրելի կը դտնէ կառավարութեան հպատակումը այնպիսի պե - տութեանց «որոնք Եւրոպայի պաշտպա - նութեան պատրուակով պատրաստ են ընդունելու Գերմանիոյ վերազինումը ի վնաս Ֆրանսայի անկախութեան, դոհա - ցնելու համար իրենց պահանջները » : Այս առթիւ կը յիշեցնէ թէ «արեւմտեան պե - տութեանց նախարարները Պերլինի վեր - ջին խորհրդաժողովին մէջ հաստատեցին թէ միացեալ Գերմանիա մը կրնայ ազատ օրէն հետապնդել եւրոպական բանակէն, չը - նորհիւ իր վերակազմելիք զօրաբաժին - ներուն » :

Իրրեւ եղրակացութիւն, կոչը կ'ուղղ - ղարկէ «համաձայնութիւն մը կնքել Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, լայն միու - թիւն մը կազմելով եւրոպական բոլոր աղերէրն, առանց խորութեան» :

Մարտ 13ի ցոյցը պիտի ըլլայ լուռ չքերթ մը Անծանօթ Զինուորի դամբա - րանէն մինչեւ Քոնքորտի հրապարակը :

.....

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատար - ուեցան Մ. Նահանգներուն մէջ, եբեսփ. ժողովին մէջ կատարուած մահափորձին առթիւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դերեճիկ եպիսկ. շարունակելով իր օրագիրը — «Ուղեւորութիւն ի Ս. Էջմիածին», լայնօրէն կը նկարագրէ իր կրած յոգնութիւնները :

Երէկ իմացաք թէ «ժողովուրդը ամէն կողմէ կը խուժէր մեր վրայ, մեր աջը, փէշերը համբուրելու» (4 Հոկտ.) :

Դեռ աւելին.

— « *Մօտ մէկ ժամ Ս. Հաղորդութիւն տալ հաւատացեալներուն : Ճաւարտ Ս. Պատարագի հարիւրաւորներ աչխամբոյրի եկան : Մէկ ժամէն աւելի ստիպուեցանք եկեղեցի մնալ* » :

Միեւնոյն տեղ մանր – մունր խոստովանութիւններ կը տահեցնէ :

Դիլիջան գիւղը այցելելով, բլուրի մը վրայ կը գտնէ Մխիթար Գոշի գերեզմանը եւ կը յուզուի :

— « *Մեծ վարդապետին դերեզմանը լքուած կը դտնեմ, քարերուն վրայ արիւնը չէ ցամքեր. տակաւին նոր մատաղ են մատուցեր* » : (5 Հոկտ.) :

Յաւորդ օրը կ'այցելէ էջմիածնի թանգարանը, բանի մը կարեւոր հնութիւններ նկարելով :

— « *Թանկարժէք իրեղէններն ու սըր - բութիւնները արկղներու մէջ դրուած են : Մեծ աշխատանք պէտք է դանձատան մէջ կանոնաւորութիւն առեղծելու եւ սրբու - թիւնները փճացումէ փրկելու համար* » :

Հոկ. 9ին Սանահինի վանքը բարձրանալով, կը հանդիպին ուխտաւորներու :

— « *Ո՞ւր կ'երթաք : = Ուխտի : Ո՞ւր : = Ս. Սարգիս, Դովեղ :— Շատ հեռու է : — Ի՞նչ անենք, քահանայ չունենք, ժամ չունենք ...* » :

Հոկտ. 10ին Թիֆլիս այցելելով կը տեսնէ որ՝ «բազմաթիւ հայ եկեղեցիներէն սոսկ երկու հատ մնացած է : Բերիան հոս ալ աւեր գործած է» :

Կ'այցելէ Սայաթ Նովայի գերեզմանը : Իսկ բուն գերեզմանատե՞ւնը, ուր այնքան ականաւոր երեւելիներ թաղուած էին, իրենց յատուկ շիրիմներով...

Կը հանդիպի նաեւ Թիֆլիսի Ներսիսեան վարժարանը, «որ այժմ վերածուած է համալսարանական ինստիտուտի» :

Հոկտ. 11ին պատարագ Թիֆլիսի Ս. Գէորգ եկեղեցին, եւ բարոզ (զանց կ'առնեմ քնաբանը) :

— « *Կէս օրէն նաք ժամը 3ին միայն կրցանք եկեղեցիէն դուրս ելլել եւ չատ դժուարաւ. ժողովուրդը հոգեւոր մխիթարութեան մեծ կարիք ունի* » :

Համբաւիճ չունին նաշերը, թէյասեղանները եւ ուրիշ հիւրընկալութիւններ : «Կէս օրուան նաշս Քնարիկենց հօրը տունը ըրի» :

Առտու մը (27 Հոկտ. Խոր Վիրապ կ'երթան, Մասիսի ստորոտէն հազիւ 10–12 քիլոմեթր հեռու :

— « *Քիչ անդին Արաքսն է. հազիւ նշմարելի : Կ'ուզեմ անոր ափը երթալ. անկարելի, սահմանապուռն է : Ու վրէժի պայրյոյթը կ'աճի ներսս. ես հայ ուխտաւոր եկեղեցական մըն եմ ու առանց Արաքսը տեսնելու եւ անոր ջուրէն խմելու պիտի վերադառնամ ...* » :

Եւ Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսուչը գլխիկոր կը վերադառնայ : «Քանրնկեց մը անդին չեմ կրնար դառնալ» :

Նո՞ր արթնցան ուխտաւորը :

ՎԱՀԷ

«ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՈՐՈՇՈՒՄԷՆ ԿԱԽՈՒՄ ՈՒՆԻ»

Արտաքին նախարարը, Պ. Ժուժ Պիտօ, ղեկուցում տալով՝ ծերակոյտի արտաքին դործերու յանձնաժողովին առջեւ, յայտարարեց թէ «խորհրդարանը ազատ է իր ուղած որոշումը տալու եւրոպական բանակի մասին, Պերլինի ժողովէն վերջն ալ» : Յանձնախումբին նախագահը դոհունակութեամբ արձանագրեց այս յայտարարութիւնը : Երբ հարցուցին թէ Ս. Միութեան վարիչներուն դիրքը փոխուա՞ծ է, նախարարը պատասխանեց .— « Անոնց տեսակէտները փոխուած չեն : Բայց եր - կու կողմերն ալ հասկցան թէ ամէնէն դէշ բանը բացակայութիւնն է : Համախոհ - հուդ որոշուեցաւ նորէն տեսակցիլ : Ա - մէնքն ալ համաձայն են խնդիրները քըն - նելու : Կացութիւնը աւելի դէշ չէ, այլ նըւաղ անհամոյ » :

Պ. Պիտօ բացատրեց նաեւ Մոլոթովի ծրագիրը, որ կը տրամադրէ եւրոպական միութեան մէջ առնել 14 խորհրդային կամ արբանեակ հանրապետութիւններ : Ուրե - մըն միութիւնը պիտի բաղկանայ 32 եր - կիրներէ :

× *Պ. Սփաք, Պելժիոյ երբեմնի վար - չապետը եւ արտաքին նախարարը, ճառ մը խօսելով Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին մէկ սրահին մէջ, յայտարարեց թէ «Ցըռանսայի որոշումէն կախում ունի Արեւմուտքի ճակատագիրը գարերու համար : Եթէ Գերմանիոյ վերազինման խնդիրը ունինք այսօր, պատճառը այն աւելի քա - ղաքականութիւնն է որուն կը հետեւի Ս. Միութիւնը պատերազմի դաղարումէն ի վեր : Առանց այդ քաղաքականութեան կարելի էր հաւաքական ապահովութիւնը կազմակերպել Ազգաժողովին միջոցաւ : Զեխոսլովաքիոյ դէմ սարքուած դաւը (1948) արթնցուց ժողովրդապետութիւն - ները, յանդելով Պրիւհէլի պաշինքին եւ Ատլանտեան ուխտին : Միւս կողմէ Քո - րէայի դէմ կատարուած յարձակումը հասկցուց արեւմտեան աշխարհին թէ միակողմանի վերազինումը չի կրնար չա - րունակուիլ : Անըմբռնելի է Արեւմուտքի պաշտպանութիւնը առանց Գերմանիոյ մասնակցութեան » :*

× *Մոսկուայի պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», երկուքուկէս էջ նուիրած էր առջի օր, ամփոփելու համար Մոլոթովի մէկ յայտարարութիւնը Պերլինի խորհրդաժողովի մասին : Ս. Միութեան նախարարը այս անդամ ալ բարձրաձայն կը յայտարարէ թէ Մ. Նահանգներուն վարիչ շրջանակները համաչխարհային ափրատեութեան կը ձգտին : Միեւնոյն ատեն կ'ըսէ .— »Պէտք չէ թերագնահատենք Պերլինի խորհրդաժողովին արդիւնքը, վասնզի անոր վրայ պիտի դատենք Թրնեւի ժողովին արդիւնքը » :*

× *Աւստրիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Ֆիկլ, յայտարարեց թէ 210 միլիոն տոլարի վնաս կրած են, հաշուեքննութեան դաշնադրին ձգձգման հետեւանքով :*

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԹՈՒՆՈՒՋԻ ՄԷՋ

Թունուզի պէյը Մարտ 4ին ստորագրեց այն հրամանագիրները որոնց համաձայն բարենորոգումներ պիտի կատարուին Թունուզի մէջ :

Այս բարենորոգումներով պիտի կազմուի գահլիճ մը վարչապետութեամբ բրնիկի մը եւ ուրիշ եօթը տեղացի նախարարներու : Ցրանսացիներու վերապահուած են երկրագործական, կրթական, հանրօգուտ շինութեանց եւ թղթատարական նախարարութիւնները : Ուրիշ Ցրանսացի մը պիտի վարչ դիւանապետութիւնը : Պիտի հաստատուին նաեւ երկու ժողով - ներ, մէկը բաղկացած՝ 45 Թունուզցիներէ, ընդհ. քուէարկութեամբ, միւսը՝ 42 Ցրանսացիներէ, որոնց դործը պիտի ըլլայ հսկել երկրագործական դործառնութեանց վրայ : Երկու ժողովներուն անդամներուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամն է ինը տարի :

Ինչպէս կ'երեւայ, Թունուզի ազգայնականները դոհ չեն ծրագրուած բարենորոգումներէն : Հրամանագիրներուն հրատարակումէն անմիջապէս եօք անոնք հրահանգեցին փակել բոլոր խանութները, եր -

(Շար. ը էջ 4ի)

ԽՕՍՔ
ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՄԱՍԻՆ

●

Շատ կը կրկնուի այս բառը, թէեւ քիչերը կը թափանցեն անոր էութեան :

Կը լանք ու կը դրենք· կը խօսինք իր մասին՝ այնպէս ինչպէս հեռաւոր, երազային սիրելիի մը մասին, առանց սակայն անոր ներկայութիւնը վայելելու, առանց ողողուելու անոր լոյսով :

Հայ մշակոյթը մշուշին մէջ ընկղմած կանթեղի մը պատկերով կը ներկայանայ շատերուն, որոնք կը սիրեն խօսիլ, լսել անոր մասին: Կը սիրեն դիտել անոր ա – ղօտ լոյսը, առանց սակայն անոր մօտե – նալու ճիգն ընելու: Առանց մոգեցելու բլուրն ի վեր :

Պատկերէ մը աւելին է սակայն հայ մշակոյթը· իրականութիւն մըն է ան, յորդ զօրութիւն մը, որ հայ դիրէն ու դրակա – նութենէն կը բխի· հայ երգէն ու երաժշ – տութենէն, հայկական ճարտարապետու – թենէն ու մանրանկարչութենէն· հայ ըս – տեղծագործ մտածողութենէն, այն բոլոր արժէքներէն, որոնք Հայու հոգին ու հանճարը կը բացատրեն: Կը վկայեն Հա – յու հոգեկան աշխարհի հարստութեան մասին, դառնալով մինչդամայն հայու – թեան զոյութեան, պայքարին ու յարա – տեւութեան կռուանը :

Այս մշակոյթն է որ կը ծօնենք երբեմն, տարին անգամ մը միայն, դժբախտաբար· կը փառաբանենք զայն, անոր ողիովը թր – ծելու համար հայ բազմութիւնները:

Վերջերս (12 Դեկտ.), Մարսէյլի մէջ ալ ծօնուած է հայ մշակոյթի օրը, հովա – նաւորութեամբ «Լէ Քաիէ ու Սիւտ» Ֆր – բանսական կարեւոր հանդէսին հիմնադիր անօրէն՝ Պ. Ժան Պալար: Սովորական հանդէս մը չէ եղած այս ծօնախմբութիւ – նը, նախաձեռնուած դրագէտ Կ. Փոլատ – եանի կողմէ, այլ տեսակ մը պանծացման օր՝ հայ մտքին ու մշակոյթին, հայ ու օ – տար դրագէտներու խանդավառ ոգեկո – չումներով :

Այս առթիւ, ուրիշներու կարդին խօսք առած է Պ. Ժան Պալար, որ ընտանի ու համակրելի անուն մը դարձած է վերջին տարիները, մեր մտաւորական շրջանակ – ներուն մէջ, Նարեկացիի թարգմանու – թեան ու հրատարակութեան առթիւ՝ իր թանկագին քաջալերանքին ու սրտագին բարեկամութեան պատճառով :

Իր ճառին մէջ, որ խորունկ վերլու – ծում մըն է հայ մշակոյթի մասին, գնա – հատական խօսքեր լսած է Պ. Պալար, ներշնչուելով դլխաւորաբար մշակոյթի մէկ ճիւղէն, հայկական բանաստեղծու – թենէն եւ մէկ դէմքէն՝ Նարեկացիէն: Այդ մէկ « ճիւղն » իսկ բաւական եղած է ա – կայն ,որ Նարեկացիով միայն մեզի բա – ցեկամ դարձած դրագէտը թափանցէ հայ հոգիին խորը եւ նմանութեան դիծեր գո – նէ հան՝ իր ժողովուրդին հոգիին, ինչպէս նաեւ անոր ճակատագրին հետ ...

Մեծ, լուսափայլ ժողովուրդի մը պա – տկառը բաղադրած է հայ մշակոյթը՝ Ք – րիստոսականին հետ եւ խնամութեան պատ – կերալից ու արտայոյտ տարրեր դրած եր – կուքին մէջեւ :

Ապահովաբար , ուրիշ նորութիւններ ալ պիտի ըսէր մեզի, եթէ ծանօթ ըլլար ան մեր մրրկայոյզ պատմութեան եւ մեր մշակոյթի լոյն դաշտերուն, տասնըհինգ դարերու ընթացքին, արիւնին ու կրակ – ներուն մէջէն ծլած ու ծաղկած :

Իրմէն առաջ, նման արտայայտութիւն – ներ ըրած են ուրիշներ ալ· խանդավառ վկայութիւններ տուած են բազմաթիւ այլ մեծանուն դէմքեր, ինչպէս ռուս բանաս – տեղծ Վալերիյ Բրիւսովը՝ հայկական բա – նաստեղծութեան մասին եւ Շարլ Տիլը՝ հայ մշակոյթի մասին, շատերէն երկու անուն միայն յիշելու համար: Մեր օրե – րուն, հիացական խօսք ըսաւ եւ հիացումի արժանի դործ տեսաւ երիտասարդ եւ տաղանդաւոր բանաստեղծ Լիւք Անարէ Մարսէլ, որ իր թարմ տաղանդով կրցաւ թափանցել Նարեկացիի բառին ու ոգիին, եւ դիտցաւ դարերու ընդմէջէն հասնիլ հայկական բանաստեղծութեան հոգեշունչ դեղեցկութեան եւ փոխանցել զայն հա – ւատարմութեամբ իր ժողովուրդին , հայ բանաստեղծութեան հետ սիրելի դարձնե – լով նաեւ հայ ժողովուրդը :

Այսուհետեւ ալ, ապահովաբար, պիտի չարունակուի այս ինքնաբուխ ու անչա – հախնդիր գնահատութեան ալիքը՝ ջերմ սիրով ու դուրդուրանքով ողողելով հա – յութեան պանդուխտ ու տրորուած հո – գին :

Ամէն բան կորսնցնելէ ետք, սփոփանքը կ'ունենանք այսպէս, օտարներու թանկա – գին գնահատութեան եւ, նաեւ սրտապն – դումը՝ մեր ապագային նկատմամբ :

Մենք ալ անշուշտ, կը պանծացնենք հայ մշակոյթը, մեր թերթերուն էջերէն եւ մեր բեմերուն վրայէն: Ոմանք հա – ւատքով, ուրիշներ՝ իբրեւ հետաքրքրու – թիւն :

Ի՞նչ կ'ընենք սակայն, մեր մշակոյթը պահելու եւ զարգացնելու համար :

Ժառանգութիւն մըն է ան, զոր կը վա – յելենք, կրնանք ըսել նոյնիսկ՝ կը մըս – խենք, որովհետեւ անոր լոյսը չի հաս – նիր, չենք կրնար հասցնել հայ զան – գուածներուն:

Քիչերը կը կարդան հայ դրականութիւ – նը· շատ աւելի քիչերը՝ հայկական բա – նաստեղծութիւնը: Շատ չէ թիւը հայ եր – գըն ու երաժշտութիւնը փնտռողներուն եւ վերջապէս հայ արուեստին փառքովը հե – տաքրքրուողներու :

Հայ մշակոյթը մեզի համար պարծանքի աղբիւր է, հպարտութեան առիթ· քայց ոչ ազգային օրութիւն մը, անով զօրա – նալու համար· ոչ ազգային ստեղծագոր – ծութիւն մը, անով մնալու եւ նոր ար – ժէքներ ստեղծելու համար: Մենք պիտի ուզենք որ հայ բազմութիւնները անոր չունչովը տաղորուէին, հայ հոգիները ա – նոր «սպիտակ հայ»ովը կշտանային, Կ. Փոլատեանի դեղեցիկ բացատրութեամբ:

Հետեւանքը :

Հետեւանքը կ'ըլլայ այն, որ հետզհետէ կը նուազի թիւը ստեղծագործ աշխա – տանքի նուիրուողներուն:

Կը նուազի, կը սպառի ժառանգութիւ – նը, իր հետ սպառելով նաեւ մեր ազգա – յին գոյութիւնը :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

.— Ինչո՞ւ ձգեցիր նշանածդ :

Բ.— Անտանելի է· խորհեցէք որ մէկ ամսուան մէջ միայն դերձակուհիին 150 ռոկի վճարեցի :

Ա.— Ուրեմն պիտի չարունակես ամու – սին մնալ:

Բ.— Ոչ, դերձակուհիին հետ պիտի ա – մուսնանամ ...

ԷՋ ՄԸ ԵԻՍ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵՆԷՆ

●

(Ե· եւ վերջին մաս)

Եթէ Հրեաստանի երկրորդ մարակոցը , ղոր լինձի ղրկեցին, ժամանակին հասնէր , զայն պիտի տեղաւորէի Մարաշի Մ իջնա – բերդին վրայ եւ 1920 Յունուար – Փետր – ուարի արիւնահեղ ողբերգութիւնը տեղի չէր ունենար: Սակայն, մեզի կը պակ – սէին պինուորները, հրեաները, զինամը – թերք, պաշար եւ փոխադրութեան մի – ջոցներ :

Կատարեալ դատախազութիւն մը պէտք էր, ձեզի պատմելու համար Մարաշի ողբ – երգութիւնը: Չեմ ուզեր ձեզի տանջել առով, նոյնպէս Ուրֆայի անտանելի տա – ռապանքովը, Պոզանթիի պահակներու եւ Տարսոնի պաշարման պատմութիւններո – վը, եւայլն... Կ'ուզեմ սակայն, այս ե – րեկոյ, յարգանքս արտայայտել Հաճընի հերոսութեան, հրամա – յոյց հիանալի հերոսութեան, նատարութեամբ փաստարան Զալեանի , որ հոն հերոսացաւ , ինչպէս նաեւ Սսեցի կամաւորներուն, եւ ըսել, թէ սրտիս խո – րը կը պահեմ քաջութեան եւ յուզիչ անձ – նազոհութեան յիշատակը այն բոլոր ռազմիկներուն, որոնց հրամայելու պա – տիւն ունեցայ այդ օրերուն :

Ալ պիտի վերջացնեմ: Մանօթ էք վեր – ջաւորութեան: 1921 Հոկտեմբեր 20ի Ան – դարայի համաձայնութիւնը, մեր մեկնու – մը Կիլիկիայէն՝ քրիստոնեաներու ար – ատաղաթէն վերջ, լքումը մեր զինուորա – կան զերեզմանոցներուն, ուր կը քնանան Ֆրանսացի վեց հազար զինուորներ: Կ'ու – զեմ, այս առթիւ ձեզի կարդալ քանի մը տողեր իմ այն անձնական նամակէս, զոր ուղղեցի իմ գլխաւորիս՝ զօր. Կուրոյին, 1921 Նոյեմբեր վեցին, համաձայնութեան ստորագրութենէն քանի մը օր վերջը :

« ... Չեզի կը վստահացնեմ թէ ուրախ սրտով չէ որ կը հեռանանք ասկէ, այդ – քան ողբալի համաձայնութենէ մը վերջ, որ մեզ պարտեալներու կը վերածէ: Ա – զարեւ, Թուրքերն ու մեր իսլամ հրացա – նակիրները այդ կ'ողբակացնեն :

« Երբ բացօթեայ պատարագէն վերջ , զինուորական զերեզմաններուն մէջ, Նո – յեմբեր մէկին, խօսքս վերջացուցի, քա – զաքացի եւ զինուորական ներկաներէն շատերը կուլային: Ամէնքը կը զգային որ ատիկա վերջն էր խաղաղութեան ժամա – նակաշրջանի մը, եւ թէ չուտով պիտի վերսկսէր բռնութեան եւ խաբէութեան կարգուսարքը, որուն դէմ Գոնիա քա – զաքն իսկ, յաճախ կ'ըմբոստանար, դար – չելով անհնազանդ եւ անօրէն մարդոց կա – ռավարութենէն ...

... Քրիստոնեաներու մեկնումն արդի – լելու համար պիտի դործադրեմ ամէն մի – ջոց բացի բռնի ուժէն: Չեմ ուզեր Աբեւել – քի առաքելութիւնս աւարտել, իրենց դա – հիճներուն յանձնելով այն անձերը, զորս պաշտպանելու կոչուած էի եւ որոնք մեզի ընկերացան աղնուօրէն, բլլան քրիստոն – եաներ թէ իսլամներ: Չեմ կարծեր նաեւ, որ զօրաբաժնին մէջ կարելի ըլլայ գտնել ոեւէ սպայ որ յանձն առնէ այդպիսի դործ մը: Անոնք որ այդ համաձայնու – թիւնը կնքեցին ոչ թէ փրկելու համար

Ֆրանսական շահերը, այլ կառավարու – թիւնը, պարտաւոր են ընդունիլ այդ ա – բարքին անխուսափելի հետեւանքները , որոնց ամբողջ պատասխանատուութիւնը իրենց վրայ պիտի իյնայ, քանի որ մեր – ժեցին ձեռք առնել այն միջոցները, ո – րոնք կրնային զարմանել կացութիւնը»:

Հայերը ցրուած են ի սիրուս աշխար – հի, բայց Հայ Աղգը բազմահազար տարի – ներու պատմութեան մը փոթորիկներուն մէջէն ապրեցուցիչ կենսունակութեան մը փաստերը տուած է, եւ երբեք չէ կորսն – ցուցած յոյսը վերականդնումին որ ար – դէն բազմաթիւ անդամներ տեղի է ու – նեցած: Հայ ազգին զաղափարապաշտու – թիւնը, ուժը, ցեղային խորհրդաւոր զօ – պանակը, աննկուն քաջութիւնը զայն կ'արտօնեն այդ յոյսն ունենալու :

Բաժակս կը բարձրացնեմ խմելու հա – մար կենացը այն բարեկամներուն, որոնք այստեղ են, Ֆրանքհայ Բարեկամու – թեան Ակումբին զարդացման, Հայաստա – նի եւ հայ ազգին համար, վստահու – թեամբը զինուորի մը եւ Ֆրանսացիի մը, որ ձեզ տեսաւ դործի վրայ, որ ճանչցաւ ձեր բոլոր ցաւերը եւ որ կը բաժնէ ձեր բոլոր յոյսերը :

Général DUFIEUX

ԲԱՆՈՒՈՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

●

Տասը տարի առաջ Ֆրանսացի կաթոլիկ եկեղեցին որոշեց փորձի տանիմաստ չը – ջան մը բոլորել հարիւր բանուոր քահա – նաներ ղրկելով որ աշխատին դործարան – ներու մէջ: Անոնք միեւնոյն տաեն պիտի քարոզէին քրիստոնէութեան սկղբունքը Ֆրանսացի բանուոր դասակարդին մէջ՝ իբրեւ հակազդեցութիւն մարքսեան քա – րոզչութեան դէմ, որ տարիներէ ի վեր կը կատարուէր հոն :

Բանուոր քահանաները օրական ութ ժամ կանոնաւոր կ'աշխատէին: Քիչ ան – դամ կը խօսէին կրօնական խնդիրներու շուրջ, մտածելով թէ իրենց ապրելու և – դանակը պատասխանը պիտի ըլլար այն մեղադրանքին դէմ թէ Ֆրանսայի կղերը յարմարած է դրամատէրներու հետ :

Մարտ մէկին վերջացաւ տասը տար – ուան փորձի շրջանը եւ տակաւին յայտնի չէ թէ բանուոր – քահանաներէն քանի՞ն պիտի վերադառնան իրենց նախկին կղե – րական կեանքին :

Վերջին չարաքներու ընթացքին շատեր բողոքեցին եւ չուզեցին հրաժարիլ իրենց առաքելութենէն: Անոնք, դոնփակ ժողով մը դումարելով որոշեցին իրենց տեսակէ – տը եպիսկոպոսներուն յայտնել մասնա – ւոր նամակներով, եւ ոչ թէ հաւաքական յայտարարութիւններով: (Առաջին առ – թիւ բողոքագիր մը հրատարակած էին 70 — 80 քահանաներ) :

Այս առթիւ Ֆրանսական թերթերը դրե – ցին թէ հաւանական է որ բանուոր քա – հանաներուն իննըսուն առ հարիւրը հնա – զանդին: Ցխուսեան (Փէդուիդ) բանուոր քահանաներու եօթը, մեծ մասը քառա – սուն տարեկանը անց, եւ զարդացած, քաչուեցան չարաքներ առաջ Հռոմի Ցի – սուսեան ընկերութեան հրամանով :

Դոմինիկեան բանուոր քահանաներէն

ԴԱՀՈՒԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

★

ՅԱԼՈՒՄԻ ,(Յատաջ) .— Դահուկի (սքի) այս տարուան համաչխարհային մրցում – ները տեղի ունեցան Շուէտի Ֆալումի քաղաքին մէջ, Շուէտացիներու կազմա – կերպութեամբը: Իսկ 1958ի համաչխար – հային դահուկի մրցումներուն իրբեւ թեկնածուներ նախատեսուած են Ֆրան – սացիները եւ Ռուսերը, բայց հաւանական է որ Ֆրանսացիներուն յանձնուի կազմա – կերպումը :

Ֆալումի քաղաքը որ դրեթէ երեսուն քառասուն հազար բնակիչ ունի, եւ լեռ – նային բնական դեղեցկութիւններով օժ – տուած քաղաք մըն է, մեծ համբաւ կը վայելէ իր բոլոր յարմարութիւններով :

Աչխարհի բոլոր անկիւններէն հազար – ներով կուգան այս քաղաքը, դահուկի համար: Այժմ այս մրցումներու առիթով Ֆալումի ընդունած է 120 – 150 հազար մարդասէրներ բոլոր ազգերէ :

Քաղաքը որ շատ դեղեցիկ զարդարուած է, աւելի մեծ չուք ցոյց կուտայ 23 ազ – գերու զրօշներու ծածանումով :

Այս միջոցներուն քաղաքին փողոցներու մէջ երթեւեկը այնքան խիտ է որ, կարելի չէ ազատ քալել: Խանութներն ալ լեցուն են յաճախորդներով: Ամէն մէկը կ'ուզէ դանազան յիշատակներ միասին տանիլ իր հայրենիքը:

Պանդոկները բռնուած են շաբաթներ ա – ռաջ: Հայ ժողովուրդը շատ ծանօթ չէ դահուկի մրցումներուն, բայց Սքանտի – նաւեան ազգերու համար, ազգային մար – զանք մը կը համարուի, ինչպէս «Ֆութ – պոլը» Անգլիացիներուն համար:

Հիւսիսի ազգերը մանկութեան օրերէն կը վարժուին այս զբօսին (սիրը), իրբեւ հաճելի եւ առողջապահական: Վերջերս դահուկը տարածուեցաւ ուրիշ Եւրոպա – կան երկիրներու մէջ, ինչպէս Աւստրիա Գերմանիա, Ֆրանսա, Իտալիա :

Ուրեմն երիտասարդներու համար աւե – լի հաճելի է դահուկով դրաղիլ, քան թէ սրճարանները յաճախել :

Ֆալումի մէջ սոսկալի սառնամանիք մը կը տիրէր, կրնամ ըսել որ մինչեւ 24 աս – տիճանի հասած էր ցուրտը: Մասնաւոր ուշադրութիւն դրաւեցին Ճափոնցիները, որոնք իրենց տաք վերարկուներու տակ , ցուրտէն կը դողային: Անշուշտ հասկնա – լի է: Տաք երկրի ժողովուրդ մը չի կր – նար դիմանալ այս ցուրտին: Բայց եւ այնպէս մարդիկ մը կրնայ տոկալ բնու – թեան դանազան դժուարութիւններուն :

Այս մրցումներուն կը մասնակցէին նա – եւ խորհրդային երիվերները, Ռուսերու թիւն էր 54, որոնց 25ը դահուկի մասնա – ւոր մարզիկներ էին, իսկ 29 հոգի՞ն: Ոչ ոք կրցաւ հասկնալ թէ ինչ պաշտօնով և – կած էին :

Ռուսերը վարձած էին ամենագեղեցիկ վիլլան որ Հիմլըպաքըն կը կոչուի եւ կը պատկանի Շուէտացի իշխանի մը: Վեր – ջինպատերազմին հոն կը բնակէին ամերի – կացի օդանաւային սպաներ որոնք աքսոր – ուած էին :

Վիլլան շատ դեղեցիկ եւ զարդարուած չէնք մըն է, օրական վարձքը՝ հինդ հա – րիւր տոլար: Ուրեմն այս դումարը Խ· Միութիւնը պիտի վճարէ եւ ոչ թէ Շուէ – ացի կառավարութիւնը :

Այս առիթով Խ· Միութեան ներկայա – ցուցիչները, մասնաւոր ճիգ մը թափած էին, Եւրոպացիներուն նմանելու համար հագուստով եւ կենցաղով, բայց ակներեւ էր տարբերութիւնը :

Ռուսերը մեծ ճաշ մը սարքած էին ի պատիւ օտար մարզիկներու եւ թղթակից – ներու: Ես ալ ներկայ եղայ պուլկար բա – րեկամներուս հետ: Սեղանին կազմակեր – պիչները ուղղակի Ռուսերէն կ'ամ էին:

Սեղանը շատ ճոխ էր, խմիչքները ա – ռատ: Ուիսքին, վոտկան, մինչեւ Հայաս – տանի քոնեաքը անպակաս էին: Սրահը շատ դեղեցիկ զարդարուած զբօշներով , երկու մեծ նուագախումբեր կը զուարճա – ցնէին հիւրերը: Շատերը ճառեր խօսեցան եւ բաժակներ պարպեցին: Ճաշէն վերջ տեղի ունեցան եւրոպական պարեր :

Այս անդամուան մրցումներուն առթիւ Ռուսերը աւելի մարդամօտ կ'երեւային :

ՄԱՔՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՅՈՒՆՈՍ ՑԳԱԳԵՏԱՆ

*

ՊԱՄԻՆ ԴԱՀԱՆՈՒՄԸ

— Ան դեռ տասը օրով նշանված էր, երբ Ամուսնացան :

— Ո՞վ ասաց, որ Հիմա ամուսնացած են :

— Հոն որ Հիմա ապրում են, այնտեղ ամուսնացած են կոր :

— Հարց, որ չես տալիս :

— Ես կարծում եմ, որ Հիմա ամուսնացած են :

— Կարծում եմ, որ ոչ ոք չի կարող ասել, թե ինչ կա կամ չկա Ամուսնության մեջ, եթե ոչ ինքը ամուսնացածները :

— Ես ալ այդպես կարծում եմ, ուրեմն ինչո՞ւ ես հարցնում :

— Ես

բեւ բողոքի ցոյց : Զափաւոր տարրերն ալ բաւական չեն դաներ եղած դիջումները :

Կ'ըսուի թէ ազգայնականներուն պետը, Պուրկիպա, որ արդէն ափակուած է 1950–էն ի վեր, Բորսիքա պիտի փոխադրուի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՁԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ ազգայնականները պահանջեցին կայսրէն խորհրդարան մը հաստատել, Ժընեւի ժողովէն առաջ (26 ապրիլ) :— Ազգ· ժողովը երէկ սկսաւ քննել Հնդկաչինի խնդիրը : Բազմաթիւ երեսփոխաններ կը պահանջեն ելք մը դանել, պատերազմը դադրեցնելու համար : Վարչապետը մանրամասն յայտարարութիւն մը պատրաստած է քաղաքական եւ դինուորական կացութեան մասին :

ԻՍՐԱՑԻԼ հեռագիրներ կը վերահաստատեն առեւտրական յարաբերութիւնները արեւմտեան Գերմանիոյ հետ : Շոգենաւ մը դինի պիտի դրկուի մօտերս : Միւս կողմէ արտօնուած է գերմաներէն դիր քերու վաճառումը Իսրայէլի մէջ :

ՍԹԱԼԻՆԻ մահուան տարեդարձին առթիւ, կէս ժամ տրամադրած էր Մոսկուայի անթելը, Մարտ 5ին : Անցեալ երեք շաբթի ալ երկար յօդուած մը հաղորդուեցաւ անթելով :

ՏԵՐՈՒՆԻՆԵՐՈՒ հանդամեան թուշակին վերյ տարեկան յաւելում պիտի ըլլայ վեց հազար ֆրանք վարձու աշխատաւորներու, երեք հազար ֆրանք՝ ոչ – աշխատաւորներու համար : Վճարումները պիտի հաշուեն յունուարէն :

ՊԵԼՃԻՈՑ ծերակոյտը սկսաւ քննել եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը, որ վաւերացուած է երեսի· ժողովին կողմէ : Ընկերվարական անդամ մը, Անոի Ռոլէն, խտօրէն քննադատեց այս ծրագիրը, ըսելով թէ ոչ միայն հակասահմանադրական է, «այլ եւ կ'աւելցնէ պատերազմի վտանգը : Ծրագիրը վերջնապէս կը կնքէ դալիք սերունդներուն ճակատագիրը յիսուն տարուան համար» :

ՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ նոր սառնակոյտեր իջած են Վոսիոր, Դանուբ եւ Տրիէպեր գետերէն, խանգարելով շոգենաւային երթեւեկը : Հաղորդակցութիւնները դժուարացած են Սեւ Ծովուն եւ Մարմարայի մէջեւ : Կը կարծուի թէ առնուազն 15 օր պիտի տեւէ այս վիճակը :

ԱՑՋԸՆՀԱՒՈՒԸՐ կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին, որպէսզի ընդհանուր աղօթք ներ կատարեն մարտ վերջին, «խաղաղութեան ճամբան դանելու համար» :

48 *ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐ* պիտի ընկերանան Տօքթ· Ադենաուերի, Թուրքիա եւ Յունաստան գացած առեն :

Թ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ օդանաւային ընկերութեան տնօրէնը, մասնաւոր եավորովթ, փարիզ եկած է, ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար :

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱՋԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի բէսիթալը
7րդ յայտագիրը
Bien Tempéré en Mi Bémol Majeur
SALLE CHOPIN-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré
Métro. Ternes

9 *Մարտ, երեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին*
ՑԱՑՏԱԳԻՐ .— Պախ, Սթարլաթի, Հայտըն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպեռթ, Շոփէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան :

ԱՐԵՒԱԳԱԼ

Մեծ Պահքի առթիւ Արեւագալի արա – բողութիւնը պիտի կատարուի աւրէն կիրակի յաւարտ պատարագի Մարտ 7էն ըսկսեալ, Փարիզի Ս, Ծովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ :

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —

վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն

★

Հաղորդ· միջոց .— Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրօլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Աչքի :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ՀԱՆԴԻՍ – ԽՆԶՈՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Վա – րանդեան կոմիտէի : Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Ցոյնեբուն սրահը, 5 ռիւ Պօնըփուա :

Ընտանեկան եւ ընկերային ջերմ մթնո – լորտ :

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ընտանեկան խնջոյք պարահանդէս
եւ բանախօսաւթիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· կոմիտէի : Այս շաբթի ժամը 20·30էն մինչեւ առաւտուան 1: Հ· Ց· Դ· Տան մէջ :

Կը նախագահէ ընկ· Ս· ԱՒԱՔԵԼԵԱՆ
Կը բանախօսէ ընկ· ՄԻՍԱԷ ՄԻՐԶԷ
Գեղարուեստական բաժին, ճաշ :
Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է
Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 23 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միու – թեան Փարիզի շրջանի Արիներու եւ Արեւոյշներու կողմէ :

Կիրակի, 7 Մարտ, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին : Սանթրը Մարսըլէն Պէրթլօ, 28 պիս, ռիւ Սէն Տոմինիք, Փարիզ (7), (Մէթրօ Էնվալիտ) :

Սկաուտական յայտադիր, ներկայա – ցումներ եւ պարեր արիներու եւ արեւուշներու կողմէ, ցուցադրութիւն սկաուտական կեանքէ :

Պիւֆէ Մուտք 300 եւ 250 ֆրանք

Այրի արիկին Յովսէփ Ուզունեան, Տէր եւ Տիկին Ժաք – Փիէռ Ուզունեան եւ զաւակը՝ Ալմէն, Պ· Ժան – Ժաք Ուզունեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ուզունեան (Վիչէն), Պ· Բրիստափոր Ուզունեան (Քամերուն), Տիկին Ալիս եւ Օր· Սիրվարդ Ուզունեան, Ուզունեան (Պէյրութ եւ Մ· Նահանդներ), Ամանպէկեան (Սարսէլ եւ Ամերիկա), Անդրէասեան (Վիրոֆլէյ), Եսիքարտաշեան, Անդրէասեան, Անի Պօտուքեան, Քիւլէյեան, Սարգիսեան, Անտոնեան, Փափազեան, Մանուկեան, Կատայեան եւ Ամենուրեան ընտանիքները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօրեղբօր, եղբօրորդւոյն, խնամիին եւ ազգականին՝

ՅՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Մարտ չորսին, իր բնակարանին մէջ, 63 տարեկանին :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, շաբթի ժամը 14էն : Հանգուցեալը 23 ռիւ Քլօյս, Փարիզ (18), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթէն Փառիզիէն դերեզմանատունը, ամփոփուելու համար իր ընտանեկան դամբարանին մէջ :

Ըստ ողբացեալին փափաքին կը խնդրուի ծաղիկի եւ ծաղկեպսակի փոխարէն նուէրներ ընել բարեգործական կազմակերպութեանց :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել :

ԽՆԶՈՑՔ ՀԱՆԴԻՍ

ԹՈՒՔԱՏԻ ՀԱՑՔ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ 19ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 14 Մարտ, ժամը 15էն կէս գիշեր, Իսի, 45 ռիւ տը լաւ Տէֆանս :

Պատուակալ նախագահութեամբ՝
Պ· ՄԱՔՍՈՒՏ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Շ· Գալայճեան եւ Օր· Շահէ Պէնկեան :

Կ'արտասանէ փոքրիկն Սարգիս Շէր – պէթեան :

Արեւելեան նուագախումբ Սոնիա Գա – րագաշի եւ Ուտի Պէհմէզի :

Հաճելի անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով :

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Կարապետ Խոշկեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն) իր ողբացեալ եղբօր՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ԽՏՐՇԵԱՆԻ մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, ինչպէս նաեւ Խոշկեան ընտանիքի ննջեցեալներուն համար : Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Եդուարդ Փանոսեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի յետ պատարագի իր կնոջ՝

ԱՆԱՀԻՏ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ
(Ծնեալ Գըլբիկեան)

մահուան քառասունքին առթիւ նաեւ իր մօր՝ *ՏԻՐՈՒՀԻ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ*

յիշատակին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ .—

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անիէռ – Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ
ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կիրակի 2 Մայիս, Պուա Քոլոմպի քա – ղաքապետարանի սրահներուն մէջ :

×

Ֆ· Կ· Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին «Կապոյտ Խաչի Օրը» եւ պարահանդէսը Մարտ 21ին :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

1·— Արհեստանոցի մէջ աշխատող վարժ «մեքանիսիէն»ներ :

2·— Ֆինիսիոն եւ արդուկող, այր կամ կին մը :

3·— Իրենց բնակարանին մէջ աշխատող վարժ գործաւորուհիներ :

Դիմել՝ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ .—
32 Rue des Annelets, Paris 19e.
Métro: Botzaris ou Place des Fêtes.

ԾԱԽՈՒ Է
(ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ)

Խիստ աժան դինով նպարավաճառի բանուկ խանութ մը, մեթրօ Ժոռէս,
30, Rue Bouret, Paris
Դիմել Տիկին Մանուկեանի :

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահուած է թաղիս հայ յաճախորդներու :
Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՄՕՆՄՕՐԱՆՍԻ .— Հ· Ց· Դ· «Վահան Որբէնի» խումբի ժողովը այս շաբաթ ի – րիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքա – տեղին :

ԼԻՈՆ .— Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները Զորեքշաբթի (10 Մարտ) ժամը 15ին, 101 Աւընիւ տը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը : Կարեւոր օրակարգ :— Պատգամաւորի դեկուցում : Ընթացիկ հարցեր :

ՀԱՄԱՀԱՐՐ· Ի ՍԿՑԲ Անթուանի մաս – նաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները այս կիրակի առաւօտ ժամը9ին, Տիգրան Շահպազեանի բնակարանը :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

ՎԱՒԱՆՍ .— Պ· Յովակիմ Խօքսիւզեան իր երկու թոռնիկներուն ծննդեան առթիւ հազարական ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարդաւաճման եւ խարբերդի «Եփերատ» Միութեան : Վարդուհի ծնած է Հայաստան (Մուսա դիւղ) 1953 Նոյեմբերին : Իսկ Մարդար 1954 Փետր·ին Վարանս :

ԱՆԿՆԻՆ .— Տիկին Թօզ եւ Օր· Մ· Հա – նըմեան իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ Ար – տաւազդ Հաճըմեանի մահուան 9րդ տա – րելիցին առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրեն Ց· Կ· Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի պարահանդէսին Վամփինկի մէջ 18 Ապրիլ Զատկի օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս :

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել .—
PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil
Paris (7) Tél. SUF. 92 - 10

Հաւաքոյթներու, հանդէսներու, ճաշերու, հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկները նկարելու համար կրնայ տուն երթալ :

ԾԱՒՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ծախու է Սթրազպուրկ – Սէն Տընիի շրջանակին մէջ դերձակի խանութ մը, սենեակով մը : Ուրիշ գործերու ալ յարմարութիւն : 900·000 ֆր· : Հեռախօսել՝
GOB. 05-63

ԾԱՒՈՒ Է

Կօշկակարի խանութ մը՝ քովնին աշխատանոցով եւ չորս բնակելի սենեակներով : Փափաքողները դիմեն ԻԻՄԻՏԵԱՆԻ, 60, Աւընիւ Սէն Ժիւսթ, Մարսէյլ :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ձերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ :
նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար :
Մեկ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 7 ՄԱՐՏ
DIMANCHE 7 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7313 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2724

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՏԷՐՆ ՄԵՐ» ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՉԷ

Առաջին անգամ չէ որ կը հանդիպինք նորահրաշ մարզանքի մը,— մեր կեանքին զանազան երեւոյթները բացատրել, աղայինն կնճիռներ լուծել աստուածաբանու – թեամբ :

Այս չարժումին դլուխն անցած է Տիրան արք., իր եռեւէն քաշելով նորընծաները :

Երուսաղէմի վանքին նո՞ր կարդադա՞րքն էր որ այս ոդին ներշնչեց :

Անդլեւաքսըն աստուածաբանութի՞ւնը :

Եւ կամ իր պաշտօնավարած միջավա՞յրը, Ամերիկա՞ն :

Ամէն պարադայի մէջ, քննութեան առ – ժանի երեւոյթ մըն է այս, վասն դի հետ – զհետէ վարակիչ կը դառնայ :

Անշուշտ իրենց պաշտօնն է զարկ տալ կրօնական դաստիարակութեան, քարոզե – լով, դրելով, գործելով : Իրենց կոչումն է ծառայել Հայ - Եկեղեցւոյ :

Բայց, ո՞ւր որվեցան այդքան ահմա – նատիպել, նեղցնել հորիզոնը, իբրեւ միւ – կութեան խարխափ ներկայացնելով Ս. Գիրքը : Օրուան բոլոր ժամերուն եւ հան – րային կեանքի ամէն ասպարէզի մէջ :

Իրենք Ամերիկայի մէջ կը գործեն բողո – քական պատուելիներուն հետեւելո՞ւ, թէ անոնց օրինակ հանդիսանալու համար :

Բայց անդլիագէտ եւ հմուտ աստուա – ծարան, Տիրան արք. անդլերէնի թարգ – մանած է Հայ - եկեղեցւոյ Պատարագա – մատոյցը :

— Ուրեմն ի՞նչպէս բնդարձակել իր գոր – ծունէութեան ասպարէզը, գործի բերելու համար նոր ձեռնհասը :

Նոյն առաջադրութեամբ, կը թելադրէ անդլերէն քարոզներ խօսիլ : Ինքն ալ կը խօսի : Միշտ երկրորդական դեր մը վե – րապահելով Մայրենի լեզուին :

Արդ, այս բոլորը բաւակա՞ն են, «մեր դոյութիւնը կենդանի պահելու համար» :

Տարօրինակ տեսակէտ մը եւս կը զա – նենք Տիրան արք.ի պաշտօնակիցներին՝ «Հայաստանեայց Եկեղեցի»ի խմբագրա – կանին մէջ :

Բնական զտնելով «Հայութեան դոյու – թիւնն ու կեանքը» Ամերիկայի մէջ, իմ – բագրականը կը յայտարարէ .

— « Հայ ժողովուրդը կը մնայ Ամերի – կայի մէջ իբրեւ եկեղեցական հասարա – կութիւն եւ իր մշակութային կեանքը կը տարբանայ իր եկեղեցական կեանքին հետ : Ուստի անոնք որ Հայ Բրիստոնէա – կան եկեղեցական կեանքի անկեղծաւոր հետեւորդներ են՝ անոնք միայն կրնան յուսալ հաւատարիմ մնալ Հայ աւանդու – թեան : Մնացեալները կ'այլասերին եւ կը կորսուին» :

Կրնաք ձեր ուզած եզրանակով մեկնել այս ճապաղ հայերէնը, որ կազապարուած է անդլերէնի վրայ :

Մնացեալը դիտէք արդէն :

«Ինչպէս անհատներու, նոյնպէս ժողո – վուրդներու կեանքը Աստուծոյ ձեռքն է» :

Կան «կարգ մը կերպեր եւ միջոցներ» մեր կեանքը դասաւորելու : Բայց, ուշա – դրութիւն .

— « Ոչ զօրութեամբ մեծաւ եւ ոչ ուժգնութեամբ, այլ հոգւով իմով ասէ Տէր ամենակալ ... » :

Ամերիկահայ — կամ Ֆրանսահայ — եղէք եւ դէպ ձեր ճամբան ու ապագան՝ հետեւելով այս հոգեշահ քարոզին :

Այսպէս չէին խօսեր մեր երեմնի կղե – րականները, դիւղի տէրտէրն մինչեւ Պատրիարքն ու Կաթողիկոսը, երբ միլիո – նաւոր ժողովուրդ կը հովուէին, կանգուն պահելով թէ Հայ - Եկեղեցին եւ թէ ազգը :

Արդեօք անո՞ր համար որ ատաուածա – բանական հասկացողութեան չէին գացած կամ անդլերէն չդիտէին ...

Աստուածաչունչն անգամ այսքան կծ – կած, աղքատացուցած չէր անհատներու եւ ժողովուրդներու կեանքը, հոգեւոր հո – տի մը վերածելով ամբողջ մարդկութի – նը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՖՐԱՆՍԱ ՏՐԱՄԱԴԻՐ Է ԲԱՆԱԿՑԵԼՈՒ ՈՐՈՇ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՎ

Ազգ. ժողովը ուրբաթ օր սկսաւ քննել Հնդկաչինի խնդիրը, որ մեծ մտահոգու – թիւն կը պատճառէ տարիներէ ի վեր :

Առաջին հարցապնդումը ուղղուեց ընկեր – վարական ներկայացուցիչը, Դ. Մայէր, իմանալու համար կառավարութեան դիր – քը՝ կրակը դադրեցնելու հրաւէրի մա – սին : «Հնդկաստանի վարչապետին կոչը քաղաքական արժէք ունի եւ քաղաքական պատասխան մը կը պահանջէ : Ֆրանսայի եւ խաղաղութեան շահերուն հակառակ է կրաւորական դիրք մը բռնել, սպասելով Ժընեւի ժողովին : Խաղաղութիւնը աւելի դիւրաւ կը վերահաստատուի եթէ թնդա – նօթները լռած ըլլան : Անհրաժեշտ է օդ – առել բոլոր պատեհութիւններէն, որքան ալ աննշան ըլլան » :

Ցետոյ խօսք առաւ համայնավար երես – փոխան մը, Ճիովաննի, հաչիւ մը ներկա – յացնելով մարդկային կորուստներու եւ պատերազմի ծախքերու մասին եւ քննա – դատելով կառավարութեան քաղաքակա – նութիւնը : Ցառաջդիմական երեսփոխան մըն ալ բացատրեց թէ Ժընեւի ժողովը բարեյաջող ընթացք մը պիտի ունենայ , եթէ դինադադար մը կնքուի կամ գոնէ բանակցութիւններ առաջարկուին :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Առանց սպասելու միւս հարցապնդում – ներուն, Պ. Լանիէլ խօսք առնելով յայ – տարարեց .

— Բանի մը ամիս առաջ Ազգ. ժողովը յանձնարարեց կառավարութեան ամէնքին – ջոց փորձել եւ խաղաղութիւնը վերա – հաստատել բանակցութեամբ : Ի՞նչ ըրինք մենք, այս պարտականութիւնը կատարե – լու համար : Երեք անգամ կառավարու – թիւնը յայտարարեց թէ պատրաստ է պա – տասխանելու բանակցութեան որեւէ բա – նաւոր առաջարկի : Բայց երբ Հօ Շի Մին պատասխանեց, տեսանք որ պարզապէս քարոզութիւն կը կատարէ : Այս չի նշա – նակեր թէ որեւէ հաւանականութիւն չկայ որ պատերազմը դադրի : Զինաւատան եւ Ռուսիա լուրջ պատճառներ ունին խա – ղաղութիւն ուզելու : Ահա թէ ինչո՛ւ ջա – նայինք աւելի լայն հանդամանք մը տալ յետագայ բանակցութեան մը : Եւ յաջո – ղեցանք Պերլինի մէջ : Ժընեւի խորհրդա – ժողովը որոշուած է կատարեալ համա – ձայնութեամբ Ֆրանսայի դաշնակիցնե – րուն հետ : Այնտեղ Հնդկաչինի խնդիրը պիտի քննուի Քորէայի հարցին հետ, եւ, ինչ որ կենսական է, ընկերակից պետու – թիւնները ալ պիտի մասնակցին : Եթէ պա – տերազմը կը տեւէ աւելի քան հօթը տա – րիէ ի վեր, տակաւին պատճառ չէ որ զանց առնենք որեւէ նոր պատեհութիւն, զայն դադրեցնելու համար » :

Անդրադառնալով Հնդկաչինի վարչա – պետին թելադրութեան, Պ. Լանիէլ ան – հրաժեշտ դտաւ կարգ մը երաշխիքներ, կրակը դադրեցնելու համար :

Ցետոյ չարունակուեցան հարցապըն – դումները : Նախկին վարչապետներէն Տալատիէ յայտարարեց թէ յուսախար ե – ղած է Պ. Լանիէլի յայտարարութենէն եւ առաջարկած պայմաններէն : Իր կար – ծիքով, պէտք է կրակը դադրեցնել Ժը – նեւի ժողովէն առաջ : Այս առթիւ հար – ցուց թէ Հօ Շի Մինը կամ անոր ներկա – յացուցիչն ալ պիտի մասնակցի՞ն Ժընեւի ժողովին : Ինք չի հաւատար թէ Մոսկուա պիտի լքէ Հօ Շի Մինը ինչպէս լքեց զօր. Մարկոսը Ցունաստանի մէջ : «Հօ Շի Մին զօրաւոր դիրք մը ունի, տուրքեր կը դան – ձէ, իր բանակը շատ լաւ կազմակեր – պուած է : Ի՞նչ կը ներկայացնէ Պաո – Տայ կայսեր կառավարութիւնը : Ան ծաղ – բանկար ընտրութիւններ սարքեց, առանց որեւէ բարենորոգում կատարելու : Կա – ռավարութիւնը կրնայ դինադուլ կնքել : Շարունակութիւնը Գ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՇԱՏ ՅՈՒԶԻՉ Է, ՇԱՏ ՅՈՒԶԻՉ ... »

Շ. Նարդունիի է որ կը գրէ Հալէպէն. (այժմ Եգիպտոս).

— « Շատ յուզիչ է, շատ յուզիչ տեսնել հազարաւոր աշակերտներ որոնք ողկոյզի պէս կը չարուին դրասեղաններու վրայ : Զորս հոդինոց դրասեղանը դրաւած են 6 հոդի, եօթը հոդի : Խուցի նմանող դասա – րաններ, մեղուի փեթակի պէս խռնուած, խճողուած : Զիլերս թուլցած են : Շատ յուզիչ է ... » :

Ես ալ տեսայ այդ խուցերն ու գրասե – ղանները, 1948ին : Եւ լացի :

Ոչ միայն լաց, այլ եւ վրդովում, ըն – դվզում կ'ունենաք, երբ աւելի հեռու – ները երթաք,— դէպի արեւելք եւ հա – րաւ, բերելով Եփրատի ափերը :

Մնաց որ, պատկերը տարբեր չէ Մի – ջերկրականի ափերուն վրայ, Լիբանանի թաղերուն եւ գիւղերուն մէջ :

Կան վայելուչ շէնքեր ալ, Հալէպի թէ Պէյրութի մէջ : Նաեւ Գահիրէի եւ Ադեֆ – սանդրիոյ մէջ :

Բայց, տեսարանը «շատ յուզիչ է, շատ յուզիչ», իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ :

Ամէն բանի համար դրամ կը գտնենք : Փառաւոր եկեղեցիներ ալ կը շինենք :

Իսկ երբ կարգը դպրոցի կուգայ, կը դառնանք անմրցելի տնտեսագէտ, չըսելու համար բուն բառը :

Տակաւին ծաղկոցներ — խամրոցներ — կան ուր «ազգային մանկտին» Ա. Բ. Գ. կը սորվի «մինուէր»ներու կամ խարխուլ – գրասեղաններու վրայ :

Դպրոցնե՛ր կան գետինը քաց, պատե – լուն ծեփերը թափած, պատուհանները թուղթով կամ էուրջով ծածկուած :

Եւ կան գետնայարկ, հասարակ տաղա – ւարներ, տանիքը մամլաթով ծածկուած, ուր յիսունի տեղ հարիւր յիսուն մանչեր եւ աղջիկներ կը խաշին ամբան տաբե – րուն :

Բարեգործականը հանգանակութեան ձեռնարկեց, եւ աւելի քան 250·000 տոլար հաւաքեց, դպրոցական շէնքերը նորոգե – լու կամ նորեր շինելու համար :

Միւթիւնը միեւնոյն տեղն կտակներ կը ստանայ կամ կ'ոբսայ :

Մահացու մե՞ղք մը գործած կ'ըլլան, երբ մասնաւոր աշխատանք թափեն, որ – պէսզի բարերարները նոր դպրոցներու շինութեան յատկացնեն իրենց կտակները :

Դատելու, անմիջականը եւ երկրորդա – կանը զանազանելու կարողութի՞ւնն ալ «քրըստ»ի վերածուած է :

Խելքե՞րն ալ տոկոսով կը բանին :

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Գնդ. Կամալ Նասըր, Եգիպտոսի վար – չապետը, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, պատասխանելով «Լը Մոնտ»ի թղթակցին .—

Յեղափոխութեան Խորհուրդը Սահմա – նադիր ժողովի գումարման մասին կը մը – տածէ վեց ամիսէ ի վեր : Այս առթիւ կոչ մը պիտի ուղղենք բոլոր ձեռնհաս եւ պարկեշտ անձերու, առանց կուսակցական խտրութեան : Զօր. Նեկիպ արդէն իրա – ւասութիւնները այն են ինչ որ խորհրդա – րանական երկրի մը՝ օրինակ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին վայելած իրաւունքները : Յեղափոխական Խոր – հուրդը կազմուած է տասնմէկ ազանդէ եւ ամենաբարձր իշխանութիւնն է նախա – բարական Խորհուրդին, այսինքն դործա – դիր իշխանութեան վերեւ : Իր դերը կը վերջանայ երբ Խորհրդարանը վերահաս – տատուի : Զօր. Նեկիպ անդամ չէ ոչ յե – ղափոխական, ոչ ալ նախարարական Խորհուրդին : Բայց եւ այնպէս կը մնա – նակցի մեր ժողովներուն խորհրդակցա – կան ձայնով : Գալով իրաւասութեանց, ան այլեւս չի կրնար, օրինակ, օտար դեսպաններն ընդունիլ առանց յեղափո – խական կամ նախարարական Խորհուրդին մէկ անդամին ներկայութեան : Ոչ մէկ տարակարծութիւն կը տիրէ Յեղ. Խոր – հուրդի անդամներուն միջեւ : Այսօր մեր դլխաւոր հոգն է արմատախիլ ընել նախ – կին վարչակարդին հետքերը, վերջ տալ ապականութեան եւ չահադործման, բար – ւոքել ժողովուրդին կենցաղի մակարդա – կը : Սահմանադրական կարդուսարք մը տալէ առաջ կ'ուզենք ժողովուրդին տալ քաղաքական դաստիարակութիւն մը որ – պէսզի կարենայ հասկնալ իր պարտակա – նութիւնները եւ իրաւունքները : Գալով մեր ուղղութեան, ծայրագոյն ձախը կը հակասէ իսլամութեան սկզբունքներուն : Այդ է պատճառը որ թէեւ կեանքի մա – կարդակը միջինէն վար կը մնայ Միջին Արեւելքի մէջ, ամէն պարագայի մէջ սովորականէն շատ վար է, բայց համայ – նավարները չյաջողեցան տարածուիլ այդ չրջանին մէջ : Ինչ կը վերաբերի ծայրա – դոյն աջին, Յեղ. Խորհուրդը հակառակ է անձնական մենաիրութեան եւ կ'ուզէ դործել իբրեւ ժողովրդավար իշխանու – թիւն, ընկերային արդարութեան կարգու – սարք մը հաստատելով երկրին մէջ :

ՄԵՍՐՈՊ ԲԱՀԱՆԱՑ ՕՐՋԱՆԵԱՆԻ մահուան լուրը հաստատելով, Պատրատի « Գոյամարտ»ը հետեւեալ տեղեկութիւն – ները կը հաղորդէ (18 Փետրուար) .—Շա – բաթ, 13 Փետր. Տէր Մեսրոպ քահանայ Պաթթալեանի մէջ երբ կ'իջնէր փոխադրա – կառքէ մը, կառքը կը քաշէ եւ Տէր Հայրը կ'իյնայ դետին : Իսկոյն կը փոխադրուի իր տունը, ապա Հիւանդանոց, դրեթէ ու – շակորոյս, եւ հակառակ բժշկական քը – նամքներուն, կիրակի առաւօտ կը վախ – ճանի, հաւանաբար ուղեղային երակի մը պայթիւնէն : Օծման եւ թաղման արարո – ղութիւնը տեղի ունեցաւ Բշ. 15 Փետր. Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին :

ՆՈՐ ՄԱՇԱՓՈՐՁ

ՄԱՐՈՔԻ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԴԷՄ

★

Մարտ 3ին նոր մահափորձ մը կա – տարուեցաւ Մարաքէշի մէջ, Մարոքի սուլ – թանին՝ Սիտի Մոհամմէտ Արաֆայի դէմ, երբ ուրբաթի աղօթքը կը կատարէր : Ի – տալական ձեռնաուումբ մը պայթած էր մզկիթին մէջ : Սուլթանը, որ 64 տարե – կան է, թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ ու – րիշ երեք հետեւորդներու հետ : Մարաքէ – շի փաշան, էլ Կլաւի, որ իրեն կ'ընկերա – նար, անվնաս մնաց : Ռումբը նետուած էր մզկիթէն ներս եւ ժողովուրդը խուճապի մատնուեցաւ :

Ֆրանսական դործակալութիւնը կ'ըսէ թէ պայթիւնէն անմիջապէս առ մզկիթը տեղնուեցաւ որ կը փախչէր մզկիթէն : Առ նուազն քսան դնդակներ պարպուե – ցաւ, չորսը Մարաքէշի փաշային կողմէ : Մարդը մեռաւ եւ երբ սուլթանը իմացաւ լուրը, ըսաւ — «Աստուծոյ կամքն է » :

Վեց ամիս առաջ ալ արար ներկարար մը փորձեց սպաննել սուլթանը, Ռապա – թի մէջ, երբ ան ձիով կ'անցնէր : Ինչպէս կը յիշուի, Մուլայ պին Արաֆա Մարոքի դահը բարձրացաւ անցեալ տարի Օգոս – տոսին, յաջորդելով Մուլայ Եուսէֆի որ նախ Քորսիքա, յետոյ Մատակասքար աքսորուեցաւ : Այս նոր մահափորձն ալ Մարոքի ազդայնականներուն կը վերա – դրուի : Թերթերը կը գրեն թէ վաթսուն հոգի սպաննուած են նոր Սուլթանին դա – հակալութենէն ի վեր :

Մահափորձին առեն խուզարկուելով հար – եւրանեան բոլոր ներկաները : Վիրա – ւորներէն երկուքը պալատական քարտու –

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐ...

(ԵՐԷՑ, ՄԻՋԻՆ ԵՒ ԿՐՏՍԵՐ)

●

Մեր կեանքին մէջ հիմա ալ, ինչպէս միշտ, կը գործեն երեք տարբեր սերունդներ,— երէց, միջին եւ կրտսեր :

Երէցները առաւելութիւն մը ունին միւս երկուքին վրայ,— իրենց փորձառութիւնը : Տեսած են տաք ու պաղ օրեր, անցած են լայն ու նեղ կիրճերէ, ապրած են մեր նորագոյն պատմութեան ամէնէն փոթորկոտ մէկ չրջանին մէջ եւ առաւել կամ նուազ չափով գէր մը կատարած են հայ կեանքի մէջ :

Միջին սերունդը կը քալէ երէցներու հետքերուն վրայէն : Հասուն սերունդն է, թերեւս նոյնիսկ հանդչած սերունդը, եւ արդէն փոխարինած կամ փոխարինելու վրայ աւանդութիւններ ունի, որոնց հաստատումի կ'ուզէ մնալ :

Կրտսերները, անոնք՝ որ նոր են, բայց ոչ նորագոյն, առաւելաբար «թեկնածու»ները են, սակայն գեռ բուն « գերակատարներ»ները չեն : Զուրկն առաջինն բուն փորձառութիւնը, չունին նաեւ երկրներուն հասունութիւնը : Սակայն ունին անսպառ եռանդ, խանդավառութիւն, հաւատք եւ զիժդոհութիւն : Զափով մը նաեւ սիրահար են աղմուկի :

Երէցները զրականութիւն ըրած են, միջին սերունդը զրականութիւն կ'ընէ, կրտսերները զրականութիւն պիտի ընեն : Զենք ըսեր՝ չեն ըներ այժմ. բայց ինչ որ կ'ընեն, գեռ լիովին չի ցոլացներ իրենց դիմագիծը. նկարագիր մը ըլլալէ առաջ խոստում մըն են :

Այս երեք սերունդները, իրենց տարբերութիւնները, ապրած ու տեսած կեանքին, տարածութեան, մթնոլորտի պայմաններուն, դարաշրջանի պահանջներուն իսկ բերումով, տարբեր խառնուածք, տարբեր նկարագիր, նոյնիսկ տարբեր մտահոգութիւններ ունին :

Զարմանալի պիտի ըլլար, եթէ այս երեք սերունդները ամէն բանի մէջ միատեսակ մտածէին եւ ամէն բանի մէջ միատեսակ գործէին :

Զարմանալի պիտի ըլլար գարձեալ, եթէ տարբեր սերունդներու պատկանող մեր մտաւորականները հաշտ ըլլային իրարու հետ կեանքը ըմբռնելու, տալու եւ առնելու իրենց եղանակով :

Ուստի՝ մեզի համար տարօրինակ չէ բնաւ, որ իրենց կեանքի աշնան, ամրան կամ գարնան մէջ ապրող այս նոյն սեռ - բունդները տարբեր բարեխառնութիւն ունին.— տաք են, գաղջ կամ պաղ :

Տարօրինակ չէ նոյնպէս, որ երէցները, միջինները եւ կրտսերները գիժդոհ են իրարմէ, յաճախ չեն հաւնիր իրարու, կը խծբծեն կամ կը քննադատեն զիրար, երբեմն նոյնիսկ կ'ուրանան այն քիչ կամ շատ արժէքը, զոր իրենցմէ իւրաքանչիւրը կրցած է վերաշահիլ ժամանակի եւ տարածութեան մէջ :

Այսպէս ուրեմն .

Երէցները գիժդոհ են կրտսերներէն :

Կրտսերները գիժդոհ են երէցներէն :

Միջին սերունդին պատկանողները գիժդոհ են թէ երէցներէն, թէ կրտսերներէն եւ թէ հաւանաբար նաեւ... իրենք իրենցմէ :

Գիժդոհ են, որ կեանքը այնպէս չընթացաւ եւ այնպէս չընթանար, ինչպէս ի - րենք կ'ուզէին, որ ընթանար :

Գիժդոհ են, որ չկրցան եւ չեն կրնար տալ այն ոգեղէնը, որուն ամէն մարդ կը ձգտի հասնիլ, բայց ոչ ոք կը հասնի :

Սակայն անմատչելին մատչելի է միայն Աստուծոյ. ան մեզի համար կը մնայ— ու պիտի մնայ — միշտ անմատչելի :

Ինչ որ կ'ընենք — եւ ինչ որ պիտի ը - նենք — մերձեցում է միայն, բայց ոչ ժամանում :

Մենք որ ոչ բոլորովին երէց ենք(կեանքով ու գործով), ոչ բոլորովին կրտսեր, ոչ ալ բոլորովին միջին սերունդ, կ'ըսենք ահաւասիկ.— Մեծերը իրենց հետ կը տանին իրենց առաւելութիւնները եւ հոս կը ձգեն իրենց թերութիւնները միայն :

Կ'ըսենք տակաւին.— Այն սերունդ կը կարծէ, թէ ինք աւելի մեծ է, քան իրմէ առջիններն. թէ ինք աւելի առաջ է, քան իր նախորդները. թէ ինք աւելի աշխատած է ազգին համար, քան բոլոր միւս - ները :

Եւ այս է յառաջդիմութիւնը, եթէ չենք սխալիր :

Այս «յառաջդիմութիւն»էն պիտի զեղ - չենք սակայն մեր յաւակնութիւնները, մեր արհամարհանքը, մեծ մաս մը մեր ուրացումներէն :

Անոնք, որ արժէք մը ունին, պիտի պահեն զայն՝ հակառակ մեր ուրացում - ներուն :

Անոնք, որ աղմուկ են միայն՝ առանց արժէքի, ոչ իսկ անուն մը պիտի ձգեն ի - րենց ետին :

Ամէն մարդու, ինչպէս ամէն սերուն - դի, իրաւունքն է չանալ մեծ ըլլալ մեծե - րու մէջ, բայց ոչ թէ մեծութիւն պահան - ջելով ուրիշներէն, այլ մեծութիւն ներ - չնչելով ուրիշներուն : Ոչ թէ «ես մեծ եմ» ըսելով, այլ իրապէս մեծ ըլլալով, մեծ՝ գործով, մեծ՝ մանաւանդ նկարագրով :

Այս աշխարհին մէջ ոչ ոք պիտի ուզէր փոքրերուն մէջ փոքր ըլլալ, ինչպէս ոչ ոք պիտի ուզէր կոյրերուն մէջ միակեան ըլ - լալ :

Այս պարագային՝ մարդկութիւնը մի - ջին դարու մէջ պիտի մնար, քանի որ դարուն մէջ ապրելով հանդերձ :

Հիմա որ առիթը եկաւ, ըսենք նաեւ .— Մենք պարտաւոր չենք զիրար մեծցնել կամ մեծարել, սակայն պարտաւոր ենք զիրար յարգել :

Աւիկա «տեսակէտ» մը չէ, փափաք մըն է :

Զենք ըսեր՝ «հիանանք իրարու վրայ, գովենք զիրար, հաւնինք իրարու» : Ոչ : Բայց կ'ըսենք .— Մտաւորական դասը պարտաւոր է օրինակ ըլլալ ժողովուրդին ամփոփ պատկերը այս չրջաններուն, իբ - րեւ պատմական ծանօթութիւն : Իւրա - քանչիւր սերունդ՝ դլխաւոր ներկայա - յուցիչներ, իրենց կենսագրականով, գոր - ծերու մասին ամփոփ ակնարկով մը, ու իրենց կարեւորագոյն գործերէն էջի մը ներկայացումով ու վերլուծական խորհր - դածութիւններով : Գործը հրատարակ - ուած պիտի ըլլայ մինչեւ 1954ի աշուն :

Տպագրութեան ծախքը ստանձնած են Տէր եւ Տիկին Մարաճեան, որոնք ծանօթ են իրենց առատաձեռնութեամբ, մասնա - ւորապէս կրթական նպատակի վրայ :

Ահաւասիկ հատորին յառաջաբանը, որ աւելի որոշ գաղափար կուտայ առաջա - դրուած նպատակի մասին.—

Ա.

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Նկատի ունինք երկրորդական վարժա - րաններու ուսանողութիւնը, եւ միջին մտաւորականութիւնը : « Դասագրքի » մը տարողութիւնը կ'ուզենք տալ այս հատո - րին, առանց մեղանչելու նաեւ այն հիմ - նական մտահոգութիւններուն՝ որոնք մեզ կը մղեն դրականութեան դասը վերածել վերլուծական որոշ սեւեռումով պայմա - նագիր աշխատանքի, — «բառ»էն անդին՝ չրջանը խուզարկելու, հաւաքական կամ անհատական ապրումին արտիքը փնտռե - լու, սոսկ արտայայտութիւն մը կամ ի - մաստ մը ըլլալու իմանալի փափաքէն ան - դին՝ խառնուածք մը, հոգեխառնութիւն մը, բարեխառն մը, խառնք մը ըլլալու ի - րողութիւնը որոնելու փորձի մը :

Այս առաջադրութիւնը կը բախի գործ - նական դժուարութիւններու : — Տեսա - կանօրէն՝ յատակ է մեզի համար, թէ ի՞նչ պէտք է տալ հայագիտական ճիւղերու մեր ուսանողութեան, կամ՝ գրականու - թեան անմիջական հաղորդութեամբ բա - ւարար գոհացումի մը արամադիր միջին մտաւորականութեան : Սակայն, բաւա - կան ճնշիչ հարցում մըն է մեզի համար, թէ «ի՞նչ կարելի է տալ» : Զենք ուզեր գոհանալ չրջաններ բնորոշելու, անուն - ներ ու գործեր համադրելու դասարանա - յին տարողութեամբ մը : Կ'ուզենք, որ ա - մէնէն սակաւապէտ մարդն իսկ տրամա - դրուի խմացական եւ հոգեկան լարումի մը. դէթ դգայ. թէ մեր գրականութիւնը հանդէս մըն է մարդկայնական ու ազգա - յին, գաղջենի ու տհմիկ, մտածական ու զգացական, անհատական եւ հաւաքա - կան սեւեռումներու, ճանաչողական են - թակայական մղումներու, կեանքը ան - ձնականօրէն ապրելու կոչումի մը, ինքզինք ու մարդիկ վերլուծելու — սպա - ռելու — պահանջի մը, ապրումի մը կամ ապրումներու էատարրը (էսանս) դնե - լու հոգեկան կամ խմացական խորասու - զումի մը, ու, մանաւանդ, ազգային մեր ճակատագիրը պատմելու առանձին ար - ժանիքներով ցանցուած հաւաքական ըս - տեղծագործութիւններու : Յարդ մեզի մատուցուած փունջը՝ գրականութեան եւ գրականութեան պատմութեան հատորնե - րու, թելադրուած է մասնակի կամ մաս - նագիտական մտահոգութիւններէ, — այ - լապէս պատկառելի՝ իրրեւ սեւեռում, ճիղ կամ վաստակ : Մենք պիտի ուզէինք դանել միջին ճամբայ մը, զրքունակին եւ վերլուծականին միջեւ, օգտապաշտակա - նին ու գեղարուեստականին միջեւ. ան - կախ ու համարձակ վերլուծումին՝ եւ հետեւողական ու ցամաք — պատմակա - նին միջեւ : Հոս է որ հարցումը կը ցցուի մեր առջեւ.— «ի՞նչ կարելի է տալ » :

Հարցումն իսկ կ'ենթադրէ, որ մենք հաչտուած ենք «կարելիին» միայն տալու զաղափարին հետ : Վեցէն եօթը հարիւր տահմանափակ էջերու մէջ՝ կարելի չէ սեղմել մեր մէկ դարը, եթէ պիտի չտանք մենք մեր երազին մէջ, ու պիտի ուզենք դանդաղիլ անուններու եւ գործերու տո - ղեւ, — դանդաղ, ու, անոնց ընդմէջէն, անհատական եւ հաւաքական ապրումնե - րու սեւեռելու համար : Սակայն, վեցէն եօթը հարիւր տահմանափակ էջեր՝ բա - ւական ընդարձակ հորիզոն կը կազմեն « դասագրքի» մը համար, որ կը ձգտի ուսանողութեան կամ միջին մտաւորակա - նութեան «ծանօթութեանց աշխարհը տա - նել տունէն չրջագծի մը մէջ :

(Շար.)

ՄԻՓԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Դ.— ԻՐ ԵՐԿԵՐԸ

●

Բեղուն գրիչ մը եղաւ Վարանդեան : Իր հրատարակած գործերուն թիւը կը հասնի մօտաւորապէս քսանի : Եւ եթէ հաւաք - ուին պարբերաթերթերու , օրաթերթերու մէջ ցրուած ուրիչ աշխատութիւններն ալ ամբողջական թիւը անպայման կը հասնի երեսունի : Շատ մը նիւթեր օտար են , բայց Վարանդեան ձեւը գտած է զանոնք հայ կեանքին միախառնելու : Օրինակ՝ «Հայրենիք» ամսագրին մէջ ունի ուսում - նասիրութիւն մը «Հրաչք Աղջիկը» վեր - նագրով : Ժան տ'Արքին կեանքն է : Ու - րեմն օտար հերոսուհիի մը գործունէու - թիւնը : Բայց երբ իր սաւառնող լեզուովն ու խորհրդածութիւններով կը խորանայ նիւթին մէջ, կը տեսնենք թէ տարբեր ձգ - տումներէ կ'առաջնորդուի : Ժան տ'Արքը միջոց մըն է իրեն համար, անընդհատ հե - րոսապատումը տարփո - ղելու :

Անշուշտ առանց մասին պիտի արտա - յայտուինք աւելի մանրամասնութեամբ, բայց նախ կտրմենք իր աշխատութեանց մատենագրութիւնը : Ուրեմն հատորի ձե - ւով լոյս տեսածներն են .—

1.— Պատմութիւն Հ. Յ. Դաշնակցու - թեան.— Ա. հատոր, տպագրուած Փա - րիզ, 1932ին 510 էջ :

2.— Պատմութիւն Հ. Յ. Դաշնակցու - թեան, Բ. հատոր, տպ. Գահիրէ 1950ին, 132 էջ, (յետ մահու լոյս տեսած) :

3.. Հայկական Շարժման Նախապատ - մութիւն, երկու հատոր, տպ. Ժընեւ 1912 — 14ին : Զոյգ հատորը 600 էջերէ աւելի :

4.— Հոսանքներ, տպ. Ժընեւ, 1910 - ին, 374 էջ :

5.— Բողոքը ներագոյն պատմութեան մէջ, տպ. Ժընեւ 1914ին, 337 էջ :

6.— Սիմոն Զաւարեան, դէմք իր կեան - քէն. տպ. Պոսթոն, 1927ին, 98 էջ :

7.— Վերածնուող հայրենիքը եւ մեր դե - րը, տպ. Ժընեւ 1910ին, 408 էջ :

8.— Համայնավարութիւն եւ համազ - խարհային յեղափոխութիւն, տպ. Գահի - րէ 1926ին, 238 էջ :

9.— Աւգուստ Բէբէլ, մահուան առ - թիւ, տպագրուած Ժընեւ 1913ին, 48 էջ :

10.—Համաժողովրդական բանակ, տպ. Ժընեւ, 1909ին, 44 էջ :

11.— Սոցիալիզմը եւ Սոցիալական շարժումը 19րդ դարում, Վէրներ Զոմ - բարտի, գերմաներէ թարգմ. Վարանդ - եան, տպ. Ժընեւ 1898ին, 113 էջ :

12.— Գորդեան Հանգոյցը, թիւրքա - հայոց հարցի վերջին շրջանը : Տպ. Թիֆ - լիս 1907ին, 60 էջ :

13.— Կրօն եւ Գիտութիւն, տպ. Կ. Պո - լիս 1912ին, 166 էջ :

14.— Լ'Արմենի է լա Քէսթիոն Արմէ - նիէն, տպ. Ֆրանսա 1917ին, 115 էջ :

15.— Աւետիս Ահարոնեան, յոբելեանին առթիւ, Փարիզ 1930ին,

16.— Մուրատ Սեբաստացի ռամկիկին,

էջ, կեանքն ու գործը, տպ. Պոսթոն, 1931–ին, 348 էջ:

17.—Կովկասեան Վանդէան, հայ – քրիստոնեական ընդհարումները եւ անոնց պատճառները:

18.— Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ իր հակառակորդները: Թիֆլիս:

19.— Հէկէլի փիլիսոփայութիւնը, ընդարձակ յօդուածաշարք Արամ Տէր Սահակեանցի «Մուրճ» ամսագրին մէջ, 1906էն 1907:

Ինչպէս ըսինք, եթէ հոս կազմենք ընդհանուր ցանկը «Հայրենիք» ամսագրի, «Ցոլաջ»ի, «Ցուսարեր»ի եւ ուրիշ թերթերու մէջ տրուած իր ուսումնասիրութիւններու, Վարանդեանին գործերուն ընդհ. թիւը թերեւս կ'անցնի երեսունն ալ:

Արտակարգօրէն բեղնաւոր մտաք մը, որուն բոլոր աչխատութեանց մէջ կը գտնէք նախ մտածում, համառութիւն եւ վերակիչ հունչ: Բացառիկ է իր նիւթը նոր-կայացնելու յատկութիւնը: Հազար աղբիւրէ ջուր չի բերեր ու չի խմբագրեր հետեւելու կարողութիւնդ: Այդ է պատճառը, որ երբ 15–20 տարի առաջ իրմէ գիրք մըն ես կարդացած, գործին յատակագիծը, միտքերուն պայծառութեամբ դրոշմուած կը մնայ մտքիդ մէջ: Չես թափուր «ինչ ըսաւ»ը դոնելու համար: Աւորիր հետ, երբ կայ ու կը մնայ իր լեզուին ոճային փայլն ու թեւաւոր դնացքն ալ, ոչ միայն մտաւոր անունդ այլ եւ հոգեկան վայելք է վարանդեան կարդալը:

Սկսինք իր «Հայկական Շարժման նախապատմութիւն»էն:

Իմ մայրս, քու մայրդ, միւսին մայրը յանկերգի մը նման, տունը գետնախնձոր մաքրած պահուն կ'ըսեն.— Ա՛խ, այս յեղափոխականներն, ու յեղափոխութիւնը՝ մեր մուխը մարեցին, պատճառ եղան որ կոտորուինք ողջերս ալ իյնանք օտար երկիրներ՝ այսպէս թափառական:

Միայն պարզ ժողովուրդը չէ որ կը կրկնէ այս ծամոցը: Մտաւորականներն ալ կը լրացնեն պակասը: Օրինակ, պատմագէտ Լէօն յանկարծ դարձի գալով, թոյլ տուաւ որ 1934ին Փարիզի մէջ իր անունով հրատարակէն երկհատոր ստուար աչխատութիւն մը, «Թիւրքահայ յեղափոխութեան դաղափարաբանութիւնը» խորագրով: Հոգ հեղինակը իմ մօրս, քու մօրդ բանձները կը ձեւաւորէ, պատմագրական տարազներով: Այլեւս չենք խօսիր Զապէլ Եսայեաններու, Սիմոն Զաքորեաններու եւ ուրիշ համայնավար գրիչներու մասին, որոնք հարուածելու, վարկաբեկելու համար Դաշնակցութիւնը, վերջին հարիւր տարուան քաղաքական ձախորդութիւնները բերին կապեցին յեղափոխականներու վրայ:

Ներա եւ անպիտակից հայ ժողովուրդ: Եթէ լաւ սերտած ըլլայիր անցեալդ, ուսումնասիրած քեզ չրջապատող ժողովուրդներու քաղաքական հեռանկարները, ու մանաւանդ տեղեակ թէ խլամ կրօնքով ինչ կը յանձնարարուէր իրենց ամբոխին, անպայման տարբեր ճամբայ պիտի բռնէիր:

Պարզ ժողովուրդը կ'ըսէ նոյնպէս թէ, Յոյները կրնային իրենց վանքերու չրջափակին մէջ պինավարժութիւններ կատարելով, ֆետայական խումբեր կազմելու եւ Աբեղնագը յուզումի մի մատներ:

— Ուրեմն, կը կարծես թէ հայրս ...:

— Այո, հայրդ..., Ռէս Սանոն ...:

— Կողմնակի՞ց է, պիտի չհակառակի՞:

— Ոչ, պիտի չհակառակի, քանի որ ինքը մշակած է իր յետին մամրամատնով՝ ձեր ամուսնութեան ծրագիրը:

— Մեր ամուսնութե՞ան ծրագիրը:

— Այո, ճիշդ ու ճիշդ, ձեր ամուսնութեան ծրագիրը, անցեալ տարի, ամրան իրիկուն մը մեր տունը եկաւ, ինձի յայտնեց իր միտքը, երկու ծնողներս համա-ձայնեցանք ձեր ամուսնութեան շուրջ, դիւղը ոչինչ գիտէ այս մասին ...:

Այս յայտնութենէն անակնկալի եկած, եւ՝ ուրախութենէն գինով՝ Տիգրան բազուկները տարածեց եւ աչքերը պատկն կախուած ցորենախաչին յառած՝ ազօթեց,

— Ա՜խչ, օգնեա ինձ ...

Ցաջորդ օրը՝ թեթեւ սիրտով, մանանանդ խանդավառ տրամադրութեամբ վարժարան դնաց Տիգրան: Փոխ կար այտերուն վրայ, ու աչքերուն մէջ՝ անօրինակ ուրախութիւն: Աբեղնագ ալ հը-պարտ էր, մանաւանդ խնամք կար իր քալուածքին մէջ, նպատակ ու կշռոյթ՝ իր մէն մի չարժուածին վրայ, դէմքը՝ պարնան արեւի պէս կը փայլէր:

Աբեղնագը Ամերիկեան որբանոցը մտաւ մեծ զոնէն, բարեւեց դռնապանը, հանդարտ ու տղական օրերու քալուածքով մը անցաւ ծառուղիէն եւ մօտեցաւ նոյնարանին: Դեռ կանուխ էր, աշակերտուհիները իրենց զոնէն ելած՝ իրենց մայրերու յարդարանքով կը զբաղէին: Շուչիկ իր մահճակալին ծայրը նստած մայրը կը սանտրէր:

— Բարի լոյս, Շուչիկ:

— Բարի լոյս, Աբեղնագ:

Աբեղնագ նստաւ Շուչիկի դիմացը, հազած երկնագոյն տարազ, մայրը փուած էր ուսերուն վրայ, չեչոտած համաչափութիւն մը կար իր արդուարդին մէջ: Արդարեւ այդ օրը Աբեղնագ հասած էր իր աղուորութեան գագաթնակէտը, Շուչիկը կը նայէր ու չէր հաւատար աչքերուն, միթէ՞ իր դէմ նստողը Աբեղնագն էր, յաւերժահարս մը չըլլա՞ր:

— Աբեղնագ, այս տարազը քեզի չատ վայլած է, ճերմակ ու ոսկրկ դէմք մը ունիս, սեւ աչքեր ու մազեր, պայծառ նոյուածք, իչխանուհիի քալուածք, դեղեցիկ ես, Աբեղնագ, մանաւանդ այսօր չատ դեղեցիկ կ'երեւիս բիբերուդ մէջ կախարդանք կայ, ու սիրոյ հրդեհը՝ ծագկազարդեր յօնքերուդ կամարները: Ես հաւատացած եմ, որ հիմա եթէ քարի մը իսկ նայիս սիրոյ պիտակցութեամբ՝ քարը պիտի ճաթի, եթէ նայուածքդ հանդիպի պեսի մը, ան՝ իր ընթացքը պիտի փոխէ ..., որչափ դեղեցիկ ես:

— Ուրեմն այդքան դեղեցի՞կ կ'երեւամ, Շուչիկ:

— Շատ դեղեցիկ, ու դեղեցիկէն աւելի բան մը, Շամիրամ թագուհին ես:

— Եթէ ես Շամիրամն եմ, Արա դեղեցիկն ո՞վ է:

— Արա դեղեցի՞կը կը փնտռես, կանչենք Տիգրանը ինչո՞վ վար կը մնայ հայոց թագաւորէն:

— Ուրեմն Տիգրանը ինձի՞ կը կամենա:

— Հարկաւ, Աբեղնագ, եւ բոլոր սրտովս:

— Քանի որ այդպէս է, Շուչիկ, պատրաստուէ, կիրակի օրը քեզի պիտի տանինք Վարագայ լեռը պտոյտի: Շարաթ օրուանէ քեզի համար հրաման պիտի առնեմ տեսչութենէն, կուգաս մեր տունը, դիչերը մեզի կը քնանաս, եւ առտուն կանուխ՝ ճամբայ կ'ելլենք:

— Տիգրանն ալ պիտի գա՞յ:

— Այո:

(Շար.)

ՍՕՍ – Վ.ԱՆԻ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (26)

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Կարճ, չատ կարճ վայրկեան մը, համբոյր մը առնելու չափ տեւողութիւն, բայց այդ սիրագեղ վայրկեանը, Տիգրանի կեանքին մէջ՝ ոսկեղէն ապրումի պահ մը եղաւ, զոր երբեք չմոռցաւ: Կարծես թէ այդ համբոյրի ու վայրկեանի ջերմութիւնը միշտ չրթունքին վրայ զգաց, քաղցր՝ ինչպէս յաւիտենական երանութիւն:

Ներա մտան:

— Բարեւ, մայրիկ, ահա եկայ:

— Բարով եկար, տղաս, չար, չար, ինչեր մտածեր ես, ու ինչ խենթութիւն ըրեր ես:

— Իրա՞ւ, խենթութի՞ւն ըրած եմ:

— Կասկածը խենթութիւն է:

— Երանի թէ կասկածը սուտ ըլլար, տիկին Գիւլնար, որչափ երջանիկ պիտի զգայի ինքզինքս, եթէ...:

— Եթէ մեթէ չկայ, Տիգրան. պարապ տեղ սիրտդ վեր մի հաներ, ինքզինքդ եւ Աբեղնագը յուզումի մի մատներ:

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԵՆՔ ԱՄԱՆԿ ԵՆՔ

★

— Ըսէ տեսնեմ, ինչո՞ւ համար երբ հայերէն գիրք մը կը հրատարակուի, իր մասին գրախօսական կը գրուի ամիսներ, տարիներ ետք: Իմ կարճ խելքովս, գրախօսական ըսուածին նպատակներէն մէկն ալ գիրքը քչել տալ է, այնպէս չէ՞: Բայց, ինչ կը պատահի: Վէպ մը լոյս կը տեսնէ 1954ին, եղածը, չեղածը հազար օրինակ: Առաջին քանի մը ամիսներուն, հարիւր, հարիւր յիսուն հատ կը ծախուի, յետոյ, մնացածը կը թաղուի փոչիներուն տակ: 1957ին կամ 1960ին, մարդուն մէկուն խելքին կը փչէ եւ կ'ելլէ գրախօսական մը կը գրէ գիրքի մը մասին. որուն կէսը մուկերը կերած են: Այս կացութեան դարման մը գիտե՞ս ...

— Դարման կայ, բնականաբար: Երբ Ամերիկայի, Անգլիոյ կամ Ֆրանսայի մէջ գիրքի մը ձեռագիրը գրաչարին յանձ-նուած է եւ մէկ կողմէն կը տպուի, հրատարակիչը քանի մը հարիւր օրինակ կը տպէ աժանոյ թուղթի վրայ եւ կը գրկէ թերթերուն եւ քննադատներուն... Գիրքը հրապարակ չելած, գրախօսականը արդէն պատրաստ է եւ, ընդհանրապէս, լոյս կը տեսնէ այն օրը երբ ան գրատան յուցա-փեղկը պիտի մտնէ: Երբեմն, նոյնիսկ, չաբաթ մը առաջ լուր կը տրուի թէ այս-ինչ հեղինակին այսինչ գիրքը լոյս պիտի տեսնէ այսինչ օրը: Այդ լուրին կ'ընկերա-նայ գրախօսականը ...

— Ատիկ գիւրին ինչ, մեր հրատարա-կիչներն ալ թող այդպէս ընեն ...

— Այո, չատ լաւ կ'ըլլայ եթէ ընեն: Օրինակ, կրնան գիրքին պրակները մաս առ մաս գրկել կարգ մը թերթերու կամ ան-հատ քննադատներու՝ խնդրելով որ իրենց գրախօսականները պատրաստեն առաջուե-նէ, փոխանակ ամիսներ ու տարիներ ետք պատելու: Շատ անդամ պատահած է որ գիրքը հրատարակուի եւ գրախօսականը գրուի տասը տարի հաք ..

— Յաւելի երեւոյթ: Ուրիչ հարցում

ԱՂՈՒՈՐՆԵՐԸ

★

Ի՞նչ եղաւ, երէկուան աղուորներ,
— Խաւա՞ր է, մեր շուրջն ա՛լ չեմ տես-ներ:

Թօշնեցա՞ն ձեր վարդերը բոլոր,
— Ինկած եմ սեւ անդունդ մ'ահաւոր:

Ի՞նչ եղան ձեր աչքերը վաղուց,
Ձեր աչքերը՝ գիշե՞ր աստղալոյց,
— Մահը մեզ չարչարեց եւ կուրցուց:

Ի՞նչ եղան ձեր ձեռքերը շուշան,
— Հողին տակ խաչածեւ մոխրացան:

Սէրը չէ՞ր շղթայած սիրտերու
Ձեր ոտքերը պատրաստ կայթելու.
— Անոնք ծոցն իջան մուրթ վիհերու:

Բայց կը զգամ ձեր կուրծքին հեւքը դեռ.
— Ցրնո՞ր է. մեր սիրտն ա՛լ չի տրոփեր:

Դուք չէի՞ք այս գարունը դարձող,
Ծաղիկներն այս կարմիր, ոսկեցօղ:

— Մե՛նք էինք, խնկաւէտ պարտէզներ.
Բայց մահուան ծանր խորչակն է անցեր:

Աղուորնե՛ր, աղուորնե՛ր երէկուան
— Ի զո՛ւր է. չեմ լըսեր յաւիտեան:

Բայց կրնաս մեզ գտնել վերըստին.
Աստղի հուր, ծաղկի բոյր հեշտագին:

Համբոյրի ըզգլխանոց սրբենի,
Գաղտնի վէրք որ անվե՛րջ կ'արիւնի:

ԱՐՄԷՆ ԵՐԿԱԹ

մըն ալ ունիմ. ինչո՞ւ համար մեր գրախօսականները Ցայտաւուրքին չափ եր-կար կ'ըլլան: Ե՞րբ կարճ գրել պիտի սորվինք:

— Պատճառը՝ մեր ազգին չատախօսութիւնն է, ամէն բանի մէջ: Այո, երբեմն, գրախօսականներն ալ յօդուածաշարքի կը վերածենք: Գիտե՞ս ինչու — որովհետեւ, մեր մէջ, ըսելիքդ որքան երկնցնես, քա-չես ու ծամծմես, այնքան յարգի կ'անցնես: Տասը վայրկեանոց ճառ մը խօսէ, չեն հաւնիր: Մէկ ժամ խօսէ, «Տեսնես ինչ խըշյախ ճառ մը խօսեցաւ» կ'ըսեն: Մենք սանկ ենք, լմնցաւ գնաց ...

— Բայց, եղբայր, ինչո՞ւ աչքերնիս չենք բանար եւ կարդ մը նոր բաներ չենք սորվիր ...

— Որովհետեւ մենք մեզի չատ հաւնած ենք: Ուշադրութիւն ըրէ, չատ մը երե-ւոյթներու մէջ, տակաւին, վթարուած-կան թուականներէն ասդին եկած չենք եւ այդ դանդաղութիւնը կ'արդարացնենք հանդիսաւոր յայտարարութիւններով — «Մենք կը յարգենք մեր աւանդութիւն-ները...»:

— Պզտիկ սրբադրութիւն մը — չատ մը երեւոյթներու մէջ ալ մեզմէ արագաչարժ ժողովուրդ չկայ, նոր պար մը, նոր թղ-թախաղ մը հրապարակ եւնած, չեւած, ա-մէնէն առաջ մենք կը սորվինք, այնպէս չէ՞ ...

— Դժբախտաբար այդպէս է. կարճ, մենք ասանկ եկեր ենք, պատկ ալ պիտի երթանք: Կէս քուն, կէս արթուն ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

★

Միլանո, (Ցառաջ). — Վարդանանցի եւ Ղեւոնդեանց հերոսամարտի հանդիսութիւնը, որ կազմակերպուած էր Հայկ. Տան վարչութեան կողմէ, տեղի ունեցաւ Փետրուար 28ին, ժամը հիւղ. 17.30ին:

Բացումը կատարուեցաւ «Բամ փորտան»ով: Ապա խօսք առաւ Արամայիս Սրապեան, նախ վերլուծական ակնարկ մը տալով եղիչէի, Ղազար Փարպեցիի, Փաւստոս Բիւզանդի եւ Ագաթանգեղոսի գործերուն վրայ, ապա անդրադառնալով հերոսամարտի էջերին, դայն կոչեց հոգեկան փրկագործութիւն մը, ազգային, քաղաքական եւ կրօնական դեմքի վրայ:

Ռումանացի երգչուհին, Օր. Վիրճինիա Վասիլէսքու, հայերէն անթերի առոգանութեամբ, երգեց «Մխիթեռնակ»ն ու «Մրանի ծառը»: Ցետոյ տեղի ունեցաւ եղիչէի «Վասն Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին» դրքոյկէն հատուածի մը աչխարհաբար թարգմանութեան ընթերցումն ու եղիչէ Զարենցի «Ես իմ անոյշ Հայաստան»ի ... հանրածանօթ քերթուածին արտասանութիւնը՝ Բազրատ Ելիազարեանի կողմէ:

Հանդիսութեան երկրորդ մասին սկըզբնաւորութեան, Հայկ. Տան վարչութեան նախագահը, Մանուկ Մանուկեան, ներկայացուց օրուան գլխաւոր բանախօսը, Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեան, որպէս պատմաբան եւ դաստիարակ: Հ. Սահակ հակառակ իր յառաջացած տարիքին, խօսեցաւ ճիշդ ժամ մը, թափառելով մեր անցեալին մէջ, պարզելով Վարդանանց եւ Ղեւոնդեանց հերոսամարտին նախընթաց դէպքերը, Բիւզանդիոնի եւ Տիզբոնի մոլեռանդ եւ նենգաւոր հակամարտութիւնները, Հայաստանի կղզիացումը, եւ ապա նուաճումը: Սակայն չկրցան սիրել հոգիներուն, որովհետեւ ապստամբութեան դրօշը չարունակեց ծածանիլ լեռնէ լեռ եւ ձորէ ձոր, մինչեւ որ Վարդան Մամիկոնեանի արենակիցը, քաջ-բին Վահան Մամիկոնեան, պարապուխս ազգային երկրորդ ապստամբութեան, Ցաւարչանայ դաշտին 1036 նահատակնե-րուն արեան վրէժը լուծեց, խորտակելով Պարսիկները երկրի եւ Շահի ճակատա-մարտներուն մէջ: Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեան, իր հմտալից բանախօսութիւնը աւարտեց դրուատելով հայ կնոջ կատարած դերը անցեալին մէջ, հրաւիրելով զայն իր աւանդական կոչման, որ առաքելութիւն է, կեանք եւ սրբութիւն: Փակման խօսքը արտասանեց Զգօն Ծ. Վ. Տէր – Ցակոբեան, որ, իր կարգին, դրուատեց Վարդանանց եւ Ղեւոնդեանց զոհաբերութիւնն ու հայրենասիրական ոգին, յորդորելով քալել անոնց ճամբէն:

Ներկաները, յատկապէս երգեցին «Հայր մեր»ը: Ողեկոչման հանդիսութիւնը տեւեց չուրջ երկու ժամ, ընդհանուր խանդավառութեան մթնոլորտի մը մէջ:

ԱՐԱՄԱՑԻՍ

ԿԱՐԴԱՑԵ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԵ՛Ք «ՅԱՌԱՋ»Ը

պարներ են : Մղկիթին ալ խիստ հսկողու – թեան տակ առնուած էր : Քսան տարիէ ի վեր բացառիկ վիճակ կը տիրէ Մարոքի մէջ, ինչպէս դիտել կուտայ տեղական թերթ մը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Գերմանիոյ վերազինման եւ միացեալ բանակի խնդիրը միշտ կը պրպտեցնէ քա – ղաքական շրջանակները : Պելժիոյ նախ – կին վարչապետը, Սպաք, նոր ճառ մը խօսելով, բաւ թէ միաց · բանակի մեր – ժումը պատճառ պիտի ըլլայ որ Անգլիա վերջնապէս անջատուի Եւրոպայէն : Անգ – լիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը երկու մասի բաժնուած է այս հարցին առթիւ : Հաւանական է որ բացառիկ ժո – ղով մը դումարին :— Ֆրանսայի համայ – նավար կուսակցութեան կեդր · Կոմիտէի ընդհ · ժողովին մէջ, որ բացուեցաւ առ – ջի օր, ժաք Տիւքլօ պահանջեց ամէն մի – ջոց ձեռք առնել, խափանելու համար միացեալ բանակի ծրագրին վաւերացու – մը :

Մ · ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը հրա – ժայեց չարտնակել Տանթմարքայի , Ֆր – անսայի, Նորվեկիոյ, Իտալիոյ եւ Անգ – լիոյ տրամադրուած օդնութիւնը, առանց նկատի առնելու որ անոնք ռազմական պի – տոյքներ ծախած են երկաթեայ վարա – գոյրէն անդին : Այդընհատուբը այս առթիւ կը բացատրէ թէ «օդնութեան դադարու – մը յայտնապէս վնասակար պիտի ըլլայ Մ · Նահանգներուն ապահովութեան հա – մար » :

ՎԱՐՁԱԿԱԼՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՄԱՆ խնդիրը ուրբաթ օր քննուեցաւ Ազգ · ժողովին կոչմէ, առանց վերջնական եզրակացու – թեան մը յանգելու : Այս չարթու նորէն պիտի քննուի : Օրինագիծը բացառաբար իրաւունք կուտայ նահանգապետներուն որ մերժեն ռազմական ուժ տրամա – դրել բռնի վտարման համար, մինչեւ 1956 Յուլիս 1 : Բայց իրաւունք ունին զա – նազանելու ուղղամիտ եւ նենգամիտ վար – ձակները :

ՎՐԱՍՏԱՆի մէջ նոր մաքրագործում – ներ կատարուեցան : Նոր օդնականներ նը – շանակուած են պարենաւորման եւ հո – գագործութեան նախարարութեանց մէջ :

ԻՐԱՔի վարքագիծը, Ֆասըլ ձէֆմալի, Դամասկոս պիտի այցելէ յառաջիկայ չարթու, ինչպէս կը ղրեն Սուրիոյ թեր – թերը :

ՀԱՄԱՄԵՐԻԿԵԱՆ լսարհրդաժողովին Գ · նիստին մէջ, Կուաթեմալայի ներկա – յացուցիչը ուժգնօրէն բողոքեց Տըլլըսի հակաբոլշեւիկ ծրագրին դէմ, դիտել տա – լով թէ Մ · Նահանգները կ'ուզեն միջա – մտել հարաւ · Ամերիկայի պետութեանց ներքին գործերուն : Արժանթինի ներկա – յացուցիչն ալ պահանջեց ջնջել զրպա – վայրերու չահագործումը : Պ · Տըլլըս ան – միջապէս պատասխանելով, յայտարարեց թէ անարդանք է Կուաթեմալայի պատ – ուիրակին ելոյթը :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ 91 ՈՁԲԱԳՈՐԾՆԵՐ հա – ւարակաց փոս մը նետուած էին Համլինի բանտին մէջ (Մաքսոնիա) : Դատական նախարարը հրամայեց անջատ զբերեզման – ներ փորագրել իւրաքանչիւրը : Այս առ – թիւ աֆակոմեան թերթերը դիտել կու – տան թէ այս «կարծեցեալ ոճրագործներ – ուն » մեծ մասին յանցապարտութիւնը երբեք չէ ապացուցուած եւ թէ ան – հրաժեշտ է «վայելուչ» զբերեզման մը տալ իւրաքանչիւրին : Կ'ըսեն նաեւ թէ անգլ · դատարաններու կողմէ մահուան դատա – պարտուած 199 պատերազմի ոճրագործ – ներէն 91ը թաղուած են բանտին ներսը , իսկ 108ը քաղաքին գերեզմանատուները :— Հրէական համաչխարհային համագումա – րը անմիջապէս զեկոյց մը հրատարակեց, բողոքելով «հրէչային ոճրագործներուն » առանձին գերեզմաններ յատկացնելու ո – րոշման դէմ, «որ նախատինք մըն է հեթ – լերի զոհերուն յիշատակին » :

ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ չինութեան հա – մար փոխառութիւն մը սարքուած է Փա – րիզի մէջ : երկուշաբթիէն սկսեալ մամու – լը, անթելը, պատի ազդերը եւ ուրիշ մի – ջոցներ պիտի օգտագործուին, զարկ տա – լու համար այս ճեռնարկին : Զորս հարիւր հանրակառքեր ալ պիտի տարածեն յայ – տարարութիւնները :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ օգնաւ մը ջախջախուե – ցաւ Գերմանիայէն Իտալիա թռած ա – տեն : Զոհերուն թիւը՝ քսան :

ԶՈՐՍ ԱՀԱԲԵԿԻԶՆԵՐԸ, որոնք կրակ տեղացած էին Մ · Նահանգներու երեսփ · ժողովին մէջ, պիտի դատուին ապրիլ 5– ին : Հարիւր հազար տոլար երաշխաւո – րութիւն առնուած է իւրաքանչիւրէն :

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ · Ց · Դ · Շրջ · կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Աշէի :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 23 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միու – թեան Փարիզի շրջանի Արիներու եւ Արե – նոյշներու կողմէ :

Կիրակի, 7 Մարտ, կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին : Սանթրը Մարսըլէզ Պէրթըլօ , 28 պիս, ռիւ Սէն Տոմինիճ, Փարիզ (7), (Մէթրօ Լվալիտ) :

Սկաուտական յայտադիր, ներկայա – գումներ եւ պարեր արիներու եւ արեհուշ – ներու կողմէ, ցուցադրութիւն սկաուտա – կան կեանքէ :

Պիւֆէ Մուտք 300 եւ 250 ֆրանգ

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի բէսիթալը
7րդ յայտագիրը
Bien Tempéré en Mi Bémol Majeur
SALLE CHOPIN-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré
Métro. Ternes

9 Մարտ, երեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին

ՅԱՅՏԱԳԻՐ :— Պախ, Սբարլաթի, Հայ – տրըն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպեռթ, Շօ – փէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան :

ԱՐԵՒԱԳԱԼ

Մեծ Պահքի առթիւ Արեւագալի արա – րողութիւնը պիտի կատարուի ամէն կի – րակի յատուկ պատարագի Մարտ 7էն ըս – կսեալ, Փարիզի Ս · Յովհ · Մկրտիչ եկե – ղեցւոյն մէջ :

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ · Կ · Խաչի Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը , կիրակի ցերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց :

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ
ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏ

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակ · չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշ – տութեամբ :

Քաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն : Կը մասնակցին դերասան Ա · ԳՄԲԷԹ – ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ըն – տրուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան :

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խն – ջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու – ղուարթ մթնոլորտի մէջ :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿՐ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԷՆի ՅՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր : Գին 6000 ֆրանք :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն · Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐԿԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս · Վրացեան), գին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով) : Գին 1000 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ սրտմտրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ հատորները, գին հազար ֆրանք, Թղթատարի ծախսով 1100 ֆր · : Մարսէյլի համար դիմել :— Պ · Ե · ԱՐ – ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպ – լիք :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

GRAND AMPHITHEATRE
DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային փոլքլորի :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH
Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱ – ՌԱՅԻ :

Ի նպաստ Սէն Թ'Իլէր տիւ Թուվէի սա – նաթոռիումին : Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին :

Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 ֆր · Դիմել Սորպոնի դռնապանութեան :

SALLE DE L'ECOLE NORMALE
DE MUSIQUE
78, rue Cardinet, - Métro Malesherbes

Ուրբաթ 12 Մարտ, ժամը 21ին
ՀԱՆԴԻՍ ԱՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
(Ֆրանս · , հայկական, հունգ · եւ սպան ·)

ՏԻՐՈՒԶԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ
ԵՒ
ԻՒ ԹԷՍԻԷ

Մուտք 200էն 500 ֆրանք :

Տոմսերը կը ծախուին հանդիսասրահը եւ Տիւրան, 4 Փլաս տը լա Մատըլէն :

ԽՆԶՈՑԻ ՀԱՆԴԻՍ

ԹՈՒՏԱՏԻ ՀԱՑՐ · ՄԻՈՒԹԵԱՆ 19ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 14 Մարտ, ժամը 15էն կէս դի – շեր, Իսի, 45 ռիւ տը լաւ Տէֆանս :

Պատուակալ նախագահութեամբ՝

Պ · ՄԱՔՍԻՒՏ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Շ · Գալայճեան եւ Օր · Շաֆէ Պէնկեան :

Կ'արտասանէ փոքրիկն Սարդիս Շէր – պէթեան :

Արեւելեան նուագախումբ Սոնիա Գա – րագաշի եւ Ուտի Պէմմէզի :

Համեղի անակնկալներ : Ճոխ պիւֆէ ժո – ղովրդական դիներով :

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է :

Ֆ · Կ · ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ 20 Մարտ, ժամը 21ին Պէրիէ Միյյիէ շֆեղ սրահներուն մէջ :

Անակնկալներ եւ ընտիր նուագախումբ :

Հասոյթէն կարեւոր բաժին մը Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան համար :

ԵՐԳԻ ԴԱՍԵՐ

Ձայնի մշակում, մարզում ձայնափիւ – ռի, օփերայի եւ համերգներու համար , Մարկեզի – Գաբսիայի հռչակուած մեթո – տով :

Տեսակցութիւն ժամադրութեամբ :
Մատչելի պայմաններ :
ՏԻԿԻՆ ԶԱՄԱԼԵԱՆ՝
22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ .—

Հ · Ց · Դ · ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Անիէռ – Պուա Քոլոմպէ մասնաճիւղը կը տօնէ
ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ
կիրակի 2 Մայիս, Պուա Քոլոմպէ քա – ղաքապետարանի սրահներուն մէջ :

×

Ֆ · Կ · Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին «Կապոյտ Խաչի Օրը» եւ պարահանդէսը Մարտ 21ին :

× *Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Փարիզի պարանոցիկ խնջոյքը Ապրիլ չորսին, Ազգ · Տան մէջ :*

× *Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Օրը Պան – եէօ Քաշանի մէջ, կիրակի, 11 Ապրիլ :*

×

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնա – խումբը, հովանաւորութեամբ Ազգ · Մի – ութեան կազմակերպած է Բարեսիրական վաճառք մը , ի նպաստ եկեղեցւոյ շինու – թեան, 23 Մայիսին Օթէլ Տ'Իօրօփի չքեղ սրահներուն մէջ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ .— Թատերական բա – ցառիկ ներկայացում Ապրիլ 25ին, Մար – սիլիոյ մէջ, Մուրատեան վարժարանի ա – շակերտներու կողմէ , նախաձեռնութեամբ Նախկին Սանուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղին :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի արտակարգ ընդհ · ժո – ղովը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին , Ազգ · Տան մէջ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ · Ց · Դ · Փոթորիկ խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 20·30ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԼԻՈՆ.— Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամու – հիները Զորեքշաբթի (10 Մարտ) ժամը 15ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը : Կարեւոր օրակարգ :— Պատգամաւորի զեկուցում : Ընթացիկ հարցեր :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ

Մարսէյլի Հ · Մ · Ը · Մ · ի պարահանդէ – սին վամփիճկի մէջ 18 Ապրիլ Զատկի օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Մարսէյլէն Պ · Մ · եւ Վ · Քիւրքէլեաններ փոխան ծաղկեպսակի 1500 ֆրանք կը նը – ւիրեն Հ · Ց · Դ · Տան Փոնտին եւ 1500 ֆրանք «Յառաջ»ի բարեգաւճման : Այրի Տիկին Զարուհի Կուտուգեանի յուղար – կաւորութեան առթիւ :

Նոյն տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպ – սակի կը նուիրեն Պ · Մ · Գուլումճեան, Ն · Սիմոնեան, Ե · Կուսոսուգեան, Ց · Կուս – սուգեան 1500ական, Վ · Եաղճեան հա – զար, Մ · Սուքիասեան, Պ · Պեհլիկեան , Ս · Գալուստեան, Տիկին Արդ · Քէչեան 500ական ֆր · : Գումար 9000 ֆրանք : Նուիրուած Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Պո – մոնի մասնաճիւղին ,ըստ ննջեցեալին վա – սիաքին : Սոյն գումարը ստանալ Վ · Քիւ – փէլեանէն, 60 Պուլվ · Պլանքառտ, Մար – սէյլ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԱԶՈԼՈՅԷՆ ՎԵՆԵՏԻԿ

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)
Գրեց՝ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ
Տպ · Վենետիկ :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԵՐԿԵՐԸ, լինը հատոր, Պէյրութ, հատորը 800 ֆրանք :

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Գ · Գիւզալեան, Ա · մաս, Պէյրութ, 800 ֆրանք :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԻԵԼ – ԲԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, Գ · Գիւզալեան , Պէյրութ, 1200 ֆրանք :

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳԻՐՔԸ (երազահան եւ խոհանոցի գիրք), Պէյրութ, 1000 ֆր · :

ՅՈ՛ ԵՐԹԱՍ, Սէնֆիէվիչ, երկու հա – տոր, Պէյրութ, 1400 ֆրանք :

ԳԻՕՔԻ ԱՄԲՈՂՋ ԵՐԿԵՐԸ, Ա · հա – տոր, Թրդ · Ա · Արեղեան, Գահիրէ, 1200 ֆրանք :

Grégoire de Narek, Luc-André Marcel, *Ընտիր Թուղթի վրայ՝ հազար ֆրանք :*
Rock Wagram, William Saroyan, *L'Expédition au Mont Ararat,* F. Navarra, Bordeaux, 690 frs.

ՕՐԱՑՈՑՑ Ս · Փրկիչ Հիւանդանոցի՝ 150 ֆրանք : ՕՐԱՑՈՑՑ ԷՋմիածնի երկու հա – տիւր ֆրանք :

ՀՈՎՎԱՀԱՐի ԵՏԻՆ, Նաւարդ, Գահիրէ, 500 ֆրանք :

Առաքման ծախքը գնողին վրայ :
LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի գտնէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ :

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է Մի – ԱՑՆ ՆՈՐ ՉՓԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հազուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
9
ՄԱՐՏ
MARDI
9 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7314 30e ANNEE

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2725

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՌՈՍԸ

●

Մեծ թէ փոքր, բոլոր ժողովուրդները արտակարգ ճիգերը կը թափեն, ներքնա – պէս զօրանալու եւ արտաքին վտանգ – ները զսպանալու համար :

Կ'ըսեն թէ աշխարհը երկու մասի բաժ – նուած է, մէկ մասը ազատ, միւսը ենթա – կայ բռնատիրական, միահեծան իշխա – նութեան մը :

Բայց, այդ երկու մասերուն մէջ ժողովուրդները միեւնոյն վիճակը չու – նին :

Երկու մասերուն մէջ ալ կան զօրաւոր – ները եւ տկարները :

Գերի երկիրներուն մէջ ճակատագրի տարբերութիւնները այնքան աչքի չեն զարներ որքան ծանօթ ժողովրդապետու – թեանց մէջ :

Անդին ամենակալ դիկտատուրան թոյլ չի տար որոշ մակարդակէ մը վեր բարձ – րանալ կամ տրտնջալ :

Ազգին, իւրաքանչիւր երկիր իր տար – նաշները, մտահոգութիւնները կը պարզէ օրը ցերեկով : Տարին տասներկու ամիս :

Եւ ձեր առջեւ կը պարզուի պատկեր մը որ կրնայ անհանգստեցնել :

Իւրաքանչիւրը ի զուր ելք մը կը փնտռէ լեռնակուտակ հոգերու մէջ :

Նախ, երբեք այսքան ծանր կշռած չէին ամէն մէկ երկրի ներքին հոգերը,— քա – ղաքական, տնտեսական, ընկերային :

Ամէնէն ամուր համարուած վարչա – կարգն ալ կրնայ խախտիլ, եթէ արթուն չկենան :

Վերջին աշխարհամարտէն ի վեր, ան – ընդհատ կը պրկուին օզակները, որ եւ է ցնցում, խլրտում խափանելու համար :

Ապահովութիւն՝ ամէն բանէ առաջ : Ուրեմն յարաճուն հետապնդումներ եւ տագնապահարումներ, ամէն ճակատի վրայ :

Այս տեսակէտէն պերճախօս պատկեր մը կը ներկայացնեն Մ. Նահանգները :

Ներքին ապահովութեան խնդիրը դար – ձած է մղձաւանջ՝ այդ երկրին մէջ :

Մտնուազ յանձնախումբ մը դիչերը ցերեկին խառնած է, երեւան հանելու համար «Հակամերիկեան արարքներ » :

Հետապնդումները այնքան խորացած, տագնապացած են որ, յանձնախումբը հար – ցաքննութեան կը կանչէ պետական պաշ – տօնատարներ և բարձրատեղեան պաններ : Նոյն իսկ նախագահական պալատին պաշ – տօնեաները :

Սպ. պաշտպանութեան նախարարու – թիւնը եւ ուրիշ վարչութիւններ ըմբոս – տացան, բայց ի վերջոյ տեղի տուին :

Յանձնախումբը ամէն լիազօրութիւն տացած է խորհրդարանէն, եւ նախա – գահն անդամ չի կրնար միջամտել : Շատ – չատ չափաւորութեան յորդորներ կը կարդայ, ինչպէս փորձեց վերջերս Այզին – հաուըը :

Իրենէ պատասխան մեծ Հաւատաքնի – չը՝ Մըք Քարթի նախագահն ալ վիրաւո – րեց, հեղնական ակնարկներ ուղղելով :

Հիւլէական զաղտնիքը իրեն հետ բերաւ նոր համաճարակ մը,— լրտեսախտ : Մա – նաւանդ որ, իրական զէպքեր, փաստեր ալ երեւան հանուեցան, Մ. Նահանգնե – րուն, Քանատայի եւ Անգլիոյ մէջ :

Այս նորօրինակ արշաւին հետ զուգըն – թաց, մթնոլորտը կը թանձրացնեն ընկե – րային եւ տնտեսական խլրտումները :

Այլեւս ամենօրեայ դէպքեր են ընդհա – նուր գործադուլները եւ բազքի ուրիշ ցոյցեր, բոլոր ազատ երկիրներուն մէջ :

Երբեմնի հազարներուն տեղ, միլիոններ են որ կը չարժին : Եւ կը չլսուի հանրա – յին կեանքը ժամերով, օրերով կամ չա – բաթներով :

Կացութիւնը չատ աւելի բարդ է Միջին Արեւելքի մէջ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

●

Շարք մը ներքին եւ արտաքին խնդիր – ներ պիտի քննուին այս չաբթու :

Այսօր, երեքչաբթի, տեղի կ'ունենայ Պիտօ – Ամերիաւը տեսակցութիւնը, կարգադրելու համար Սարի վէճը : Օրա – կարգի վրայ են նաեւ Հնդկաչինի խնդի – րը, Ժընեւի խորհրդաժողովը, միացեալ բանակի ծրագիրը եւ ուրիշ հոգեր : Ձա – նազան հոսանքներ կը պահանջեն օր ա – ռաջ Ազգ. Ժողովին քննութեան յանձնել միացեալ բանակի խնդիրը, որու մասին համաձայնութիւն չէ գոյացած տակաւին : Համաձայնաւարները հետզհետէ կը սասա – կացնեն իրենց պայքարը միացեալ բանա – կի դաշինքին դէմ, որ պիտի յանգի Գեր – մանիոյ վերազինման : Իրենց բացառիկ համագումարին մէջ նոր որոշումներ տր – ուած են այս մասին :

Իրազեկներու տեղեկութեանց համա – ձայն, Փլանտա պիտի առաջարկէ կարգ մը զիջումներ ընել կարմիր Զինաստանի, որպէսզի Ժընեւի ժողովը դրժնական ել – քի մը յանգի : Կառավարութեան կարծի – քով, Հնդկաչինի պատերազմը վերջա – նելու լաւագոյն միջոցն է պահանջել Չի – նաստանէն որ դադրեցնէ իր օգնութիւնը : Ամէնքն ալ համոզուած են թէ առանց այդ օգնութեան ըմբոստները չեն կրնար չա – հիլ պատերազմը : Անշուշտ Զինաստան ալ փոխարինութիւն պիտի պահանջէ : Փա – րիզի մէջ կը կարծեն թէ կարելի է ճանչ – նալ նոր Զինաստանը, զայն անդամ ըն – դունիլ Ազգաժողովին եւ վերջնել առեւ – տրական պաչարումը : Ինդիր է թէ մ. Նահանդները պիտի ընդունի՞ն այս պի – ղումները : Փրանսայի պաշտօնական շրը – ջանակներուն կարծիքով, համաչնաւար Զինաստանը իրականութիւն մըն է եւ Ջանկ Քայ Շէք, որ Ֆորմոզա կը դտնուի, երկար առեն պիտի չկրնայ փոխել այս պիճակը : Ուրեմն, եթէ դաշնակիցները ճանչնան Զինաստանի նոր կառավարու – թիւնը եւ այս վերջինը լքէ Հօ Շի Մինը ինչպէս Մոսկուա լքեց Ցունաստանի զօր. Մարկոսը, չատ հաւանական է որ պատե – րազմը ինքնին զադրի Հնդկաչինի մէջ :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Զօր. Նեկիպ, որ միաչն հանրապետու – թեան նախագահ է, յայտարարեց թէ ա – մէն զանք պիտի թափէ բրիտանական զը – բաւման վերջ տալու եւ Եգիպտոսը տահ – մանադրական կառավարութեամբ մը օժ – տելու համար : Այս առթիւ նորէն բացա – տրեց թէ «թեթեւ թիւրիմացութեան մը » հետեւանքով էր որ վերջերս հրաժարա – կան տուաւ :

Միւս կողմէ, Ցեղ. Խորհուրդը պաչտօ – նական զեկոյց մը հրատարակեց որ կ'ը – սէ.—

1.— Ցեղ. Խորհուրդը որ այժմ կը կա – ռավարէ երկիրը, որոշած է տահմանադիր ժողով մը կազմել, ուղղակի ժողովրդա – կան ընտրութեամբ, իրրեւ առժամեայ խորհրդարան : 2.— Տահմանադիր ժողո – վը պիտի բաղկանայ 250 անդամներէ եւ պիտի գումարուի յուլիս 23ին, յեղափո – խութեան տարեդարձին օրը .— 3. Ազատ ընդհ. ընտրութիւնները պիտի կատար – ուին 1956 Ցունուարէն առաջ, կազմելու համար երեսփ. ժողովը, որ պիտի բաղ – կանայ 250 անդամներէ .— 4. Տահմանա – դիր ժողովը երկու գլխաւոր նպատակներ պիտի ունենայ, — քննել եւ վաւերա – ցնել Տահմանադրութիւնը, վաւերացնել օրէնքները եւ կնքուած համաձայնութիւն – ները .— 5. Պաչարման վիճակը պիտի ընդուի Տահմանադիր ժողովին ընտրու – թիւնէն առաջ, յուլիսին.— 6. Թերթերու դրաքնութիւնը ընդուած է անմիջապէս :

Երբ Ցեղ. Խորհուրդը պաչտօնէ քաչ – ուի, անդամներէն ոմանք, մէջն ըլլալով գնդ. Նասըր, պիտի մասնակցին քաղաքա – կան կեանքին :

Վարչապետը, Կամալ Նասըր, որ մինչ – նոյն ատեն Գահիրէի պինուորական կա – ռավարիչն է, յայտարարեց թէ Ցեղ. Խոր – հուրդին անդամները ժողով պիտի դու – մարեն Բ. օր, ճշդելու համար հանրապե – տութեան նախագահին իրաւասութիւննե – րը : Երեսփոխանութեան համար ընտրելի են բոլոր եղիպտացիները, մէջն ըլլալով նախորդ վարչակազմին քաղաքական դէմքերը : Եղիպտոսի խորհրդարանական կառավարութիւնը պիտի նմանի Ֆրան – սայի եւ Իտալիոյ հանրապետական կար – գուսարքին :

Կացութիւնը մեղմացած է : Շատ մը քաղաքական յանցաւորներ պիտի արձակ – ուին : Անգլիահպատակ բանակցու – թիւններն ալ պիտի վերսկսին մօտերս :

× Տիկին Նահաս, Եղիպտոսի երբեմնի ամենազօր վարչապետին՝ Նահաս փաչայի կինը, դատապարտուեցաւ իր ստացուած – քին բռնագրաւման : Թերթերը կը գրեն թէ Տիկինը մէկ միլիոն սթերլին դնած է կաշառքով եւ քաղաքական խաղերով, իր ամուսնին պաչտօնավարութեան ընթաց – քին : Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ ի բացակայութեան : Տիկինը հիւանդ ըլ – լալով, բանտարկութեան պատիժէն ազա – տեցաւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

« ՀԵԾԿԼՏՈՒԹԻՒՆ »

Նոր ստացայ Պոլսոյ վերջին թղթաբե – րը, Փետր. 27էն Մարտ 1, ուր շռնդալից խոչագիրներով կը նկարագրուին Ամերի – կայի Հայերու ընդունելութիւնը Ձէյել Պայարի :

Հեռագրողը « Վաթան »ի թղթակիցն է որ կը պատմէ թէ «Իսթանպուլահայ ա – ռեւտրական Օնիկ Հեփչէն գեղեցիկ ու – դերձով մը ոգեկոչեց Աթաթիւրքը եւ ի վեր հանեց Ձէյել Պայարի ծառայութի – ւնը ժողովրդապետութեան դատին » :

Այս առթիւ, թուրք թերթին խմբագրա – պետը, Ահմէտ Էմին Եալման, կ'ուիտէ.

— « *Ի պատիւ Ձէյել Պայարի Հայերու կազմակերպած ճաշը խիստ փայլուն ան – ցաւ : Նիւ Եորքի տարին վրայ եւ Ամերի – կացիներուն աչքին առջեւ անցեալի բոլոր քէներն ու տեսլութիւնները հաչուեյար – գարի ենթարկուեցան* » :

Թղթակցութենէն կ'իմանամ թէ ճաշը տարբուած էր Ուալտորֆ Ասթորիայի ընդարձակ դահլիճին մէջ :

Եւ, « բառ առ բառ» կ'արձանագրէ Օն – ձիկ Հեփչէնի ճառը, «խանդավառ ծափե – րու մէջ» :

Ցետոյ կ'ամփոփէ Թուրքիոյ Հանրապե – տութեան նախագահին պատասխանը : Ձէյել Պայար պանծացնելով Թուրքիոյ մէջ հաստատուած ազատութիւնը, հաւա – սարութիւնը եւ ժողովրդապետութիւնը, ըսեր է.

— « *Դուք, հայրենակիցներս եւ հայ – կական ծագում ունեցող ամերիկացի քա – րեկամներս, երբ մեզի զաք պիտի տեսնէք որ երկիրը անկեղծութեամբ եւ սիրով պիտի ողջագուրէ ձեզ : Շատ ըսեր թէ Ա. – մերիկան ձգեցէք եւ հայրենիք եկէք : Ո – րոշում տալը ձեր դնահատութեան կը ձգեմ. սակայն դուք անկեղծութիւն պիտի դտնէք* » :

Թուրք խմբագիրը կ'ըսէ թէ «մինչ նա – խագահ Պայար կը խօսէր, հայրենակից – րօտ հեծկլտուքներ կը լսուէին » :

Ձէյել Պայար մէկ օր առաջ ալ ընդու – նած է եղեր «Հայոց պատուիրակութիւնը եւ Նիւ Եորքի առաջնորդը» (Տիրան արք.) :

Ահմէտ Էմին Եալման ժամը ժամին հե – ռագրած էր նաեւ Քալիֆորնիոյ մէջ սար – հուած ընդունելութիւնը, այս առթիւ Պ. Ձորն Մարտիկեանի բերանը դնելով խօս – քեր որոնք լուսաբանութեան կը կարօ – տին :

Այս բոլորին արդի՞ւնքը.— «Երբ մեզի գաբ պիտի տեսնէք որ երկիրը անկեղծու – թեամբ եւ սիրով պիտի ողջագուրէ ձեզ» :

Ուրի՞շ,— Ոչ իսկ Սուլթաններու կողմէ հաստատուած Ագգ. Սահմանադրու – թեան պահպանումը կամ Լոզանի մէջ ո – րոշուած խեղդուկրակ որոշումներուն գործադրութիւնը :

« Հայրենակարօտ հեծկլտուքները» կը զօրե՞ն, եթէ ոչ ափ մը հող, գոնէ ... «լճեալ գոյքերը » վերադարձնելու :

Վ.Ա.Հէ

●

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՔԻ զահլիճը հրաժարեցաւ : Դարձ – եալ Ֆաուըլ Ճէմալիի յանձնուեցաւ նոր դահլիճին կազմութիւնը :

ՀԱՄԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդաժողովը քուէարկեց Մ. Նահանդներուն կողմէ ա – ռաջարկուած հակաբոլչեւիկեան ծրագի – րը, հակառակ Կոստեմալայի ընդդիմու – թեան :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Ազգ. Ժողովը Մարտ 7ին քուէարկեց քարիւղի օրէնքը, որուն հա – մաձայն չահուն յիսուն առ հարիւրը պի – տի տրուի օտար ընկերութեանց : Դեմոկ – րատները 409 երեսփոխան ունին 487ի վը – րայ, բայց քուէարկութեան մասնակցած էին միայն 266 հոգի : Դէմ քուէարկած է – ին 17 երեսփոխաններ եւ Հայրի բոլոր ներկայացուցիչները (53) :

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ընթացիկ ապրանքնե – րու նախարարը, Կոզիկին, պաչտօնանկ եղաւ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ խորհրդային իչխանու – թիւնները մերժեցին զաչնակիցներու ա – ռաջարկը՝ երկրին երկու չրջաններուն միջեւ հաստատուած հսկողութիւնը մեղ – մացնելու համար :

ԻՐԱՆի քարիւղը միանաբար չահա – գործելու համար համաձայնութիւն գո – յացած է զանազան ընկերութեանց միջեւ :

ԳԱՀԻՐէի ռասիկանութիւնը ձերբակա – լեց 41 համաչխարհականներ, որոնց մէկը Մոսկուայի նախկին դեսպանն է, Քամէլ Պիտարի, նախագահը խաղաղութեան յանձնաժողովին :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարչապե – տը Ցունաստան կը ապատաւ այս չաբ – թու : Աթէնքէն կը հետապրեն թէ արժա – նավայել ընդունելութիւն մը սարքուած է այս ճամբորդութեան առթիւ : Առաջին պաչտօնական չիւմն է այս՝ պատերազմի դադարումէն ի վեր : Տոքթ. Ատենաուըը մտանաւորապէս պիտի չանայ զօրացնել տնտեսական կապերը երկու երկիրներուն միջեւ : Պատերազմէն առաջ Գերմանիա կը տրապահէր Ցունաստանի առեւտրական հրապարակին եւ այժմ ալ կ'ուզէ առաջ – նակարգ դիրք մը դրաւել միեւնոյն ատեն ստրածուելով Միջին Արեւելքի մէջ : Վարչապետը պիտի այցելէ նաեւ Թուր – քիա, ուր Գերմանները մեծ գործունէու – թիւն կը ցուցնեն տնտեսական գետնի վրա, :

« ԻՄԱՆԻԹԷ » կործանուց «Օտտո»ի դէմ բացած դատը : Ինչպէս կը յիչուի, աչակողմեան թերթը գրած էր թէ հա – մայնավար թերթերը չատոնց զադրած պիտի ըլլային, թէ արտատահմանէն դր – րամ չստանային : Դատավճիռը կ'ըսէ թէ « Օտտո »ի խմբագիրը ուղղամտութեամբ չարժած է, թէ «Իմանիթէ» անզգաստ պայքար կը մղէ ի չահ օտար երկիրներու եւն. : Միեւնոյն ատեն 12·000ական ֆր. տուգանքի կը դատապարտուին դրամա – տան մը տնօրէնը եւ «Իմանիթէ»ի նախ – կին վարիչը, որոնք իրրեւ վկայ կան – չուած էին, բայց մերժած էին դատարան ներկայանալ : Դատավարութեան ատեն վկայութիւն տուին ներքին գործերու նախկին նախարարը՝ Պ. Պրիւն, ատի – կանութեան վերատեսուչը եւ ուրիչներ՝ դուրսէն տացուած դրամներու մասին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՉԸՐՉԻԼԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԲՈՒՆԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ՄԱՍԻՆ

·Ա

Անգլիոյ վարչապետը իր յուշերու վե – ցերորդ հատորով անգամ մը եւս կը բա – նայ վարագոյրը վերջին Աշխարհամարտի մեծ դէպքերուն վրայ: Ականատես է առա – կայական ըլլալու ճիշդը, բայց եւ այնպէս կը դժուարի թէ կարդ մը խնդիրներ դիտուած են անգլիական ակնոցով եւ չատ մը զգալի որոշումներ դեռ կը քնանան դի – ւանաթուղթերու փոշիներուն տակ: Պի – տի ջանամ քանի մը յօդուածներով ամ – փոփել մեզ հետաքրքրող մասերը:

Կ'արժէ խօսիլ զերմանական զգալի զէնքերու մասին, որովհետեւ բաւական ղրաղեցուցած են բրիտանական զահլիճը եւ պինուորական իշխանութիւնները:

Վ–1 թռչող ռումբերէն վերջ Անգլիա կը դանուի Վ–երկու հրթիռներու սպառնա – լիքին տակ: Բարեբախտաբար, զգալի ապատարկուքիւնները, լրտեսական իրենց լայն ցանցին չնորհիւ՝ օրը օրին կը հետե – ւին Գերմանացիներու աշխատանքին, այնպէս որ, երբ գլանաձեւ Վ–2ները կ'ե – բեւան անգլիական հողին վրայ, արդէն որոշ միջոցներ ձեռք առնուած են՝ նոր զէնքը չեզեքացնելու համար: Փորձերու առեն Վ2 հրթիռէն հատ մը կ'իյնայ Շուէտի վրայ: Անգլիացիները անմիջա – պէս միջոց կը գտնեն իրենց երկիրը փո – խադրելու կատրները եւ մանրամասնօրէն ուսումնասիրելու նոր զէնքը:

Անչուշտ կը յիշէք: Վ2ը ութսուն քիլո – մեթր օդին մէջ բարձրանալէ ետք, 320 քիլոմեթր անդին վար կը ձգէր հազար քիլօ ծանրութեամբ ռումբ մը:

« Կը խորհինք թէ Օղոստոսի վերջը մեր բանակները պիտի յաջողէին թշնա – մին քշել Լոնտոնէն 320 քիլմ. անդին (հրթիռին տարողութեան սահմանը), սա – կայն թշնամին կրցաւ մնալ Վալխերէնի եւ Լա Հէյի մէջ: Առաջին երկու հրթիռ – ները Անգլիոյ մայրաքաղաքին վրայ նետ – ուեցան սեպտ. 8ին, Վ–1 թռչող ռումբե – րու դանդաղացային ոմբակոծութենէն ետք: Առաջինը ինկաւ Չիզուիքի վրայ, երկրորդը՝ Էփիենի, եւն»:

Անգլիոյ վրայ արձակուած 1200 հրթ – ռիռներուն գոհ կ'երթան, — թիւերը կը – լորցնելով — մօտաւորապէս 2700 մեռեալ եւ 6500 վիրաւոր: Ամերիկեան օդային ոոմբիլը անընդհատ կը ոմբակոծէ զէնքը արտադրող գործարանները եւ այն տեղ – երը՝ ուրկէ կը նետուէին ռումբերը: Զո – հերու համեմատաբար պզտիկ թիւը կը բացատրուի այս ձեւով:

Ձակատագրական դեր կատարելու սահմանուած այս Վ–երու չարքին թիւ ե – րեք զէնքը պիտի ըլլար 120 մեթր երկայ – նութեամբ եւ չիսուն նոյն մեծութեամբ նոր ձեւի փողերով 152նոց թնդանօթ մը, աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել չիսուն գըլ – խանի հրէշ մը: Բարեբախտաբար փոր – ձերը կը ձախողին եւ մէկդի կը դրուի այս զէնքին ուսումնասիրութիւնը:

Հակառակ թիւ 3ի անյաջողութեան եւ Վ1, Վ2ի անբաւարար արդիւնքին, հիթ – լէր յամառելով իր որոշումներուն մէջ, չուզեր մոիկ ընել ռազմամթերքի նախա – պար Շփերի խորհուրդները, «զադրեցնել նոր զէնքերու շինութիւնը եւ ուժ տալըմ – բաձիգ եւ որսորդ օդանաւերու արտա – դրութեան»:

Չըրչիլ կ'ընդունի թէ այդ պարագային Անգլիոյ կորուստները չատ ծանր պիտի ըլլային, որովհետեւ Վ2ի մը համար ծախսուած դումարով, Գերմանացիները պիտի կրնային շինել օդանաւ մը, որուն նետելիք ռումբերը, միջին հաշուով, 125 անգամ աւելի պիտի ըլլային:

Պատերազմէն եռք հրատարակուած տե – ղեկագիրներէն յստակօրէն կ'երեւայ, թէ կուռ եղքին վրայ ազդելու կոչուած սոյն զէնքերը, իրականին մէջ խոշոր աւերներ չեն գործած:

Ի հարկէ քանի մը հազար հոգիի մահը զարհեալ մեծ դժբախտութիւն է, սակայն համեմատաբար միւս կորուստներուն՝ անձնական, ժողովուրդի մը դիմադրական կորովը ակարացնելու համար: Զենք դի – տեր ի՞նչ պիտի ըլլար այդ հակազդեցու – թիւնը, եթէ Գերմանացիները միւսներէն առաջ գտած ըլլային հիւլէական ռումբը եւ նետէին Լոնտոնի վրայ:

Գործնական եւ հետաքրքիր Ալպիոնին աչքին չի վրիպիր սակայն, ապագայ պա – տերազմի մը մէջ հրթիռներուն կատարե – լիք մեծ դերը: Եւ կ'որոշէն «խաղաղու – թեան առնն իսկ պահել դիտաւորու – մեծարժէք մասնագէտներու սպայակոյտ մը, անոնց տրամադրութեան տակ դնելով անհրաժեշտ բոլոր միջոցները ուսումնա – սիրելու հրթիռ զէնքերը, եւն.»:

Հրթիռներու մասին բաւական քան դր – ուած է թէեւ, բայց, նորէն յօդուած մը յատկացուցինք՝ քանի մը նկատումներով:

Նախ ցոյց տալու համար, թէ յոխոր – տալով, մեծ – մեծ խոստանալով պատերազմ չի շահուիր: Հում նիւթերու, ծանր ճար – տարարութեամբ, նիւթական լայն միջոց – ներու չափ կարեւոր է դիւանագիտութիւ – նը եւ ինքնահաւանութեամբ կուրացած պետական վարիչ մը կրնայ իր ժողովուր – դին «մայրը լացնել»:

Կ'ընդունինք որ, Միացեալ Նահանգնե – րու բարոյական, նիւթական ահաւոր ու – ժը նժարին մէջ նետուելէն ետք, այլեւս որոշուած էր Գերմանիոյ ճակատագիրը, եւ Հիթլեր, եթէ նոյնիսկ մոիկ ընէր Շփերի խորհուրդները, պիտի չկրնար յաղթել: Սակայն, ուրիշ առիթներով ու – րիշ խրատներ ալ տրուած էին եւ չէր ու – զած լսել: Վ–երու ճգնիմ արդիւնքէն դա – տելով, քայլութիւնը պիտի ուներ ան – միջապէս զադրեցնելու անհիմաստ ոմբա – կոծութիւնը, խնայելով երկու կողմերու անմեղ զոհերուն:

Ցեւոյ, մենք եւս կը միանանք Չըրչիլի դովելու համար Անգլիացիներու բարոյա – կան մեծութիւնն ու պզտարիւնը: Ցու – շագիրը մանաւորաբար կը ծանրանայ « Մեծ Լոնտոնի» բնակչութեան առնա – կան կեցուածքին վրայ: Ուրիչ ժողո – վուրդներ, — նոյնքան քաջ — ընդունա – ցան այս ճշմարտութիւնը, եւ իրենց յար – դանքի տուրքը տուին արդէն:

Ամէնէն վերջը, մեզ հետաքրքրող փոքր մանրամասնութիւն մը:

Ինչպէս ըսինք, երբ կը սկսին տեղալ Վ–երը, Անգլիացիները կ'որոշէն 320 քի – լոմեթր անդին քշել ռումբերու մեկնա – կէտերը, ուրիչ խօսքով, Փրանսա զէնուր հանելէ վերջ արագացնել պատերազմը: Արդ, ինքնաբերաբար մեր զբչին ծայրը կուգայ հետեւեալ հարցումը.— Ի՞նչ պիտի ըլլար պատերազմին վախճանը, ե – թէ Գերմանացիները երկու տարի առաջ սկսէին ոմբակոծել Անգլիան: Ա՛յսպէս չե – զո՞ւ առաջին Աշխարհամարտին: Երբ հայ ժողովուրդը մահու – կենաց հարցական – ներն առջեւ կեցած էր, երբ Ռուսերը ետ ու առաջ կը խաղային Կովկասեան ճակատին վրայ, իսկ Համաձայնականները կը «պարտուէին» Տարտանէլի առջեւ ափ ի բերան ձգելով Թուրքն ու Գերմանացին:

Օր մը խնայպէս պիտի բացուի՞ պե – տական հաշիւներու գաղտնի ծալքերը:

ՉԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ԱՆՀԵՏԱՑՈՂ ԴԷՄՔԵՐ

ՄԵՍՐՈՊ ՔՀՆ. ՕՐՋԱՆԵԱՆ

•

Ողբացեալ քահանան, որ Փետրուար 14–ին, եղերական պարագաներու տակ, Պաղ – տատի մէջ զոհ գացած էր ինքնաշարժի արկածի մը, չատ կէս դար ծառայած է հայ ժողովուրդին, իբրեւ կրթական մը – չակ եւ հոգեւոր հովիւ:

Ծնած էր 1882ին Մարաշի Քիւնպէթ թաղին մէջ: Աւազանի անունով՝ Սիրա – կան: Երկար տարիներ ուսուցչութիւն ը – րած ըլլալով, «Սիրական խօճա» ժողովր – դական անունով ճանչցուած էր բոլորէն:

Կիլիկիոյ ամէնէն հայաչատ քաղաքն էր Մարաշ, որ ունէր վեց առաքելական, ե – րեք բողոքական, մէկ հայ կաթոլիկ եւ մէկ լատինական եկեղեցի: Իւրաքանչիւր եկեղեցի դպրոց մը ունէր իր կողքին:

Սիրական նախնական կրթութիւնը ը – ստացած էր իր թաղի Ս. Սարգիս եկեղե – ցւոյ դպրոցին մէջ: Կանուխէն կորնդաց – ած էր իր ձնողքը:

Կիլիկիոյ մայրավանքի Ժառանգաւո – րաց վարժարանին համար աշակերտ մը ուղուած ըլլալով Մարաշէն, վեց եկեղե – ցիներու թաղական խորհուրդներուն հա – ւանութեամբ 1898ին Սիս դրկուեցաւ Սի – րական Օրջանեան:

Կիլիկիոյ աթոռը թափուր էր այդ օրե – րուն: Մկրտիչ կաթողիկոս Քէշիշեան (Մարաշցի) վախճանած ըլլալով, տեղա – պահ կարգուած էր Կիրակոս եպիսկ. Փէք – մէզեան, որ Ժառանգաւորաց վարժարան մը բացած էր, սակաւաթիւ աշակերտնե – րով, կղերական եւ ուսուցիչ պատրաս – տելու նպատակով:

Օրջանեան չորս տարի մնաց Սիս եւ վարժարանին շրջանը աւարտեց 1902ին:

Իր ծննդավայրը վերադառնալով, երեք տարի իբրեւ ուսուցիչ պաշտօնավարեց Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ նախակրթարանին մէջ:

Սակայն ուսման պապակը չէր յագե – ցած իր մէջ, աւելի բարձր վարժարան մը կ'ուզէր յաճախել՝ կատարելագործուելու համար:

Յօդուածագրքի մը մէջ, որ չատ մա – հու լոյս տեսաւ Պոլսոյ «Մարմարա» թեր – թին 15, 16, եւ 17 Փետր. 1954 թիւերուն մէջ, հանդուցեալը կը գրէր.

— « Սիսի մայրավանքի Ժառանգաւո – րացին մէջ տասցած չորս տարուան ու – սումն թերի եւ անբաւարար նկատելով, կը զգայի բարձր կրթութեան պէտքը, որ կը մղէր զիս աշակերտելու այնպիսի վարժարան մը, որ գոհացում տար կրթա – կան, ազգային եւ կրօնական տեսակէտ – ներով, մանկական տարիներէս ի վեր իմ մէջ ծնած, տնած եւ արծարծուած բուռն փափաքները»:

1905ի ամառը Արմաշի վանահայր Թոր – գոմ Ծ. Վ. Գուշակեան նամակ մը գրելով Մարաշի առաջնորդ Փառէն վրդ. Մելքոն – եանի, երկու աշակերտ կ'ուղէր դպրե – վանքին համար: Սիրական Օրջանեան կ'ըլլայ այդ աշակերտներէն մէկը:

1905ի աշնան կը հասնի Արմաշ եւ երեք տարի կը հետեւի դպրեվանքի դասըն – թացքին, զոր կ'աւարտէ 1908ին: Մեսրոպ վրդ. Նարոյեանի տեսչութեան օրով: 13 չրջանաւարտներէն վեցը, որոնց մէջ Սի – րական, կ'որոշեն հետագրօն դառնալ: Սակայն նախ քան ձեռնադրութիւնը, Օս – մանեան Սահմանադրութիւնը հռչակուած եւ Թուրքիոյ ներքին կեանքը հիմնովին յեղաշրջուած ըլլալով, բոլորն ալ կը հր – աժարուին իրենց մտադրութենէն եւ կը նախընտրեն նուիրուիլ ուսուցչական աս – պարէզին եւ քահանայութեան:

Մարաշ վերադառնալով, չարունակ կը պաշտօնավարէ տեղւոյն Ազգ. Կեդր. վար – ժարանին մէջ, նախ իբրեւ ուսուցիչ, ա – պա իբրեւ տնօրէն: 1910 – 11 չրջանին կը վարէ Սիսի ազգային վարժարանը:

1909ին կ'ամուսնանայ մանկապարտիզ – պանուհի Օր. Լուսաբեր Սամուէլեանի հետ, որուն հայրը՝ Սարգիս Սամուէլեան հիմնադիր եւ տնօրէն եղած էր կեդր. վարժարանին եւ իբրեւ . յեղափոխական գործիչ նահատակուած 1895ի կոտորա – ծին:

Օրջանեան կը պաշտօնավարէր այս վարժարանին մէջ, երբ 1915ի ընդհանուր տեղահանութեան օրերուն բնտանեօք կ'աքսորուի առաջին կարաւանին հետ դէպի Հալէպ, անկէ՝ Համայի մէկ գիւղը, ուր ամբողջ չորս տարի կ'ապրի մեծ զըր – կանքներու մէջ, ենթակայ՝ մահուան տարատիպին, կորնդնելով քանի մը ան – ձատի զաւակներ, որոնցմէ կը վերապրի մէկը միայն՝ Պարոյր, որ ներկայիս պատուաբեր պաշտօն մը ունի Քէրքիւք՝ Իրաքեան Քարիւղի ընկերութեան մէջ:

Չինուադարին Կիլիկիան զբաւուած էր դաշնակից բանակին կողմէ: Մարաշի չր – ջանը կը գտնուէր Անգլիացիներուն ձեռ – քը: Հոգիէն ու նոյն ժողովուրդէն փրթած տարաշխարհ բայց նոյնացեզ վկայութիւն – ներու: Համաձայն չենք Օշականին, որ կը մերժէ Հայոն քաղքենի ապրումները. առնուազն՝ կ'արժեդրկէ այդ ապրումնե – րու հարազատութիւնը: Համաձայն ենք, որ ամէնէն օտար միջավայրն իսկ մեզմէ առաքինութիւն մը կը փոխանցէ մեր զը – րականութեան: Եթէ մարդկեղնականէն, մարդկայինէն ու համամարդկայինէն խրտչում մը ունինք՝ իբրեւ Հայու մեր արժանապատուութեան մէջ խորապէս խոցուած ժողովուրդ եւ մարդ, ապրիկա պատճառ մը չէ, սակայն, որ հայ գրա – կանութեան համար անբաւար կամ տար – բաղաս հռչակենք՝ ինչ որ հայ հոգէն ու դիւղէն չէ, կամ՝ մեր հոգիի մեծութե – թենէն չի գար բառին ու բանին (վէպ): Պիտի ուղէինք, որ հայ գրականութիւնը — իր ոչ ցեղային, այլ՝ մարդկային ընդ – հանրական նկարագրով — խօսէր մեզի՝ մեր անսահման կարելիութիւններէն, մեր արժանիքներէն ու ընդունակութիւննե – րէն, երբ ճշմարտութիւն է մանաւանդ՝ որ, Ոսկեդարէն ու Սրբազան գրականու – թենէն մինչեւ աշխարհիկ ապրում ու յե – դափոխական եւ հայրենասիրական գրա – կանութիւն, մարդկայնականը չատ հաչա – ու ներդաշնակ է ազգայինին ու ապազ – գայնականին հետ:

(Շար.)

ԴԱՐ ՄԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

★

Առանց մեծ համարձակութիւն ու յան – դգնութիւն տալու, բայց հրաւիրելու հա – մար զանոնք, որ դիտակին ապրելու սահմանուած ժողովուրդ մը ըլլալու, ապ – րած ըլլալու մեր փառքին, հաւատան Հա – յութեան հրաշքին, — որովհետեւ, մը – չակոյթ եւ գրականութիւն՝ կենսունա – կութեան դիտական ապացոյցներն են ազ – գերու համար:

Փնտռեցէք, տասնեւհինգ դարերու մեր պատմութեան մէջ, «փոքր ածուի» մեր որակը մեծ հռչակող ցաւին ու արիւնին երակը, ու պիտի հաստատէք՝ թէ մահն ու կեանքը այնքան մօտ չեն եղած իրա – րու, որքան Հայութեան տարողնումը, կոտորածն ու որբութիւնը, ու նոյն Հա – յութեան իմացական վաստակի կենսանո – րոգ ուժը, կենդանութիւնը, իրաւութիւ – նը: Փնտռեցէք որեւէ ժողովուրդ, որ, անհատական թէ հաւաքական կեանքի մեր պայմաններուն մէջ, չինած ըլլայ իր Ոսկեդարը, իր Միջնադարը, իր Զարթօն – քը ու վերջին հարիւր տարուան փառե – րը:— Փառք, որովհետեւ ուրիշներ հեղ – ձամահ եղած պիտի ըլլային կամ ցամքե – ին, այդքան արիւն ու թիւ տալէ ետք, կամ՝ պիտի ստրկանային նաեւ իմացա – պէս, այդքան երկար առեն իրենց սահ – մանափակ քանակը բաժնելէ ետք աշխար – հի չորս անկիւններուն, ու ազդային են – թարկուելէ ետք քաղաքական, տնտեսա – կան ու ընկերային այն պայմաններուն՝ որոնք ժողովուրդ մը կը վերածեն տարա – բոյս հաւաքականութեան ու անենթահող բազմութիւններու: Չեզանք ամբոխ, չե – զանք խուժան, անջատուեցանք՝ սակայն չբաժնուեցանք, մեր տառապանքն ու վիշ – ը՝ աւիշ դարձան մեզի, ու, միշտ, ա – ռոր համար ալ ապնիւ ու բարձրորակ մա – քի ստեղծագործութիւններ կամ հոգի ճառագայթումներ եղան զրական մեր սե – ւեռումները: Չենք ստորագրեր յայտա – րարութիւն մը, որ պիտի յաւակնէր հռ – չակել՝ թէ հայ զրականութիւնը ամբող – ջական նուաճումներ իրագործեց, — բա – ուին ոչ մակերեսային իմաստով. սակայն, կրնանք ապրիլ հպարտութիւնը՝ անկա – րելի գոյութիւն մը յաւիտենացուցած ըլ – լալու, — ինչ որ, կը կրկնենք, կենսու – նակութեան դիտական փաստ մըն է, եւ ոչ՝ ձրի յաւակնութիւն մը: Հպատակ, կթոտ ու նուաստ ժողովուրդ մը, «գրա – կանութիւն ընելու» նուաղագոյն արժա – նիքն իսկ պիտի չկարենար վերածել գոր – ծի, ու առով իսկ իր չբլլալու փաստը պի – տի ընծայէր պատմութեան: Մենք, հա – կադիր կեցուածքով մը, արժեցուցած ենք մեր մեծութիւնը: Պիտի ըսենք,— հե – զած ենք պատմութիւնը՝ մեր հանճարն ու կենսունակութիւնը մկրտելով արեան, չարիքի ու մահուան աւազանին մէջ:

Կ'ուղէինք, որ մեր զրականութիւնը պատմէր այս հրաշքը: Սա էջերուն վրայ տողանցող անունները, կեանքերն ու գործերը, պատմէին մեզի՝ մեր անկարե – լի գոյութիւնը, մեր փառահեղ գոյու – թեան փաստին հետ մէկտեղ: Եւ որպէս զի անմէջ հաւատք ու հպարտութիւն չբլ – լար հայ մարդուն զերադասութեան զգա – ցումը, պիտի ուղէինք նաեւ՝ որ մէկ դարու զրական մեր վաստակէն մէջբե – ռած էջերը, իրենց զարկով ու զոլով, իրենց անձի ու մարդկայնականի բաբա – խումով, իրենց խորքով ու արտայայտու – թեամբ՝ իմացուէին ու ապրուէին, դառ – նային մեր մտքին ու հոգիին նետուած ճառագայթներ, զմեզ մեզի ճանչցնելու սահմանուած անդրադարձ ձայներ, ազա – զակներ: Անցեալէն ներկայերկարաձգուած ու ներկան անցեալին կամրջող վկայու – թիւններ: — Ի՞նչ է, ի վերջոյ, զբրք մը, որ, իր կարգին, ուրիչ մատուցումի մը չի ապասեր, մտքի ու սրտի չաղկապում մը ստեղծելու համար չրջանէ չրջան, սե – րունդէ սերունդ,— անվախճան ապագան կերտելու համար:

Ու հիմա, դէմն ենք արդէն առաջա – դրութեան մը, որ մերն է:— Կ'ուզենք սեղմել, համրուած սա էջերուն մէջ, 1850 — 1950 մեր մէկ դարու զրական վաստա – կը, հանդէս մը ստեղծելու համար նոյն հոգիէն ու նոյն ժողովուրդէն փրթած տարաշխարհ բայց նոյնացեզ վկայութիւն – ներու: Համաձայն չենք Օշականին, որ կը մերժէ Հայոն քաղքենի ապրումները. առնուազն՝ կ'արժեդրկէ այդ ապրումնե – րու հարազատութիւնը: Համաձայն ենք, որ ամէնէն օտար միջավայրն իսկ մեզմէ առաքինութիւն մը կը փոխանցէ մեր զը – րականութեան: Եթէ մարդկեղնականէն, մարդկայինէն ու համամարդկայինէն խրտչում մը ունինք՝ իբրեւ Հայու մեր արժանապատուութեան մէջ խորապէս խոցուած ժողովուրդ եւ մարդ, ապրիկա պատճառ մը չէ, սակայն, որ հայ զրա – կանութեան համար անբաւար կամ տար – բաղաս հռչակենք՝ ինչ որ հայ հոգէն ու դիւղէն չէ, կամ՝ մեր հոգիի մեծութե – թենէն չի գար բառին ու բանին (վէպ): Պիտի ուղէինք, որ հայ գրականութիւնը — իր ոչ ցեղային, այլ՝ մարդկային ընդ – հանրական նկարագրով — խօսէր մեզի՝ մեր անսահման կարելիութիւններէն, մեր արժանիքներէն ու ընդունակութիւննե – րէն, երբ ճշմարտութիւն է մանաւանդ՝ որ, Ոսկեդարէն ու Սրբազան գրականու – թենէն մինչեւ աշխարհիկ ապրում ու յե – դափոխական եւ հայրենասիրական գրա – կանութիւն, մարդկայնականը չատ հաչա – ու ներդաշնակ է ազգայինին ու ապազ – գայնականին հետ:

(Շար.)

քը: Լոյսի ու յոյսի օրեր էին: Կիլիկիան կոչուած էր դառնալ «Ազգ· Օջախ»: Վերապրող տարագիրներուն հետ, Օրջան – եան եւս աքսորավայրէն ընտանեօք կը վերադառնայ իր ծննդավայրը, նուիրուելու համար սիրած գործին:

1919ի աշնան Ֆրանսացիները Անգլիա – ցիներուն կը յաջորդեն Մարաշի մէջ: «Մելլի» շարժումը հետզհետէ կը ծաւալի: 1920 Յունուար 21 — Փետր· 7 տեղի կ'ունենայ Մարաշի հերոսամարտը, որ կը վերջանայ աղէտով մը:

Ամբողջ երեք տարի աշխարհէն կտրուած, ահ ու տարտափի մէջ ապրելէ վերջ, 1923ին Մարաշի Հայերը կ'արտօնուին հեռանալու քաղաքէն ու կ'ապաստանին Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Իրաքի հիւրընկալ հողերուն վրայ:

Օրջանեան այս նոր հայրենիքին մէջ ալ կը նուիրուի ուսուցչական առաքելքին, միշտ իր կնոջ հետ միասին, պաշտօնավարելով Դամասկոսի, Զահլէի, Քէրքիւքի եւ Մուսուլի ազգային երկսեռ վարժարաններուն մէջ: Տարիներով տնօրէնը եղած է Քէրքիւքի եւ Մուսուլի դպրոցներուն:

Ընդառաջ երթալով Քէրքիւքի հայու – թեան մխիթարու բաղձանքին, Սիրական վարժապետ, քահանայ կը ձեռնադրուի 1931ի Վարդավառի կիրակին Պաղտատի եկեղեցիին մէջ: Երկար տարիներ քահանայագործած է Քէրքիւքի, ապա Մուսուլի մէջ, նոյն տաճն վարելով սոյն քաղաքներու դպրոցները:

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն վերջ, Պաղտատի ազգային իշխանութիւնները հրաւիրեցին դինքը իբրեւ քահանայ: Անկէ ի վեր կը պաշտօնավարէր Պաղտատի մէջ, պարբերաբար այցելութեան ելլելով դէպի Իրաքի հեռաւոր գիւղերը, ուր քահանայ չկայ:

Վերջին անգամ, հայկական Ծնունդին առթիւ գացած էր Քէրքիւք, որ առանց քահանայի մնացած է: Տօնական օրերէն վերջ, վերադարձած էր Պաղտատ, ուր պատահեցաւ ինքնաշարժի ծանօթ արկածը, որ վերջ պիտի տար իր այնքան բեղուն կեանքին:

Տարիներէ ի վեր կ'աշխատակցէր պատգան թերթերու՝ յօդուածներ գրելով ազգային, կրթական եւ կրօնա – բարոյական նիւթերու շուրջ: 1914ի պատերազմէն առաջ թղթակիցն էր «Ժամանակի»ի: Գրած է Սուրիոյ հայերէն թերթերուն մէջ: Վերջին տարիները կանոնաւորաբար կ'աշխատակցէր «Մարմարա»յի, « Գոյամարա»ի եւ «Հայաստանի Կոչնակի»ն:

Հակառակ իր տարիքին, չատ աշխոյժ էր տակաւին եւ աշխատելու մեծ եռանդ ունէր:

Իրմով կ'անհետանայ դէմք մը, որ յիւսուն տարի հաւատարիմ մնաց իր ընտրած ղոյզ ասպարէզներուն, որոնց համար կոչում եւ լուրջ պատրաստութիւն ունէր:

Ինչպէս կը գրէ Գարեգին պատրիարք, «Մեր եկեղեցին կորսնցուց իր սակաւաթիւ արժանաւոր եկեղեցականներէն մին»: Ս.

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

★

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կիրակի (28 Փետր·) կէսօրէն վերջ, Սալ Մաղնոյի ընդարձակ սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ Հայ Աբեղաներու եւ Աբեղներու կազմակերպած հանդէսը, «Վարդանանց»ի առթիւ: Ժամանակէն առաջ սրահը լեցուած էր:

Հանդէսը բացուեցաւ «Իմ Փորոտա – ն»ով, որ ունկնդրուեցաւ յոտնկայս: Ապրանպատ Ս· Թօքաթլեանի բացման խօսքէն վերջ, սկսաւ դեղարուեստական բաժինը, մասնակցութեամբ Մարսէյլի եւ շրջան – ներու երկու հարիւրեակ Աբեղաներու, Աբեղներու, գայլիկներու եւ թեւիկներու: Բեմին ճակատը ամբողջապէս ծածկուած էր Քաջն Վարդանի նկարով որուն առջեւ ծնրադիր, Աբեղներ եւ Աբեղոյհները բարեւի կեցած՝ ունկնդրեցին «Նորահրաշէը»: Ապրանպատուհի Ալիս Թարութիւնեանը սահուն առոգանութեամբ կարդաց դեղեցիկ ուղերձ մը «Վարդանանց» առթիւ: Ապա երգուեցաւ «Ազատութեան այն վառ սէրը»: Թեւիկները եւ գայլիկները խմբովին արտասանեցին Վարդանին նուիրուած բանաստեղծութիւն մը:

Օրուան բանախօսն էր Սէն – Ժերմէն հոգեւոր հովիւ Սահակ քահանայ Շամլեան որ յուզումով խօսեցաւ Վարդանանց մասին, բացատրելով Աւարայրի ճակատամարտին էական կէտերը: Ի վերջոյ անդրադառնալով դպրութիներու ներկայ վիճակին, չեշտեց մայրենի լեզուին փըրկարար դերը, թելադրելով ծնողներուն, որ ամէն միջոց ի գործ դնեն իրենց զաւակներուն հայերէն սորվեցնելու համար:

Բանախօսութիւնէն վերջ, քաղաքի Ա – բեղոյհներու «Արաքս» խումբը յաջողութեամբ կատարեց զանազան մարզանքներ: Այս խումբին հագած ճերմակ հագուստները քիմիական նիւթով մը պատրաստուած ըլլալով, պարզ լոյսի տակ ճերմակ, իսկ սեւ լոյսի տակ, հրապուրիչ կապոյտ գոյնով մը կը փայլէին:

Կարճ դադարէ մը ետք, տեղի ունեցաւ Աբեղներու Պոմոնի խումբին մարզանքը, որուն հետեւեցան նաեւ նոյն շրջանի գայլիկներու ծնծղաներով, իսկ Սէն Լուի գայլիկներու դունդերով մարզանքները: Խմբապետուհիներ՝ Ե· Կեօշկարեան, Լիւսի Նազարեան, Էօժ· Թէլեան պնդահատելի աշխատանք կատարած էին:

Գովասանքի արժանի էին նաեւ միւս խմբապետուհիներէն Քրիստինէ Շաքարեան: Մ· Կիրակոսեան, Ա· Զորպաճեան, Ս· Մարկոսեան եւ Մ· Աչճեանը, եւ խմբապետներ՝ Յ· Բարայեան, Կ· Յարութիւնեան եւ Ս· Թօքաթլեան:

Երկրորդ բանախօսն է Աբեղներու Մարչէլի մասնաճիւղի պատասխ նախագահ Պ· Տիրան Թէքէեան, որ երկար տեսնէ ի վեր սրտանց կապուած է միութեան: Մեր բարեկամը ուրախութիւն յայտնեց որ տարուէ տարի Միութիւնը աւելի կը զօրանայ եւ նոր նուաճումներ կը կատարէ:

Գնահատանց տիկին Մանուչ Մ· Շամլեանի ջանքերը, եւ աւելցուց· «Սիրելի Աբլներ եւ Աբենոյհներ, ձեր նշանաբանն է «միշտ պատրաստ»: Այս բառը երկու օր առաջ սորվեցայ: Կը թելադրեմ ձեզի հաւատարիմ մնալ ձեր նշանաբանին: Եթէ հայութիւնը 1914ի պատերազմին պատրաստ ըլլար, տարբեր կ'ըլլար մեր ազգին վիճակը»: (Մարբեր):

Պոմոնի Աբիները մեծ յաջողութեամբ քանի մը բուրդեր կազմեցին եւ զեղարուեստական, սկաուտական բաժինը վերջացաւ:

Երկրորդ բաժինը յատկացուած էր «Աւարայրի Արծիւ»ի ներկայացումին: Բծախնդրութեամբ, ճարտուած էին համապատասխան տարազները եւ զարդարանքները: Բոլոր դերակատարները նախկին եւ ներկայ Աբի – Աբենոյհներ ; իրենց դերերը լաւ սորված էին եւ յաջող խաղար – կութիւն մը կատարեցին: Այս տղաքը եւ աղջիկները Ֆրանսայի մէջ ծնած ու մեծացած են, բոլորն ալ հայերէն դրել – կարդալ գիտեն, կարզապահ են եւ հայրենասէր: Նախկին Աբիներէն կան ամուսնացածներ եւ զաւակի հայր ,սակայն կը պահեն իրենց կապերը Միութեան հետ եւ միշտ պատրաստ են իրենց պարտականութիւնները կատարելու, միութեան եւ ազգային ուրիշ գործերու մէջ: Աբիներու նախկին խմբապետ Զ· Մելոնեան եւ ուրիշներ օգտակար դործ կատարած են, այդ տղաքը օրինակելի վիճակի հասցնելու համար:

Վարդանի դերը կը կատարէր նախկին աբի Մակարեանը, Վասակի դերը նոյն – պէս նախկին Աբի Օհանիկ Ճարայեանը, Շուշանիկին՝ խմբապետուհի Ալիս Թարութիւնեան, Զարուհիին՝ խմբ· Մարի Աշճեան, Ղեւոնդ երէցին՝ խմբ· Սարդիս Թօքաթլեան: Բոլորն ալ յաջող էին: Շնորհաւորելի էին նաեւ նոր Աբիները:

Ներկայացումի յաջողութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառեց հանդիսականներուն, որոնք խանդավառութեամբ կը ծափահարէին:

Ամէնէն վերջ, վարագոյրը բացուելուն բեմի վրայ երեւցաւ յուզիչ կենդանի պատկերը: Գոյնզգոյն լոյսերու տակ, դիմանկար մը Աբիներ, գայլիկներ, աբե – նոյհներ եւ թեւիկներ, մաս մը ծնրադիր, մաս մը կանգնած, բարեւի կեցած իրենց աչքերը յառած էին Վարդանի հսկայ նկարին, միաժամանակ ունկնդրելով Ալիս Շամլեանի «Լուեց ամպերը» երգը:

Երբ հանդէսը վերջացաւ, բոլոր բերանները կը լսուէր.— « Կեցցէք աղջիկներ , կեցցէք տղաք »: ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ԲԱՐԵԿԱՄԸ.— Ամօթ չէ՞ քեզի, ինչո՞ւ չարունակ կինդ կը ծեծես :

Պ· ԱՄԲԱԿՈՒՄ.— Կը ծեծեմ, որովհետեւ չարունակ տունէն կը փախչի :

ԲԱՐԵԿԱՄԸ.— Տիկին, ինչո՞ւ չարունակ տունէն կը փախչիք :

ԿԻՆԸ.— Ի՞նչ ընեմ, որովհետեւ չարունակ կը ծեծէ զիս...

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

★

Որպէսզի որեւէ չփոթութեան տեղի չտրուի, Փարիզի Հայ Աղքատախնամի վարչութիւնը պարտք կը համարի տեղեկացնել հասարակութեան թէ ինչ պայմաններով կ'ընդունուին ծերերը Հանդատեան Տուներու մէջ.—

Ա) Եթէ թեկնածուներուն բնակած շրջանի նահանգապետարանը առորագրէ վարչութեանս հետ (անշուշտ պէտք եղած քննութիւնները կատարելէ ետք) պայմանագիր մը թէ կը ստանձնէ վճարել այն օրականը որ որոշուած է Սէն է Ուազի նահանգապետութեան կողմէ:

Բ) Երկու Հանդստեան Տուները վերապահուած են միայն 14 Յուլիս 1905ի օրէնքէն օգտուողներու համար:

Վերոյիշեալ երկու պայմաններն են որ մեզ կը ստիպեն չընդունիլ.—

Ա.— Անոնք որոնց նահանգապետարանը չուզեր առորագրել վերոյիշեալ պայմանագիրը եւ կ'առարկէ թէ սուղ են պայմանները: Դժբախտաբար ընկերութիւնս իրաւունք չունի փոխզիջումներ կատարելու :

Բ.— Անոնք որ պիտի ուզէին վճարել իրենց ծախքը, ըստ 14 Յուլիս 1905ի օրէնքին, սոյն հաստատութիւնները վերապահուած են որոշ ապահովութիւն չունեցող – ներու համար :

Միութիւնս կը ցաւի որ չի կրնար պատհացում տալ վերոյիշեալ պարագաներու մէջ գտնուող մեր ծերերուն, որոնք նոյնքան եւ աւելի պէտք ունին հանգիստի :

Այս պարագաները նկատի առնելով, անհրաժեշտ կը դառնայ հաստատել Հանդստեան Նոր Տուներ մասնաւորապէս հասարակաց շրջանին մէջ: Այդ մասին հայ – կական միութիւններ պէտք է դիմում կատարեն Աէրի մօտ (նախկին ԻՐՕ) որ – պէսզի որոշ դրամագլուխ մը եւս տրամադրուի սոյն նոր հանդստարանը չինելու համար :

Կան նաեւ ծերեր որոնք չունենալով նիւթական լրիւ ապահովութիւն առանձինն ապրելու, կրնային օգտուիլ հաւաքական կեանքի առաւելութիւններէն: Այս դասակարգի համար կարելի է սահմանել 20–30 հոգինոց Հանդստեան Տուներ թեկնածուներու նուիրատուութեամբ:

Աւելորդ է ըսել թէ այս տեսակ ձեռնարկ մը Ազգատախնամի գործունէութենէն դուրս է : (ԿՆԻՔ)

ՃԱՂԱՏԸ.— Կ'ուզեմ սանկ չատ հետաքրքրական պատմութիւն մը :

ԳՐԱՎԱՃԱՌԸ.— Առէք կարդացէք այս պատմութիւնը, եւ վստահ եղէք որ մտերը պիտի տնկուին ձեր գլխուն վրայ ...

ԳՈՒԼՊԱՑ – ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ինչ որ կ'ուզէք, կը ճարէ Պօսէբրի Պապուր: (Տես Դ· էջ) :

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

— Մա՞յրդ :

— Ան ալ պիտի գայ, Վարագ պիտի եր – թանք, բայց գիտե՞ս թէ ինչու:

— Ուրկէ՞ պիտի գիտնամ, ըսէ որ գիտնամ:

— Վարագ կերթանք, Շուշիկ, իմ եւ Տիգրանի սիրոյ նախատօնակը կատարելու :

— Ի՞նչ կ'ըսես, Արեգնազ:

— Շուշիկ, մայրս հնարագէտ կին է, ամէն ինչ անոր յղացումին կը պարտինք:

— Ուրեմն՝ ձեր ապագայ ամուսնութեան համար որեւէ արգելք չկա՞յ :

— Զկայ, Շուշիկ, չկայ :

— Տիգրանի հայրը համակարծի՞ք է:

— Այո :

— Ուրախ եմ, Արեգնազ, Աստուածը ձեզ երջանիկ ընէ, մէկ բարձի վրայ ծերանաք, ես ո՞վ ունիմ , քոյր մը, Արեգնազը, ես ուրախ եմ քրոջս բախտաւորութեան համար :

Ծունկի սկիզբն էր: Կիրակի առաւու :

Վանի անզուգական Այգեստանը՝ դիւթական անտառի մը անթերի գեղեցկութեամբ: Թեւարձակ ու տարածուն կաղնիներ, ծիլ ու ծաղիկ: Բոյր ու տերեւներէն հոսող ոգեւորիչ քնարերգութիւն : Տունները լուռ են, պարտէզներու հողատները պատերը գօտեւորած են զանոնք, կարծես թէ իրար կը սիրեն, գրկուած են կաթօտային, սիրոյ մը կրակովը կը տոչորուին...., ու այդը՝ ճերմակի գարնող չամանդագէ քօղով մը կը ծածկէ զանոնք:

Անօրինակ ներդաշնակութիւն մը կայ Այգեստանի եւ անոր բնութեան մէջ: Քերթողի մտածումին պէս ճոխ, անոր երկունքին պէս բաղձալի՝ Այգեստանի դէպ – դեկտութիւնը: Արծրունեաց մայրաքաղաքը — ՎԱՆԸ — քիչ մը հեռու, լճին եզերքը, գիշատուտ մօր մը գութգութանքովը կը գրկեցնէ անցեալը, կ'աճեցնէ պատմութեան հպարտութիւնը: Բեւեռապրներու հնամօր խմաստութիւնը կը ծորի ժայռերէն, կը թափի ցեղային արաբշապործութեան առասպելին մէջ...:

Տաք է ու հարազատ՝ բերդաժայռէն բխած յուշերուն ձայնը: Աստուածային պատգամի մը քաղցրով կը լսես ձայնը ճարճատող դարերուն: Մատագաթներու պէս սրբազան եւ գուշակութիւններու պէս հրաշափառ է դիւցազներգութիւնը Արծրունեաց Տան: Այս յամառ, այս ինքնապարծ ոխակալ ՏՈՒՆԸ, մեր պատմութեան մէջ իր նմանը չունի, քիչ մը աւելի Հայ, քիչ մը աւելի հայրենասէր՝ քալեց բացառիկ ուղիներու խորտ ու բորտէն :

Տակաւ առ տակաւ երկինքի մէջ կը հալին աստղերը, Այգեստանի խորհրդաւոր հորիզոնէն կ'անցնին այգաշողին ճառագայթները, ու հեռաւորութեան վրայ՝ կը գծուի ուրուանկարը Վարագայ: Թարմ ու կաթնաբոյր առաւու: Լուռ են տակաւին Այգեստանի փողոցները: Բոյները դեռ չեն թօթուած թմրիրը քունին: Արեգնազն ու Շուշիկը, Տիգրանն ու Գիւլնարը կը քալեն, դէպի Վարագ կ'երթան :

Ամիկա՝ Աւետոցն է, գառաճ թափիկնե – րով եւ փշուտ տարածութիւն մը, ուր՝ ամէն տարի, Նոր Կիրակի Վանեցիները կը հաւաքուին ձիարշաւի համար: Ահա՝ Ուրբաթ ճոխ ազգիւրը: Քանի մը երես – կուկ ձորեր, մէկ երկու հատ բլուրներ, դառիվար եւ դառիվեր՝ ահա Վարագը:

Շուշիկ առաջին անգամ Վարագ կ'ելթար, հետաքրքրական էր ճամբան, եւ համելի՝ համայնապատկերը: Տիգրանը կը քաշվէր եւ տեղեկութիւններ կուտար:

— Այս Վարագայ լճակն է, պղպատու եւ անպտուղ ծառերով շրջապատուած, քովը պտնուղ մարզպետներ բազմապան ծպտիկներ ունի, որոնց ամէնէն նշանաւորը պինարբուքն է: Սա վանքին չինքե – րը, մանկնք բակը, Վարագայ լերան վանքին ամէնէն հռչակաւորը Ս· Նշանն է, կոփածոյ քարերով եւ հատած չորս սիւներու վրայ, ներսը նկարուած են Տրդատի եւ Լուսաւորիչի պատկերները, աջ դասին մէկ կը պտնուին Պետրոս Գետադարձ կաթողիկոսի եւ Սենեքերիմ թագաւորի չիրիմները: Բակին բոլորտիքը չինուած են բազմաթիւ սենեակներ՝ երկու յարկի վրայ: Վանեցիները, ամբան եղանակին այս սենեակները կը վարձեն, իրենց օգափոխութեան օրերը հոս կ'անցընեն: Ջուրը առատ է: Բակին մէջ պզտ Ջուրով աղբիւր մը կայ: Վարագը հին վանք է, կրօնական եւ կրթական անցեալով, ունեցած է վարժարան, տպարան եւ թերթ: Արիմեան հայրիկի օրով հոս հրատարակուած է «Արծուիկ Վասպուրականի»ն :

Լեռնագնաց խումբը, կառակելով ու խնդալով, տեսարաններ դիտելով եւ զով օդ շնչելով՝ չհասեցաւ դէպի արեւելք, անցաւ բլուրներէն, փոքրիկ հովիտներէ, մտաւ Վարագայ Գետլին եւ կանգ առաւ Ապարանջան Աղբիւրին մօտերը :

— Դէհ· աղջիկներ, մօտենանք այս աղբիւրին, Վարագայ հովիտին պարծանքն է ան, կը կոչուի Ապարանջան, անոր ջուրէն չմօղը Վանեցի չէ, բաւ Տիգրանը :

— Կեցիր, Տիգրան, ափ մը խմեմ, որ Վանեցի ըլլամ, ճշաց Արեգնազը :

— Ես ալ խմեմ, ես որո՞ւ հետեւին քիչ բրած եմ, համ ինչո՞վ յանցաւոր եմ, կանչեց Շուշիկը :

— Օհ, ինչ պատուական ջուր, մեր երկրին հոգային ստինքները սիրեմ, մեր երկիրը Հայաստան պէտք չէ կոչել, այլ՝ Ջուրի Երկիր, յարեց Արեգնազը :

(Շար·) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

ՍՈՒՐԻՈՑ արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ ընդհ. ընարութիւններէ պիտի կատարուին անմիջապէս որ կարելի ըլլայ :

ԹԵՀՐԱՆի պինուորական կառավարիչը զեկոյց մը հրատարակեց որով կ'ըսէ թէ կարգ մը անհատներ զէնք եւ ռազմանիւթ ճարած են, խռովութիւններ յարուցանե – լու համար երեսփ. ընարութեանց առ – թիւ : Կառավարութիւնը որոշած է չատ խիստ միջոցներ ձեռք առնել :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի բացառիկ համագումարին մէջ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը՝ Ժաք Տիւքլօ ծանր մեղադրանքներ ուղղեց Օկիւտա Լըքէօրի դէմ, որ երրորդ վարիչ դէմքն է 1950էն ի վեր եւ պատասխանա – տուն՝ կազմակերպական աշխատանքի : Մանաւանդ չէշտեց թէ ամբաստան – եալը չեղած է կուսակցութեան քաղաքա – կան դիծէն, թէ խուսափած է ինքնաքն – նադատութենէ եւն. : Լըքէօր պաշտօնանկ եղաւ եւ իրեն յաջորդեց Սեբուին :

« ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՁԱՅՆԸ» (Գահիրէ), հե – տեւեալ ձեւով հաղորդած է Մարոքի Սուլթանին դէմ կատարուած մահափոր – ձը.— «Ո՛վ Արաբներ, Արաբական Ձայնը հաճոյքով կը ծանուցանէ թէ Մոհամմէտ պին Արաֆա, Մարոքի, Արաբներու եւ Իսլամութեան դաւաճանը, ծանր վէրք մը ստացած է իր աղտոտ պլուխէն որ խո – նարհեցաւ ֆրանսական աշխարհակալու – թեան առջեւ : Այսօր, հակառակ իրեն ըն – ծայուած պաշտպանութեան, Մարոքի ա – զատ զաւակները յաջողեցան ռումբ մը պայթեցնել այն մկրտին մէջ ուր դաւա – ճանը չերմեռանդ հաւատացեալի դերը կը կատարէր իր խրոխտ ժողովուրդին աչքին առջեւ : Ռումբը ծանրապէս վիրաւորեց Մոհամմէտ պին Արաֆայի աղտոտ պլու – խը եւ կը յուսանք թէ այս հարուածը մա – հացու պիտի ըլլայ : Ա՛յս է դաւաճաններ – րու ճակատագիրը այս աշխարհին եւ ան – դենականին մէջ» :

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ.— Զօր. Նե – կիլ տեռակցութիւն մը չնորհելով Պոլսոյ « ենի Սապահ » թերթին, ըսաւ թէ ե – գիպտոս կ'ուզէ լաւագոյն յարաբերու – թիւններ մշակել Թուրքիոյ հետ : Եւ ա – ւելցուց.— « Տակաւին առիթ չունեցայ քննելու Թուրքիոյ եւ Փաքիստանի հա – մաձայնութեան հիմքերը, բայց օգտա – կար է փոխանակութիւններ կատարել Թուրքիոյ հետ, մշակոյթի եւ առեւտուրի ճակատին վրայ» : Եգիպտոս առ այժմ քա – ղաքական դիրք մը բռնած է, սպաս – լով դեպքերու վէճին կարգադրու – թեան :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ եւ ՓԱՔԻՍՏԱՆի միջեւ ծր – ագրուած դաշինքին առթիւ, Աֆղանիս – տանի վարչապետը յայտարարեց թէ իր երկիրը չի կրնար մասնակցիլ, կարգ մը վէճերու հետեւանքով : Բայց միեւնոյն ա – տեն հաստատեց թէ Աֆղանիստան չատ լաւ յարաբերութիւններ կը մշակէ Թուր – քիոյ հետ : « Մինչեւ Արեւելքի երկիրները կրնան առաւելութիւններ քաղել չորս – նային դաշինքներէ, պայմանաւ որ իրենց անկախութեան վնաս չտայ » :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ֆրանսական դէս – պանները ժողով մը պիտի գումարեն Թե – հրանի մէջ, սկսիլ 3էն 13 : Արտաքին գոր – ծերու նախարարութենէն ալ ներկայացու – ցիչներ պիտի մասնակցին :

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Ներսէսեան, զեկուցում տա – լով լիագումար նիստի մը մէջ, ըսաւ թէ անցեալ աշունէն ի վեր 16 միլիոն հեկտար աւելի մշակուած է բազդատմամբ 1952ի, թէ ինքնաշարժ արօրի մօտ 1.250.– 000 մասնագէտներ եւ մեքենավարներ հո – գատրծական կեանքին վերադարձած են, հարիւր հազար հողագործներ կոլխոզները ղրկուած են եւն. : Բայց խոստովանեցաւ թէ արմաւիքի արտադրութիւնը վար կը մնայ սպառումէն : «Տարերութիւն մը կայ կառավարութեան ընդունած ար – մաւիքին եւ սպառման համար անհրաժեշտ քանակութեան միջեւ» : Կեդր. կոմիտէն որոշեց 35 – 40 առ հարիւր աւելցնել ար – մաւիքի արտադրութիւնը : Կուսակցա – կան պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», լայն տեղ կուտայ այս որոշման :

ԼԻԲԱՆԱՆի երեսփ. ժողովը ութի դէմ 23 ձայնով եւ երեք ձեռնպահութեամբ վստահութիւն յայտնեց նոր. զահլիճին, որուն առաջին գործը պիտի ըլլայ վեր – սկսիլ բանակցութիւնները Սուրիոյ հետ՝ անառեսական միութիւն մը հաստատելու համար : Միեւնոյն առեն պիտի վերաքն – նուի ընարական օրէնքը, աւելցնելու հա – մար երեսփոխաններուն թիւը :

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի ցերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14.30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց :

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ
ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշ – տութեամբ :

Գաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն :

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԻԹ – ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ըն – տըրուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան :

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խն – ջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու դուարթ մթնոլորտի մէջ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Իր չարաթական հաւաքոյթը այս Զո – րեքչաբթի ժամը 21ին, Քառէ սրճարանին վերնայարկը : Կը խօսի Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՋ – ՄԻՃԵԱՆ, նիւթ ունենալով « Ի՞նչ է կը – օծանքը» : Մուտքը ազատ է :

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱՋԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դաշնակի րէսիթալը
7րդ յայտագիրը
Bien Tempéré en Mi Bémol Majeur
SALLE CHOPIN-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré
Métro. Ternes

9 Մարտ, երեքչաբթի դիշեր ժամը 9ին

ՅԱՅՏԱԳԻՐ.— Պախ, Սէթարլաթի, Հայ – տըն, Մոցարթ, Պեթովէն, Շուպերթ, Շօ – փէն, Լիսթ եւ Ղազարոսեան :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵԻԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԼԻՆի ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր : Գին 6000 ֆրանք :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գին 1000 ֆրանք :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ԱԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), գին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (Ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անառէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – բով) : Գին 1000 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆի

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Սասպանք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ հատորներ, գին հազար ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր. :

Մարսէյլի համար դիմել.— Պ. Ե. ԱՐ – ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպ – լիք :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ողբացեալ Գաբեղին Խը – ոշեանի մահուան տարելիցի առթիւ, Մարսէյլէն Բ. Չիլճեան ընտանիքը կը նը – ուիրէ.—

«Յառաջ»ի բարգաւաճման 500 ֆրանք :
«Հայ – Բոյժ»ի 500 ֆրանք :

×Իսկ լէ Մալբինոյէն Պ. Խաչիկ Կարա – պետեան, որ հիւանդանոց կը գտնուի, փետրուար 18ի առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրէ հերոսներու յիշատակին, խնայ – լով իր ծախսուէն :

Յատկացուցինք Վեթ. Ֆոնտին :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ 20 Մարտ, ժամը 21ին Պէրիէ Միլլիէ շէյեղ սրահներուն մէջ :

Անակնկալներ եւ ընաիր նուագախումբ :

Հասոյթէն կարեւոր բաժին մը Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան համար :

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78, rue Cardinet, - Métro Malesherbes

Ուրբաթ 12 Մարտ, ժամը 21ին
ՀԱՆԴԷՍ ԱՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
(Ֆրանս., հայկական, հունգ. եւ սպան.)

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ
ԵՒ
ԻՒ ԹԷՍԻԷ

Մուտք 200էն 500 ֆրանք :

Տոմսերը կը ծախուին հանդիսասրահը եւ Տիւրան, 4 փլաս տը լա Մատըլէն :

ԵՐԳԻ ԴԱՍԵՐ

Ձայնի մշակում, մարզում ձայնասփիւ – ռի, օփերայի եւ համերգներու համար, Մարկեզի – Գարսիայի հռչակուած մեթո – տով :

Տեսակցութիւն ժամադրութեամբ :

Մատչելի պայմաններ :

ՏԻԿԻՒ ՉԱՄԱԼԵԱՆ՝
22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

Պ. Օննիկ Կարապետեան, Պ. Խաչիկ Կարապետեան, Տէր եւ Տիկին Պ. Փամ – պուքճեան եւ զաւակները, այրի Տիկին Եղիւէ Փափազեան եւ զաւակները (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Փափազեան եւ զա – ւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Կար – պիս Փափազեան եւ զաւակները կը ծա – նուցանեն իրենց հինջ, մօր, մեծ մօր, քրոջ եւ աղդականին՝

ՍՐԲՈՒՀԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի վաղը չորեքչաբթի ժամը 14.15ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմի – նը պիտի փոխադրուի Պանէլօ Քոմիւնի գերեզմանատունը :

ԼԻՈՆ.— Այրի տիկին Անիկ Պէյկիր – ճեան, Տէր եւ Տիկին Տիրան Պէյկիրճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Պէյկիրճեան եւ զաւակները, Պ. Սահակ Պէյկիրճեան (Փարիզ), Այրի Տիկին Փո – վարանեան եւ զաւակները (Ծնեալ Պէյ – կիրճեան), Պ. Բենիամին Կուզուքեան (Պուքրէշ), Օր. Մարի Կուզուքեան (Պուք – րէշ), Տիկին Ալմաստ Պէյկիրճեան (Փա – րիզ), ինչպէս նաեւ Ցարութիւնեան, Քալ – փաքճեան, Սինապեան, Շահպազեան, Աթճեան եւ համայն աղդականները և բա – րեկամները, սրտի խորին կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, քեռ – հօր, տապրոջ, խնամիին եւ աղդականին

Պ. ԳԱԲՐԻԷԼ Պէյկիրճեանի

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Մարտ 29ին, 79 տարեկան հասակին մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այսօր, երեքչաբթի : Ժամը տեղեկա – նալ Լիոնի Թերթերէն :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԿԻ

Ընկեր Սարգիս Սարգիսեան եւ Օր. Նը – ւէր Եփիքարատչեան Հազարական Ֆր. կը նուիրեն Ա.ինճարի «Յառաջ» վարժարանի, Հազար Ֆրանք ալ «Յառաջ»ի բարգաւաճ – ման համար, փոխան ծաղկեպսակի, ընկ. Յովսէփ Ուզունեանի մահուան առթիւ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի արտակարգ ընդհ. ժո – ղովը այս հինդշաբթի ժամը 21ին, Ապր. Տան մէջ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբի ժողովը՝ այս երեքչաբթի ժամը 20.30ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԼԻՈՆ.— Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամու – հիները Զորեքչաբթի (10 Մարտ) ժամը 15ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը : Կարեւոր օրակարգ.— Պատգամաւորի դեկուցում : Ընթացիկ հարցեր :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի պարահանդէ – սին Վամփինկի մէջ 18 Ապրիլ Զատիկ օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս :

ԿՐԸՆՈՊԻի Ազգ. եկեղ. Մխիթեան վարժութիւնը ուրախութեամբ կը շնոր – հաւորէ Տէր եւ Տիկին Տիգրան Սթամ – պուլեանը իրենց աղջկան՝ Մոնիք Սթամ – պուլեանի Պ. Խոսրով Պալթաեանին հետ (Վալանս) ամուսնութիւնը, մաղթելով երջանիկ կեանք նորապսակ ամոլին :

ԾԱԽՈՒ Է
(ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ)

Խստ աժան գինով նպարավաճառի բա – նուկ խանութ մը, մեթրօ Ժոռէս,
30, Rue Bouret, Paris
Դիմել Տիկին Մանուկեանի :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Տիկին Սէնկիւլ Մխիչեան (Ցունասա – նէն) կը փնտռէ իր մայրը Մարիամ Ու – զունեան, ծնեալ Ժամկոչեան, հայրը Հա – ճի Աբթին Ուզունեան, կը կարծուի ըլլալ Փարիզ կամ Մարսէյլ, 1910ին հաճի Մա – րիամ գացած է Երուսաղէմ :

Տիկին Էլիզա Գրիգորօղլոս, ծնեալ Փափազեան (Ցունասանէն) կը փնտռէ Հրանտ եւ Ասպիկ Փափազեան :

Պ. Ալէքսան Աթթար Մկրեան կը փըն – տռէ մօրեղբօր որդին Ցարութիւն Կըլլո – եան, հօր անունը Աւետիս, մօրը Մարիամ եւ եղբայրը Խաչիկ : Պ. Ցարութիւն Կըլլոեան Եղիպտէն Սուինգուլուի որբա – նոցը տարուած եւ անկէ Փարիզ փոխա – դրուած է :

Մասիս Վէշիկեան (Պոլիսէն) կը փըն – տռէ իր հայրը Սուրէն Վէշիկեան, Շապին Գալաշխարոյկ :

Կը փնտռուի Վռամշապուհ Մատիկեան եւ կամ Վալանթին Մատիկեան : (Գարա – կէօղեան որբանոցի սաներէն) :

Տեղակացնել Փարիզի Հայոց եկեղեց – ւոյ դիւանատունը : (Դիւան)

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ :
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար :
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՈՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խլորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ծրագիր եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
10
ՄԱՐՏ
MERCREDI
10 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7315 30e ANNEE ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2726

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԶՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՑ

•

— Միջազգային քաոսը նկարագրած առեն անչուչա նկատի ունիք նաեւ մեր ներքին հոգսերը.— Հայրենիք, տարագիր բաղմութիւններ, Հայկական Դատ :

= Անշո՛ւշտ : Կարելի չէ որեւէ քաղաքականութիւն վարել առանց ուշադրու-թեամբ հետեւելու կացութեան եւ ևւ-րուն :

— Չէ՞ք ընդունիր թէ չափազանց դժուարացած է Հայկական Դատին լուծումը, ներկայ պարագաներուն մէջ :

= Միայն Հայկականը չէ որ դժուարացած է, այլ եւ ուրիշ բաղմաթիւ դատեր անելի մը մատնուած են : Բայց եւ այնպէս, ոչ մէկ ժողովուրդի մաքին կ'անցնի հրաժարիլ իր հիմնական, բնական իրաւունքներէն, — ազատութիւն եւ անկախութիւն :

— Ազատ աշխարհը ներկայ եղերական կացութեան պատասխանատու կը նկատէ բոլշեւիկեան բռնապետութիւնը : Եթէ այդ բռնակալութիւնը խորտակուի, ամէն բան կը շտկուի՞ :

= Կարելի չէ քանի մը տողով պատասխանել այդ հարցումին : Ամէն պարագայի մէջ, այո՛, ահաւոր մղձաւանջ մը կը փարատի, եթէ խորտակուի այդ բռնակալութիւնը : Ռուսական յեղափոխութիւնը պայթեցաւ ազատ եւ արդար կարգուսարք հաստատելու համար, բայց ի վերջոյ դարձաւ արիւնազանգ դիկտատուրա եւ աշխարհակալութիւն :

— Կրնա՞յ խորտակուիլ, խաղաղութեամբ կամ պատերազմով :

= Որ եւ է բռնակալութիւն ուշ-կամ-նուխ կը փլի, արտաքին կամ ներքին պատճառներով : Հաշուեցէք 1900էն ասդին խորտակուած լուծերը,— ցարական, սուլթանական, քայզերական, հիթլերեան, Ֆաշական... Ամէն պարագայի մէջ, մաղթենք որ հարցը պատերազմով չլուծուի :

— Ի՞նչ օգուտ ունի մեր մաղթանքը, երբ երկու կողմերը ահռելի կը կճռռան, յարաճուն սպառազինութեամբ եւ զազանի, ահարկու դէնքերով :

= Բայց եւ այնպէս երկու կողմերէն ոչ մէկը կ'ուզէ սառնաձնել նոր աշխարհամարտի մը պատասխանատուութիւնը : Եւ, կը տեսնէք արդէն, բաժակը յորդած ըլլալով հանդերձ, արեւմտեան ճակատը յաճախ անկարելին կը փորձէ, խնդիրնե-րը խաղաղութեամբ լուծելու համար :

— Դժբախտաբար ոչինչ կրցաւ լուծել եւ ամէն օր աւելի կը բարդանայ կացութիւնը :

= Պատերազմով լուծուած խնդիրներ կան որոնք իրենց կարզին դուռ բացած են կամ կրնան բանալ նոր պատերազմներու : Երբ ամէն ազգ իր ազատութեան ու-րոյ-նայ, չատ մը վէճեր կը կորսնցնեն իրենց սուր հանգամանքը :

— Կ'ըսեն թէ մեր չահը կը պահանջէ ազատ աշխարհին հետ ըլլալ, թէ տարագիր բաղմութեանց հանդիսաւ ապահովելու եւ թէ Հայկ. Դատը դէթ մասամբ լուծելու համար : Այդ քաղաքականութիւնը չի՞ հակասեր ներկայ Հայաստանի չահերուն :

= Այս ժողովուրդը միշտ ազատ աշխարհին հետ եղած է բնազդաբար եւ ա-ւանդութեամբ : Մեր հիմնական չահերն ալ այդպէս կը թելադրեն : Գալով երկրորդ հարցումին, այս ուղեղիծը ինչո՞ւ պիտի հակասէ հայրենիքի չահերուն, քանի որ ազատութիւն եւ հողերու ամբողջացում կը պահանջենք :

— Որքան կրցած եմ հետեւիլ, ձեր քաղաքականութիւնը աւելի չատ ռուսական տիրապետութեան դէմ ուղղուած է :

= Թիւրիմացութիւն : Առանձին կը խօսինք այդ մասին : Որ եւ է քաղաքական խնդիր չօշափած առեն անհրաժեշտ է մէկդի դնել կանխակալ կարծիքները :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՆԴԿԱՁԻՆ ԱՆԿԱԽ ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԱՌԱՋ

•

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Երկու օրէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուին արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, երկու դլխաւոր նպատակներով,— 1· Լրացնել Հնդկաչինի անկախութիւնը որ արդէն արձանագրուած է 1949ի համաձայնութիւններով եւ 1950ի պայմանագրով.— 2· Ձգտիլ նոր պետութեան եւ Ֆրանսայի յարաբերութիւնները :

Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս բանակցութեանց որոնք տեղի կ'ունենան ճիշդ այն պահուն երբ Հնդկաչինի խնդիրը մի-ջազգային հանդամանք ստացած է եւ պիտի քննուի Ժընեւի ժողովին մէջ, խա-ղաղօրէն կարգադրուելու համար : Այս-պէս, երբ ապրիլ 26ին բացուի Ժընեւի խորհրդաժողովը, հինդ պետութեանց մասնակցութեամբ, Ֆրանսա իրեն հետ պիտի ունենայ Հնդկաչինի երեք պետու-թիւնները, հանդիսաւորապէս հաստա-տած ըլլալով անոնց անկախութիւնը :

Փարիզի բանակցութեանց կը մասնակցին, Ֆրանսայի կողմէ, վարչապետը, արտաքին գործերու եւ ազդ. պաշտպա-նութեան նախարարները, փոխ-վարչա-պետ Փոլ Ռէնօ եւ Հնդկաչինի մարզպանը : Հնդկաչինի կողմէ՝ վարչապետը իր երեք դլխաւոր նախարարներով :

Ժողովը բացուած առեն, Պ. Լանիէլ բարի դալուստ մաղթելով Հնդկաչինի պատուիրակութեան, պարզեց հինդ տա-րիէ ի վեր կատարուած քաղաքական ձեռ-նարկները : Ըսաւ թէ Յուլիս 3ի ծանուցա-դրով իր կառավարութիւնը բացորոշապէս յայտարարեց թէ կ'ուզէ լրացնել Հնդկա-չինի անկախութիւնը եւ դերիչխանութիւ-նը, նոր համաձայնութիւն մը կնքելով : « Այլեւս վիճելի չէ Վիէթ Նամի (Հնդկա-չին) անկախութիւնը : Ռազմադաշտին վը-րայ ձեր եւ մեր զինուորներուն կողմէ կատարուած զոհողութիւնները, Ֆրանսա-յի ճիդը՝ ձեր երկրին ազատութիւն տա-լու՝ լաւագոյն երաշխիքն են մեր հաստա-կակաց առաջադրութեանց : Պէտք է որ-տարաց եւ լիովին պարզել մեր երկու եր-կիրներուն մասնաւոր չահերը, լաւագոյնս կազմակերպելու համար զանոնք : Բայց մենք աւելի բարձր նպատակ մը ունինք : Միայն մասնաւոր խնդիրները պիտի չքըն-նուին այս ժողովին մէջ : Մենք կ'ուզենք հաւաքաբար կազմակերպել ընկերակցու-թիւն մը երկու ժողովուրդներուն միջեւ : Այս է Ֆրանսական Միութեան նպատա-կը» :

Այս ճառին պատասխանեց Հնդկաչինի վարչապետը, համոզում յայտնելով թէ ընկերակցութիւնը պիտի հաստատուի հաւասարութեան հիման վրայ, «զօրա-ցնելով եւ ոչ թէ սահմանափակելով մեր անկախութիւնը : Այդ ընկերակցութիւնը միեւնոյն առեն պիտի ապացուցանէ թէ երկու երկիրներու համար կարելի է բո-լորովին անկախ ըլլալ, առանց սակայն բոլորովին օտար ըլլալու իրարու հան-դէպ » :

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ Հնդկաչինի վարչապետը «Ֆրանսական Միութիւն» բացատրութիւնը չգործածեց. բայց կը կարծուի թէ ի վերջոյ պիտի ընդունի, բանակցութեանց ընթացքին : Ֆրանսական կառավարութիւնը կը յուսայ հարուած մը տալ համաձայնավար քարոզու-թեանց, կարգ մը զիջումներ կատարելով :

•••

ԱԹԷՆՔԻ թերթերը կը զրեն թէ զերմա-նական ներածումները եռապատիկ աւել-ցած են չորս տարուան ընթացքին : Տոքթ. Ադընաուըը կը յուսայ նոր չա-հաստաններ ճարել Քունտատտանի մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՉԱՑՆԸ ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ ԿՈՒԳԱՑ

Կազդուրիչ լուր մը Մարսէյլէն :

Համազգային ընկերութիւնը վերջերս կը ծանուցանէր թէ գիշերային դասընթացք մը պիտի բանայ, չափահասներու համար :

Ծրագիրը կը նախատեսէր դասեր հայերէնի, Հայոց գրականութեան, պատմութեան եւ աշխարհագրութեան :

Կ'իմանամ թէ դասընթացքը բացուած է արդէն, մեծ յաջողութեամբ, ի ներկայութեան 30 – 40 ունկնդիրներու :

Անշուշտ ուրիշներ ալ պիտի փութան արձանագրուիլ, իրենց իսկ բարիին համար :

Ուր որ ալ գտնուինք, պէտք է պատիւ վրայ գրել, երկաթագիր :

— Կորսուած ժամանակը ետ չի գար :

Նորահաս կամ չափահաս, չարաչար պիտի գոչան, եթէ չփութան օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն :

Առտու մը հայերէնի կամ պատմութեան դասատու պիտի փնտռեն եւ պիտի չգտնեն :

Իսկ իրենց գիտցածով ոչ իսկ նամակ մը պիտի կրնան գրել :

Մարսէյլի ձեռնարկը պէտք է օրինակ հանդիսանայ ուրիշ հայաշատ շրջաններու :

Ամէն տեղ ալ կան ուսումնականներ, տրամադրելի ուժեր՝ տարրական գիտելիքներ սորվեցնելու համար :

Փարիզը մէկէ աւելի դասընթացքներ կրնայ բանալ :

Աւելի հատեստ շրջաններու մէջ մէկ ձեռներէց անհատն իսկ բաւական է, նախաձայ բանալու համար :

Լսարանները՝ իրենց կարգին :

Բայց, ուրիշ բան է դասընթացքը, յատկապէս մշակուած եւ տեւական :

Հազարաւոր չափահասներ ունինք ո-րոնք « շրջանաւարտ » են միայն տարի-ով :

Շատերը իրենք իրենց վկայական տը-ւած եւ կանգ առած են, կարծելով թէ շատ բան գիտեն :

Եկած է ժամանակը որ երիտասարդու-թիւնը իմ այս շարժումին գլուխ անցնի, փոխանակ խնամակալներ կամ հովանաւորներ փնտռելու :

Մշակոյթը երկնատուր շնորհ չէ, այլ արդիւնք նախաձեռնութեան եւ յարատեւ աշխատանքի :

Ինչ որ Մարսէյլի մէջ կը յաջողի, պատճառ չկայ որ ձախողի Վալանսի, Լիոնի, Կրընոպլի կամ Վիէնի մէջ :

ՎԱՀԷ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԵԿԻՊ ՎԱՐՋԱՊԵՏ

•

ԻՐ ՄԻԻՍ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՎԵՐՍՏԱՆԱՑ

Ջօր. Նեհրու, որ վերջին դէպքերէն եաք վերահաստատուած էր միայն իբրեւ հան-րապետութեան նախագահ, Մարտ ութին վերստացաւ իր միւս իրաւունքները, դառնալով թէ վարչապետ եւ թէ նախա-դահ Ցեղ. Խորհուրդին :

Այս լուրը պաշտօնապէս հաղորդեց նա-խարար Սալահ Սալեմ, Ցեղ. Խորհուրդին եւ դահլիճին խառն նիստէն եաք որ տե-ւած էր չորս ժամ : Կամալ Նասըր կը մնայ փոխ – վարչապետ : Ապահէ ձէլլել էմարի, որ անցեալ չաբթու փոխ – վարչապետ նշանակուած էր, վերահաստատուեցաւ իբրեւ էմնական նախարար : Իր նախա-դը նշանակուեցաւ ապահովութեան նա-խարար : Մէկ խօսքով, վերջին բոլոր փո-փոխութիւնները չեղեալ կը համարուին :

Սահմանադիր ժողովը պիտի դումա-ուի որոշուած թուականին, 23 Յուլիս : Սալահ Սալեմի վերկացման համաձայն, եթէ Սահմանադիր ժողովը փոքրամաս-նութեան մէջ ձդէ ներկայ կառավարու-թիւնը, Ցեղ. Խորհուրդը նոր վարչապետ մը պիտի ընտրէ :

Գրաքննութիւնը ջնջուած ըլլալով, մա-մուլը այժմ ազատօրէն կ'արտայայտուի եւ աւելի լայն իրաւունքներ կը պահան-ջէ,— ազատութիւն անհատի, ժողովի եւ թղթակցութեանց, անմիջական ջնջում բոլոր բացառիկ անօրինութեանց եւն. : Բանակին պաշտօնաթերթը կը դրէ թէ օր մը պիտի հրատարակուին վերջին չաբաթ-ներու անցուդարձին գաղանիքները : Ցե-ղ. ժող կը յայտարարէ թէ «Այսօր մամուլին միակ դրաքննիչը եղիպտացի ժողովուրդն է» : Այս առթիւ հրատարակուած յայտա-րարութիւնը կը հրաւիրէ «Նեղոսի հովիտ-ին զաւակները մոռնալ անցեալը որ վա-ղանցուկ ամպ մըն էր եւ կրկնապատկել իրենց ճիդերը, թշնամին դիմազրաւելու եւ յեղափոխութեան պատուղները քաղելու համար » :

•••

ԱԶԳԱՅՈՂՈՎԻՆ տեսակցական յանձնա-խումբին Յրդ նստաշրջանը բացուեցաւ Ժընեւի մէջ : Ֆրանսայի ներկայացուցիչն է եղիպտական նախարարը, Պ. էտ. Ֆոր, որ անհրաժեշտ կը դտնէ ընդարձակել ա-ռեւտրական դործառնութիւնները արե-ւելեան երկիրներու հետ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՃԱՓՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Մ. Նահանգները եւ Ճափոն փոխադարձ պաշտպանութեան դաշինք մը կնքեցին մարտ ութին, ուրիշ երեք համաձայնու-թիւններով : Թոքիոյի ամերիկեան դես-պանը այս առթիւ ճառ մը խօսելով ըսաւ.— « Այս համաձայնութիւնը քայլ մը եւս կը մօտեցնէ այն օրուան երբ Ճափոնի ժո-ղովուրդը այլ եւս պէտք պիտի չունենայ ամերիկեան զօրքին պաշտպանութեան : Զօրաւոր, ազատ եւ լուսամիտ Ճափոն մը կրնայ մեծապէս նպաստել Ասիոյ եւ ամ-բողջ աշխարհի խաղաղութեան » :

Կնքուած համաձայնութեամբ, Ճափոն այս տարի պիտի ստանայ 150·000·000 տոլար արժողութեամբ զինուորական պիտոյք : Այժմ 650, իսկ մէկ տարի վերջ միայն 350 ամերիկացի խորհրդականներ պիտի օդնեն Ճափոնի վերազինման : Մ. Նահանգները յունիս 30էն առաջ պիտի ճարեն 50 միլիոն սթերլինի ցորեն եւ պա-րէն (փոխարժէքը Ճափոնական դրամով) : Ճափոն վաճառեն միլիոն տոլարի ռազմա-կան ապպրանք պիտի ստանայ Մ. Նա-հանգներէն, ուրիշ երկիրներու համար :

Ինչպէս պիտի կուտան իրագէնները, այս համաձայնութեամբ Ճափոն կը զա-նայ զործօն զինակից մը Մ. Նահանգնե-րուն, պայքարելու համար համաչխար-հային դէմ Ասիոյ մէջ եւ կ'ապահովէ իր վերապրումը : Քանի մը ամիսէն Ճա-փոնի սահմանադրութիւնն ալ պիտի վե-րաքննուի եւ Ճափոնի բանակը, որ 122000 զինուորներէ կը բաղկանայ, պիտի զօրա-նայ 40·000 նոր զինուորներով : Այսպէս մթնոլորտը պիտի պայծառանայ երկու երկիրներուն մէջեւ, առանց բոլորովին փարատելու կասկածամտութիւնը :

•••

Ա. ՄԻՒԻԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդին ընտրութիւնները պիտի կատարուին այս կիրակի, մասնակցութեամբ 120 միլիոն քաղաքացիներու : Աւանդական կանոննե-րու համաձայն, իւրաքանչիւր ընտրական չրջանի մէջ դործարանները, աշխատաւոր-ներու միութիւնները եւ ուրիշ կազմա-կերպութիւններ պիտի նշանակեն իրենց պատգամաւորները (դելեկատ) որոնք պի-տի ընտրեն իրենց թեկնածուն, հարիւրին 99· 98 կամ հարիւր մեծամասնութեամբ ... Միութեան Խորհուրդը պիտի ունենայ 700 երեսփոխան (դեպուտատ), իւրաքան-չիւր 300·000 բնակիչի վրայ հաշուելով մէկ պատգամաւոր : Իսկ Ազգութեանց խորհուրդը պիտի ունենայ 651 անդամ :

ՉԸՐՉԻԼԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Բ. ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ՄԱՍԻՆ

●

Բ.— ՑՈՒՆԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

«Ցառաջ»ի խմբագիրը, անցեալ օր համառօտակի պատմեր էր թէ ի՞նչպէս ազդեցութեան գօտիներու բաժնուեցաւ Պալքանեան թերակղզին, նոյնինքն Չըրչիլի խոստովանութեամբ :

Ժողովի մը ընթացքին (Մոսկուա, 1944 Հոկտեմբեր), Չըրչիլ թուղթի կտորի մը վրայ կը պարզէ իր ծրագիրը: Սթալին դիմ մը կը քաշէ կապոյտ մատիտով , եւ հաւանութիւն կը յայտնէ :

Ահա այս ձեւով կ'որոշուի միլիոնաւոր ժողովուրդներու ճակատագիրը , երբ փոքր են անոնք կամ պարտուած :

Անգլիացիներու ազդեցութեան գօտին մէջ կ'իյնար Յունաստանը :

1944 Հոկտեմբերին բրիտանական զօրքը կը դրաւէ Աթէնքը եւ Դեկտեմբերի սկիզբը՝ թշնամին հեռացած է արդէն յունական հողէն :

Մէկ ամիս առաջ տրուած որոշումի մը համաձայն, դիմադրական ճակատի բոլոր ուժերը պիտի ենթարկուէին վարչապետ Փափանդրէուի իշխանութեան եւ անոր միջոցաւ, անգլիացի զօր· Սքոբիի :

Համայնավար Թեւը, ԷԼԱՍը (Ազգային Ազատագրութեան ժողովրդական բանակ) չէ յարգեր իր ներկայացուցիչներուն ըստորագրած համաձայնութիւնը :

Նոյեմբեր 15ին զօր· Սքոբի կը լիա – զօրուի անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու ի նախատեսութիւն համայնավա – րական ըմբոստութեան մը: Ասոր դու – դընթաց, դահլիճը կ'որոշէ վինաթափել անկանոն ուժերը, վերակազմելու համար բանակն ու ոստիկանական ուժերը:

Թիւրիմացութիւնները կանխելու մտա – հոգութեամբ, զօրավարը կը յայտարա – րէ, թէ «ամէն դնով պիտի պաշտպանէ սահմանադրական սկզբունքներով հաս – տատուած կառավարութիւնը, մինչեւ որ յունական պետութիւնը զօրանայ օրինա – կան ուժերով եւ ազատ ընտրութիւններ տեղի ունենան»:

Դեկտեմբեր 3, կիրակի օրը, հակառակ դրուած արգելքին, համայնավարները կը կազմակերպեն ցոյց մը եւ բախումներ կ'ունենան ոստիկանական ուժերուն հետ :

Այս կայծը կը բաւէ վառելու քաղաքա – ցիական կռիւը :

Ելասի ուժերը անմիջապէս կը դրաւեն Աթէնքի ոստիկանատունները, Չարդելով իրենց չարժումին թշնամի նկատուած տարրերը ու կը մօտենան կառավարական չէնքին: Չըրչիլ, որ ժամը – ժամին կը հետեւէր Յունաստանի ներքին կացու – թեան, կը հրամայէ կրակել յարձակողնե – րուն վրայ, ուշադրութիւն ընելով որ անմեղներ պոմ չձրթան: « Պահել մայրաքաղաքը առանց արիւնահեղութեան՝ եթէ կարելի է, եթէ ոչ՝ նոյնիսկ արիւն թա – փելով »:

Դիրկընդխառն կռիւները կը սկսին թա – ղէ – թաղ, տունէ – տուն : Անգլիական զօրքը — 5 – 6 հազար հոգի — կը մնայ նեղը: Մարաչխոտ Ալեքսանտր կը սոխակուի Յունաստան փոխադրել, Իտալիայէն դէպի Եգիպտոս ճամբայ ելած Չորրորդ զօրաբաժինը, որուն ժամանումովը (Դեկտեմբերի վերջերը) նժարը կը հակի Անգլիացիներու կողմը:

Զօր· Սքոբիի ուղարկած «զաղանի հեռագիրը», ինչպէս կ'ըլլայ, կ'անցնի ամերիկացի լրագրողի մը ձեռքը եւ լոյս կը տեսնէ թերթին մէջ: «Կրակելու» հրամանը ոստիկանութեան զլխով ամբողջ ազգովին կը բարձրացնէ ամերիկեան մամուլին մէջ, յիշեցնելով ուրիշ հեռագիր մը՝ Պալֆըրինը, ուղղուած Իրլանտայի անգլիական իշխանութեանց՝ 1880ին : (Մի վարանիք կրակելու Իրլանտացիներուն վրայ) :

« Առանց ծածկագիրի եւ իր ժամանակին մեծ ազմուկի պատճառ սոյն հեռագիրը, անտարակոյս խնայեց մարդկային կորուստները» :

Անգլիացի ժողովուրդը չազդուիր ամերիկեան մամուլի ժխորէն: Անգլիոյ ար – հեստակցական Միութեանց Համագումարին, «պատերազմական դահլիճ»ի ներկայացուցիչ ընկերվարական Պեւինը , իր սովորական քաջութեամբն ու պարկեշտութեամբ կ'արդարացնէ իրենց քաղաքականութիւնը Յունաստանի մէջ :

Արհեստակցական Միութիւնները չախչախիչ մեծամասնութեամբ վստահութիւն յայտնեցին կառավարութեան, անդամ մը եւս ցոյց տալով, տագնապալի պահերուն, իրենց քաղաքական իմաստութիւնը եւ պատասխանատուութեան զգացումը » :

Նախագահ Րոզվելթ օրը օրին կը հետեւի Յունաստանի դէպքերուն, բայց չի կրնար իր ուզած չափով օժանդակել Անգլիացիներուն՝ նկատի առնելով հանրային կարծիքը ու կը թելադրէ ձեւ մը գտնել հաշտեցնելու հակամարտ տարրերը :

Մեծն Բրիտանիոյ հաղորդակցութեան միջոցներու ապահովութիւնը կը պահանջէ ունենալ բաւարար կառավարութիւն մը իշխանութեան գլուխը : Դէպքերուն մօտէն հետեւելու նպատակով, Մնունդի նախորդ օրը Չըրչիլ եւ Իարլն կը մեկնին Յունաստան :

Երկու հազար անգլիացի զինուորներ կը պաշտպանեն Քալամաթիի օդակայանը :

« Արեւմտահայ », « արեւելահայ » եւ « խորհրդահայ » վերտառութիւնները, այս հատորին մէջ, չեն թելադրուած Ա – մենայն Հայոց Գրականութեան արդար ու հարազատ զազափարին ու պատմական իրողութեան դէմ մեղանչելու նոյնիսկ են – թակտակցական տրամադրութենէ մը : Այդ բացատրութիւնները կը բխին աշ – խարհագրական, քաղաքական – ընկերային ու ճակատագրական տարրեր իրողութեանց եւ իմացական, հոգեկան, ազգա – յին ու անհատական ապրումները ունայնամօտէն հակադրելու միտումէ մը : Այս ձեւով պիտի չներկայացնէինք Գրականութեան պատմութիւն մը :

Պիտի չուզէինք, զարձեալ, « Ներածութեան» մը մակերեսային ու հպանցիկ անդրադարձումով դոհանալ՝ չրջապտե – լու համար մինչեւ ժԹ· դարու մեր վաստակը: Հաւանօրէն, կը մեղանչենք — այստեղ ալ — մեր սեփական հայեցողութեան եւ համոզումներուն : Հանրային ո՞ր ձեռնարկին կամ ծառայութեան մէջ չենք ըներ այս նահանջն ու եռքայլը, որպէս զի դասագրքի մը համար անյարմարելի նկատէինք զայն, ու, վանէինք այդ մտածումն իսկ : Կ'ընկրկինք մեր անհատական նախասիրութիւններուն մէջ, յաճախ կը մոռնանք ալ զանոնք, որպէսզի կերպը գտնենք աւելի առողջ հաղորդութեան մը: Զրահապատ լինքնաշարժեր կ'ընկերակցին վարչապետին :

Տեսակցութիւն՝ զանազան անձերու , տարբեր կուսակցութեանց պարագլուխ – ներուն հետ : Կ'որոշուի ժողովի հրաւիրել Յունաստանի քաղաքական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները՝ էճեէfu յածանուելն վրայ : Լուրջ խնդիրներու առնն անպայման ծիծաղելի դէպք մը պիտի պատահի : Հոն եւս տեղի կ'ունենայ հետեւեալ միջադէպը :

Եւրոպական Մնունդի դիչեր ըլլալով , խումբ մը նաւաստիներ կ'որոշեն դիմակաւոր հանդէս մը տալ իրենց ընկերնեերուն : Հագիւ պարելու սկսած , ժողովի կուգայ Յունաստանի Հովուապետը, Դամասկինոս արք· որ յետոյ խնամակալ պիտի ըլլար :

Նաւաստիները կարծելով թէ ծպտուած ընկերներ են, կը սկսին վայրենի պռոշ – տուքներով վեր վեր ցատկել զարմացած ու իր արժանապատուութեան մէջ քիչ մըն ալ վիրաւորուած կրօնականին բոլոր – տիքը :

Մինչեւ նաւին հրամանատարը կը հասնի ու ներողութիւն կը խնդրէ, ծպտուած նաւաստիները բաւական խայտառակու – թիւններ կ'ընեն :

Բազմաթիւ նախարեր վերջ թագաւորը կը յօժարի խնամակալ նշանակել Դամասկինոս արք·ը, իսկ վարչապետ՝ Զօր· Փլաստիրասը: Ուրիշ համաձայնութեամբ մը էյտսի դինուորական ուժերը կը պարպեն Աթէնքը, Սելանիկը, Փաթրասը :

Պատմութեան միւս մասը դիտէք: Քաղաքական պատերազմը չարունակուեցաւ երկար տարի սահմանադլուխին վը – րայ, խլելով հազարաւոր զոհեր ու քիչ մը եւս աղքատացնելով երկիրը :

Չըրչիլ իր յուշերուն մէջ կը խոստովանի, թէ Ռուսերը յարգեցին իրենց տուած խօսքը եւ «Իսվեստիա»ները, «Փրաւտա»ները ոչ մէկ յարձակում գործեցին Անգլիոյ վրայ, երբ Մեծն Բրիտանիոյ, Ամերիկայի կարգ մը թերթերը անխնայ կը ճաղկէին իր քաղաքականութիւնը յունական հարցին մէջ :

— « Անցնող քանի մը տարիներէն վերջ, այսօր, մէկը եթէ ակնարկ մը նետէ անցեալին վրայ, զարմանքով պիտի հաստատէ, որ դէպքերու ընթացքը արդարացուցած քաղաքականութիւնը՝ որուն համար ընկերներս եւ ես յամառօրէն պայքարեցանք : Իմ հաշուոյն՝ ոչ մէկ կասկած ունէի այդ մասին, որովհետեւ, յատակօրէն կը տեսնէի, թէ նացիական ֆաշական վտանգէն վերջ, համայնավարութիւնը պիտի ըլլար նոր վտանգ մը քաղաքակրթութեան համար » :

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԹԱՌԱՓԸ ԵՒ ԽԱԽԵԱՐԸ

●

Ա· Մխութիւն այցելուներ իրենց տպաւորութիւնները զրի առած տուեն չենմոռնար յիշատակել նաեւ առաջ ձկնկիթը (խաւեար) : Պերլինի Զորսերու ժողովին առթիւ եղած հիւրասիրութեանց առթիւ ալ կարզացինք նկարագրութիւններ այդ մասին :

Այսպէս, խաւեարը կը դառնայ ռուսական արտադրութիւն մը: Մինչդեռ խաւեարը խաւլերէն գավիալ բառէն կ'առնէ իր ծագումը: Իսկ ռուսերէնը՝ իքրա է որ կը նշանակէ ձու: Ձկան այս յարգի արտադրութիւնը փափուկ քիմքերու յատուկ ազանդեր մըն է, դժբախտաբար անմատչելի՝ սակաւ քանակներու: Մասնաւոր անունը կուտան միայն թառափին հաւկիթնե – րուն, որոնք որսորդական փամփուշտներու կապարէ մանր ու զորշ գնդիկներուն կը նմանին: Այսուհանդերձ խաւեար կը պատրաստեն նաեւ կեփալէն (ՔՀֆալ պալըզը), իսկ կարմիր խաւեարը Լոպէնին (սալմոն պալըզը) հաւկիթներէն: Էգ թառափը մինչեւ հինգ միլիոն ձու կ'ածէ :

Չկարծուի թէ ձկնկիթը Ռուսիոյ մենաշնորհն է: Այստեղ, Ֆրանսայի մէջ ալ կը պատրաստեն զայն, թէեւ ոչ նոյն քանակութեամբ: Պիտի անդրադառնանք այս մասին: Թառափը, իր արտաքին տեսքով չանաճուկին կը նմանի: Անոր պէս երկար, բերանը փորին վրայով, պոչին լուղակները անհաւասար, ու երկար դունչով: Բայց կը տարբերի գլխուն երկու կողմերուն խփաններով, որոնք խոխկները պահելու սահմանուած են: Մարմինը զրահուած է հինգ չարք ոսկրային խոչոր ու փշոտ թեփերով, որոնք կը յիշեցնեն ձկան նախնական նմոյշներուն զրահապատ կազմը :

Այս ձկան կմախքը աճառային (գոճ – կային) կառուցուածք մը ունի: Միայն գլուխն է որ ամրացած է կմախքին՝ ոսկորներով: Կը լողայ արագ: Իր պոչը այնքան զօրաւոր է որ կրնայ մարդ մը հրնձել: Ցաճախ ուղղաձիգ կերպով կը նետուի ջուրէն դուրս :

Եթէ չանաճուկը ամենավայրագ ու ա – րիւնարբու ձուկն է, թառափը ընդհակառակն անվնաս է: Բերանը զուրկ է ակռաներէ, ու կը սնանի ջուրին յատակի որ – դերով, զործարանային նիւթերով, թու – լամորթներով ու մանր ձուկերով: Իր զօրաւոր դունչով կը փորէ ծովու յատակը, ուր կը գտնէ որդեր իր սնունդին համար: Թառափի տասնհինգ տեսակներ կան ո – րոնք ունին գիտական մասնաւոր անուն –

ԴԱՐ ՄԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

★

(Գ· եւ վերջին մաս)

Այս համոզումով ալ, մեր ձգտումը և – զաւ՝ առանձին կամ տարբեր նկարագիրներու, չեշտ հակամիտութեանց եւ կեանքին սեւեռելու անկաշտ տրամադրութիւններու համադրութեան մը վերածել այս դիրքը: Եթէ մեր երազն տարբեր եղաւ մեր իրականութիւնը,— դրականութիւնը չէ որ քննախնդիր ու յիշաչար պիտի դառնայ, մեր կամքէն անկախ մեզի պատրաստած ապրումներ մերժելու կամ ատնոնց դեղարուեստական արժէքը ստորադնահատելու համար: Եթէ Սփիւռքեան զառածումը որքացուց մեր սերունդին մէկ թեւը, ու տոհմիկ կեանքի մը պարունակէն զուրս նետեց զանոնք,—կը կսկծանք, կը զալարինք, կը ցաւինք: Սակայն, չենք ուրանար՝ որ անոնք ալ մերն են, ու մեզմով կան, ու, զարձեալ, իրենց քաղքենի ապրումներուն մէջ ալ Հայեր են, — մէկը միւսէն աւելի:

Զունինք հնարաւորութիւնը զործի վերածելու մեր բաղձանքը, — հաւատարմօրէն ներկայացնել բոլոր դէմքերը : Պիտի զոհանանք «կարելի»ով,— միշտ զատապարտի մը տարողութիւնը ունենալով նըկատի, եւ համակերպելով այն բոլոր կաշկանդումներուն՝ որոնք այդ տարածքին կը պարտադրուին մեզի: Իւրաքանչիւր շըրջանէ անուններ,— կենսագրական գծե – րով: Իւրաքանչիւրէն էջ մը,— այդ էջին, ու, ընդհանրապէս, թղթոյ առարկայ դէմքի ստեղծագործական վաստակին չուրջ խիտ, արագ, բնորոշիչ հատուածներով: Ճչդենք,— խուսափելով բացարձակօրէն անձնական համոզումներէ ու վկայութիւններէ. նկատի ունենալով չրջանը, մասնագրութիւնները, հոսանք – ներն ու տրամադրութիւնները, ենթակայ դէմքերու կամքէն անկախ միջամտութիւնները, մեր հաւաքական կեանքի բախտագրութիւնները:— Այս դիրքը զրօշ մը չէ· հանդիսարան մըն է :

« Արեւմտահայ », « արեւելահայ » եւ « խորհրդահայ » վերտառութիւնները, այս հատորին մէջ, չեն թելադրուած Ա – մենայն Հայոց Գրականութեան արդար ու հարազատ զազափարին ու պատմական իրողութեան դէմ մեղանչելու նոյնիսկ են – թակտակցական տրամադրութենէ մը : Այդ բացատրութիւնները կը բխին աշխարհագրական, քաղաքական – ընկերային ու ճակատագրական տարրեր իրողութեանց եւ իմացական, հոգեկան, ազգային ու անհատական ապրումները ունայնամօտէն հակադրելու միտումէ մը : Այս ձեւով պիտի չներկայացնէինք Գրականութեան պատմութիւն մը :

Պիտի չուզէինք, զարձեալ, « Ներածութեան» մը մակերեսային ու հպանցիկ անդրադարձումով զոհանալ՝ չրջապտելու համար մինչեւ ժԹ· դարու մեր վաստակը: Հաւանօրէն, կը մեղանչենք — այստեղ ալ — մեր սեփական հայեցողութեան եւ համոզումներուն: Հանրային ո՞ր ձեռնարկին կամ ծառայութեան մէջ չենք ըներ այս նահանջն ու եռքայլը, որպէս զի դասագրքի մը համար անյարմարելի նկատէինք զայն, ու, վանէինք այդ մտածումն իսկ : Կ'ընկրկինք մեր անհատական նախասիրութիւններուն մէջ, յաճախ կը մոռնանք ալ զանոնք, որպէսզի կերպը գտնենք աւելի առողջ հաղորդութեան մը:

Ու հաղորդութիւն մը կ'ուզէ ըլլալ նաեւ այս հատորը, ուսանող մեր սերունդնե – րուն եւ մեր գրականութեան միջեւ , ա – ռանց մէկին ու միւսը զոհացնելու չափ – ուած–ձեւուած տարազաւորումին, հան – գերձանքին: Ինչ փոյթ, եթէ անոր հնդկնական ալ դժգոհ է, անձնապէս, ասոր համար: Քառասուն տարիքը քիչ է, կամ պաշտ ու եռասէր դառնալու համար :

Գանի մը տող՝ վերջին բաժանումին ալ համար, մասնաւոր կարեւորութեամբ: — Խորհրդահայ գրականութիւնը պատմութիւն չունի տակաւին: Ոչ ոք փորձած է, ցարդ, անոր երեսուն տարիներու ընթացքը տարազի բերել: Մեր միակ զոհունակութիւնը, այս հատորին առիթով, կը կայանայ անոր մօտենալու մեր անդրանկութեան մէջ,— այդ անդրանկութեան բոլոր առաւելութիւններով ու թերութիւններով: 1923 – 1953, նաեւ մաքի ու սրտի մեր անկախութեան վրայ կը բռնանայ վարչակարգ մը՝ որ գրականութիւնը եւս կ'ուզէ տեսնել ընկերային դաւանանքի մը քարացած, անյարիր, անազատ ըսպասաւորը ըլլալու գերին մէջ: Զըսենք, այստեղ, աւելին: Բայց չեշտենք, որ արուեստի ու գրականութեան մեր հասկացողութեան հետ հաշտ չեն այդ հանգամանքները, ու առով իսկ խորթ են Հայու մեր արիւնին. մեր բնազդին ալ: Զենք յուսահատ ու յուսահես, եղրակացնելու համար՝ որ խորհրդահայ գրագէտն ու բանաստեղծը պարտուած են իրենց վերապահուած չարիքին առջեւ: Ընդհակառակն, աւելի փաստ մը կը նկատենք — ի հաշիւ Հայուն անբռնաբարելի կենսունակութեան — խորհրդահայ գրողներու նըւաճումները, փոյթ չէ թէ պարբերական սրացումներու կամ հալածանքի սարսափը չարունակէ թաց պահել մեր աչքերը: Մեր ո՞ր փառքը առանց այդ արցունքին ու առանց նահատակներու ձեռք բերինք ...: Անտարանջատ, անլոյծ, անտժդունելի է հայ ոգին: Ու մենք կը տեսնենք, մինչեւ այսօր , որ հրահանգողներու հրէշտութիւնը անցօր կը մնայ «հպատակ»ներու իշխանութիւնը ցնցելու: Այսօր ալ կ'իյնէ մեր հայութիւնը՝ մեր գործերուն մէջ ,— խորհրդահայ սերունդի թոթովանքին կամ մրմունջին մէջ, ու տարփողուած քաղաքական , ընկերային կամ անտեսական կարգախօսներուն կը խառնէ հալածուած ազգայնականութիւն մը . հայ հոգիին ու մարքին չեշտը: Մեր հոգերուն վրայ իշխողները՝ մեր մեռելներն են. անոնց անմահութիւնն է: Կ'ըսենք ասիկա, առանց այս հատատումը ունայն ու անպայտացող հոգետրութեան մը վերածելու : Ընդհակառակն, կ'արձանագրենք իրողութիւնը, քիչ անդին պատմութեան ալ վերկայութիւով նուիրականացնելու համար զայն :

Կ'ուզենք փակել, վերջին ճչդումով մը: — Հոն, ուր պէտք է անկախ ըլլալ ամէն նախապաշարումէ կամ կանխատրամադրութենէ՝ մենք կանք: Ամէնէն յարգելի, ամէնէն մեծ հեղինակութիւններն իսկ՝ իրաւունք չունին անկախութեան մեր իրաւունքը կապտելու: Կը խնդադատինք նուազադոյն իսկ արժէքին վրայ՝ որ մերն է. սակայն, այս դուրգուրանքը չենք նըկատեր անհատականութիւններ ժխտելու պատճառ մը: Որքան անանձնական դատնայ մարդ, այնքան աւելի կը դանէ ինքզինքը:— Մեր սեփական զատումները կը տատրագրենք այս համոզումով :

ՄԻՆԱՍ ԹԻՕԼԻՕԼԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱՄԱՄԻԱՅԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴՈՑՔԸ

★

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Քաջալերուած նախորդ խնջոյքի զոհ ընդունելութենէն, Ամասիոյ Հայր. Միութեան վարչութիւնը կազմակերպած էր, աւելի ընդարձակ սրահի մը՝ «Սալօն Լօնչան»ի մէջ խնջոյք մը մինչեւ պիչերուան ժամը 11:

Ընդարձակ սրահը լեցուած էր հայրենակիցներով: Օանայէն եւ Տրակլինեանէն ալ հայրենակիցներ եկած էին իրենց կողմը առնելու: Միութեան առենապետը, Պ. Տիգրան Զօրիքեան բանալով խնջոյքը, ըսաւ թէ մեր նպատակն է կապ հաստատել հայրենակիցներու միջեւ եւ վառ պահել հայրենի սովորութիւնները: Թուեց նախապատերազմեան շրջանի մեր Միութեան փայլուն գործունէութիւնը: Վեր – ջինը՝ բժշկութեան հայր Ամիրճօվլաթի 500ամեակի տօնակատարութեամբ փակուեցաւ Ա. շրջանը:

Ճեռոյ խօսք առաւ փոխ–առենապետ՝ Պ. Լ. Քելէչեան, որ առաջարկեց վարչութեան ինը անդամներուն վրայ աւելցնել երկու նոր անդամներ: Առաջարկը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ: Վարչութեան քարտուղարը Պ. Կ. Պօլիկեան խօսքը երիտասարդներուն ուղղելով ըսաւ.— Եթէ տարին 12 ամիս ալ ճառ խօսինք, անհրաժեշտ է ձեզի համար. դուք մեր յաջորդներն էք վաղուան գործը շարունակելու համար: Խնջոյք, պարահանդէս բոլորն ալ կը ծառայեն իրար ճանչնալու եւ ազգ. ոգին վառ պահելու:

Ապա սեղանապետ ընտրուեցաւ Պ. Ա. Թումայեան եւ սկսաւ դեղարուեստական բաժինը, Օր. Սիրվարդ Պօլիկեանի արտասանութեամբ: Երգեցին Օր. Օ. Ճովակիմեան, Օր. Քէլէչեան, Տիկ. Ս. Սըվաղլեան (Տրակլինեանէն), ինչպէս նաեւ Պ. Ղ. Սըվաղլեան: Պ. Ա. Թումայեանի Ամասիոյ պատուղներու գովքը հաճոյքով ունկնդրուեցաւ, ինչպէս նաեւ Պ. Օ. Մակարեանը: Զգացումով արտասանեցին Օր. Թումայեան, Օր. Մ. Մակարեան, փոքրիկն Հ. Պալիկեան, հայերէն եւն.: Պ. Օ. Իւսկիւտարեանի Օմար Խայեամի քառեակները մեծ հաճոյքով ունկնդրեցինք: Պ. Պ. Ա. Պօլիկեանի եւ Աբր. Մուրճիկեանի ֆանթէզիները նոյնպէս հաճելի էին:

Մխիթարեան խօսք ուղեցաւ Պ. Կ. Թէրզիպաշեանի եւ Պ. Բ. Ժամկոչեանի (Օպրնայէն): Առաջինը, իր ուրախութիւնը յայտնեց, որ այսքան բազմութեամբ հայրենակիցներ հաւաքուած են եւ կ'ապրին հին յիշատակներով եւ թելադրեց միշտ վառ պահել հայրենի կրակը, հայ մնալ, հայ ապրիլ: Պ. Բ. Ժամկոչեան եւս իր քաջալերական խօսքը ըսաւ: « Հեռու առանձնութեան մէջ, հայրենակիցներու կարօտը պիտ հոս բերաւ այս գուրգ եղանակին, պահ մը ապրելու համար հայրենի միջավայրի մէջ: Թելադրեց միշտ սիրով ապրիլ եւ պահել հին յիշատակները:

Ապա սկսան եւրոպական եւ հայկ. պարերը: Սեղանները բեռնաւորուած էին ուտելիքներով եւ խմիչքներով: Աչքի կը զարնէր նոր սերունդին ներկայութիւնը, ինչ որ ուրախալի է: Ամէն պարապայի մէջ կ'օգտուին քանի մը խօսք, արտասանութիւն եւ երգ լսելով հայերէն, հայկական միջավայր տեսնելով:

Վարչութիւնը մեծապէս քաջալերուեցաւ այս երկրորդ ձեռնարկով: Կը յուսանք թէ յետագայ ձեռնարկներու մէջ «Ծնողք» Ամասիացիները աւելի մեծամասնութիւն կը կազմեն: Իսկա գնահատելի էր տիկիններու եւ օրիորդներու ժրաջան աշխատանքը: ԿԱՊՕ

ՏԽՐՈՒՆԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սալնոյ Զօրի Հայր. Միութիւնը Մարտ 2ին կրանցուց իր լաւագոյն հայրենակիցներէն մին, Պ. Մանաս Պոտուրեան: Հանգուցեալը 85 տարեկան էր, ծնած Ախլաթի Թեղուտ գիւղը: Հազիւ քանի տարեկան կը մտնէ յեղափոխական շարքերը: Սերոբ Ազբիւրի հաւատարիմ սուրհանդակն էր, որ օր մըն եմբուէթ, օր մը Սիփան, օր մը Տարօն անդադար կը շրջէր անվախ: Օսմ. Սահմանադրութենէն առաջ մատնուելով կը ձերբակալուի եւ հինգ տարի Պիթլիսի բանտը կը մնայ:

Սահմանադրութենէն վերջ ազատ կ'արձակուի եւ իրրեւ հաւատարիմ Դաշնակցական գործնեայ կը շարունակէ իր սուրհանդակի կարեւոր դերը: 1915էն եւք կը մասնակցի Անդրանիկի եւ Սմբատի կամաւորական գունտերուն:

Հայաստանի խորհրդայնացումէն վերջ, կ'անցնի Ֆրանսա եւ կը հաստատուի Մարսէյլ: Կ'աշխատէր գործարանի մը մէջ ապրելու համար իր համեստ ընտանիքը: Վերջերս բաւական նիհարցած էր եւ մը–տահոգ: Հազիւ երկու օր անկողին մնալով աչքերը փակեց իր բնակարանին մէջ:

Այս առթիւ Տարօն – Սալնոյ Զօրի Հայրենակից. Միութիւնը իր ցաւակցութիւն – ները կը յայտնէ հանգուցեալին տիկնոջ՝ Տիկին Մարմարին, զաւկին՝ Դաւիթի եւ բոլոր պարագաներուն:

Տ. Ս. Հ. Մ.

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալ երկուշաբթի օր, տեղի ունեցաւ Պ. Թ. Գառնիկի Ֆրանսերէն դասախօսութիւնը հայ գրականութեան մասին: Ներկայ էին բազմաթիւ հայրենակիցներ եւ Ֆրանսացիներ:

Նախկին նախարար Պ. Լուի Մառէն որ խոստացած էր նախագահել, վերջին պահուն հիւանդացած ըլլալով, գրաւորակս իր սքանչացումը կը յայտնէր հայ ազգին ու մեծ գրականութեան մասին:

Ֆրանսացի մտաւորականներու ընկերակցութեան նախագահը Պ. Իռէնէ Մօժէ դրուատալից խօսքերով բացաւ հաւաքոյթը: Պ. Թ. Գառնիկ իր գրաւոր դասախօսութեամբ պարզեց հայ գրականութեան զարգացումը նախքրիստոնէական շրջանէն մինչեւ մեր օրերը: Նարեկէն եւ Շնորհալիէն եւ Գողթան երգերէն ընտրուած կտորներ հայերէն արտասանեց Պ. Լ. Համբարձումեան, իսկ Պետրոս Դուրեանի «Տրտունջը» արտասանեց Պ. Ա. Դմբէճեան: Պ. Ա. Զօրեանեանի կողմէ Ֆրանսերէնի թարգմանուած կտորներ արտասանեցին յայտնի դերասան Պ. Շասէնը եւ դերասանուհի Օր. Ռաշէլ, եւ օրուան նախագահը:

Հրաւիրեալները զմայլանքով կը թղթատէին հայկ. մանրանկարչութեան նուիրուած մեծ հատորը, ինչպէս եւ Նարեկացիի հայերէն գիրքն ու Ֆրանսերէն թարգմանութիւնը:

Ուրիշ դասախօսութիւններ ալ պիտի տրքուին:

Թ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

— Մեր երկիրը սահեցող Ասածուն ոտքերը համբուրեմ, մեզի տուած է արդա – սարեր հող, ծառ ու ծաղիկ, ծիլ ու կանաչ, պաղ ու լեղակտոյն ջուր, գեղեցիկ տեսարան եւ զով օդ: Օխ, ինչ համեղ ջուր է, մայրական կաթ է, մրմնջեց Շուշիկը:

— Ամէն ինչ լաւ, բայց այս աղբիւրը աւանդութիւն չունի, աւանդութիւն չունեցող ջուրը, ծաղիկը կամ բոյսը չատ բան կը կորնչնէ իր արժէքէն:

— Ջոյչ, Արեգնազ, քար մի նետեր Ասպարանջանին համբաւին, ան՝ ունի իր աւանդութիւնը, հետեւաբար ունի նաեւ իր պատմական կշիռը, կամ՝ աւանդական հրապոյրը:

— Պատմէ ուրեմն:

— Պատմեմ, նայեցէք, վարը հայկական գիւղ մը կայ, որ Շուշանոյ կը կոչուի, կը կարծուի թէ այս գիւղը իր անունը առած է Սեւանէքերիմ Թագաւորի ապրկան – Շուշան – անունէն: Գիւղի չինութեան առնը ջուր չկար, գիւղացին կը նեղուէր, աղբիկը իր հօր կը ներկայանայ եւ իր գիւղին համար ջուր կ'ուզէ: Այդ օրը երբ ներկայացաւ հօրը, իր երկու բանուկներուն վրայ անցուցած էր մէկական ապարանջան, Սեւանէքերիմ լսեց իր ապրկան խնդրանքը եւ տեսաւ անոր ապարանջանները ըսաւ.— «Աղբիկս, Շուշան, երկու ապարանջաններուդ լայնքով ջուր կուտամ գիւղիդ: Այն օրէն ետք՝ գիւղը կոչուեցաւ Շուշանոյ, այսինքն՝ Շուշանի կամ Շուշաններու գիւղը, իսկ աղբիւրը, այն՝ ուրկէ՝ ջուր կը խմէք հիմա, անուանուեցաւ Ապարանջան ...:

— Ապրիս, Տիգրան,—ըսաւ Շուշիկը — Հայոց աշխարհի մէն մի աղբիւրի, քարի ու ծիլի, ծաղկի ու կանաչի, բերդի ու աւերակի, լիճի ու գետի, ձորի ու հովիտի մասին անպատճառ բան մը գիտես, հայրենասէր ես, ու հայրենապաշտ: Ով որ լաւ կը ճանչնայ իր հայրենիքը, կը նշանակէ թէ չատ կը սիրէ զայն, այսօր, երբ Վարանդ բարձրանանք՝ այն աւեն մեզի կը խօսիս հնութիւններէն ու աւանդութիւններէն:

— Լաւ, Շուշիկ, կէսօրէ վերջ, իսկ հիմա՝ կրակ վառենք, կերակուր եփենք:

Աղբիկները ցախ ու խոխ կը ժողվեն, Տիգրանը՝ քարեր կը գետեղէ, օճախ կը շինէ, իսկ տիկին Գիւղնարը միսը կը ջարդէ: Խինդ ու երգ, ճիչ ու կատակ, մուխ ու բոց: Արեւ ու ծաղիկ ջուրի ձայն եւ թռչնիկներու դայլայլ, մեղու եւ մրջիւն, թիթեռնիկ ու բզկզ: Կուգան նաեւ դործը ժիրոնաի ջրջանին մէջ նոր թափ մը առաւ: Նախապէս թառափին հաւկիթները անարժէք էին ու քիլոն կը ծախուէր ոսկեդրամ քառասուն սանդիմի, իրրեւ ձկնորսութեան կեր: Սակայն ռուսական յեղափոխութենէն եւք, երբ գաղթականներ եկան հաստատուելու Ժիրոնաի ափերը, անոնք իրենց հետ բերին նաեւ խաւեարը պատրաստելու եղանակը: Այնուհետեւ բացուեցաւ խաւեարի պատրաստութեան գործարաններ: (ՄՄԲ.— Ֆրանսայի մէջ խաւեարի պատրաստութեան տարածման մեծ զարկ տուած են Պետրոսեան եղբայրները, Պ. Պ. Մուշեղեան եւ Մելքոն): Ֆրանսական չուկան այժմ կ'արտադրէ տարեկան երեք թոն խաւեար, որ կը ստացուի որսացուած չիսուն թոն թառափէ: Անշուշտ այս արտադրութիւնը չատ չէ բաղդատելով ռուսական եւ ռումանական արտադրութեանց հետ, որոնց առաջինը կը բարձրանայ հազար թոնի իսկ երկրորդը՝ քսան թոնի: Այսու հանդերձ նկատի ունենալով իր բարձր դինը (քիլոն կ'արժէ տասը հազար Ֆրանքէն աւելի), դարձեալ չահարեր գործ մըն է:

Թառափին միսը հորթի միսին կը նմանի: Ձայն պատրաստելու եղանակն ալ նոյնն է: Իսկ իր լոգական տապրակէն կը ստացուի ձկան սիրձը որ դանագան գործածութեանց կը ծառայէ: Խաւեարը աղելու եղանակը կը պահանջէ որոշ փորձառութիւն: Աղին չափն է հարիւր կրամ մէկ լիտրի համար: Ամբողջ գաղանիքը կը կայանայ աղի ջուրին մէջ ձգելու ժամանակամիջոցին մէջ:

Խաւեարը եթէ իր բարձր դինով պէտք մը կը համարուի, իրրեւ անուղղ, մեծ արժէք ունի, ինչպէս ծովային ուրիշ արտադրութիւնները: Հարիւր կրամ խաւեարը 240 դոլի կը հաւասարի:

Այժմ, միջոցներ կը խորհուի թառափը բազմացնելու եւ արուեստական եղանակով բուծանելու համար: Ռուսիան ալ նոյն փորձերը կը կատարէ յատուկ ձկնարաններու մէջ:

Գ. ՊՕՑԱՃԵԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Կիրակի 14 Մարտ, Մարսէյլի Հ. Մ.Ը. Մ.ի ախոյեանական մրցումը ընդդէմ Մարտիգի:

Այն հայրենակիցները որ կը փափաքին ընկերանալ մարզիկներուն, պարտին առաձանապրուիլ ամէնէն ուշը հինգշաբթի, Պար Բաֆֆի, Ռիւ տէ Տոմինիէէն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ երեսփոխանները տեղի պիտի ունենան այս ամսու։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տօքթ. Ադենաուերը, երէկ Փարիզ հասնելով, անմիջապէս սկսաւ բանակցիլ Պ. Ժորժ Պիտոյի հետ՝ Սարի մասին։ Կը կարծուի թէ պիտի կրնան միջին ճամբայ մը գտնել։ Այս վէճին կարգադրութիւնն ալ կապ ունի եւրոպական միացեալ բանակի ծրագրին վաւերացման հետ։ Տօքթ. Ադենաուերը Աթէնք մեկնեցաւ իրիկուան դէմ։ Պիտի մնայ տասը օր։ Ցեսոյ Թուրքիա պիտի երթայ։

ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ դաշինքին վաւերացումը դիւրացնելու համար, անգլ. կառավարութիւնը նոր ծրագիր մը կը պատրաստէ, որուն համաձայն նոր յանձնառութիւններ պիտի ստանձնէ ցամաքային եւրոպական պաշտպանութեան համար։ Այսպէս, պիտի խոստանայ եւրոպական ցամաքին վրայ պահել անգլ. զօրքը չի – սուն տարուան համար։ Ամէն պարագայի մէջ ան պիտի չքաշէ առանց նախապէս խորհրդակցելու զեբպաղան հրամանատարութեան հետ։

ՄՈՍԿՈՒԱՑիէն կը հեռագրեն թէ կեղծ. կոմիտէն բանտարկեալ մը քուէարկեց մարտ 2ին, պատճէնը մամուլին հաղորդելով մարտ վեցին եւ օթիէին։ Բանտարկեալը, որ լրագուղիչ մասն է ընդհ. քարտուղարին դեկուցման, խստօրէն կը քննադատէ հո – դատարծութեան եւ հատաքական տնտե – սութեան նախարարները, ինչպէս եւ պե – տական Ծրագրի յանձնախումբը, չեչտելով թէ չեն կրցած գործադրել 1953 Սեպտեմբերի որոշումները հողագործական արտադրութեանց մասին։ Անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ Խ. Միութիւնը ոչ միայն կը նեղուի արջառի, խոտի, գետնախնձորի եւ բանջարեղէնի պակասէն, այլ եւ արմտիքի հունձքին անբաւականութե – նէն, ինչպէս յայտնուած էր անցեալ Սեպտեմբերին։

ՀԱՄԱՄԵՐԻԿԵԱՆ խորհրդաժողովին մէջ նոր ճառ մը խօսելով, Մ. Նահանգնե – րու արտաքին նախարարը՝ Պ. Տըլլս պարզեց համաշխարհային չարիքնե – րը։ «Միջազգային համաշխարհութիւնը ոչ տեսութիւն մըն է, ոչ ալ վարդապե – տութիւն մը, այլ քաղաքական ուժ մը, բիւրա եւ յարձակողական որ կը ձգտի գը – լուխ հանել Խ. Միութեան քաղաքական նպատակները։ 1939էն ի վեր 15 ազգեր դերութեան մատնուած են։ Անհրաժեշտ է որ միջոցներ ձեռք առնենք հաւաքաբար»։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, Այ – զընհաուըը, տեղեկագիր մը ուղղելով խորհրդարանին, քաջալերական կը գտնէ արեւմտեան Եւրոպայի պատկերը, բայց կը ցաւի որ միացեալ բանակի վաւերաց – ման խնդիրը չէ կարգադրուած։ Այս յա – պաղումը կը վերագրէ Իտալիոյ եւ Ֆրան – սայի քաղաքական կացութեան եւ կը չեշտէ.— «Միացեալ բանակի ծրագիրը միակ միջոցն է ապահովելու Գերմանիոյ ռազմական աջակցութիւնը բոլորին հա – մար ընդունելի ձեւով մը։ Այդ ծրագրին վաւերացումը կենսական է, վերջնապէս փարատելու համար այն վէճերը որ այն – քան տառապանք պատճառեցին Եւրոպա – յի»։ Նախագահը այս առթիւ ալ կը յի – շեցնէ թէ Ատլանտեան դաշինքը հիմքն է Մ. Նահանգներու եւրոպական քաղաքա – կանութեան։ Իրենք ցարդ վեց միլիառ տոլար արտադրած են Ատլանտեան պի – նակութեան ուժերը կազմակերպելու հա – մար, իսկ եւրոպական երկիրները 35 մի – լիառ տոլար։

ԻՐԱՆԻ ՔԱՐԻԻՂԻ խնդիրը մեծապէս կը զբաղեցնէ ոչ միայն Անգլիան եւ Ամերի – կան, այլ եւ Թեհրանի վարիչները։ Տակա – ւին չէ որոշուած թէ ինչ հաւուցում պի – տի տրուի Անգլեւիրանեան ընկերութեան։ Մինչ կոզմէ, Իրան ռազմավիտական դիրք ունենալով, Անգլիա եւ Մ. Նա – հանգները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին անցուդարձին։ Քարիւղի խըն – դիրը սերտ կապ ունի Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան ծրագիրներուն հետ։ Այս տեսակէտով, Ամերիկացիները հե – տզհետէ կ'ընդարձակին իրենց գործունէ – ութիւնը։

ՎԻՃԱԿԱԽԱՂ.— ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հայ Ա – բիներու վիճակախաղէն չահած են հե – տեւեալ թիւերը.— 85 130 189 214 303 316 346 497 516 584 592 606 854 946 1076 988 1092 1335 1220 1136 1226 1440 1355 991 961 1177 1416 1298 1236 1024 1068 1498 841 956։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ չրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Աչքի։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՑԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի ցերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պելի կայարանին դիմաց։

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ
ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏը

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշ – տութեամբ։

Քաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն։

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԻԹ – ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ըն – տրըուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան։

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խն – ջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու զուարթ մթնոլորտի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Իր չաբաթական հաւաքոյթը այս Ո – րեքշաբթի ժամը 21ին, Քառասնորեակ վերնայարկը։ Կը խօսի Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՋ – ՄԻՃԵԱՆ, նիւթ ունենալով «Ի՞նչ է կը – բօնքը»։ Մուտքը ազատ է։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— Ռուիբիէնի ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր։ Գին 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գին 1000 ֆրանք։

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Մ. Վրացեան), գին 500 ֆրանք։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑի, (Ֆրանսերէնի Թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով)։ Գին 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ։

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱՑՄ հատորները, գին հազար ֆրանք, Թղթատարի ծախսով 1100 ֆր.։

Մարսէյլի համար դիմել.— Պ. Ե. ԱՐ – ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպ – լիք։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ապրիլ 19ի (Զատկի երկուշաբթին) ժա – մը 15ին Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ՝

«ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.—

Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին «Կապոյտ Խաչի Օրը» եւ պարահանդէսը Մարտ 21ին։

× *Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի պարանոցիկ խնջոյքը Ապրիլ չորսին, Ազգ. Տան մէջ։*

× *Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Օրը Պան – էօ Քաշանի մէջ, Կիրակի, 11 Ապրիլ։*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Թատերական բա – ցառիկ ներկայացում Ապրիլ 25ին, Մար – սիլիոյ մէջ, Մուրատեան վարժարանի ա – շակերտներու կողմէ, նախաձեռնութեամբ Նախկին Սանուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղին։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ԾԱՒԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (Բուլ. տը Ռոմ)։

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՒԱՋի վերիրատարակման տասնե – րդրդ շրջանը։

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթաց – քին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները։* Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը։ Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւ – ները *մանտա – չէքերով*, անշուշտ պիտի հաճին կարգադրել անյապաղ։

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի «Ակարոնեան» խումբի կողմէ։ Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ։

Հաճելի ժամանց, զեղարուեստական բաժին։ Պիւֆէ։

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւ – նը։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ 20 Մարտ, ժամը 21ին Պէրիէ Միլլիէ շէեղ սրահներուն մէջ։

Անակնկալներ եւ ընտիր նուագախումբ։

Հասոյթէն կարեւոր բաժին մը Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան համար։

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՕՐը

Իթալիի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆ. Կ. Խաչի Օրը Մարտ 21ին, կիրակի ժամը 15 – ին, 32 ռիւ Տանֆօճ, Քրէմլիճ Պիսէթր։

կը ներկայացուի՝ Գրիգոր Վահանի՝

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏը

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78, rue Cardinet, - Métro Malesherbes

Ուրբաթ 12 Մարտ, ժամը 21ին
ՀԱՆԴԻՍ ԱՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
(Ֆրանս., հայկական, հունգ. եւ սպան.)

ՏԻՐՈՒԻԻ ՋԱՌԱՓԵԱՆ
եւ
ԻՒ ԹԷՍԻԷ

Մուտք 200էն 500 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին հանդիսասրահը եւ Տիւրան, 4 Փլաս տը լա Մատըլէն։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Դպրոցասէրի Տիկնանց Խնամակալու – թիւնը իր հսկողութեան յանձնուած աղ – ջկանց միակ վարժարանին կրթական – դաստիարակչական յառաջդիմութեան համար միշտ նախանձախնդիրը ըլլալով, այս անգամ իրրեւ կրթական քննիչ հրաւիրած է Պ. Մ. Պարսամեանը, որ պարբերաբար պիտի այցելէ վարժարան եւ իր խոր – հուրդներով պիտի չնայ օգտակար հան – դիսանալ։

Այս առթիւ կը փութանք յայտնել թէ Փարիզի «Արձագանգ» չաբաթաթերթին, 30 Յունուար 1954ի համարին մէջ (թիւ 9) տրուած լուրը իրականութեան չէր հա – մապատասխաներ, քանի որ Դպրոցասէրն ունի իր ներքին, մնայուն տեսչուհին, յանձին Օր. Գարագաշեանի։

× *Վարդանանցի տօնակատարութիւնը տեղի պիտի ունենայ վարժարանին հան – դիսասրահին մէջ, կիրակի, 28 Մարտ, ժամը 15ին։*

Հանդէսին յայտագիրը կը բաղկանայ «Աւարայրի Արձիւ» թատերախաղին տե – սարաններէն, մանկական նուագախում – բէ, հայկական պարերէ, երգերէ եւ ար – տասանութիւններէ։

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն
★
Հաղորդկ. միջոց.— *Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ Թրօլիպիւս եւ իջնել* 3 Communes ou Docteur Roux

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի արտակարգ ընդհ. ժո – ղովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ։

ԼԻՈՆ.— Կապոյտ Աչքի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամու – հիները Զորեքշաբթի (10 Մարտ) ժամը 15ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը։ Կարեւոր օրակարգ։— Պատգամաւորի զեկուցում։ Ընթացիկ հարցեր։

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Փանթիւիի դպրոցին սը – բահը։ Բոլորին ներկայութիւնը պարտա – դիր է։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ Նահանգի (Պոնտոս) Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, մէթրօ Քատէ։ Օ – րակարգ.— ա) Զեկոյց, բ) Ընդհ. հաշ – ուետուութիւն, գ) Ընտրութիւն վարչու – թեան։ Ներկաներու թիւը մեծամասնու – թիւն պիտի նկատուի։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Շաւի – ղի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Սիրանույշ Սարգիսեա – նին՝ իր հայրապետ Փրոֆ. Զագըրեանի մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ. Կ. Խաչի Շաւիղի մասնաճիւղը, Վիքթորիա Գուլումճեանի եւ Կարօ Նիկողոսեանի ամուսնութեան առթիւ, կնքահայր Տէր եւ Տիկին Շամ – ոնեաններէ չնորհակալութեամբ ստա – ցած է երկու հազար ֆրանք։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի պարահանդէ – սին վամփիռնկի մէջ 18 Ապրիլ Զատկի օրը ժամը 9էն մինչեւ լոյս։

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու։
Կը խօսուի նաեւ հայերէն։

ՕԳՏՈՒԵՑԻՔ ԱՌԻԹԷՆ

1.— ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ, 1931 – 32 32 – 37, կազմուած 38, 39, 49, 50 *ան – կազմ, բայց մաքուր 15·000 ֆրանք։*

2.— ՎԷՄ, Մ. Վրացեան, 1 — 24 *թիւ, կազմուած 7000 ֆրանք։*

3.— ՀԱՅ – ԲՈՑԱ, Շ. Նարգունի, 1 — 120 *թիւ, տասը տարուան, երեք տարին կազմուած, 12·000 ֆրանք։*

Բոլորը միասին գնողին 32·000 ֆրանք։

Առաքման ծախքը գնողին վրայ։

Դիմել.— ՇԵՐԻԿԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝
13 ռիւ Տէ Տօմինիքէն, Մարսէյլ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Տիկին Սէնկիւլ Միչիլեան (Ցունաստա – նէն) կը փնտռէ իր մայրը Մարիամ Ու – զունեան, ծնեալ Ժամկոչեան, հայրը Հա – ճի Աբթին Ուզունեան, կը կարծուի բլլալ Փարիզ կամ Մարսէյլ, 1910ին հաճի Մա – րիամ գացած է Երուսաղէմ։

Տիկին Էլիզա Գրիգորօղլոս, ծնեալ Փափազեան (Ցունաստանէն) կը փնտռէ Հրանտ եւ Ասողիկ Փափազեան։

Պ. Ալէքսան Աթթար Մկրեան կը փըն – տռէ մօրեղբօր որդին Յարութիւն Կըլլո – եան, հօր անունը Աւետիս, մօրը Մարիամ եւ եղբայրը Խորայէլ։ Պ. Յարութիւն Կըլլոեան եղկատէն Սունկուրլուի որթա – նոցը տարուած եւ անկէ Փարիզ փոխա – դրուած է։

Մասիս Վէչիկեան (Պոլիսէն) կը փըն – տռէ իր հայրը Սուրէն Վէչիկեան, Շապին Գարահիսարցի։

Կը փնտռուի Վռամշապուհ Մատթիկեան եւ կամ Վալանթին Մատթիկեան։ (Գարա – կէօզեան որբանոցի սանեբէն)։

Տեղեակացնել Փարիզի Հայոց եկեղե – ցւոյ դիւանատունը։ (Դիւան)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11 ՄԱՐՏ
JEUDI 11 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7316 30e ANNEE | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10Ր ԴՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2727

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

•

Երբեմն թիւրիմացութիւնները կը ծագին, երբ Դաշնակցական դրիչ մը կամ թերթ մը վճռելի տեսակէտները կը յայտնէ : Ըլլայ իսկ ծանօթ առորագրութեան մը տակ :

Հակառակորդները անմիջապէս ծագ ու ծնդզայ կը զարնեն : Եւ օրերով, տարի՛ներո՛վ կ'օգտագործեն վրիպումը :

Ամէնէն մոլեռանդները եւ նենգամիտները չատ մը խոշոր բաներ ալ կը զոր ծածեն, մթնոլորտը թունաւորելու համար :

Շատերուն համար տեսակ մը ժամանց է պղտիթարական պայքարը :

Ուրիշներ խուժանավարութեան կը վերածեն զայն :

Այդ է պատճառը որ յաճախ իրար չենք հասկնար, ամէնէն պարզ խնդիրներուն մէջ :

Զարաշահութեան, քաւութեան դոլորչին թանձրանալով, կը հասնի մինչեւ երեան : Եւ այնտեղ ալ, պարբերաբար, Դաշնակցութեան կը վերագրեն դիտում – ներ, «գաւեր» որոնք միայն իրենց խելապատակին մէջ գոյութիւն ունին :

Դաշնակցութիւնը թիանձոյ տասնաբանեաններ չունի, երբ քաղաքական դատ մը կը հետապնդէ :

Անոր միտքը անընդհատ կը զործէ, հետեւելով դէպքերու ընթացքին :

Առանց չեղելու իր հիմնական ծրագրէն, ան երբեմն կանգ կ'առնէ որոշ կէտի մը վրայ, երբ յեղնակուտակ արդելքներ կը տեսնէ իր դիմացը :

Որ եւ է քաղաքական հոսանք նայի բնոյթը պիտի ընէը, եթէ իսկապէս չինարար եւ հանրօգուտ գործ մը կատարել կ'ուզէ :

Այս գործելակերպը (տակտիկա) ոչ ժխտում է, ոչ նահանջ, ոչ ալ պարտութիւն :

Եւ եթէ երբեմն անհատական տեսակէտներ կը յայտնուին, այս առթիւ, այլ չի նշանակեր թէ ճամբան կամ ճակատը փոխուած է :

Այս խորհրդածութեանց տուն կուտայ ընկեր Ռ. Դարբինեանի վերջին յօդուածաշարքը, «Ճակատագրական հարցեր», որ լոյս տեսաւ «Հայրենիք»ի մէջ :

Առաջին յօդուածաշարքը չէ այդ :

Երեք – չորս տարիէ ի վեր ընկեր Դարբինեան ազգային եւ քաղաքական տեսութիւնները կը հրատարակէ իր տորադրութեան տակ, պատարիւն եւ տոկուն վերլուծումներով : Առանց ազդուելու աջէն կամ ձախէն :

Ընկերը ամբաղձս կառչած է կարդ մը տեսակէտներու որոնք որքան ալ վար – պետօրէն պատճառաբանուած ըլլան, չատ ջուր կը վերցնեն :

Այսպէս, վերջին յօդուածաշարքին մէջ (ութ յօդուած) ընկերը կը պարզէ իր տեսակէտները Հայկական Դատի լուծման մասին :

Ոչ մէկ ծածկամտութիւն կամ վերապահում իր պատճառաբանութեանց մէջ, հաճելի ըլլան թէ անհաճոյ :

Զդացումը տեղ չունի այդ վերլուծումներուն մէջ :

Քննական միտքն է որ կը զործէ : Տեսակ մը «դիալեկտիկա», ուր տրամաբանութիւնը որքան կը զարդանայ, այնքան կը չեզի դառն իրականութենէն :

Կարդ մը ճշմարտութիւններ կան իր խորհրդածութեանց մէջ· բայց չատ մըն ալ վրիպումներ եւ հակասութիւններ :

Եւ, դժբախտաբար, եղրակացութիւնը չի դիմանար լուրջ քննութեան :

Փորձենք արձանագրել քանի մը պարադաներ, առանց ամուլ բանավէճի մը մէջ իյնելու :

Մեզ չի հետաքրքիր ուրիշներուն ըսելիքը :

Միայն թէ՝ իրարու հետ չշփոթենք սուտերն ու իրականութիւնը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿԻՏԸ ԿՐՆԴՈՒՒՆՈՒԻ

Ազգ. ժողովը առջի դիշեր վերջացուց վիճարանութիւնները Հնդկաչինի պատերազմի մասին : Բոլոր հարցասրդումները եւ թելադրութիւնները լսելէ ետք, ժողովը 263ի դէմ 349 ձայնով քուէարկեց բանաձեւ մը որ չերմապէս ողջունելով Հնդկաչինի ռազմիկները, ուրախութիւն կը յայտնէ ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ : Ցետոյ, կ'արձանագրէ կառավարութեան յայտարարութիւնը, որուն համաձայն ամէն տեսակ լուծում պիտի փնտրէ, պատերազմը դադրեցնելու, խաղաղութիւնը եւ ազատութիւնը վերահաստատելու համար : Այս առթիւ հանդիսաորապէս կը յիշեցնէ թէ Ֆրանսա պին – եալ պայքարը կը չարունակէ համաձայն Ֆրանսական Միութեան Սահմանադրութեան որուն ազատօրէն չարած են ընկերակից պետութիւնները (Հնդկաչին եւն.) եւ թէ Ֆրանսա ինքզինքը ազատ պիտի զգայ իր պարտաւորութիւններէն, եթէ ընկերակից պետութիւնները ժխտեն ի – րենց յանձնառութիւնները : Վերջին պահուն ուրիշ բանաձեւ մը առաջարկուեցաւ որ կը թելադրէր կրակը դադրեցնել նայն իսկ ժընեւի ժողովէն առաջ, բայց ժողովը մերժից 286ի դէմ 326 ձայնով :

Վիճարանութեանց ընթացքին վարչապետը նոր լուսաբանութիւններ հաղորդեց, հաւաստելով թէ կացութիւնը բանական նպաստաւոր է եւ թէ կառավարութիւնը պիտի չանայ օգտուիլ ամէն պատեհութենէ :«Մեր միակ հոգն է ամրապնդել Ֆրանսական Միութիւնը : Աղգերու հեռանկարները այսօր աւելի նը – պաստաւոր են քան եղած են որեւէ տաեն : Բայց եւ այնպէս պարտականքներ չունինք մեր զործին զժուարութեանց մասին : Կառավարութիւնը կը խոստանայ խաղաղութիւնը եւ Ֆրանսայի դասը պաշտպանել յաջողելու վճռակամութեամբ, որպէս դի մեր զոհողութիւնները ցուր անցած չըլլան » :

Նախկին նախարար մը, Մանդէս – Ֆրանս երկար քննադատութենէ մը ետք եղրակացուց թէ միայն մէկ ելք ունին — ուղղակի բանակցիլ : Երբ դիտել կուտար թէ Հնդկաչինի եւ Քորէայի խնդիրները իրարու պիտի կապուին ժընեւի մէջ, Պ. Պիսօ պատասխանեց թէ պիտի քննուին անկախաբար : Երեսփոխանը յետոյ բացատրեց թէ 10 Միութիւնը եւ Ջինատան տեղի պիտի չտան, եթէ արեւմտեան դաշնակիցները տեղի չտան Գերմանիոյ մասին : Ինք չի հաւատար Ժընեւի խորհրդաժողովին յաջողութեան : «Պէտք է կարելին ընել խաղաղութեան համար, հիմա որ կը խոստովանինք թէ խաբուած են : Պէտք է խոստովանինք մեր դաշնակից – ներուն թէ մոլորեցուցած ենք զիրենք : (Բողոքներ) : Հնդկաչինի պատերազմը մոպական լուծում մը պիտի չբերէ խնդիրներուն : Աչքերը բացուած են եւ մենք իրաւունք ունինք ըսելու թէ մեր ուժերը մսխուեցան : Ազգը հաշիւ պիտի պահանջէ» : Միջանկեալ բողոքներ կը լսուէին այս խօսքերուն առթիւ :

Նախկին վարչապետ մը, Տալատիէ եւս չարք մը քննադատութիւններ ուղղեց : Համաձայնաւար ներկայացուցիչը պահանջեց ամբիջապէս դադրեցնել կրակը : Ընկերվարական ներկայացուցիչը յայտնեց որ վարչապետը պայմաններ կը դնէ դինադադարի համար :

Ի վերջոյ քուէարկուեցաւ մեծամասնութեան բանաձեւը :

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ հիւլէական ռումբեր պահած է արեւելեան Գերմանիոյ մէջ, համաձայն ռուս տեղակալի մը յայտարարութեան :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՀԱՑԱԽՕՍ – ԹՐԱԽՕՍ

Փետր· 24ին Մարսէյլէն թղթակից մը տեղեկութիւններ հաղորդելով Սէնթ Անթի գաղութի մասին, դիտել կուտար — «Մեր մէջ թրխախօսներ չկան» :

Սէնթ էթիէնէն սրտցաւ ընկեր մը, Կ. Հ., վիրաւորուելով այս ակնարկէն, կը հարցնէ·

— « *Թրքախօս Հայերը ի՞նչ ըրած են երբեն, անոնք պակա՞ս Հայ են գործքով եւ ուրիշ ամէն բանով* » :

Խմբագրութեան ուղղուած երկտողով մըն ալ, մեր բարեկամը կ'ուզէ որ «անծանօթներուն հասկցնենք թէ ի՛նչ պատճառներով թրխախօսներ եղած ենք եւ ինչպիսի Հայեր ենք» :

Շատ կը ցաւիմ որ վրդովում պատճառած է մեր թղթակիցն այդ մէկ տողը :

Պարզապէս թիւրիմացութիւն :

Թղթակիցը ըսել կ'ուզէր թէ հայրենակիցներ չկան թրխախօս շրջանակներէ :

Այս տեղեկութիւնը չի նշանակեր թէ թրխախօսները պակաս հայրենասէր են :

Բոլորովին ուրիշ խնդիր է թէ ինչ բերումներու տակ թրխախօս դարձած են կեսարացիները, շատ մը կիլիկեցիներ եւայլն :

Տակաւին հարիւր տարի առաջ հայերէն խօսողներուն լեզուն կը կտրէին Այնթապի, Մարաշի եւ ուրիշ վայրերու մէջ :

Սէնթ էթիէնի նահակը առիթ մըն է որպէսզի անգամ մը եւս յիշեցնենք հետեւ – եալ պարագան ·—

Մեղադրելի չեն անոնք որ մայրենի լեզուն կորսնցուցած են, հակառակ իրենց կամքին :

Մեղադրելի են անոնք որ հայերէն գիտեն եւ չեն խօսիր, չեն ուզեր խօսիլ :

Այս դասակարգին մէջ այնպիսիներ կան որոնք իրենց զաւակներուն ալ թուրքերէն կը սորվեցնեն : Կամ թուրքերէն կը խօսին տուներու մէջ :

Այս ախտը տարածուած է ոչ միայն Միջին Արեւելքի, այլեւ Ֆրանսայի մէջ :

Յանախ զովեստներ չէ՞ք լսեր թուրք թղթակիցներու բերնով, այս «հայրենասիրական» սովորութեան առթիւ ...

Ե՞րբ, վերջապէս ե՞րբ պիտի սորվինք եթէ լեզուն ալ որ կորսնցնենք, ամէն բան կորսուած է :

Բոնի թրխախօսներ կան որոնց սրտէն արիւն կ'երթայ :

Իսկ անդին հայախօսներ ունինք որոնք իրենց մեռելներն ալ մոռցած են :

Անապատներէն ջարդուփշուր ոսկորներ ժողվենք եւ իրենց վիզերէն կախե՞նք, որպէս զի խելքի գան ...

Եւ կամ տուգանքի՞ դատապարտենք, ինչպէս կ'ընէին երբեմն, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ :

ՎԱՀԷ

ՍԱՐԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Ա. Եւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ· Ատընաուըը, որ Փարիզ հասած էր Գ· ատուռ, հաղիւ քանի մը ժամ կրցաւ խօսակցիլ Պ· Պիսոյի հետ, Սարի մասին (ժամը 18ին հորդէն օդանաւ կը նստէր Աթէնք երթալու համար) :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ «որոշ յառաջդիմութիւն» կատարուեցաւ եւ թէ բանակցութիւնները պիտի չարունակուին Ֆրանսացի եւ գերման մասնագէտներու կողմէ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, գերման վարչապետը սկզբուն – քով հաւանած է բանակցութեանց հիմք ընդունել վիճելի շրջանին եւրոպականացումը· բայց տակաւին մեծ դժուարութիւններ կան, վերջնական եղրակացութեան մը յանդելու համար : Գերմանները սկզբունքով կ'ընդունին որ Սարի շրջանը քաղաքականօրէն անջատուի, թէեւ լեզուն ու մշակոյթը գերմանական են, կ'ընդունին նաեւ որ Ֆրանսա տնտեսական առանձնաշնորհներ վայելէ, բայց ուրիշ ծանր պայմաններ կը դնեն : Եւրոպականացման սկզբունքը քուէարկութեան պիտի դրուի, Սարի մէկ միլիոն բնակիչներուն կարծիքը իմանալու համար : Եթէ հաւանութիւն յայտնեն, ներկայ խորհրդարանը պիտի լուծուի եւ նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին, բոլոր կուսակցութեանց մասնակցութեամբ : Ներկայ խորհրդարանին ընտրութեան առեն Գերմանիոյ կուսակից հոսանքները դուրս ձգուած էին :

× *Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութեան առաջնորդը, Էրիք Օլէնհաուըը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ը – րաւ հրապարակաւ.— « Բոլոր չհակակից պետութիւնները պէտք է ըմբռնեն ,— Սարը գերմանական հող է եւ այդպէս ալ պիտի մնայ : Կարելի չէ որ եւ է մասնաւոր կարդաւորք հաստատել այդ շրջանին համար : Մենք պատրաստ ենք անտեսական լայն իրաւունքներ տալու Ֆրանսայի, համաձայն Ֆրանքֆուրտեան դաշնադրներու » :*

Հանոյի շրջանին քրիստոնեայ – դեմոկրատ վարչապետը, Ալթմայէր, նոյն – պէս խօսելով այս հարցի մասին, ըսաւ · — « Պէտք չէ Սարի շրջանին եւրոպականացման մասին խօսիլ եւ իրականին մէջ պայն Գերմանիայէն վերջնապէս անջատելու մասին մտածել : Սարը միշտ ալ Գերմանիոյ ամբողջական մասը կազմած է : Ներկայ կարդաւորքը չի կրնար տեւել» :

ԵՐՈՒՍԱղէմի պատր· տեղապահը, Եղիշէ արք· Տէրոյէրեան, մօտերս Հնդկաստան եւ Մատակասքար (?) պիտի երթայ, կը գրէ «Մարմարա» : Նախ պէյրութի պիտի հանդիպի : Նպատակն է բանբերարներ գտնել վանքին համար : Ապրիլին վերադառնալով, Եւրոպա եւ Ամերիկա պիտի այցելէ :

ՋՕՐ. ՆԵԿԻՊ ԻՆՉՊԷՍ ՅԱՂԹԵՑ

Գնդ· Ապտէլ Պաղտատի, Եգիպտոսի յեղափոխական առաջնորդը, առջի օր երեան հանեց զօր· Նեկիպի վերահաստատման պաղտնիքները : Իր յայտարարութեան համաձայն, այս վերահաստատումը հետեւանք էր ծանրակչիռ որոշումի մը որ տրուեցաւ կիրակի օր : Զօր· Նեկիպ չատ մը առաջարկներու կարգին պահանջած էր որ նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստ մը գումարեց Բշ· կէս օրին, կացութիւնը քննելու համար :

Ուրիշ մանրամասնութիւններ դանց կ'առնենք տեղի անձկութեան պատճառով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ բանաձեւ մը քուէարկեց որով կ'առաջարկէ ·— Բոլոր հարկատուներուն համար տուրքէ ազատ գումարը 180·000 ֆրանքէն բարձրացնել 220·000 ֆրանքի : — Տասը առհարիւրի յաւելուածական դեղչ մը կատարել թոշակներու եւ աչխատավարձի վրայ :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ զօրաւոր ցնցումներ սարսեցին Քեֆալոնիա կղզին (Յոնիական ծով) : Ամէնէն երկար ցնցումը տեւեց 10 երկվայրկեան եւ զգացուեցաւ Յունաստանի ուրիշ մասերուն մէջ : Շարժէն առաջ տեղատարափ անձրեւներ հոսեցան, յետոյ ձիւն : Մարդկային կորուստ չկայ, բայց անցեալ օգոստոսին վնասուած տուները քանդուեցան :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՉԸՐՉԻԼԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԲՈՒՆԱԲՀԱՄԱՐՏԻ ՄԱՍԻՆ

●

Գ.— ԵԱԼԹԱՅԻ ԺՈՂՈՎԸ

Արեւելեան Եւրոպայի, Լհհաստանի Գերմանիոյ ապագայի մասին համաձայ – նութիւն գոյացած չըլլալով, Միացեալ Նահանգները, Մեծն Բրիտանիա, Ռուսիա կ'որոշեն հանդիպում մը ունենալ 1945ի Փետրուարին։ Յարմարագոյն վայր կը նկատուի Եալթա քաղաքը, Սեւ Ծովի ա – փին։

Նախագահ Րոզվելթ, — արդէն ան – հանդիստ — կը նախընտրէ մեկնիլ ղրա – հաւորով մինչեւ Մալթա կղզին եւ օդա – նաւը առնել՝ այն տեղէն միայն ։

Չըրչիլ կը փափաքի խորհրդակցիլ կարգ մը հարցերու շուրջ՝ Եալթա մեկնե – լէ առաջ ու կը հեռագրէ ։

– « Ըստ իս չատ կարեւոր է ամերիկացի եւ անգլիացի զինուորականներու հանդի – պումը՝ նախ քան Եալթա իրենց մեկնու – մը։ Անտարակոյս, Սեւաստափոլի մէջ ալ բազմաթիւ առիթներ պիտի ունենան տես – նուելու, սակայն անհամար հարցեր կան, որոնց ուսումնասիրութիւնը լաւ է որ ըլ – լայ նախապէս։ Մանաւորապէս պէտք է պատրաստել օրակարգը ։

« Որոշ զգալիօր ունի՞ք, թէ որքան պիտի մնանք Եալթայի մէջ։ Այս խորհր – դակցութիւնը ծանր հետեւանքներ կրնայ ունենալ, մանաւանդ այսօր, երբ Մեծերը բաժնուած են չատ մը հարցերու շուրջ, ու պատերազմի չուքը կ'ներկարի մեր առ – ջեւ։ Երբեմն կը մտածեմ, որ այս կռուին ելքը թերեւս աւելի պիտի հիասթափէ մեզ քան թէ նախորդ պատերազմինը »։

Նախագահ Րոզվելթ չափազանց զբա – ղած ըլլալով՝ չի կրնար կանուխ գալ, բայց կը ղրկէ իր սպայակոյտի նախա – գահները ։

Չըրչիլ Մալթա կը մեկնի 1945 Յուն – ուար 29ին։ Իր հետեւորդները փոխադրող օդանաւերէն մին, դժբախտաբար կը խոր – տակուի Փանտելարիա կղզիին մօտերը, պատճառ դառնալով բազմաթիւ մահու – պաներու մահուան ։

Փետրուար երկուքի առաւօտ Մալթա կը հասնի նախագահ Րոզվելթ եւ հազիւ մու – թը կոխած, 700 հոդիի փոխադրութիւնը կը սկսի օդանաւերով։ Մալթա – Սաքի օդակայանին (Եալթայի մօտ) 2250 քիլո – մեթր տարածութիւնը պէտք է կարել մէկ թռիչքով ։

Ամէնէն վերջ կը մեկնի Նախագահը ։

Երբ իր անձնական օդանաւը՝ «Նուի – բական Կովը» կ'իջնէ ռուսական հողին վրայ, բոլորը հոն են դիմաւորելու հա – մար մեծ հանդիսաւորութեան մը ակնա – ւոր ներկայացուցիչը, որ իր հիւանդ վի – ճակին մէջ իսկ չէր վարանած ուրիշին առքը երթալ, ի նպիր խաղաղութեան ։ (Հապի վերադարձած պիտի մեռնէր)։

Ռուսերը հաճելի անակնկալ մը վերա – պահած են Անգլեսաքսոններուն։ Լաւ բը – նակարաններ, առատ ուտելիք, անթերի սպասարկութիւն ։

Ժողովները տեղի կ'ունենան Լիւատիա – յի պալատին մէջ։

Իրենց կարծածէն աւելի երկար է նուրբ խնդիրներու շարքը ։

Չըրչիլ կ'առաջարկէ Ֆրանսային ալ հո – դամաս մը սահմանել՝ Գերմանիոյ պար – սութենէն վերջ։ Րոզվելթ կը յայտնէ որ, եթէ կարելի ըլլայ յաջողցնել Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը, իր երկիրը կրնայ աւելի մեծ բաժին մը ստանձնել խաղաղութիւնը պատրաստելու աշխա – տանքներուն մէջ։

Բարդ խնդիրը՝ վեթոյի իրաւունքն է ։

Երկար պիտի ըլլար ամբողջութեամբ տալ բոլոր առաջարկներն ու հակառա – ջարկները ։

Սթալինի տեսակէտը հետեւեալն է ։ Յորշտի իրենք ողջ են, պատերազմ չըլլայ Երեք Մեծերու միջեւ։ Սակայն, երբ տա – սը տարի չանցած իրենք մեռնին, կը վախ – նայ որ նոր սերունդներու ղեկավարները ուրիշ ձեւով մօտենան հարցին ։

— « Մենք բոլորս կը փափաքինք խա – ղաղութիւնը ապահովել առ նուազն յի – սուն տարի։ Ամենամեծ վտանգը մեր երե – քին մէջեւ պատերազմն է։ Եթէ միութիւ – նը չխանգարուի, դերմանական վտանգը վախնալիք բան չէ։ Ուրեմն, պէտք է մը – տածենք ապագայ միութեան մասին եւս եւ կազմինք ընդհանուր ճակատ մը, թէ – բեւս Չինաստանը ու Ֆրանսան ալ ունե – ցնելով »։

Երկու օր մտածելէ ետք Ռուսերը կը յայտնեն Մոլոթովի բերնով.

— « Կատարելապէս համաձայն ենք նա – խագահին (Րոզվելթ) առաջարկած քուէ – արկութեան ձեւին, եւ կ'ուզենք որ մեր հանրապետութիւններէն երեքը, առ նը – ւազն երկուքը համաշխարհային կազմա – կերպութեան (Միացեալ Ազգեր) հիմնա – դիր անդամներէն ըլլան »։

Բոլորն ալ կ'ուրախանան եւ կը չնոր – հաւորեն Մոլոթովը։ Փետր. ութի նիս – տին մէջ կ'ընդունուի նաեւ Ռուսերու վերջին առաջարկը ։

Գիշերը, Սթալին ճաշ մը կը սարքէ նու – սուփովի պալատին մէջ։ Փոխադարձ բա – ժակաճառերու ջերմ խօսքերը կ'արձանա – գրուին ելեկտրական գործիքներով ։

Չըրչիլ.— Ձափազանցած չեմ ըլլար, յայտարարելով որ մարշալ Սթալինի կեանքը մենք կը նկատենք գերազանցա – պէս թանկագին մեր յոյսերուն եւ սրտե – րուն համար, եւն.։

Սթալին.— Բաժակս կը պարպեմ անդ – լիական կայսրութեան պետին, աշխարհի ամենաքաջ վարչապետին կենացը։ Մար – դու մը՝ որուն նմանները աշխարհ կուգան հարիւր տարին մէկ անգամ միայն, եւն.։

Կրկին Սթալինէն.— Դաշնակիցները պէտք չէ իրար խաբեն։ Թերեւս միամտութիւն է ասիկա ։ Փորձառու դիւանագէտ – ներ կրնան ըսել. «ինչո՞ւ պիտի չխաբեմ ընկերս» բայց ես, պարզամիտ մարդ, կը խորհիմ թէ խարդախութիւն պէտք չէ ը – նեմ, նոյնիսկ եթէ յիմար մըն է անիկա, եւայլն»։

Լհհական հարցը նորէն կը բաժնէ Դաշ – նակիցները։ Լհհական երկու կառավա – րութիւններ կային։ Մէկը՝ Վարշաւեայ մէջ, ռուսական հովանաւորութեան տակ, միւսը՝ Լոնտոնի, անգլիական ազդեցու – թեան։ Մօտաւորապէս կէս միլիոն լհհ պինուորներ կը կռուէին արեւմտեան ճա – կատներուն վրայ, սպասելով որ հայրե – նիքը ազատագրուի եւ վերադառնան ի – րենց տուները ։

Չըրչիլ.— Քննելի հարցերը կարելի է ամփոփել հետեւեալ ձեւով .—

« Ինչպէ՞ս կազմել առժամեայ եւ միակ կառավարութիւն մը Լհհաստանի մէջ։ Ինչպէս եւ երբ ձեռնարկել ազատ ընտ – րութիւններու։ Ի՞նչպէս ճշդել արեւելեան եւ արեւմտեան սահմանները։ Ինչպէս ա – պահովել այդ հողէն անցնող ռուսական բանակին թիկունքն ու հաղորդակցու – թեան միջոցները»։

Լհհական հարցը սեղանի վրայ կը մնայ եօթը նիստերու ընթացքին, սակայն որոշ համաձայնութեան մը չեն գար։ Կատար – ուած իրողութիւն մը կայ։ Հայրենիքի հողին վրայ գտնուող կառավարութիւնը աւելի զօրաւոր է եւ վիճաբանութիւնը կը փակուի չուտափոյթ ընտրութիւններու խոստումով մը ։

Զանազան հոսանքներու ներկայացու – ցիչներով կազմուած Ազգային Ճակատի կառավարութենէ մը վերջ, այդ երկիրը եւս անցաւ համաշխարհներուն ձեռքը։

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

★

ՖԱԼՈՒՆ, (Ցառաջ).— Աւելի քան տա – սը հազար հանդիսականներու անհամբեր կը սպասէին մրցումներու բացումին։

Շուէտի թագաւորը՝ Կիւսթաւ Ատոլֆ հիւանդ ըլլալով իբրեւ փոխանորդ նշա – նակած էր իշխան մը, համաշխարհային մրցահանդէսին բացումը կատարելու հա – մար ։

Մարզադաշտը դեղեցկօրէն զարդար – ուած էր։ 23 ազգերու մարզիկները կար – գով դաշտ մտան իրենց ազգային դրօշ – ներով։ Զինուորական նուագախումբ մը անդադար կը հնչեցնէր ազգային քայ – լերգները։ Օդը ցուրտ էր եւ չատեր ըս – պասուհեան իրենց բնակարանները մնալ եւ ձմեռնասփիւռներու միջոցաւ հետեւիլ մրցումներուն ։

Իշխան Պէրթըլ բացումը կատարեց եւ յաջողութիւն մաղթեց բոլոր ազգերու մարզիկներուն։ Ողմպիական քայլերգին յաջորդեցին Թնդանօթի 21 հարուած – ներ ։

Բարձրախօսով անմիջապէս հրաւիր – ուեցան 30 քմ. դահուկի քալելու մրցու – մին պատկանող մարզիկները, 28 հոգի։

Մրցումը սկսաւ։ Բոլոր հանդիսական – ներու կարծիքը այն էր թէ Ֆինլանտացի Վայցօ Հաղուլինէ պիտի չահի այս մրը – ցումը։ (Ֆինլանտացիները « Դահուկի

ԵՐԱԺՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

(ՏԻՐՈՒՀԻ ՋԱՌԱՓԵԱՆ.— ԻՒ ԹԵՍԻՒ.— ԼԻԻՔ – ԱՆՏՈՒՆ ՄԱՐՄՈՒՆ)

●

Օգտակար պիտի ըլլար քանի մը խօսք ըսել երկու արուեստագէտներուն, Տիրու – հի Ջառափեանի եւ Պ. Իւ Թեսիէի մասին դեր պիտի լսենք վաղը, ուրբաթ, 12 Մարտ, Էքոլ Նորմալ ոը Մուզիքի սրա – հին մէջ։

Աւելորդ է Տիրուհի Ջառափեանի դաշ – նակահարութեան գովեստն ընել հայ հա – սարակութեան, որ ծանօթ է անոր ճկու – նութեան, կշռական ճշդրտութեան, պե – ղեցիկ բանահիւսութեան եւ հնչականու – թիւններու ջերմ գունաւորումին ։

Սակայն թերեւս չատեր չեն գիտեր թէ սոյն արուեստագիտուհին որքան նուիր – ուեցաւ ժամանակակից երաժշտութեան դատին, ըլլայ քիչ ծանօթ դասականնե – րու, նախընտրելով իր իւրաքանչիւր յայ – տադիրներուն մէջ ներմուծել նորութեան ու անակնկալի հրապոյրը նկարագրող դործեր։ Հետզհետէ աւելի հազուագիւտ արժանիք մեր օրերուն, երբ խիստ չատ «վիրթիւոզ»ներ տեղի կուտան դիւրու – թեան ու փայլաքչանքի ։

Տիրուհի Ջառափեան առաջիններէն ե – ղաւ սկիզբները Հոնեկկերի գործերը ճանչցնողներուն։ Քիչ վերջ Կոմիտաս Վարդապետի գործերը ներկայացուց Ռա – ւելի կողմէ հիմնուած կարեւոր «երաժշ – տական անկախ ընկերութեան» մօտ։ Աւե – լի եառքը՝ Թինէթ Մարթընոյի որ (Մոռիս եղբօրը հետ հնարեց այսօր առհասարակ ծանօթ «երաժշտական յորձանքներ» նը – ւագարանը) կարեւոր երաժշտագործ – ներ կատարեց Ֆրանսայի մէկ ծայրէն միւսը։

Վերջին տարիներս՝ չատ մը անծա – նօթ գործեր եւս նուագուեցան իր կողմէ, որոնցմէ Լիւք – Անտրէ Մարսէլիններն ը, հեղինակ մը որուն պիտի խօսինք առան – ձին ։

Ցիշենք նաեւ 1950ին Ֆրանսական ձայ – նասփիւռէն հայ երաժշտութեան նուիրած իր դաշնակահանդէսը ։

Գալով Իւ Թեսիէի — զոր հայ հասարա – կութիւնը կրցաւ չաճախ լսել Ֆրանսական ձայնասփիւռի սենեկային երաժշտութեան նուիրուած երաժշտահանդէսներու ըն – թացքին կամ զանազան սրահներու մէջ — ըսենք թէ արդի ամենահետաքրքրական թարգ – մաններէն է Ֆրանսայի դուսաններու եւ աչուղներու երգերուն եւ Ժ.Ֆ.էն Ժ.Դ. դա – րերու երաժշտութեան։ Ասիկ զատ՝ ան բուն իրենց լեզուով կ'երգէ հայկական, սպանիական, հունդարական, փորթու – գալեան եւ անգլիական մեղեդիներ ։ Ռուսլոմոնի Ֆրանսայի կաճառին, Փա – րիզի Ս. Մատուռին մէջ մեներգահան – դէսներ տուաւ միջնադարեան երաժշտու – թեան նուիրուած։ Ֆրանսական ձայնաս – փիւռէն՝ ստեղծեց Լիւք – Անտրէ Մար – սէլի «Զարչարանք»ը (Յօսք Լաւցա սէլ վանթայլ), Ժան Ժաք Ռուսոյի Դափնիա եւ Գլոյէն ու Մոցարթի քիչ ծանօթ գոր – ծերէն մանր։

Իր ձայնին հիանալի ճկունութիւնը, իր այնքան բնական ձայնարձակումը, իր ձայնադրոշմին թարմութիւնն ու որակը, վերջապէս իր միշտ այնքան մաքուր ոճը դինքը կը դարձնեն արդի Ֆրանսայի ա – մէնէն երաժիշտ երգիչներէն մին։

×

Լիւք – Անտրէ Մարսէլ՝ ըստ բաւակա – նի ծանօթ իրրեւ բանաստեղծ չնորհիւ Նարեկացիէն կատարած հրաշալի թարգ – մանութիւններուն, մխիթարեան ծաոեն հազ – ուագիւտ տաղանդով երաժշտահան մըն է զոր ճանչնալու առանձնաշնորհը Հայերը չունեցան տակաւին։

Շատ համառօտակի թուելու համար — որովհետեւ խոչոր է իր երաժշտական գործը — յիշենք այն զարմանալի երա – ժշտութիւնը զոր յօրինեց Եսքիզէսի ու Եւրիպիտէսի երկու ողբամներուն համար։ Սորպոնը ապսպրած էր այդ կտորները ո – րոնք թէ խաղացուեցան թէ երգուեցան Ֆրանսայի ու արտասահմանի մէջ նոյն – ինքն Սորպոնի «Կրուպ անթիք»էն։ Ձը – բանական ձայնասփիւռն ալ ապսպրեց բազմաթիւ երկարաշունչ հեղինակու – թիւններ մեներգներու, խմբերգներու եւ նուագարաններու յատուկ, որոնք գոր – ծադրուեցան ընտրուած արուեստագէտ – ներու կողմէ։ «Ջուրերու դիրքը» — կա – րեւոր հեղինակութիւն մը դաշնակի, 1947ին ներկայացուեցաւ «Թրիփթիք»ի կողմէ եւ գործադրուեցաւ Տիրուհի Ջա – ռափեանի ու Թինէթ Մարթընոյի կողմէ՝ երաժշտահաններէ, երաժիշտներէ ու ե – րաժշտասէրներէ բաղկացած լեփ – լեցուն սրահի մը մէջ ։

Վերոյիշեալ երկերու թուումը կը պա – րունակէ նոյնքան այլազան զգացումնե – րով լի գլուխ – գործոցներ, որոնք Լիւք Անտրէ Մարսէլը կը դնէն ժամանակակից երաժիշտներու առաջին գծին վրայ ։

Տիրուհի Ջառափեանի ու Իւ Թեսիէի կողմէ տրուած երաժշտահանդէսին՝ գեռ պիտի լսենք չորս առաջին ունկնդրու – թիւններ, դաշնակի թէ երգի յատուկ։ Վերջացնելէ առաջ՝ յիշենք յետադայ տո – ղերը զոր մեզի կը ղրկէ Թինէթ Մարթը – նօ ·

— « Լիւք Անտրէ Մարսէլի երաժշտու – թիւնը խորապէս մտածուած ու զգացուած երաժշտութիւն մըն է։

« Ձուսպ բանաստեղծութիւն իր երա – ժշտութեան մէջ, որ կը հասնի թարմ ու յմայող թափանցկութիւններու, որոնք քիչ անգամ արտայայտուած են մեր դարուն ։

Գալով իր «Թիւեր» (Կչիռներ)ուն, իր « երաժշտական թիւեր»ուն՝ անոնք կը թրթռան ներդաշնակօրէն ինչպէս լուսա – պսակ մը նոյնքան իր ներդաշնակութիւն –

հետեւեալ արդիւնքով .— 50 քմ.ը 3 ժամ 0,2,58։ Ցաղթականը չահեցաւ Կիւսթաւ Ատոլֆ թագաւորին նուիրած արծաթ բա – ժակը ։ Երկրորդ տեղը դրաւեց Ֆինլան – տացին, 3 ժամ 0,3,06։ Երրորդ տեղը՝ դարձեալ Ֆինլանտացի Առվօ – Վիրանէն։

Կիներու տասը քմ.ի մրցումը, չահե – ցաւ նոյնպէս Ի. Միւթեան ներկայա – ցուցիչը Լուտվա Կոչերգմա։ Երկրորդ հանդիսացաւ Ֆինլանտուհի Սիրլի – Ռան – թանէն, երրորդ՝ դարձեալ Ֆինլանտուհի Միրա – Հեթամիս ։

Վերջին մրցումը (4 × 10·000 քալել) չահեցան Ֆինլանտացիները, երկրորդ՝ Ռուսերը եւ երրորդ Շուէտացիները։ Ձը – բանասցիները, այս մրցումին վեցերորդ՝ տեղը գրաւեցին ։

Ռուսերու յաղթանակները մեծ զար – մանք պատճառեցին Շուէտի մէջ։ Տակա – ւին հինգ տարի առաջ ռուէ մասնագէտ չունէին դահուկի ճիւղին մէջ։ 1949ին Նորվեկիոյ մէջ չարաչար պարտուելով իր – ենց հայրենիքի վերադարձած էին։1952 – ին ութ հոդինոց խումբ մը ղրկած էին Սէն Մորից, մարզիչներ եւ մասնագէտ – ներ։ Այնտեղ Ռուսերը միայն մրցումն – րու արդիւնքները կ'արձանագրէին եւ ա – ռա երկու տարի վերջը Շուէտէն իրենց հայրենիքը կը վերադառնան յաղթական։ Զանազաններէ տեղեկացայ թէ Ռուսերը երկու տարիէ ի վեր անընդհատ փորձեր կը կատարեն Ուրալ լեռներու վրայ ։

ՄԱՔՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՐԹԵՐԷՆ

★

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ պեղումները կը կատարուին 1947էն ի վեր Աշտարակի շրջանի Թալիշ գիւղին մէջ։ Պեղումներու նպատակն է ուսումնասիրել Հայաստանի Լոռադարու մարզային իշխան Գրիգոր Մամիկոնեանի պալատի մնացորդները։ Այս արժէքաւոր շէնքը ճարտարապետական ոճով շատ նման է Դուինի Կաթողիկոսարանին։ Յարդ մէջտեղ եղած է պալատի զահլիճներէն մէկը, շինուած եռակամար կամարակոճով։ Դահլիճին կից կայ փոքրիկ մատուռ մը։ Ներկայիս պեղումները կը կատարուին երեւան հանելու համար գլխաւոր սիւնազարդ զահլիճը եւ յարակից շէնքերը։ Մասնաւոր սրահով այս զահլիճը կապուած էր տաճարին, որ ցարդ կանգուն է։ Պեղումներուն շնորհիւ երեւան հանուած են տնային ծաղկազարդ սալաններ, կանոպի զարդեր ժ.— ԺԹ դարերէն եւն.։

ՋԻԹԱՊՏՈՒՂԻ առաջին բերքը քաղեցին անցեալ աշնան Ալավերտի շրջանին մէջ։ Ջիթենիի տունկերը երկար տարի առաջ փոխադրուած էին Երեմէն։ Լաւ խնամքի եւ բարենպաստ կլիմայի շնորհիւ բոլորը ընտելացան տեղական պայմաններուն։ Պտուղները համով են, իւղոտ իսկ որոշ տեսակներ աւելի մեծ են քան Երեմի ձիթապտուղները։ Ալավերտիի շրջանին մէջ, Այրում երկաթուղիի կայարանէն ոչ շատ հեռու կայ մերձարեւադարձային մշակումներու յատուկ անտեսութիւն, ուր կ'աճին ձիթապտուղ, թուզ, նուռ, զանազան եւայլն։

ԴԵՐՄԱՆԱԿԱՆ կերպարուեստի ցուցահանդէս մը տեղի ունեցած է նախաձեռնութեամբ Հայաստանի պետական պատկերասրահի վարչութեան։ Ցուցադրուած են աւելի քան 150 նմոյշները, նկարներ, փորագրութիւններ յախճապակեայ զանազան դործեր։ Լայն տեղ տրուած է գերմանական մեծ գեղանկարիչ Ա. Դիւրերի (1471 – 1528)։ Հարուստ էր յախճապակեայ գործերու բաժինը, ուր ցուցադրուած նմոյշներու մեծ մասը, նշանաւոր Սաքս – Մէյսէն գործարանի (ԺՀ.— ԺԹ– դարերու) արտադրութիւնն էր։

ՆՈՐ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐ.— Հայաստան հարուստ է բուժիչ ջուրերու աղբիւրներով,

---

Ներքէն անդին։

Ցիչենք տակաւին յայտնի բանաստեղծ ու քննադատ Ռոժէ Լաննի սա տողերը (Օփերա)։

— « *Այս երեւելի բանաստեղծը միեւնոյն ատեն հազուագիւտ երաժիշտ մըն է։ Դժուար է աւելի լաւ կերպով իրագործել արուեստագէտի մը պզտուհական մտատիպարը* »։

ՓԻԵՌ ՄԷՐԼԻ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՂԱՐԱՏԱՂԻ մէջ (Իրան) կ'ապրին 3500 Հայեր, ցրուած տասնըմէկ գիւղերու մէջ։ Տգիտութեան եւ թշուառութեան մատնուած, մանաւանդ ներդպրին հետեւանքով։ Մթնելուն պէս անոնք կը քնանան, որովհետեւ քարիւղը կը ծախուի եռապատիկ արժէքով։ Երթեւեկը դժուար է մանաւանդ ձմեռը։ Երբեմն կառքով օրերով կը ճամբորդեն դէպի Ահար, իսկ անկէ ալ գիւղերը ջորիներով։ Այրերը ձմեռը թեհրան կ'երթան աշխատելու, իսկ գարնան կը վերադառնան ցանքի համար։ Պարսիկ դրացիէն երբեմն լուծ մը եզ կ'առնեն եւ իրենց աշխատանքին արդիւնքը կը բաժանեն։ «Ալիք»ի թղթակիցը կը դրէ թէ Ղարադաղի գիւղացին եթէ ունենար 10 դոյզ եզ որ կ'ընէ 5·6000 թուման (200000 ֆրանք) վերկուած կ'ըլլար։

Ճարտարապետ Սոկրատ Նաւասարդեան վերկարար դեր կատարած է, եւ ժողովուրդը առ ի երախտագիտութիւն դպրոցը կոչած է անոր վաղամեռիկ աղջկան անունով «Մաննիկ», ուր կ'ուսանին 70 աշակերտուհիներ, երկու դասատուներով։ Այս դպրոցին գլխաւոր պիտոյքները կը հոգայ հիմնադիրը ինչպէս եւ քանի աշակերտներու գրենականները։ Այս ձմեռ իր ծախքով Թաւրիզի ՀՕՄի արհեստանոցին մէջ չինել տուաւ քառասուն պզտիկներու համար նոր եւ տաք հագուստ։

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Թեհրանի մէջ Դեկտ. 7ին մեռած է Լեւոն Մասումեան։ Բնիկ Շուշեցի, ծնած 1883ին։ Քառասուն տարի է կը մասնակցի Թեհրանի համայնական եւ եկեղեցական վարչութեանց, Ազգ. դպրոցներու հոգաբարձութեանց եւ թեմական խորհուրդին։ Միեւնոյն ատեն կը նուիրէր իր ժամանակը հնապիտական ուսումնասիրութեանց եւ լայն ծանօթութիւն ձեռք բերած էր արեւելեան եւ մասնաւորաբար իրանեան հնապիտութեան մասին։ Կազմած էր անձնական թանգարան մը, ուր կային պատմական նկարներ, զէնքեր, զարդաքանդակներ, տարազներ եւ ազգագրական ու հնապիտական արժէք ունեցող ճոխ հաւաքածոներ։

× Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ մեռած է ընկ. Եդ. Գրիգորեան։ Ախալթի Ճաղազ գիւղն էր, ծնած 1906ին։ Եղբայրն է բանաստեղծ Անուշ Գրիգորեանի։ Մինչեւ վերջը մնաց հաւատարիմ Դաշնակցութեան։

ՈՃԻՐԻ ՄԸ ՁՈՀ պատած է Մարգրիտ կօշկարեան Իսթ Լուիսի մէջ (Մ. Նահանգներ), ծնած էր 1928ին, Քղեցի ծնողքէ։ Անդամ էր Հ. Ե. Դ.ի եւ Հ.Օ.Մ.ի վարչութեան։ Ամուսնացած էր օտարի հետ, սակայն զաւակը Հայ մկրտած էր Հրայր դնելով անունը։ Իր ամուսինը որ ձգած էր զինք, եւ մէկ ամիս առաջ ամուսնալուծուած, դիշեր մը պաղտնի մտնելով տուն, կը սպանէ տարաբախտ Մարգարիտը։ Մայրը ընդմիշտ պիտի վճարէ աղջկան անդամատութիւնը, պահելով անունը ՀՕՄի մէջ։

Հ.Օ.Մ.ի ՖՐԻԶՆՈՑԻ մասնաճիւղը ճամասեղան մը սարքած է ի պատիւ կէդրոնի ներկայացուցիչ Տիկ. Զապէլ Սերոբեանի, «Ասպարէզ»ի խմբագիրը եւ գործիչ ընկեր Անտրէ Ամուրեանի եւ երիտ. Դաշնակցութեան ներկայացուցիչ Սարգիս Ադամեանի։ Նախագահուհի Տիկին Յակոբեան բացած է հանդէսը եւ խօսքը տուած ընկ. Սերոբեանի, որ ակնարկ մը նետելով անցեալին վրայ ըսած է թէ ասկէ առաջ դոյութիւն ունեցած չէ կիներու այնպիսի կազմակերպութիւն ինչպէս ՀՕՄը։ Որուն 12·000 անդամ եւ կրնայ բազմապատիլ որ եւ է յառաջադէմ ազգի նման կազմակերպութեան հետ։ Ընկեր Ա. Ամուրեան ը– սած է.— Մենք յարատեւութեամբ կը շարունակենք մեր նախահայրերու գաղափարական գործերը, Հայ կինը Հայոց պատմութեան երեք հազար տարիներու ընթացքին իր պատուաւոր տեղը գրաւած է իր աննկարագրելի հերոսութեամբ եւ առաքինութեամբ։ Խօսած են նաեւ ընկ. Հէրի Քարեան, Տիկին Ա. Փոլատեան եւ երիտ. Դաշնակցութենէն Ս. Ադամեան։

ՊՈԼՍՈՑ Ս. ՓՐԿԻՉ հիւանդանոցին եւ Բերայի Աղքատախնամին հիւանդապահ– կան ոսկիի նպաստ մը քուէարկած է Քաղաքապետական խորհուրդը, որուն անդամ է բժ. Զաքար։

× Ս. Փրկիչ հիւանդանոցին աւանդական պարահանդէսը անցած է շատ փայլուն։ Ներկայ եղած է վարչապետին խորհրդականը, կուսակալը եւ տիկինը, Պոլսոյ հրամանատարը, երեսփոխաններ։ վար– չապետ Ադնան Մէնտէրէս իր անձնակա– նէն հազար ոսկի նուիրած է։

ՊՈԼՍՈՑ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ դպրոցի ճաշին 3000 ոսկի նուիրեց Սանուց Միութեան պարահանդէսի յանձնախումբը։

ՖԱՐՈՒԲԻ ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՇՄՆԵՐԸ դնողներուն մէջ կը գտնուի Ազգքանդրեայէն Տ. Թուղլաճեան։

ԱՐԱՄԱՑԻՍ ՂԱԶԱՐԵԱՆ (կամ Ազգու– մանեան) ապաննուած է Թեհրանի մէջ խորհրդաւոր պարագաներու տակ։ Դրա– պանը գտնուած են երեք Թուէական Թռուցիկներ եւ հայերէն գրութիւն մը, որ ցոյց կուտայ իր կապը Հայերէն «Վերածնունդ» Թերթին հետ։ Քննիչ պաշտօնեաներու կարծիքով Արամայիսին յանձնուած է վտանգաւոր գործ մը։ Կամ այն է որ չէ կատարած իր առաքելութիւնը, կամ տեղեակ ըլլալով կարեւոր գաղտնիքներու, փորձած է խուսափիլ, որուն հետեւանքով ալ սպաննած են զայն։ Վերջին տարիները մեծ թիւով հայ երիտասարդներ, որոնք կը գործակցէին համայնավարներու հետ՝ խրտուած Հայաստանի անկախութեան հեռանկարով, դիմադարձութիւն կատարեցին եւ միացան «Դաշնակ»ներուն։ Արամայիսի եւ դպրոցի վերակացուի մը սպանութիւնը լուսաբանող տեսակէտ մը կը գրէ «Ալիք», առնելով Թեհրանի պարսկերէն Թերթերէն։ Թերթը կ'աւելցնէ թէ Արամայիս 1948ին Հայաստան գացած էր եւ եւ գաղտնի ճամբով վերադարձած Իրան։

ԴԵՐԱՍԱՆ Աչտ. Մատաթեանի Ոսկեայ Յորելեանը պիտի տօնուի ի մօտոյ Պէյրութի մէջ։ Ալեւոր գերասանին պոլսոյ բարեկամներն ալ առանձին պիտի տօնեն։

ԳՈՒԼՊԱՑ – ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ինչ որ կ'ուզէք, կը ճարէ Պօնէքթրի Պազուռ։ (Տես Դ. էջ)։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

★

«Ֆութպոլիստա»ներու երազած խաղալ գետինը Մարսէյլ։ Մարտ եօթին, ի ներ– կայութեան քան հազար բազմութեան մը առջեւ ունեցաւ Ֆրանսայի բաժակի 8րդ «Ֆինալ» մրցումը «փրօֆէսիոնէլ» Ա. դասակարգի պատկանող փարիզեան Սթատ Ֆրանսէ եւ համապատասխան դասակարգէն Նիս ակումբին միջեւ։

Մունետիկը կ'աղդարարէր.— «Հսօր, էս սբհաբ-իս, ձէն կուտամ, իմացէք։ Էս օր, ժամը 15·30ին, Սթատ եւ Նիս Ֆութպոլի մրցում ունին։ Շտապեցէք ձեր տոմսակները գնել»։

Եւ սակայն Մարսիլիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ականները խիստ ցանցառ թիւով եկած էին հանդիսատես ըլլալու, Նիս ակումբին (թիւ մէկ) բերդապահ Հ. Հայրապետեանի զեղեցիկ ցոյցին, որ նորութիւն էր քաղաքին համար։

Առաջին խաղամասը անցաւ 0 – 0։ Երկրորդ խաղամասին Սթատ Ֆրանսէն իրապէս զեղեցիկ չանքեր թափեց եւ Նիսի «հօլ»ը լրջօրէն վտանգեց, բայց դուռ անցան բոլոր ճիդերը։ Մրցումին վերջնարուն 12 վայրկեան մնացած, Նիս նչանակեց յաղթական կէտը։ Սա երրորդ մրցումն էր երկու խումբերուն միջեւ, եւ վերջացաւ Նիսի յաղթութեամբ, 0–1ով։

ՍԱՐԳԻՍ Զ.

ՄԱՆԿԱՀԱՍԱԿ ԱՂՋԻԿ

★

Ամէն բանի համար եւ ամէն բանի մէջ, բայց Վաստպուրականի երիտասարդութիւնը երբեք տարամերժ չէ, վասն զի իր եռանդաշունչ մէջ՝ այլասիրութեան սաղմեր կան եւ ընկերային ներդաշնակութիւն։ Նոր դաղափարներու սիրահար՝ շուտով կ'իւրացնէ նոր վարդապետու– թիւններ, բայց անոնց խառնուրդէն կը կազմէ իրը, ասոր համար ալ կրնայ ճկիլ, յարմարիլ միջավայրի պահանջին եւ պործել իրը նոր գործիչ՝ պահելով հին նշանաբանը, իր անյեղլի հայրենասիրութիւնը, հայրենիքի ազատագրութեան ուխտը։

Տիկին Գիւլնարի, Արեգնազի, Տիգրանի եւ Շուշիկի Վարագ երթալու օրը, հազարաւոր բազմութիւն մը թափած էր Վարդի լեռնահովիտը, տեղ բռնած էր լեռան կողերուն վրայ, սարաւանդներու եւ ըլուրներու կուշտը, մարդագետնին մէջ եւ Ապարանջանի շուրջը։ Կանչ ու ճիչ, երգ ու ծափ, սեղան ու կերակուր, պար եւ մսի հոտ, դինի եւ կրակի ծուխ, ապա Վանեցիի սիրական «սամավարը» եւ հոտաւէտ թէյը, Վանեցին գաւաթ մը թէյով

Իմ եարիս համար՝ առնեմ ջուխտ
Մը սօլ,
Արի՛ եա՛ր արի, խրոով մի՛
Կեներ,
Աստուրի բան եա՛ր, մըզիկ չի
Մընար։

Շուշիկի ձայնը, ծաղիկներու վրայէն անցնող մեղուներու հանդարտ բզզոց կարծես թէ ըլլար, թարմ խոտերէն սա– հուղ հովին սըվոցը, ու ձորէն վար՝ կարծես աղբիւրի մը կարկաչը։

— Կեցցէ հայ աղջիկը։

— Ապրի, ապրի։

— Ձայնդ անսպառ։

Ձայներ ու բացագանչութիւններ։ Աբեւի չորը՝ գաղպինի բարակ թելերովը կը նետէր դետնի վրայ։ Ապարանջանի մրմունջը կ'անցնէր թուփերու եւ խոտերու մէջէն՝ իրրեւ օրհնութիւն ու մաղթանք։

Կէսօրէն վերջ։ Դեռ կը ծխան օճախները։ Հացի եւ կերակուրի բոյր։ Կանչ ու ռեր էին երդն ու պարը՝ ալ չէր հնչեր դըհօլ – զուռնան, բայց կը շարժուի, յորձանք կուտայ բազմութիւնը դոյնդոյն տարազ ու զարդարուն հար– սեր։ Աբածոզ ուլիկներ։ Աղջիկները ծաղիկ կը ժողվեն, կամ կը ցատկրտեն, դիբար կը կանչեն, կը խնդան, կը ծափեն։ Բազմութիւնը կը կծկուի հեղ մը, ապա կը բացուի, Վանի երկտեւ երիտասարդու– թիւնը կը սիրէ վերելքը, անոր պատճառած տաժանքը, ճամբորդութեան դժուա–

րը, վերջապէս յոգնութիւնը, ան՝ բոլոր լերան արահետները, խօսելէն ու խնդալէն, հեւալով ու տքալով, բարձրացաւ՝ սիրելով հայրենիքի հողն ու բոյսը, օդն ու քարը։

Վարագայ լերան արեւելեան գագաթը Գալիլիա կը կոչուի, ժայռեղէն աշտարակ մը, բարձր ու կիսակարմիր, անոր վրայ բարձրանալը վտանգաւոր է, բայց Վանեցին կը սիրէ արհամարհել վտանգը, ելլել անոր ծայրը, հոնկէ դիտել արեւածագը՝ երէկ առաւօտ է, եւ համայնապատկերը՝ երէկ ցերեկ է։ Տիկին Գիւլնարը մնաց պոչքերուն քով։ Արեգնազը, Շուշիկն ու Տիգրանը խառնուեցան բազմութեան, զայրին Լիլիա, Արեգնազն ու Շուշիկը շատ յոգնած անընդհատ, քրտնելէն ու հեւալէն, մերթ կանգ առնելով Վարագայ լեռան ծաղկարոյր օդը ծծելով։ Ահա Գալիլիա, Արեգնազն ու Շուշիկը շատ յոգնած են, նստած քարի մը վրայ, մինչ Տիգրանը ոտքի վրայ է, կը խօսի, տեղեկութիւններ կուտայ։

— Պատի նման ցից, այս է ժայռեղէն Գալիլիան, անոր գագաթին վրայ՝ հինգ հոգի միայն կրնայ տեղաւորուիլ, երէկ վերելքը երկիւղալից է, տհաւոր է սակայն վայրէջքը։

— Իրաւ ալ տեսքն անգամ սարսափելի է, ըսաւ Շուշիկը, ես՝ առաջին անգամ կը տեսնեմ այսպիսի ժայռ մը։

(Շար.) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Ամէն բանի համար եւ ամէն բանի մէջ, բայց Վաստպուրականի երիտասարդութիւնը երբեք տարամերժ չէ, վասն զի իր եռանդաշունչ մէջ՝ այլասիրութեան սաղմեր կան եւ ընկերային ներդաշնակութիւն։ Նոր դաղափարներու սիրահար՝ շուտով կ'իւրացնէ նոր վարդապետութիւններ, բայց անոնց խառնուրդէն կը կազմէ իրը, ասոր համար ալ կրնայ ճկիլ, յարմարիլ միջավայրի պահանջին եւ պործել իրը նոր գործիչ՝ պահելով հին նշանաբանը, իր անյեղլի հայրենասիրութիւնը, հայրենիքի ազատագրութեան ուխտը։

Տիկին Գիւլնարի, Արեգնազի, Տիգրանի եւ Շուշիկի Վարագ երթալու օրը, հազարաւոր բազմութիւն մը թափած էր Վարդի լեռնահովիտը, տեղ բռնած էր լեռան կողերուն վրայ, սարաւանդներու եւ ըլուրներու կուշտը, մարդագետնին մէջ եւ Ապարանջանի շուրջը։ Կանչ ու ճիչ, երգ ու ծափ, սեղան ու կերակուր, պար եւ մսի հոտ, դինի եւ կրակի ծուխ, ապա Վանեցիի սիրական «սամավարը» եւ հոտաւէտ թէյը, Վանեցին գաւաթ մը թէյով կրնայ հարթնիք սարքել։

Բլուրի տակ՝ պար կայ.—
Աչուն եկաւ, թափաւ կաղալ,
Թրա լա, լա, լա,
Իչխան եկաւ ձեռք մավիզար,
Թրա լա, լա, լա,
Մարզագետնի վրայ.—

Հօյ նար, հօյ նար Մշեցի,
Հօյնարիս, նաւ նարիս,
Պոկով փիլաւ եփեցի,
Հօյնարիս, նաւ նարիս։

Վանքի ճամբուն վրայ.—
Սօխօթան, ա՛յ սօխօթան,
Սօխօթան լըցին պուտուկ,
Որդեր էլան բանց տիւտուկ։

Պար, դըհօլ – զուռնա, կանչ ու հրհոց։ Ցանկարծ կը բարձրանայ Թրթռուն եւ յուզումնալից ձայն մը, կ'իշխէ շրջապատին, կը կարթէ սիրտերը, կանգ կ'առնեն պարն ու ճիչը, կը դադրի դըհօլ – զուռնայի ձայնը, մոկայ աղջիկը նստած քարի մը վրայ, իր ձայնին հպարտութիւնը, իր յոյզին սարսուռն ու քաղցրութիւնը կը թափէ հովիտին մէջ եւ հոգիներու վրայ։

Եօթն օր, եօթն գիշեր,
Շամամն ի գօտիս թոռմըշկեր,
Եար մըզիկ դռնէն դուրս չելլեր,
Փըշուր մի սիրտ մըզիկ խովնէր,
Վա՛յլօ, վա՛յլօ, վա՛յլօ, վա՛յլօ,
Երթամ Սթամպօլ, շահիմ փարա
Բօլ,
Իմ եարիս համար՝ առնեմ ջուխտ
Մը սօլ,
Արի՛ եա՛ր արի, խրոով մի՛
Կեներ,
Աստուրի բան եա՛ր, մըզիկ չի
Մընար։

Շուշիկի ձայնը, ծաղիկներու վրայէն անցնող մեղուներու հանդարտ բզզոց կարծես թէ ըլլար, թարմ խոտերէն սա– հուղ հովին սըվոցը, ու ձորէն վար՝ կարծես աղբիւրի մը կարկաչը։

— Կեցցէ հայ աղջիկը։

— Ապրի, ապրի։

— Ձայնդ անսպառ։

Ձայներ ու բացագանչութիւններ։ Աբեւի չորը՝ գաղպինի բարակ թելերովը կը նետէր դետնի վրայ։ Ապարանջանի մրմունջը կ'անցնէր թուփերու եւ խոտերու մէջէն՝ իրրեւ օրհնութիւն ու մաղթանք։

Կէսօրէն վերջ։ Դեռ կը ծխան օճախները։ Հացի եւ կերակուրի բոյր։ Կանչ ու ռեր էին երդն ու պարը՝ ալ չէր հնչեր դըհօլ – զուռնան, բայց կը շարժուի, յորձանք կուտայ բազմութիւնը դոյնդոյն տարազ ու զարդարուն հարսեր։ Աբածոզ ուլիկներ։ Աղջիկները ծաղիկ կը ժողվեն, կամ կը ցատկրտեն, դիբար կը կանչեն, կը խնդան, կը ծափեն։ Բազմութիւնը կը կծկուի հեղ մը, ապա կը բացուի, Վանի երկտեւ երիտասարդութիւնը կը սիրէ վերելքը, անոր պատճառած տաժանքը, ճամբորդութեան դժուա–

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ գինեբուն վրայ 15 առ հարիւր զեղչ պիտի կատարուի, առեւտուրի եւ ճարտարագործութեան նախարարին առաջարկով : Նախարարը պահանջած է նաեւ 50առ հարիւր զեղչ կատարել անոնց համար որ ամիսը առ նուազն 500 ֆրանքի էլեկտրական հոսանք կը սպառեն :

12 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Մեքսիկայի մէջ : Ա – պօրէն կուսակցութիւն մը եւ գինուորներ կատաղօրէն կռուեցան փողոցներուն մէջ : Կռիւը տեւեց 4ուկէս ժամ :

ԸՆԴՀ. ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ մը պիտի կատարուի յառաջիկայ Մայիսին, զեկավարութեամբ ներքին գործերու նախարարին : Գործողութիւնը պիտի տեւէ երեք շաբաթ : Ծախքը՝ մօտ երկու միլիառ ֆրանք : Իննսուն հազար առժամեայ պաշտօնեաներ պիտի յատկացուին այս գործին, ամբողջ երկրին մէջ, հարցաթերթեր բաժնելով տունէ տուն : Հարցումները կը վերաբերին ոչ միայն քաղաքացիներու իրաւական վիճակին, այլ եւ արհեստին, զբաղոցականութեան եւ բնակարանի պայմաններուն : Քաղուած տեղեկութիւնները պիտի կեդրոնացուին Ազգ. վիճակագրութեան պաշտօնատան մէջ : Արդիւնած է մարդահամարի թուղթերուն վրայ արձանագրուած տեղեկութիւնները օգտագործ – ել ուրիշ նպատակներու համար : Ելմը – տական վարչութիւններն ալ չեն կրնար օգտուիլ անոնցմէ, տուրքերու յայտարարութիւնները ճշդելու համար : Մար – քարութիւնները դահամարի օրէնքը հաստատուած է 1792 Յուլիս 12ին եւ կանոնաւորապէս գործադրուած է 1801էն 1946, չհաշուելով պատերազմի տարիները : 1951ի մարդահամարը ընդունեցաւ վան դի խորհրդարանը մերժեց քուէարկել անհրաժեշտ վարկը : Ցետոյ, մասամբ վիճելի համարուեցաւ 1946ի մարդահամարը, վասն զի տարբերները ամէնքն ալ իրենց տեղերը վերադարձած չէին : Վերջին կանոնաւոր մարդահամարը կատարուած էր 1936ին : Տարուան վերջը տեղի պիտի ունենայ հողագործական վիճակագրութիւնը : Ճարտարագործական եւ առեւտրական տեսակ – կէտով վերջին կատարեալ վիճակագրութիւնը կատարուած է 1865ին :

ԹԵՀՐԱՆի ոստիկանութիւնը արտա – կարգ մէջոցներ ձեռք առաւ, 12 երեսփոխաններու ընտրութեան առթիւ, որ սկսաւ մարտ 9ին : Երեք գանկերը պատրաստուած են այս առթիւ : Ազգ. ճակատը եւ Թուտէ (համայնավար) միանալով 12 թեկնածուներ ներկայացուցած են որոնց վեցը վաստակաւոր են :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ համայնավար կուսակցութեան Զ. համագումարը տեղի ունեցաւ փետրուարի վերջերը, մասնակցութեամբ աւելի քան 900 պատգամաւորներու : Մ. Մխիթարեան ալ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկած էր նախապատրաստելու համար կեդր. կոմիտէի քարտուղար Նեռէն Պոսպելովի : Համագումարին զեկուցաբերն էր կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Զեբրենկով, որ միեւնոյն ատեն վարչապետ է : Քաղաքական գործունէութեան մասին խօսած ատեն զեկուցաբերը հաստատեց թէ մօտերս դիւանագիտական յարաբերութիւնները պիտի վերահաստատուին Ցուգոսլաւիոյ հետ : Մարքսականութեան ճշդումներու առթիւ 55 հազար հոգի վաստակած են կուսակցութենէն, հինգ տարուան ընթացքին : Այժմ կուսակցութիւնը ունի 455·000 անդամ : Գանի մը հազար ընդդիմադիրներ ընդհ. ներում տրուած են. «բայց կառավարութիւնը թոյլ պիտի չտայ որ կրկնեն իրենց նախկին ոճիրները » :

ՊՐԻՄԱԼիի մեր բարեկամներէն Պ. Ամման Մասիս այս տարուան «Պալ որ լա Մօնտ»ի ծպտեալ երեկոյին առաջին հանդիսացաւ «ինքնատպութեան» մրցանակը չհաւելով : Տեղական թերթերը որպած են Պ. Մասիսի նկարը նկարիչ Թուլուզ – Լոթրեքի գերին մէջ :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Կիրակի 14 Մարտ, Մարսէյլի Հ. Մ.Ը. Մ.ի ախոյենական մրցումը ընդդէմ Մալըմօրի :

Այն հայրենակիցները որ կը փափաքին ընկերանալ մարդիկներուն, պարտին ար – ձանագրուիլ ամէնէն ուշը հինգշաբթի, Պար Բաֆֆի, Ռիւ տէ Տոմինիֆէն :

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (Քուռ տը Ռոմ) :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

Այրի Տիկին Տիրուհի Պիւլպիւլեան, Այրի Տիկին Պերճուհի Նշանեան եւ զաւակները (Պոլիս), Օր. Սրբուհի Պիւլպիւլեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Պիւլպիւլեան, Տէր եւ Տիկին Աբշալոյս Գաբրիէլեան եւ զաւակները, Օր. Իրիս Պիւլպիւլեան եւ բոլոր ազգականները սրտի խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մտերիմներուն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՄԻՀՐԱՆ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ երկուշաբթի, 6 Մարտ, իր բնակարանը :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, հինգշաբթի, ժամը 14·15, Փա – րիզի Հայոց եկեղեցին ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Սէնթ Ուէնի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

CANNES

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Նախաձեռնութեամբ Քանի եւ շրջակա – ներու ԱՂՔԱՏԱՒՈՒԱՄ ՄԻՈՒԹԵԱՆ :

Պատուակալ նախագահութեամբ՝

Պ. ՍՏԵՓԱՆ ՎԱՀԱՆԵԱՆԻ

Այս կիրակի ժամը 15ին, Նօթրը Տամ տէ Փէն եկեղեցւոյ սրահը, ՊՈՒԼՎ. Ա – ԼԵՔՍԱՆՏՐ Գ. :

Ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, նուագ : Ոչ հանգանակութիւն եւ ոչ մէ ամուրդ : Մուտքը ազատ է :

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական գերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի գերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց :

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշ – տութեամբ :

Գաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն :

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԻԹ – ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ընտրուած կազմը եւ Թարխոս Սէյրան :

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խնջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու զուարթ մթնոլորտի մէջ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ապրիլ 19ի (Զատիկի երկուշաբթին) ժամը 15ին Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ՝

« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերհրատարակման տասնե – րորդ շրջանը :

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթացքին փակել բոլոր առկախ հաշիւները : Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ պիտի դադրեցնենք մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը : Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւ – ները մտնաս – չէքերով, անշուշտ պիտի հանձին կարգադրել անյապաղ :

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդ Բունդի Փարիզի «Ա.Հարոնեան» խումբի կողմէ : Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ :

Հանճարի ժամանց, զեկուցաբանական բաժին : Պուֆէ :

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ԽՆԶՈՑԲ ՀԱՆԴԻՍ

ԹՈՒՔԱՏԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 19ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 14 Մարտ, ժամը 15էն կէս դիշերը, Իսի, 45 ռիւ տը լաւ Տէֆանս :

Պատուակալ նախագահութեամբ՝

Պ. ՄԱՔՍԻՒՏ ՏԻՐՏԻՐԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Շ. Գալայճեան եւ Օր. Շահէ Պէնկեան :

Կարտասանէ փոքրիկն Սարգիս Շէր – պէթեան :

Արեւելեան նուագախումբ Սոնիա Գա – րագաշի եւ Ուտի Պէմմէգի :

Հանճարի անակնկալներ : Ճոխ պուֆէ ժո – ղովրդական գիներով :

ՄՈՒՏՔը ԱԶԱՏ է :

ԴԻՊՐՈՑԱՍՔրի ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Վարդանանցի տօնակատարութիւնը տեղի պիտի ունենայ վարժարանին հան – դիսասրահին մէջ, կիրակի, 28 Մարտ, ժամը 15էն :

Հանդիսին յայտագիրը կը բաղկանայ «Աւարայրի Արծիւ» թատերախաղէն տե – սարաններէն, մանկական նուագախում – բէ, հայկական պարերէ, երգերէ եւ ար – տասանութիւններէ :

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՋԱԽՈՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՅՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆ – ԵԱՆի :

Մարտ 13ին – ՏԷՍԻՆ :

Մարտ 20ին – ՎԱԼԱՆՍ :

Մարտ 27ին – ՎԻԷՆ :

Ապրիլ 4ին – ՓԱՐԻԶ :

Զատիկի տօներէն հաք ՍԷՆԹ ԷԹիէն եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ :

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան – դամներէ, մանչ եւ աղջիկ :

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱԻ ՇԱԽՈՒ Է

Մարսէյլ Սէն Շարլ կայարանէն 30 մեթր հեռու բանուկ փողոցի մը մէջ մեծ պատճաշարան մը արդիական, մաքուր, կահաւորումով, 9 տարուան պայմանագիր (պայ), մեծ լիսանս, 1926էն ի վեր հաստատուած չհաւատ գործ, բնակութեան յարմարութիւն :

Դիմել՝ ՆՈՐՈՑԵԱՆի —
57, Rue Bernard du Bois, Marseille.

Օր. ՍԱՓԵՆԻԿ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Պ. ԼԻՍԻԼԻՆ ՖՐԱՆՔՈՒԶ

Ամուսնացած

վ/իչն (Իզէռ) 27 Փետր. 1954

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի արտակարգ ընդհ. ժո – ղովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս շաբաթ օր կ'օրօրէ վերջ ժամը 4ին, Թանթիլիի զպրոցին սրահը : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՏՐԱՊԻԶՈՆի նահանգի (Պոնտոս) Հայրենակցական միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, մէթրօ Քաստէ : Օրակարգ.— ա) Զեկոյց, բ) Ընդհ. հաշուետուութիւն, գ) Ընտրութիւն վարչութեան : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի :

ՕԳՏՈՒԵՑԻՔ ԱՌԹԻՒՆ

1.— ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ, 1931 – 32 32 – 37, կազմուած 38, 39, 49, 50 անկազմ, բայց մաքուր 15·000 ֆրանք :

2.— ՎԷՄ, Մ. Վրացեան, 1 — 24 թիւ, կազմուած 7000 ֆրանք :

3.— ՀԱՅ – ԲՈՑԹ, Շ. Նարդունի, 1 — 120 թիւ, տասը տարուան, երեք տարին կազմուած, 12·000 ֆրանք :

Բոլորը միասին գնողին 32·000 ֆրանք : Առաքման ծախքը գնողին վրայ :

Դիմել.— ՅԵՐԻԿԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝
13 ռիւ Տէ Տօմինիֆէն, Մարսէյլ :

ԵՐԳԻ ԴԱՍԵՐ

Զայնի մշակում, մարգում ձայնասփիւռի, օփերայի եւ համերգներու համար, Մարկեզի – Գարսիայի հոչակուած մեթոտով :

Տեսակցութիւն ժամադրութեամբ :

Մասնչելի պայմաններ :

ՏԻԿԻՆ ԶԱՄԱԼԵԱՆ՝

22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել.—
PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil
Paris (7) Tél. SUF. 92 - 10

Հաւաքոյթներու, հանդէսներու, ճաշերու, հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկներ նկարելու համար կրնայ տուն երթալ :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին գերմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱԽՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հոչակաւոր ՀԵԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն ծով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԵԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խալորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
12
ՄԱՐՏ
VENDREDI
12 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7317 — 30e ANNEE — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2728

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Բ.

Ինչպէս դիտել կուտայինք երէկ, մեզ չի հետաքրքրեր ուրիշներուն ըսելիքը :

Մեր պարտականութիւնն է արթուն պահել հանրային կարծիքը, որպէսզի չփորձուի սուտերը չփոթել իրականութեան հետ :

Խոստովանինք թէ չկան հրաշագործ միջոցներ, Հայկ· Դաւթը լուծելու համար :

Մանաւանդ հիմա որ աշխարհը երկու մասի բաժնուած է, եւ հակայական ուժեր կը սպառնան նոր դժոխքի մը կրակներուն մատնել ամբողջ մարդկութիւնը :

Այս պայմաններուն մէջ, մենք պարտաւոր չենք սեղանի վրայ դնելու մեր բոլոր խաղաթուղթերը :

Իրաւունք ալ չունինք յաւակնելու թէ դատած ենք մզական բանալին :

Դժբախտաբար այդպէս չի մտածեր ընկեր Ռ· Դաբբինեան :

Ինչպէս ուրիշ առիթներով, այս անգամ ալ ան թուղթին կը յանձնէ խորհրդածութիւններ որոնք չեն համապատասխաններ իրականութեան :

Եւ յաճախ թեր ու դէմ վճիռներ ալ կ'արձակէ, համաձայն իր համոզումներուն :

Հայկական Դատին, ինչպէս եւ հայ ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութեան հարցը քննած առեն, ընկեր Դաբբինեան իր բոլոր վերլուծումները կը հիմնէ բոլշեւիկ – եան բռնակալութեան խորտակման վրայ :

« Երբ խորտակուի, եթէ խորտակուի, խորտակուելէ վերջ »···

Եւ ան էլի յառաջ երթալով, քաղաքական ծրագիր մը կը կազմէ ոչ միայն այդ խորտակման, այլեւ ամբողջ Ռուսաստանի քայքայման վրայ :

Իր նախատեսութեամբ, սովետական բռնատիրութեան տապալումէն ետք, Ռուսիան բաժան պիտի ըլլայ, ոչ – ռուս ազգերու անջատումով եւ Արեւմուտքի աջակցութեամբ :

— « Պէտք կա՞յ ըսելու, որ եթէ այսօր ազատ Արեւմուտքը վերապահ է Սովետական Միութեան ապագայի մասին, այդ չի նշանակեր երբեմ, որ ան վերապահ պիտի մնայ բոլշեւիզմի անկումէն յետոյ եւ հետագային պիտի ուժ չտայ Սովետական Միութեան անդամահատման ». (Դ· յօդուած) :

Այն առեն — մինչ իր նախատեսութեամբ — ռուսական պետութիւնը պիտի կազմէն միայն բուն Ռուսերը, հազիւ հարիւր միլիոն ···

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ ոչ ազատ Արեւմուտքը, ոչ ալ անոնց դլխաւոր ախոյեանը՝ Մ· Նահանդները ունին այդպիսի ծրագիր — բաժան – բաժան ընել Ռուսիան :

Ոչ – ռուս ազգերու ազատագրման հարցին մէջ ալ, անոնք ունին որոշ վերապահումներ :

Ի վերջոյ յեղափոխական տեսակէտ չէ « Ֆեթիչ »ի մը վերածել ազատ Արեւմուտքը, անսահման կարողութիւններ վերագրելով անոր :

Այդ ազատներէն երեքը, — Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ· Նահանդներ — միշտ մի – եւնոյն տեսակէտները չունին այսօրուան կամ վաղուան Ռուսաստանի հանդէպ :

Ամէնէն անհաշտին՝ Մ· Նահանդներու պաշտօնական շրջանակներուն մէջ տակաւին կը վիճին երկու բառերու մասին, — տեղ մը կեցցե՞լ թէ ետ մղել ռուսական տիրապետութիւնը : (Ընկեր Դաբբինեան անդլերէն դիտէ եւ կրնայ գտնել այդ երկու բառերը) :

Այո, ազատ աշխարհին, ազատութեան հետ ենք եւ պէտք է ըլլանք ամէն տեղ :

Բայց, թիւրիմացութիւններ չտեղ – ծենք, այն համոզումը ներշնչելով թէ ազատ Արեւմուտքը միակամ եւ միաճոյլ ամբողջութիւն մըն է, եւ երբ « Եղիցի »ն արտասանէ, անմիջապէս լոյս կը ծագի :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՄԱՐՏ 13Ի ԵՒ 14Ի ՑՈՑՑԵՐԸ ԱՐԳԻԼՈՒԽՑԱՆ

Ինչպէս գրած էինք, հանրապետութիւն պատրաստուած է, բողոքելու համար եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին եւ մասնաւորապէս Գերմանիոյ վերազինման դէմ : Սոսրագրողներուն մէջ կը գտնուին Պ. Պ. Լոպէ, Տալատիէ եւ ուրիշ ականաւոր դէմքեր :

Այս ձեռնարկին կազմակերպիչները ո – րոշած էին միեւնոյն առեն լուր ցոյց մը կատարել Մարտ 13ին եւ 14ին (շաբաթ եւ կիրակի), Շան գ'Էլիզէի հրապարակին վրայ եւ պատերազմի դոհերու յիշատակ – բանները առջեւ :

Ոստիկանութիւնը արգիլած է այս ցոյցերը : Նախարարական խորհուրդն ալ առջի օր քննեց այս խնդիրը եւ որոշեց միեւնոյն առեն արգիլել որեւէ ցոյց մի – ացեալ բանակի ծրագրին դէմ :

Միջնակեալ ըսենք որ սոսրագրողներէն Պ· Լոպէ յայտարարեց թէ հակառակ է ցոյցին, իսկ արբայ Փիէռ, որ զրաղած է անանկներուն տուն ճարելու առաքելու – թեամբ, ետ առաւ իր սոսրագրութիւնը, որպէսզի կարենայ պահել իր բացարձակ չէզոքութիւնը ;

Ձեռնարկին կազմակերպիչները մամուլի ասուլիս մը սարքած էին առջի օր, բացատրելու համար իրենց նպատակը : Այս առթիւ հաստատեցին թէ հանրա – գրութենէն զատ, ցոյց մըն ալ ծրագրած էին :

× *Բանակցութիւնները կը շարունակուին Փարիզի մէջ, Հնդկաչինի պատերազմական հարցի մասին : Թերթերը կը գրեն թէ մեծ տարբերութիւններ կան երկու պատերազմական տեսակէտներուն միջեւ : Հնդկաչինի ներկայացուցիչները կը պահանջեն երկու անջատ պայմանագիրներ կնքել, մէկը՝ անկախութեան, միւսը Ֆրանսայի հետ եղած կապակցութեան մասին : Կ'առաջարկեն նաեւ որ երկու խնդիրները անջատօրէն քննուին տարբեր յանձնաժողովներու կողմէ : Ֆրանսայի տեսակէտն այն է թէ յուլիս 8ին անկախութեան խոստում տրուած ըլլալով, պէտք է միայն մէկ դաշնադիր կնքել, անկախութեան եւ ընկերակցութեան մասին : «Ի՞նչ իմաստ ունի երկու տարբեր դաշնադիրներ կնքել : Իսկ եթէ Հնդկաչինի ազգ· ժողովը անկախութեան դաշինքը վաւերացնէ եւ ընկերակցութիւնը մերժէ՞» :*

× *Մինչ այս մինչ այն, կռիւները կը շարունակուին : Նախագահ Այզընհաուըր իր շաբաթական ասուլիսին մէջ կրկնեց թէ « Թոյլ պիտի չտան որ Մ· Նահանդները նոր պատերազմի մը մէջ մտնեն առանց խորհրդարանին վճռական հաւանու – թեան » : Այս յայտարարութիւնը պատասխանն էր Ծերակուտականի մը որ վախ կը յայտնէր թէ Մ· Նահանդները կրնան եր – բորդ աշխարհամարտի մը մէջ խրիլ, եթէ Հնդկաչինի զրկուած ամերիկացի մասնա – դէտները դերի բռնուին կամ սպաննուին :*

Նոյն ասուլիսին մէջ Այզընհաուըր նո – րէն բացատրեց թէ Զորս Մեծերու ժողով մը անօգուտ է, ներկայ պարագաներուն մէջ : (Այդպիսի հանդիպում մը թելադրած էր Զըրչիլ, անցեալ շաբթու) :

Թեհրանէն կը հեռագրեն թէ քանի հոգի վիրաւորուեցան, 12 երեսփոխաններու ընտրութեան առթիւ : Ընդհարումներ պատահեցան հակառակորդներու միջեւ, ինչպէս եւ ոստիկանութեան հետ :

Թոխրիոյ հանրապետութեան նախագահը, որ Ամերիկա կը դանուէր մէկ ա – միսէ ի վեր, Անգարա վերադարձաւ Մարտ 10ին :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻՆՉԵՒ Ե՞ՐԲ ԱՁՍ ԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիբանանի ռամկավարներուն պաշտօ – նաթերթը, « Զարթօնք » փետր· 19, 20 եւ 21 թիւերուն մէջ հրատարակած է « Մարսիլիահայ նամականի » մը, « Թղթակից » ստորագրութեամբ :

Տարրական պարկեշտութիւնը կը պա – հանջէր ստորագրել այդ « Նամականի »ն, բան մը որ մեղադրանքներ կը պարունակէ :

Կարգ մը պարագաներ մէկդի դնելով, կ'արձանագրեմ բանի մը խոսութիւններ ·—

Անանուն թղթակիցը կը գրէ·

— « *Օրինակ, Հ· Բ· Ը· Մ·ը հովանաւորած էր եւ նիւթապէս կ'աջակցէր Սէնթ Անթուանի զպրոցին : Եւ եղաւ որ ուսուցիչը, պոլսահայ երիտասարդ մը, մասնուեցաւ որպէս ··· Համայնավար եւ շրջթայակող դէպի Պոլիս զրկուեցաւ : Նոյնը կրնանք ըսել ուրիշ շրջաններու համար : Այս պայմաններուն տակ, ո՞վ քաջութիւնը կ'ունենայ հրապարակ իջնել : Բարեդործակա՞նը կը հովանաւորէ· լմնցաւ ամէն բան : Ո՛վ որ դաշնակցական չէ··· համայնավար է : Ահա ապազաւ փորմիւլը* » : (19 *Փետրուար*) :

Ուրիշ օրինակ մը, նոյնիսկ գոեհիկ եւ գրգռիչ ·

— « *Եւ եղաւ ժամանակ մըն ալ, երբ երջանկայիշատակ Սիւրմէեան Սրբազան ուղեց կարգադրել հարցը, հիմ ունենալով ընտրութեանց արդիւնքը· լուր ղրկեցին անոր որ տեղը ծանր նստի, այլապէս ոստիկանութեան լուր կուտան որ օտար կրերդական մը կը խառնուի մեր ներքին գործերուն* » : (20 *Փետր·, բնագիրն ալ չդպիր*) :

Անշուշտ պատասխանը կը ստանան Մարսէյլէն, իրազեկներու կամ իրաւասու մարմիններու միջոցաւ :

Ձեմ գիտեր թէ Բարեգործականի Մարսէյլի մասնաճիւղն ալ, որ կարդացած է այս խոսութիւնները եւ ուրիշ առասպել – ներ, պարտ պիտի սեպէ՞ լուսաբանել իր անունով եղած վերագրումները :

Կուսակցական պայքար չէ այս, պա – րզներ, այլ հասարակ խուժանավարու – թիւն, այս կամ այն ապիկարութիւնը պարտկելու համար :

Անոնք որ ամէն տեղ « մատնութիւն » կը տեսնեն, իրենք վարակուած են նոյն ախտէն :

Այդ երանելիները իրենց գրած բառե – րուն ոչ իմաստը կ'ըմբռնեն, ոչ ալ հետեւանքները :

Այսպէս, նոյն ամսեղուկ թղթակիցը տեղ մը « դաշնակ որջ մը » կը կոչէ Մարսէյլի Ազգ· Առաջնորդարանը :

Եւ դեռ ո՞րքան այս կարգի բանսարկութիւններ, Սէնի ափերէն մինչեւ Միջին Արեւելք ···

ՎԱՀԷ

ՎԵՑ ՀԱԶԱՐ ԱՆԳԼՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑՈՑՑԸ

Վեց հազար Անգլուհիները առջի օր պաշարեցին Երեսփ· ժողովը : Բազմաթիւ մեքենագիր օրիորդներ, կին պաշտօնեաներ, ուսուցչուհիներ եւ պարզ տանտիրուհի – ներ խնուած էին յարակից սրահներուն մէջ : Ուրիշ հազարաւորներ ալ կը սպասէին փողոցներուն մէջ : Քուէպահանջ կիներու դղրդաձին ցոյցերէն ի վեր այսքան բուռն տեսարան մը պարզուած չէր Լոնտոնի մէջ : Մայրերը քաղաքական հետաքրքրութիւն կը պահանջէին, եւ ստացան զրաւիչութիւն կը պահանջէին — հաւասար օրավարձ այրերուն հետ, նոյն աշխատանքին համար :

Ցոյցը տեղի ունեցաւ այն պահուն երբ Երեսփ· ժողովը կը վաւերացնէր նաեւ տարին եղմատցոյցը, 353 միլիոն սթեռլին : Վեց հազար կիներ դրօշներ եւ նշանախօսքեր պարզած, յառաջացան դէպի խորհրդարան, երգելով եւ զանազան կանչեր արձակելով : Միեւնոյն առեն ճառեր կը խօսուէին հրապարակին վրայ : Յու – ցարարները Երեսփ· ժողովին յանձնեցին երկու հանրագրութիւններ յանուն 680000 կուսակիցներու եւ յայտարարութիւն մը կարգացին քուէպահանջ կիներուհերոսին՝ Տիկին Փէնքըրսաթ արձանին առջեւ : Մասմը ցուցարարներ փորձեցին Լորտերու ժողովը մտնել : Բուն Երեսփ· ժողովին մէջ ցուցարարները 28 հարցումներ ուղղեցին եղմտական նախարարին, պըթլըրի, հաւասար վճարքի մասին եւ առնպետը ստիպուեցաւ կարճ կապել մը – նացեալը : Ի վերջոյ աշխատաւորական Երեսփոխան մը, 55 տարեկան եւ ամուսնացած, օրինագիծ մը առաջարկեց հաւասար վճարումի համար : Երեսփ· ժողովը առանց տրամբալու որոշեց օրինագծին երկրորդ ընթերցումը կատարել ապրիլ 9ին : (Անհրաժեշտ է երրորդ ընթերցում մը, որպէսզի օրէնք դառնայ) : Եղմտական նախարարը պատասխանելով հարցումնե – րուն, ըսաւ թէ կառավարութիւնը պատրաստ է հաւասար վճարում կատարելու այն Անգլուհիներուն որ պետական պաշտօններ կը վարեն : Այդ պարագային ծախքերը պիտի աւելնան 13·400·000 սթեռլին՝ պաշտօնեաներու, 17·200·000 սթեռլին՝ ուսուցիչներու համար :

Միայն մէկ երեսփոխան մերժեց հաւասար վճարումը, 57 տարեկան ամուսնացած պահպանողական մը, որ ըսաւ :

— « *Կիները աշխարհ եկած են զայն աւելի դեղեցկացնելու եւ այլապէս չնորհալի պարտականութիւններ կատարելու, եւ ոչ թէ ֆիզիքապէս եւ անտեսապէս մրցելու համար այրերուն հետ* » :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՀԱՅ ՄՇԱԿՕՅԹԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

ԴԱՀԻՐԷ, 10 *Մարտ*·— Կիրակի, 7 *Մարտ*, առաւտեան ժամը 11ին, « Ճուսա – բեր » Մշակութային Ընկերակցութեան թատերասրահին մէջ, տեղի ունեցաւ կըրպդտ Շաւարշ Նարդունիի հրապարա – կային բանախօսութիւնը : Ընդարձակ սըրահին բոլոր աթոռները բռնուած էին արդէն : Մեկայն հանդիսաւոր օրերու այսքան հոծ բազմութիւն տեսնուած էր :

Կը նախագահէր Բժ· Ե· Խաթանասեան, որ փառաբանեց մեծութիւնն ու չքեղանքը հայկական ստեղծագործ հանճարին եւ ա – նոր մշակոյթին, որուն արժանաւոր սպասաւորներէն է օրուան բանախօսը : Ընկեր Բ· Թաչեան զեկ զրպդտ բանախօս – սին եւ անոր զրականութեան պատկերը՝ իր կարգին փառաբանելով հայկական մշակոյթը :

Այս մեծարանքը իր լրումին հասաւ օրուան բանախօսին հոգեշունչ, խանդա – վառ, հեւացումով ու հաւատքով լի ճառով, ձօնուած Ցաւիտենական Հայաստա – նին, անոր անմահ ժողովուրդին եւ հայկական հոգւոյ ու փարթամ մշակոյթին : Բանախօսը բեմ եկաւ ծափերու մէջ, չա – րունակեց իր խօսքը եւ որոշընդոստ ծափերու մէջ բեմէն վար իջաւ :

Գահիրէի հայութիւնը իր անմոռանալի օրերէն մէկը ապրեցաւ, հոգեպէս միա – ձուլուելով իր խնկելի հայրենիքին, անոր բազմահազարամեայ անցեալին եւ անոր լոյս երազներուն հետ :

Հանդէսը ունէր նաեւ զեղարուեստա – կան բաժին մը :

Ժամը 1·30ին հանդէսը աւարտած էր արդէն, սակայն հասարակութիւնը չա – րունակեց նստած մնալ իր տեղը, լուռ պահանջելով որ փառաւորը չարունակուի տակաւին ···

Ցաւ ի սիրտ կը հաղորդենք Սիմոն Ա· Ղազարեանի մահուան մասին, որ տեղի ունեցաւ Ֆրեզնոյի մէջ, Մարտ 5ին, 72 տարեկան հասակին :

Ծնած Ամասիա, 1882ին, Սիմոն Ղազարեան 1904ին հաստատուած էր Ամերիկա, ուր ամուսնացաւ Ֆրեզնոյի մէջ, 1909ին, Մարի Ա· Ղազարեանի հետ, որ կը գոյատեւէ զինք :

Ամերիկա հաստատուելէ ետք, Սիմոն Ղազարեան ամուսնոյն հետ միասին ջանքեր թափեց հայ գաղութին մէջ, ազգային եւ եկեղեցական կեանքի զարգացման համար :

Ամուսնոյն մահուան առթիւ, Մարի Ա· Ղազարեան ստացած է ցաւակցական հեռագրեր եւ նամակներ, որոնց մէջ յիշատակուած է նաեւ Ամերիկայի Հայ Դատի Կեդրոնական Կոմիտէի նախագահ Ա· Ա· Ղազարեանի անունը :

*Ցաւակցական հեռագրեր եւ նամակներ ստացած է նաեւ Ամերիկայի Հայ Դատի Կեդրոնական Կոմիտէն

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

ԱՐԳԱՒԱՆԴ ՄԱՀԻԿ
ԵՒ ՄԵԾՆ ՍՈՒՐԻԱ

•

Սուրիոյ վերջին յեղաշրջումով, Ա-դաւանդ Մահիկի կամ Մեծն Սուրիոյ ծրագիրը դարձեալ օրակարգի վրայ է: Մերձաւոր Արեւելեան խնդիրներու մասնագէտ ղէմքը, այն համոզումը ունին, թէ Սուրիոյ նոր վարիչները, պիտի չընդդիմանան Իրաքի եւ Ցորդանանի հետ միացման ծրագրին: Եւ իսկապէս, ուշադրաւ է, Իրաքի պետական չրջանակներու խիստ նպաստաւոր արտայայտութիւնները Սուրիոյ նոր վարիչներու հանդէպ:

Մեր նախորդ յօդուածով, խօսեր էինք Մեծն Սուրիոյ ծրագրին շուրջ, որուն ջերմ ոգեւորութեամբ եւ միակ իրաւատէրը հանդիսացած էր Ցորդանանի Թագաւորը՝ Էմիր Ապտուլլահ: Այս վերջինը, որ վճռած էր իրականացնել «իր հօրը՝ Շէրիֆ Հիւսէյնի կողմէ իրեն աւանդ ձգուած կտակը», պաշտօնապէս սեղանի վրայ կը դնէր իր ծրագիրը, Արաբական Դաշնակցութեան 1947 Յունուարի բացառիկ ժողովին, որ գումարուեցաւ Գահիրէի մէջ:

Իր անկախութեան նոր սիրացած Սուրիան, ոչ միայն ուժգնօրէն հակառակած էր այս ծրագրին, այլ եւ իր փոխ վարչապետ՝ Շաւքէր էլ Ազմի բերնով, կը սպառնար լքել Արաբական Դաշնակցութիւնը, երբ Մեծն Սուրիոյ ծրագիրը ընդունուէր: Սուրիոյ կը ձայնակցէր նաեւ Լիբանան, որ մինչեւ այսօր, կը մնայ անհաշտ հակառակորդ մը, Մեծն Սուրիոյ ծրագրին:

Արաբական Դաշնակցութեան անդամակից բոլոր երկիրները, ոչ միայն կը դատապարտեն վեհապետ Ապտուլլահի ծրագիրը, այլ եւ կը մեղադրեն զայն, թէ կը ձգտի պատակառում առեղծել արաբական միութեան մէջ:

Այս բոլորէն աւելի, զարմանալին այն էր, որ Հաշէմական նոյն ընտանիքին պատկանող եւ Անդրյորդանանի հետ ազգակցական սերտ կապերով միացած՝ Իրաք եւս, վերապահ դիրք մը բռնած էր Մեծն Սուրիոյ ծրագրին հանդէպ, եւ հաղիւ կը ծածկէր իր «լուռ ընդդիմութիւնը»:

Այսօր, սակայն, Մեծն Սուրիոյ ծրագիրը ոչ միայն թաղուած հարց մը չէ, այլ եւ անոր իրագործումը կը նայ խաւեսուի մօտաւոր ապագայի մը մէջ: Ու, տարօրինակ եւեւէյով մը, կը տեսնենք որ այս ծրագրին իրագործումը հետապնդող երկիրը, Ցորդանանը չէ, այլ այն երկիրը, որ ասկից եօթը տարի առաջ, «լուռ ընդդիմութիւն» մը ցոյց կու տար:

Երկկ, Ցորդանանի Թագաւորութիւնն էր դրօշակիրը Մեծն Սուրիոյ ծրագրին:

Այսօր, Իրաքի Թագաւորութիւնն է որ հրապարակ կ'իջնէ նոյն ծրագրով:

Եւ դերակատարներու փոխոխումով, անունն ալ կը փոխուի: Երէկ՝ Մեծն Սուրիա: Այսօր՝ Արգաւանդ Մահիկ:

Ինչո՞ւ այս դիմաչրջումը:

Փորձենք պատասխանել՝ այս խիստ կարեւոր, բայց բարդ հարցին:

Երբ վեհապետ Ապտուլլահ, կը պահանջէր Մեծն Սուրիոյ ստեղծումը իր գահակալութեան տակ, կը պատճառաբանէր թէ ինք՝ Հաշէմական տոհմի վերջին գահակալը, եւ միակ Արաբ վեհապետը ուղղակի Մարգարէի ընտանիքէն, պատմական եւ ժառանգական իր իրաւունքը կը նկատ պահանջել Արաբ երկիրներու Միութիւնը, որ իր հօրը, Շէրիֆ Հիւսէյնի ըմբոստութեան միակ նպատակն էր:

Ան, անբնական եւ անիմաստ կը գտնէր, նոյն լեզուն, նոյն մշակոյթը, նոյն աշխարհագրական կազմը ունեցող, Արաբ ժողովրդի երկիրներու տարբեր վարչաձեւերու տակ, իրենցմէ անկախ մնալը:

Եւ աւելի կշիռ տալու համար իր խօսքերուն օրինականութեան, ան կ'ընդգծէր, թէ «Անդրյորդանանան արաբական ըմբոստութեան ծնունդ է, իսկ սուրիական հանրապետութիւնը փրանսական ստեղծագործութիւն, Սայքս – Փիքօ դաշնագրով որոշուած»:

Այս փաստարկութեան ուժգնօրէն կը հակաճառէր Սուրիան, այն առնչի փոխվարչապետ՝ Խալէտ էլ Ազմի միջոցաւ, թէ՝ «Սուրիական հանրապետութիւնը, 1928ի սահմանադիր ժողովին ծնունդ է, իսկ Անդրյորդանան իր գոյութիւնը կը պարտի Պաղեստինի մարզպան՝ Սըր Հէրպըրթ Սամուէլի սահմանադրութեան»:

Այս բանակռիւը երկու երկիրներու պետական անձնաւորութեանց միջեւ, հետզհետէ աւելի կը սաստկանայ եւ կը վտխադրուի լրագրական էջերու մէջ: Սուրիոյ ժողովրդական խաւերն ալ ուժգնօրէն կ'ընդդիմանան Ապտուլլահ Թագաւորին փառասիրական ձգտումներուն, եւ երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները հետզհետէ աւելի կը լարուին:

Անդին, Լիբանան, անմասն չէր այս բանավէճին մէջ, եւ իր արտաքին նախարար՝ Ֆիլիփ Թագլայի բերնով կը ճշդէր Լիբանանի դիրքը, կորովի ու վճռական յայտարարութեամբ:

— «Առանց Լիբանանի կամ Լիբանանի հետ, Մեծն Սուրիա չի կրնար ըլլալ: Մեր դիրքը համապատասխան է այն յանձնառութեանց զոր իւրաքանչիւր արաբական երկիր, ընդունեց Արաբ Դաշնակցութեան կազմութեան առեն: Լիբանան, Արաբ Դաշնակցութեան անդամագրուեցաւ պայմանաւ, որ յարգուի իրանկախութիւնը իր ներկայ սահմաններուն մէջ»:

Այսպէս, Ապտուլլահ Թագաւորին Մեծն Սուրիոյ ծրագիրը բուռն ընդդիմութեան մը կը բախէր Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, եւ հանրային կարծիքը կը մեղադրէր Անգլիան թէ կը հովանաւորէ այս ծրագիրը: Այն համակրանքը, որ ծնած Սուրիական ժողովուրդին մէջ Անգլիոյ հանդէպ, հետզհետէ կ'անհետանար եւ տեղ տեղ թշնամութեան կը փոխուէր:

Սուրիոյ վերջին յեղաշրջումները, չատ ուշադրաւ են այս տեսակէտէն: Մինչեւ Ապրիլեանի անդր. ներկայացուցիչները հաշտ աչքով չէր որ կը դիտէին զնդ. Հիւանի Զայիմի եւ Զօր. Շիշաքլիի «սիրալիր յարաբերութիւնները» Ֆրանսայի հետ:

Մեծն Բրիտանիոյ դաղթային նախարարութիւնը, լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւէր Սուրիոյ դէպքերուն, եւ կը նկատէր, որ Մեծն Սուրիայի մը կազմութիւնը Ապտուլլահ Թագաւորի իշխանութեամբ, չի վայելէր սուրիական ժողովուրդին համակրանքը: Իրաւես իր դատումներուն մէջ, Անգլիա կ'արձանագրէր նաեւ, Ապտուլլահ Թագաւորին ժողովրդականութեան նուազումը Իսրայէլի հանդէպ իր ընդունած, հաշտարար քաղաքականութեան համար:

Բայց անդին, ուրիշ երեւոյթ մը մասնաւոր ուշադրութիւն կը դրաւէր Անգլիոյ դաղթ. նախարարութեան մէջ: Արդարեւ, կարգ մը տեղեկագիրներ կը հաստատէին այն շարժումը, որ ծնունդ կ'առնէր զանազան շրջանակներու մէջ, ի նպաստ Իրաքի հետ միացման:

Այս լուրերուն հետ զուգընթաց, Իրաքի խնամակալ Ապտիւլիլահի եւ վարչապետ՝ Նուրի Սաիտ փաշայի յաճախադէպ այցելութիւնները Լոնտոն, սովորական բանակցութիւններ չէին անշուշտ:

Իսկ Ապտուլլահ Թագաւորի եւ Ապտիւլիլահի միջեւ ծագած վէճը, պարզ դուզդաղիպութեան մը արդիւնք չէր անկասկած:

Առաջ մը, ամբողջ արաբական աշխարհը կը ցնցուէր իմանալով Ապտուլլահ Թագաւորին սպանութեան լուրը, երուսաղէմի մեծ մզկիթին մէջ: Այս սպանութիւնը անմիջապէս վերագրուեցաւ Պաղեստինցի արաբ տարապիրներու, որոնք դժգոհ էին, Թագաւորին թոյլ եւ հաշտարար ընթացքէն Իսրայէլի հանդէպ:

Ահաբեկիչին տեղն ու տեղ սպանութիւնը սակայն, խորհրդաւոր մշուշի մը տակ կը ծածկէր այս մահափորձին բուն շարժառիթները:

Պահ մը կարծուեցաւ թէ Մեծն Սուրիոյ ծրագիրը թաղուած է վերջնապէս, Ապտուլլահ Թագաւորին մահով:

Այս կարծիքը հետզհետէ աւելի դէմին կը շահէր պահժամանակ՝ Թալլալ Թագաւորին նոր քաղաքականութեամբ: Արդարեւ, այս վերջինը, մոռնալով իր հօրը ծրագիրը, Սուրիոյ եւ մանաւանդ Եգիպտոսի հետ աւելի սերտ յարաբերութիւններ մշակելու քաղաքականութեան ձեռնարկած էր:

Բայց կանխահաս էր այս կարծիքը:

Մեծն Սուրիան թաղուած չէր:

Ան, միայն ատր եւ անուն կը փոխէր ու կը վերածուէր Արգաւանդ Մահիկի:

Ծրագիր մը, որ երազն էր Իրաքի հանգուցեալ Թագաւորին՝ Ֆէյսալի:

1920 Մարտ 8ին Ֆէյսալ, Թագաւոր կը հռչակուէր Սուրիոյ, Լիբանանի, Իրաքի եւ Պաղեստինի:

Սուրիոյ ժողովուրդը երբեք չէ մոռացած, Արաբ ազատագրական չարժման այս մեծ դէկավարը, որ առաջին ըմբոստութեան դրօշն էր պարզած Թուրք բռնակալութեան դէմ:

Պիտի իրականանա՞յ իր երազը:

Իրաքի ներկայ երիտասարդ Թագաւորը պիտի յաջողի՞ հոն, ուր ձախողեցաւ իր հօրեղբայրը, Ապտուլլահ:

Մօտ ապագան, պիտի պատասխանէ այս հարցումներուն:

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԿՕՇԿԱԿԱՐԸ

•

Բարեկամս՝ Մինաս արհեստով կօշկակար է, կօշիկ նորոգող: Ամէն անգամ որ դինքը կը տեսնեմ իր աշխատանքի սեղանին առջեւ նստած՝ պատկեր մը միտքս կ'իյնայ, տպուած հայերէն ընթերցանութեան դիրքի մը մէջ: Այս պատկերը քաշուած է վարպետի մը նկարչէն, որ կը ներկայացնէ ծերունի կօշկակար մը աշխատանքի սեղանին առջեւ նստած, քովն ալ ոտքի վրայ, բոկոտն եւ ցնցոտիներու մէջ փաթթուած աղջնակ մը, որ անձկալից կը նայի ծերուկին: Կօշկակարը մէկ ձեռքին մէջ հինցած, քայքայուած ոտնաման մը, միւս ձեռքով ալ, խօսուն ձեւ մը տալով անոր, կ'ըսէ թէ ինչպէս կրնայ նորոգել այդքան հինցած կօշիկ մը:

Այս պատկերը ցոյց կուտայ թէ ամէն արհեստէ աւելի կօշիկ նորոգողներն են որ հաղորդակից են մարդկային թշուառութեան:

Կօշկակար Մինաս բարեկեցիկ թաղի մը մէջ կը գործադրէ իր արհեստը, որով աշխատութիւն ծառայելու վսեմ գործը՝ իրեն համար խէալ մը միայն կը մնայ: Մինչեւ այսօր իր կարեկցութեան չափը նիչը ցոյց տալու առիթը չէ ներկայացած: Իր նորոգած կօշիկները հաղիւ քիչ մը տակը ծակած՝ մեծ աշխատանք մը չեն պահանջէր արհեստաւորէն: Իսկ երեսը պատռած կօշիկները, որոնց նորոգութիւնը քիչ մը դժուար է, հազուագիւտ է որ բերեն նորոգելու համար: Մնաց որ Փարիզցին իր կօշիկը այդ աստիճանին չի բերեր, երբ քիչ մը մաշի, կը նետէ եւ նոր մը կը գնէ:

Մինասին գործը, եւ նաեւ միւս կօշկակարներունը, այս նպաստաւոր պարագային հետ ունի նաեւ աննպաստ կողմը:

Ինչպէս դիտէք կօշիկ նորոգողները պաշտօնական սակացոյցէն աւելի գին չեն կրնար պահանջել, եւ այդ սակացոյցը մեծ ու պզտիկ կօշիկներու մէջ տարբերութիւն չի դնէր, հակառակ աւելի կամ նուազ չափով կաշի գործածուելուն, կօշկակարին չահը կը պղտիկնայ այն չափով որ կօշիկը մեծ է: Ուրեմն առանց պատճառի չէ որ կօշկակարները իրենց երեսը կը թթուեցնեն երբ խոշոր ոտքով յաճախորդ մը կը ներկայանայ: Սակայն Մինաս փիլիսոփայօրէն կը դառէ խնդիրը, Հայու յատուկ համակերպութեամբ մը — «Ինչ ընենք, ինչպէս որ վարդը փուշ ունի եւ մինը ոսկոր, ասիկա ալ մեր արհեստին ոսկորն է», կ'ըսէ ան եւ անտրտունջ կ'աշխատի:

Մինաս ինքն ալ, փարիզահայ բազմաթիւ արհեստաւորներու նման, կօշումով արհեստաւոր մը չէ: Արհեստ սորված է, որպէսզի անկախ գործ մը ունենալով, կերթ մնայ «վարպետի բերնին հատ մտիկ ընելէ»:

Սկիզբէն իսկ գործարանները աշխատող բազմաթիւ հայ բանուորներ անհատական գործ մը ունենալու հետամուտ եղան: Ամէնէն աչքը բացերը շրջուն վաճառորդ դարձան, իսկ ատոնք մեծամասնութիւնը արհեստանոցներու դիմաց, իրրեւ անկախութեան առաջին հանդրուանը: «Տունը աշխատելու» դրութիւնը որ լայնօրէն տարածուած է այս երկրին մէջ, մեծապէս սատարեց Հայերուն դէպի արհեստները դիմելուն: Որովհետեւ տունը աշխատող բանուորը ոչ միայն երեք չորրորդով ինք իր «փոթրօն»ն է, այլ եւս կրնայ իր ընտանիքին անդամներն ալ աշխատցնել եւ աւելի չահիլ: Եւ կարելի է ըսել թէ Ֆրանսաբնակ Հայերու մեծ մասին բարեկեցիկ վիճակը արդիւնք է այս դրութեան:

Մինաս նախապէս նոր կօշիկ չէնել սորվեցաւ, սակայն պատրաստ կօշիկներուն ահռելի մրցակցութիւնը զինքը հնակար կատի վերածեց: Ան ի զուր կը փորձէ իր յաճախորդները համոզել թէ պատրաստ կօշիկները խաւաքարտով չինուած են, թէ մեքենայի կարը եւ ձեռքի կարը մի եւնոյն բաները չեն: Դժուարին դերի մը մէջ կը գտնուի: Երբ յաճախորդը կը կենայ կօշկավաճառի մը ցուցափեղկին առջեւ կը դիտէ կօշիկները, կը զմայլի, կը հիանայ, կանանց կօշիկներու բաժինը կատարեալ արուեստի գործերու ցուցահանդէսի մը կը նմանի, ինչ ճաշակ, ի՜նչ նրբութիւն, ինչ յղացում մէկը միւսէն դեղեցիկ, մանաւանդ սա օձի եւ կոկորդիլոսի մորթով չինուած կօշիկները: Ո՞վ կրնար ըսել թէ այդ զարհուրելի կենդանիները, որոնց հեռուէն տեսքն իսկ մարդուս սարսուռ կը պատճառէ, իրենց մորթով ամէնէն դեղեցիկ կաշիները պիտի ճարեն: Իսկ արանց կօշիկները լայնատախտակ, հանդուստաչափ, ուսկուն եւ չքեղ: Ճաճանչորը բաղդատութիւն մը կ'ընէ չափու վրայ չինուած կօշիկին դինին եւ ցուցափեղկին մէջ նշանակուած դիներուն հետ, ոչ մէկ վարանում, կը մտնէ ներս, բնորութիւնը կ'ընէ եւ գոհ սրտով կը մեկնի:

Մինաս երբ առաջին անգամ գործի կոչուեցաւ, գոհ էր իր կեանքէն, դիւրին գործով մը գոհացուցիչ ապրուստ մը կը չահէր եւ բնաւ միտքէն չէր անցներեւելիին ցանկալ: Բայց երբ տարիներ սահեցան եւ անցեալ տառապանքները եւ գործարանին կեանքը մոռցաւ, սկսաւ դժգոհիլ: Ինքդինքը իր արհեստին դերին կը նկատէր եւ կ'ուզէր ազատիլ անոր լուծէն, վաճառական դառնալ եւ ապրիլ առանց աշխատելու, փոխանակ կօշիկ նորոգելու, կօշիկ ծախելով դրամ չահիլ:

Ինքն իր մէջ կը տեսնէր լաւ խանութպան մը ըլլալու ամէն յատկութիւն, հաճոյակատարութիւն, յաճախորդ համոզելու կարողութիւն, գործի հասկացողութիւն եւն.: Իրեն կը պակսէր միայն դրամագլուխը: Իր կարծիքով դրամագլուխին հարցը երկրորդական էր: Կարեւորը ձեռներէցութիւնն էր: Դրամատէրերը իրեն պէս մարդիկ կը փնտռեն եղեր իրենց դրամը չահագործելու համար: Եւ ամէն տեղ, տուներու մէջ, սրճարաններէն ներս, եկեղեցիին առջեւ կը խօսէր իր ծրագիրներուն մասին: Այն հաւատքը ու-նէր թէ օր մը դրամը պիտի դայ եւ դինքը պիտի գտնէ:

Ջուչցաւ այդ օրը:

Իր ծննդավայրին մէջ մանկութեան օրերուն ազգական – բարեկամ մը ունէր որ չատ պզտիկ տարիքին զացած էր Ամերիկա իր ծնողքին հետ: Մինաս ինքն ալ տարրութեան տաժանելի օրերէն եւ զանազան անցքերէ եւոք ինքզինքը նետած էր Ֆրանսա եւ հաստատուած Փարիզ: Երեսուն տարիէ ի վեր իր ամերիկաբնակ ազգականէն լուր չունէր, բայց բնաւ չմոռցաւ զայն: Արդէն միշտ այդպէս եղած է ամէն երկրի եւ ամէն ժողովուրդի մէջ: Իր քթին տակը բնակող ազգատ ազգականը կը մոռցուի, իսկ հեռաւոր Ամերիկայի ազգականը բնաւ չի մոռցուիր: Մինաս եկողին, զացողին լուր կը հարցնէր: Իր սիրտը կը բաբախէր ամերիկաբնակ ազգականին համար:

Եւ դիպուածը ուզեց որ երկու ազգականները, կիրակի առաւօտ մը անակնկալ կերպով իրարու հանդիպին Փարիզի եկեղեցին առջեւ: Ողջագուրումներ, ուրախութեան արցունքներ, Մինասի աչքերէն անչուշտ: Ամերիկացին, գետնախնձոր ստկելու գործիք մը հնարած ըլլալով, անոր չնորհիւ միլիոններու տէր եղած է: Եկած է Փարիզ, անկէ Իտալիա, Պոլիս, Միջին Արեւելք եւ եթէ կարելի ըլլայ մինչեւ իր ծննդավայրը՝ Այնթապ պատյտ մը կատարելու համար: Մինաս լաւ հիւրասիրութիւն մը ըրաւ իր ազգականին, չուզեց որ պանդոկ բնակի եւ իր պզտիկ բը-նակարանին մէջ իրեն նեղ ըրաւ անոր տեղ ըրաւ: Համատամ կերակուրներ որոնց կարզին աւանդական «լահմէճունը» եւ «չէյ քէօֆթէյն» սեղանին զարդը կը կազմէին: Երկու զոյգ կօշիկ չինուց մէկը սեւ, միւսը դեղին: Ամերիկացին հիացաւ դեբազնցօրէն փարիզեան, այս արհեստին նրբութիւններուն վրայ, խորապէս ներթափանցած մնալով եւ պատրաստ փոխարինելու:

Մինաս ժամանակը եկած համարեց իր սովորական չանկերգը երգելու, — կօշկավաճառի խանութ մը բանալ, եթէ դրամագլուխ մը տրամադրուէր իրեն: Ամերիկացին հաճութեամբ ընդունեց այս առաջարկը, պայմանաւ որ խանութը իրեն պիտի պատկանէր, մինչեւ որ ամբողջովին հատուցանէր իր պարտքը, առանց տոկոսի: Մինասի համար այլեւս ծրագիրներու եւ երազներու չրջանը անցած էր եւ կը դանէր իրականութեան ճամբուն

ԳՈՐԾԵՆՔ ՋԵՌՔ ՋԵՌՔԻ

★

Եօթնեակ մը տարիներ անցեր են այն օրէն ի վեր ուր քանի մը «խենդեր», զբաղելու ելլեն հեռաւոր Միւթեան նահանգին Մուրատին՝ մահուան երեսնամեակը տօնել։

Այդ օրը հոծ բազմութիւն մը չէր ղեկավարած իր յարգանքի պարտականութիւնը։ Հոն էին ընտիր արուեստագէտ եւ արուեստագիտուհիներ։

Միւթեան բանախօսը այդ անակնկալ յաջողութենէն քաջալերուած, Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրաց Միութեան կազմութիւնը կը ծանուցանէր բեմէն։ Շարժումը սկսած էր։ Սրահի նըրբանցքներուն մէջ, նախ տիկին մը, յետոյ պարոն մը եւ յաջորդաբար ուրիշներ ի բենց նուիրական հարկը կը փութացնէին։ Ոգեւորութիւնը մեծ էր, սակայն չուտով յաջորդեցին մեծ դժուարութիւններ։

Անդները քարը գլորած էին հորը, պէտք էր գտնել քառասուն խելացիներ, գայն դուրս հանելու համար։ Բաւական դժուար եղաւ գտնել։ Արդէն հան դէսին բոցը մարեր էր եւ կայծերն ալ մարելու վրայ էին դրեթէ։ Պէտք էր կամք եւ եռանդ վերարծարծել մեր հայրենակիցներուն բոլորին ալ սրտին մէջ։ Պէտք էր վերջապէս անոնց իւրաքանչիւրին բացատրել թէ՝ Մուրատ Ուսումնասիրացը դուռ բարեգործական կազմակերպութիւն մըն է, իր անունը ամբողջ հայ ազգին պաշտուած առաքելական հերոսի մը անունն է։ Մուրատ ուսումնասիրաց ազգին եւ սերունդի դաստիարակութեան համար դէպ ունեցած բծախնդիր հոգածութիւնը, մղած էին մեզ կազմակերպութիւնը կոչել իր անունով, որ համանիշ է հեզութեան եւ հայրենասիրութեան։

Ոմանք անմիջապէս յարեցան, ուրիշներ խոհեմ հեռաւորութիւն մը պահեցին, վերջ ի վերջոյ գալու եւ նուիրուելու մեր նպատակի իրագործման։

Միութեանս կազմակերպիչ եւ ղեկավար տարրը, երկու անմիջական գործ ունէր,— անաղարտ պահել կազմակերպութեանս արտաքին վայրը եւ համբաւը։ Ցետոյ, իբրեւ ազգային եւ բարեգործական ընկերակցութիւն, անոր ապահովել պատուոյ տեղ մը յարեւնման Միութիւններու շարքին։

Դիւրին էր այդ մեղի համար։ Սեբաստիոյ արտադրէշ մեքենան մարան մըն էր։ Ան տուած էր մեր ժողովուրդին շատ մը հանճարեղ առաջնորդներ, մտաւորականներ, բանաստեղծներ, լեզուաբաններ, բանասէրներ, ուսուցիչներ, բժիշկներ եւ անձնազոհ հերոսներ։ Որոնց իւրաքանչիւրը առանձինն եւ կամ խմբովին իբր յարգանքի արտայայտութիւն իրենց յիշատակի օրը պէտք է ունենային։ Տօնեցինք եւ ոգեկոչեցինք զանոնք բոլորն ալ։ Յարկը վիշերուան խառնելով, արտաքին ճակատը կ'ամբացնէինք, զրեթէ միշտ կրծած մեր հաւատարիմ քառասուն խելացիներուն, որոնց թիւն ալ սկսած էր մեր համբաւին համեմատութեամբ աճիլ։

Արտաքին աշխատանքներու դասաւորումը մեզի տրամադրելի պահեր կ'ընծայէր, զբաղելու ներքին կազմակերպական կարեւոր խնդիրներով։

Ուզեցինք յարաբերութեան մէջ մտնել Սեբաստիոյ նահանգի բոլոր քոյր միութիւններուն հետ, յարգելով անոնց իրաքանչիւրին գոյութեան իրաւունքը, ըստեղծել բարոյական գործակցութիւն մը, որուն համար ալ ուրախութիւ է ըսել թէ՝ շատ մը հայրենակցականներ իրենց բարեացակամ համակրութիւնը խոստացած են։

Ներքին կազմակերպութեան մաս կը կազմէր նաեւ, Ֆրանսայի նահանգներուն մէջ ցրուած հայրենակիցները հաղորդակից պահել մեր տարած բոլոր աշխատութիւններուն։ Այդ նպատակով իսկ, յօդուածներ գրուեցան թերթերու մէջ եւ թռուցիկներ գրկուեցան հայաշատ ոստաններ, հրաւիրելով զանոնք մասնակցիլ մեր աշխատանքներուն։ Ու տակաւ սկսած է շարժակիլ Սեբաստիոյ արտադրիչ մեքենան։

Սեբաստացիներու շարժումը եւ համակրանքը Միութեանս հանդէպ ընդհանուր է։ Ամերիկա իր նիւթական անդրանիկ աջակցութեամբը կը խրախուսէ մեզ, իսկ Մարսիլիոյ մէջ մեր մասնաճիւղը արդէն գործի ձեռնարկած է յաւատարիչ ոգեւորութեամբ մը որուն պիտի հետեւին անկասկած, Լիոն, Տէսին եւ Սէնթ Է։ թիէն։

Իրրեւ ազգային կազմակերպութիւն, մխութիւնս եղած է շաղկապ մը համբաշխութեան եւ խորհրդանիշ միութեան։

Ինչպէս Սեբաստիոյ նահանգի միութիւններուն հետ, ուզած է նաեւ բոլոր Հայրենակցականներու գործակցութիւնը ապահովել շատ մը թիւով ուսանողներ կարենալ պահելու համար։ Այդ հրաւէրը պ. Պալասանեանի միջոցաւ արձագանգ գտաւ «Ցառաջ»ի մէջ։ Միութեան նախաձեռնութեամբ ժողովներ տեղի ունեցան։ Առաջինին եկան՝ Վասպուրականի զոյգ միութիւնները, Ուրֆա, Հաճըն, Կիլիկիա, Պոնտոս, Կեսարիա։ Ոմանք եկած էին իրրեւ պարզ ունկնդիրներ, դիտել տալով թէ՝ ի վիճակի չէին վիճաբանութեանց մասնակցելու, քանի որ իրենց միութիւնները կազմալուծուած էին եւ իրենց գոյութիւնը պարզապէս անուանական էր։

Ցաջորդ ժողովներուն ասոնց անդամներու թիւը պակսեցաւ։ Ցամառը ըլլալ կառչած Միութեան եւ համագործակցութեան գաղափարին, մեր ներկայացուցիչները պատրաստեցին Միջհայրենակցականի ծրագիրը կանոնագիր մը հինգ յօդուածներէ բաղկացած, եւ անոնց պատճէնները ղրկուեցան վերոյիշեալ բոլոր միութիւններուն, որպէսզի վաւերացնեն եւ յաջորդ ժողովին համար իրենց լիազօր ներկայացուցիչը նշանակեն, կեդրոնական խորհուրդի ընտրութեանը համար։ Դժբաղաբար, հակառակ մեր յամառ յարատեւութեան՝ չկրցանք մեր նպատակին հասնիլ։ Առաջին քայլէն իսկ շատեր խուսափողական միջոցներ գտան։

Մեր կազմակերպութեան արդի դրութիւնը անշուշտ մեղի թոյլ չէր տար երկար ժամանակ մեր ճիգերը եւ ուժերը ցրուել աջ ու ձախ, ուստի մեր պատասխանին մէջ ամփոփուելով, խոհեմութիւն սեպեցինք առ այժմ մեր կազմակերպութեան զարկ տալ, բայց միշտ պատրաստ հաստատութեան եւ համագործակցութեան գետին մը ստեղծելու ուղեկից կազմակերպութեանց հետ։

Հայրենակիցներ, ժամանակը աւելի քան երբեք վճռական է մեր նոր սերունդի դաստիարակութեանը համար պայքարիլ եւ փրկել որքան կարելի է շատ եւ շուտ։ Հեղեղը արդէն հասած է մեր մէջերուն, վաղը արդէն շատ ուշ պիտի ըլլայ, ան կը բարձրանայ անարգել եւ անդադար։ Թումբ կազմենք անոր առջեւ։ Փրկութեան լաստեր պատրաստենք, Նոյեան Տապաններ, որպէսզի կարենանք օր մը զանոնք իջեցնել մեր հայրենի ձիւնազարդ լերան Ա. բարատի լանջերուն վրայ։

Արհաւիրքի օրերուն, երբ կրակը կը մոխրացնէր ամէն բան եւ կատարակուած ժողովուրդ մը, թողած իր գարաւոր հայրենիքը կը հեռանար արիւնաքամ եւ չընչացած, առաքելական քաջութեամբ օժտուած հերոս մը ապագայ սերունդին բեկորները կը հաւաքէր, արիւն կամ ոսկի տրամադրելով։

Ոգեկոչելով իր անունը, մեր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ հետեւիլ իր օրինակին, դառնալ պահակ եւ վահան նոր սերունդին, գայն պատրաստել, մեր հայրենիքին, այսօրուան հայրենիքին, վաղուան հայրենիքին մեր անմահ եւ յաւիտենական Հայաստանին համար։

ՅԱԿՈԲ

ՄՄԲ.—Մուրատ Ուսումնասիրացի տարեկան երեկոյթը տեղի ունեցաւ Փետր. 20ին, մեծ յաջողութեամբ։

ՀԱՅՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

★

Կիրակի, 7 Մարտ, տեղի ունեցաւ Հայ Արիներու Միութեան փարիզեան ընտանիքի 23րդ տարեկան հանդէսը, Սալ տը լա Շենմեի ընդարձակ սրահին մէջ։ Սրահը լեցուցած էր համակիրներու եւ ծնողներու մեծ բազմութիւն մը։ Կը մասնակցէին Փարիզի ընտանիքին Ֆրանսական սկաուտական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ խումբերը, իրենց դրօշներով, ինչպէս նաեւ Փարիզի Ամերիկացի եւ Ցոյն սկաուտական խումբերը։ Եւ մեծ թիւով Ֆրանսացի եւ օտար սկաուտ պետեր։ Հանդիսին ներկայ էին նաեւ Փարիզի հայկական միութեանց հայր. եկեղեցիի ներկայացուցիչներ, Մխիթարեան հայրերը, Դպրոցասէր վարժարանի աշակերտները իրենց ուսուցիչներով, ինչպէս նաեւ Մը խիթարեան վարժարանի աշակերտները եւն.։

Հանդէսը սկսաւ ընտանին դրօշներուն ներկայացումով բեմին վրայ, սկաուտ կան քայլերգով։ Ցետոյ բեմ բարձրացան Ֆրանսական եւ օտար խումբերու ներկայացուցիչները իրենց դրօշներով։

Փարիզի ընտանիքի սկաուտները ներկայացուցին «Օր մը բանակավայրին մէջ» եւ սկաուտական խաղեր, զարթուն, մարզանք, բանակումի աշխատանքներ եւն.։ Արենոյշներն ալ միացան բանակումներուն, եւ առիթը ունեցանք լսելու զեղեցիկ երգեր եւ արտասանութիւններ։ Շաւիլի սկաուտները Ֆրանսերէն լեզուով ներկայացուցին «Իշխանուհին եւ պիւզացին» գաւեշտը որ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ։ Արենոյշները անգամ մըն ալ խանդավառեցին հանդիսականները, իրենց հայկական պարերով եւ երգերով։ Այս տարի նոր պարեր եւ երգեր պատրաստած էին եւ բոլորն ալ մեծ յաջողութիւն գտնելով կրկնուեցան։

Միջնարարէն առաջ Միութեան ընդհանուր պետը Բժ. Գուրգէն Մեծատուրեան ներկայացուց անցեալ տարուան գործունէութիւնը եւ նկարներ մոգական լապտերով։ Հասարակութեան ներկայացուց նաեւ մէկ տարուան ընթացքին կազմուած նոր խումբերուն համապատկանները։

Միջնարարէն վերջ Փարիզի ընտանիքի ընկերները իրենց նուագախումբով ներկայացուցին հայկական ժողովրդական երգեր եւ եղանակներ, ինչպէս նաեւ սկաուտական եղանակներ նախորդ ճամբարներէն եւ հաւաքոյթներէն։

Փարիզի ընտանիքի երգիչները եւ Արենոյշները ներկայացուցին հայերէն գաւեշտ մը, «Գլխու փորձանք մը» որ մեծ յաջողութիւն գտաւ։

Հանդէսը վերջացաւ սկաուտական հրաժեշտի երգով, եւ հայ արիներու եւ արենոյշներու ծնողքները եւ բարեկամները մեկնեցան իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնելով կատարուած աշխատանքին համար։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

— Շուչիկ, սարսափելի է Գալիլեան, բայց Վարագայ լերան փառքն է, հոս եկողը, կ'ուզէ դէթ հեղ մը կատարը բարձրանալ, քանի մը վայրկեան մօտ գտնուիլ մահուան։

— Գալիլեա բարձրացողներ կո՞ն, հարցուց Արեգնազը։

— Քիչեր միայն։

— Ինկող, մեռնողներ կո՞ն։

— Այո, տարիներ առաջ, Մալխաս անունով մարդ մը, բայց նախ ըսեմ թէ՝ ինչո՞ւ վեր կ'ելլեն, Գալիլեան սրբատեղի է, որովհետեւ այս ժայռէղէն աշտարակի ձեւերէն մէկուն մէջէն գտնուած է Ս. Հոխիսիմէ կոյսին խաչափայտը, համաձայն կրօնական աւանդութեան մը։ Ով որ օր մը ծոմ պահէ եւ քառասուն անգամ Գալիլեան բարձրանայ ու վար իջնէ անվտանգ, ինչ գործ որ բռնէ՝ յաջող պիտի երթայ։ Մալխաս անունով բարեպաշտ մարդ մը, տարիներ առաջ փորձեր է իր բախտը, երեսունըութ անգամ վեր ելեր ու իջեր է, բայց երեսունեւերորդին՝ վար ինկեր ու մեռեր է։ Այս նահատակին վերջին Վարագայ վերեւ գտնուած ներքին մէջ։

— Վախ, վախ չընչեցին աղջիկները։

— Գալիլեան թող իր տեղը մնայ, ես փափաք չունիմ մեռնելու, յարեց Արեգնազը։

— Ես ալ, ես ալ, ճչաց Շուչիկը։

— Նայեցէք, նայեցէք, երկու երիտասարդներ եւ աղջիկ մը արդէն բարձրացեր են Գալիլեայի գագաթը։

Արեգնազն ու Շուչիկը նայեցան, ժողովուրդը կը ծափէր, կը քաջալերէր այս անվախները։

— Այս կողմը՝ Վարագայ արեւելքը, Պաշգալէ Գետառը, եւ անկէ անդին՝ Թիւրք – պարսկական սահմանագլուխը։ Այս լեռներու առապարներէն եւ հովիտներու վրայ կ'երկարի յեղափոխական – ներու երթեւեկի ճամբան, անոնք մեզի կը բերեն պէնք ու փամփուշտ, գաշոյն ու արճանակ, ռումբ ու սուին, դերբ ու թնդթ։

«Ախկա՝ հարաւն է, նայեցէք, հեռուն կը տեսնուի արծաթագոյն երիզ մը, Ասչապայ գետը, որ կը բխի Ջուխի ու Գաբահիարի լեռներէն։ Գետը իր անունը առած է Ասչապ պատմական քաղաքի մը անունէն, որ կը նշանակէ քաղցր ջուր։ Աւելի վարը Հայոց Ձորն է, հայկական մեծ գիւղերն են Անդղ, Իշխանի Գոմ, Հիւբ Գոմ, կեմ, Աթմանոց, Քերթ, այս վերջին գիւղին մօտ է մեր գիւղը»։

— Շուչիկ, մեր գիւղին անունը դէ՞ս, հարցուց Արեգնազը։

— Հարկաւ գիտեմ, քի՞չ խօսած ես ինծի ձեր գիւղի եւ ձեր տան մասին, Գըղըլ Թաղ կը կոչուի, անունը առած է կար – միրի գարնող այն լեռնահէնն՝ որուն տակ կծկուած է ձեր գիւղը, եկեղեցին ալ ժայռի մը ստորոտը չինուած է, փոքրիկ է ու հաթի տանիք ունի։ Եկեղեցիի վրայ հրնգող ժայռին ծերպերուն մէջ շատ մը ագռաւներ իրենց բոյները չինած են։ Եկեղեցիին ներսը, ժայռեղէն պատին մէջէն ծըլ – ծըլ իւղի պէս բան մը չի՞ կաթիլ ու քարէ աւազանի մը մէջ չի՞ հաւաքուիր, Արեգնազ, ձեր տունը գիւղին ծայրը չէ՞, ձեր դերեզմանատունը պարիսկի մը վրայ ու ժամուն մօտ չէ՞։

— Ապրիս, Շուչիկ, բաւ Արեգնազը։

— Այս՝ արեւմտակողմն է — չարունակեց Տիգրանը —։ Ահա Արտօս լեռը, անոր չուքին տակն է Ոստան քաղաքը, Ուշտունեաց Գաւառի կեդրոնը։ Լեռնաշղթային անդին կայ Մոկսը։

— Օխ, օխ, մեր գաւառը հասանք, ճչաց Շուչիկը։

— Այս Շուչիկ, հասանք ձեր յամառ լեռնաչխարհը, քաջերու բոյներ, անմահական ջուրով ու օդով, մեղրով ու կարագով, գինով, բարձր լեռներով ու խոր ձորերով, քարայրներով ու վանքերով։ Աշուանի վանքերն են Փութկու Ս. Գէորգը, Ամենափրկիչը, Ս. Մինասը, Ապարանքը, իսկ գիւղերը՝ Մոկս, Կճաւ, Լճան, Հաղին, Նանենց, Սոբս, Ծոփանց, Աբինք եւ Ոպիմ։

— Ախ, մեր սուրբ ու բարի երկիրը, անոր քարն ուտեմ եւ ջուրը խմեմ, մօրս չափ կը սիրեմ եւ Աստծու մը չափ կը պաշտեմ գայն, կարօտցած եմ ու անոր կարօտէն կը հալիմ, բաւ Շուչիկը։

— Շուչիկ, անգամ մըն ալ թէ որ երես Մոպաց Մերգին, այն ատեն միայն պիտի հաւատամ որ դուն կը սիրես Մոկսը։

— Արեգնազ, գիս կը փորձես, կը սիրեմ, ու շատ կը սիրեմ հայրենի գաւառը, մեր պղնուական, մեր կոյս լեռնաշխարհը, ահա ես երգեցի ...։

Շուչիկի ձայնը փրթաւ թռչելէն հեղգ կոկորդը, ու չրթներէն վար հոսեցաւ խռովալից, ինկաւ Վարագայ լերան վրայ։

Գրնաց հասաւ չուր Զարմարէն,
Խաթուններ թափան փանչարէն,
Թափան Մոկաց Մերգի թամաչէն,
Զը կէր իւր նման բոլոր տիւնիչէն,
Հազար ափսոս Մոկաց Մերգին։

(Շար.) ՅՈՍ ՎԱՆԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԿԻՊՐՈՍ — Անգլիոյ կառավարական չրջանակներէն կը հաւատան թէ ի հարկին Սուէզէն կիպրոս պիտի փոխադրուի Միջին Արեւելքի բանակատեղին։ Այդէն նոր չէնք մը կը շինուի, իբրեւ կեդրոնատեղի ցամաքային եւ օդանաւային հրամանատարութեանց։ Լոնտոնի մէջ կը յուսան թէ մօտերս պիտի վերսկսին անգլեւեդիպտական բանակցութիւնները։

ՍՈՒԱՆԻ երեսփ. ժողովին բացումը կատարուեցաւ Մարտ 10ին, ի ներկայութեան անգլիացի կուսակալին եւ նախագահ Նեհրուի։ Ոսկեկանութիւնը արտա-կարգ միջոցներ ձեռք առած էր, որպէսզի չկրկնուին Մարտ 1ի ղէպքերը, երբ 34 հոգի սպաննուեցան Խարթումի մէջ եւ երկու հարիւր հոգի վիրաւորուեցան։ Հրամայուած էր փակել բոլոր խանութները։ Պաշարուած էին նահանգապետա-րանէն խորհրդարան տանող համբաներ-ը։ Կուսակալը բացումը կատարելով, պարզեց երկրին «սուտտանացման» ծրագիրը, — աստիճանաբար Սուտանցիներու յանձնել իշխանութիւնը։ Խօսեցաւ նաեւ Մարտ 1ի ղէպքերուն վրայ, դիտել տալ-լով զօրծակցութեան անհրաժեշտութիւնը։ Ճառը անմիջապէս արաբերէնի թարգմանուեցաւ։

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը, Շելպա, որ նոր դահլիճը կազմած է մէկ ամիսէ ի վեր, առջի օր երեսփ. ժողովին ներկայանալով, վստահութեան քուէ չհեգաւ 283ի դէմ երեք հարիւր ձայնով։ (Օրինական մեծամասնութիւնն էր 292, երեսփոխաններու թիւը՝ 583)։ Կառավարութեան ծրագիրն է ուժ տալ Աբիսինեան դաշինքին, վաւերացնել միացեալ բանակի ծրագիրը, տնտեսական եւ ընկերային բարենորոգումներ կատարել, պայքարիլ համայնավարութեան դէմ եւն.։ Կարմիրշուները եւ ձախ ընկերվարականները քննադատական կտրուածքներ արձակեցին, մինչդեռ չափաւորները կը ծափահարէին։

ՀԻՒԼԷՍԱԿԱՆ ՈՒԺի մասին խօսակցութիւնները վերսկսան Ուաշինկթընի մէջ, Մ. Նահանգներու պատուիրակին եւ խորհրդային դեսպան Զարուբինի միջեւ։ Կ'բսուի թէ այս վերջինը յանձնած է իր կառավարութեան առաջին պատասխանը։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տոքթ. Ադենաուըր ջերմ ընդունելութիւն գտաւ Ազէնքի մէջ։ Վարչապետը պիտի ջանայ ոչ միայն զօրացնել Գերմանիոյ անեւեսական ապրելութիւնը Ճուանասնի մէջ, այլեւ անոր աջակցութիւնը ապահովել միացեալ բանակի ծրագրին համար։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ դիտել կուտան թէ Գերմանիա մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Պալքաններու եւ Մերձին Արեւելքի։ Տոքթ. Ադենաուըր ան-սակայութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ հաշտութիւնը անհրաժեշտ է Եւրոպայի խաղաղութեան համար։

ՊԼՑՐՈՒԹԻՆ կը հետապրէն թէ արեւնալի խռովութիւններ ծագեցան վարչապետ Եաքի բնակարանին մօտերը։ Մէկ հոգի սպաննուեցաւ, ութ հոգի վիրաւորուեցան։ Վարչապետին կուսակիցները կրակեցան Ահմէտ էլ Ասատի ընկերներուն հետ, ըսելով թէ նախատուած է վարչապետին կողմէ։ Նախապէս ալ ցոյց մը տեղի ունեցած էր երեսփ. ժողովին մօտ եւ նիստը դադրեցնելով որոշեցին առաջնորդութենէն ջնջել ինչ որ բռնած էր։

ՍԱՐի ՄԱՍԻՆ կատարուած բանակցութեանց առթիւ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը յուշագիրմը հրատարակեց որ կը պնդէ հիմնական տեսակէտներուն վրայ։ Ֆրանսա երաշխիքներ կը պահանջէ վիճելի չրջանին ինքնավարութեան համար։ Ցեղոյ պայման կը դնէ որ այս խնդիրը կարգադրուի, եւրոպական միացեալ բանակի ծրագրին քննութենէն առաջ։ Երբ Գերմանիոյ հաշտութեան խնդիրը քննուի, Ֆրանսա պիտի պահանջէ ընդունիլ ներկայ կարգուսարքը, երաշխաւորութեամբ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն։

ՉՈՒԻՑԵՐԻՈՑ դաշնակիցային խորհուրդը զեկոյց մը հրատարակեց որուն համաձայն արեւմտեան Գերմանիան պիտի կրնայ օգտուիլ զուիցերիական զինագործարաններէն, երբ սկսի վերազինուիլը։ Կ'ըսուի թէ զինագործարանները մեծ ճնշում բանեցուցած են կառավարութեան վրայ եւ թէ նեղքին ու ելմտական նախարարներն ալ խնդրած են արտոնել զինաթափումը։

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերիրատարակման տասնեւրդ շրջանը։

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթացքին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները*։ Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը։ Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւները *մանաւանդ – չէքերով*, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ։

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (*Քուռ տը Ռոմ*)։

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ։— *ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ*, 7 հատոր։ Գինը 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գինը 1000 ֆրանք։

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), գինը 500 ֆրանք։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտոլ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով)։ Գինը 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ։

ՑԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ՅԱՋԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի ցերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց։

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշտութեամբ։

Գաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն։

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԻԹԵԱՆ եւ վարիչհայ դերասաններու ընտրուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան։

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խնջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու զուարթ մթնոլորտի մէջ։

Կառախումբ կառ. տիւ Նոսէն ժամը 12·05 եւ 14·41։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի կեդր. Կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Ուզունեան ընտանիքին, ընկեր ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան առթիւ։

Վիէն.— Հ. Ց. Դ. «Անի» կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկին Ցովսէփ Ուզունեանի եւ զաւակներուն ընկեր Ցովհ. Ուզունեանի եւ իրենց բոլոր ընտանեկան պարագաներուն, ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի գառնաղէտ մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Վեթ. Ֆոնտին։

Ալֆորվիլ.— Կապոյտ Խաչի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկին Ուզունեանի եւ պարագաներուն ողբացեալ ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ ազգային գործի մը։

×Ընկեր Բիւզանդ Աճէմեան հազար ֆր. կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Տան Ֆոնտին, Ցովսէփ Ուզունեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տօքթ Սալնոյ Զորի Հայր. Միութիւնը իր խոր ցաւակցութիւնները յայտնելով հայրենակից Պ. Առաքել Զագրեանի մահուան առթիւ, հանդուցեալին պարապատներուն եւ Փարիզի Տարօն Տուրուբերանի քոյր մասնաճիւղին, փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Փարիզի Անտիլի Հայ Ծերանոցին։

Ստանալ «Ճառաջ»էն։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

CANNES

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Նախաձեռնութեամբ Քանի եւ չրջակայքներու ԱՂՔԱՏԱՒԱՆԱՄ ՄԻՈՒԹԵԱՆ։

Պատուակալ նախագահութեամբ՝

Պ. ՍՏԵՓԱՆ ՎԱՀԱՆԵԱՆի

Այս կիրակի ժամը 15ին, Նօթրը Տամ տէ Փէն եկեղեցւոյ սրահը, ՊՈՒՎ. Ա – ԼԵՖՍԱՆՏՐ Գ.։

Ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, նուագ։ *Ոչ հանդանակութիւն եւ ոչ ալ աճուրդ։* Մուտքը ազատ է

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սէրունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ։ Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ։

Հաճելի ժամանց, գեղարուեստական բաժին։ Պուֆէ։

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։

SALLE DE L'ECOLE NORMALE DE MUSIQUE

78, rue Cardinet, - Métro Malesherbes

Ուրբաթ 12 Մարտ, ժամը 21ին

ՀԱՆԴԷՍ ԱՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ

(Ֆրանս., հայկական, հունգ. եւ սպան.)

ՏԻՐՈՒՀԻ ԶԱՌԱՓԵԱՆ ԵՒ ԻՒ ԹԷՍԻԷ

Մուտք 200էն 500 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին հանդիսասրահը եւ Տիւրան, 4 Փլաս տը լա Մատըլէն։

ԽՆԶՈՑՔ ՀԱՆԴԷՍ

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

19ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 14 Մարտ, ժամը 15էն կէս պիշերը, Իսի, 45 ռիւ տը լա Տէֆանս։

Պատուակալ նախագահութեամբ՝

Պ. ՄԱՔՍԻՒՏ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժնին *սիրայօժար կը մասնակցին* Տիկին Շ. Գալայճեան եւ Օր. Շաֆէ Պէնկեան։

Կ'արտասանէ փոքրիկն Սարգիս Շէրպէճեան։

Աբեւելեան նուագախումբ Սոնիա Գարագաշի եւ Ուտի Պէֆմէզի։

Հաճելի անակնկալներ։ Ճոխ պուֆէ ժողովրդական գիներով։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիկին Հռիփսիմէ Զապըրեան, Պ. Ցակոբ Զապըրեան եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ազգ. հաստատութեանց, մամուլին, պաշտօնական անձնաւորութեանց եւ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ զրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ

ԱՌԱՔԵԼ ԶԱԳՐԻԵԱՆի

մահուան առթիւ։

×

Այրի տիկին Ցովսէփ Ուզունեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, նամակով, ծաղկեպսակով եւ նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր

ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

մահուան առթիւ։

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ՋԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՑՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆԵԱՆի։

Մարտ 13ին.– ՏԷՍԻՆ։

Մարտ 20ին.– ՎԱԼԱՆՍ։

Մարտ 27ին.— ՎԻԷՆ։

Ապրիլ 4ին.— ՓԱՐԻԶ։

Զատիկի տօներէն առաջ ՍԻՆԹ ԼՈՒԻՆ եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ։

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան-դամներէ, մանչ եւ աղջիկ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու-թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա-ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ չրջանի բոլոր են-թակոմիէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Ֆ. Կ. ՅԱՋի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ժանթիլիի դպրոցին սրահը։ Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԺՈՂՈՎ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգի (Պոնտոս) Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, մէրթօ Քատէ։ Օրակարգ.— ա) Զեկոյց, բ) Ընդհ. հաշուետուութիւն, գ) Ընթրութիւն վարչութեան։։ Ներկաները թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Գէորգ Կիւլէսէրեան կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր ողբացեալ կնոջ ՎԻՒԹՈՐԻԱ ԿԻՒԼԷՍԷՐ-ԵԱՆի յիշատակին, մահուան քառասունքին առթիւ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ապրիլ 19ի (Զատիկի երկուշաբթին) ժամը 15ին Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ՝

« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

A adjuger en
L'Etude de Me MICHELEZ, notaire
à Paris, 128 Bld. de Courcelles.
Le LUNDI 22 MARS à 15 heures.
FONDS DE COMMERCE DE

FABRICANT JOAILLIER

ET BIJOUTIER
Exploité à Paris,
RUE BUFFAULT, N° 8
Mise à prix .....800.000 francs.
Matériel en sus 49.000 francs.
Consignation pour enchérir
500.000 francs en chèque visé.
S'adresser au notaire.

ԿՈՒԶՈՒԻ

Հայ տիկին մը որ ուզէ Յուկէս տարեկան երախայ մը խնամել ծնողքին տան մէջ, Փարիզէն երեք ժամ հեռաւորութեան, անոր հիւանդ մօրը բացակայութեան։ Դիմել Պ. Աբրահամեանի՝

41 Rue Quintefol, Loches (In. et L.)

ՕԳՏՈՒԵՑԻՔ ԱՌԹԻԻՆ

1.— ՀԱՑՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ, 1931 – 32 32 – 37, կազմուած 38, 39, 49, 50 անկազմ, բայց մաքուր 15·000 ֆրանք։

2.— ՎԷՄ, Մ. Վրացեան, 1 — 24 թիւ, կազմուած 7000 ֆրանք։

3.— ՀԱՅ – ԲՈՑԺ, Շ. Նարգունի, 1 — 120 թիւ, տասը տարուան, երեք տարին կազմուած, 12·000 ֆրանք։

Բոլորը մէասին գնողին 32·000 ֆրանք։

Առաքման ծախքը գնողին վրայ։

Դիմել.— ՇԵՐԻԿԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝
13 ռիւ Տէ Տօմինիքէն, Մարսէյլ։

ԵՐԳԻ ԴԱՍԵՐ

Ձայնի մշակում, մարգում ձայնաւորութիւն, օփերայի եւ համերգներու համար, Մարկեզի – Գարսիայի հռչակաւոր մեթոտով։

Տեսակցութիւն ժամադրութեամբ։

Մատչելի պայմաններ։

Տիկին ՋԱՄԱԼԵԱՆ՝

22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 13 ՄԱՐՏ
SAMEDI 13 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7318 — 30e ANNEE — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2729

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՃԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Գ.

Քաղաքական խնդիրներ կան որոնց քննութեան մէջ որքան խորանաք եւ տա – բածուիք, այնքան կը բարդանայ ելքը, նեղացուցիչ հարցումներով :

Այդ ապերախտ աշխատանքին ձեռնար – կած է ընկեր Ռ. Դարբինեան, իր նոր յօդուածաշարքով :

Եթէ ուզենք բանաձեւի մը վերածել իր տեսակէտները, կ'ունենանք հետեւեալ պատկերը :—

1. *Հայ ժողովուրդը այլեւս ի վիճակի պիտի չըլլայ դինու զօրութեամբ Թուրքիոյ ձեռքէն առնելու իր պատմական հո – ղերը : «Ոչ միջազգային ներկայ պայման – ներուն մէջ, ոչ ալ սովետական բռնակա – լութեան անկումէն յետոյ առեղծուածլիք կացութեան մէջ» :*

2. *Միակ յոյսը կամ հնարաւորութիւնը խաղաղ միջոցներու կիրարկումն է : Եւ այդ ալ՝ երբ անկախ ազգային պետութիւն մը կ'ունենայ կամ դաշնակցած կ'ըլլայ իր կովկասեան հարեւաններուն հետ :*

3. *Առանց այս երկու նախապայմաննե – րուն, «ոչ մէկ ազդ կամ պետութիւն չա – հագրգռուած պիտի ըլլայ Թուրքիային պահանջելու եւ թէկուզ խաղաղ կերպով անկէ առնելու մեր պատմական արդար ի – րաւունքները » :*

4. *Սովետական բռնակալութեան խոր – տակումէն վերջ «Թուրքիան ազատ պիտի չըլլայ առանձուկ պէս սպառնալու իր տակր հարեւաններուն կամ նոյն իսկ կո – տորելու իր հպատակ ժողովուրդները » :*

Ընկերը կը հաւատայ, տակաւին, թէ Թուրքիա «այլեւս ի վիճակի պիտի չըլլայ բռնի ուժով փոխելու որեւէ բան ի նպաստ իրեն», քանի որ Արեւմուտքի հետ է եւ ենթակայ «միջազգային կազմակերպու – թեան մը հակակշռին » : (Ազդ. ժողով) :

— « Յետոյ, միջազգային ներկայ պայ – մաններուն մէջ դրուած չէ միացեալ Հա – յաստանի հարց, որպէս զի անկարելի բան մը ըլլար գործակցութիւնը ամրոց (Թուրքիոյ) հետ :

Ընդհակառակն, ընկերը Դարբինեան կը կարծէ թէ կարելի է «իրաւախոհութեան մը» պալ Թուրքիոյ հետ, «զէթ մասամբ » զոհացնելու համար մեր հողային պա – հանջները :

Ակնարկելով հետ, ընկերը կը թէ – լադրէ « ի հարկին, նաեւ հակառուս քա – ղաքականութիւն» : (Զ. յօդուած) :

Անշուշտ միշտ ապաւինելով «ազատ աշխարհին եւ մանաւանդ ազատ Աբե – մուտքի» :

Այս անձնական տեսակէտները ձեւա – կերպած առեն, ընկերը Դարբինեան քանի մը անգամ կ'անդրադառնայ նաեւ, 1914 – 1918ի պատերազմին :

Այն առեն չարաչար տուժեցինք, որովհետեւ հայ ժողովուրդը «լծե – ուած էր ռուսական կայսերապաշտու – թեան կառքին կամ զինու զօրու – թեամբ կը ձգտէր Թուրքիային վերա – դրաւել իր պատմական հողերը » :

Շատ հեռուները զատած պիտի ըլլա – յինք, քրքրելով այս արիւնազանգ անց – եալը, իր անդարմանելի փլուզումներով :

Ընկերը Դարբինեան այս առթիւ ալ կը մոռնայ չատ կարեւոր կէտ մը :—

Եթէ, այդ եղերական օրերուն, կառքը ռուսական էր, կառավարները կամ անոնք – ներն ալ անգլիական, Ֆրանսական եւ մասամբ ամերիկեան էին :

Այսօր կառքը ցարական միապետութե – նէն անցած է բոլշեւիկեան բռնակալու – թեան ձեռքը, իսկ չարժանիները կամ կառավարները կը կազմեն նոյն Մեծերը որոնք ամէն բանէ առաջ կլանուած են ի – րենց ապահովութեան հոգերով : Աւելի քան երբեք :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Վաղը, կիրակի, տեղի կ'ունենան Գե – րագոյն Խորհուրդին ընտրութիւնները ամբողջ Խ. Միութեան մէջ :

Աւելորդ է բացատրել թէ իրական ի – մաստով ընտրութիւն մը չէ որ կը կա – տարուի, այլ պարզ ձեւակերպութիւն մը : Գերագոյն Խորհուրդն ալ տարին մէկ անգամ կը դումարուի, քանի մը օր, եմտացոյցը քուէարկելով «միաձայնու – թեամբ» : Նախարարները պատասխանա – տու չեն Գերագոյն Խորհուրդին առջեւ : Կուսակցութիւնն է որ կ'անուանէ կամ կ'արձակէ զանոնք : Ընտրութիւնները կը կատարուին մէկ ցանկի վրայ — համայ – նավար եւ անկուսակցական : Վերջին ընտ – րութեանց առեն (1950) 111 միլիոն 90010 քուէարկուներու վրայ միայն 300·148 հո – դի, (0·27 առ հարիւր) պաշտօնական ցանկին դէմ քուէարկեցին : Հաւանական է որ այս տարի առելի փոքրաթիւ ըլլան ընդդիմադիրները : Այս տարի ընտրողնե – րուն թիւը կը հաշուեն 120 միլիոն :

Նոր Խորհուրդին անդամներուն թիւը քիչ մը առելի պիտի ըլլայ այս անգամ : Միութեան Խորհուրդը պիտի բաղկանայ 700, Ազգութեանց խորհուրդը՝ 631 ան – դամներէ, ուրեմն համապատասխան 1331 ան – դամ : Առնց վրայ պէտք է առելցնել 15 անդամները եւս, իբրեւ ներկայացուցիչնե – րը արուարձանային «դինուորական շրջաններու» (Աւստրիոյ, Արեւելեան Գերմանիոյ եւ արբանեակ երկիրներու մէջ) :

Ազգութեանց խորհուրդին մէջ փոփո – խութիւն չի նախատեսուիր, քանի որ այդ ժողովը կախում չունի բնակչութեան ա – ճումէն : Սահմանադրութեան համաձայն 16 դաշնակից հանրապետութիւններէն իւ – րաքանչիւրը պիտի ընտրէ 25 պատգա – մաւոր (դեղուտատ?), ուրեմն համապատ – մար 400 հոգի : Տասնըվեց ինքնավար հանրապետութիւնները պիտի ընտրեն 11 – ական (համապատասխան 175), իսկ ինքնա – վար շրջանները հինգական (45), տասը «ապգային երկրամասերը մէկ–մէկ (10) :

Միութեան խորհուրդը տարբեր դի – մադիծ պիտի ունենայ : Այս անգամ 29 ընտրական նոր շրջաններ կան, բաղդա – տելով 1950ի հետ, ուրեմն 8·700·000 բը – նակիչ աւելի (իւրաքանչիւր շրջան կը հաշուեն մօտ 300·000 հոգի) : Այս 700 անդամներէն 400ը պիտի ընտրուին բուն ռուսական հանրապետութենէն (1950ին 388), 147ը Ուկրայնայէն (134) եւն. : Հայաստան այս անգամ պիտի ունենայ հինգ պատգամաւոր (նախապէս 4), Վրաստան 12, Ազրբէյճան 11 : Ուկրայ – նա 21 պատգամաւոր աւելի կ'ունենայ, չորսը՝ Ղրիմէն որ վերջերս այդ հանրա – պետութեան կցուեցաւ : Կը կարծուի թէ պատգամաւորներուն 60 առ հարիւրը նոր դէմքեր պիտի ըլլան. վասն զի Սթալինի մահէն եւ Բերիայի ոչնչացումէն ի վեր զանգուածային մաքրագործումներ տեղի ունեցան կեդրոնական եւ տեղական կա – ռավարութեանց մէջ : Այս առթիւ ամէնէն ծանր հարուածները կրեցին Վրաստան, Ազրբէյճան, Թաղախստան եւ Ուկրայնա :

«Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը կը կարծէ թէ այս տարուան պատգամա – ւորներուն մէջ սակաւաթիւ պիտի ըլլան ճշմարիտ բանուորները եւ դիւղացիները, եւ մեծամասնութիւն պիտի կազմեն կու – սակցութեան եւ վարչութեան պաշտօն – եաները, նախարարները եւ ուրիշ երեւե – լիներ : Բանակն ալ պիտի ընտրէ ոչ թէ զինուորներ եւ նաւատներ, այլ մաուչալ – ներ, ծովակալներ եւ բարձրաստիճան սպաներ : «Ինտելիգենցիա»ն ալ (մտաւո – րականութիւն) պիտի ունենայ մօտ չոս – նեակ մը ակադեմականներ, դրագէտներ եւ արուեստագէտներ : Տեսակ մը «ազ – նուապետութիւն» :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՁԵՌԲ ՊԱԳՆԵԼ.

Բոլշեւիկները հետզհետէ կ'իւրացնեն կարգ մը «բուրժուա» բարբեր, փոփոխե – լով եւ յարմարցնելով իրենց Աւետարա – նին :

Առջի օր հունգարական թերթ մը կը գրէր թէ վերահաստատուած է «ճազ»ը, որուն դէմ պայքար կը մղէին տարիներէ ի վեր :

Աւելի կարեւոր լուր մը, դարձեալ կար – միր Փեշթայէն :

Պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ արտօն – ուած է ողջունել ալեհեր տիկին մը, ձեռ – քերը համբուրելով :

Բայց նոյն արտօնութիւնը չի տար ու – րիշ պարագաներու մէջ :

Օրինակ, բանուոր մը պարտաւոր չէ համբուրելու իր վարպետին ձեռքերը :

Հասկնալի է :

Բայց չըսեր թէ նոյն բանուորը ստիպ – ուած է զոց ընել դէզ մը ածականներ, փառաբանելու համար իր բանուորները, սկսելով «Արեւ – Սթալին»էն :

Եւ այս՝ տարին տասներկու ամիս : Օր – ուան բոլոր ժամերուն :

Մեր մէջ ալ տարածուած է թացիկ տո – վորութիւն մը,— հանդիպած կնոջ ձեռքը համբուրել : Առանց նկատի առնելու գոնէ տարիքը :

Ուրիշ ասիական ունակութիւն մը :— շողշողուն ածականներ շռայլել վեղարա – ւոր եւ անվեղար երեւելիներու : Տեղի – անտեղի :

Թուրիիոյ, Եգիպտոսի եւ ուրիշ արե – ւելեան երկիրներու մէջ անգամ ջնջուե – ցան դարաւոր տիտղոսներ,— *էֆէնտի, պէյ, փաշա, Ն. Վսեմութիւն, Ն. Բարձ – րութիւն* եւն. :

Իսկ մեր մէջ տակաւին կը շարունակեն «Վեհափառ, Նորին Վեհափառութիւն, Բարձրապատիւ, Ամենապատիւ » եւայլն կոչել կաթողիկոսը, պատրիարքը, այս կամ այն եպիսկոպոսը եւ վարդապետը :

Սխալ չհասկնամ. ոչ թէ նամակ մը, պաշտօնագիր մը կամ հասցէն գրուած տեսնեմ, այլեւ ամենօրեայ մամուլին մէջ :

Եւ տակաւին կ'ըսեն թէ «դեմոկրատ» ժողովուրդ ենք :

Կաթողիկոսները «Վեհափառ» էին երբ պետական իշխանութիւնը կործանած էր պատմական Հայաստանի մէջ եւ կղերը աշխարհական իշխանութիւնն ալ կը վա – րէր :

Նոյն իսկ իրրեւ տիտղոս, արքաներու եւ կայսրերու վերապահուած է այդ ա – ծականը (*Սա Մաժեսթէ*) :

Եթէ մեր կենցաղագիտութիւնը ապա – ցուցանել կ'ուզենք, ինչո՞ւ կան սորվե – լիք : Մանաւանդ այս ափերուն վրայ : Տուներէն միջեւ սրճարանները ...

Վ.Ա.Հ.

ՆՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Եգիպտոսի ազդ.առաջնորդութեան նա – խարարը, Գնդ. Սալահ Սալեմ, յայտա – րարեց թէ Յեղափոխական խորհուրդին 11 անդամները պիտի հրաժարին բանակէն եւ յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ պիտի ներկայանան իբրեւ հանրապետական–ըն – կերվարական կուսակցութիւն : Հաւանա – կան է որ «Ազատագրութեան Համախմբ – րում»ն ալ վերածուի քաղաքական կու – սակցութեան :

Եթէ յաղթեն յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ, այս երկու հոսանքները պիտի դար – ձադրեն մեծամասնութեան յեղափոխա – կան քաղաքականութիւնը, իսկ եթէ պար – տուին, պիտի զոհանան «չինարար ընդ – դիմութիւն» մը կատարելով խորհրդա – րանին մէջ :

Նախարարը, որ կը խօսէր հեծելազօր – քի սպաներուն առջեւ, իր խօսքը վերջա – ցուց հետեւեալ յայտարարութեամբ. — « Այսուհետեւ բանակը հետու պիտի մնայ քաղաքականութենէ » :

Իրազեկներ այս որոշումն ալ յաղթա – նակ մը կը նկատեն Նէհիլի համար :

× *Գահիրէի ոստիկանութիւնը ձերբա – կալեց 25 տարեկան աղջիկ մը, Օր. Շադ, այն ամբաստանութեամբ թէ վարիչն է ե – գիպտոսի համայնավար կուսակցութեան : Օրիորդը Հելիոպոլիս կը բնակի : Հետա – զօտը կ'ըսէ թէ խուզարկութեան առեն ոստիկանութիւնը գտաւ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին անդամներուն ցանկը : Ձերբակալուած է նաեւ օրիորդին եղ – բայրը : Վերջին քանի մը օրերու ընթաց – քին ձերբակալուած են 45 կասկածելիներ, իբրեւ համայնավար :*

× *Սուտանի կուսակալը Մարտ 11ին ընդունց պաշտպան վիճակը որ հաստատ – ուած էր Մարտ 1ին, Խարթումի մէջ, իբ – րեւ հետեւանք արիւնալի խռովութեանց :*

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԻՐԱՔ ԱԼ ՊԻՏԻ ՄԻԱՆԱՅ

Պատատէն կը հետապրեն թէ երեսփ. Ժողովը եւ ծերակոյտը խառն նիստ մը դումարելով, որպէսզի խնամակալութիւն մը կազմել, գործերը վարելու համար է բացակայութեան Ֆէյսալ թագաւորին, որ երկկ ճամբայ ելած պիտի ըլլար դէպի Քարաչի (Փաքիստան) : Այցելութիւնը պիտի առէ տասը օր : Վարչապետը Պաղտատ կը մնայ :

Միեւնոյն ատրիւրին համաձայն, նախ – կին վարչապետ Նուրի Սայիտ, որ թա – դաւորին կ'ընկերանայ, յետոյ Նոր Տել – հի (Հնդկաստան), Անդարա, Թեհրան եւ Գահիրէ պիտի երթայ, «անհատական հանդամանքով» :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս ճամբոր – դութեան : Նուրի Սայիտ (վաշա) վեր – ջերս կը թեւադրէր առելի սերտ յարաբե – րութիւններ հաստատել արաբական ճակատին հետ : Իր կարծիքով, Արաբա – կան Դաշնակցութիւնը չէ կրցած քաղա – քական ներգաշնակութիւն մը հաստատել նոյն իսկ արաբական երկիրներուն միջեւ : Նուրի Սայիտ որ Իրաքի վարչապետ ե – ղած է տասնեւմէկ անգամ, քանի մը տա – րիէ ի վեր կ'աշխատի առելի սերտ դար – ձակցութիւն հաստատել արեւմուտքի հետ, անդրծնական դանելով արաբական երկիրներու չէզոքութիւնը : Դարձեալ, ինքն էր որ բարի դրացնութեան դաշնա – դիր մը կնքեց Թուրքիոյ հետ : Ուրեմն, կ'ենթադրուի թէ այս անգամ պիտի փոր – ձէ վարատել Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի կասկածները եւ լուսաբանութիւններ պի – տի տայ Թուրքիոյ, Փաքիստանի եւ Իրա – քի միջեւ ծրագրուած դաշինքի մասին : Արաբական երկիրներու հանրային կար – ծիքը չուզեր որ Իրաք մասնակցի այդ դաշինքին :

«ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՁԱՅՆԸ » կը շարունակէ ծանր մեղադրանքներ ուղղել Ֆրանսայի դաղթային քաղաքականութեան դէմ : Գա – հիրէի Ֆրանսական դեսպանին հրահան – գուեցաւ Եգիպտոսի կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել այս մասին :

ՍՈՒՐԻՈՅ նոր կառավարութիւնը ճանչցուեցաւ Մ. Նահանգներուն կողմէ. – ինչ որ չատ նպաստաւոր պարագայ մը կը համարուի Միջին Արեւելքի խաղաղու – թեան համար :

ԶԸՐՋԻԼԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

ԲՈՒՇԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ՄԱՍԻՆ

Դ.

Եալթայի խորհրդաժողովէն հազիւ վերադարձած, ապրիլ 12ին կը մեռնի նախագահ Րոզվելթը, համեմատաբար դեռ երիտասարդ, (63 տարեկան):

« Նախագահը (Րոզվելթի մասին խօսած ատեն, Զըրչիլ ընդհանրապէս կը դործածէ դլխագիր նախագահը) անհետացաւ երբ պատերազմը հասած էր իր զագաթնակէտին եւ իր հեղինակութիւնը աւելի քան անհրաժեշտ էր, վարելու համար Միացեալ Նահանգներու քաղաքականութիւնը :

« Գոյժը երբ հասաւ՝ կարծես ուժեղ հարուած մը ստացայ :

Այսպէս բրտօրէն վերջ կը գտնէր մեր գործակցութիւնը այս գօրեղ անհատականութեան տէր մարդուն հետ որ մեծ դեր կատարեց պատերազմի երկար տարիներու ընթացքին : Անդարմանելի կորուստի մը զգացումն ունէի »:

Հակառակ իր փափաքին, Զըրչիլ չի կրնար ներկայ ըլլալ Րոզվելթի յուղարկաւորութեան :

Նոր նախագահը՝ Թրումըն, կ'անուանած Միացեալ Նահանգներու ներքին հոգեւորով, եւ անհետևակ արտաքին քաղաքականութեան ծալքերուն, կ'ուզէ տեսակցութիւն մը ունենալ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետին հետ :

Դէպքերու դահավէժ ընթացքը արդելք կը հանդիսանայ այդ հանդիպման :

1945 ապրիլ 25ին, Լայփցիկէն յառաջացող ամերիկ· Առաջին բանակի յառաջապահները կը հանդիպին ռուսական բանակի պինուորներուն Թորկաու քաղաքին մօտ՝ երկուքի բաժնելով Գերմանիան, որուն բանակները քայքայուած են արեւմուտքէ :

Նոյն օրը, Հիմլէր, չէզոք անձնաւորութեան մը (Կոմս Պերնատոթ) միջոցաւ կ'առաջարկէ գերմանական բանակը յանձնել Ամերիկացիներուն՝ արեւմտեան ճակատին վրայ : Անգլեսաքսոնները առարկէա մը չեն փոխեր իրենց դրած պայմաններէն·— «Զէնքերը վար դնել ամէն տեղ միանգամայն», ինչ որ մեծ հաճոյք կը պատճառէ Ռուսերուն :

Երկուսաեք կը փոխանակուին սիրալիր հեռագիրներ : Ահաւասիկ մէկը·—

Սթալին Զըրչիլի·— «Լաւ ճանչնալով ձեզ· չէի կասկածեր թէ ուրիշ վերաբերմունք ցոյց պիտի տայիք»:

Կոմպիէնեարոթ կը վերադառնայ ճեռնունայն, բայց, Գերմանիոյ օրերը համրուած են այլեւս : Մայիս 6ին պինուորականները կը ներկայանան դաշնակից բանակատեղին եւ յաջորդ օրը կը առարկէն «անպայման անձնատուրութիւնը » :

Երկրորդ աշխարհամարտը վերջ կը գտնէր Եւրոպայի մէջ :

Նոյն տարուան Սեպտեմբեր 2ին, Ճապոնի մայրաքաղաքին առջեւ խարսխած « Միսուրի» զրահաւորի տախտակներէն վեր կ'ելլէին ճափոնցի պատգամաւորներ, առարկելու իրենց պարտութեան վաւերաթուղթերը ու մարդկութիւնը կ'ազատէր — գոնէ առժամապահ — մեծ մղձաւանջէ մը :

Հաւաքակից թշնամին հազիւ դէտ – նուած՝ բախումները կը սկսին Դաշնա – կիցներու միջեւ :

Ռուսերը չեն ձգեր որ Ամերիկացիները մօտենան Փրակայի եւ զայն կը զրաւեն Մայիս 9ին, Գերմանիոյ անձնատուրէն – նէն երկու օր վերջը: Կ'արդիլեն դաշնակից յանձնախումբերու մուտքը Վիէննա: Կը նշանակէն առժամեայ կառավարութիւն մը, առանց խորհրդակցելու իրենց դինակիցներուն հետ : Մեծն Բրիտանիոյ, Միացեալ Նահանգներու բողոքները կը մնան ապարդիւն :

« Ռուսերը երբ Վիէննան զրաւեցին — կ'ըսէ Զըրչիլ — անմիջապէս հակկշռանք, թէ ինչպէս պիտի վարուին իրենց դրաւման շրջաններու բնակչութեանց հետ ալ»:

Մոսկուայի դրդումով, Թիթօ կը զրաւէ Թրիէսթէն: Անգլիացիները, այս քայլը կը նկատեն բռնաբարում կնքուած համաձայնութիւններու :

(Ինչպէս ըսինք, Անգլիա եւ Ռուսիա հաւասար իրաւունքներ պիտի ունենային Եուկոսլաւիոյ մէջ, մինչեւ այս ձեւով՝ հաւասարակշռութիւնը կը խանդարուէր):

Անգլիացիները վտանգուած չըջանը կը տեղափոխեն բազմաթիւ զօրամասեր, Թիթոյի հետ հաւանական բախում մը նախատեսելով: Բարեբախտաբար վէճը կը կարգադրուի Ամերիկացիներու միջնորդութեամբ :

Ամիս մը չանցած Սուրիոյ խնդիրը :

Մերձաւոր Արեւելքի երկիրները կը պահանջեն լիակատար անկախութիւն: Անգլիացիներու քաղաքավար ճնշումին տակ՝ Ֆրանսացիները կը սոխպուին հեռանալ Սուրիայէն եւ Լիբանանէն:

Ու այսպէս ուրիշ միջադէպեր :

Զըրչիլ յառակօրէն կը տեսնէ, թէ Ամերիկացիները չեն ուզեր դէրք բռնել Եւրոպայի մէջ: Նախատեսելով վտանգը, նախագահ Թրումընի կ'ուղղէ 1945 Մայիս 12 թուակիր նշանաւոր հեռագիրը, ուր առաջին անգամ կը դոր – ծածուի «երկաթէ վարագոյր»բացատրութիւնը :

— « Մեր բանակները մահացու կերպով սկարացնելէ ու մեր զրաւման գօտիները քաշուելէ առաջ, անկասկած, անհրաժեշտ է համաձայնութեան գալ Ռուսիոյ հետ : Միայն անհատական հանդիպումով մը (երեք Մեծերը) կրնանք հասնիլ մեր այդ նպատակին»:

Մեծն Բրիտանիոյ ծերունի վարչապետը մտահոգ է Հին Աշխարհի կացութեամբ , վասն զի ամերիկեան ծովային եւ ցամաքային ուժերը արդէն սկսած են մեկնիլ ու ռուսական երկու հարիւր զօրաբաժիններուն դէմ կը մնան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի անբաւարար ուժերը:

Կարծիքի փոխանակութիւններէ ետքը , որոշում կը տրուի խորհրդաժողովը դումարել Փոցտամի մէջ (Պերլինի մօտ) :

Զըրչիլ եւ Թրումըն կը տեսակցին նախքան եւ կը հաստատեն թէ համամիտ են չատ մը հարցերու շուրջ :

Սթալին կը ներկայացնէ իր պահանջները :

Մ· Միութեան յանձնել՝ գերմանական նաւատորմին մեծ մասը, վերադարձնել Կարս – Արտահանը, փոխել Մոնթրէօլի դաշնագիրը (Նեղուցներու հարց):

Սթալին·— «Խորհրդային Միութիւնը կը նմանի հսկայի մը, որուն ռունգերը , նաւահանգիստ կը սկսին Դաշնա – կիցներու միջեւ :

Ռուսերը չեն ձգեր որ Ամերիկացիները մօտենան Փրակայի եւ զայն կը զրաւեն Մայիս 9ին, Գերմանիոյ անձնատուրէն – նէն երկու օր վերջը: Կ'արդիլեն դաշնակից յանձնախումբերու մուտքը Վիէննա: Կը նշանակէն առժամեայ կառավարութիւն մը, առանց խորհրդակցելու իրենց դինակիցներուն հետ : Մեծն Բրիտանիոյ, Միացեալ Նահանգներու բողոքները կը մնան ապարդիւն :

Զըրչիլ յառակօրէն կը տեսնէ, թէ Ամերիկացիները չեն ուզեր դէրք բռնել Եւրոպայի մէջ: Նախատեսելով վտանգը, նախագահ Թրումընի կ'ուղղէ 1945 Մայիս 12 թուակիր նշանաւոր հեռագիրը, ուր առաջին անգամ կը դոր – ծածուի «երկաթէ վարագոյր»բացատրութիւնը :

— « Մեր բանակները մահացու կերպով սկարացնելէ ու մեր զրաւման գօտիները քաշուելէ առաջ, անկասկած, անհրաժեշտ է համաձայնութեան գալ Ռուսիոյ հետ : Միայն անհատական հանդիպումով մը (երեք Մեծերը) կրնանք հասնիլ մեր այդ նպատակին»:

Մեծն Բրիտանիոյ ծերունի վարչապետը մտահոգ է Հին Աշխարհի կացութեամբ , վասն զի ամերիկեան ծովային եւ ցամաքային ուժերը արդէն սկսած են մեկնիլ ու ռուսական երկու հարիւր զօրաբաժիններուն դէմ կը մնան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի անբաւարար ուժերը:

Կարծիքի փոխանակութիւններէ ետքը , որոշում կը տրուի խորհրդաժողովը դումարել Փոցտամի մէջ (Պերլինի մօտ) :

Զըրչիլ եւ Թրումըն կը տեսակցին նախքան եւ կը հաստատեն թէ համամիտ են չատ մը հարցերու շուրջ :

Սթալին կը ներկայացնէ իր պահանջները :

Մ· Միութեան յանձնել՝ գերմանական նաւատորմին մեծ մասը, վերադարձնել Կարս – Արտահանը, փոխել Մոնթրէօլի դաշնագիրը (Նեղուցներու հարց):

Սթալին·— «Խորհրդային Միութիւնը կը նմանի հսկայի մը, որուն ռունգերը , նաւահանգիստ կը սկսին Դաշնա – կիցներու միջեւ :

Ռուսերը չեն ձգեր որ Ամերիկացիները մօտենան Փրակայի եւ զայն կը զրաւեն Մայիս 9ին, Գերմանիոյ անձնատուրէն – նէն երկու օր վերջը: Կ'արդիլեն դաշնակից յանձնախումբերու մուտքը Վիէննա: Կը նշանակէն առժամեայ կառավարութիւն մը, առանց խորհրդակցելու իրենց դինակիցներուն հետ : Մեծն Բրիտանիոյ, Միացեալ Նահանգներու բողոքները կը մնան ապարդիւն :

Զըրչիլ յառակօրէն կը տեսնէ, թէ Ամերիկացիները չեն ուզեր դէրք բռնել Եւրոպայի մէջ: Նախատեսելով վտանգը, նախագահ Թրումընի կ'ուղղէ 1945 Մայիս 12 թուակիր նշանաւոր հեռագիրը, ուր առաջին անգամ կը դոր – ծածուի «երկաթէ վարագոյր»բացատրութիւնը :

— « Մեր բանակները մահացու կերպով սկարացնելէ ու մեր զրաւման գօտիները քաշուելէ առաջ, անկասկած, անհրաժեշտ է համաձայնութեան գալ Ռուսիոյ հետ : Միայն անհատական հանդիպումով մը (երեք Մեծերը) կրնանք հասնիլ մեր այդ նպատակին»:

Մեծն Բրիտանիոյ ծերունի վարչապետը մտահոգ է Հին Աշխարհի կացութեամբ , վասն զի ամերիկեան ծովային եւ ցամաքային ուժերը արդէն սկսած են մեկնիլ ու ռուսական երկու հարիւր զօրաբաժիններուն դէմ կը մնան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի անբաւարար ուժերը:

Կարծիքի փոխանակութիւններէ ետքը , որոշում կը տրուի խորհրդաժողովը դումարել Փոցտամի մէջ (Պերլինի մօտ) :

Զըրչիլ եւ Թրումըն կը տեսակցին նախքան եւ կը հաստատեն թէ համամիտ են չատ մը հարցերու շուրջ :

Սթալին կը ներկայացնէ իր պահանջները :

Մ· Միութեան յանձնել՝ գերմանական նաւատորմին մեծ մասը, վերադարձնել Կարս – Արտահանը, փոխել Մոնթրէօլի դաշնագիրը (Նեղուցներու հարց):

Սթալին·— «Խորհրդային Միութիւնը կը նմանի հսկայի մը, որուն ռունգերը ,

ԳԵՐԱԴԱՍ, ՍՏՈՐԱԴԱՍ, ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ...

●

Հարցերը ճապաղեցնելու իրենց հիմնական քաղաքականութեան մէջ, Դաշնակցութեան հակառակորդները ... կը հակառակին նաեւ օրէնքին նուիրականութեանց, սահմանադրութեան, ազգային ու եկեղեցական կանոնադրութեան ոգիին :

Այսպէս է, միշտ, մեր կեանքին մէջ : Եթէ Դաշնակցութիւնը... սպիտակ հրեշակէ մածունը, իր հակառակորդները պիտի չվարանին ծիծաղելին ապաւինելու եւ յայտարարելու՝ թէ սեւ է մածունը .. Երբ կը հաստատենք, թէ մեր երկիրը ամբողջական սորկութիւն մը կա՛պրի, ինք – նիչխան չէ, տէր չէ անկախ պետութեան մը սորոգելիներուն, կը հռչակեն՝ թէ·· Հայաստան «երբեւիցէ այսքան ազատ չէ եղած»: Երբ կը հաստատենք, թէ Ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը ազատ չէ իր ներքին կեանքին թէ Հայկ· Արտաքսահանի հետ իր յարաբերութեանց մէջ , կը յամառին պնդել՝ թէ... ամբողջական անկախութիւն կը վայելէ: Երբ կը հրապարակենք վիշտով, որ էջմիածնի Միաբանութիւնը սեղան չունի, աթոռ չունի , ճաշի սպաս չունի, պատապաքար ու դրդալ չունի, ասեղ – դերձան չունի, չունի, չունի, չունի..., մեղ կ'ամբաստանեն իբրեւ զրպարտիչ: Մինչդեռ, այս ամբողջական չքաւորութեան մասին մանաւանդ կոնդակ ունի Ամենայն Հայոց Հայրապետը: Պոլսոյ Ամենայն Գարեգին Պատրիարք կրնայ վկայել, որովհետեւ, Հաբաւ· Ամերիկայի իր առաջնորդութեան շրջանին, այդ կոնդակը կարգադրեցաւ հոն, ու հրապարակուեցաւ նաեւ մամուլի մէջ: Կրնանք մենք ալ հրապարակել , եթէ փափաքին ...

Այսօր, նոյնքան բացայայտ ճշմարտութեան մը համար նոյնքան պինդ – զլուխ « ոչ » մը ունին մեր հակառակորդները :

Մենք կ'ըսենք·— Կիլիկեան Հայրապետութիւնը, ի հոգեւորս կապ պահելով հանդերձ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան հետ, բացարձակօրէն անկախ պէտք է ըլլայ իր ներքին ու վարչական կեանքին մէջ: Մայր Աթոռ եւ Կիլիկեան Աթոռ , պայմաններու եւ տեղեկութեանց բերումով՝ անջատ ու ինքնագլուխ կաթողիկոսութիւններ են: Ասիկա չի նշանակեր , թէ մէկզմէկու հակադրուած են: Մաս – նաւորապէս այսօր, երբ մեր երկիրը անկախ չէ, երբ մեր Հայրապետութիւնը իրաւական հաստատութիւն չէ ,— այսինքն անփոփոխ չէնք ու կալուած ունենալու իրաւունք չունի, այլ միմիայն կը հանդուրժուի ,— պէտք է Կիլիկեան Աթոռին վրայ դուրգուրալ, անոր հոգեւոր ու բարոյական վարկը բարձր պահել, ու միշտ նկատի ունենալ, թէ այդ Աթոռը կախում չունի Մայր Աթոռէն: Ի հոգեւորս կապ – ուած է անոր, Ամենայն Հայրապետութեան նախամեծար Աթոռ կը համարի էջմիածինը, սակայն ստորադաս չէ: Նախամեծարութիւնը բարոյական նշանակութիւն ունի, բայց ոչ վարչական կամ իրաւական :

Իրենք կ'ըսեն·— Ոչ: Կիլիկեան Աթոռը ենթակայ է Մայր Աթոռին: Զեն ըսեր, տակաւին, «բան ամենայնի», սակայն այդպէս կը խորհին, կը հաւատան, ու կ'ուզեն ալ՝ որ հասնինք հոդ :

Կ'ուզեն որ հասնինք հոդ, որովհետեւ Երեւանի ու էջմիածնայ քաղաքական իշխանութիւնները իրենց հետ պիտի ունենան, Արտաքսահանի մէջ՝ եկեղեցիի միջոցաւ՝ իրենց անփոփոխակ, անտեսուած եւ արհամարհուած դոյութիւնը զգալի դարձնելու համար :

Երեւանի վարիչները չատ լաւ գիտեն , թէ ինչ արժէք ու որակ կը ներկայացնեն իրենց հայ կեանքի արտաքսահանեան «ֆիւկիրան»ները...: Սակայն, անոնց համար նախընտրելի են, միշտ, խեղճուկրակ գործակիցները, Արտաքսահանի մէջ

չնչելու համար ունին միայն Պալթիկ եւ Սեւ Ծովերու նեղ անցքերը »:

Անգլիա եւ Մ· Նահանգները օրական – դին վրայ կը դնեն ուրիշ հարցեր ,— Լեհաստան, Գերմանիոյ նոր սահմաններ, պարտուած ժողովուրդներու հակատա – գիր, եւն·:

Նորէն բուռն վիճաբանութիւն Լեհաստանի շուրջ: Երկու կողմերը ունին իրենց պետական հաշիւները ու փոխադարձ պահանջմունքներուն մէջ կը ճգմռին միլիոնաւոր Գերմաններ եւ անպաշտպան մարդիկ :

Ինչպէս միշտ, սոյն խորհրդաժողովի ընթացքին, մէջ ընդ մէջ տեղի կ'ունենան ճաշասեղաններ որոնց վերջինը կը կազմակերպուի Զըրչիլի կողմէ: Հոն, ոգելից վրայ, Թրումըն կը խօսի Սթալինի՝ հիւլէական ռումբի մասին:

Աւելի պատշաճի բաժակաճառերու ջերմ խօսքերէն խանդավառուած՝ Սթալին ոտքի կ'ելլէ եւ սեղանակիցներուն առարկէ կուտայ իր ճաշացուցակը :

Փոցտամի խորհրդաժողովը կը ցրուի , կարեւոր հարցերու վերջնական լուծումը ձգելով ուրիշ խորհրդաժողովներու :

Զըրչիլ եւ ընկերավարական էթլի (վերջինս կը մասնակցի ժողովներուն, իբրեւ բարեկամ եւ խորհրդական Զըրչիլի) բռնութիւնած են վերադառնալ Անգլիա, ուրկէ հետեւ երեսփոխանական ընտրութիւնները տեղի ունեցած են Թէեւ, սա – կայն, դեռ բացուած չեն քուէտուփերը :

Նկատի առնելով պատերազմի յաղթական վերջաւորութիւնը ու մանաւանդ իրենց պետին վայելած լայն ժողովրդականութիւնը, շատերը կը նախատեսեն պահպանողական յաղթանակ մը: Միայն իր ժողովուրդին հոգեբանութեան ծանօթ ծերունի աղուէսն է որ վստահ չէ :

Արդարեւ անգլիացի ժողովուրդը, տիպար՝ քաղաքական հաստնութեան, յոդնած՝ պատերազմէն, խաղաղութիւնը կազմակերպելու աշխատանքը կը յանձնէ աշխատաւորական կուսակցութեան :

Առանց դառնութեան, Զըրչիլ թաղաւորին կը ներկայացնէ իր հրաժարականը , եւ անգլիացի ժողովուրդին ուղղուած վերջին պատգամին մէջ չնորհակալութիւն կը յայտնէ անոր «իր ծառային հանդէպ ցոյց տուած սիրոյ բազմաթիւ վկայութիւններուն համար »:

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԱՐԱՐԱՏ...

●

Խուռներամ բազմութիւն մը փութացած էր՝ անցեալ երեքշաբթի երեկոյ, Շայոյի ամփիթատրոնը:

Արարատի վեհաշուք համբաւը եւ Նոյեան տապանին զարաւոր աւանդութիւնը, ի մի էր խմբած այդ օր՝ Հայն ու Ցոյնը, Հրեան ու Ռուսը եւ Թուրքը: Ինչպէս նաեւ հետաքրքիր հասարակութիւն մը տեղացիներու :

Ի՞նչու էին եկած հոն Հայերը:

Պարզապէս հայրենասիրական մղում : Մշուշապատ Մասիսի նկարով , դէթ մեր զարաւոր կարօտը մասամբ զովացնելու:

Իսկ ինչո՞ւ էին եկած Թուրքերը:

Անշուշտ «իրենց» Արարատ լեռով հպարտանալու... Քիչ մըն ալ «զաւալլը» հայ աղբարիկներուն ախն ու վախը լսելու եւ ալ աւելի փքանալու ...

Բայց ինչ որ ամէնէն աւելի ընդվզեցուցիչ էր, հայութեան հանդէպ ցոյց տրուած վերապահ լռութիւնն էր:

Մօտ մէկ ժամ տեւող բացման խօսքին ու բանախօսութեան, եւ երկու ժամ տեւող չարժանկարի ընթացքին, ոչ մէկ բառ հայութեան կամ Հայաստանի մասին:

Պոլսէն անցանք Ամպարա, Անգարայէն՝ Կեսարիա, Կապադովկիա, Իզմիր: Տեսանք պատմական թէ բնական հրաշալիքները: Լսեցինք Քեւրան անունը: Ահա նաեւս եղանք յոյն ուխտաւորներու ժամերգութեան՝ պատմական սրբավայրի մը աւերակներուն մէջ:

Բայց, ոչ մէկ տեղ, ոչ մէկ առիթով չարտասանուեցաւ Հայ կամ Հայաստան անունը...

Կարծես կանխամտածուած ըլլար այս անորակելի անտեսումը:

Կարծէք Հայը երբեք իր ոտքը դրած չըլլար այդ հողերուն վրայ ...

Կը զգաս այս ամէնը· բայց պէտք է քար դնես սրտիդ վրայ ...

Կը տեսնես դաժան իրողութիւնը, բայց պէտք է անգիտանաս ...

Կը լսես՝ անարգ անարդարութիւնը, բայց հարկադրուած ես խուլ ձեւանալ , կամա – ակամայ...

Երէկի ջարդարարն ու անոր անմեղ զոհը, կանգնած են դէմ առ դէմ :

Առաջինը՝ զոռոզ զոհարաւճառի մը նման, փռած է իր երկրին անդին զանձերն ու մասունքները եւ զանոնք հպարտութեամբ կը ցուցադրէ օտարներուն :

Իսկ երկրորդը, անտէր ու անճիտուած, սարսուռի մը պէս պարտադրուած է լուռ դիտել իր իսկ եղունդներով կերտած այդ հրաշալիքները :

Մին ևոթը գլխանի դեւի մը նման, անյապ ու սպառնադին կանգնած է ապրիւրի ակին, իսկ մէկալը, պուտ մը ջուր խմելու իրաւունքէն է զրկուած, իր իսկ չի – նած աղբիւրէն...

Ի՛նչպէս չզգալ, ի՛նչպէս չնկատել, որ մեր զիմացը ցցուած հրէշը՝ ուրիշ մէկը չէ, եթէ ոչ քաղաքականութիւն կոչուած կուռքը...

Ահա անողոք իրողութիւնը :

Հոգեներու ժպիտներէն չլացած, ահա վաչխատու «Զիմզիմով»ը եւ իր զէմ չըլլամտած կանգնած, անմեղ «Պէպօ»ն ...

Ո՞վ է տարին մասին մտածողը, այս չհամոզ զարուն:

Ո՞վ է միլիոնաւոր անմեղ զոհերու յիշատակը յարդողը... Անցուկը՝ մոռցուկ:

Աշխարհի անողոք հոլովոյթն է, դըժբախտաբար: Հակառակ լուսաշող պատգամներու այս զարուն, տակաւը կը մնայ տակաւ :

Մի՛, մի առնէք հայ անունը ձեր բերանը, որ չըլլայ թէ... «բարեկամները» վիրաւորուին :

Մի՛, մի փորձուիք մարաերուս ազգի մը մասին բառ մը իսկ արտասանել, որովհետեւ ձեր չահերը կը վնասուին...

Հայը վարժուած է իր ծանրաբեռ խաչը միշտ միենակը կրելու ...

Հայը միշտ պատրաստակամ է միաժամանակ, իր երախտապիտութիւնը յայտնելու՝ բոլոր անոնց որ անկաչառ են եւ անաչառ եւ կը ճանչնան զոյութեան արդար իրաւունքը :

Իսկ անոնց որ կ'անտեսեն զինքը, հայութիւնը ունի մէկ պատասխան .

— « Այո, Ռէյս, ազբատ եմ ու մշակ , չատ աղքատ, բայց քո հայը չեմ կերել... Ձէ ոքի տունը չեմ քանդել, ոչ, այլ արդար քրտինքով վաստակ եմ արել...»:

Բ· ՀԱՊԻՇԵԱՆ

ԽՈՀՈՂ ՑՂՑՃՈՂՂՈՒ

ՄԱՍՆ Դ.ՋՃՈՒՈՑ

Գ.ՐՅՈՑ Ռաստ Հ.ՐՐՐԵՑ,
Նիսյ, զոսիսյ Հ.ուսիֆ ՀԼՀՂՑ,
Ռ.ՄՐՈՐՑ Ր.ՀաստՀ ՀԼՀՂՑ,
Ռ.ԽՈՑ Ռ.ՐՐՐԵՑ՝
Ռ.ՐՐՐԵՑ Ր.ՀաստՀ ՀԼՀՂՑ,
Հ.ՐՐՐԵՑ Ռ.ՐՐՐԵՑ :

Ռ.ՐՐՐԵՑ Ռ.ՐՐՐԵՑ

— Ռ.ՐՐՐԵՑ Ռ.ՐՐՐԵՑ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ե. ՄԻՒԹԵԱՆ ազգ. պաշտպանու – թեան նախարարը, մառնչալ Բուլկանին, ճառ մը խօսելով վաղուան ընտրութեանց առթիւ, պարզեց վերջին չորս տարիներու ընթացքին կատարուած յառաջդիմու – թիւնները՝ ճարտարարուեստական եւ արդ – տեսական ճակատի վրայ. բայց խոստո – վանեցաւ թէ «կուսակցութիւնը եւ կա – ռավարութիւնը չեն ծածկեր թէ ժողո – վուրդը տակաւին չատ կարեւոր պէտքեր ունի: Այս առթիւ չեշտեց բնակարանի ծանր տագնապը, մասնաւորապէս Մոս – կուայի մէջ,— իրրեւ հետեւանք պատե – րազմի աւերներուն եւ քաղաքային բը – նակչութեան աճման:

ՀՆԴԿԱՋԻՆԻ մասին խօսակցութիւնները կը շարունակուին Փրանսայի եւ Մ. Նա – հանգներուն մէջեւ, ի նախապատրաստու – թիւն Ժընեւի ժողովին որ պիտի գումար – ուի սպրիլ 26ին: Ամերիկեան կառավա – րութիւնը կը նախընտրէ որ առաջ Քո – րէյայի խնդիրը քննուի: Տակաւին վերջ – նական որոշում տրուած չէ չահակից պե – տութեանց ուղղուելիք հրաւէրներու մա – սին: — Մոլոթով ճառ մը խօսելով Մոս – կուայի մէջ, ըսաւ թէ Չինաստան իր ար – ժանի տեղը պիտի գրաւէ միջազգային խորհրդակցութեանց մէջ: Բանակցու – թիւնները կը շարունակուին Փարիզի մէջ, Հնդկաչինի ազգային պատուիրակութեան հետ, որ միշտ հաւասար իրաւունքներ կը պահանջէ:

ԵԳԻՊՏՈՍ առեւտրական պայմանագիրը մը կնքեց Ե. Միւթեան հետ, մէկ տար – ուան համար: Մասնաւորապէս բամպակ եւ բրինձ պիտի ծախէ, փոխարէնն ստանա – լով քարիւղ, քիմիական նիւթեր եւն.:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ կուսակցութեան արտա – կարգ համագումարը բացուեցաւ Սալ Վակրամի մէջ: Պ. Խրիօ այս առթիւ բուռն ճառ մը պատրաստած է եւրոպա – կան բանակի ծրագրին անմիջական քըն – նութեան դէմ:

ԶՈՐՍՈՒԿԻՍ ՄԻԼԻՈՆ ֆրանք հաւոր – ցում պիտի արուի Տէր եւ Տիկին Քոյլ, Պարտոյի պենսիոնական տեսչին որո – շումով: Այր եւ կին ցկեանս թիւրապար – տութեան դատապարտուած էին այն ամ – բաստանութեամբ թէ մատնած են Դիմա – դրական ճակատի ռազմիկ մը: Դատա – րանը հաստատեց թէ երկուքն ալ անմեղ են եւ մատնիչն է Լիւշոնի կեանքային ֆրանսացի թարգմանը:

ՄԱԿԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ յանձնաժողովին համագումարը կը շարունակուի Ժընեւի մէջ: Առջի օր Փրանսայի ելմտական նա – խարարը ճառ մը խօսելով բացատրեց թէ «խաղաղութեան չահը պերճօրէն կապ – ուած է տնտեսական յարաբերութեանց զարգացման հետ»: Լեհաստանի ներկա – յացուցիչը առաջարկեց ժողովին հրաւի – րել երկու Գերմանիաները: Այս առթիւ երկար վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ եր – կու ճակատներուն միջեւ: Փրանսա, Անգլիա եւ Մ. Նահանգները մերժեցին այս առաջարկը: Վիճաբանութիւնը չա – րունակուեցաւ մինչեւ իրիկուն, ապա յե – տաձգուեցաւ:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ կուսակցական Բ. համա – գումարը բացուեցաւ Մարտ 10ին: Ժողո – վին կը մասնակցի նաեւ Ե. Միւթեան կեդր. կոմիտէին Ա. քարտուղարը, Ես – րուչեւ, որ երկրին երրորդ վարիչ դէմքն է: Հրաւիրուած է նաեւ Չինաստանի դեսպանը:

70 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸ, Տիկին Պաթագեան (իսկ լէ Մուլինօ) տուն վե – րադարձած տանն, կը տեսնէ որ իր 49 տարեկան զաւակը, Անթուան, գետին փո – ուած է, վայրենօրէն խոշտանգուելով եր – կու հակառակորդներու կողմէ (հայր եւ որդի Փարիճեցիներ): Խեղճ կինը անձամբ կը միջամտէ, փրկելու համար իր զաւակը, բայց հրմշտակուելով գետին կը փուռի ան – կենդան: Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է:

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՑԱՌԱՋի վերհրատարակման տասնե – րորդ շրջանը:

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթաց – քին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները*: Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը: Միեչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւ – ները *մանաւանդ – չէքերով*, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ:

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՑԱՌԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազառ կայարանին կրպակը (*Քուռ տը Ռոմ*):

« ՑԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԹԻՐԹԵՐԸ.— ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր: Գինն 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գինն 1000 ֆրանք:

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵԻ (Ս. Վրացեան), գինն 500 ֆրանք:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (Ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անուռէ Մարսէլ, ուրիշ *ժողովրդական բանաստեղծութիւններ* – րով): Գինն 1000 ֆրանք:

Թղթատարի ծախսը գնողին վրայ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Այս կիրակի առտու կը քարոզէ Անու – շաւան արեղայ Զղլանեան:

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲ

Ընկերական պարանոցիկ հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ

Կիրակի, 21 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժա – մը 3ին 10, Ազգ. Տան թատերասրահը:

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները, ի – րենց ընտանիքները եւ Սիփան – Կոմիտաս համակիրները:

Մասնաւորապէս անդամներէն կը խնդ – րուի ներկայ ըլլալ Կանուխէն:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ:

Հաճելի ժամանց, գեղարուեստական բաժին: Պիւֆէ:

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւ – նը:

ԽՆԶՈՑՔ ՀԱՆԴԷՍ

ԹՈՒՐԱՏԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՒԹԵԱՆ
19ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 14 Մարտ, ժամը 15էն կէս գի – շեր, Իսի, 45 ռիւ տը լա Տէֆանս:

Պատուական նախապահութեամբ՝
Պ. ՄԱՒՈՒՏ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Շ. Գալայճեան եւ Օր. Շահէ Պէնկեան:

Կ'արտասանէ փոքրիկն Սարգիս Շէր – պէճեան:

Աթենեան նուագախումբ Սոնիա Գա – լագաշի եւ Ուտի Պէֆուֆզի:

Հաճելի անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ ժո – ղովրդական գիներով:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը Մարտ 17ին: Կը խօսի Տիկին Ա. Պատմագրեան Զարուհի Դոլուխանեանի արուեստի մասին: Երգեր ձայնագրի վրայ (մանիէթոֆոն Գ. Մելիք – եան):

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը, Կիրակի ցերեկ, 14 Մարտ, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլ կայարանին դիմաց:

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ գեղջկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշ – տութեամբ:

Բաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն:

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԴՄԲԻԹ – ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ըն – տրուած կազմը եւ Թարխան Սէյրան:

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խն – ջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու զուարթ մթնոլորտի մէջ:

Կառափումը կատ. ութ. Նոռէն ժամը 12·05 եւ 14·41:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Այրի Տի – կին Անահիտ Ուզունեանի եւ իր պարա – գաներուն ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահ – ուան առթիւ:

Մասնաճիւղս շնորհակալութեամբ ըս – տացած է այրի Տիկին Նազլըմ Կակոեանէ երեք հազար ֆր. իր ամուսնոյն՝ Պ. Գրի – գոր Կակոեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Ղազար Ահարոնեան (Լիոն) հազար ֆրանք կը նուիրեն «Ճա – ռաջ»ի բարգաւաճման համար, փոխան ծաղկեպսակի, ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան առթիւ, իրենց խորին ցաւակ – ցութիւնները յայտնելով Ուզունեան ըն – տանիքին:

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՑՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆ – ԵԱՆի:

Մարտ 13ին.— ՏԷՍԻՆ:
Մարտ 20ին.— ՎԱԼԱՆՍ:
Մարտ 27ին.— ՎԻԷՆ:
Ապրիլ 4ին.— ՓԱՐԻԶ:

Ձառկի ոտներէն եառք ՍԻՆԹ ԷԹիէն եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ:

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան – դամներէ եւ անդամուհիներէ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ չրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Ֆ. Կ. Խաչի Իթալիէ մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, ժանթիլիի պլրոցին սը – րահը: Բոլորին ներկայութիւնը պարտա – տորիչ է:

ՀԱՅՐ. ԺՈՂՈՎ

ՏՐԱՊԻԶՈՆի նահանգի (Պոնտոս) Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, մէթրօ Քատէ: Օր – ակարգ.— ա) Զեկոյց, բ) Ընդհ. հաշ – ուետուութիւն, գ) Ընտրութիւն վարչու – թեան:: Ներկաներու թիւը մեծամասնու – թիւն պիտի նկատուի:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆի ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Մտացանք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱՋՄ հատորները, գին հազար ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր.:

Մարեկյլի համար դիմել.— Պ. Ե. ԱՐ – ՋՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպ – լիք:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՎԱՐԱԳ: պարբերաթերթ Համավաս – պուրականի Հայր. Միութեան, թիւ 4 (1954 Յունուար 1): Տարեկան բաժնեգին երկու տոլար: Հասցէ.—
265, Cherry Lane, Teaneck, N.J. (U.S.A.)

ԿՈՒԶՈՒԻ

Հայ տիկին մը որ ուզէ Յուկէս տարե – կան երախայ մը խնամել ծնողքին տան մէջ, Փարիզէն երեք ժամ հեռաւորու – թեան, անոր հիւանդ մօրը բացակայու – թեան: Դիմել Պ. Աբրահամեանի՝
41 Rue Quintefol, Loches (In. et L.)

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ. Տունէն դէպի Լափայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու:
Կը խօսուի նաեւ հայերէն:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՒՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն ֆով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ցրաւնա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 14 ՄԱՐՏ
DIMANCHE 14 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7319 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2730

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՏԷՐ ԱՆԴԱՍՏԱՆ

Այս տարի կը լրանայ հայերէն առաջին թերթին հրատարակութեան 160ամեակը :

Այդ լրագիրը կը կոչուէր Ազդարար :

Լոյս տեսաւ 1794ին, Հնդկաստանի մէջ, Մատրաս, տեւելով երեք տարի : Խմբագիրը՝ Յարութիւն քահանայ Շմաւոնեան, որ թաղուած է նոյն քաղաքին Հայոց եկեղեցին :

Հնդկահայ եռամսեայ պարբերականը, « Նոր Ազդարար», վերջերս տիրութեամբ կը նկարագրէր իր գերեզմանին վիճակը.

— « ... Եկեղեցու բակի ամենավերջին ծայրում, դէպի հարաւ, մի հասարակ ու փոքրիկ գերեզմանաքարի տակ հանգչում է հայ լրագրութեան հայր Յարութիւն Շմաւոնեանը : Գերեզմանաքարի տառերը մաշուած են եւ կարն ժամանակից յետոյ անընթեռնելի կը դառնան, միւս կողմից էլ խոտերը եւ հողը կը ծածկեն եւ այլեւս կորած է, եթէ հոգ չտարուի » :

Ամսագիրը ունէր չատ հաճելի առաջադրութիւն մը :

Անունը — « Ազդարար » — կը բացատրուէր երրեւ «ազդ արարող», այսինքն լրատու : Լեզուն՝ դրաբար :

Յետոյ կը հաղորդէր նոյն ամսուան լուրերը, քաղելով զանազան թերթերէ, քարտէսներէ եւն.

— « Եթէ ի զանազան կազեթաց, եթէ ի զանազան բարեխոսաց եւ եթէ այլոց զանազան գրոց, նաեւ բանիւ հարկաւորք եւ հաղորդուարք » :

Կ'իմանանք թէ Գահիրէի մեր պաշտօնակիցը, « Յուսաբեր», բացառիկ թիւ մը պիտի հրատարակէ 160ամեակին առթիւ :

Անշուշտ այստեղ ալ ձեռնարկներ պակաս պիտի չըլլան, լարաններով եւ վայելուչ հանդիսութեամբ մը :

Այն առեն ուելի լայնօրէն կը խօսինք «Ազդարար»ի մասին, որ յուսաւոր էջ մը բացաւ մեր ժամանակակից մշակոյթի պատմութեան մէջ :

Այսպէս, մեր լրագրութեան լոյսը կը ծագէր հեռաւոր Հնդկաստանէն, որ այն առեն հայկական փարոս մըն էր նաեւ քաղաքական տեսակէտով :

Լեռ ու ձոր կորած ենք այդ օրերէն ի վեր, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Եւ ահա նորէն լրագրական անդաստանը կը մշակենք օտարութեան մէջ, լեռներով ու ծովերով բաժնուած մեր հայրենիքէն :

Անբաղդատելի է կատարուած յառաջդիմութիւնը երէկուան եւ այսօրուան լրագրութեան մէջեւ :

Հարիւր վաթսուն տարի առաջուան աշխարհը կը նմանի՞ այս օրուան աշխարհին, ազդային թէ միջազգային տեսակէտով ...

Բնականաբար ժամանակին հետ պիտի քալէինք ինչպէս ամէն բանի մէջ, նաեւ մ'այս գետնին վրայ :

Քալեցի՞նք ժամանակին հետ : Կը քալե՞նք այսօր :

Մէկդի դնենք հեռաւոր անցեալը եւ առնենք միայն սա վերջին 35 — 40 տարի – ներու մամուլը :

Թերթեր ունինք աշխարհի բոլոր ցամաքներուն վրայ, ամենօրեայ կամ պարբերական :

Եւ միշտ նորեր կը բուսնին, ամէն ուղղութեամբ :

Կան որ կէս ճամբան կը մնան, կամ կը վերսկսին ուրիշ անուններով :

Այսպէս կամ այնպէս, բանուկ է հրապարակը :

Ցանկապատ չկայ : Ուզողը ներս կըցատկէ : Մանաւանդ եթէ որոշ «դիրքորոշում» ունի :

Եւ հետզհետէ անհէր անդաստանի մը կը վերածուի ասպարէզը, բազդատելով 1887 – 1895 – 1908ի լրագրութեան հետ երբ զոհ հայերէնը ի պատուի էր :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՃԱՌԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

«ՄԵՐ ԱՌԱՋԻՆ ՀՈԳՆ Է ՀՈՂԱՏՈՐԾԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ»

Ինչպէս գրած էինք երէկ, այսօր, կը բակէ, տեղի կ'ունենան Գերագոյն Խորհուրդի նստաշրջանները ամբողջ Խ. Միութեան մէջ :

Իբրեւ նախապատրաստութիւն, բազմաթիւ ճառեր խօսուեցան այս առթիւ : Երեւանի մէջ խօսեցաւ Պ. Անաստաս Միկոյեան, փոխ – վարչապետ եւ նախարար ներքին առեւտուրի : Մոսկուայի հետ դրական դործակցութիւնը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին.

Միկոյեան պարզեց տնտեսական զարգացման տարբերութիւնը Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ : Իբրեւ օրինակ յիշեց մէկ կողմէ Պուլկարիան, միւս կողմէ Ճունաստանը «որ ենթարկուած է զրաքանդակներու տիրապետութեան» : Ցետոյ բացատրեց թէ կարելի է ընդարձակել տնտեսական յարաբերութիւնները Խ. Միութեան եւ արեւմտեան երկիրներու միջեւ : « Ոչ միայն Անգլիոյ, այլեւ Մ. Նահանգներուն մէջ քննութիւններ կը կատարուին վերսկսելու համար առեւտուրը Խ. Միութեան հետ » :

Ապա քննելով երկրին տնտեսական կացութիւնը, Միկոյեան չէշտեց թէ «անհրաժեշտ է ուելցնել ընթացիկ ապրանք – ներու արտադրութիւնը եւ ուղուած քանակութեամբ ճարել այդ ապրանքները : Գիներու վերջը, որ կը դործադրուի չարունակ, նուազեցուցած է կարգ մը անհրաժեշտ ուեւտրականներ, ինչպէս միսը եւ կենդանական ճարպը, բայց պահեստները յատկապէս մը կը ցուցնեն բաղդատելով 1950ի հետ : Հարկ է զարկ տալ հողագործութեան որ հիմքն է ժողովուրդին պարենաւորման, ինչպէս եւ ընթացիկ պիտոյքներու հայթայթման՝ թեթեւ ճարտարագործութեան համար » :

Եզրակացնելով, Միկոյեան հրաւիրեց ժողովուրդը «չարունակել պայքարը քաղքենի զաղափարախոսութեան դէմ, զոհացնելու համար սովետական հայրենասիրութիւնը» :

× Մալենկով ալ իր ընտրական ճառը խօսելով Մոսկուայի մէջ, յայտարարեց թէ Խ. Միութեան ապագային եկամուտը այսօր երկու անգամ ուելի բարձրացած է, բաղդատելով նախապատերազմեան վիճակին հետ : Իր յայտարարութեան համաձայն, հնդամեայ ծրագիրը պիտի գործադրուի չորս տարիէն, ընթացիկ ապրանքներու արտադրութեան համար : « Միջոցներ ձեռք առնուած են ապահովելու համար արջառի աճումը, դեռնախնձորի, բանջարեղէններու, արմտիքի արտադրութեան յաւելումը եւ խոպան հողերու մշակումը : Կուսակցութեան եւ տեղական կառավարութեանց, երիտասարդութեան, ճարտարագործութեան, փոխադրութեանց բոլոր կազմակերպութիւնները, բոլոր ձեռնարկները եւ պիտական հաստատութիւնները պարտաւոր են ամէն օր իրենց ամբողջ ջանքերը նուիրել հողագործութեան բոլոր ճիւղերու զարգացման, օգնել կոլխոզներուն՝ սովխոզներուն, ուելցնելու համար հողագործական արտադրութիւնը » :

.....

ՄԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ փորձեր պիտի կատարուին Պահամա կղզիներուն շրջականները, ինչպէս կը հաղորդէ Անգլիոյ դինամթերքի նախարարութեան մէկ զեկոյցը : Այս առթիւ կը տեղատուէ թէ քանի մը տարի առաջ նմանօրինակ փորձեր կատարուած են Սկովտիոյ արեւմտեան ծովեզերքին բացերը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՉ ԻՍԿ ՀԱՐԻՒՐ ...

Ահազանգը անընդհատ կը հնչէ — փրկե՛նք նոր սերունդը :

Կոչը ուղղուած է ամէնուն : Բայց, ամէնէն առաջ զաւակ ունեցողներն են որ չլսելու կը զարնեն :

Եւ կամ զաւակներուն չափահասներն են որ ոչ իսկ լսել կ'ուզեն :

Ի՞նչ կ'արժեն «բացառութիւնները ». երբ ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը յօրանջէ, սառուցեալ անտարբերութեամբ :

Այն աստիճան որ, կը վախնամ հարցնել թէ, օրինակ, այս տարի քանի՞ երիտասարդներ կը հետեւին Արեւելեան Լեզուներու վարժարանին հայերէնի դասընթացքին :

Հայերէն սորվող օտարականներ կան : Բայց Հայեր ալ կա՞ն ...

Եւ կամ զանազան դասընթացքներու հետեւողներուն մէջ 15 – 20 տարեկաններ ալ կա՞ն : Հարիւրին քանի՞ :

Ցաւով հաստատեցի թէ այս տարի միայն 60 – 70 աշակերտներ կը յաճախեն Սեւրի Մուրատեան վարժարանը :

Դպրոցասէրի աշակերտութիւններուն թիւը ալ, որ անցեալ տարի 75 էր, իջած է երեսունի :

Մաթրամասնութիւններ կը պակսին այս վերջին հաստատութեան մասին :

Անշուշտ խնամակալութիւն եւ տեսչութիւն մտահոգութեան մատնուած են :

Շատ ուելի մտահոգ է Մուրատեան վարժարանին վարչութիւնը :

Կրթարանը տեղ ունի 100 – 120 աշակերտի համար :

Ամէն պարագայի մէջ, անհրաժեշտ է որ ունենայ գոնէ հարիւր կանոնաւոր աշակերտ, որպէսզի կարենայ հաւասարակշռել եկեւմուտքը :

Մինչդեռ, 60 – 70 աշակերտով տարին քանի մը միլիոն քաց կ'ունենայ :

Ո՞վ պիտի գոցէ այս բացը :

Հոգեշահ բարոզները, ներբողականները եւ ծափերը բաւակա՞ն են, ուսուցիչներուն թոշակը վճարելու, աշակերտներուն պարենաւորումը ապահովելու եւ ուրիշ անհիմնական ծախսեր հոգալու համար :

Կ'իմանամ թէ վարժարանին վարչութիւնը այս տարի սովորականէն կանուխ պիտի սկսի արձանագրութիւնները, որ – պէս զի կարենայ նախահաշիւ մը պատրաստել յառաջիկայ տարեշրջանին համար :

Եթէ գալ տարի ալ աշակերտներուն թիւր հարիւրէն պակաս ըլլայ, դժուար է նախատեսել հետեւանքները :

Միխիթարեան միաբաններ կէս ճամբան մնալու սովորութիւն չունին :

Բայց, նիւթապէս դիմանալու կարողութիւնն ալ սահման մը ունի :

Մե՞ծ բան է իրենց ուզածը, — գոնէ հարիւր աշակերտ ...

Վ.Ա.Հ.

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պելժիոյ ծերակոյտը 40ի դէմ 125 ձայնով վաւերացուց Եւրոպայի միացեալ բանակի դաշինքը : Երկու անդամներ ձեռնպահ մնացին : Երեսփոխանական ժողովն ալ զայն վաւերացուցած էր Նոյ. 26ին, 49ի դէմ 148 ձայնով : Այժմ կը մնայ թագաւորին տառապարութիւնը եւ դաշինքին հրապարակութիւնը պաշտօնաթերթին մէջ, վերջնական օրէնք դառնալու համար :

Պելժիա երրորդ պետութիւնն է որ կը վաւերացնէ այս դաշինքը : Նախապէս հաւանութիւն յայտնած էին Հոլանտա եւ արեւմտեան Գերմանիա : Հոլանտա վերջնապէս վաւերացուցած է դաշինքը, բայց Գերմանիոյ նախադահը տակաւին չէ տառապարած զայն, սպասելով որ Սահմանադրութիւնը կարգադրէ վերադինման խնդիրը : Պելժիոյ խորհրդարանն ալ ուրոշած էր վերաքննել սահմանադրութիւնը, զայն յարմարցնելու համար միջազգային բանակի ծրագրին :

Երկար վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Պելժիոյ ծերակոյտին մէջ, դաշինքին վաւերացումէն առաջ : Արտաքին նախարարը, Վան Զելանտ, խոստովանեցաւ թէ դաշինքը «կարգ մը վտանգներ» կը պարունակէ, բայց «մերժումը ուրիշ վտանգներու պիտի ենթարկէ երկիրը » : Սէնէն պարագայի մէջ, կարելի է բարեփոխումներ կատարել :

Ուշինկթընէն կը հետադրէն թէ նախագահ Այզընհաուըր իր զոհունակութիւնը յայտնեց, դաշինքին վաւերացման համար, Շորհաւորելով Պելժիան :

× Մոլոթով ճառ մը խօսելով ընտրութեանց առթիւ, հաստատեց թէ Խ. Միութիւնը պատրաստ է կարգ մը զիջումներ կատարելու, որպէսզի արեւմտեան պետութիւնները ընդունին իր ծրագիրը՝ Եւրոպայի ապահովութեան մասին : Այս առթիւ պնդեց թէ «խորհրդային ծրագիրը միակ ճշմարիտ միջոցն է ապահովութեան համար, քանի որ կը միացնէ Եւրոպայի բոլոր ազգերը յանուն խաղաղութեան » :

.....

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ հիւլէական ուժի յանձնաժողովը կը յանուցանէ թէ 264 հոգի ապրուած են չորեքշաբթի վերջին փոթէրու առեն : Ասոնց 28ը Ամերիկացիներ են, իսկ 236ը բնիկներ, բայց ոչ մէկը այրուածքներ ստացած է :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԷՆՔԸ ԽՍՏԱՑԱԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Անդարայէն կը հեռագրեն թէ Ազգ. ժողովը քուէարկեց մամուլի նոր օրէնքը, 32ի դէմ 301 ձայնով : Օրէնքը խիստ պատիժներ կը տրամադրէ, վեց ամիսէն մինչեւ երեք տարի բանտարկութիւն եւ հազարէն տասը հազար ոսկի տուգանք ա – նոնց որ իրենց հրատարակութիւններով կը դպչին քաղաքացիներու պատուին կամ նիւթական եւ բարոյական վնասներ կը պատճառեն :

Մինեւնոյն պատիժները պիտի տրուին անոնց որ իրենց հրատարակութիւններով անհատներու եւ ընտանիքներու կեցութեան մասին, առանց չահակիցներուն պատասխանութեան : Եթէ այս յանցանքները գործուին անոնց դէմ որ հանրային պաշտօններ կը վարեն, պատիժները պիտի տեւեղուան մէկ երրորդ կամ կէս առ կէս : Դատական քննութիւն կատարելու համար անհրաժեշտ չէ դանգատագիր մը ուղղել, բայց ընդհ. դատախազը պէտք է ենթակային հանրային հարցաքննութիւնը պիտի ընէ :

.....

ՄԱՐՈՒԻ դատախազներէն Ատիէլ Ադիզ Զուաք, որ համբաւ հանած էր իբրեւ ֆբանտասէր, ապանուեցաւ անձնասպան ա – հաբեկիչի մը կողմէ, երբ առն կը վերադառնար : Սպանեալը կուսակից էր նաեւ նեղիկայ Սուլթանին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՌԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՍՓԻՒՌՔԻ ՄԷՋ

●

Առակը կարճ ու սեղմ պատմուածք է, ընդհանրապէս բարոյախօսական, դաս – սիրարկչական կամ խրատաբանական բովանդակութեամբ: Անոր մէջ հեղինակը կը ծաղրէ մարդոց սխմարութիւնները: Առակին մէջ հեղինակը քանի մը կ'ըսէ, միտք մը կ'արտայայտէ. ուրեմն առակի մէջ կայ տեղեկութիւն, ձգտում, եւ հիմը այս պատճառաւ ալ խորհրդային գրականութիւնը իր ուշադրութիւնը դարձուցած է առակագրութեան սեռին վրայ:

Առակի գերակատարները ընդհանրապէս կենդանիներն են, այլաբանական պատկերներով:

Ժողովուրդը կենդանիներուն տուած է որոշ յատկութիւններ: Գայլը անկուշտ է եւ յափշտակիչ, աղուէսը՝ խարամանկ, կապիկը՝ անմիտ, միմոս, էշը՝ յամառ եւ տխմար, առիւծը հզօր, մրջիւնը՝ ժիր, աղաւնին՝ անմեղ են:

Մեր ժամանակներու առակագիրները սակաւ, (Ց. Թումանեան, Ինկո Ապեր եւ ուրիշներ) կենդանիներու տեղ կ'անձնա-ւորեն նաեւ անշունչ առարկաները, ինչպէս հովը, կրակը, ջուրը եւայլն:

Սովետական դրականութիւնը կը սիրէ առակագրութիւնը, ոչ թէ անոր համար որ ան ներկայիս կրնայ ծառայել քարոզչական նպատակներու, այլ եւ այն պատճառաւ որ առակագրութիւնը պատմա-կանօրէն եղած է պայքարի զէնք՝ ընդդէմ իշխանաւորներու, տիրող դասակարգին:

Արդարեւ անցեալի առակագիրները ոչ միայն ծաղրեր են մարդոց սխմարութիւնները, այլ եւ այլաբանական պատկերներով արտայայտեր են իրենց դժգոհութիւնը տիրող դասի եւ իշխանաւոր-ներու դէմ:

Ահա թէ ինչու խորհրդային գրականութեան մէջ մինչեւ այժմ, զարգանալու վրայ է առակագրութիւնը:

« Սովետական Գրականութիւն եւ Արուեստ»ի մէջ (թիւ 7 – 1953 Դ. Դէմիրճեան խօսելով «Առակի մասին» կ'ըսէ. — « Վերջին չորս-հինգ տարիներս գրողները սկսել են աւելի արդիւնաւէտ աշխատիլ առակի ժանրի (սեռ) զարգացման ուղղութեամբ... պատճառ կը դնէ «առակի մարդական յատկութեան մէջ»:

« Առակի մարդական յատկութեան մէջ» խօսքը կը կարծի բացատրութեան: «Որոշ տեսաբաններ, կ'ըսէ Դ. Դէմիրճեան, այն կարծիքէն են թէ առակի սեռը ժամանակավրէպ է, հարկ չկայ վերականգնացնել, առաւել եւս զարգացնել այն: Այն փաստի վրայ որ մենք այլեւս կարիք չունինք այլաբանութիւնների եւ կարող ենք մեր մտքերը ազատ արտայայտել՝ առանց կենդանիներու անձնաւորման»:

Եւ սակայն փաստ է որ սովետական գրողները մինչեւ այսօր ալ կը դիմեն առակի միջնորդութեան, ծաղրելու կամ քննադատելու համար խորհրդային աշխարհի կարգ մը երեւոյթները, փոխանակ ազատօրէն քննադատելու միջոցին դիմելու:

Ինչո՞ւ հիները ստեղծած են առակագրութիւնը, ըսինք մեր նետծականի մէջ:

Հին Յոյները առաջիններն են որ ըստեղծած են այդ սեռը: Կը յիշուի Եզով-բոսի անունը, զերի մը, յետագային ա-զատագրուած, որ հայրն է առակագրութեան: Ծանօթ է անոր «Լեզուի պատմութիւնը», որով իր տիրոջ ապացուցած է թէ լեզուն միանգամայն ամենապատուա-կան ու ամէնագէշ բանն է:

Ժ.Զ. դարուն յայտնուեցան Եզովբոսի վերագրուած առակները: Իսկ Լաֆոնթէն առաջինը եղաւ Ֆրանսացիներու մէջ, որ մշակեց հին յունական առակները, ո-րոնցմէ շատ աւելի արդիւնաւէտ եւ յանգաւոր, աւելցնելով նաեւ իր կողմէ յօրինուած առակներ: Լաֆոն-թէն ընդհանրապէս իր առակներու սկիզ-բը կամ վերջը կուտայ իր բարոյախօսա-կան կամ խրատաբանական պատգամը, ինչպէս «Գայլն եւ գառնուկ»ի կամ «Ագ-ռաւն եւ աղուէս»ի ծանօթ առակներու մէջ:

Ռուսերն ալ մշակեցին առակի դրակա-նութիւնը: Կռիլովի անունը անմահացած է ռուսական առակագրութեան մէջ:

Կռիլովի առակները թարգմանած են հայերէնի: Ռուսական առակագրութիւնէն ներշնչուելով այդ սեռի դրականութեան հետեւեցան արեւելահայ գրողներ, որոնց մէջ յիշենք Գաբր. Եղս. Այվազովսկին, իսկ արեւմտահայերու մէջ Մինաս վարդ. Պարտիզակցի, Աղեքս. Փանոսեան, Ներ-կայիս՝ Նշան Պէշիկթաշլեան:

×

Հայերը վաղուց ազդուած են յունական առակներէն: Եզովբոս կը յիշուի հայ դը-րականութեան մէջ իր «ողիմբեան առակ-ներ»ով:

Ագաթանգեղոս, Եղնիկ ու Թովմա Ար-ծրունի կը յիշեն ողիմբեան առակները, մանաւանդ Թովմա, որ կը յիշէ մասնա-ւորաբար «վասն առիւծուն եւ զուարա-կաց» անունով ծանօթ առակը, ուր առիւ-ծը, գայլը եւ աղուէսը որսի ելած են եւ կ'ուզեն բաժնել իրենց մէջ որսը:

Բայց առակագրութիւնը Հայոց մէջ ու-նեցած է իր ամենափայլուն դասական շր-ջանը Ժ-Ի. եւ Ժ-Գ. դարերուն, ուր յայտ-նուած են երկու աննման առակագիրներ, Մխիթար Գօշ եւ Վարդան Աբղեցի, երկու-քէն ալ հոգեւորականներ:

Առաջինը, Մխիթար Գօշ, համաս մա-տենագիր վախճանած է շուրջ 1213ին: Մխիթար Գօշն է որ հաւաքած է Հայոց ցիրուցան օրէնքները « Դատաստանա-գիրք» անունով ծանօթ հատորի մը մէջ, յետագային դարձեալ հիմնադիրը հայ ի-րաւագիտութեան:

Վարդան Այգեկցի, Մխիթար Գօշի կրտ-սերն է: Սորված է Սիսի հիւսիսը Արքա-կաղին, որ ժամանակին կաթողիկոսա-նիստ աթոռն էր:

Վարդան հալածուեր է Տլուք դաւառէն (1206), հաւանաբար իր համարձակախօ-սութեան եւ քննադատութիւններուն պատճառաւ, հաստատուեր է ի Ս. Լեռն Արեգ ու մնացեր լերան միաբաններուն հետ մինչեւ խոր ծերութիւն:

Անոր առակները ժէ. դարուն արժանա-ցած են չորս տպագրութեան (1668, 1676, 1683 եւ 1698), կը կոչուին «Գիրք առա-պելաբանութեան որ է Աղուեսագիրք»: Ն. Մառի խմբագրութեամբ առանձին տարբեր առաջ Հայաստանի մէջ կրկին լոյս տեսան Վարդանի առակները («Ժո-ղովածոյ առակաց Վարդանայ» ուր ամ-փոփուած են 485 առակներ):

Վարդանի առակներուն մէկ մասը յու-նական ծագում ունի, բայց մեծագոյն մասը ինքնագիր ստեղծագործութիւններ են:

Հայկական ստեղծագործութիւնները կը յատկանշեն հին Հայոց բարքերը եւ բա-րոյական հասկացողութիւնները, նաեւ Հայոց արդարութեան մասին՝ իբրեւ սակ ըմբռնումները:

Այս առակներուն մէջ բաց ի այն իրա-ւունքներէն որ կը ծագրուին ընդհանրապէս մարդոց սխմարութիւնները, կը քննա-դատուին նաեւ օրուան իշխանաւորներու անարդարութիւնները, դատաւորներու աչառութիւնը եւայլն:

×

Սորհրդային գրականութեան մէջ կը գտնուին մէկէ աւելի առակագիրներ, Դե-միան Բեդնի, Մարշակ եւ Միխայլով:

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ԳԻՆՈՎԸ

★

Հիւսիսի փոթորկաշունչ քամին կը փը-չէր երկինքին երեսէն սրբելով ձմրան մէ-ծաղանղուած ծանր ու սեւ ամպերը, զոր անցած առեն կը նետէր երկրին վրայ կա-տաղի հեղեղներով:

Ծովը մռնչելով կը բարձրանար ու կը ցնցէր կողը, կը յարձակէր ափին վրայ, դանդաղ եւ փրփրակուտակ հսկայական կոհակներով, որոնք կը փշրուէին թնդա-նօթային որոտումներով: Անոնք դանդա-ղօրէն կուգային, իրարու հետէ, լեռնե-րու պէս բարձր, մրրկահովերու ներքեւ ցրուելով օդին մէջ, իրենց կատաղիներուն սպիտակ փրփուրը՝ ինչպէս քրտինքը հը-բխէր մը:

Խիտ փոքր ձորին մէջ ուրացանը կը խորասուզուէր, կը սուլէր ու կը մռնչէր, խլելով կղմինարները տանիքներուն, խոր-տակելով դռնանքիւերը, աւերելով ծխնե-լոյզները, հովի այնպիսի մեծ մը նետե-լով փեղոցները, որ դժուար էր քալել ա-ռանց պատերը բռնելու, փոքրիկներ տե-րեւներու պէս կրնային քշուիլ ու նետուիլ տուներու վերեւէն դաշտերու մէջ:

Վախնալով որ ծովախաղացքը կրնար սրբել ափունքը, ցամաք քաշած ու կա-պած էին որսանաւակները, քանի մը նա-ւավարներ պարակած նաւակներու քո-վընտի ծռած կլոր կուրծքին տակին՝ կը դիտէին երկինքը եւ ջուրի այս ցասումը:

Ցետոյ անոնք մէկիկ մէկիկ հեռացան, որովհետեւ մութը կ'ընկնէր փոթորիկին վրայ, պարուրելով աւերի մէջ խեղճա-ցած ովկիանոսը եւ տարրերու ամբողջ կատաղի ժխորը:

Երկու մարդիկ դեռ հոն էին, ձեռքեր-նին իրենց զրպանը ու կորաքամակ՝ կարճ ու կատաղի մրրիկին ներքեւ, բուրդէ զը-տակինին վար քաշած մինչեւ իրենց աչքե-րը. նորմանտացի երկու մեծ ձկնորսներ՝ կլոր թաւամօրուս, բայց ծովերու աղի ամբուռքէն այրած մորթով, կապոյտ աչ-քերով, մէկ ձեռքը խայթուած սեւ հատի-կով մը, նաւորդներու այն հատու աչքե-րով որ կը տեսնեն հորիզոնին ծայրը, որ-սորդ թռչունի մը պէս:

Անոնցմէ մէկը կ'ըսէր.

— Օն, եկուր, Ժերեմի: Երթանք տո-մինօ մը խաղալու: Ես կը վճարեմ:

Միւսը դեռ կը վարանէր, հրապուր-ուած խաղէն եւ օղիէն, գիտէր թէ մա-նէր եթէ փոմէլի գինետունէն ներս, նորէն պիտի գինովնար, ինքնագոհաբար այն մտա-ծումով թէ կինը առանձին կը մնար խար-խըլած տանը մէջ:

— Պիտի ըսեն թէ դրամի բռնուած են, ըսաւ, ամէն գիշեր պիտ գինովցնելու հա-մար: Լսէ տեսնենք, չհդ ի՞նչ է, քանի որ չարունակ կը վճարես:

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

(ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

●

Ե.— ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ահա Վարանդեան, իր այս երկհատոր գիրքով, (650 էջ) մանրամասնութեամբ կը պարզէ նախ մեր կողմէ արեւին տակ տեղ մը ունենալու, ազատ ապրելու չատ պարզ խնդիրը, միւս կողմէ մեր վրայ տի-րապետող թշնամի ժողովուրդներու, ա-ռաւելապէս Թուրքերու հայասէրնչ քաղա-քականութեան ծալքերը: Այս երկու հա-կադիր ճակատներու մէջեւ մղուած խուլ ընդդիմութեանց հետ, անտես չառներ, միջազգային դաւերն ալ, մասնաւորապէս անգլեւուսական, զարաւոր անտեսական ու քաղաքական հակամարտութիւնները, որոնց միջեւ ալեկոծ կեանք մը անցուց հայ ժողովուրդը: Ի վերջոյ հայրենիքի կորիզ մը տեղծեցինք, բայց նորէն պար-տուեցանք նոյն հակամարտութեանց հե-տեւանքով: Ամենավերջին վիճակութիւնը կը ներկայացնէ Համբարձում Տէրտէրեա-նին յօդուածաշարքը «Հայրենիք» ամսա-գրին մէջ,— «Հայաստանի հանրապետու-թեան եւ Սորհրդային Ռուսաստանի բա-նակցութիւնները, Լեւոն Շանթի պատ-ուիրակութիւն»: Պէտք է կարդալ վիճա-յութիւնը, տեսնելու համար թէ ինչ տպրանքներ հիւսուելոյն նոյնիսկ այն պահուն, երբ անկախ Հայաստան կորիզ մը ունէինք հայկական բանակով:

Իմաստասէր մը կ'ըսէ թէ «ամէն ժողո-վուրդ կ'ապրի իր հոլովոյթը: Դրուագ-ները իրարու կը յաջորդեն, ինչպէս գիշե-րը ցերեկուան, ու վերադարձաբար»: Մեր կեանքին մէջ ալ գիշերները յաջոր-դեցին ցերեկներուն, նոյն միօրինակու-թեամբ: Ուզած ենք դուրս գալ այս դարձդարձիկ երիզէն, ու չենք յաջողած:

Վարանդեանին տեսակէտը սա է թէ, ազդովին ուժ պիտի տայինք յեղափոխու-թեան: Հայ ժողովուրդը իր ամրողջու-թեամբ պիտի վերածուէր յեղափոխական կազմակերպութեան մը:

Այս համագրութեան յանգելու համար, յատակ է իր յատակագիծը:

Նախ ամբողջութեամբ, եւ իրաւամբ դէմ է Թրքական «օրիանթասիոն»ին: Մենք Թուրքերուն՝ իսլամ աշխարհին հետ չէինք կրնար ապրիլ բարեկամօրէն: Անոնք կը հետապնդէին միայն մէկ նպատակ: Ա-տիճանաբար մեզ ընաջնջելով, մեր հողե-րուն վրայ բերել ու բնակեցնել այլացեղ ազ – քրիստոնեայ Թափառական ժողո-վուրդներ: Եթէ պետական օրէնքով կը վտրտներ: Եթէ պետական օրէնքով կը թոյլատրուէր որ Քիւրտերը զինուին, իսկ Հայերը մնան անզէն, պատճառը կը բխէր վերեւի տեսակէտէն: Մենք միշտ եւ ան-ընդհատ պէտք էր գլուխ ծռողները ըլլա-յինք, ու իսլամ տարրն ալ մեզի հրամա-յողները: Շատեր, միամտօրէն կարծած են թէ մահմետական աշխարհը երկնային պարգեւ մը եղած է մեզի համար, իրենց մէջ չձուլուելու եւ մեր եկեղեցիով կա-րենալ պահելու համար մեր ինքնուրոյն կեանքը: Վարժապետեան պարբերաբ ան-դամ կ'ըսէր իր մէկ կոնդակին մէջ. — «Թէեւ, հայ ազգը, մերթ ընդ մերթ պա-տառներու մէջ բարեխնամ ակրութեան կամաց հակառակ, հարատահարութեանց ենթակայ եղած ալ է, հարատահարու-թիւնք՝ որոնք միայն մարմինը կը վնասեն եւ հեռու են այն տեսակ հարատահարու-թիւններէն, որոնք ոգին եւ մարմինը մի-անդամայն վնասելով, ազգին գոյութեա-նը կը սպառնան, եւայլն»: Ուրեմն ըստ Վարժապետեանի եւ ուրիշ պատասխա-նատու առաջնորդներու, մենք մահմետա-կան աշխարհին մէջ՝ մեր մարմինէն որոշ մասեր վրայ տալով հանդերձ, կրնայինք մեր ոգին անեղծ պահել:

Ճի՞շդ է այս տեսակէտը:

Վարանդեան այս փշոտ հարցը կը վեր-լուծէ իր խորութեանը մէջ, ու իր աշխա-տութեան իւրաքանչիւր էջին վրայ առիթ մը կը ստեղծէ հակաճառելու «համախո-հականութիւն» կոչուած ուղղութեան:

Վարանդեան յատակօրէն կը պարզէ թր-քական քաղաքականութիւնը հայ ժողո-վուրդին հանդէպ. — «Ապրիլ քրիստոն-եայ ժողովրդների հաշուին, սակայն նը-րանց՝ վճարելու դիմահարկ, անխախտ պահել նրանց ցեղային կերպարանքը, եւ միաժամանակ ճնշել ու սեղմել նոյն այդ տարրը, թոյլ չտալ, որ նա զարգանայ « չափից դուրս», որ նա անցնէ յայտնի սահմաններից, թոյլ չտալ, որ նրա մէջ բողբոջին ըմբոստացումի սաղմեր, վը-տանգաւոր իսլամի տիրապետութեան հա-մար – ահաւասիկ այդ քաղաքական սիս-տեմի խմաստը եւ դաղտնիքը... մի պատ-նիք, որ, աւա՛ղ, հզօրապէս չեչտուում է անգամ այսօր, օսմանեան սահմանադրա-կան ռէժիմի տակ ...»:

Կարծեմ որեւէ բացատրութեան չեն կա-րօտիր վերեւի տողերը:

Ու տակաւին կրօնքին գանազանութիւն-ները: Մեր եկեղեցին երբ հալածիւն, խո-նարհութիւն, անդենականի արքայութիւ-նը կը քարոզէ, Վարանդեան ուղղակի « Դաբան»ը ուսումնասիրելով կը գտնէ հատուածներ որոնց կիրարկումը թոյլ պի-տի չտար որ մենք ազգովին կարենայինք բարձրացնել մեր գլուխը թրքական վար-չաձեւին ներքեւ: Ահա երկու հատուած – ներ ալ Մոհամէտի Գուրանէն:

— « եթէ հանդիպիք անհաւատներու, կտրեցէք զանոնք սրով մինչեւ որ ամբողջ ազգ օդին կը խմէր ու-րիշ մը հաշուոյն, կը խնդար նպատակ-ուրուած Նորմանտացի մը խնդութեամբ:

Մաթիւրէն, իր ընկերը, թեւէն կը քա-շէր միշտ:

— Օն, եկուր, Ժերեմի: Առանց տաք բան մը ստամոքս խօթելու, տուն երթա-լիք իրիկուն մը չէ ասիկա: Վախտ ի՞նչ է: Կինդ անկողնդ պիտի չտաքցնէ՞:

Ժերեմ պատասխանեց.

— Անցեալ գիշեր դուռը չկրցայ գտնել բնաւ... Չիս գրեթէ մեր տանը առջեւի առուէն դուրս հաներ էին ...

Ու ան կը ծիծաղէր գինովի այս յիշա-տակին վրայ, ու դանդաղօրէն կ'երթար փոմէլի գինետունը, որուն լուսաւոր ա-պակին կը փայլէր. կ'երթար քաշկռտուե-լով Մաթիւրէնի կողմէ եւ հովէն տար-ուած, անկարող դէմ դնելու այս երկու ուժերուն:

Ցածլիկ սրահը լեցուն էր նաւաստիով, ծուխով ու աղմուկով: Բուրդէ հագուստ-ներ հագած մոլոր այս մարդիկ, արմուկ-նին սեղաններու վրայ, կը պոռտային՝ լսելի դառնալու համար:

ԿԻ ՏԸ ՄՕՓԱՍԱՆ

(1) (Շար.)

ՅՈՎՈՒ ՑՂՑՑԱՆԻԿ

*

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՊԱՅՔԱՐԻ

Ընդհատ շարժում մը տիրեց ամբողջ դահլիճին։ Ամէն կողմէ կը լսուէր «Ապրի՛ Յովսէփ Ցղցղանիկ»։ Ոմանք կ՚ուզէին ոտքի ելլել, բայց չէին կրնար, որովհետեւ ամբոխը խիտ էր։ Ամէնքն ալ կը ջանային ձայնը հասցնել Յովսէփ Ցղցղանիկին, որ ժպտերես կը նայէր ամբոխին։

Ցղցղանիկ ծնած էր Պարսկաստանի Ուրմիա քաղաքը։ Հայրը մահացած էր, երբ ինք տակաւին մանուկ էր։ Մայրը, որ ալ կը մեռնի Ցղցղանիկ տասնհինգ տարեկան ատեն, կը թողու զայն որբ եւ աղքատ։ Ցղցղանիկ կը մնայ հօրեղբօր մը հետ, որ կը զբաղի ոչխարներ ծախելով։ Ցղցղանիկ կը սկսի օգնել հօրեղբօրը։ Ան ալ կը սիրէ ոչխարները, կը սիրէ նաեւ հօրեղբօրը, որ շատ բարի մարդ մըն էր։ Ցղցղանիկ կը սիրէ նաեւ հօրեղբօրը, որ շատ բարի մարդ մըն էր։ Ցղցղանիկ կը սիրէ նաեւ հօրեղբօրը, որ շատ բարի մարդ մըն էր։

Ցղցղանիկ տասնչորս տարեկան էր, երբ հօրեղբայրը մեռաւ։ Ան ալ ոչխարները ծախեց եւ գնաց Պարսկաստանի Թաւրիզ քաղաքը։ Հոն ան սկսաւ աշխատիլ ուրիշներու մօտ։ Ցղցղանիկ կը սիրէ աշխատիլ։ Ան կը սիրէ նաեւ ուրիշներուն հետ ընկերանալ։ Ան կը սիրէ նաեւ ուրիշներուն հետ ընկերանալ։ Ան կը սիրէ նաեւ ուրիշներուն հետ ընկերանալ։

Ցղցղանիկ տասնչորս տարեկան էր, երբ հօրեղբայրը մեռաւ։ Ան ալ ոչխարները ծախեց եւ գնաց Պարսկաստանի Թաւրիզ քաղաքը։ Հոն ան սկսաւ աշխատիլ ուրիշներու մօտ։ Ցղցղանիկ կը սիրէ աշխատիլ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՅ նոր կառավարութիւնը կը շարունակէ մաքրագործումները։ Արձակուած պաշտօնեաներուն մէջ կը գտնուի Տօքթ. Մամուն Քուզպարի, իրաւագէտ – տուիճան դասախօս էր Դամասկոսի համալսարանին մէջ եւ նախագահը երեսփոխանական ժողովին։ Երկու օր հանրապետութեան նախագահութիւնն ալ վարեց, երբ Շի – շաքլի փոխարէ։ Պաշտօնանկ եղած են նաեւ ուրիշ դասախօս մը, Անուար Իպրահիմ փաշա, որ կրթական նախարար էր եւ Տօքթ. Միւնիր Շուպրա, դասախօս բժշկական համալսարանի եւ նախագահը Շիշաքլիի կուսակցութեան Դամասկոսի ճիւղին։

« ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ » արշաւին առաքեալը, արդարադատութեան նախկին նախարար Փիէռ առլի օր խումբ մը լրագրողներ եւ լուսանկարիչներ տարաւ Փլեսի – Թրեվիզ արուարձանը, ցոյց տալու համար ծրագրուած 300 տուներու առաջինը որ չինուած է պայմանագրին ստորագրութենէն ետքը չարաթ վերջ։ Ուրիշ չիսուն տուներ ալ պատրաստ պիտի ըլլան Մայիս 1էն առաջ, պատասպարելով անանկ ընտանիքները։ Մասնաւոր փոխադրութիւն մը սարքուած է, 12·000 տուներ չինելու համար Այս առթիւ ազդեր կ'երեւան նաեւ հանրակառքերու վրայ։

ԲԱՑԱՌԻԿ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, բնակարան ճարելու համար անոնք որ չունին կամ կը ճամբուին տանտէրներուն կողմէ։ Օրինագիծ մը կը պատրաստուի, որուն համաձայն զաւակները կրնայ պայմանաժամ տալ անոնց որ դուրս կը հանուին իրենց վարձած բնակարանէն կամ խանութէն, դատական վճիռով։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ընկերակցութիւնը իր տարեկան Համագումարին մէջ պահանջեց ապատ արձակել «պատերազմի ոճրագործները»։ Ճառախօսները կ'ապազդակէին— «Գերման ժողովուրդին համբերութիւնը սպառած է»։

280 ՊԱՆԴՈԿԱՊԵՏՆԵՐ եւ առեւտրական ընկերներ իրենց վարձած չէնքերէն էլլելու վճիռ առացան Լուբրի մէջ, պայմանաժամ մը չառնոց լրացած ըլլալով։

«ՄԻԿ.» ՕԴԱՆԱՒ մը զարկաւ երկու ամերիկեան օդանաւեր, Զեխոսլովաքիոյ սահմանադրութիւն վրայ։

ԱՆԳԼԻՈՅ երեսփ. ժողովը 22 ժամ 22 վայրկեան անընդհատ նիստ գումարելով քուէարկեց ցամաքային բանակին երկատոյթը։ Թերթերը կը դրեն թէ 1881ին նիստ մը տեւած էր 41 ժամ 30 վայրկեան։

Ա. ՄԻՈՒՐԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդը հրաժարեցաւ Օրժոնիկիցէ վերակոչել հիւս. Օսեթիոյ (Վրաստան) Ծաուճիքաւ քաղաքը։ Օրժոնիկիցէ, կովկասի երբեմնի կարմիր փոխարքան, աչքէ ինկած էր իր կեանքի վերջին օրերուն եւ մեռաւ 1937ին խորհրդաւոր պարագաներու մէջ։ Այն ատեն պրոյց չըլլեցաւ թէ «մաքրուած է» Զեհայի պետին՝ Նիկոլա Եժովի կողմէ։

ՍՈՒՐԻՈՅ նոր իշխանութիւնը ճանչ – ցուեցաւ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ, ինչպէս եղած էր Մ. Նահանգներուն կողմէ։ Երեք պետութիւնները այս ճանաչումը որոշած էին Ամերիկայի հետ համաձայնութեամբ։

ԹՐԻԻՍԹԻ հարցին կարգադրութիւնը դիւրացած կ'երեւայ։ Ուշնկէնկի եւ Կոսլու դեսպանը, որ Գելիբաս պիտի վերադառնայ Մարտ 16ին, յայտարարեց թէ Եուկոսլաւիա միայն քանի մը սլաւէն դիւղեր կը պահանջէ Թրիէսթէի ապատ շրջանէն։

ԻՏԱԼԻՈՅ ապահովութեան վերատեսուչը, Փաւոնէ, հրաժարեցաւ։ Ինդիրը կապ ունի խորհրդաւոր սպանութեան մը հետ եւ կրնայ տեղի տալ չհնդալից յայտնութեանց, վարկաբեկելով կարգ մը քաղաքական դէմքեր, միլիոնատէրներ եւ նախարարի մը տղան։ Անցեալ տարի ապրիլ 11ին ծովափի մը վրայ մեռած գտնուեցաւ դեղուհի մը, Վիլմա Մոնթեզի, կիսամերկ վիճակի մէջ։ Այս առթիւ լրագրող մը մեծ աղմուկ հանեց, ըսելով թէ երիտասարդուհին սպաննուած է եւ ոստիկանութիւնը կ'ուզէ խեղդել գործը։

ԻՍԻ Լէ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայուհին, որ հրմշակուելով մեռած էր, Փափագեան կը կոչուի։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը Մարտ 17ին։ Կը խօսի Տիկին Ա. Պատմագրեան Զարուհի Դոլուխանեանի արուեստի մասին։ Երգեր ձայնագրի վրայ (մանիէթոֆոն Գ. Մելիքեան)։

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերհրատարակման տասնեակ – ներդ շրջանը։

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթացքին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները*։ Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը։ Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւները *մանաւանդ – չէքերով*, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ։

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (*Քուռ տը Ռոմ*)։

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— *ՌՈՒԲԻՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ*, 7 հատոր։ Գինն 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – *ՆԵՐ* (Ն. Ադոնց), գինն 1000 ֆրանք։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), գինն 500 ֆրանք։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (*ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անուռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով*)։ Գինն 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԱՊՆԱԿՆԵՐՈՒ (ՏԻՄՔ) ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, Paris (9e)

Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Ստացած ենք հետեւեալ նորութիւնները.—

Արտասանութիւններ Գմբէրթեանէն եւ Օր. Սէբէնկիւլեանէ։ Ժողովրդական ամէն տեսակի մեներգներ՝ օրիորդներ Պիւլպիւլեանէ, Այտա Ազնաւուրէ, Շահէ Պէնկեանէ, Անժել Վարժապետեանէ, Տիկ. Սիւզանէ, Քնարիկ Զորպաճեանէ, Սիմոնեանէ եւ Տիկին Գարագաշէ։

Նոյնպէս Խաչատուրեանի «Գայիանէ» պալէտն, ամբողջութեամբ։ Ազգարեանի, Մեսրոպեանի, Պարթեւեանի երգացանկները, ուսի Հրանդի հայկական եւ արեւելեան երգերը, արեւելեան կտորներ Պոլսէն եւ Լոնտոնէն։ Աթէնքէն հասած են յունական տիսքեր։

Այցելեցէք եւ ձայնագրի վրայ մտիկ ըրէք մեր տիսքերը։ Գոհ պիտի մնաք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԵՐԿԵՐԸ, *ինը հատոր*, *Պէյրութ*, *հատորը 800 ֆրանք*։

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Դ. Գիւզալեան, *Ա. մաս*, *Պէյրութ*, 800 *ֆրանք*։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, Դ. Գիւզալեան, *Պէյրութ*, 1200 *ֆրանք*։

ՀՈՎՀԱՒԱՐԻ ԵՏԻՆ, Նաւարդ, *Գահիրէ*, 500 *ֆրանք*։

Ա.աքման ծախքը գնողին վրայ։

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի դանէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ։

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱՒ

ԱԶՈԼՈՅԵՆ ՎԵՆԵՏԻԿ

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Գրեց՝ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

Տպ. Վենետիկ։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սէ – բունդ Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ։ Այս կիրակի ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ։

Հաճելի ժամանց, գեղարուեստական բաժին։ Պուֆէ։

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։

GRAND AMPHITHEATRE DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային փոյլերով։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH

Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՐ – ՌԱՑԻ։

Ի նպաստ Սէն Թիլէր տիւ Թուվէի նահանջոտութեան։ *Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին։*

Տոմսերու գինը՝ 300, 200, 150 *եւ* 100 *ֆր.*

Դիմել Սորպոնի դռնապանութեան։

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲ

Ընկերական պարահանդէսի հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ

Կիրակի, 21 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 10, Ազգ. Տան թատերասրահը։

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները, իրենց ընտանիքները եւ Սիփան – Կոմիտաս համակիրները։

Մասնաւորապէս անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ Կանուխէն։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՅՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆ – ԵԱՆԻ։

Մարտ 13ին.— ՏԷՍԻՆ։

Մարտ 20ին.— ՎԱԼԱՆՍ։

Մարտ 27ին.— ՎԻԵՆ։

Ձառկի ոճներէն եաք ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ։

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան – դամներէ եւ անդամուհիներէ։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ապրիլ 4ին տեղի ունենալիք երգահան – դէսին համար ջերմապէս կը խնդրուի որ փոխադրող հայրենակիցները կանխաւ ճանչնան իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք դրաւուններ, նպատակաճառներ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վարչութիւն, «Արաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբագրատուներէն։

Երգահանդէսին օրը կիչէն տոմսակ պիտի չտրամադրուի։

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Սէն ժԵրմի Հայասաան կամիտէն հինգ հազար ֆրանք կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Տան Փոնտէն, իսկ երեք հազար ֆրանք «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար, ընկեր Ց. Դաւիթեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի։

× *Ֆ. Կ. Մաչի Իթալիի մասնաճիւղը շնորհակալութիւնք ստացած է Տէր եւ Տիկին Տէր Աւետիսեանէ եւ Տէր եւ Տիկ. Պօղոս Գորգիկեանէ հազարական ֆր. փոխան ծաղկեպսակի, Պօղոս Շմաւոնեանի մահուան առթիւ*։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Մաչի Փարիզի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր սրտագին ցաւակցութիւն – ները կը յայտնէ, իր առնապետուհի Տիկին Հ. Սամուէլեանի եւ պարագանե – րուն, իրենց քեռայրին Արժ. Տէր Մեսրոպ Քհնյ. Օրթաճեանի արկածալի մահուան առթիւ։

Նոյնպէս իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ, իր դանճապահին՝ Տիկին Ս. Եսիպարաչեանի եւ պարագաներուն, իրենց քեռայրին՝ Յովսէփ Ուզունեանի մահուան առթիւ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստու – թեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Թաչի։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան վարչութիւնը Հերոսամարտի 39րդ տարեդարձը պիտի տօնէ Մայիս 9ին, կիրակի։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.—

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնա – խումբը, հովանաւորութեամբ Սպր. Մի – ութեան կազմակերպած է Բարեսիրական Վաճառք մը, ի նպաստ եկեղեցւոյ չինու – թեան, 23 Մայիսին Օթէլ Տ'Իօրօփի չքեղ սրահներուն մէջ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Թատերական բացառիկ ներկայացում Ապրիլ 25ին, Մարսիլիոյ մէջ, Մուրատեան վարժարանի աշակերտներու կողմէ, նախաձեռնութեամբ Նախկին Սանուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղին։

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Մտացանք եւ արամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ հատորներ, գին հազար ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր.։

×

Մարսէյլի համար դիմել.— Պ. Ե. ԱՐ – ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 rue de la République։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, ոեւէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն գին – ներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար, դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵ – ՐԻԿԱ, ՔԱՆԱՏԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ եւ ամէն կողմ։

Դիմել ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն

American LLOYD

48, Rue de la Republique

Tél: Co. 47.22 et 74.51, Marseille

7, Rue Auber, Paris.

Կ'ՈՒԶՈՒՄ

Հայ տիկին մը որ ուզէ 3ուկէս տարեկան երեխայ մը խնամել Ծնողքին տան մէջ, փարիզէն երեք ժամ հեռաւորութեան, անոր հիւանդ մօրը բացակայութեան։ Դիմել Պ. Աբրահամեանի՝

41 Rue Quintefol, Loches (In. et L.)

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել.—

PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil Paris (7) Tél. SUF. 92 - 10

Հաւաքոյթներու, հանդէսներու, ճաշերու, հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկներ նկարելու համար կրնայ տուն երթալ։

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հասատաութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Համարը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
16
ՄԱՐՏ
MARDI
16 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7320 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2731

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԵՏՔԵՐԸ ԿԸ ՄՆԱՆ

•

Այսօր նկարագրութիւն մը պիտի կարդաք հայեւթուրք յարաբերութեանց մասին :

Գրողը՝ «Վաթան» թերթին խմբագրապետն է, Ահմէտ Էմին Եալման, որ պատմելով ի պատիւ ձէյլալ Պայարի սարքուած ընդունելութիւն մը, կը փառաբանէ հայեւթուրք մերձեցումը եւ կ'եզրակացնէ թէ հաշուեյարդարի ենթարկուած են եղերական դէպքերու հեղինակները :

Երբ հայկական համազամներու զոլորշին կը բարձրանայ եւ «ուխտքի»ն, պինին եւ օղին ալ առատօրէն կը հոսին, դլուխ դլխի խօսակցութիւններով, թանձր մշուշ մը կը ծածկէ աչքերն եւ մխքերը :

Ահմէտ Էմին Եալմանները երբեք մոքէ անցուցա՞ծ են քննել այդ եղերական անցքերը, սովորական ժամանակներու մէջ : Առանց կերուխումի :

Ոտքի կոչուի մը վրայ կոխելու յանգա՞նք մըն էր որ դործեցին Թուրքերը 1915ին, որպէսզի անոր հետքերը անհետացած ըլլան, ժամանակի ընթացքին :

Թուրք խմբագիրը անպլեւսաքսն կը թուխիւն սացած է եւ յառաջդիմական նկրէն կը համարուի :

Եւ սակայն իր խորհրդածութիւններէն կը հետեւի թէ նոյնքան յետադիմական է որքան միւսները :

Ոչ անցեալի եղերական դէպքերուն ծանրութիւնը հասկցած է, ոչ ալ պատահած բան կատարուած ընդունելութեան մը իմաստը :

Տանտէրը — Ամերիկա — հիւր ընդունած էր Թուրքիոյ հանրապետութեան նախադահը, եւ ուրիշ հիւրեր — հայ, յոյն կամ հրեայ — ստիպուած էին յարդել պատշաճութիւնը :

« Վաթան»ի խմբագիրը երբ օրը օրին կը հետապրէր սարքուածընդունելութիւնները, չկարդա՞ց ամերիկահայ թերթե – րուն խմբագրականները եւ ուրիշ նիւ – թեր ու բողոքներ : Ոչ միայն հայերէն, այլ եւ անդլերէն :

Այդ դրութեանց մէջ կա՞ր տող մը որ հաստատէր թէ անցեալը մոռցած է եւ թէ հայ տարագիր բազմութիւնները հա – մակերպած են իրենց ճակատագրին :

Երէկուան արիւնապանդ հետքերէն ո՞ր մէկը անհետացած է :

Ահմէտ Էմին Եալման երկու տարիէ ի վեր պրպտումներ կատարել կուտայ «ա – րեւելեան նահանգներուն» մէջ, բացառիկ թիւեր հրատարակելով :

Միայն Վանի ներկայ վիճակը, իր թշ – թամկին վկայութեամբ, կ'ապացուցանէ թէ որքան խոր հետքեր ձգած են «անցեալ դէպքերը» : Հետքեր որոնք չեն կրնար լեցուիլ կերուխումով եւ մեղրածոր խօս – քերով :

« Վաթան »ի խմբագիրը ինք մինչեւ Մալաթիա գացած էր եւ անձամբ ալ տե – սաւ շատ բան, ամբողջ ըրջանին, ինչպէս եւ Խարբերդի մէջ :

Տեսաւ կատարուած բարբարոսութիւն – ները : Եւ ամբոխ մը թունդ մոլեռանդ, որ իր դլուխը կը պահանջէր, այն ամբաս – տանութեամբ թէ «անկախ Հայաստան»ի դաղափարին պատասխանած է դինադադարին :

Տեսաւ միւս ցցուն հետքերը Հայաջինջ Սարսափներուն,— ամբողջ տարածու – թիւններ աւերակ եւ ամայի : Ամէն ինչ քանդուած : Անտիրութիւն, թշուառու – թիւն եւ անապահովութիւն :

Իր միւս պաշտօնակիցներն ալ չդրկե՞ն թէ ճամբաները քանդուած, Հայերու չի – նած ագրիւրներն անգամ ցամքած են, Վասպուրականէն մինչեւ Միջերկրականի ափերը :

Եւ Թուրք չինականը ինք չպատմե՞ց թէ կեանքը ուրի՛շ էր, երբ Հայեր կային այս հողերուն վրայ ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

•

ՄԻԱԿ ՅԱՆԿԸ ԿՈՒՀԱՐԿՈՒԵՑԱՒ

« ՄԻԱՋԱՅՆ »

Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդին ընտրութիւնները տեղի ունեցան կիրակի օր : Ինչպէս միշտ, այս անդամ ալ միակ ցանկը քուէարկուեցաւ «միաձայն» : Վերընտրուեցան բոլոր եռեւելիները, — Մալենկով, Մոլոթով, Վորոշիլով, Խրուշչեւ, Միկոյեան եւն. : Հետաքրքիր կ'ըսէ թէ Տոնի աւազանէն 111 տարեկան ծերունի մը 2400 քիլոմեթր ճամբայ կտրած էր մինչեւ Մոսկուա, իր քուէն տալու Մալենկովի : Մերուներն, կողաք, կ'ըսէ թէ հանքագործ եղած է մինչեւ 80 տարեկան : Քուէարկութենէն եաք հազարաւոր քաղաքացիներ այցելեցին Մոսկուայի փառուղին (մեթրօ) եւ մասնաւորապէս անոր երկու նոր ճիւղերը : Անթելը առաուն կանուխ կ'աղդարարէր ,— Բարի լոյս, քաղաքացիներ, այսօր տեղի կ'ունենան Գերագոյն Խորհուրդին ընտրութիւնները : Բոլորդ դէպի քուէատուփ :

Խօսնակը յետոյ կ'արտասանէր քանի մը ուսանուորներ որոնք գրի առնուած էին այս առթիւ : Ցետոյ մանրամասնութիւն – ներ կը հաղորդէր ընտրական դործողութեանց մասին, յայտնելով թէ Մոսկուայի եւ Իրքուցքի մէջ ընտրական դրասենեակներու նախագահները քուէարկուները կ'ըդունէին «չնորհաւորելով զանոնք ազդային ծանին առթիւ» : Ցետոյ կը հաւատար թէ Մոսկուայի մէջ բոլորն ալ մասնակցած են քուէարկութեան, ընտրելով Մալենկովը, Մոլոթովը եւ Խրուշչեւը : Քուէարկութիւնը սկսած էր առաուան ժամը վեցին, տեւելով մինչեւ կէս գիշեր : Անթելը կ'ըսէր թէ քաղաքացիներու 75 – 98 առ հարիւրը քուէարկած էին մինչեւ կէս օր :

Ընտրութիւնը դիւրացնելու համար քուէատուփեր հաստատած էին հիւանդանոց – ներու, մայրանոցներու, հանդստեան տուներու , չոդենաւերու, կառախումբերու մէջ եւն : Նախապէս նշանակուած էին 1331 թեկնածուները, որոնց 631ը կը ներկայացնեն Ազդութեանց Խորհուրդը, իսկ 700ը՝ Միութեան Խորհուրդը (Սովետ) : Քուէարկելու իրաւունք ունէին 18 տա – րեկանէն վեր բոլոր քաղաքացիները, այր եւ թէ կին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Սկսեալ Ի ՈՒԱՋԻ երեսփ. ընտրութիւննե – րը վերջացան կիրակի օր : Ընտրուեցաւ Տիկ. Ֆեռմէն Փերոլ, որ չհասած էր 138 – 394 քուէ : Տիկինը ժողովրդական Շար – ժումին թեկնածուն էր, բայց ուրիշ հա – սանքներ ալ իրենց քուէները կեդրոնա – ցուցին իր վրայ : Հակառակորդը, Ա. Սթիլ, «Իմանիթէ»ի խմբագրապետը , չհեւցաւ 126·957 քուէ : Համաչնաւար պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ Տիկինը «օդ – տուեցաւ կառավարութեան եւ ամբողջ յե – տադիմութեան աջակցութենէն »... Վեր – ջին պահուն խումբ մը Հայեր ալ կոչ մը հրատարակած էին ի նպաստ Տիկին Փե – րոլի : Այս անդամ քուէարկուներուն թիւը 40·000 աւելի էր :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ Շէյխ Հասանի ամրոցը, որ Սուրիոյ Պաթիյը կը համարուէր եւ ուր դօր· Շիշեքլի կը բանտարկէր քաղաքական յանցաւորները, քանդուեցաւ կառավարութեան հրամանով : Գործողութեն ներկայ էին վարչապետը , բոլոր նախարարները , կրօնական պե – տերը եւ դատաւորները : Քանդումի հրա – մանը արձակեց վարչապետը, ըսելով թէ նախկին բռնակալութեան խորհրդանշանն է այդ չէնքը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՀԱՄԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ...

Քոմիտի Ֆրանսէզի դերասաններէն եւ դերասանուհիներէն 25 հոգի Մոսկուա պիտի երթան ապրիլի առաջին շաբթուն , կարգ մը ներկայացումներ տալու համար :

Փորձ մըն ալ այս՝ մերձեցում հաստատելու :

Ատենէ մը ի վեր շատ կը խօսուի մի – ջազգային յարաբերութեանց բարւոքման մասին :

Պատասխանատու անձեր բացէ ի բաց կը պաշտպանեն հեռուէտեսը, — որուն զարգացման առեւտուրի եւ մշակոյթի փոխանակութիւնները, Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, այնքան կը մեղմա – նայ մթնոլորտը :

Խ· Միութեան վարիչները եւ ներկայացուցիչները շարունակ ճառեր կը խօսին այս ուղղութեամբ, Մոսկուայի մէջ եւ այլուր :

Ամէնքն ալ կը յայտնեն թէ կարելի է « համակեցութիւն » հաստատել դրամա – տիրական եւ խորհրդային կարգուսարքին միջեւ :

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ Մեծերն են որ պիտի օգտուին այս բարոգներէն :

Փոքրերը կը մնան միշտ ադատ ազգա – կան : կամ խորք գաւակ :

Օրինակ, տակաւին երազ մըն է համակեցութիւնը՝ մեր միջուցաբ հայրենիքին եւ տարագիր բազմութեանց միջեւ :

Առեւտուրի խօսք չի կրնար ըլլալ : Իսկ արուեստի եւ մշակոյթի ճակա՞տը :

Բաւակա՞ն են հասարակ բարեւագիրները եւ բանի մը բարոգչական թերթերու առաքումը, սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու համար :

Բանի մը շաբաթէն կը վերսկսին զբօ – սական պտոյտները՝ Արեւմուտքէն Արե – ւելք :

Հայրենակիցներ կան որոնց համար ջուրի ճամբայ դարձած է Պոլիսը :

Դացողները կրնան մինչեւ Թուրքիոյ խորերը երթալ : Բայց ոչ մինչեւ Պաքուում, իրենց հայրենիքին ալ տեսնելու համար :

Ուէ օտարական կրնայ տեսնել այն եր – կիրը որ կը կոչուի Հայաստան· բայց ոչ՝ այդ երկրին զաւակը : Նոյն իսկ իրրեւ շրջիկ – արձակուրդը հոն անցընելու եւ վերադառնալու համար :

« Ազատ եւ անկախ » երեւոյթը ոչ իսկ անցագիր տալու իրաւունք ունի, նոյն իսկ երբ հատընտիր ցանկ մը պատրաստեն :

Հայկական երգչախումբեր եւ պարա – խումբեր պարբերաբար կ'այցելեն Խ· Մի – ութեան այս կամ շրջանը :

Միւս կողմէ, ռուսական կամ խառն խումբեր կ'երեւան բաղխենի – դրամատի – րական երկիրներու մէջ,— գեղարուես – տական, մարզական եւն· :

Այս տեղէն ալ միջազգային խումբեր կ'երթան Մոսկուա, Լենինկրատ եւն· :

Իսկ տարագիր Հայը ի զուր կը սպասէ որ դուռները կէս մը բացուին, իր երկրին օրն ու արեւը տեսնելու, երգն ու պարը ծափահարելու, եւ իր արժէքները ցուցադրելու համար, փոխադարձաբար :

Եւ դեռ երանելիներ կան որ բնական կը գտնեն այս վիճակը ... Վ.Ա.Հ.

ԱՄԲՈՒՄԸ ԴԱՇՈՒՆԱՀԱՐԵՑ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

*

ՀՈՍԼԷՑՆ ՖԱՔԵՄԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ ՓԻԺԱՄԱՑՈՎ

Տոքթ· Մոսաաեղի աչ բազուկը, Հո – սէյն Ֆաքեմի, որ արտաքին նախարա – րութիւնը կը վարէր եւ անհետացած էր վարչապետին անկումէն ի վեր (1953 Ո – գոստոս 19), ձերբակալուեցաւ չարաթ օր, խումբ մը սպաներու կողմէ : Բանտ փոխադրուած առեն, Ֆեւսայսալը Շահի (թագաւորին անձնուէրներուն) կազմա – կերպութեան խմբապետը՝ Շապան Ձա – ֆարի կանանուորին վրայ խոյացաւ զա – նոյն մը ձեռքը : Առաջին հարուածը իջած էր լեարդին : Հոսէյն Ֆաքեմի, որ արդէն տկար էր, դեռին փուեցաւ : Ձաֆարի նորէն յարձակեցաւ, եա մղելով ոսոխ – կանները : Այն առեն աննկարադրելի խառնակութիւն մը ծագեցաւ : Կալանաւորին վրայ թափեցան ուրիշ երկու հարիւր անդամներ որոնք դուրսը կը սպասէին, « մա՛հ դաւաճանին» աղաղակելով : Երբ օդնական ուժեր հասան, Հոսէյն Ֆաքեմի ծանրապէս վիրաւորուած էր եւ անմիջապէս Ղասրի զինուորական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ, ուր յաւսահատական դոան իր վիճակը : Բժիշկները երկու անդամ արիւն ներարկեցին : Թէհրանի թերթերը կը դրեն թէ Ֆաքեմի պահուած էր արուարձանի մը մէկ, կանացի հա – դուստ հաղնելով եւ երկար մօրուք մը ձգելով : Ձերբակալուած առեն վարդա – դոյն փիժամա մը հագած էր : Նոյն ալ – բիւրին համաձայն, փախստականը չարու – նակ յարաբերութեան մէջ էր խորհրդա – յին դեսպանատան հետ : Անթելի դործիք մը դանուած է իր թաքստոցին մէջ, ինչ – պէս եւ 30·000 տոլար եւ կարեւոր փաս – տաթուղթեր : Փախստականը յաճախ կ'այ – ցելէ եղեր խորհրդային դեսպանատունը : Երբ Ֆաքեմի անհետացաւ, պինուորական տեսանին դատախադ մահապատիժ պա – հանջեց, այն ամբաստանութեամբ թէ ո – ճիրներ դործած է Շահին եւ պետութեան դէմ : Ութ ամիսէ ի վեր կը կարծուէր թէ արտասահման փախած է : Կառավարու – թիւնը մեծ պարդեւ մը խոստացած էր ,

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԽՆԴԻՐԸ

Արմատական կուսակցութեան համա – դումարը վերջացաւ կիրակի օր : Բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան եւ – րազական բանակի ծրադրին չուրջ : Ժո – ղովը սկզբունքով համաձայն է այս ծրա – դրին , բայց վաւերացման համար կարդ մը նախապայմաններ կը դնէ, մինեւնոյն առեն արդիլելով մասնակցիլ համաձայնա – վարներու սարքած բողոքի ցոյցերուն :

Վերջին նիստին մէջ, ժողովը վաւերա – ցուց անցեալ սեպտեմբերին քուէարկուած բանաձեւը : Վիճաբանութեանց ընթացքին նախկին վարչապետ մը, Ռընէ Մայէր , ջերմապէս պաշտպանեց միացեալ բանա – կի ծրադիրը, պահանջելով քննութեան թուականն ալ որոշել : Ուրիշ նախկին վարչապետ մը, Տալատիէ, աւելի նպա – տակայարմար կը դտնէր Մոլոթովի ծը – բադիրը : Այս առթիւ յայտարարեց · — « Ես պիտի չարունակեմ պայքարը, նոյն իսկ մինակս » : Ազդ· ժողովին պատուա – կալ նախագահը, Պ· Լոթօ, բացագանչեց· — «Ներողութիւն, սիրելի Տալատիէ, քա – նի ես կամ, երկուքս միասին պիտի ըլ – լանք » :

Ուրիշ պատդամաւոր մը, որ համաձայն է ծրադրին, կարդ մը պայմաններ դրաւ, — մասնաւորապէս անհրաժեշտ դտնելով Ամերիկայի երաչխաւորութիւնը եւ Մեծն Բրիտանիոյ սերտ դործակցութիւնը ,

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

փախստականը ձերբակալելու համար :

Հաղարապետ Ահմէտ Մեւլուի, որ թա – քստոցը դտած էր, կ'ըսէ թէ Ֆաքեմի ջուրով լեցուն աման մը բռնած էր (ըսե – րբք) եւ ձեռքէն ձգեց, երբ տեսաւ իր ա – տրճանակը : «Այն առեն ըսի :— Պատ – բաստուէ՛, ժամդ հասած է : Ֆաքեմի և – րեքաց տախտակամածին վրայ եւ փախ – չելու փորձ չհատարեց » :

Փախստականը, որ թիւ մէկ թշնամի կը համարուի, այժմ կը հարցաքննուի պին – ուորական իշխանութեան կողմէ :

× Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ երեսփ· ընտրութիւնները վերջացած են, բաւա – րար մեծամասնութիւն մը ապահովելով դօր· Զահեդիի դահլիճին համար :

Ռ Ո Խ Ս Ի Ա
ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

●

Մօտ տարի մը առաջ լոյս տե – սաւ Ամերիկայի մէջ չեխ հրապարակա – դէր Վալտեր Կոլարցի «Ռուսիա եւ իր գաղթավայրերը» անուն դիրքը (300 էջ) որ կը ձգտի հաստատել այն տեսակէտը թէ Ռ. Միութիւնը պարզ գաղթային կայսրութիւն մըն է, եւ անոր գաղթա – վարչերն են Ուկրայնիա, Բելո Ռուսիա, Հայաստան, Վրաստան, Ազրբէյջան, Կա – զակիստան, Իւզբէկիստան եւն. եւն., իբր անկախ, «ազատ» հանրապետու – թիւններ եւ իսկական Ռուսիոյ հաւատա – բազօր անդամներ՝ Ռ. Միութեան :

Կոլարց ուսումնասիրած է Ռ. Միու – թեան ամէն մէկ քաղաքական, ցեղային ու մշակութային միաւոր տնտեսական, քաղ. ու պարզ մշակութային կեանքը։ Իր աղբիւրներն են բացառապէս սովետական պաշտօնական հրատարակութիւնները։ Ա – նոնցմէ քաղած փաստերու վրայ է որ կը հաստատէ թէ փոքրամասնական բոլոր միաւորները՝ սկսած Ուկրայնիայէն մին – չեւ հրէական Բիւրօբիջանը պարզ գաղթա – վայր մըն է որ ամէն կերպով կը չհա – գործուի յօգուտ Մեծ Ռուսիոյ, թէ փոք – րամասնական «Հանրապետութիւններէն » ոեւէ մէկը ոչ անկախ է, ոչ ազատ է, ոչ ազգային է եւ ոչ ալ պետութիւն, այլ պարզ գաղթավայր մը։ Առաջին փորձն է, որքան կը յիշեմ որով հրապարակագիր մը կը փորձէ մերկացնել պատմութեան ամէ – նամեծ կեղծիքը, որուն զոհ գացած են ոչ միայն հանգիստասեռները այլեւ անոր զո – հերը։

Սորեւ կուտանք Թարգմանութիւնը այն գլուխին որ նուիրուած է Հայաստա – նի՝ «Հայերը» վերնագրին տակ։ Բայց ո – րովհետեւ « Հայերը » մէկ մասն է «Ան – դրկովկաս» բաժինին, ուր տեղ ունին Հա – յերէն վերջ Վրացիք, Ազրբէյջանցիք, եւ նոյն իսկ Աւորիք ու Քիւրտեր, կարեւոր կը դանենք նախ տալ Անդրկովկասի իրերու ամբողջութեան մը վերաբերեալ մասը։ Շահեկան պիտի ըլլար Թարգմանութիւնը նաեւ այն մասերուն որոնք կը վերաբերին ուղղակի Հայաստանի դրացի երկիրնե – րուն ու ժողովուրդներուն, բայց կը ցա –ւինք որ քիչ մը շատ ժամանակ կը պա – հանջուի։

Մեծապէս դասախօսակից պիտի ըլլայ դրքին Թարգմանութիւնն ու հրատարա – կութիւնը, ինչ որ ժամանակի եւ դրամի կը կարօտի։ Կը խորհիմ ընդարձակ դրա – խօսական փորձել, եթէ կարելի ըլլայ ժա – մանակ գտնելու։— Ա. Կ.

Ա. ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ
ԵՒ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ռուսիա կարեւոր անցում կատարեց եւ հաստատեց իր իշխանութիւնը Անդրկով – կասի մէջ, տասնեակներով տարիներ առաջ այն օրէն երբ Կովկասեան Լեռնականները վերջնապէս նուաճուեցան եւ ենթարկուե – ցան ռուսական միապետութեան։

Շահը, զոր Ռուսիա ունեցաւ միջնոր – դով Անդրկովկասի, կը նմանի անոր զոր նորելուկ իշխան մը կը շահի ամուսնա – նալով արքայական արիւն կրող իշխանու – հիի մը, այսինքն՝ իւրացուց աւանդու – թիւն մը որ կը պակսէր իրեն։

Օրինակի համար, կապուելով Հայկա – կան պատմութեան հետ, ռուսական պատ – մութիւնը կապ մը հաստատեց նախնի ժա – մանակաց հետ — վաղեմի Եգիպտոսի, Ասորեստանի, Մեծն Ալեքսանդրի եւ, վերջապէս, Հռոմէական կայսրութեան հետ։ Սովետ պատմաբաններ հպարտու – թեամբ կը յիշեմ թէ Հայերն էին, «մեկ ժողովուրդը Ս. Միութեան», որ առաջ – նորդութեամբ իրենց թագաւորին, Մեծն Տիգրանի, «նուաճեցին անպարտելի Հը – ռովմէական Լեգէոնները » Լուկուլլոսի, եւ այս իրողութիւնը չի կրնար փոխուիլ, եթէ նոյնիսկ յետագային՝ Հայաստան դարձաւ հարկատու թագաւորութիւն մը որուն կառավարիչներուն կը տրուէր «Բա – րեկամ կայսրութեան Հռոմի «Տիտղո – սը»։ (*)։

Թէ Հայերը եւ թէ Վրացիք ունէին ի – րենց տառերը աւելի քան հազար տարի ա – ռաջ կիրիլեան տառերէն, որոնց վրայ վերջնապէս հիմնուեցան ռուսական տա – ռերը։ Սովետ ուսումնականներու ամե – նանոր դիւտերը նոյնիսկ կը տանին այն ենթադրութեան թէ վրացական տառերը հնարուած են ոչ աւելի ուշ քան եօթնե – րորդ դարը՝ (Քրիստոսէ առաջ)։

Ճիշդ է որ Անդրկովկասէն մօտ կէս դար առաջ կգտած Ռուսական կեդրոնական Ա – սիոյ ժողովուրդներու պատմութիւնն ալ կ'երկարի մինչեւ նախնի ժամանակները, բայց, իրեն միացնելով Վրաց ու Հայոց հողերը՝ Ռուսիա կրցաւ սեփականացնել ոչ միայն ընդհանուր պատմական աւան – դութիւններ, ինչպէս Կեդրոնական Ասիոյ պարագային, այլ եւ վաղեմի քրիստոնէա – կան աւանդութիւն մը։ Թէ Վրացիք եւ թէ Հայերը յարած էին քրիստոնէութեան չորրորդ դարու սկիզբը, այսինքն՝ աւելի կանուխ քան Արեւմուտքի ժողովուրդնե – րէն չատերը եւ մօտ 700 տարի առաջ ռու – սերու քրիստոնէութիւն ընդունիլը։

Կցելով Արեւմտեան եւԿեդրոնական Ան – դրկովկասը՝ Ռուսերը ունեցան այն հը – պարտ դոհունակութիւնը թէ կրցած էին ապահով կերպով քրիստոնէական շրջա – գծին մէջ բերել երկու ժողովուրդ – ներ, որոնք դարերով ենթարկուած էին տեւական եւ բուռն ճնշումի ու հալա – ծանքի Արեւելեան, ոչ – քրիստոնեայ պե – տութեանց կողմէ։ Ռուսերը լուծեցին վը – րէժը այն տառապանքներուն ու չարչա – րանքներուն, զորս Հայերն ու Վրացիք կրած էին թուրք ու պարսիկ վեհապետ – ներէն։ Թէեւ Ռուսերու չարժառիթը դժուար թէ բացառապէս մարդասիրական բնոյթ մը ունէր, սակայն, անոնք որոշ արդարացումով կրնային ըսել թէ իրենք

(*) Ա. Կ. Ջիվելեկով, «Հայաստան եւ Թուրքիա», Մոսկուա, 1946, էջ 6։

Հայաստանի ու Վրաստանի մէջ դրծե – ցին աւելի իրերու հովանաւորող քան գաղ – թային պետութիւն մը։ (**)

Բոլորովին տարբեր է պարագան Ադր – բէյջանի, որ կը ներկայացնէ Արեւելեան Անդրկովկասը։ Աննման վրացական ու հայկական «հովանաւորութեան», Ադր – բէյջան աւելի շատ կը նմանի գաղթավայ – րի մը։ Իրապէս՝ Ադրբէյջանը Անդրկով – կասի այն միակ մասն է, ուր ռուսական գաղթային ծրագիրը իրագործուած է լայն չափերով։

Արեւմտեան Անդրկովկասի մէջ ռուսա – կան տարրերու թափանցումը միշտ եղած է աննշան, նոյնիսկ եթէ այնտեղ ռուսա – կան մշակութային ազդեցութեանց այն – քան ուժեղ մղում արուած է որքան Ռ. Միութեան ուրիշ որեւէ մասին մէջ։ Ա – րեւմտեան Անդրկովկասի երկու գլխաւոր ժողովուրդները, Վրացիները եւ Հայերը կը վայելեն մասնաւոր առանձնաշնորհում դիրք մը։ Անոնցմէ կ'ակնկալուի որ իրենց շրջաններուն մէջ ուժ տան ռուս պետա – կան շահերուն, իրենց իսկ նախաձեռնու – թեամբ, առանց նկատելի միջամտութեա – նը ռուս գաղթականներու, որոնք կը գը – բաւնեն բոլոր սիրական դիրքերը միւս խորհրդային հանրապետութեանց մէջ ա – կութային ու տնտեսական կեանքին։ Այնուամենայնիւ, Վրաստան եւ Հայաստան ունին այն դիրքը զոր ունին Բրբկիզիս – տան եւ Իւզպէկիստան, սակայն իրական դիրքը կը դանուի աւելի բարձր մակար – դակի մը վրայ։ Վրաստան միակ խորհր – դային հանրապետութիւնն է, ուսական դաշնակցային հանրապետութենէն վերջ (իսկական Ռուսիա), որ կը ներկայացնէ մանրանկար դաշնակցութիւն մը պարու – նակելով երկու ինքնավար հանրապետու – թիւններ եւ մէկ ինքնավար նահանգ։ Այսպէս՝ խորհրդային տահմանագրութեան մը յօրինուածքին մէջ Վրացիները կը կա – տարեն խնամակալութիւն մը կարգ մը այլ ժողովուրդներու վրայ, դեր մը զոր Ռու – սերը իրենց կը վերապահեն դրեթէ ուրիշ ամէն տեղ Ռ. Միութեան մէջ։ Հայաս – տան, իր կարգին, միայն Ռ. Միութեան մէջ գտնուող Հայոց պետութիւնը չէ, այլ եւ հոգեւոր տունն է երկրագունդին վրայ ցրուած բոլոր Հայերուն։

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

(**) Ցարգելի հեղինակը հասկնալի պատճառով չի խօսիր «Եփրատեան Կոզա – կութեան» մասին, ծրագիր մը, որով ցարական Ռուսիան Ռուսերով պիտի լե – ցրնէր Արեւմտեան Հայաստանը, եւ որ կրնայ ապագային սրբագան կտակ մը ըլ – լալ ցարական Ռուսիայէն Սովետական Ռուսիոյ։ Ծ. Թ.

Ա.— Պարոն, ահաւասիկ ես կը բերեմ ձեր ինքնաշարժը։ Դուք ինծի ըսած էիք որ կայծակի պէս կ'երթայ. մինչդեռ փորձով տեսայ թէ մէկ մը ալ, մէկ մը ձախ կ'ուռուռուէ։

Բ.— Այո, ճիշդ կայծակի պէս ...

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՕՐՈՒԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՀԵՏ

●

Վերջերս հարեւանդի ակնարկով մը անդ – րադարձած էի ներկայ տնտեսական տագ – նապին։ Այսօր կ'ուզէի խօսիլ հանդերձեա – ղէնի՝ մասնաւորապէս զերձակութեան մասին։

Համաշխարհային երկրորդ պատերազ – մին եւ յաջորդող քանի մը տարիներուն՝ զերձակներուն եւ զերձակուհիներուն ալ թիւը անհամեմատ չափերով աւելցան։ Պատերազմէն առաջուան 4000 – 5000ի փոխարէն՝ այսօր կը հաշուեն մօտաւորա – պէս քառասունհինգ հազար։ Առտուն կա – նուխ արթնցողը որ, հագիւ զգաստիար ունէր կարի մասին, զարձաւ չափի վրայ կար կարող վարպետ ...։ Մասամաճառը, կօշկակարը, սափրիչը, նպարավաճառը, նոյնիսկ ուսումնականներ եղան կերպա – սավաճառ, զերձակ – վաճառական։

Ժողովուրդը քանի մը ձեռք հագուստը մէկ անգամէն կ'ապսպրէր։ Լաւն ու դէշը ալ հարցնող չկար, կը բաւէր որ դոնէր։ Այն զերձակները որ կերպաս հայթայթե – լու հնարաւորութիւնը ունէին՝ առաջին աստիճանի արհեստաւոր վարպետներուն կարգը դասուեցան։

Եկաւ 1947ը, կացութիւնը փոխուեցաւ։ Կարօտներով, կէսերով ապրանք դնելու արգելքները վերջացան, դրամական առա – տութեան տարիներն ալ անցան, վրայ հասաւ տնտեսական տագնապը, մասնա – ւորապէս ազդելով զերձակներուն վրայ։ Ամերիկեան վերջին դրութեամբ մեքենա – ներով, պատրաստ հագուստի բազմաթիւ արհեստանոցներ եւ վաճառատուներ բացուեցան՝ ապահիկ ծախելու խոստում – ներով։

Թէեւ ֆրանսացի անհատին համար չա – փի վրայ հագուստ մը ունենալը հաճոյք մըն է, բայց տնտեսական տագնապին ու օրավարձքերուն անբաւականութեան պատճառաւ բանուորը, պաշտօնեան ու փոքր առեւտրականը հարկադրուեցան պատրաստ եւ ապահիկ գնեստ փնտռել, վեցէն տասներկու ամիս պայմանաժա – մով։ Փոխարժէքը չվճարուած՝ հագուս – տը պատմութեան անցած կ'ըլլայ եւ պայ – մանները կը վերանորոգուին չարունակ..

Մրցակցութիւնը սկսաւ չափի վրայ հա – գուստ կարողին եւ պատրաստ ծախողին միջեւ։ Զերձակներուն, ընտիր կերպաս ծախող զործարանատէրերուն արհես – տակցական միութիւնները զործի անցան մամուլով, բերանացի քարոզութեամբ եւ շարժանկարի ցուցադրութեամբ, Փրան – սայի բոլոր կարեւոր քաղաքներուն մէջ։

Այստեղ փակագիծ մը — Զափի վրայ բանող յոյն եւ հրեայ զերձակները իրենց առանձին արհեստակցական Միութիւննե – րը ունին։ Քանի մը տարի առաջ փորձե – ցին՝ համազործակցական կեդրոն մը հիմնել, բաժնեւորական ձեւով.— կեր –

Երբ դուրս ելան, Մաթիւրէն զոչեց դուռը ու ըսաւ.

— Օն, դիշեր բարի, վաղը կը տեսնը – ւինք։

Ու անհետացաւ մութին մէջ։

Ժերեմի երեք քայլ առաւ, յետոյ երեր – ակայ, երկարեց ձեռքերը, հանդիպեցաւ ցցուած պատի մը ու սկսաւ քալել դայ – թելով։ Մերթ, յեղակարծ քամի մը կը լեցուէր, նեղ փողոցին մէջ զայն առաջ հրելով, մի քանի քայլ վազցնելով, ապա, երբ հովին կատաղութիւնը կը դադրէր, ան իսկոյն կը կենար, կորնոցուցած դինք հրողը, եւ դինովի քմայքով իր որոշնքնե – րուն վրայ կը սկսէր երերակել։

Կ'երթար, բնազդաբար, իր բնակարա – նը, ինչպէս թռչունները կ'երթան դէպի իրենց բոյնը։ Վերջապէս, ճանչցաւ իր դուռը, սկսաւ չօչափել զայն՝ սողնակը գտնելու ու բանալին մէջը դնելու համար։ Չէր գտներ ծակը ու կը հայհոյէր կէս ձայնով։ Այն ատեն սկսաւ ծեծել դուռը՝ կանչելով կինը որ օգնէ իրեն։

— Մելինա, է՛, Մելինա։

Վար չիյնալու համար երբ կռթնեցաւ ուռնակին, դուռը բացուեցաւ, եւ Ժերե – մի, կորսնցնելով իր յենարանը, ներս մտաւ տունէն խորտակուած, ու դնաց ին – կաւ երեսին վրայ սենեակին մէջտեղը։

Զգաց որ ծանր բան մը կ'անցնէր մարմ – նին վրայէն ու կը փախչէր մութին մէջ։

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

Գ Ի Ն Ո Վ Ը

★

Որքան նոր խմողներս ներս կը մտնէին, այնքան աւելի դռռալ պէտք կ'ըլլար, ձայներու ժխորը ու մարմարիոնի վրայ զարնուած ձայնը կը զառնար առիթ մը, աւելի աղմուկ բարձրացնելու։

Ժերեմի եւ Մաթիւրէն զացին անկիւն մը նստեցան եւ սկսան ձեռք մը տօմինօ խաղալ, ու պզտիկ զաւաթները կ'անեղե – ւութեանային իրարու եւեւէ, անոնց կո – կորդին խորը։

Ցետոյ ուրիշ ձեռք մըն ալ խաղացին ու պարպեցին ուրիշ փոքրիկ զաւաթներ։ Մաթիւրէն կը լեցնէր չարունակ, քթթե – լով աչքը դինեպանին, մեծդի մարդ մը, աւելի կարմիր քան կրակը եւ որ կը զբ – ւարճաբանէր որպէս թէ երկար զա – ւեշա մը զիտցած ըլլար, իսկ Ժե – րեմի կը կլլէր ալքոլը, կը չարժէր զբ – լուխը, կատաղի աղաղակներ կ'արձակէր դիտելով իր ընկերները ապուշ եւ զոհու – նակ դէմքով մը։

Բոլոր յաճախորդները մեկնեցան։ Եւ, ամէն անգամ որ անոնցմէ մէկը կը բանար դուրսի դուռը մեկնելու համար, հովի չունչ մը ներս կը մտնէր դինետունէն, ծխամորճերու ծուխին փոթորիկը չար – ժակելով, կ'ետերցնէր իրենց չղթաներուն ծայրէն կախուած ճրագները ու կ'առկայ – ծէր անոնց բոցը, ու յանկարծ կը լսուէր խուլ բախում մը խորտակուող ալիքի մը եւ մռնչիւնը քամիին։

Ժերեմի, օձիքը թուլցուցած, արբե – ցածի դիրքեր կը սառնար, մէկ սրունքը տարածած, մէկ թեւը կախ, իսկ միւսով բռնած տոմիւնոյի քարերը։

Անոնք հիմա առանձին էին դինեպանին հետ, որ մեծ հետաքրքրութեամբ մօտե – ցաւ ու հարցուց.

— Է, տեսնենք, Ժերեմի, ներող ինչ – պէ՞ս է։ Զովացա՞ր վերջապէս։

Ու Ժերեմի կը լսեակէր.

— Որքան կը խմեմ, այնքան չոր է ներսս։

Գինեպանը խորամանկ դէմքով մը դի – տեց Մաթիւրէնը եւ ըսաւ.

— Իսկ քու եղբայրդ, Մաթիւրէն, ո՞ւր է այս պահուս։

Նաւազը լուռ ծիծաղ մը ունեցաւ։

— Տաքուկ տեղ է, հոգ մի ըներ։

Ու միասին դիտեցին Ժերեմին, որ յաղթականօրէն զոյդ վեցերը կը դետեղէր յայտարարելով.

— Ահաւասիկ հոգաբարձուն։

Երբ անոնք վերջացուցին խաղը, դինե – պանը յայտարարեց.

— Տղաք, ես պէտք է մեկնիմ։ Ձեզ կը ձգեմ ճրագ մը եւ մէկ լիտր դինի։ Ծայրը քան սուկայ։ Ծանութը կը զոցես դուռ – սէն, Մաթիւրէն, եւ բանալին կը սահե – ցնես զոնաքիւէն ներս, ինչպէս երբիր անց – եալ գիշեր։

— Հոգ մի ըներ, պատասխանեց Մա – թիւրէն։

Փոմէլ սեղմեց իր ուշցած յաճախորդ – ներուն ձեռքը ու զանդաղօրէն բարձրա – ցաւ վայրէ իր սանդուխէն վեր։ Քանի մը վայրկեան իր ծանր քայլերը կը հնչէին փոքրիկ տան մէջ, յետոյ խուլ ճարճա – տիւն մը հաստատեց որ անկողին կը մտ – նէր ան։

Անոնք չարունակեցին խաղը, առեն ա – տեն, ուրախանը աւելի կատաղօրէն կը սարսէր դուռը, կը չարժէր պատերը, ու երկու դինովիները կը վերցնէին իրենց զբ – լուխները՝ որպէս թէ մէկը ներս պիտի մտնէր։ Ցետոյ Մաթիւրէն կը վերցնէր լիտրը ու կը լեցնէր Ժերեմիին բաժակը։ Բայց, յանկարծ, հաչուեսեղանին վերեւ կախուած ժամացոյցը կէս գիշերը հնչեց։ Իր կերկերուն ուռնակը կը նմանէր սանի մը բախիւնին, հարուածները երկար ա – տեն կը թրթռային, հին երկաթեղէններու հնչականութեամբ։

Մաթիւրէն յանկարծ ոտքի եղաւ, նման նաւազի մը որուն պայմանաժամը լմնցած է։

— Օն, Ժերեմի, պէտք է մեկնիլ։

Ժերեմի մեծ դժուարութեամբ սկսաւ չարժուիլ, կռթնելով սեղանին, յետոյ հասաւ դրան մօտ, բացաւ զայն, մինչ ընկերը կը մարէր ճրագը։

Երբ դուրս ելան, Մաթիւրէն զոչեց դուռը ու ըսաւ.

— Օն, գիշեր բարի, վաղը կը տեսնը – ւինք։

Ու անհետացաւ մութին մէջ։

Ժերեմի երեք քայլ առաւ, յետոյ երեր – ակաց, երկարեց ձեռքերը, հանդիպեցաւ ցցուած պատի մը ու սկսաւ քալել դայ – թելով։ Մերթ, յեղակարծ քամի մը կը լեցուէր, նեղ փողոցին մէջ զայն առաջ հրելով, մի քանի քայլ վազցնելով, ապա, երբ հովին կատաղութիւնը կը դադրէր, ան իսկոյն կը կենար, կորնոցուցած դինք հրողը, եւ դինովի քմայքով իր որոշնքնե – րուն վրայ կը սկսէր երերակել։

Կ'երթար, բնազդաբար, իր բնակարա – նը, ինչպէս թռչունները կ'երթան դէպի իրենց բոյնը։ Վերջապէս, ճանչցաւ իր դուռը, սկսաւ չօչափել զայն՝ սողնակը գտնելու ու բանալին մէջը դնելու համար։ Չէր գտներ ծակը ու կը հայհոյէր կէս ձայնով։ Այն ատեն սկսաւ ծեծել դուռը՝ կանչելով կինը որ օգնէ իրեն։

— Մելինա, է՛, Մելինա։

Վար չիյնալու համար երբ կռթնեցաւ ուռնակին, դուռը բացուեցաւ, եւ Ժերե – մի, կորսնցնելով իր յենարանը, ներս մտաւ տունէն խորտակուած, ու դնաց ին – կաւ երեսին վրայ սենեակին մէջտեղը։

Զգաց որ ծանր բան մը կ'անցնէր մարմ – նին վրայէն ու կը փախչէր մութին մէջ։

ՆՈՅՈՆ ՑՂՑԵՑՈՒՆԻ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԳԼՈՒԽ

— Մոմո, խնդրեմ տուր ձեր ծաղկեփունջը, չէ՞ որ Նո՛ յի ծաղիկներն են։

— Հայկուհ ջան, ես ինչպե՞ս կարող եմ ձեզնից ինձ համար ծաղիկ խնդրել, երբ դուք ինքներդ էլ գիտեք, որ ես ձեր ամենամեծ երկրպագուն եմ։

— Մերթդ, Նո՛ յ, Հայկուհ, ես էլ եմ ձեր երկրպագուն, բայց ես ձեզնից ոչինչ չեմ խնդրում, որովհետև գիտեմ, որ ինձ համար ոչինչ չունեք։ Ես ձեզնից ոչինչ չեմ խնդրում, որովհետև գիտեմ, որ ինձ համար ոչինչ չունեք։ Ես ձեզնից ոչինչ չեմ խնդրում, որովհետև գիտեմ, որ ինձ համար ոչինչ չունեք։

— Ինչո՞ւ։

— Հետաքրքիր է, ասա՛ ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

Շուշիկը ու Նիկոլայը, ապուշացած, միմյանց էին նայում։ Ինչպե՞ս կարող էր Նո՛ յ Ս. Լասուրյանը ինչ-որ մեկին ծաղիկ չտալ։ Ինչպե՞ս կարող էր նա ինչ-որ մեկին ինչ-որ բան չտալ։ Ինչպե՞ս կարող էր նա ինչ-որ մեկին ինչ-որ բան չտալ։ Ինչպե՞ս կարող էր նա ինչ-որ մեկին ինչ-որ բան չտալ։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։

Սարի հարցին կարգադրութիւնը, Հնդկաչինի պատերազմին վախճանը: Պ. Ռընէ Մայէր դիտել տուաւ թէ Ալճանաեանի դաշինքն ալ պիտի վտանգուի, եթէ մի – ացեալ բանակի ծրագիրը չվաւերացնեն: «Եթէ Եւրոպան չկազմակերպուի, Մ. Նահանգները պիտի սահմանափակուին չըը – ջանային ռազմապատրաստութեամբ»:

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷն հասած վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ բուռն ճա – կատամարտ մը կը մղուի Տիէն – Պիէնի շրջանին մէջ: Ըմբոստները մեծ ուժեր կը կեդրոնացնեն այդ ճակատին վրայ:

ԹՈՒՐԻՒՈՑ Ազգ. ժողովը, որ ընտրուած էր 1950 Մայիս 2ին, չորս տարուան համար, լուծուեցաւ ուրբաթ օր, նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին Մայիս 2ին եւ ժողովը գործի պիտի ձեռնարկէ Մայիս 14ին:

ԱԴԵՐԲԷՋԱՆի թերթերը կը գրեն թէ Գերագոյն խորհուրդի նախագահը՝ Հայ – տարով, պաշտօնական եղաւ եւ իրեն յա – ջորդեց Միլզա Իպրահիմով: Վարչապե – տը՝ Թէյմուր Ղուլիյեւ նոյնպէս պաշ – տօնական եղաւ եւ իրեն յաջորդեց Սաադը Բահիմով:

ՆԵՂՈՍԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ընկերակցու – թեան նախագահը, Տօրիա Շաֆիք, որ ախոյեանն է կիներու քուէարկութեան դատին, կամաւոր ծոմ պահել սկսաւ, իբ – րեւ վճռական միջոց մը դատը շահելու: Այս առթիւ հեռագիր մը ուղղելով նա – խագահ Նէհրուի, կ'ըսէ.— «Վճռեցի կա – մաւոր ծոմ պահել այսօրուընէ սկսեալ եւ մինչեւ վերջին չունչս, որպէս զի եղիպտուհիին սահմանադրական իրաւունքները առանց որեւէ պայմանի: Կը պահանջեմ որ կին պատգամաւոր մը ընդունուի սահմանադիր ժողովին մէջ: Վասնզի մենք, կիներս, որ եղիպտական ազգին կէսը կը կազմենք, համոզուած ենք թէ պէտք չէ որեւէ գնով հանդուրժենք որ մեզ կառավարուն սահմանադրութեամբ մը որուն հիմնարկութեան եւ յօրինման չենք մասնակցած»: Այս յայտարարութեանէն առաջ նախագահ Նէհրու ըսած էր թէ կիները պիտի չմասնակցին Սահմանադիր ժողովին ընտրութեանց:

ԻՐԱՒԻ թագաւորը Քարաչի (Փաքիս – տան) հասնելով օդակայանին մէջ ընդունուելու պատուոյ պահակախումբի մը կողմէ: Ցետոյ կուսակալին հետ կառք նստելով անցաւ քաղաքին փողոցներէն ո – րոնք չքեղօրէն զարդարուած էին: Դի – մաւորելու համար օդակայան գացած էին Փաքիստանի վարչապետը, բանակին հը – րամանատարները եւ դեսպանական մարմնին անդամները: Իրեն կ'ընկերանայ նախկին վարչապետ Նուրի Սայիտ փա – շա, որ պիտի այցելէ նաեւ Հնդկաստան, Թուրքիա, Իրան եւ Եգիպտոս, ինչպէս գրած ենք արդէն: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Նուրի Սայիտ փաշայի այս ճամբորդութեան որ կը ձգտի Իրաքը կապել Թուրքեւփաքիստանեան դաշինքին, թէեւ հանրային կարծիքը համաձայն չէ Իրաքի թէ ուրիշ արաբական երկիրներու մէջ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ապարապետներու յանձնախումբին նախագահը, ծովակալ Բէօֆրա, յայտարարեց թէ հելիքական ոյժը ալ պիտի գործածեն եթէ օգտակար դանեն: Վերջնական որոշումը կ'իյնայ քաղաքային իշխանութեան: Ըստ նաեւ թէ ի հարկին դրամական աջակցութիւն պիտի ընծայեն Ազգաժողովին ցամաքային ուժերուն, պայքարելու համար բոլշեւիկեան նախայարձակման դէմ: Այս առթիւ իրրեւ օրինակ յիշեց Հնդկաչինը ուր ամերիկեան պինուորական մարմին մը կը գտնուի, նախագահութեամբ զօրավարի մը:

ՀԻՒԼԻՆԳՀԱՆ ՈՒԺի յանձնախումբի նախագահը յայտարարեց թէ խիստ գաղտնի փաստաթուղթեր անհետացած են Մ. Նահանգներու Հէնֆորա գործարանէն եւ թէ քննութիւն բացուած է, յանցաւորները գտնելու համար: Նախագահը աւելցուց թէ յանձնախումբին հակակշռին տակ են բոլոր հելիքական հաստատութիւնները, բայց 50 – 80 միլիոն փաստաթուղթեր կան. այնպէս որ դժուար է ամէն վայր – կեան հսկողութիւն կատարել: Յանձնախումբին մէկ անդամն ալ հաստատեց թէ կարեւոր թիւով գաղտնի փաստաթուղթեր կորսուած են. բայց չի դիտեր, լրտեսու – թե՞ամբ թէ զանցառութեամբ:

ՍՈՒՐԻՈՑ նախկին իշխանութեան բարձր պաշտօնատարներէն ոմանք հոգի եւս պաշտօնանկ եղան, յանուն երկրին ապահովութեան: Նոր կառավարութիւնը հետզհետէ կ'ամրապնդուի:

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերիրատարակման տասնեւրորդ շրջանը:

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթացքին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները*: Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը: Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւները *մանտա – չէքերով*, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ:

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Հ. Ց. Դ. Պէվրիլի «Ռոստոմ» խումբի տարեկան ընկերահամակրական խնջոյքը՝ այս կիրակի, ժամը 15·30էն 23·30 Լաֆէս Տէփառնլի սրահին մէջ:32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա: Մէթրօ Փօրթ եւ Մէրի տէ Լիլա:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Գարեգին (թառ) եւ ընկերը Բենօ (դաշ):

Առատ պիւֆէ ժողովրդական գիներով: Մուտքը ազատ է:

Գարնանամուտի դուարթ եւ հաճելի օր մը պիտի անցընէք մասնակցելով «Ռոստոմ»ի այս աւանդական խնջոյքին:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Նախաճեռնութեամբ Ա.ՅՄ ԿԻՐԱԿի, ժամը 16էն կէս գիշեր,

SALLE DES FETES D'ENGHIEN
30, Rue de Libération

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ Տ. ՄԻՍԱՓԵԱՆ

Երգ՝ Օր. Մ. Կաւարեանց: Ձագի նը – ւագախումբ եւ

VLADIMIR ZOPOLSKY

Նշանաւոր պալալայքայի խումբը:

ՊԻՒՖ:

Կառ տիւ Նոռէն կառախումբ ժամը 15 եւ 16·16ին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ԾԱՌԱՉ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (*Բուլ ար Ռոմ*):

COMITE DU PRIX BREMOND

Կը դասախօսէ՝
PIERRE DE LACRETELLE

Նիւթ՝ «Լուսինեաններըը, Հայաստանի թագաւորները»:

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին՝
Salle Claude Debussy (Pleyel)
252, Faubourg St. Honoré

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Իթալիի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆ. Կ. Խաչի Օրը Մարտ 21ին, կիրակի ժամը 15–ին, 32 ռիւ Տանթօն, Քրէմլիեն Պիսէթր:
Կը ներկայացուի՝ Գրիգոր Վահանի՝
ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— *Տիկնանց Միութեան Ողբերու Օգն. Մարմինը չնորհակալութեամբ առացած է Տէր եւ Տիկին Մոս – ուիչեանէ հազար ֆր. Տիկին Սրբուհի Կապլեեանի մահուան առթիւ:*

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ

Հանդիսաւորապէս եւ մեծ պատրաստութեամբ կը տօնուի Մարտ 20ին, նախա – ձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանի բոլոր են – թակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի եւ Կասպյա Խաչի:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին Ռէժանի վերնայարկը:

Օրակարգ՝ Ա.) Բարոյական եւ նիւթական հաշուետուութիւն: Բ) Զանազան առաջարկներ: Գ) Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ ըլլալ ճիշդ ժամուն:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը Մարտ 17ին: Կը խօսի Տիկին Ա. Պատմագրեան Զարուհի Դոլուխանեանի արուեստի մասին: Երգեր ձայնադրի վրայ (մանիէթոֆոն Գ. Մելիքեան):

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲ

Ընկերական պարանոցիկ հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ

Կիրակի, 21 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 10, Ազգ. Տան թատերասրահը:

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները, իրենց ընտանիքները եւ Սիփան – Կոմիտաս կոմիտաներու համակիրները:

Մասնաւորապէս անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ կանուխէն:

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻՆ ՋԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՅՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆԵԱՆի:

Մարտ 20ին.— ՎԱԼԱՆՍ:
Մարտ 27ին.— ՎԻԵՆ:

Ջատկի տօներէն հետք ՍԻՆԹ ԼՈՒԻՆ եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ:

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 անդամներէ եւ անդամուհիներէ:

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ապրիլ 4ին տեղի ունենալիք երգահանդէսին համար ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճանբեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք դրատուներ, Նազարեանց, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վարչութիւն, «Արաքս» եւ «Ծառայ»ի խմբագրատուներէն:

Երգահանդէսին օրը կիչէն տոմսակ պիտի չտրամադրուի:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վիէնի վարչութիւնը, իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկին Ուզունեանի եւ զաւակներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն ընկեր ՅՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի դառնագին մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ Հ. Ց. Դ. Վեթ. Ֆոնտին:

× *Ֆ. Կ. Խաչի Վիէնի վարչութիւնը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Այրի Տիկին Ց. Ուզունեանի եւ զաւակներուն իրենց ա – մուսնոյն եւ հօր՝ ՅՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին:*

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ազբիւր Սերոբ–Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը, այս Շբ. երեկոյ ժամը 20·30ին Ծանօթ հաւաքատեղին: Ժողովէն ետքը, դասախօսութիւն: Նիւթը՝ «Ոսկեղարը եւ իր ոգին»: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չորեքշ. ժամը 15·30–ին, Գեղամի ճաշարանը, 12 ռիւ Քատէ: Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՎՐԻՊԱԿ.— Գոհարիկ Ղազարոսեանի նուագահանդէսին նկարադրութեան մէջ Գ. պարբերութեան Բ. տողը «Տարիներ»ը կարդալ տարբեր: (Ցառաջ, Շաբաթ, Գ. էջ: Մէկ մասը ճիշդ է տպուած):

Վ. Արեւի յօդուածին մէջ (կիրակի, առակագիրները) Միհնա վրդ. Պարտիզակի պիտի ըլլայ Վահան վրդ. (Տէր Մինաս – եան):

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան վարչութիւնը Հերոսամարտի 39րդ տարեդարձը պիտի տօնէ Մայիս 9ին, կիրակի:

×

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնախումբը, հովանաւորութեամբ Ազգ. Մի – ութեան կազմակերպած է Բարեսիրական վաճառք մը, ի նպաստ եկեղեցւոյ չինութեան, 23 Մայիսին Օթէլ Տ'Էօրօփի չքեղ սրահներուն մէջ:

×

ՏԻՍԻՆ — Վասպ. Հայր. Միութիւնը Ապրիլեան Հերոսամարտի տարեդարձը կը տօնէ Մայիս 8ին, ժամը 20·30ին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Թատերական բացառիկ ներկայացում Ապրիլ 25ին, Մարսիլիոյ մէջ, Մուրատեան վարժարանի սրճակերտներու դղրմէ, նախաճեռնութեամբ Նախկին Սանուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղին:

ԱՊՐԻԼ 24ԷՆ ՄԱՅԻՍ 3, 1954
ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Այժմէն ապահովեցէք
Ձեր բնակարանը
Տեղեկութիւններ՝
LYON, Rue Menestrier (B U. 55-05)

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Թուղթէ, մի – պա, ներքին ձերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻՆՆԵՐՈՎ:
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար:
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն *ծով*
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (*ֆոլորի*):
ԱՐՏԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՄԱՐՏ
MERCREDI 17 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7321 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2732

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ

•

Թուրքիոյ Ազգ. ժողովը անցեալ շաբ– թու քուէարկեց քարիւղի օրէնքը, որով օտար ընկերութեանց կը տրուի դուռ չա– հուն առնուազն 50 առ հարիւրը :

Այս առթիւ ալ բուռն վիճաբանութիւն – ներ տեղի ունեցան, եւ վարչապետը քանի մը անգամ բեմ բարձրացաւ, օրինագիծը պաշտպանելու համար :

Դլխաւոր ընդդիմադիրն էր «Հալք»ը , որ ամուր կառչած է Մ. Քեմալի ուան – դութեանց :

Ինչպէս կը յիշուի, քեմալապետու – թիւնը ջնջած էր օտարներուն տրուած դարաւոր առանձնաշնորհները, «քափի – թիւլասիոն»ներէն մինչեւ օտար դրամա – դլուխի չհարկումը :

Երկրին քաղաքական եւ տնտեսական անկախութիւնը պահելու համար, նոյն – իսկ որոշեցին դնել չատ մը մենաշնորհ – ներ, սկսելով երկաթուղիներէն :

Կը յուսային ինքնապահ դառնալ, եւ սակայն կէս ճամբան մնացին :

Թրումընի վարդապետութիւնը արեց ի– րենց ախորժակը, եւ 1947 Մարտ 12էն ի վեր տոլար կը հոսի Թուրքիա, զօրացնե – լու համար անոր ռազմական պաշտպա – նութիւնը :

Ամերիկացիները միեւնոյն ատեն չահա– դրդուած են տնտեսական ճնշումներ – բով, եւ մանաւանդ Թուրքիոյ տարբերկր– եայ հարստութիւններով որոնք գիտեն աչխատանք եւ մեծագումար դրամագլուխ կը պահանջեն :

Եւ զարմանալի չէ որ ամէնէն առա– մերիկեան թերթերը ներքոգրեալները հրատարակեցին, երբ Անգարայի Ազգ. ժողովը կը քուէարկէր քարիւղի օրէնքը, ամէն ապահովութիւն տալով օտար դրա– մագլուխին :

Այս առթիւ գրեցին թէ օրինագիծը մը– չակուած էր ամերիկացի եւ Թուրք մաս– նագէտներու կողմէ, որոնք աչքի առջեւ ունէին ուրիշ երկիրներու օրէնքները :

Այնպէս որ, ժողովը մեծ փոփոխու – թիւններ չկատարեց , իսկ ընդդիմադիրը ճակատը ,« Հալք », հակառակ ըլլալով հանդերձ, խոստացաւ յարգել օրէնքը , եթէ կարենայ իշխանութեան գլուխ անց – նել յառաջիկայ ընտրութեանց առեն (2 Մայիս) :

Ամերիկեան թերթ մը չատ փայլուն կը դանէ Թուրքիոյ տնտեսական վիճակը , իբրեւ հետեւանք նոր քաղաքականու – թեան :

Կ'ըսէ թէ քանի մը տարի առաջ չէր կր– նար 1 քիլօ ցորեն արտադրել, մինչ անցեալ տարի արտադրութիւնը հասած էր չորս մի – լիոն թոնի : 1947ին հապիւ 4000 մեքենա – չարժ արօր ունէր, այժմ ունի աւելի քան 35·000, իսկ ազգ. եկամուտը ութ միլիառ ոսկիէն բարձրացած է 12 միլիառի , չորս տարուան ընթացքին :

Միջանկեալ ըսենք որ Թուրքերը իրենք անգամ այնքան լաւատես չեն : Տակաւին երկու տարի առաջ, թերթերը եւ Ազգ. ժողովը արտաճմլիկ տեղեկութիւններ կը հաղորդէին տոլարի մասին, Սեւ ծովու ափերէն ...

Ամէն պարագայի մէջ, Թրքական չու – կան կը պահէ իր հրապոյրները : Մանա– ւանդ որ պետ նոր պիտի բացուին դեռեւին տակ եղած գանձերը, քարիւղ եւ ուրիշ հանքեր :

Ամերիկացիներուն չափ ուրախ են Ֆը – րանսայի եւ Անգլիոյ դրամատէրները եւ առեւտրականները, որոնք գանգատն ձեւ– նարկներ կը կատարեն, առենէ մը ի վեր, ճարտարագործական չահատանի մը վե– րածելու համար Թուրքիան :

Ուրեմն, ոչ միայն դինակից, այլ եւ չա– հակից, ամէն ճակատի վրայ :

Դժուար չէ նախատեսել այս քաղաքա – կանութեան ելքը,— ամէն գնով պաշտ – պանել Թուրքիոյ հողային ամբողջու – թիւնը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

•

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՄԸ

Միջազգային մամուլը կը չարունակէ հակասական տեղեկութիւններ հաղորդել մէացեալ բանակի ծրագրին եւ առ հասա– րակ Եւրոպայի ապահովութեան մասին, միչտ ծանրանալով Ֆրանսայի դիրքին վրայ :

Փարիզի ամերիկեան դեսպանը, Տիլըն , երեք երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Պ. Ժորժ Պիտոյի հետ, մէկ չարթուան ընթացքին : Դլխաւոր նպատակն էր նոր – դաշնակել Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներ – րուն տեսակէտները մէացեալ բանակի եւ Ժընեւի խորհրդաժողովի մասին :

Դեսպանը, որ իր երկիրը կը դանուէր երեք ամիսէ ի վեր, նոր վերադարձած էր եւ անչուչտ լրացուցիչ տեղեկութիւններ հաղորդած է : Ամէն պարագայի մէջ, Մ. Նահանգները կը սպասեն որ Ֆրանսա կա– րելի եղածին չափ չուտ սկսի մէացեալ բանակի ծրագրին քննութիւնը : Դեսպա – նին եւ նախարարին խօսակցութիւնները դաղտնի կը պահուին, բայց տեղական թերթերու լուրերուն համաձայն, դահ – լիճը երկու մասի բաժնուած է, այս հար– ցին մէջ : Վարչապետը կ'ուզէ որ ծրա – գրին քննութիւնն սկսի Ջաւոիկէն առաջ , ապրիլ 18ին : Ուրիչ նախարարներ կը վախնան որ եթէ Ֆրանսայի խորհրդարա– նը քուէարկէ մէացեալ բանակի դաչինքը, Ժընեւի ժողովէն առաջ (26 ապրիլ), Մ. Նահանգները անհրաժեչտ աչակցութիւնը չեն ընծայեր Ֆրանսայի, այդ ժողովին մէջ : Նաեւ մը նախարարներ կենսական կը նկատեն Ժընեւի ժողովը, Հնդկաչինի պա– տերազմը վերջացնելու համար :

Թերթերը ուրիչ տեսակէտ մը եւս կը հաղորդեն,— Մէացեալ բանակի ծրագրին քննութիւնը սկսիլ Ժընեւի ժողովէն ա – ռաջ, ապա յետաձգել, տեսնելու համար թէ Արեւմուտքի եւ Արեւելքի բանակցու – թիւնները պիտի կրնա՞ն խաղաղութիւն պարգեւել Հնդկաչինի :

Իրազեկներու կարծիքով, եթէ Հնդկա – չինի պատերազմը վերջանայ, կը դիւրա– նայ մէացեալ բանակի ծրագրին վաւերա – գումը :

× Գերմանական թերթ մը, «Քէօլնիչէ Ռունտչու», որ կառավարական օրկան կը համարուի, կը գրէ թէ մէկ մէկոց կայ Ֆրանսան համոզելու որ վաւերացնէ մէ – ացեալ բանակի ծրագիրը, — ոպառնալ թէ Գերմանիա դինուորական դաչինք մը պիտի կնքէ Մ. Նահանգներուն հետ, այն– պէս ինչպէս կնքեց Սալանան : Եւ կ'ա – ւելցնէ.— «Տարիներէ ի վեր ամերիկեան դիւանագիտութիւնը կը պնդէ թէ մէացեալ բանակի ծրագիրը միակ ելքն է Եւրո– պայի ապահովութեան համար : Ուշինկ – թըն կը նախընտրէ այդ ծրագիրը, վասն զի չկայ ուրիչ միջոց մը՝ Գերմանիոյ վե– րաղինումը կատարելու համար, առանց տեղի տալու ազգային բանակի մը վերա – ծնութեան » :

« ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՆԽՈՉԵՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ »

Ինչպէս գրած էինք, Ազգ. ժողովին պատուակալ նախագահը, Պ. Էոիօ, բա – ցասական դիրք բռնած էր Եւրոպական մէացեալ բանակի ծրագրին դէմ, արմա – տական կուսակցութեան վերջին համա – դումարին մէջ :

Բանի մը հատուածներ իր ճառէն .

— Ես կարծիքս փոխած չեմ վերջին համագումարէն ի վեր : Աւելի պարզ ձեւի մը վերածելով այն առնուան տեսակէ – տքս , կ'ըսեմ — ես համաձայն եմ մէաց – եալ Եւրոպայի մը, բայց երբեք այն Եւրոպային որ կ'առաջարկեն մեզի : Մեզ կը սոխպեն ելքի մը յանգիլ եւ Մ. Նահանգները կը սոխպեն որոշում մը տալ ապրիլ 16էն առաջ : Ուրեմն պայմանաժամ կուտան . բայց կը տեսնէք թէ ո՛րքան

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԴՊՐՈՑԱՍԷրի ՄԱՍԻՆ

Կիրակի օր Մուրատեան վարժարանին տագնապը պարզած տեսեր էի, խօսեր էի, նաեւ, Դպրոցասէրի մասին, յիշելով թէ աշակերտուհիներու թիւը 75էն իջած է ե– րեսունի, մտահոգութեան մատնելով խնամակալութիւնը եւ տեսչութիւնը :

Երէկ վարժարանէն հաղորդեցին թէ մտահոգութեան մատնուած չեն, թէ ու – նին 42 աշակերտուհիներ, իսկ 13 աշա – կերտուհիներ ալ ճամբուած են :

Կատարելով այս ճշդումը , կ'ուզէի գիտնալ թէ ինչո՞ւ ճամբուած են 13 աշա– կերտուհիներ :

Վերջերս Միջին Արեւելքէն երկու այ – ցելուներ իրենց տպաւորութիւնները հր – րատարակեցին Դպրոցասէրի ներքին ան – ցուդարձի մասին : Մէկը՝ Տիկին, միւսը՝ ռամկավար իրաւագէտ մը :

Երկուքն ալ տաք ու պաղ բաներ կը պատմէին, ցաւ յայտնելով ծագած թիւ – րիմացութեանց առթիւ :

Անշուչտ շատ ուրախ պիտի ըլ – լայիք, եթէ հաստատուէր թէ ամէն բան կարգին է այժմ :

Գալով աշակերտուհիներու թիւին, ես հաղած էի լաւատեղեակ աղբիւրէ մը :

Խնամակալութեան պարտքն է տեղե– կութիւններ հաղորդել պարբերաբար , մանաւանդ հիմա որ կրթական ֆնին ալ ունին :

Որո՞ւ համար հաճելի է ըսի – ըսուներ լսել այս կրթական հաստատութեան մա– սին, որ կոչուած է շատ կարեւոր պակաս մը լրացնելու :

Միայն հանդէսներու նկարագրութիւն – ները բաւական չեն , իրական գաղափար մը կազմելու համար :

Անցեալ տարի կարգ մը անհամութիւն – ներ արձանագրուեցան, երբ շրջանաւարտ – տուհիները ձախողեցան պետական ֆնիու– թեանց մէջ :

Այն ատեն մեղադրեցին նաեւ *Ճառաջը* որ բարեմտօրէն հրատարակած էր իրեն հաղորդուած տեղեկութիւնները :

Պիտի ուզէի որ նոր թիւրիմացու – թիւններ չծագէին եւ հաստատութիւնը արդիւնաւոր շրջան մը բոլորէր :

Այս տողերը գրած ատեն աչքի առջեւ ունիմ թղթակցութիւն մը՝ Պոլսոյ «ժա– մանակ»ին մէջ, ուր «Իրազեկ» մը գա – մանագան բաներ կը պատմէ : Եւ կը հաս– տատէ թէ «աշակերտուհիներու թիւը այս տա– րի նուազեցաւ «անձնական պայքարի մը եւ բամբասանքներու պատճառով» (8 Մարտ) :

Խնամակալութիւն թէ տեսչութիւն ան – շուշտ աչելին գիտեն : Վ.Ա.Հ.

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ՄԸ

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՄԷՋ

★

1500–2500 ԸՄԲՈՍՏՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

*Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ ի – կապէս կատաղի եղած է Տիէն–Պիէն Ֆուի ճակատամարտը : Այն տտիճան որ, Հո – Շի Մինի կուսակիցները երեք ժամուան զինադադար մը խնդրած են, իրենց մե – ռելները եւ վիրաւորները հաւաքելու հա– մար : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ըմ– բոստները 1500 – 2500 մեռելներ ձգած են երկու գիշերուան ընթացքին, փշաթե – լերուն մէջ : Ֆրանսական օդանաւերը գո– դուածային արչաւ մը կատարած են Թոն– քինէն, կրակ թափելով անընդհատ : Մի– եւնոյն ատեն օդնական ուժեր հասցուցած են օդանաւերով : Ըմբոստները կատաղօ – րէն կը կռուէին, հակառակ իրենց կրած ահռելի կորուստներուն : Ապացոյցներ չկան Ձինաց կիներու մասնակցութեան մա– սին . բայց կը հաստատուի թէ օտար խոր– հրդականներ կ'օդնեն ըմբոստներուն : Ֆրանսական հրամանատարութեան կե – դրոցը կ'ըսէ թէ այս անգամ չատ բուռն էր ըմբոստներուն յարձակումը եւ թէ անոնց յաղթանակը կրնար մեծ ազդեցութիւն գործել ազգայնական կառավարութեան վրայ . մինչդեռ պարտութեան հետեւան – քով կրնան մէկ –երկու զօրաբաժին կոր – անցնել եւ ճմեռնային պատերազմը կը վերջանայ առանց վճռական յաղթանակ մը չտեսնելու :

ՍԹԱԼԻՆԻ մահուան Ա. տարելիցին առ– թիւ խորհրդային թերթերը իրենց առա – ջին էջերուն վրայ հրատարակեցին 15 տարի առաջուան լուսանկար մը, առանց դինուորական համազգեստի, վերարկուով մը փաթթուած մինչեւ վիզը, մազերը եւ պեխերը հազիւ ճերմկած, ձեռքերը փո – րին վրայ : Ոչ մառեչալ, ոչ ալ գեներա – լիսիմուս (սպարապետ), այլ մարքսեան տեսաբան : Միեւնոյն էջերուն վրայ պար– զելով հանդուցեալին արժանիքները, թերթերը Լենինը կը ներկայացնեն իբրեւ «Յեղափոխութեան հանճարը» եւ «հանճա– րեղ ռազմագէտը» որ անդադար դէպի յաղթանակ առաջնորդեց կուսակցութիւ – նը . իսկ ՍԹալինի համար կը գրեն .— « Մեծ չարունակողը Վ. Լենինի անմահ գործին, կուսակցութեան խէալ պատա – կը, Լենինի տաղանդաւոր աչակերտը , անուանի տեսաբան մարքսականութեան ,

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի Գ. ԻՓԷԿԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

ԳԱՀԻՐԷ, 12 Մարտ. — Երէկ, իրիկուն ժամը 6ին, «Համազգայինի» «Գ. Իփէկ – եան» թատերախումբը, դլխաւորութեամ– բը Գ. Ժ. Աբգիրեանի, Գահիրէ հասաւ օդանաւով :

Օդանաւակայանի մէջ կը սպասէին դի – մաւորողները , իրենց սիրելի հիւրերը , թիւով 21 հոգի, քաղաք բերելու համար :

Ժամը 9ին, «Ճուսարեր» Մշակութային Ընկերակցութեան Ակումբի ընդարձակ սրահին մէջ, ի պատիւ թատերախումբին, ճոխ սեղան պատրաստուած էր «Համազ – գայինի» վարչութեան կողմէ : Սեղանին – րուն չուրջ խմբուած էին չուրջ հարիւր հոգի :

Ճաշը տեւեց մինչեւ դիչերուան ժամը 12, բաժակաճառերու , երգերու եւ ար – տասանութեանց մէջ :

Կը խօսէին, կ'երգէին ու կ'արտասա – նէին՝ Ճաբանեանական Հայրաստանը փառա– բանելով եւ ուխտելով հաւատարմաբար ու անձնուիրօրէն ծառայել հայութեան ու Հայկ. Դատին՝ ամէնէն առաջ Սեփուհի հայութիւնը հայ պահելով եւ աչխարհա – գրիւ գաղութները ի մի ձուլելով : Սե – գանապետութիւնը վարեց ընկեր Գ. Գա – բամճեան՝ նաեւ այս ճաշը հոգեկան խո– րհրդանքի վերածելով : Թատերախում – բի առաջին ներկայացումը վաղը, 13 Մարտ, Լ. Շանթի «Ինկած Բերդի Իչխա– նուհին » :

որ հարստացուց յեղափոխական տեսաբա– նութիւնը չարք մը խնդիրներու մէջ : Կու– սակցութեան պաչտօնաթերթը, «Փրաւ – տա», կը բացատրէ թէ ՍթալինԼենինի միակ աչակերտը չէր : «Մարքսդային պե– տութիւնը զօրացնելու համար մղուած պայքարին մէջ ՍթալինեցաւԼենինի ա – մենամօտիկ գործակիցներէն մէկը : Կու– սակցութեան եւ պետութեան հիմնադրին մահէն ետք ՍթալինեւԼենինի միւս աչա– կերտները վարեցին մեր կուսակցութեան պայքարը իրականացնելու համար Լենին– եան գաղափարները » :

ՍՈՒՏԱՆի մասին ազդարարութիւն մը ուղղեց, Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ , պետական նախարար Մելվին Լոյտ , որ ոչնչով կը դանուէր վերջին պէպքերուն առեն : Ըսաւ թէ օրէնքը եւ բարեկարգու– թիւնը եթէ խանդարուին, «եգիպտոս ալ չատ բան պիտի կորսնցնէ» :

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

●

2.— ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Քաղաքական ու ռազմավիճակային տե – սակէտներով ամբողջ Անդրկովկասը կը կազմէ սեպ մը, մխուած Միջին Արեւելքի մէջ, որ ընդլայնելու ամէն կարելի պա – տեհութիւն ունի: Կը թուի թէ Լերմոնտով կը զգար այն հսկայական հետեւութիւն – ները, որ Կովկասեան լեռներու նուաճու – մը՝ ռուսական իշխանութեան կողմէ՝ կը – նար ունենալ թէ Ռուսիոյ եւ թէ Արեւել – քի ժողովուրդներուն համար: Ան թերեւս նախազգացում մը ունեցած ըլլայ թէ՝ Կովկասի նուաճումը պիտի բանար նոր դռնակ մը պատմութեանը մէջ շատ մը ներ – կիրներու որոնք կը դոնուին այդ մեծ լեռնապարին հարաւային կողմը: Լեր – մոնտովի մարգարէական բանաստեղծու – թեան մէջ, որու վերնագիրն է «Վէճ», Կովկասեան երկու լեռները, Կազբէկ ու Շատ, կը խօսին իրարու հետ: Շատ կը զգուշացնէ Կազբէկը «ժողովուրդներով խնուած հզօր Արեւելքէն, բայց չի կը – նար տպաւորել Կազբէկը որ կը նայի Հա – րաւ ու Հարաւ – Արեւելք եւ կը տեսնէ միայն երազող, քնացող, դրեթէ անկեն – դան ժողովուրդները, երկիրները եւ քա – ղաքները:

(Հեղինակը, Կոլարց, այստեղ կը դնէ Լերմոնտովի բանաստեղծութենէն չորս տուները, որոնք նուիրուած են «Քնացող» Իրանի, ամայացած Թուրքիոյ, «արեւա – կէզ» Եղիպտոսի ու իր զարեր առաջ մե – ռած անցեալը երազող Պետուիններու երկ – րին):

Այս ամէնը տեսնելէ վերջ՝ Կազբէկ կը բացագանչէ վստահաբար.— « Ոչ, ծեր խարխլած Արեւելքը պիտի չկրնայ նուա – ճել զիս»: Ապա՝ Կազբէկ կը դառնայ դէպ ի հիւսիս եւ կը տեսնէ համառաւած բա – նակ մը, յորձանք մը որ կը թաւալի դէպ ի Կովկաս: Ձնչուած այս ահարկու տեսա – րանէն՝ Կազբէկ այլեւս չի խօսիր:

Լերմոնտով չըսաւ իր բանաստեղծու – թեան մէջ թէ այնուհետեւ ինչ պատահե – ցաւ, բայց եղրակացութիւնը աչքի առջեւ է: Բանակը — ռուսական բանակը — չզոհացած նուաճուած Կազբէկի ու իր « ընկեր – լեռներու» տիրապետումով, ինչու – վար Կովկասեան սարերէն: Կովկասեան լեռնապարի միւս կողմն անցնելէ առք բա – նակին համար կարելի պիտի ըլլար թա – փանցել Արեւելքի «քնացող աշխարհը» հասնիլ Թեհրան, Պետուիններ, Երու – սաղէմ եւ Թերեւս, օր մը, նոյնիսկ Նէ – զոսք: Քանի միւս պետութիւնները կը պահպանէին Արեւելեան ժողովուրդներու քունը՝ Ռուսիա սահմանափակ չափով օգտագործեց մեծ կարելիութիւնները, զոր Անդրկովկասեան կամուրջը կրնար ընծայած ըլլալ:

Մեր օրերու Բազուի քարիւղի հորերէն դէպի Արեւելք երբ նայինք՝ պիտի տես – նենք տարբեր պատկեր մը անկէ զոր Լեր – մոնտով կը տեսնէր 1841ին.— կարզա – պահ, զօրաւոր եւ չըջահայեաց Թուրքիա մը, աւելի անդին նոր Իսրայէլ մը, ար – դիական Արեւմտեան պետութիւն մը Մի – ջին Արեւելքի մէջ, եւ ամենանոր հիմնար – կութիւնները բրիտանական ու ամերիկ – եան քարիւղի ընկերութեանց: Սակայն, ասիկա պատկերին մէկ կողմն է միայն, որովհետեւ Միջին Արեւելքի տեսարանին վրայ ամէնէն յատկանչական երեւոյթը տակաւին դոյութիւնն է յեսամնաց եր – կիրներու որոնք չատ տկար են համեմա – տած Ռուսիոյ զօրութեան, եւ եթէ Ռու – սիա ուզէ չահագործել այս տարբերու – թիւնը իր տրամադրութեան տակ, պիտի ունենայ զէնքեր որոնք բոլորովին տար – բեր են անոնցմէ որոնցմով նուաճեց Կով – կասը:

Սովետ Անդրկովկասի տնտեսական ու – ժը, Միջին Արեւելքի անասոյդ ընկերա – յին եւ չլուծուած ազգային հարցերը եւ Միջին Արեւելքի պետութեանց չատերուն տկարութիւնը — այս ամէնը պիտի նը – պաստեն Ռուսիոյ, եթէ ուզէ չարժել իր սահմաններէն դէպի հարաւ, լայնցնել Ան – դրկովկասեան կամուրջը: Այս քաղաքա – կան ու ռազմավիճակային գործօնութեան մէջ Անդրկովկասեան երեք խորհրդային հանրապետութիւններէն իւրաքանչիւրը յատակօրէն գծուած որոշ գործեր ունի կա – տարելու, եւ անոնցմէ ամէն մէկին կը տնտեսէ մեծ ուժ այդ գործերը ստանձնել կարենալու համար:

Պայթուցիկ ուժը, ներկայ Սովետ Ան – դրկովկասի չուրջ կեդրոնացող որեւէ կա – րելի քաղաքա – ռազմավիճակային գործո – ղութեան մէջ, կրնայ ճշդիւ չափուիլ մի – այն երբ հաշուի առնուինկովկասի Ստա – լինին անձը եւ անոր մասնաւոր հետաքր – քրութիւնը հանդէպ երեք Անդրկովկաս – եան Սովետ Հանրապետութեանց: Ոչ մի – այն Ստալին ծնած է Անդրկովկասի մէջ, ոչ միայն ան սկսաւ իր քաղաքական ա – պագրէզը այնտեղ, այլ նաեւ չատ աւելի մօտէն ծանօթ է Անդրկովկասեան երեք ազգութեանց հարցերուն քան Մ. Միու – թեան ուրիշ մէկ այլ ոչ – ռուս ժողովուր – դի հարցերուն: Իր անձնական լայն փոր – ձառութեամբ Ստալին աւելի վստահ ձեռ – քով մը կրնայ առաջնորդել Անդրկովկաս – եան կոմունիստներու գործերը՝ քան հա – մամիութենական կոմունիստական կու – սակցութեան ուրիշ ենթահատուածի պար – ծերը: Որ եւ է վայրկ աւելի Անդրկովկա – սի մէջ Ստալին գիտէ թէ որքան հեռու երթալու է դրացի չրջաններու վերաբեր – եալ խնդիրներու մէջ, ինչ պատճառաբա – նութիւններ գործածելու է, ծածկելու իր ծրագիրները, ուր կանգ առնելու է եւ երբ նահանջելու է: Ստալին գրաւեց Լե – նինի ուշադրութիւնը առաջին անգամ իր – րեւ մասնագէտ մը ազգային հարցերու, աւելի ճիշդը՝ իբր մասնագէտ մը կով – կասի ազգութեանց հարցերուն, եւ այն – պէս կը թուի թէ յետագային Ստալին պարզապէս ամբողջ Ռուսիոյ եւ Եւրոպա – յի վրայ տարածեց իր փորձառութիւնը, զոր ձեռք բերած էր Անդրկովկասի Ազգու – թեանց եւ փոքրամասնութեանց վերաբեր – եալ հարցերու մարզերուն մէջ (*):

Ի հարկէ, ազգային ձգտումներու իս – կական ինքնարեր պոռթկումներ կրնային երեւան գալ Անդրկովկասի մէջ քաղաքա – կան ոեւէ վարչաձեւի ներքեւ եւ անոնք միայն «սովետական յօրինուածք» չեն: Սակայն եւ այնպէս, այդ ձգտումները պիտի չթոյլատրուէին, եթէ ստացած չըլլային Կրեմլինի հաւանութիւնը: Իրո – ղութիւնն այն է, որ Կրեմլին ոչ միայն օրհնած է վրացական, հայկական եւ ա – ղրբէյճանեան ձգտումներու պայքարը, այլեւ կը վարէ զանոնք, որպէսզի տեղա – կան Անդրկովկասեան ազգայնականու – թիւնը դուրս չելլէ իր հակակշռէն (**):

Կրեմլին գիտէ թէ հայկական, վրացա – կան, ու ադրբէյճանեան ազգային պա – հանջները պայթուցիկ են եւ պէտք է որ ձեռնուին մեծ զգուշութեամբ եթէ ճիշդ բաները պէտք է տեղի ունենան ճիշդ ժա – մանակին: Գործողութեան ժամանակը չի կրնար ձգուիլ երեւանի, Թիֆլիսի եւ Բա – զուի տեղական կառավարիչներուն ձեռք, այլ պէտք է վճռուի լոյսովը աւելի բարձր նկատումներու, որոնք բացարձակապէս կը պատկանին Մոսկուայի կեդրոնական կառավարութեան:

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

(*) Այս հատուածը, գրուած ըլլալով Ստալինի մահէն քանի մը ամիս առաջ, կորսնցուցած է իր նշանակութիւնը, բայց մեծ պահեցիկ զայն չուրելու զե – րութեան ամբողջական կառուցուածքը:

(**) Ամէնէն պարզամիտին իսկ այս բանը յայտնի դարձաւ վերջերս, երբ Պ. Մոլոտով յայտարարեց թէ Վրաստանի եւ Հայաստանի կառավարութիւնները կը հրաժարին իրենց հողային պահանջներէն՝ Թուրքիայէն: Իրողութիւնն այն է որ պա – հանջները տարիներ առաջ հրապարակ նետուեցան Մոսկուայի կողմէ եւ լռեց – ան նոյն Մոսկուայի կողմէ միշտ յանուն Հայերու եւ Վրացիներու, բայց միշտ ալ այն «բարձր նկատումներով, որոնք բա – ցարձակապէս կը պատկանին Մոսկուայի կեդրոնական կառավարութեան»: Եւ կան մարդիկ — նոյնիսկ չակնկալուած գծերու վրայ — որոնք կը նստին եւ ժա – մերով կը փաստարկեն ազգասիրաբար թէ գոյութիւն ունի հայկական պետութիւն եւ հայկական շահերը ներկայացնելու ի – րաւունք ունեցող հայկական կառավա – րութիւն: Ա. Կ.

ԱՄՈՒՍԻՆԸ.— Տես որքան ձուկ բռնե – ցի:

ԿԻՆԸ.— Սուտ ես, զրացուհին տեսեր է ձկնավաճառին քով մտնելդ:

ԱՄՈՒՍԻՆԸ.— Ձկնավաճառին քով մը – տայ՝ պարզապէս աւելորդը իրեն ծախե – լու համար ...

Այն տեսն, կատաղութենէն խելագած, զոռաց.

— Ահ, հոգ էիր, ագռոռ, ու չէիր պատասխաներ բնաւ:

Եւ բարձրացնելով նաւապի իր կարշնեղ բազուկին մէջ սեղմած աթոռը՝ իջեցուց զայն կնոջ, զայրագնաց կատաղութեամբ մը: Անկողնին մէջէն ճիչ մը պոռթկաց, խելագեղ ու սրտակեղեք ազազակ մը: Այն տեսն ան չարունակեց զարնել, ինչպէս կալորային մէջ կամնող մը: Քիչ եաք, այլեւս ոչինչ կը չարժէր: Աթոռը կը թը – ռէր կատր կատր եղած, բայց դեռ անոր մէկ ոտքը կը մնար իր ափին մէջ, ու ան կ'իջնէր չարունակ, հեւալով:

Ցետոյ յանկարծ կանգ առաւ, ու հար – ցուց.

— Պիտի ըսես թէ ո՞վ էր, այդ ժամուն: Մելինա չէր պատասխաներ:

Այն տեսն յոգնութենէ խորտակուած իր կատաղութենէն ամբանացած, նստե – ցաւ կրկին գետինը, տարածուեցաւ ու քնացաւ:

Արեւածագին, դրացի մը, տեսնելով բաց դուռը, ներս մտաւ: Նշմարեց ժերե – մին որ կը խոկար գետնին վրայ, եւ ա – թոռի կտորներ, հոս հոն, ու անկողնին մէջ խածիք մը միսի ու արիւնի:

ԿԻ ՏԸ ՄՕՓԱՍԱՆ

Թարգմ. Վ. Գ.

ՆՈՐ ՃԱԿԱՏ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

(ԹՈՒՐՔԻԱ – ՓԱՔԻՍՏԱՆ – ԻՐԱՔ)

●

Փաքիստանի ղէնք տալու համար նա – խագահ Այզընհաուըրի որոշումը, որ ձեւ ու մարմին առաւ մէկ տարի առաջ, կը բխէր երկու պատճառներէ.— 1. Պաշտ – պանել Ռուսիոյ հարաւային չըջանի սահ – մանադրութիւնը, որ կ'ներկայէր դէպի Թուր – քիոյ արեւելքը.— 2. Ցոսքը Տըլըսի ճամբորդութիւնը, անցեալ Մայիսին, դէպ ի Միջին Արեւելք, Փաքիստան եւ Հնդ – կաստան, ուր այն եղրակացութեան եկաւ թէ անհաւանական են արաբ – Իսրայէլ դաշնակցութեան մը յոյսերը Արեւմուտ – քի հետ:

Այս երկու հիմնական որոշումներէն ծը – նաւ պինուորական օժանդակութիւն ըն – ծայելու քաղաքականութիւնը,— օգնել որեւէ երկրի որ կենսական է ռազմական տեսակէտով եւ որ տկար ըլլալով հան – դերձ տրամադիր էր օգնութիւն ստա – նալու եւ միանալու արեւմտեան երկիր – ներու հակահամայնավար պետութեանց:

Բացի Իսրայէլէն, Ցոսքը Տըլըսի հա – մաձայն, Փաքիստան միակ երկիրն էր, Մինչերկրականէն Պիրմանիա, որ կը փա – փաքէր օժանդակութիւն ստանալ: Ան ու – զեց հիւսիսային Ատլանտեանի դաշինքին մէջ առնել զայն:

Ուրեմն անհրաժեշտ նկատուեցաւ Մ. Նահանգներուն համար ուժ տալ Փաքիս – տանի եւ Թուրքիոյ, որպէսզի դաշինք մը կազմեն իրենք իրենց մէջեւ: Կը յուսար – ուի թէ Իրաքն ալ պիտի միանայ, մանա – ւանդ հիմա որ Ֆեյսալ թագաւորը Ֆա – րուքի այլեւեց, Նուրի Սայիտ փաչայի հետ:

Մինչ Թուրքեւփաքիստան դաշինքը զը – լուխ կ'ելլէր, զօր. Բիճուէյ հրաւիրեց անցեալ հոկտեմբերին Փաքիստանի հրա – մանատար՝ զօր. Էյուպ Խանը, իբրեւ հիւր Մ. Նահանգներու բանակին:

Զօր. Էյուպ Խան հոն մնաց քանի մը չա – բաթ եւ անպաշտօն խօսակցութիւն ունե – ցաւ Փաքիստանի պահանջած օժանդա – կութեան մասին:

Իսկ Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհ – րու բողոքեց ամբողջ ծրագրին դէմ, ա – ռարկելով թէ Փաքիստանի համար ամե – րիկեան օժանդակութիւնը կը նշանակէր « պատերազմի պատրաստուիլ» — հա – կառակորդին Հնդկաստանի դէմ — եւ թէ այդ ծրագրով աշխարհի լարուած վիճակը պի – տի ծանրանար:

Նկատի ունենալով որ Պ. Նեհրուի բո – ղոքը սուր հանդամանք կ'առնէր, փոխ – նախագահ՝ Րիչըրտ Նիքսըն Հնդկաստան եւ Փաքիստան այցելեց, անցեալ Դեկտեմ – բերին: Եւ այն եղրակացութեան եկաւ թէ Պ. Նեհրուի առարկութիւնները պէտք չէ որ «վեթօ» պարտադրէին Մ. Նահանգնե – րու քաղաքականութեան եւ արդիլէին Փաքիստանի պատրաստակամութիւնը, զործակցելու Ուշինկթընի հետ:

Փետրուար 19ին Թուրքիա եւ Փաքիս – տան ստորագրեցին դաշնագիրը: Երեք օր եաք, Փաքիստան պաշտօնապէս պահան – ջեց ամերիկեան օժանդակութիւնը: Իսկ ատկէ երեք օր եաքն ալ նախագահ Այզընհաուըր յայտարարեց թէ որոշած է ար – դամարել անհրաժեշտ օգնութիւնը: Յաջորդ քայլը պիտի ըլլայ պաշտօնական ստորագրութիւնը Մ. Նահանգներու եւ Փաքիստանի փոխադարձ օգնութեանդաշ – նագրին:

Գալիք չարաթներու ընթացքին Մ. Նա – հանգներու ազգ. պաշտպանութեան նա – խարարութիւնը մասնաւոր առաքելութիւն մը պիտի ղրկէ Քարաչի, օգնութեան ծր – ագրին վերջնական մանրամասնութիւն – ները կարգադրելու համար, թէ՝ որքան պիտի ըլլայ առաջին առաքումը —25էն 50 միլիոն տոլար — այս տարուան համար եւ թէ ինչպէս պէտք է գործածուի:

Փաքիստանի օգնութեան Ամերիկայի դլխաւոր նպատակը այն է որ Փաքիստան-Թուրքիա դաշնակցութեամբ Իրաքը, Ի – րանը եւ հաւանօրէն Միջին – Արեւելքի միւս պետութիւններն ալ կրնան միանալ, կազմելով լայն դինակցութիւն մը Ռու – սիոյ հարաւային սահմանին վրայ, պաշտ – պանելով հարուստ քարիւղի դաշտերը ինչպէս եւ Սուէզի Ջրանցքը:

ԳԻՆՈՎԸ

★

(Գ. եւ վերջին մաս)

Վախէն զարհուրած, բնաւ չչարժեցաւ, խուճապահար, զահանդանքի մը մէջ դեւի եւ ուրուականներու, ու խաւարին խորհր – դաւորբոլոր բաներուն, կը սպասէր երկար ատեն առանց չարժում մը ընել համար – ձակելու: Բայց երբ տեսաւ որ այլեւս ոչ մէկ բան չի չարժիր, քիչ մը միտքը վե – րան եկաւ, գինովի խառնաչփոթ միտքը:

Ու նստեցաւ, կամացուկ մը: Երկար ա – տեն սպասեց, ու վերջապէս սիրտ առ – նելով ձայնեց:

— Մելինա:

Կինը պատասխան չտուաւ:

Այն տեսն, յանկարծ կասկած մը անցաւ իր մթագնած ուղեղէն, անորոշ տարա – կուսանք մը, տարտամ երկրայանք մը: Ալ չէր չարժեր. կը կենար հոն, նստած գետինը, մութին մէջ, ընելիքին մասին խորհելով, կառչելով անլրիւ խորհրդա – ծութիւններու եւ գայթելով իր ոտքերուն պէս:

Կրկին հարցուց.

— Ըսէ ինձ ո՞վ էր, Մելանի: Ըսէ ո՞վ էր: Բան չեմ ըներ քեզի:

Կը սպասէր: Մութին մէջ ոչ մէկ ձայն չելաւ: Հիմա, բոլորովին բարձրաձայն կը խօսէր.

— Գինով եմ, եւ սակայն, բոլորվին գինով: Ան գինովցուց զիս այսպէս, որ – պէսզի բնաւ տուն չգամ:

Ու կ'աւելցնէր.

— Ըսէ ինձ ո՞վ էր, Մելանի, թէ ոչ չա – րիք մը կը հասցնեմ քեզ:

Կրկին սպասելէ եաք, կը չարունակէր, գինովի դանդաղ ու յամառ տրամաբա – նութեամբ մը:

— Ան էր որ զիս վար դրաւ, ծոյլ փո – մկլին մօտ, եւ ուրիշ գիշերներն ալ ամ – բողջ, որպէսզի ես տուն չգառնամ բնաւ: Դաւադրութիւն մըն է եղածը, հոտած չա – դիղ:

Դանդաղօրէն կանգնեցաւ ոտքերուն վը – րայ: Մուլ յաւսում մը, խմիչքի խմորու – մին խառնուած պատեց ամբողջ մարմի – նը:

— Ըսէ, կրկնեց, ինչ որ անցաւ դար – ձաւ, Մելանի, թէ ոչ կը ծեծեմ քեզ. կ'ապդարարեմ ահա:

Հիմա ոտքի վրայ, ահաւոր բարկու – թեամբ մը դողդողուն, ալքոլը կարծես կը բռնկէր իր երակներուն մէջ: Քայլ մը ա – ռաւ, բախեցաւ աթոռի մը, սեղմեց զայն ձեռքին մէջ, ու յառաջացաւ նորէն, հան – դիպեցաւ մահճակալին, չօշափեց ու զգաց անոր մէջ տաք մարմինը կնոջ:

ԿԱՐԴԱՑԷ'Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ'Ք «ՃԱՌԱԶ»Ը

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

★

ՄԻԼԱՆՕ, (Յառաջ).— *Մարտ 6ին, ժամը 22ին մինչեւ առաւօտեան ժամը 8, Հայկ. Տան մէջ, Բարեկենդանի առիթով տեղի ունեցաւ Իտալիոյ Հայ Մշակութային Միութեան կողմէ կազմակերպուած ճաշ-պարահանդէսը: Հասոյթը՝ ի նպաստ Հայկ. Տան, որուն զոյգ սրահները զե-ղեցկօրէն զարդարուած էին նկարիչ Լեւոն Ադնաւորեանի կողմէ:*

Երիտասարդ Հայուհիներու եւ հայորդիներու խումբ մը հագած էր ազգային տարազ, հանդիսութեան չնորհելով մասնաւոր հմայք մը: Երգիչ Էմանուէլ Փափազեան, նուրբ արուեստով, երգեց ազգային եւ ժողովրդական երգեր: Անոր յաջորդեց տիկին Քաթրին Պերիօ-Պէրպէրեան, որ, իր կարգին, հանդիսական-ները յուզեց ժողովրդական երգերու անթերի երգեցողութեամբ:

Տիկինը, հագած ազգային աքանչելի տարազ մը՝ մեւեզնայ առեն պարեց, ջերմագոչ ծափահարութեամբ: Վարդան Պապայեան, իր պատրաստած միալար դոր-ձիքին վրայ, նուագեց Սայեմի Նովայի «Մի խ«աք ունեմ»ը, Կոմիտաս վարդապետի «Կռունկ»ն ու իտալական հանրածանօթ «Ո՛վ արեւս» երգը: Քիչ վերջ, իր տաղանդաւոր զաւակը՝ Միքայէլ ի յայտ եկաւ իրրեւ առաջնակարգ ճեմանդուհի մը:

Ճոխ էր նաեւ վիճակահանութեան բաժինը:

Հանդիսութեան ներկայ էին իտալացի, հունգարացի եւ ռումանացի բարեկամ ընտանիքներ: Մեծ հայրենասէր ուսուցչապետ Եորկայի դուստրը սիրալիր խօսակցութիւն ունեցաւ հանդիսականներուն հետ, յիշելով հայրը, անոր անկեղծ սէրն ու համակրանքը մեր ազգին, մշակոյթին եւ քաղաքական դատին հանդէպ:

Տիկինը, իրրեւ համակրանքի արտայայտութիւն, խոստացաւ Հայկ. Տան նուիրել իր իւղանկարչական դրուագ մը կը ներկայացնէ մեր ազգ. կեանքէն:

Ճաշ պարահանդէսը վերջացաւ մեծ դոհունակութիւն պատճառելով ամէնուն:

ՎԵՆԵՏԻԿ.— Վարդանանց եւ Ղեւոնդ-եանց հերոսամարտին հանդիսութիւնը արժանավայել կերպով ոգեկոչուեցաւ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանին մէջ Փետրուար 25ին: Նկատելի է, որ ա-նազգական ազգութիւնները կը վերապահանան այս նուիրական յարկին տակ: Այս ուղղութեամբ, վարժարանին տեսուչը, Հ. եղիա վրդ. Փէչիկեան, եւ իր ե-րիտասարդ եւ համակրելի ուսումնական-ը, Հ. Աւետիք վրդ. Թալաթինեան, կ'աշխատին հաւատքով եւ նուիրումով: Հանդիսութեան բանախօսեց Հ. Սահակ վրդ. Տէր-Մովսէսեան, պարզելով Վարդանանց եւ Ղեւոնդեանց դծած փառապանծ ուղին, յորդորելով հաւատարիմ մնալ այս տեսլականին եւ զուրգուրալ յաւիտենական արժէքներուն վրայ:

ՁԱՅՆ ՄԸ ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍԷՆ

★

ԱՄՄԱՆ.— Հայ ճամբորդէ մը կը բա-ղիմ հետեւեալ տեղեկութիւնները ափրիկեան Տրիպոլսոյ հայ գաղութի մասին (Լիբիա).—

90ական թուականներուն սկսած է կազմուիլ Տրիպոլիսի հայ գաղութը:

Օսմանեան կառավարութիւնը 95ին կարգ մը Հայեր աքսորած էր հոն:

Աքսորուած Հայերէն ոմանք հոն հաստատուած են, իրենց ընտանիքները եւս հոն փոխադրելով:

Ամուրիներ ընտանիք կազմած են, համակերպելով բախտին:

Մինչեւ երկրորդ աշխարհամարտը Տրիպոլսոյ Հայերուն համրանքը հասած է չուրջ յիսուն ընտանիք:

Պաղեստինի դէպքերէն ետք այս թիւը բարձրացած է 75 — 80ի (ընտանիք), սակայն այս յաւելումը արդիւնքը չէ միայն Պաղեստինէն գաղթողներուն. ուրիշ վայրերէ ալ հոն մեկնողներ եղած են գործի բերումով:

Լրատուն կ'ըսէ.— Մենք գաղութին հինները ենք: Ահիկ 15 — 16 տարի առաջ միայն անցորդ քահանայի մը երեսը տեսանք:

Ոչ եկեղեցի, ոչ դպրոց եւ ոչ ալ ազգային համախումբ կեանք գոյութիւն ունի: Գաղութին անդամները ընդհանրապէս արհեստաւորներ են: Կան պաշտօնեաներ ալ:

Դպրոցական տարիք ունեցողները օտար վարժարաններ կը յաճախեն, այնպէս որ ժամանակ մը եւք հայերէնը բոլորովին պիտի մոռնան:

Լուրը կարճ է, բայց ցաւալի:

Կը դիմենք մեր համրանքին վրայ: Ուրիշ ոչ մէկ հաղորդութիւն:

Լմնցաւ, կատարեցինք մեր պաշտօնն ու պարտականութիւնը:

Մեր եկեղեցականները ժամանակ իսկ չունին սեղան նստելու ժամ մը կերակուրի համար, ուր մնաց որ հետաւոր Տրիպոլիսէն հասած ճայնին ականջ տան:

Սիփւռքի մէջ քանի տրիպոլիսցիներ այսպէս երեսի վրայ կը ձգուին:

Իսկ մենք ազգասիրաբար կ'ողբանք ա-նոնց կորուստը ...

75 հայ ընտանիքներ տարիներով ըլլ-կուած կը մնան հայ եկեղեցիէ, հայ դպրոցէ, եւ բնական կերպով կը նուազի ա-նոնց համրանքը:

Ազգը չատ զբաղած է, ղլուխ քերելու ժամանակ չունի: Աստուածաբանութեան դաս տալու համար Լիբանանէն Եւրոպա եւ մինչեւ Էջմիածին երկար ճամբաներ կը կարեն եւ, ով հրաշք, քանի մը կրօնական դաստիարակութիւններով աստուածաբան վարդապետներ կը պատրաստեն: Մարդ-կութիւնը հիմա չի քալեր, կը վազէ:

Այս վազքով, հիւանդական ուժով մը Հայաստան 24 ժամէն մասնագէտ աստուածաբաններ կը պատրաստէ ...:

Նիւթէս չեղեցայ, ճիշդ է, բայց կարելի չէ լուսթեամբ անցնիլ այս բոլորին վրայէն: Երբ մեր ժողովուրդը պէտք ունի կազմակերպուելու, անդին մեր եկեղեցականները կը դանդաղեն, թէ չատ են «զբաղած» ու ժամանակ չունին հասնելու ամէն տեղ:

Տրիպոլիսէն եկած ճայնը թող զանգակի դեր կատարէ՝ թմրած խիղճերը արթնցնելու համար:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՏԱՐՕՆ – ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Սիրելի հայրենակիցներ, Ամերիկայի մեր Կ. վարչութիւնը որ սերտ յարաբերութեան մէջ է մեզի հետ միշտ հաւատարիմ իր կոչման՝ անդադար օգնութիւն կը հասցնէ աշխարհի չորս կողմերը ցրուած մեր հայրենակիցներուն, ըլլան կարօտեալ կամ ուսանող: Այդ օգնութեան չնորհիւ, միայն Ֆրանսայի չրջանը չորս ու-սանողներ հասցուցած է, իսկ յառաջիկայ տարեշրջանին երկու նորեր արձանագրուած են Սեւրի Մխիթարեան վարժարա-նին համար (մէկը Փարիզէն, մէւսը Տէ-սիւնէն):

Մինչ Ամերիկայի մեր հայրենակիցները կը չարունակեն իրենց առատաձեռն ու փրկարար աշխատանքը, Ֆրանսայի չրջա-նը պատերազմէն ետք տարի վերջն ալ կը չարունակէ յօրանջել:

Մարսիլիան նոր անուն մը հաստատած ըլլալով, Կ. վարչութիւնը չի ճանչնար զայն, իսկ Սէնթ Էթիէն, Սէն Շամօն, Տէսին, Վիէն, Լիոն, Լա Սիոթա անտարբերութեան ախտէն են վարակուած, մի-այն Փարիզն է որ քիչ – չատ կը չարժի եւ կը փորձէ խթան հանդիսանալ մէւսնե-րուն, փարատելու համար մշուշը:

Հայրենակիցներ, չատ համեստ է Ամերիկայի Կեդր. վարչութեան պահանջը: Ան դիտէ որ Ֆրանսահայութիւնը անտէ-սապէս ուժեղ չէ, բայց դիտէ նաեւ, որ դէթ բարոյապէս իրարու թեւ թիկունք հանդիսանալը անկարելի չէ: Ամէն Տու-րուբերանցի Հայու պարտականութիւնն է քիչ մը ձէթ կաթեցնել Մամիկոնեան տան աղօտած ճրագին որ մարելու դատա-պարտուած է առանց մեր հոգածութեան:

Կը խնդրենք ուրեմն Ֆր. չրջանի բոլոր մեր հայրենակիցներէն վերակազմել իրենց մասնաճիւղերը Տարօն – Տուրուբերան անունով, որպէսզի չրջանային ժողով դումարելով ընտրենք չրջանային վարչութիւն մը, կապ պահելու համար Կեդր. Վարչութեան հետ եւ կարգի դնելու մեր տան գործերը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Տ. Տ., Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի

Գրել Փարիզի մասնաճիւղին հետեւեալ հասցէով:

L. DONIGUIAN, 52 Rue G. Courbet
Bagneux (Seine)

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՆ երկու ռումանացի չարագործներ, որոնք պաշարուած էին չէնքի մը մէջ 200 ոստիկաններու կողմէ: Վերջին պահուն կրակի տուած էին իրենց կողոպտած չէնքը:

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

— Ոչ, այդպիսի բան մը եղած չէ ու պիտի չըլլայ: Թուրքերը այս տեսակ լուրեր կը տարածեն որ Հայերն ու Քիւրտերը իրարու թշնամի ընեն, մենք ինչո՞ւ կռտորենք ձեզ, չէ՞ որ ղրացի ենք իրարու, չէ՞ որ ազգակից ենք, նոյն արիւնն ու նկարագիրը, սովորոյթ ու բնաւորութիւն, նոյն կենցաղը, վարքն ու բարքն ունինք, երկու եղբայրներու զաւակներ ենք, միայն թէ մենք քրիստոնեայ ենք, իսկ դուք՝ իսլամ: Հայուն ու Քիւրտին իրարու հետ հաշտ ապրիլը Թուրքին գործին չի գար, Սլօ, դուն պատմութիւն դիտես:

— Այո, բաւական մը:

— Թուրքերը մեզի երկրացի չեն, Կեդր. Ասիայէն եկա ծեն, իսկ մենք ու Քիւրտերը նոյն հայրենիքի հարազատներն ենք, Թուրքերը գալէն առաջ, ե՞րբ Հայերը՝ Քիւրտերը, կամ՝ Քիւրտերը Հայերը չարած են, մանաւանդ դէպքերը պատմարժէք չունին, Սլօ, նորէն կ'ըսեմ, մեզ իրարու դէմ հանողը անիրաւ Թուրքն է, միայն ու միայն Թուրքը: Մենք լաւ ճանչցած ենք Թուրքը, պիտի գայ օրը՝ երբ Քիւրտն ալ պիտի ճանչնայ զայն, պիտի մտնայ Հայուն, եւ անոր հետ՝ պիտի կռուի հասարակաց թշնամիին դէմ:

— Առաւած քնէ, Ռէս Սանօ, ես՝ ծրագիր մը ունէի, բայց կը լքեմ այդ ծրագիրը, որովհետեւ դուն պիտ համոզեցիր, դուն պիտ լեցուցիր քրտնոտ եղբայրակցութեան սիրովը, պէտք է վերադառնամ հայրենի պիւզո, պարապիմ հողամշակութեամբ եւ սպասեմ երջանիկ օրերու:

— Ի՞նչ ծրագիր ունէիր, Սլօ:

— Ես Երզնկա գացի, հօրեղբայրս արդէն հոն էր, դիս ալ կանչեց: Նախապէս կանչելու չարժառիթը չէի գիտեր, բայց հասնելուս պէս՝ ամէն ինչ պարզուեցաւ ինծի: Հօրեղբայրս Համիտիէ հնձելազօրքի հրամանատարներէն մէկն է:

— Գիտեմ:

— Հօրեղբայրս երզնկայի փաշային դիմած էր եւ խնդրած որ ինծի պաշտօն մը տան: Առը վրայ՝ փաշան ուզած էր դիս տեսնել: Միասին ներկայացանք, կ'երեւայ թէ հաւնեցաւ ինծի, յաջորդ օրը Պաչքալէի կառավարչին եւ հրամանատարին ուղղուած երկու յանձնարարականներ առաւ ինծի, որ՝ պարսկական սահմանագլուխին վրայ հսկող, նոր կազմուելիք Համիտիէ գունդին հրամանատարը կարգեն դիս: Հիմա որ հաւատացի երկու ազգերու եղբայրութեան ու միութեան, այլ եւս չեմ ուզեր Պաչքալէ երթալ:

— Ոչ, դաւակս, Սլօ, սխալ կ'ընես, դնա Պաչքալէ, դործիդ գլուխը, երթալդ Հայաստան, եւ անոր հետ՝ պիտի կռուի հասարակաց թշնամիին դէմ:

— Առաւած քնէ, Ռէս Սանօ, ես՝ ծրագիր մը ունէի, բայց կը լքեմ այդ ծրագիրը, որովհետեւ դուն պիտ համոզեցիր, դուն պիտ լեցուցիր քրտնոտ եղբայրակցութեան սիրովը, պէտք է վերադառնամ հայրենի պիւզո, պարապիմ հողամշակութեամբ եւ սպասեմ երջանիկ օրերու:

— Ի՞նչ ծրագիր ունէիր, Սլօ:

— Ես Երզնկա գացի, հօրեղբայրս արդէն հոն էր, դիս ալ կանչեց: Նախապէս կանչելու չարժառիթը չէի գիտեր, բայց հասնելուս պէս՝ ամէն ինչ պարզուեցաւ ինծի: Հօրեղբայրս Համիտիէ հնձելազօրքի հրամանատարներէն մէկն է:

— Գիտեմ:

— Հօրեղբայրս երզնկայի փաշային դիմած էր եւ խնդրած որ ինծի պաշտօն մը տան: Առը վրայ՝ փաշան ուզած էր դիս տեսնել: Միասին ներկայացանք, կ'երեւայ թէ հաւնեցաւ ինծի, յաջորդ օրը Պաչքալէի կառավարչին եւ հրամանատարին ուղղուած երկու յանձնարարականներ առաւ ինծի, որ՝ պարսկական սահմանագլուխին վրայ հսկող, նոր կազմուելիք Համիտիէ գունդին հրամանատարը կարգեն դիս: Հիմա որ հաւատացի երկու ազգերու եղբայրութեան ու միութեան, այլ եւս չեմ ուզեր Պաչքալէ երթալ:

— Ոչ, դաւակս, Սլօ, սխալ կ'ընես, դնա Պաչքալէ, դործիդ գլուխը, երթալդ աղէկ է Հայերուս համար: Եթէ դուն չերթաս, ուրիշ մը պիտի նշանակեն տեղդ, այն առեն մեր մուխը պիտի մարի..., դնա, տղաս, Պաչքալէ դնա, որ օգտակար ըլլաս մեզի:

— Ինչո՞վ կրնամ օգտակար ըլլալ, Ռէս Սանօ:

— Այ, այսպէս, Սլօ, ես կ'իմացնեմ Վանի կեդրոնական Կոմիտէին, որ տղաս Սլօն, հրամանատար նշանակուած է պարսկական սահմանագլուխի վրայ հսկող Համիտիէի գունդին, անոնք քեզի կուտան քրտնոտ ծառայ մը, յետոյ՝ կը դրեն Պարսկաստանի մեր կոմիտէներուն, որ ուէ պինասար խումբ և կամ սուրհանդակ տաճկական սահմանագլուխ մտնելէ առաջ՝ իմացնեն քեզի օրն ու ժամը. դուն ալ անփոյթ կը դանուիս, թոյլ կը բռնես հսկողութեան գործը, որով հայ յեղափոխականը անվնաս եւ դիւրութեամբ կրնայ ներս մտնել, կամ՝ դուրս ելլել: Ախ, տղաս, դնա Պաչքալէ, գործիդ գլուխը:

Սլօն պահ մը մտածեց, ինքնամփոփուեցաւ, ապա՝ յարեց.

— Լաւ, երթամ հայրիկ, դուն կարգադրէ պէտք եղածը եւ ինծի իմացուր:

Այն դիշեր Ռէս Սանօն եւ Սլօն չատ երկար խօսեցան: Այդեստանի պարտէզնեբու մէջ վարդեր կը բուրէին եւ փողոցնեբէն կէկէլալով սահող առուակներու մըր-մունջը կը խառնուէր բարեհնեբու ամպո-ցին:

Առաւ: Արեւը բարձրացեր էր վարա-դէն, անցեր էր Զուէրիկ Սաղբւբէն, ու իր հրեղէն սփաւառակը կախեր էր Ուրբաթ առուի վրայ:

Այդեստանի դեղագանդուր հովիտներին մէջ կը ցրցքնուի արեւի ոսկեփոշին, կը կաթկթի Թօփրաք Քալէի աւերակներուն վրայ, կը ծածկէ Նորաւանկները, այգի-ներու եւ պարտէզներու մէջէն կը հոսի:

Տիկին Գիւլնարի տան պարտէզի ծառե-րը արթնցած են, կը խօսին սարեհներու հետ: Նշենի մը բացեր է ծաղիկները, ծե-րացած ու պատկառելի կաթողիկոսի մը կը նմանի:

Տիգրան ու Սլօն, վարդենիներու չուքին տակ նստած կը խօսակցին:

— Սլօ, լաւ որ եկաք, ես ծրագիր մը ունիմ, անոր գործադրութեան համար ձեր օժանդակութեան պէտք ունիմ, հայ-րըս ալ հոս է, տարիք յարմար է:

— Ի՞նչ է այդ ծրագիրը, խօսէ որպէս զի աշխատիմ եւ օգտակար ըլլամ, նախ ժամը տեսնենք, յետոյ խաչը հանենք:

— Սլօ, այս կէսօրէն վերջ՝ կեդրոնա-կան վարժարանը իր սրահին մէջ ամա-վերջի հանդէս մը պիտի տայ, մեր դասա-բանը պիտի վկայուի, այսինքն՝ պիտի առանձայ վկայականը: Գիտեմ որ հայրս իմ վկայականս առնելէս վերջ՝ դիս պիտի պիտի տանի:

(Շար.) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

կարճ է : Շիտակն ըսելով ես պատասխան չունիմ անոնց որ կ'ըսեն թէ կը գտնուինք բոնի դործի մը առջեւ : Ես կը յայտարա – րեմ որ չեմ կրնար խոնարհիլ : Ես Ամերի – կացիներուն վաղեմի բարեկամն եմ · բայց կ'ըսեմ անոնց :— Կրնաք ինձմէ պահանջել ամէն ինչ որ կ'ուզէք բայց այն բանէն զոր Թոյլ չի տար Ջրանասիլի խղճմտանքս : Կան նախապայմաններ մերացեալ բանակի ծրագրին վաւերացման համար : Նախ կայ Սարի խնդիրը : Ի՞նչ ըսին իրարու Պ · Ա – ընտուրը եւ Պ · Պիսօ : Չեմ դիտեր , ըն – տանեկան դաղտնիք է , կառավարութեան մէկ դաղտնիքը : Արդ , ես կ'ըսեմ թէ այս պարագային ընտանիքը մենք ենք :

Գալով Մ · Բրիտանիոյ , ան չուզեր ապ – դուենել վեր իշխանութիւն մը : Չեմ հա – մարձակիր ըսել թէ կը նախանձիմ Անդ – լիացիներուն , բայց գոնէ կ'ըսեմ թէ հասկնալի է իրենց դիրքը : Անոնք մեզի կ'ըսեն կարճ խօսքով :— Երբ կառախումբ նստիք , մենք ալ հոն պիտի ըլլանք , քա – րափին վրայ , ծաղիկներ նուիրելու հա – մար ձեզի : Գալով կառախումբ նստե – լուն . . .

Ինչ որ ճիշդ է Անգլիացիներուն համար , ճիշդ է նաեւ մեզի համար , մանաւանդ երբ մեր թեւերուն վրայ ունինք Հնդկա – չինի ահռելի պատերազմը զոր լաւ չենք դիտեր թէ ինչո՞ւ կը մղենք : Հաւատարիմ եղէք անցեալ տարի արուած որոշման եւ մի կարծէք թէ միացեալ բանակի ծրա – դրին արագ քննութիւնը պիտի փարատէ անոր պարունակած վտանգները : Գալով ինծի , ահա կ'ըսեմ ,— ինչ որ կ'առաջար – կեն ձեզի ընել , անխոհեմութիւն է , ծանր , սոսկալի անխոհեմութիւն մը» :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՔԻ կառավարութիւնը մերժեց որ Արաբական Դաշնակցութեան Խորհուրդը ժողով դումարէ Պաղտատի մէջ : Կը կար – ծուի թէ այս մերժումը ծանր հետեւանք – ներ պիտի ունենայ նոյն կազմակերպու – թեան համար որ լուրջ տագնապի մը մատնուած է վերջերս : Գահերէն իրաք – եան դեսպանը հաղորդելով իր կառավա – րութեան տեսակէտը , թելադրած է ժողո – վը դումարել եղիպտոսի մէջ : Այս վեր – ջինը հաւանած է , բայց Գահերէն թեր – թերը բուռն պայքար մը կը մղեն իրաքի կառավարութեան դէմ , վիճել տալով թէ ան Մարտ 31ին պիտի դրաւի Թուրքիոյ – փաքիստանեան դաշինքին միանալու հար – ցով : (Միւս արաբական երկիրները հա – մաձայն չեն որ Իրաք միանայ այդ դա – շինքին) :

ԲՈՒՌՆ ՅՈՑՑԵՐ տեղի ունեցան Թու – նուզի մէջ , կառավարական պաշտօնատան առջեւ : Երկու հոգի սպաննուեցան : Վիրա – տորներուն մէջ կան երկու ոստիկաններ :

ՈՍԿԻԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ աւելցած ըլլա – լով , Նախկինը 2660 ֆրանքի կը ծախ – ուէր առջի օր , այսինքն 50 ֆր · պակաս ' ուրբաթ օրուան դինէն : Զուից · ոսկին ալ իջած էր 2580ի : Զոյլ ոսկին կ'արժէր 419 հազար ֆրանք :

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՑԻՆ ՓԱԽՉԵԼՈՎ անօթի – ծարաւ Աւստրիա հասան վեց այրեր , երեք կիներ եւ հինդ տարեկան մանուկ մը : Ճամբորդութիւնը տեւած էր եօթը օր : Եօթանասուն քիլոմեթր քալեր էին դիւրե – րանց , դէն ի ձեռին : Այրերը շալկեր էին կիները եւ տղան որուն ոտքերը տառած էին : Անտառի մը մէջ երկու ոստիկաններ կրած բացած , բայց սպաննուած էին , փոխադարձաբար արձակուած դնդակնե – րէն :

ՃԱՓՈՆԻ վարչապետը , Եոշիտա , որ մօտերս ճամբորդութիւն մը պիտի կատա – րէ , արեւմտեան Գերմանիա հրաւիրուե – ցաւ պաշտօնապէս :

ՑԱՌԱՋԴԻՄԱԿԱՆ կուսակցութիւն մը կազմուեցաւ Զուիցերիոյ մէջ , բարեկա – մական յարաբերութիւններ մշակելու հա – մար Խ · Միութեան եւ արբանեակ երկիր – ներու հետ :

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր կառավարութիւնը որո – շեց անփոփոխ պահել արտաքին քաղաքա – կանութիւնը , մինչ չէզոք դիրք մը բռնե – լով արեւմտեան պետութիւններ հանդէպ : Միեւնոյն ատեն աւելի սերտ յարաբերու – թիւններ պիտի հաստատէ Լիբանանի եւ Իրաքի հետ : Գալով ներքին քաղաքակա – նութեան , կարգ մը բարենորոգումներ կը նախատեսուին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ապրիլ 19ի (Զատիկի երկուշաբթին) ժա – մը 15ին Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ՝

« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »

Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերիրատարակման տասնե – րորդ շրջանը :

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթաց – քին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները* : Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը : Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւ – ները *մանտա – էջքերով* , անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ :

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Հ · Ց · Դ · Պէլվիլի «Ռոսոտոմ» խումբի տարեկան ընկերահամակրական խնջոյքը՝ այս կիրակի , ժամը 15·30էն 23·30 Լաֆէս Տէփառնոյի սրահին մէջ :32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա : Մէթրօ Փօրթ եւ Մէրի տէ Լիլա :

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ – ցին Գարեգին (թառ) եւ ընկեր Բենօ (դափ) :

Առատ պուֆէ ժողովրդական դիներով : Մուտքը ազատ է :

Գարնանամուտի զուարթ եւ համերի օր մը պիտի անցընէք մասնակցելով «Ռոս – ոտոմ»ի այս աւանդական խնջոյքին :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Անկէնի մասնա – ճիւղին Ա.Յ.Մ կիրակի , ժամը 16էն կէս գի – շեր ,

SALLE DES FETES D'ENGHIEN
30, Rue de Libération

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ Տ · ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Երգ՝ Օր · Մ · Կաւվարենց : Ճաշի նը – ւագախումբ եւ

VLADIMIR ZOPOLSKY

Նշանաւոր պալալայքայի խումբը :

ՊԻՒՖԷ :

Կառ ափ Նոռէն կառախումբ ժամը 15 եւ 16·16ին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

PREUVES

Revue Mensuelle Littéraire et Politique

Թիւ 37 (1954 Մարտ)

Բազմաթիւ չահեկան յօդուածներով եւ քրոնիկներով :

23, Rue de Pépinière, Paris (8e)

Ֆր · ԿԱՊ · ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Իթալիւի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆ · Կ · Խաչի Օրը Մարտ 21ին , կիրակի ժամը 15– ին , 32 ռիւ Տանթօն , Բրէմիլիի Պիսէթր :

Կը ներկայացուի՝ Գրիգոր Վահանի՝

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Թատերական բացառիկ ներկայացում Ս · Մուրատեան վարժարանի աշակերտ – ներու կողմէ , նախաձեռնութեամբ նախ – կին Սաներու Միութեան մասնաճիւղին :

ԱՊՐԻԼ 25ԻՆ

Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԻՆ
(Տիկնանց Միութիւն)

Կը կազմակերպէ իր ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՆ – ԿԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԸՐԸ :

Հինդշաբթի , 25 Մարտ , ժամը 16էն 21 , Մէզօն տէ Սաթիրօ , 8 , ռիւ ժան Կուժօն

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ .— ՌՈՒԲԼԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ , 7 հատոր : Գին 6000 ֆրանք :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն · Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս · Վրացեան) , գին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ , (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անառէ Մարսէլ , ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով) : Գին 1000 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

Ա · ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ · Ց · Դ · ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ «Ահարոն – եան խումբը կազմակերպած է յիշատակի մօն մը Ապրիլ 25ին , Սալ տ'Իէնա : Շարժանկար եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ · Կ · ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս , Պէրիէ Միյէ չքեղ սրահներուն մէջ , 31 , Փլաս Պէլլէուր : Լիոն :

Օր · Ս · ՏԷՐ ԿՈՄՍԵԱՆ Լիոնի քոն – ակվալթուարէն (երգ) :

Համեղ անակնկալներ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան ընդհ · ժողովը այս ուրբաթ ժա – մը 20·30ին Ռէժանի վերնայարկը :

Օրակարգ՝ Ա) Բարոյական եւ նիւթա – կան հաշուետուութիւն : Բ) Զանազան ա – ռաջարկներ : Գ) Նոր վարչութեան ընտ – րութիւն :

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ ըլլալ ճիշդ ժամուն :

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Ի ՆՊԱՍՏ «ՀԱՑԱՍՏԱՆ»Ի

Սկիզբ Էթիէնի Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի «Բարդէն Սիւնի» խումբը կազմակերպած է պարահանդէս մը ի նպաստ ՆորՍերուն – դի «ՀԱՑԱՍՏԱՆ» ամսաթերթին , Ռէֆոի չքեղ սրահներուն մէջ , այս կիրակի ժա – մը 21–2 :

Ճոխ պուֆէ եւ դանազան անակնկալ – ներ : Կը խնդրուի չբջանի ընկերներէն նը – կատի առնել այս ձեռնարկը :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը Մարտ 17ին : Կը խօսի Տիկին Ա · Պատմագրեան Զարուհի Դոլուխանեանի արուեստի մասին : Երգեր ճայնագրի վրայ (մանիէթօֆոն Գ · Մելիք – եան) :

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲ

Ընկերական պարանոցիկ հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ

Կիրակի , 21 Մարտ , կէսօրէ վերջ ժա – մը 3էն 10 , Ագգ · Տան թատերասրահը :

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները , ի – րենց ընտանիքները եւ Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – ժուհիները , «Արաքս» եւ «Յառաջ»ի խմբա – գրատունէն :

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ · ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՅՈՎՍԷՓ Վ · ԼԵՒՈՆ – ԵԱՆԻ :

Մարտ 27ին .— ՎԻԵՆ :

Զատիկ տօներէն առաջ Սէնթ Էթիէն եւ Սէն Շամոն :

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան – դամներէ եւ անդամուհիներէ :

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ · ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ապրիլ 4ին տեղի ունենալիք երգահան – ղէսին համար ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա – րեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն .

Հայկական երեք ղրաստուններ , նպաստա – ւճառներ , Արաքս , Մասիս , Հրաչեան , Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – ժութիւն , «Արաքս» եւ «Յառաջ»ի խմբա – գրատունէն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ .— Եկեղեցաչէն յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ · Անդ – րանիկ Մանուկեանի ձեռամբ 100·000 ֆր · որ գոյացած է զպրաց դասի կողմէ ներ – կայացուած «Վարձք» թատերախաղէն : (Հեղինակութիւնը զպրաց դասի անդամ – ներէն Պ · Պիլէմճեանի) :

Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացած է Պ · Տ · Պահատուրեանէ հազար ֆրանք իր ապաքինման առթիւ : Տիկին Զըլըմ – եանէ հազար ֆրանք , Պ · Փափազեանէ 500 ֆրանք , Օր · Ա · Պահատուրեանէ 500 ֆր · :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ .— Հ · Ց · Դ · Եղիպտացի Կոմի – տէն ամիսդարաբար ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու վարչութիւն – ները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին , Քաֆէ Մէոի տը Սէն Սիւլփիս :

ԻՍԻ .— Հ · Ց · Դ · Զաւարեան կոմիտէն ամիսդարաբար ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին , Արմէնեան սրահը :Կը խնդրուի ճշ – դապահ ըլլալ :

ԱՆԻԼՒ Պուա Քոլոմպի Հ · Ց · Դ · Արամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21– ին , Ծանօթ հաւաքատեղին կարեւոր օրակարգ :

ՓԱՐԻԶ .— Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի արտակարգ ընդհ · ժո – ղովի չարունակութիւնը , այս հինդշաբ – թի ժամը ճիշդ 21ին , Ագգ · Տան մէջ : Բո – լոր անդամներու ներկայութիւնը պար – տաւորիչ :

ՓԱՐԻԶ .— Հ · Ց · Դ · Ազբիւր Սերոբ–Մ · Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ · ժողովը , այս Շբ · երեկոյ ժամը 20·30ին Ծանօթ հաւաքատեղին : Ժողովէն առաջ , դասա – խօսութիւն : Նիւթը՝ «Մոկեղարը եւ իր ո – պէնն» : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Հ · Ց · Դ · Ս · Մխիթարեան կոմիտէն ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ բո – լոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին , Ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճշ – դապահ ըլլալ :

ՎԱՍԳ · ԵՐԻՏ · Մխիթեան ընդհ · ժո – ղովը այս հինդշաբթի , ժամը ճիշդ 20·30– ին , Ծանօթ հաւաքատեղին :

Ֆ · Կ · ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ · ժողովը այս չաբաթ ժամը 15·30– ին , Գեղամի ճաշարանը , 12 ռիւ Քատէ : Օրակարգ .— Նոր վարչութեան ընտրու – թիւն :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՑԱՌԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (Քուռ տը Ռոմ) :

ՄԱՑՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ ՉՈՄի Մայիս 23ին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մխիթարեան նախկին աշակերտաց մի – ութեան կողմէ :

ԱՊՐԻԼ 11ԻՆ :

ՆՈՒԻԷՐՆԵՐ

Հրանտ Սամուէլ իր քեռայրին Արժ · Տ · Մեսրոպ Եհնյ · Օրջանեանի մահուան առ – թիւ կը նուիրէ՝ 2000 ֆր · Փարիզի Հա – յաստ · Եկեղեցւոյ Կրթ · Մարմնոյ դպրոց – ներու , 2000 ֆր · Ֆրանս · Կապ · Խաչի Փա – րիզի մասնաճիւղին , 2000 ֆր · Հ · Ց · Դ · Տան հիմնադրամին :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՁՈՐԻ

ՄԱՐՍԷՑԼ .— Տէր եւ Տիկին Գէորգեան հազար ֆր · կը նուիրեն Ֆ · Կ · Խաչի Փա – րիզի մասնաճիւղին , Պ · Յովսէփ Ու – զունեանի մահուան առթիւ , փոխան ծաղ – կեպսակի :

Տէր եւ Տիկին Եռիգարաչեան նոյն առթիւ հազար ֆր · կը նուիրեն «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար :

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise,Tél. PRO. 86-41
Ագգ · Տունէն դէպի Լափայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է Թաղիս հայ յաճախորդ – ներու :
Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

1 .— *Արհեստանոցի մէջ աշխատող վարժ «մեքանիսիէն»ներ :*

2 .— *Իրենց բնակարանին մէջ աշխատող վարժ գործատորուհիներ :*

Դիմել՝ ՄԻՆԱՍԵԱՆի .—
32 Rue des Annelets, Paris 19e.
Métro: Botzaris ou Place des Fêtes.

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՄԱՐՏ
JEUDI 18 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7322 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ — 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2733

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

•

— Քանի որ կը հաստատուի թէ զժուարացած է Հայկական Դատին լուծումը, ինչո՞ւ թշնամական դիրք բռնած էք երեւանի հանդէպ :

= Բառերուն իմաստը կշռեցէք եւ յետոյ արտասանեցէք : Թշնամութի՞ւն է յիշեցնել մեր արդար իրաւունքները : Թշնամութի՞ւն է եա պահանջել յափշտակուած եւ զրացիներուն բաշխուած հողերը :

— Ի՞նչ օգուտ, երբ կեդրոնը այդպէս տնօրինած է եւ իրենք սահպուած են համակերպիլ :

= Ուրեմն մի ըսէք թէ ազատ են եւ պետական իշխանութեան մը բոլոր իրաւասութիւնները կը վայելեն : Թշնամութի՞ւն է յարաբերութեանց եւ երթեւեկի ազատութիւն պահանջել, պաշտպանել մայրենի լեզուն, ապացուցանելով կատարուած աղճատումները : Ո՞ր երկրին մէջ հայրենիքի դէմ թշնամութիւն կը համարին, երբ այս կամ այն կուսակցութիւնը քննադատէ կառավարութիւնը :

— Մեր մէջ այդքան բարակը չեն հասկընար :

=Կը հասկնան : Մանաւանդ մեր կամ նեն դամիա մարդիկ են որ կը մոլորեցնեն հանրային կարծիքը, իրենց մանածը նեղկելու համար :

— Ահագին գործեր կատարուած են վերջին տարիներու ընթացքին : Երկիրը չէնցած է, մշակոյթը զարգացած :

= Ո՞վ կ'ուրանայ կատարուած նուաճումները, մանաւանդ որ 34 տարի անցած է եւ ժողովուրդը անընդհատ կը զործէ, ինչպէս ամէն տեղ : Տարագիր բազմութիւնները քի՞չ նուաճումներ կատարած են օտարութեան մէջ, հակառակ տաժանելի պայմաններու :

— Դուք անկարելի բաներ կը պահանջէք, որոնց եթէ գոհացում տալ ուզեն, պէտք է ամբողջ կարգուսարքը փոխեն :

= Մեր պահանջները չեն հակասեր իրենց հռչակած նպատակներուն : Ցեղասպանութեամբ սկսան, եւ յանկեցան ան յաղ աշխարհակալութեան մը որ չարուշնակ նոր որսեր կը փնտռէ : Զի՞ք տեսներ արբանեակ երկիրներուն վիճակը :

— Ամէն կողմէ պաշարուած են, եւ տեսակ մը ինքնապաշտպանութեան պայքար կը մղեն :

= Թող իրենց բնական սահմաններուն մէջ քաշուին եւ մղձաւանջը կը փարատի :

— Այդ բարդ խնդիրները մէկդի դնենք եւ ամփոփուինք մեր հողերուն վրայ : Ի՞նչ օգուտ կը սպասէք ձեր քննադատութիւններէն, երբ ոչ կը կարդան, ոչ ալ արամադիր են դոհացում տալու :

= Երէկ ալ այդ հարցումները կ'ը նէ՞ք, երբ դանդատներ, բողոքներ կը յայտնէիք սուլթանական կամ ցարական բռնակալութեանդէմ, ներսէն թէ դուրսէն : Երբ եկեղեցական կալուածները դրաւեցին, դպրոցները փակեցին Կովկասի մէջ, ամբողջ ժողովուրդը ոտքի ելաւ, իր ազգային իրաւունքները պաշտպանելու համար : Այսօր չեն կրնար այդպիսի ցոյցեր կատարել, բայց մենք որ ազատ ենք, պարտաւոր չե՞նք ձայն բարձրացնել եւ արդարութիւն պահանջել : Գոնէ տեսակէտներ պաշտպանել : Այսօր չլսեն, օր մը կը լսեն :

— Շատ մը չարիքներ կը դարմանուին ժամանակի ընթացքին : Տեսէք, Բելգիայի ընդհակառակը բարիք մը եղաւ :

— Երէկ ալ այդպէս կ'ըսէի՞ք, երբ ամբողջ Հայաստանը արիւն – արցունք կուլար, անոր տիրապետութեան տակ : Կը հաւատայի՞ք, երբ Դաշնակցական մամուլը կը նկարագրէր անոր հրէշային արբքները : Դեռ իՙնչ Բելգիաներ կան ոնոց անունը չեն արտասաներ : Բելգիա – ները կրնայի՞ն այդքան յառաջ երթալ առանց Սթալիններու առաջնորդութեան..

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐ ՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

•

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԿՐ ՔՆՆԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՑՑԸ

Ազգ. ժողովը երկու օրէ ի վեր կը քննէ 1954ի պատերազմական ելմտացոյցը, որ առկախ կը մնար երեք ամիսէ ի վեր : Ընդհ. դումարն է 1110 միլիառ 500 միլիոն ֆրանք : Առաջին տեղեկաբերը բացատրեց թէ Հնդկաչինի պատերազմին ծախքերուն 78 առ հարիւրը կը հոգան Մ. Նահանգները : Ֆրանսայի բաժինն է 136 միլիառ ֆրանք, ընկերակից պետութեանց բաժինը՝ վաթսուն միլիառ, ամերիկեան աջակցութիւնը՝ 490 միլիառ :

Օգանուագին ճիւղին տեղեկաբերը պարզեց նոր ծրագիրը որուն համաձայն հա – զար ռազմական օդանաւեր պիտի պատրաստեն 1954ին : Օդաչուներուն թիւը պիտի ըլլայ 133·000 :

Վիճաբանութեանց ընթացքին յուզուեցաւ նաեւ եւրոպական միացեալ բանակի խնդիրը : Եթէ այդ ծրագիրը վաւերացուի, Գերմանիոյ բաժինը պիտի ըլլայ 450 հազար զինուոր :

Ժողովը դիչերային նիստ մը եւս ունեցաւ ուր չորս տեղեկաբերները նոր լուսարանութիւններ հաղորդեցին : 1954ի համար կը նախատեսեն 172·000 զինուորներ : Նաւատորմին տարողութիւնը 338·600 թոնէն բարձրացած է 394·200 թոնի : Նաւային շինութիւնները կը չարունակուին : Անհրաժեշտ կը համարուի որ ընդհ. դումարը բարձրանայ 540·000 թոնի :

Զօր. Քէօնիկ անբաւական գտնելով ազգ. պաշտպանութեան միջոցները եւ տրամադրուած վարկերը, դիտել տուաւ թէ «թերեւս կը քննանան, ապասելով մի – ացեալ բանակի ծրագրին վաւերացման որ ամէն հոգ պիտի տարատ մեղ, ինչպէս կը կարծեն ոմանք » :

Առաջին տեղեկաբերին կարծիքով, եթէ Հնդկաչինի պատերազմը վաղը վերջանայ, Ֆրանսայի ելմտական բեռը զգալի փոփոխութիւն մը պիտի չկրէ, քանի որ ծախքերուն 78 առ հարիւրը Ամերիկան կը հոգայ : Մ. Նահանգներուն բաժինը կըբ – ճատելով, Ֆրանսական ելմտացոյցը կ'իջնէ 925 միլիառ ֆրանքի, ինչ որ 16 առ հարիւր զեղչ մը կը ներկայացնէ անցեալ տարուան վրայ :

ԿՈՒԻՆԵՐԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՆ ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ ըմբոստները զերազոյն ճիգեր կը փորձեն, վճռական յաղթանակ մը չահելու համար, առանց կանգ առնելու որեւէ զոհողութեան առջեւ : Ամէնէն կատաղի ճակատամարտն է որ կը մղուի եօթնամեայ պատերազմին պայթումէն ի վեր : Յարդ սպաննուած են երեք հազար ըմբոստներ եռօրեայ կռիւներու ընթացքին, զրաւ – լով դիմադրութեան ինը կեդրոններէն երկուքը, Տիէն – Պիէնի մէջ, որ կը դանուի Զինաստանի հետաւակողմը : Ֆրանսական լուրերու համաձայն, ուրիչ 4 – 7000 զինուորներ ալ կռուելու անկարող վիճակի մը մատնուած են : Որ եւ է ապացոյց չկայ թէ ըմբոստները յուսահատած են : Պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ այս անդամ կանոնաւոր զինուորներ են որ կը վարեն ճակատամարտը : 1952 Դեկտ.ին ըմբոստները յարձակեցան Տիէն – Պիէնի հարաւ – արեւելեան զիրքերուն վրայ, բայց ետ մղուեցան Ֆրանսական ատուա – բաթիւ ուժերու կողմէ : Այս անգամ թիզ առ թիզ կը կռուին, արդիական թնդանօթներով եւ ուրիչ նոր զէնքերով : Պաշտօնական գեկոյցը կ'ըսէ թէ հակօդային թնդանօթներ ալ ունին որոնք մեծ զբաղուածութիւններ կը պատճառեն Ֆրանսական օդանաւերուն : Հրամանատարութիւնը օդնական ուժեր ղրկեց, պաշարուած զիրքերը փրկելու համար Տակաւին յայտնի չէ թէ պաշարեալները որքան ատեն կրնան դիմանալ, կամ թէ ըմբոստները աչք պիտի առնե՞ն 20 – 30,000 հոգի կոչնցնել, վերջին բերդը գրաւելու համար :

Իրազեկներու կարծիքով, ըմբոստները կ'ուզեն վայլուն յաղթանակ մը չահիլ, ազդելու համար Ժընեւի ժողովին վրայ որ պիտի քննուի Հնդկաչինի խնդիրը : Այդ – պիսի յաղթանակ մը կրնայ անդրադառնալ ձեւմունքներ ունենալ նաեւ Ֆրանսայի մէջ, ուժ տալով այն փոքրամասնութեան որ կը պահանջէ դադրեցնել պատերազմը :

Տիէն Պիէնի ճակատագրին կարեւորութիւնը աւելի չատ բարոյական եւ քաղաքական կը համարուի քան թէ ռազմական :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԻՆՉՈ՞Ւ «ԱՂՓԱՏԱԽՆԱՄ»

Անցեալ շաբթու ազդ մը տպեր էինք,— Գեղարուեստական գերեկոյթ նախաձեռնութեամբ Քանի «Աղճատախնամ» Միութեան :

Ձեռնարկը յաջող անցած է : Նկարագրութիւնը կը կարդաք վաղը :

Առաջին օրէն իսկ, հարցում մը ծնաւ մտիս մէջ,— ինչո՞ւ Աղճատախնամ : Աղճատնե՞ր կան Միջերկրականի այդ շէնշող ոստանին մէջ :

Արդարեւ, երբ աղճատը Քան կամ Նիս հաստատուի, կը նշանակէ թէ աղճատութեան ցնցոտիները··· Մարսէյլ ձգած է :

Հանդէսին նկարագրութեան մէջ ալ չտեսայ կէտ մը որ կապ ունենար աղճատի կամ Աղճատախնամի հետ :

Եթէ կարելի եղեր է Միութիւն մը կազմել այդ «բուրժուա» գաղութին մէջ, կը նշանակէ թէ հոն ե՛ւ գործ կայ ե՛ւ գործող :

Արդ, ինչո՞ւ աւելի լայն հանգամանքի մը չտալ Միութեան, կոչելով երիտասարդական, Ազգային, Հայրենասիրական եւայլն :

Անուններն ալ բովանդակութիւն ունին եւ հորիզոն կը բանան կամ··· կը փակեն :

Երբ «Աղճատախնամ» կ'ըսէք, մարդիկ մէկ ուղղութեամբ կը մտածեն,— «անտես մի՛ առնէք» :

Մինչդեռ, Քանի մէջ ալ եթէ ուրիշ հոգ չունենան, միայն սերունդի փրկութեան, ինքնապաշտպանութեան աշխատանքը բաւական է, սիրտերը տաքցնելու եւ ջիղերը լարելու համար :

Կնճռահայր ըլլալու միտք չունիմ, բայց պիտի առաջարկէի փոխել Միութեան անունը, եթէ նոյնիսկ աղճատներ ունին :

Երբ անունը «աղճատ»ով կը սկսի, աստպարէզն ալ կ'աղճատանայ :

Քանի արեւը եւ ծովը ի՞նչ յիշատակներ կրնան արթնցնել : Առանց մոռացութեան տալու աղճատները, ներսն ըլլան թէ դուրսը :

Քան բաղաքն ալ իր շրջանն ունի, որ կրնայ կապ հաստատել Միութեան հետ :

Պարտաւոր ենք ամէն տեղ ալ կենդանի կորիզ մը պահել, անոր շուրջը հաւաքելու համար ցիրուցան բեկորները :

Ինչ որ համբաւին պահպանում կը կոչենք, ամէն բանէ առաջ ուժերու համախմբում եւ ներշնչումի աղբիւր կը պահանջէ :

Այս տեսակէտէն, շատ սահմանափակ բացատրութիւն է «Աղճատախնամ»ը, որ որոշ նպատակ մը կ'ենթադրէ :

Շնորհաւորելով Քանի ձեռնարկին յաջողութիւնը, պարտէ սեպեցի այս խորհրդածութիւնները յանձնել կազմակերպիչներուն ուշադրութեան : Վ.Ա.Հ.

ԵԹԷ ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԻՒ ԼՈՆՏՈՆԻ ՎՐԱՑ

★

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Ֆ. Ֆ. Տըլլըս, իր չարաթական առաւելեսին մէջ դիտել տուաւ թէ Խ. Միութիւնը ձգձգողական խաղեր կը սարքէ, ուշացնելու համար Ժընեւի ժողովին գումարումը : Նոյն դիտումները կը վերագրէ Չինաստանի : Այս առթիւ բացատրեց թէ նախագահ Այզընհաուըը երաւունք ունի հրամայելու որ փոխադարձաբար մէկուց – ներ ձեռք առնուին, եթէ թշնամին յարձակի Փարիզի կամ Լոնտոնի վրայ : Այդ հրամանին համար նախագահը ստիպուած չէ սպասելու խորհրդարանինպատերազմի յայտարարութեան : Նախագահը նոյն հրամանը պիտի արձակէր, եթէ յարձակումը կատարուէր Նիւ Եորքի կամ Շիքագոյի վրայ :

Տըլլըսի յայտարարութեան համաձայն, նախագահը այդ իրաւասութիւնն ունի համաձայն Ատլանտեան դաշինքին, որ կը համախմբէ 14 պզդեր, Քանատայէն մինչեւ Թուրքիա : Մ. Նահանգներու քաղաքականութիւնն է վճռատեղնել ոեւէ նախայարձակ, զանգուածային ուժեր պատրաստելով : Այս քաղաքականութեան յաջողութիւնը կը տրամադրէ անորոչութեան մէջ պահել թշնամին, կատարուելիք ձեռնարկներու մասին : Այդ առաջնորդութեամբ է որ օդանաւային խարիսխներ կը հաստատէ :

ՊՈԼՍՈՑ վերջին թղթակիրէն կ'իմանանք թէ պատրիարքարանի կեդրոնական վարչութիւնը ընտրուած պիտի ըլլար անցեալ չարաթ օր : — ձգձլալ Պայարի վերադարձին առթիւ դիմաւորելու զայն նաեւ Գարեգին պատրիարքը, մասնաւոր պատուիրակութեան մը հետ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՊՏՈՑԸ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին ճամբորդութեան : Կ'ըսեն թէ Տոքթ. Աթընաուըը, որ Ամէնքէն Անգարա պիտի անցնի, միայն տնտեսական նպատակներ չունի, ոչ ալ քաղաքական համաձայնութիւններ պիտի կնքէ. բայց պիտի նպաստէ զօրացնելու Գերմանիոյ դիրքը Եուննաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ, ուր մեծ դեր կատարած է անցեալին :

Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ թէեւ Գերմանիան տակաւին զրաւման տակ է, եւ հիթլէրական բանակները մեծ ծաւալներ զործեցին Եուննաստանի մէջ, Բ. աշխարհամարտի ընթացքին, բայց Տոքթ. Աթընաուըը մեծ պատիւներու արժանացաւ : Վարչապետին ընկերացող գերման թղթակիցներն ալ զարմանքով կը նկարագրեն այս ընդունելութիւնը : Թղթակից մը կը գրէ .— «Եուննաստանի ժողովուրդը չատ բարեկամական վերաբերում կը ցուցընէ Գերմաններու հանդէպ : Մէկ կողմէ կը վայելենք Յոյներուն վստահութիւնը, միւս կողմէ ,պատերազմէն ինը տարի ետքը, մեր առջեւ կը գտնենք պատմական դէպքեր որոնք ամօթով կը լեցնեն գերման անունը » :

Այս միջոցին գերման առեւտրականները մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն Եուննաստանի մէջ : Կ'ըսուի թէ Քրուպի հաստատութիւնը չորս միլիոն տոլարի հանքային պատոյքներ պիտի գրկէ յառաջիկայ երկու չարաթներու ընթացքին, ի գործադրութիւն անցեալ տարի ստորագրուած պայմանագիրներու :

Տոքթ. Աթընաուըը Անգարա կը հասնի հինգշաբթի (այսօր) : Թուրքիոյ գարչապետը եւ արտաքին նախարարը այս առթիւ յայտարարեցին թէ «մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն գերման չարգելի դիւանագիտական այցելութեան, որ ուղենիչ մը պիտի կազմէ երկու երկիրներուն չարաբերութեանց միջեւ » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՈՎՍԱՆՆԱ ՀՈՒՍԱՆ

— Ոչ, ես ո՛չ մի բան չեմ ասի, այլ միայն ուզում եմ ...

— Ինչ որ ուզում ես, ասա՛, հոգիս, ինչո՞ւ ես այդպես ...

— Ես ... ես ուզում եմ ... ես ուզում եմ ...

— Ասա՛, ասա՛, ինչ ուզում ես, ասա՛, ես քեզ ոչինչ չեմ ասի ...

— Ես ուզում եմ

նագանել հաւկիթին պարպուած կամ լե – ցուն ըլլալը :

Օձերը յաճախ պազանութեան մրցանի – ւը կը կոտրեն : Թունաւոր սեղերուն մէջ օձանկերութիւնը հասարակ երեւոյթ մը դարձած է : Այս պատակարգէն է Հնդկաս – տանի արքայական ակնոցաւոր օձը, որ մինչեւ չորս մեթր երկայնութիւն կ'ունենայ, նայ եւ ողջ կը կլլէ փոքր օձերը : Պատա – հած է որ զրդռութեան մը կամ վախի ազ – դեցութեան տակ ան իր կլլած օձը դարձ – եալ դուրս հանէ : Բնականօրէն օձը դի – մացկուն է ընչահեղձութեան եւ զարմա – նալի պէտք չէ թուի եթէ կլլուած եւ յե – տոյ դուրս հանուած օձը դարձեալ ապրի : Օձերու այս նմանակերութիւնը արդիւնք է նաեւ արկածի : Եթէ պատահի որ զոհ մը բաժին իյնայ երկու օձերու եւ ատոնք ըս – կսին զայն լափել իւրաքանչիւրը մէկ ծայ – րէն, երբ անոնց գլուխները իրարու մօ – տենան, ով որ ճարպիկ գտնուի, իր բե – նին մէջ կ'առնէ իր ընկերոջ գլուխը ու ա – մենայն հանդարտութեամբ կը շարունա – կէ ճաշը մինչեւ որ դիմացինին պոչին վերջին մասնիկը անհետանայ իր կլափին մէջ :

Օձերու թոյները բոլորն ալ նոյն ներ – գործութիւնը չունին մարդոց ու կենդա – նիներուն վրայ : Ատոնցմէ ոմանք չնչա – ռական գործարանները կ'անդամալուծեն : Ուրիշներ՝ ջղային գրութիւնը կը քանդեն : Կան որ արեան եւ երակներուն բջիջներուն վրայ կը գործեն իրենց աւերը : Բարե – բախտաբար այժմ օձերու թունաւորման դէմ գտնուած չիճուկներ կան որոնք տա – րին հազարաւոր կեանքեր կը փրկեն : 1894ին սկսեալ Փասթէօրի խակ ցուց – մունքներով սկսան չիճուկները պատրաս – տել իժերու խայթումներուն դէմ : Այդ չիճուկները կը պատրաստուին իժին թոյ – նը յատուկ միջոցներով մեղմելէ վերջ նե – րարկելով ձիերուն, որոնց արիւնը կը դառնայ հակաթոյն չիճուկը : Իսկ 1896ին ի վեր Լիլի փասթէօրեան հաստատութիւ – նը փրոֆ. Քալմէթի աշխատանքներուն շնորհիւ կը պատրաստէ հակաթոյն չի – ճուկներ ուրիշ թունաւոր օձերու խայ – թումներուն դէմ : Այս չիճուկներուն պատրաստութեան համար անհրաժեշտ թոյները կը ստացուին բուժարաններու օ – ձերէ : Թոյներուն քանակը օձերուն մօտ համեմատական է անոնց մարմնին մեծու – թեամբ 8էն մինչեւ հազար միլիգրամ (չորցուած) թոյն կը ստացուի համաձայն օձերու տեսակին ու մեծութեան :

Ժամանակին օձերուն թոյները կը գոր – ծածուէին զանազան հիւանդութեանց բուժման համար, առնգծուածային խառ – նուրդներու մէջ : Արդի բժշկութիւնն ալ փորձով օգտագործել դադնիք՝ առանց գործնական հետեւանքի : Անշուշտ այդ թոյները կը պարունակեն բուժիչ յատ – կութիւններով օժտուած նիւթեր սակայն առանց գոյութ դժուար է :

Կ'ենթադրուի թէ օձեր հմայողները նա – խապէս կը վարժեցնեն իրենց մարմինը օձերու թոյներուն, աստիճանական թու – նաւորումով : Ուրիշներ կը չէզոքացնեն օձին թոյնը յատուկ բոյսերու հիւթերով եւ կամ հանելով օձին թունաւոր ժանիք – ները :

Անշուշտ կարելի չէ մէկ յօդուածով սպառել այս ընդարձակ նիւթը : Այսքանն ալ կը պարզէ Էսկուլապի խորհրդանիշը կազմող բնութեան այս զարմելի արարա – ծին յատկանշական դիծերը, անոր տեղը կենդանական ճիւղաւորութեան մէջ, ու անոր պատճառած սարսափն ու աւերները մարդոց եւ ուրիշ կենդանիներու մէջ :

ԳՈՒՐԳԻՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ

ՄՄԲ.— Կը խնդրուի մեր պաշտօնա – կիցներէն եւ մասնաւորապէս ոչ-Դաշնակ – ցական թերթերէն չմոռնալ թերթին ա – ւնուելը, երբ կ'արտատպեն այս յօդուած – ները :

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

★

Նոյն չարթուան մէջ մասնաւոր հետա – քրքրութիւն չարժեցին երկու հայ ար – ուեստագիտուհիներ նուագահանդէսնե – րը : Առաջինը՝ Գոհարիկ Ղազարոսեանի Շրդ յայտագիրն էր, երեքշաբթի մարտի 9ին, Շոպէն – Պլէյելի սրահին մէջ : Այս անգամ նուիրուած էր մի պէ ձայնագրին վրայ դրուած մեծամեծ երաժիշտների գործերէն : Պախ – Պիւզոնի, Սմարլաթի, Փաքր–Սոլէր, Հայտըն, Մօզարթ եւ Պէր – հօվէն կը հետեւէին իրարու : Արուեստա – դիտուհին խոր երաժշտական ըմբռնումով ու զգացմունքով արտայայտեց բոլորը : Երկրորդ մասը կարելի է համարել ռո – մանթիք, Շուպէրթի երկէն վերջ, մաս – նաւոր կը չեշտեմ Պրահմսի էնթէրմեցո–ի հիանալի արտայայտութիւնը, ինչպէսՇո – փէնի գործերի մէջ, իր էքիւտ եւ կրանտ Փոլոնէզ Պրիլյանթ, ուժեղ, փայլուն, զո – րեղ ըմբռնումը, առանց նեմտացնելու այդ հեղինակի քնքշութիւնը :

Մեր հասարակութիւնը զիտէ իմ նա – խորդ յօդուածներէս, թէ որչափ կը գնա – հատեմ Ղազարոսեան հեղինակը իր այն – քան ինքնուրոյն ստեղծագործութեան հա – մար եւ որչափ քաջալերութեան արժանի է իր մեծ ձիրքը : Այս անգամ եւս յուսա – խաբ չըրաւ մեզ, ներկայացնելով յայտա – գրի վերջը իր 7րդ Փօրթըրէ տը Ֆամիլ (Անժէլ) եւ դիմայլելի տպաւորութեան տակ անվերջ ծափեր ստիպեցին 4, 5 կը – տոր աւելացնել իր այնքան չահեկան յայ – տագրին : Օրիորդը անդամ մը եւս հաս – տատեց թէ միշտ յառաջ կ'ընթանայ ու կը կատարելագործէ իր արուեստը :

Երկրորդը — վարիզահայ ծանօթ դաշ – նակահարուհի Տիրուհի Զատափեանի հանդէսը տեղի ունեցաւ ուրբաթ, 12 Մարտ, Էթօլ Նօրմալ տը Միւզիքի սիրուն սրահում՝ ընկերակցութեամբ Իւ Տէսիէի (տէնոր) : Մասնաւոր դովասանքի արժա – նի էր յայտագրի կազմութիւնը : Երկերի մեծամասնութիւնը նուիրուած էր ժողո – վրդական եղանակների, որոնք չափազանց հետաքրքրութիւն կը ստանային համա – ձայն հեղինակների արժէքին : Ֆրանսիա – յի մեծ երաժիշտ Նահապետ Ալկէր Ռու – սէլի Սօնաթին որին մէջ հետաւոր Արե –ւելքի ներշնչումներ կան, եղաւ յայտա – գրի առաջին գործը, այնուհետեւ հունի – գարացի դմայլելի երաժիշտ Պէլա Պար – թօֆի Նօէլ Ռումէն այնքան պարզ կերպով դրուած եւ Գոհարիկ Ղազարոսեանի Թեմ է վարիասիօն սիւտ իւն տանս փօփիւլէռ Արմենիէն այնքան սիրուն, ինքնուրոյն եւ սրամիտ կերպով արտայայտուած : Առա – ջին անգամ օրիորդը նուագեց Լիւբ Անտրէ Մարսէլի գործը, որ արդէն այնքան յայտ – նի է հայ հասարակութեան իր Նարեկա – ցու թարգմանութիւններով՝ երեք կտոր – ները դաշնակի համար գրուած : Ճեռոյ լսեցինք սպանիական՝ նոյնպէս ժողովր – դական ներշնչումով յօրինուած Մօմփու եւ Մանուէլ տը Ֆալայի գործերը, ինչպէս անմահ Տէպիւսիի մի փայլուն կտորը :

Այս բոլոր աշխատանքը պատիւ կը բերէ երաժշտական յառաջդիմութեան, իբրեւ ապացոյց լուրջ պատրաստութեան եւ զե – գարուեստական բարեխղճութեան :

Նուագահանդէսին մասնաւոր ոգեւո – րութիւն պատճառեց տէնոր Պ. Իւ Տէ – սիէն, որ բացի իր սիրուն ձայնէն եւ ե – րաժշտի կարողութենէն մի մասնաւոր ա – ուելութիւն ի յայտ բերաւ — կատարե – լով բոլոր իր ընտրած երգերը, իրենց հա – րատար լեզուով, որ անգնահատելի է եւ – րաժշտական եւ ահագին աշխատանք է ներկայացնում գեղարուեստի տեսակէ – տէն. Պէլա Պարթօքիսէն տրվիլուժրինէ ու – ժեղ գործ է եւ հարազատ հնչիւնը, որքան մեծացնում է տպաւորութիւնը, բայց ինչ – պէս արտայայտեմ յուզմունքը, երբ կո – միտաս վարդապետի ութ ժողովրդական երգերը պարոնը երգեց հայերէն, դմայլե – լի առոգանութեամբ : Եթէ չափերը մի քիչ դանդաղ էին եւ հարազատ շեշտը տեղ տեղ պակաս, ինչպէս չնորհակալ չլինել այդքան մեծ ջանքին ու հետաքր – քրութեան համար : Հետաքրքրական էր լսել Փօէմ Էսբիւօ Լիւբ Անտրէ Մարսէլի հեղինակութիւնը եւ ի վերջոյ Մօրիս Բա – վէլի նշանաւոր Շանսօն Մատիքա, որին արտակարգ դժուարութեան դիւրու – թեամբ յաղթեց երգիչը : Նրան հիանալի կերպով դաշնակցում էր Միշէլ Պուսար դաշնակահարուհին :

Չի կարելի չուրախանալ, տեսնելով մեր մէջ այսպիսի չնորհալի արուեստագիտուհի – ներ, որոնք լրապէս պատիւ կը բերեն Հայուքեան :

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԱԲԱՑԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ Ի. Մ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Սթալինի յաջորդները երկու կարեւոր հոգեր ունին այսօր,— Մեմմացնել մի – ջազգային ձգտեալ կացութիւնը եւ հար – թել երկրագործական տագնապը :

Մոսկուայի վերջին թերթերը որոշա – պէս ցոյց կուտան թէ կառավարութիւնը Պերլինի խորհրդաժողովէն առելի կարե – ւոր կը նկատէ Կրեմլինի մէջ դումարուած այն երեք ժողովները, որոնց ընթացքին անմիջական միջոցներ փնտռուեցան երկ – րին երկրագործական արտադրութիւնը աւելցնելու համար :

Երկրագործական նախարարն ու կու – սակցութեան ընդհ. քարտուղարը զոհու – նակութեամբ յայտարարեցին թէ Սեպ – տեմբեր 3ին ընդունուած ծրագիրը կը գործադրուի արդէն :

Ճարտարարուեստի գանազան ճիւղերէն մօտ տասը հազար մասնագէտներ երկրա – գործական շրջանները փոխադրուած են արդէն եւ հարիւր հազարի մօտ նոր հո – գւագէտներ ծառայութեան կոչուած են ա – պահովելու համար ծրագրուած յաւելու – մը :

Այս բոլոր մասնագէտները ցարդ կ'աշ – խատէին քաղաքներու եւ ճարտարար – ուեստի կեդրոններու մէջ, բայց հիմա մայր հողին կը գտնան որոշ գժկամա – կութեամբ, քանի որ իրենց համար այլեւս գիւրին չէ գիւղերու մէջ բնակիլ :

Երկրագործական նախարար Պէնէսիկ – տոֆ հրապարակային չքմեղանքով մը խոստովանեցաւ թէ ցարդ բոլոր օգտա – կար տարրերը գրասենեակներու ամուլ աշխատանքին լծած էր, մոռնալով որ ել – կիրը կը սպասէր հողին բերքին :

Տարիներէ ի վեր Ի. ՄիուԹեան արմ – տիքի տարեկան բերքը 130 միլիոն թոնի չուրջ մնացած էր : Հիմա կը ձեռնարկեն Սիպերիոյ կարգ մը անմշակ հողամասերն ալ օգտագործել : Արդէն խմ հրաման տր – ուած է այդ վայրերու բնակիչներուն՝ մինչեւ 1955, մշակելի դարձնել մօտ իրենց միլիոն հեկտար : Անհրաժեշտ մասնագէտ – ներն ու մեքենաները տրամադրուած են եւ օրուան կարգախօսն է «նոր մշակելի հոգեր գտնել» :

Մասնաւորաբար դիտել կը տրուի թէ Խազախստանի շրջանին մէջ չափազանց դժուար պիտի ըլլայ կիրարկել նոր ծրա – գիրը, որովհետեւ հոն գրեթէ անձրեւ չի գար : Թերեւս ալ աւտր համար է որ վեր – ջերս Խազախստանի մէջ վարչական ըն – դարձակ մաքրագործում մը կատարուե – ցաւ, որովհետեւ չէին կրցած պլուխ հա – նել երկրագործական բերքերու ծրագրը – ուած յաւելումը :

Ի. ՄիուԹեան բազմաթիւ երկիրներու մէջ այս մաքրագործումները կիրարկուած էին վերջերս եւ միայն հիմա կը հասկըց – ուի թէ բոլորին պատճառ ցոյց արուած է երկրագործական բերքերու վերովիչ նը – ւազումը :

Կրեմլին մեծ խստութեամբ կը չարժի երբ խնդիրը կը գառնայ երկրագործական արտադրութեան չուրջ :

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

— Հարկաւ Տիգրան, դիւղ պիտի դառ – նաս՝ դաշտային աշխատանքի լծուելու համար, քաղ ու քաղհանք, կալ ու կութ կայ, հայրդ ծերացեր է եւ աշխատող ձեռ – քի պէտք ունի :

— Սլօ, ես դիւղը վերադառնալ չեմ ու – զեր :

— Ինչո՞ւ, Տիգրան, խենթեցա՞ր :

— Որովհետեւ կ'ուզեմ տարի մը գոնէ Ֆրանսական վարժարան երթալ, Ֆրան – սերէնս զօրացնել :

— Ա՞յդ է ամէնը :

— Այո, այսչափ միայն :

— Ըսէք Տիգրան, ինչպէս օգտակար ըլ – լամ ձեզի :

— Կ'ուզեմ որ խօսիք հօրս եւ համոզէք զայն, թող տարի մըն ալ հոս ձգէ դիս , Ֆրանսական վարժարան երթամ :

— Հանգստացէք, Տիգրան, կը խօսիմ հօրդ, պէտք եղածը կ'ընեմ :

Տիգրանի ու Սլօյի խօսակցութեան ժա – մանակ, տիկին Գիւլնարենց պարտէզի հեռաւոր ծայրէն յայտնուեցան երեք ե – րիտասարդներ, անոնց մէկը՝ թեւին տակ տրցակ մը ունէր, միւսը՝ գուրգուրանքով դրկած էր ծանր զամբիւղ մը, հեւալով ու քրտնած՝ կը հետեւէր առաջինին, իսկ եր – րորդը՝ «խուրջին» մը նետած էր ալ ու – սը, Տիգրան տեսաւ պարտէզէն անցնող տղաքը՝ բայց չճանչցաւ :

— Տիգրան, այս տղաքը ուրկէ՞ ձեր պարտէզը մտան եւ ո՞ւր պիտի երթան, զգոյշ նայեցան մեզի եւ կասկածելի շար – ժումներ ըրին :

— Պարզ տղաներ են, Սլօ :

— Բայց ուրկէ՞ եկան, չէ՞ որ պարտէ – զին բոլորտիքը պատ քաչուած է :

Սլօն չէր գիտեր որ Այդեստանի այդի – ներն ու պարտէզները թէեւ հողաշէն բար – ձր պատեր ունին, բայց իրարու հետ կապ – ուած են ջուրի ճամբաններով, այսինքն՝ դռնակներ ունին բոլորն ալ, որոնցմէ ջուր կ'անցնի, ու մարդիկ՝ ուզուած պարա – զային, անոնց մէջէն կրնան երթեւեկել, անցնիլ մէկ թաղէն միւսը՝ առանց փողոց ելլելու : Ու դեռ՝ Սլօյի մտքէն չէր անց – ներ որ այդեստանցին այդ բարձր պատե – րէն կը ցատկէր կատուի պէս :

— Սլօ, բոլոր այս պարտէզներն ու այ – գիները ջուրի անցքեր ունին, որոնցմէ մարդիկ կրնան ելեւմուտ ընել :

— Հա, հասկցայ, Այդեստանի տուները իրենց պարիսպներն ունին, եւ պարիսպ – ները՝ իրենց անցքերը, ասոր համար է որ Թրքական կառավարութիւնը դէնքով ու Թնդանօթով Հայերու վրայ կը յարձակի բայց չի կրնար վնասել :

Նաւորումով : Ուրիշներ կը չէզոքացնեն օձին թոյնը յատուկ բոյսերու հիւթերով եւ կամ հանելով օձին թունաւոր ժանիք – ները :

Անշուշտ կարելի չէ մէկ յօդուածով սպառել այս ընդարձակ նիւթը : Այսքանն ալ կը պարզէ Էսկուլապի խորհրդանիշը կազմող բնութեան այս զարմելի արարա – ծին յատկանշական դիծերը, անոր տեղը կենդանական ճիւղաւորութեան մէջ, ու անոր պատճառած սարսափն ու աւերները մարդոց եւ ուրիշ կենդանիներու մէջ :

ԳՈՒՐԳԻՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ

ՄՄԲ.— Կը խնդրուի մեր պաշտօնա – կիցներէն եւ մասնաւորապէս ոչ-Դաշնակ – ցական թերթերէն չմոռնալ թերթին ա – ւնուելը, երբ կ'արտատպեն այս յօդուած – ները :

— Սլօ եղբայր :

— Ի՞նչ կայ, Արեգնազ :

— Եկէք նախաճաշի, Տիգրանը հո՞տ է, ան ալ թող դայ, սեղանը պատրաստ է :

Սլօն ու Տիգրանը ուղղուեցան դէպի տունը :

— Տիգրան, անհոգ եղիր, ես հայրիկին կը խօսիմ քու վարժարան երթալու մա – սին :

— Շնորհակալութիւն, Սլօ, եթէ յա – ջողիս՝ աշխարհը ինծի տուած պիտի ըլ – լաս :

Աղաւնիներու խումբ մը անցաւ պար – տէզէն, անոնց թեւերու չուքը ինկաւ պա – տշգամին վրայ կեցող Արեգնազի վրայ : Կնոջ մը երգի ձայնը կը լսուէր մօտակայ պարտէզէն .

«Հայրի՛կ, Հայրի՛կ, ֆու հայրեթիֆ,
Վասպուրական մեր աշխարհ» :

Կեդրոնական վարժարանի մէջ ամա – վերջի հանդէս կար : Խուռն բազմութիւն : Երգ ու արտասանութիւն, պար ու զա – ւեշտ, կենդանի պատկեր, ուղերձ եւ վը – կայականներու բաշխում : Անվերջ ծա – փեր :

Ռէս Սանօն, Սլօն, Նունիկն ու Գիւլ – նարը, Արեգնազն ու Շուշիկը առաջին շարքի նստարաններու վրայ բազմած էին : Հանդէսի վերջին արարն էր : Տնօրէնը բաշխեց վկայականները : Առաջին անգամ կանչուեցաւ Տիգրան Կանաչեանը, որ շահած էր առաջնութիւնը : Տիգրան մօ – տեցաւ տնօրէնին, առաւ վկայականը , ձեռքը համբուրեց, մինչ ժողովուրդը ծափերու տարափով մը կը դիմաւորէր դինքը : Ծափեցին բոլորը, նոյն իսկ հայրն ու մայրը : Մասնաւոր խանդավառու – թեամբ եւ ուրախութեան արցունքները աչքերուն մէջ՝ ծափեց Արեգնազը : Մոռ – ցած էր որ կը ծափահարէր իր նշանածը : Մոռցած էր որ Տիգրանի հայրն ու մայրը իր մօտն էին, ասիկա ամօթ էր, դէմ էր հայ աւանդական կենցաղին , անոր վարք ու բարքին , բայց ...

Ռէս Սանօն՝ տնօրէնի ձեռքով ոսկի ժա – մացոյց մը նուիրեց իր տղուն, իսկ Սլօն՝ քսան ոսկի, օտար վարժարանի մը մէջ իր ուսումը չարունակելու համար :

Երբ հանդէսը լրացաւ ու դուրս եկան սրահէն, Ռէս Սանօն դիտողութիւն ըրաւ Սլօյին :

— Այ, տղաս, ի՞նչ հարկ կար այդքան մեծ դումար մը նուիրելու, քեղի ո՞վ ը – սաւ թէ Տիգրանը ուրիշ վարժարան մը պէտք է դրկել :

— Հայրիկ, ինքնիրենս մտածեցի, յա – րեց Սլօն, ես՝ Ռէս Սանոյի տան մէջ մեծ – ցայ եւ վայելեցի անոր գուրգուրանքը, ես՝ որ էի հօրմէ ու մօրմէ, Ռէս Սանօն եւ Տիկին Նունիկը հայր ու մայր եղան ինծի :

(Շար.) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

ՄԱՍՍԱՂ

Հրատարակիչ՝ ՀՈՎՀ. ԼԻՒԼԻԿԵՆ եւ ՊՈՂՈՍ ԱՐԱՔԵԼԵԱՆ, թոյլ տալ եղաւ ամսագիրս հոգ մտնել

Ձեռնարկ բոլորին համար, հետեւ եւ հայրենի սիրոյ տեսակետով

ՀԱՍՑԷ ՏԱԼՈՒ ԱՌԱՋ ԱՄՍԱԳՐԻՍ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՐՍԵԼԼԷ, 2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹԵՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակութիւնը սկսած է 1924 Յունուարէն։

Ձեռնարկ մը՝ որ կը ջանայ ներկայացնել հայ մտքի ամենէն ընտիր արտադրութիւնները։

Ամսագրիս մէջ կը գտնէք՝ գրականութիւն, գեղարուեստ, պատմութիւն, գիտութիւն, քննադատութիւն, ճանապարհորդութիւն, մարդկային հետաքրքրական տեղեկութիւններ, ինչպէս նաեւ ամէն ամսուան մէջ՝ ներկայ դարու մեծ մտաւորականներու կենսագրութիւնները՝ նկարներով։

Ամսագրիս մէջ կը գրեն՝ Ալեքսանդր Դիւմա, Ժիւլ Վեռն, Ռ. Քիփլինկ, Ա. Ֆրանս, Ժ. Լոնտըն, Ա. Պրիսսէ, Ա. Ռանսոմ, Ա. Պարպիւս, Ա. Ռուսսէլ Ուոլլէս, Ա. Ռիչըրտսըն, Ա. Ռիպո, Ա. Ֆուիյէ, Ա. Ֆրանս

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
19
ՄԱՐՏ
VENDREDI
19 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7323 30e ANNEE

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2734

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Երբեմն տրտունջներ կը լսենք, ուղղակի կամ անուղղակի — Ցառաջ մէշտ բան մը կը պակսէ, ալաքներ տրձակելու համար բարձրաստիճան կղերին դէմ :

Պատասխան — կանխակալ կարծիքներ չեն որ տուն կուտան Ցառաջի քննադատութեանց, այլ ակներեւ իրողութիւններ եւ բնորոշ երեւոյթներ :

Ցառաջ կ'ուզէ որ կղերը, բարձրաստիճան կամ ստորադաս, դանուի որոշ բարձրութեան մը վրայ եւ գործ կատարէ համաձայն իր կոչումին :

Գանգատողները չեն կրնար ժխտել թէ ամէն անգամ որ քննադատութիւն մը գրի կ'առնենք, պատճառաբանութիւնն ալ միասին արձանագրուած կ'ըլլայ :

Տարիներու ընթացքին մատնանշուած են բազմաթիւ բացասական իրողութիւններ : Եւ մէշտ ալ պիտի մատնանշուին :

Մանաւանդ հիմա որ այդ նոյն կղերը ամէն բանէ վեր կը դասէ եկեղեցին, իբրեւ խարիսխ տարադիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութեան եւ վերլութեան :

Այս տեսակէտը կը պահանջէ կենդանի եւ յարատեւ գործունէութիւն, այլապէս կը դառնայ անամէջ բանաձեւ մը :

Տարիներու փորձը հաստատեց թէ բարձրաստիճան կոչուած կղերը մեծ մասով զարձած է տեսակ մը պաշտօնէութիւն, որ կը սիրէ հրամաններ արձակել կամ հրամաններ կատարել, մոռնալով իր բուն դերը :

Հայ Եկեղեցին երբեք չէ ունեցած կղերապետական ոգի :

Բայց մենք տեսանք եպիսկոպոսներ եւ արքեպիսկոպոսներ որոնք այդ խորթ ոգին կը մատնէին իրենց այս կամ այն արարքով :

Անհրաժեշտ չէ անուններ յիշել, ոգէ ըլլան թէ մեռած :

Այդ հոգեբանութեան հետքերը մինչեւ այսօր ալ կ'երեւան, ղեկաւար թեմերուն եւ վանքերու մէջ :

Կղեր թիւ մը կը կարմէն անոնք որ մոռցած են թէ իրենք տարադիր բազմութեանց ցաւերուն եւ ուղեերուն ներկայացուցիչներն են, եւ ոչ թէ իշխանաւորներ՝ անոնց ղեկուն վերեւ :

Եւ անորակելի տիպարներ ալ կան ոնք թեկնածու են պատրիարքութեան, հակառակ իրենց դէմ արձակուած պաշտօնական վճիռներուն :

Նոր դասակարգ մըն ալ կազմուած է, պատակարգ դեղպանի պաշտօններ կատարելու համար, խորհրդաւոր չարժուձեւերով :

Երեւան կ'երթան — կուգան : Օրագիրը կամ բանասանեղծութիւն կը գրեն, գրականական մարզանքներ կատարելով :

Բայց, չեն համարձակիր անկեղծօրէն յայտնել իրենց տեսածն ու լսածը :

Չեն ալ բարեհաճիր բացատրել թէ հետաքրքրա՞ծ են եւ ո՛ր եւ է լուսաւոր հեռանկար կը տեսնե՞ն :

Ինչ որ կը պատմեն, չատոնց կարգա – յած կ'ըլլանք խորհրդային կամ ուղեկից թեւերու մէջ :

Կը նախընտրեն դառնալ տեսակ մը ձայնադիր, եւ ոչ թէ կենդանի վկայ :

Պաշտօնատարի հոգեբանութիւնը կաչ – կանդած է իրենց միտքը ազատ արտա – սահմանի մէջ, ուր այնքան մրցակիցներ կան իրենց ճամբուն վրայ :

Երէկ ժողովուրդի «տրուպ» ծառաներն էին, այսօր զարձեր են դասակարգ :

Երէկ իրենց սիրտը կը տրոփէր Հայոց պատմութեան եղեւնչներուն հետ : Այսօր աստուածաբանութիւն կը քարոզեն :

Ամէն պարագայի մէջ, նորօրինակ հոմ մը կը փչէ աստիճանաւորներու դասէն, ինքնահաւան, երբեմն ալ դիւանադիտա – կան տրամադրութիւններով :

Արդեօք անո՞ր համար չատ բան կար – գացեր են եւ համալսարանական վկայականներ ունին... Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԹԷ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԳՈՐԾԵՆ ...

ԱՑՋԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ԱԼ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԷ ԹԷ ՊԻՏԻ ՄԻՋԱՄՏԵՆ

Երէկ ամփոփեր էինք Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին՝ Տըլլըսի չարաքնան ասուլիսը, ուր կ'ըսէր թէ փոխադարձ մէջոցներ ձեռք պիտի առնեն, առանց խորհրդարանին հարցնելու, եթէ յարձակում կատարուի Փարիզի կամ Լոնտոնի վրայ :

Առջի օր Այզընհաուըր ինքն ալ հաստատեց այս պարագան, բացատրելով թէ Մ. Նահանգներու նախագահը պէտք է կախուի, եթէ անմիջապէս մէջոցներ ձեռք չառնէ, եա մղելու համար որեւէ նախայարձակում Ամերիկայի կամ դինակից երկրի մը դէմ : Այս առթիւ բացատրեց թէ բան մը փոխուած չէ իրենց քաղաքակա – նութեան մէջ եւ թէ բոլորովին համաձայն է Տըլլըսի յայտարարութեան : «Ոչ յեղափոխութիւն է այս յանձնառութիւնը, ոչ ալ նորութիւն» : Նախագահին բացա – տրութեան համաձայն, Մ. Նահանգները պիտի չարունակեն ճիւռն քաղաքականու – թիւն մը վարել, որպէսզի կարենան ի հարկին զործել, առանց իմացնելու նա – խայարձակին թէ ո՛ր կողմէն պիտի զար – նեն : Այդ քաղաքականութիւնը չի նշանա – կեր թէ անպատճառ հիւլէական ռումբ պիտի թափին Մ. Միութեան վրայ, եթէ փոքր յարձակում մը կատարուի աչխար – հի մէկ մասին, օրինակ՝ Քորէայի մէջ : Մինչդեռ Տըլլըսի յայտարարութենէն կը հետեւէր թէ պանդուածային զործողու – թիւն մը պիտի կատարեն որեւէ նախա – յարձակման առեն :

Պատասխանելով Հնդկաչինի մասին և – զած հարցումներու, Այզընհաուըր ըսաւ թէ ըմբոստները կ'ուզեն վճռական յաղ – թանակ մը չահիլ անձրեւային եղանակէն առաջ :

500 ԱՆԳԱՄ ԱԻԵԼԻ ԶՕՐԱՒՈՐ

Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ Մարտ մէկին պայթած ջրածին ռումբը 500 անգամ աւելի զօրաւոր էր քան այն հիւլէական ռումբը որ արձակուեցաւ Հի – րոշիմայի վրայ : Անոր թափած չոզարձակ մոխիրները ապրիլին 23 ձափոնցի ձկ – նորսներու վրայ, հարիւր քիլոմեթր ան – դին :

Վերջին լուրերու համաձայն, այս դժ – բախտ զոհերուն վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ : Ամէնքն ալ հիւանդանոց փո – խադրուած են : Հինգին վիճակ ըլլաս ծա – նր է : Բոլորին մազերը կը թափին, այ – րուածքները կը սևնան : Նոր բշխիկներ և – րեւան եկած են : Շատերուն ծննդական զործարանները ուռած են : Ուշինկթընէն մատնաւոր յանձնախումբ մը պիտի երթայ Թոքիո, հիւանդներուն վէրքերը եւ նա – ւակներուն կրած վնասները քննելու հա – մար :

Մարտ 1ին փոքրաւած ջրածին ռումբին ուժգնութիւնը զարմանք պատճառած է նոյնիսկ ամերիկացի մասնագէտներուն : Ատոնց 28ը, ինչպէս եւ 236 բնիկներ որոնք բաւական հեռուն տեղաւորուած էին, չվատնդուելու համար, զանազան տղե – ցութիւններ կրած են : Հիւլէական յանձ – նաժողովը դոհ կ'երեւայ կատարուած փորձին արդիւնքէն : Հրադունդը 45 քիլո – մեթր չառաւիղ ունէր, իսկ ծուխին բարձ – րութիւնը 27·000 մեթրի կը հասնէր : Ո – դանաւ մը, որ կը չածէր 9000մեթր բարձ – րութեան վրայ, 80 քիլոմեթր հեռաւո – րութեամբ, ատիպուեցաւ հեռանալ, հիւ – լէական ամպէն խուսափելու համար :

× Մ. Նահանգներու ազգ. պաչտպա – նութեան նախարարութիւնը հրատարակեց նոր զէնքերու ցանկ մը, զարմանալի մանրամասնութիւններով :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թուրք թերթ մը, «Տիւնիա» վերջերս ցաւով դիտել կուտար թէ Ապահովու – թեան Տեսչութիւնը օրինագիծ մը պար – բաստած է, որուն համաձայն չարկաբա – ժիններու դուռնպաններն ալ ոստիկանի օգնական պիտի ըլլան :

Այս առթիւ կը գրէր,— *Մեր թաղին մէջ եղբօրորդիս կը բնակի : «Ափարթը – ման»ին դուռնպանը Յոյներէն կ'ախորժի, Հայերուն թշնամի է : Այժմ այս դուռնա – պանն ալ ոստիկանի օգնական պիտի ըլլայ եւ բոլոր հայ վարձակալներու մասին տե – ղեկութիւններ պիտի հաղորդէ ոստիկա – նութեան : Պիտի ղրէ թէ այրինչին կինը չեմ դիտեր ինչ է · իսկ ամուսինները չա – հագէտ են կամ դող :*

Թերթը պատմական օրինակ մըն ալ կը յիշէ :—

Ներոն չկարենալով բանտ նետել բոլոր խաղաքացիները, Հռոմը բանտի վերա – ծեց ·

— *« Կ'երեւի մերիններն ալ ամէն տեղ պահականոցի պիտի վերածեն, նկատելով որ չեն կրնար բոլորը պահականոց փո – խադրել » :*

Ոչ թէ այդպէս պիտի ըսեն · այլ արդէն ըրին, պայ Ցայիֆ : եւ տարիներով :

Ոչ միայն երկիրը պահականոցի, աւելի ճիշդ բանտի վերածեցին, այլ եւ չատ արմատական միջոց մը հնարեցին,— *բնաջնջում* : Առանց դուռնպանի մը տեղեկագրին սպասելու : Մեծով պզտիկով : Ոչ իսկ մանուկներուն խնայելով :

Այլեւս չատ բան մնացած չէ, գործ ձա – բելու համար դուռնպան ոստիկաններու :

Օսմ · կայսրութենէն մինչեւ Բեմալա – կան հանրապետութիւնը, միշտ ի պատ – ուի են «մալխպիր»ը եւ «խաֆիէ»ն, ամ – բողջ բազմութիւններ պահականոց կամ սպանդանոց Բշելու համար :

Թուրքիոյ եկող – գացող սերունդները, եթէ միայն իրենց պատմութիւնը սերտէ – ին, պիտի չզարմանայինք որ Ապահովու – թեան տեսչութիւնը օրինագիծ մը կը պատրաստէ, դուռնպաններն ալ «խաֆիէ» դարձնելու համար :

Պարզապէս անգիր օրէնքը գրաւորի վերածելու փորձ մըն է որ կը կատարեն :

Վ.Ա.Էի

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Ֆրանսական հրամանատարութիւնը նոր ուժեր ղրկեց օդանաւերով, պաշտպանե – լու համար Տիէն – Պիէնի պահակաղօրքը որ ուժգնօրէն կը դիմադրէ ըմբոստներու կատաղի չարձակումներուն :

Վերջին լուրերու համաձայն, ըմբոստ – ները ղրաւած են երկու ամրոցներ : Երկու կողմերն ալ ծանր կորուստներ կրած են : Ըմբոստներուն կորուստը կը հաշուեն և – րեք հազար մեռեալ եւ ինը հազար վիրա – ւոր : Ֆրանսական օդանաւերը չատ զօրա – ւոր պայթուցիկներ կը թափեն ըմբոստ – ներուն վրայ, մեռնողն ատեն ուտեստ եւ դեղ հասցնելով պահակազօրքին : Ըմ – բոստները անհնազ կը ամբաստանեն Ֆրան – սական դիրքերը եւ ամէն միջոց կը փոր – ձեն զանոնք ղրաւելու համար :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ երկիրներուն դէմ ճառ մը խօսելով, Իսրայէլի ապագահոյին պե – տը, Մոչէ Տայան, կ'ըսէ թէ «պատերազ – մը անխուսափելի է : Արաբական բոլոր երկիրները իրենց բոլոր ուժերը լարած են Իսրայէլը ոչնչացնելու համար : Անկարելի է ճղղել թէ երբ պիտի զործին յարձակում – մը · բայց կը չանան ակարացնել Իսրայէ – լը պաշարելով ծովային ճամբաները եւ զազրեցնելով առեւտուրը » : Զօրավարը անհրաժեշտ կը զանէ որ Իսրայէլ արդիա – կան զէնքեր ճարէ, զոհողութիւններ կա – տարելով ուրիչ ճակատներու վրայ : Ազգ · պաշտպանութեան նախարարն ալ ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ Թուրքիոյ, Փաքիստա – նի եւ արաբական երկիրներու միջեւ կըն – քած դաչինքը վտանգաւոր է Իսրայէլի համար :

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Ազգ · ժողովը կը չարունակէ քննել ազգ · պաշտպանութեան եզմատայոյքը : Առջի օրուան նիստին մէջ, նախարարը՝ Պ. Փլե – ւէն յայտարարեց թէ այս տարի երեք տե – սակ նոր զօրամասեր պիտի կազմուին եւ մարզանքի մեթոտները պիտի փոխուին : Ֆրանսացիները երկու նոր զիւտեր հնա – րած են որոնք պիտի փորձուին այս տա – րի : Հիւլէական զէնքեր ալ պիտի չինուին :

× Վիճաբանութեանց ընթացքին, հաս – տատուեցաւ թէ Մ. Նահանգները եւ Խ. Միութիւնը ամենաարագ եզմատայոյքը ունին զինուորական տեսակէտով : Ամե – րիկեան եզեմտուածքին 56 տե հարիւրը յատկացուած է զինուորական ծախքերու, Անգլիոյ մէջ՝ 35 տե հարիւրը, Ֆրանսայի մէջ՝ 29·4 տե հարիւրը : Խ. Միութեան զինուորական եզմատայոյքը բարձրացած է 1102 միլիառ րուբլիի (9650 միլիառ ֆր.) :

Ի ՓԱՌՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻՆ

Կ'իմանանք թէ Համազգային ընկերու – թեան Գահիրէի վարչութիւնը Եղիպտոս հրաւիրած է «Նարեկ»ի թարգմանիչը՝ Պ. Լիւթ Ասեան Մարտէլ, եւ իր հրատարա – կիչը, Պ. Ժան Պալան, չարք մը դասա – խօսութիւններ տալու համար հայկական մչակոյթի մասին : Իրենց պիտի ընկերա – նայ մեր աչխատակիցը, Պ. Կ. Փօլատ – եան :

Սրտանց յաջողութիւն կը մաղթենք այս օրինակելի նախաձեռնութեան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԾԵՐԱԿՈՅՑԸ 74է դէմ240 ձայնով քուէ – արկեց Սահմանադրութեան վերաքննու – թեան օրինագիծը : Վերջնական վաւերա – գումը կ'իյնայ Ազգ · ժողովին :

ՎԻՆՆԱՑին կը հետազրեն թէ յարա – բերութիւնները լարուած են Աւստրիոյ եւ խորհրդային իշխանութեանց միջեւ : Ժողովրդական կուսակցութիւնը պատի յայտարարութիւն մը պատրաստած էր Գերմին Ժողովին առթիւ, ուր Մոլոթով «ոչ» կը պատասխանէ Աւստրիոյ ազատա – գրութեան հարցին : Ազգը միւնոյն ատեն կը ցուցնէ ռուս դինուորները, հետեւեալ արձանագրութեամբ .— «Դեռ ո՞րքան ա – ւեն պիտի սեսնենք ատոնք» : Խորհրդային մարզպանը պահանջեց ներքին նախարա – րէն արգիլել այս յայտարարութիւնը : Այս վերջինը, որ ընկերվարական է, մեր – ժեց, դիտել տալով թէ դրաքննութիւնը ջնջուած էր անցեալ տարի : Ատոր վրայ ռուս դինուորական իշխանութիւնը ձեռք առաւ խնդիրը, ճնշելով կառավարութեան վրայ : Կը վախցուի որ Աւստրիան ալ եր – կու մասի բաժնուի, Գերմանիոյ պէս :

ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ կը գրեն թէ կէս մի – լիոն քաղաքացիներ փոզոց թափած էին, դիմաւորելու համար ձեչլալ Պայարը, ոք չատ զոհ կ'երեւայ Ամերիկա կատարած ճամբորդութենէն :

ՍՈՒՐԻՈՅ նոր կառավարութիւնը հան – դատեան կոչեց զօրավար մը եւ չորս դն – դապետներ, որոնք զործակցած էին Շի – շեքլիի : Զօրավարը Բէմզի Քաւտին է որ անցեալ չաբնաւարին զոպած էր Տիւրքինե – րու բմբոստութիւնը :

ԻՐԱՆի նոր երեսփ · ժողովը եւ ծերա – կոյտ նիստի հրաւիրուեցաւ երէկ, հինգ – չարթի : Աչխատաւորական կուսակցու – թեան թեկնածու, որ երեք ամիսէ ի վեր դադրած էր, վերակաւ իր հրատարա – կութիւնը, բառն յղուած մը տպելով կառավարութեան դէմ :

(Շար · ը կարդալ Դ · Էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

•

(Ր. եւ վերջին մաս)

Ռուսերը չեն ուզեր հասկնալ թէ այսօրուան իւրաքանչիւր հանրապետութիւն իր անկախութեան սերտացած է արեան գնով, կռուելով, մաքառելով, ապստամբելով : Օրինակ Հայաստան, որ լքուած էր Ռուսերէն, հերոսական կռիւներով 1918 Մայիս 28ին, զարձաւ անկախ եւ ազատ պետութիւն : Իր իրաւական վիճակն ալ ճշդուեցաւ ոչ միայն Սեւրի դաշնագրով, այլեւ բոլշեւիկներն ալ բազմիցս յայտարարեցին թէ կը ճանչնան իր անկախութիւնը : Նոյնը կրնան ըսել Վրաստանը, Ուքրայինան եւայլն : Բոլշեւիկները զրաւելով մեր երկիրները, իրաւապէս պահեցին անկախութեան «արտաքին ձեւերը», թեթեւ հակառակ իրենց կամքին :

Այնուհետեւ տարբերը է վիճակը փաստական տեսակէտէն : Հոս բոլշեւիկեան բռնակալութիւնը ցոյց կուտայ իր իսկական դէմքը :

Ոչ – ռուս ազգերու փաստական վիճակը որ եւ է կապ չունի խորհրդային տիրապետութեան հետ : Բոլորի միահնձան ուէրն է համայնավար կուսակցութեան կեդրոնը, բազմած՝ Կրեմլինի մէջ : Բոլոր հրահանգները կը տրուին կեդրոնէն եւ տեղապէս կը գործադրուին իրաւապէս « անկախ » հանրապետութիւններու մէջ : Մոսկուան կը խառնուի ամէն աննշան գործի : Քաղաքային հաւասար դատավճիռ մը բեկման որոշումն անգամ պիտի հաստատուի կեդրոնին կողմէ : Տեղական հրահանգները կը գործադրուին կեդրոնէն եւ տեղապէս կը գործադրուին իրաւապէս « անկախ » հանրապետութիւններու մէջ : Մոսկուան կը խառնուի ամէն աննշան գործի : Քաղաքային հաւասար դատավճիռ մը բեկման որոշումն անգամ պիտի հաստատուի կեդրոնին կողմէ : Տեղական հրահանգները կը գործադրուին իրաւապէս « անկախ » հանրապետութիւններու մէջ : Տարիներու ընթացքին ժողովուրդը կը լսէ իր անկախութեան մասին, իր պետականութեան մասին, իր պետականութեան մասին եւայլն, եւ միեւնոյն ժամանակ կը տեսնէ թէ ինչպէս դիկտատուրան իր կեանքը կը վերածէ է՛ւ տեսապանքի է՛ւ ծաղրանկարի : Այս փաստական վիճակը կը տիպէ ժողովուրդը աւելի եւս կատաղած մնալ անկախութեան գաղափարին եւ իր սեփական պետականութեան : Նոյնիսկ այսօրուան պայմաններուն մէջ Մ. Միութեան անդամներէն ոչ մէկ ոչ – ռուս ազգ կրնայ իր յաժար կամքով հրաժարիլ այն ձեւական իրաւունքներէն, զորս իրեն վերապահած է խորհրդային սահմանադրութիւնը : Ամէն ինչ աղճատուած է կուսակցութեան կողմէ, բայց ժողովուրդը կ՛ապրի այն յոյսով թէ օր մը վերջ պիտի դնէ այս վիճակը եւ Հայաստանը պիտի դառնայ ազատ եւ անկախ, բաւին իսկ կամաւորով :

Անկախ հանրապետութիւնները Մ. Միութեան մէջ մտան բռնի : Ոչ ոք հարցուց ժողովուրդներու կարծիքը.— Կ՛ուզե՞ն թէ ոչ : Ճնշապային ալ զարձան ձեւով ազգային, իսկ բովանդակութեամբ ընկերվարական» : Ժողովուրդը այսօր կը պայքարի, որպէսզի բովանդակութիւնն էլ դառնայ ազգային : Ասիկա կրնայ իրագործուիլ միայն ազատ պայմաններու մէջ :

Փոքր ժողովուրդներու պայքարը դիւանագիտարար կը բխի հիմնական կէտ մը,— իրաւապէս անկախ պետութիւնները դարձնել անկախ ու ազատ նաեւ փաստօրէն :

Ռուս քաղաքական միտքը կ՛առաջարկէ — հրաժարէ՛ այսօրուան իրաւական վիճակէն, որպէսզի վազը փաստօրէն եւ իրաւապէս դառնաս մէկ մասնիկը ռուս պետութեան :

Ոչ մէկ ազգ, որքան ալ փոքր ըլլայ, չի կրնար իր վրայ կատարել ճախնական « Հարա – Քիրի»ն

Ոչ մէկ լուրջ տարազիր կազմակերպութիւն չի կրնար իր երկրին անկախութեան խնդիրը դարձնել սակարկութեան նիւթ : Ոչ մի ազգ, որքան ալ փոքր ըլլայ, երբեք չի հրաժարիր իր տարրական, սրբազան իրաւունքէն,— իր հայրենիքի անկախութենէն : Ոչ մէկ տարազիր կազմակերպութիւն եւ ժողովուրդը չի կրնար խաչ քաշել իր պատմութեան վրայ :

Հակառակ բոլշեւիկեան անլուր բռնակալութեան, հակառակ իր կրած տառապանքներուն, հայ ժողովուրդն ալ չի կրնար խորտակել իր հայրենիքին պատմութիւնը : Իսկ այդ պատմութիւնը կ՛ըսէ — «դարեր շարունակ հայ ժողովուրդը պայքարած է օտար բռնակալութիւններու դէմ ի խնդիր իր հայրենիքի ազատութեան եւ անկախութեան : Վեց երկար դարերէն եօթ հայ ժողովուրդը 1918ին վերահաստատեց իր անկախութիւնը եւ զարձաւ պետական ազգ : Բոլշեւիզմը անգամ ըսպառնացաւ, հակառակ իր կամքին, երեւութապէս, իրաւապէս ճանչնալ եւ մեր պետականութիւնը : Նոյն պարագան կը ներկայացնէն միւս բոլոր ոչ – ռուս ազգերը :

Ուրեմն այսօր, հայ ժողովուրդը եւ իրեն հետ միասին մնացեալ բոլոր ոչ – ռուս ժողովուրդները ոչ պատմականօրէն, ոչ հոգեբանօրէն եւ ոչ մէկ մարդկային կամ աստուածային օրէնքով, չեն կրնար պայմարիլ բոլշեւիզմի դէմ, դառնալու համար ամբողջական Ռուսաստանի մէկ մասնիկը, ժողովուրդ, «ազգային փոքրամասնութիւն » եւ յետագային միայն եւ երեւի նոյն Ռուսերու ղեկավարութեամբ, որոշել իրենց ապագան ինչ որ քաւէար – կութեամբ : Այդ քաւէարկութիւնը բոլոր ոչ – ռուս ժողովուրդները արդէն կատարած են ռուսական յեղափոխութենէն ետք : Կատարած են չատերը արձնոտ պայքարներէ վերջ : Մասնաւորաբար հայ ժողովուրդը չի կրնար հրաժարիլ Մայիս 28էն :

Այս կէտին չուրջ Ռուսերը միշտ խարխափումներու մէջ են : Կը թուի թէ չեն հասկնար անոր կարեւորութիւնը կամ այդպէս ցոյց կուտան :

Ոչ – ռուս ազգերը պիտի պայքարին բոլշեւիզմի դէմ, պիտի ըմբռնուանան ռուսական կամ ուրիշ որեւէ տիրապետութեան դէմ, բայց յատակօրէն պիտի իմանան, թէ կը կռուին իրենց պետականութիւնը փաստօրէն այլեւս դարձնելու համար անկախ :

Այս տրամաբանական դիրքին մէջ Ռուսերը ի զուր կը տեսնեն ոխ, տառապութիւն կամ թշնամանք :

Եթէ անոնք ճշդօրէն ըմբռնէին իրերու կացութիւնը եւ ընդառաջ երթային ոչ – ռուս ազգերու արդար պահանջներուն, միանգամայն հնարաւոր պիտի ըլլար բոլորին գործակցութիւնը : Մասնաւորապէս հայ ժողովուրդը ոեւէ տարբերութիւն կամ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՑՔԵՐԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

Միջին Արեւելքի մէջ ութ տարուան ընթացքին ութ թագակիր զլուխներ եւ երկու մեծ պետեր լինկան իրարու եաեւէ :

Կ՛արժէ յետագարձ ակնարկ մը նետել այս վերջին տարիներու արեւնոտ դէպքերուն վրայ, քաղելով տեղական թերթէ մը :—

1949 Փետրուարին Սուրիա կուտար առաջին ազդանշանը : Այդ չրջանի նախագահը Շիւքրիւ Քուաթլի կ՛ուզէր Մեծ Սուրիա մը, սահմանել միացնելով Ցորդանանը, Իրաքը եւ Լիբանանը : Եւ սակայն Ցորդանանի Ապտուլլահ թագաւորն ալ նոյն ծրագիրը կ՛որոճար եւ չէր հանդուրժեր որ ապագայ Մեծ Սուրիոյ գահուն ուրիշ թեկնածու մըն ալ գտնուէր :

Այս հակամարտութեան արդիւնքը չուացաւ : Գնդապետ Զայիմ դիշեր մը ձերբակալեց Շիւքրիւ Քուաթլին, մինչ Դամասկոսի մէջ ամբոխ խելայեղ ցոյցերով կը յայտնէր իր հրճուանքը : Բայց այդ ամբոխին մէջ Հինաուի անուն մէկն ալ կար, որ քանի մը ամիս եաք կրցաւ դնդապետ Զայիմը վար առնել ու զնդակահարել, մղուած անդուսպ փառասիրութենէ :

Իրեն ուժի վրայ հիմնուած այս յաջողութիւնը իր անխուսափելի վախճանը ունեցաւ : Սպանեալ Զայիմի բարեկամներէն Շիշաքլի յաջողեցաւ գրեթէ նոյն կերպով «մաքրագործել» Հինաուին :

Հակառակ այս արիւնոտ դասերուն եւ հակառակ անոր որ իսլամ աշխարհի մեծամասնութիւնը Մեծն Սուրիոյ զաղափարին համամիտ չէր, Իրաք չարունակեց փայփայել այդ ծրագիրը :

Կարծէք ճակատագիրն ալ հակառակ էր այս միութեան իրականացման :

1951ին Իրաքի Ապտուլլահ թագաւորը սպանուեցաւ երկու մոլեռանդներու կողմէ առանց արժանանալու Մեծն Սուրիոյ գահուն : Իր յաջորդը՝ Թալալ թագաւոր հիւանդ էր : Սակայն որ հրաժարի գահէն, տեղը տալով Ապտուլլահի թոռան՝ Հիւսէյինի, որ իր տարիքին բերումով չէր կրնար ընդդիմանալ Միութեան ծրագրին :

1952 Յուլիսին եղիպտոսի Ֆարուք թագաւորն ալ վտարուեցաւ երկրէն ու այդ կերպով մէկն ալ պակասեցաւ Մեծն Սուրիոյ ծրագրին հակառակորդներէն :

Այս չորթութեանց ընթացքին անչուշտ Մեծն Սուրիոյ հարցը մէկդի թողուեցաւ : Միւս կողմէ Ամերիկա տեսնելով որ կարելի չէր յոյս դնել Եղիպտոսի վրայ, դարձաւ դէպի Թուրքիա եւ Փաքիստան, որոնք զաշնագիր մը ստորագրեցին : Անդելիա ուրախութեամբ դիմաւորեց այս նոր զինակցութիւնը :

Իրաքի ներկայ վարչապետը, Ֆաուէլ Ճամալի, քանի մը չարաթ առաջ «արաբական աշխարհի ինքնապաշտպանութեան միացեալ ճակատ»ի գաղափար մը կը յղանար, բայց Եղիպտոս մերժեց այս առաջարկը : Ֆաուէլ Ճամալի անդլիասէր է եւ կ՛ենթադրուի թէ Եղիպտոս անդլիական քաղաքականութեան հետ առաջնորդ այս գաղափարին մէջ :

Այս մերժումէն եաք Ճամալի ուզեց իր ծրագիրը իրագործել «Արդուանդ Մահիկ»ի սեղմ չրջանակին մէջ :

Մեծն Սուրիոյ գաղափարն է այս աւելի համեստ :

Ճամալի կը տեսնէ թէ ճամբան հար – թուած է, քանի որ ոչ Ապտուլլահ, ոչ Իսն Սէուտ, ոչ Ֆարուք եւ ոչ ալ Շիշաքլի մնաց հրապարակին վրայ :

Միջին Արեւելքը անակնկալներու բեմ է այլեւս եւ ոչ ոք կրնայ որեւէ զուշակութիւն կատարել :

Ահաբեկչութեան ու անառնձ փառասիրութեան այս արշաւին մէջ՝ մինչ Իրաք «Արդուանդ Մահիկ»ի կ՛երազէ անդլիամերիկեան ծրագրէ մը ներչնչուած, Եգիպտոս կը չանայ մուտք գործել արեւմտեան աշխարհի ընտանիքին մէջ :

Մուսուեղ բանաին մէջ կը խորհի աչխարհի ունայնութեան մասին : Մինչ դօր. Զահեաի կ՛աշխատի վերակենդանացնել Ապտանի նաւթահորերը ի պին նոյնիսկ նաւթական մեծ զոհողութեանց :

Այն օրէն ի վեր երբ Ապտանի քարիւղը ազգայնացաւ, Քուվէյթ եւ Սէուտ Արարիա տանտապատկեցին իրենց արտադրութիւնը եւ տէր զարձան միջազգային չուկաներուն :

Պարսիկները հիմա կը տեսնեն որ իրենց

թշնամանք չունի ռուս ժողովուրդին դէմ : Ընդհակառակն, մենք միշտ լաւագոյն պարագաները ունեցած էինք ռուս ժողովրդին, անոր ընտիր եւ հանճարեղ ստեղծագործութիւններուն, անոր դրականութեան, արուեստի հանդէպ : Բայց սէրը եւ յարգանքը կրնան չարաւեալ, երբ փոխադարձ են : Իրենց իսկ բարիքին համար ռուս վարիչները պէտք է հրաժարին աչխարհակալութենէն եւ փոքր ժողովուրդները կուլ տալու կամ ռուսացնելու դիտումներէն :

Ռուսերը չատ կ՛ըսեն նաեւ թէ աչխարհը այս օր կ՛երթայ դէպի փետերա – սիօն, իսկ դուք փոքր, անօգնական ազգերը ելեր էք անկախութենէ կը ճաոէք :

Սխալ չհասկցուինք :

Ամէն փետերասիօն արդիւնք է անկախ պետութիւններու ազատ կամքի :

Դաշնակցային (փետերատիւ) կապեր

հաստատելու կամ չհաստատելու իրաւունքը վերապահուած է միայն դերիչխան ազգութեանց, անկախ պետութեանց :

Ոչ – Ռուսերը, ի թիւս որոնց նաեւ Հայաստանը կրնան փետերասիոնի մասին համաձայնութիւն կնքել այս կամ այն պետութեան հետ, բայց առաջ հիմնական եւ թերեւս միակ պայմանն է՝ նախ ըլլալ դերիչխան ազգ անկախ պետութեամբ : Իրրեւ այդպիսին միայն մենք կրնանք քննութեան ենթարկել «փետերասիոն»ի, «կոնֆետերասիոն», եւ ուրիշ միութեանց առաջարկները : Մեր դրական կամ ժխտական որոշումը տալու համար, պիտի ըլլանք դերիչխան : Բոլոր միւս պարագաներու մէջ «փետերասիոն»ը կը ծառայէ միայն ուժեղ կողմի չահերուն եւ կը վտանգէ տակաւ կողմին քաղաքական եւ մշակութային ապագան : Վկայ՝ Մ. Միութիւնը :

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԵՐԳԻՉԱՆԻՑ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

★

Անկեղծ կ՛ըսեմ ...

Երբ հիւանդ եմ, կը նախընտրեմ տունս մնալ : Անկասկած, հիւանդանոցին մէջ աւելի լոյս եւ աւելի դիտութիւն կայ, ինչպէս նաեւ fեալտի , եւ այլ դարմանական բաներ, բայց եւ այնպէս չատ լուրջ պատճառներ կան հիւանդ եղած տեղն տունը մնալու : Սակայն, անգամ մը ժանտահարուեղ անեցայ. անեցիները մտածեցին , թէ իմ տեղս հիւանդանոցն էր եւ թէ հոն պիտի կրնային ամբողջ իմ տառապանքներս, որոնց այնքան հերոսաբար կը հանդուրժէի :

Բայց հիւանդանոցին մէջ դէպքերը երբեք չընթացան այնպէս, ինչպէս մենք կ՛երեւակայէինք : Անկարելի է ըսել, որ հոն ամէն ինչ իմ գործիս նկատ :

Ըսէք, խնդրեմ, ինչպէս կարելի է, որ հիւանդը, երբ կը սպասէ արձանագրուելու համար, յանկարծ իր դիմացը կը տեսնէ խոշորագիր յայտարարութիւն մը, ուր կ՛ըսուի .

« Ընտանիքին կը խնդրուի զալ եւ դիակները առնել կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 4» :

Զեմ դիտեր, թէ միւս հիւանդները ի՞նչ կը մտածէին այս յայտարարութիւնը կարդալով, բայց ես քիչ մնաց խելքս կորսընցնէի. հիւանդ վիճակով, ուժասպառ նստիլ եւ... յանկարծ նման բան մը կարդալ :

Զիս արձանագրողին ըսի .

— Ընկեր բժշկական քարտուղար, ի՞նչպէս կ՛ըլլայ, որ այս տեսակ կոպիտ յայտարարութիւնները կախած էք հիւանդասենեակին պատէն :

Բժշկական քարտուղար համարած մարդը չատ զարմացաւ :

— Այդ էր պակաս, — մտմտաց : Վրան ուժ չկայ, չերմէն կ՛այրի եւ սակայն ի վիճակի է քննադատական վերլուծումներ կատարելու : Եթէ տառապանաք, ինչ որ հաւանարար անկարելի է, այն ատեն կրնաք քննադատել, որքան որ ուզէք : Եթէ ոչ, ժամը 3էն 4, մենք ձեզ պիտի վերադարձնենք ձեր ընտանեաց դիրկը, ճիշդ ու ճիշդ համաձայն այս յայտարարութեան, եւ վստահ ենք, որ այդ բանը մեզի հաճելի պիտի ըլլայ :

Միտք ունէի բժշկական քարտուղարին դաս մը տալ, բայց որովհետեւ քառասուն աստիճանէն աւելի տաքութիւն ունէի, չուզեցի վիճաբանիլ, ըսի .

— Սպասեցէք առողջանամ, ո՛վ ձեր լանջախոյզ, այն ատեն ձեզ ցոյց կուտամ : Այսպէ՞ս կը խօսին հիւանդներուն հետ : Նման դիտողութիւններ միայն յուսալքում կրնան առեղծել :

Քարտուղարը խօսքը փոխեց, զարմացած որ ծանր հիւանդ մը այսքան սուր դիտողութիւններ կ՛ընէր : Ձիշդ այս միջոցին փոքրիկ հիւանդապահուհի մը մեզի մօտեցաւ :

— Եկէք, որ ձեզ լուանք, ըսաւ :

— Աւելի լաւ չէ՞, որ ըսէիք՝ եկէք բաղնիք մը առնելու : Մարդկային արժանապատուութեան համար աւելի լաւ չէ՞ այսպէս ըսելը : Ես ձի չեմ, որ պիտ լուանք :

— Կարծեցի , որ հիւանդ էք եւ ոչ թէ քննադատ, ըսաւ հիւանդապահուհին : Ցոյս չունիմ, որ ազատիք, եթէ չարունակէք ձեր քիթը խոթել ամէն բանի մէջ :

Զիս առաջնորդեց լուացարան մը եւ հրահանգեց , որ հանուիմ : Կիսամերկ էի, երբ յանկարծ նկատեցի, որ աւազանի աղտոտ ջուրին երեսը պլուխ մը կը լողար : Գլուխը կը նմանէր պառաւի մը : Հիւանդ մը, որ կը լողնար, հաւանաբար :

— Ինծի նայէ, անչնորհք աղջիկ, ըսի , կարծես աւազանին մէջ կին մը կայ. ասիկա կիներու բաղնիք չէ՞ :

— Եթէ կը կարծէք, որ կրնաք վրաս ազդել, կը սխալիք : Կրնաք հանդարտօրէն հանուիլ : Այդ միջոցին մենք պառաւը կը հեռացնենք եւ ձեր ջուրն ալ կը պատրաստենք :

Այս միջոցին բժշկական քարտուղարը ներս մտաւ.

— Կեանքիս մէջ ատանկ խենթ մը տեսած չէի, ըսաւ : Զուզեր, որ մեռնելու մօտ պառաւ մը լողնայ : Եւ եթէ ան ձեզի նայի եւ բաներ մը տեսնէ, այդ պառաւը չէ, որ պիտի կարենայ մեկ վայրկեան աւելի մնալ այս տարրին աչխարհին մէջ : Կեցցեն ուշակորոյս հիւանդները , որոնք մեզի հետ չեն վիճաբանիր :

— Զիս դուրս հանեցէք ասկէ, ըսի , ապա թէ ոչ ձեզ կը սատկեցնեմ :

ՄԻԽԱՑԻԼ ԶՈՍՉԻՆՔՕ

(Մնացեալը յաջորդով)

քարիւղին համար յաճախորդ չէ մնացած :

Անդլին՝ Իսրայէլ մտահոգութեամբ կը հետեւի իսլամական աշխարհի միացման ծրագիրներուն :

Կայ նաեւ ուրիշ կարեւոր կէտ մը :

Իսրայէլի մէջ բանուորներու օրավարձերը շատ վեր են բազդատաբար Եգիպտոսի եւ միւս իսլամ երկիրներու : Հոն կեանքի մակարդակն ալ շատ վեր է եւ յառաջադիմութիւնը՝ արընթաց : Եգիպտացի երիտասարդ սպաներ միշտ Իսրայէլը օրինակ կը բերեն յեղաշրջելու համար իրենց երկրին ընկերային կարգուսարքը :

Ասոր համար է որ Եգիպտոսի եւ միւս իսլամ պետութեանց աչքին Իսրայէլ կը նկատուի «թիւ մէկ թշնամի» , որովհետեւ այս դնացքով իր սահմանները նեղ պիտի գան անշուշտ :

Այս խորհրդածութեանց կարդին, կ'արժէ յիշեցնել կարդ մը աշխարհագրական եւ քաղաքական դիտելիքներ :—

ԵԳԻՊՏՈՍ .— Ֆրանսայի կրկին տարածութեամբ եւ 22 միլիոն բնակիչով այս երկիրը անցեալ տարուընէ ի վեր հանրապետական վարչաձեւով կը կառավարուի : Անգլիոյ քաղաքական շահերուն եւ Եգիպտացի մեծ հոդատէրերուն տեսակ մը աւտոպետութեան դէմ ուժդնօրէն կը պայքարին նոր վարիչները :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ .— Ֆրանսայի երեք տարածութեամբ եւ 17 միլիոն բնակիչով այս երկիրը երկու մեծ թշնամի ունի, ազգայնացած Անգլեւիրանեան ընկերութեան քարիւղը, զոր չի կրնար ծախել եւ Մոսկուան՝ որ բանտարկուած է ...

ԻՐԱՔ .— Ֆրանսայի հաւասար տարածութեամբ երկիր մը հինգ միլիոն բնակիչով, որուն առաստահոս քարիւղէն Ֆրանսա կ'օգտուի 25 առ հարիւր համեմատութեամբ, Գ. Կիւլպէնկեան՝ 5 առ հարիւր :

ՍՈՒՐԻԱ .— Ֆրանսայի մէկ երրորդին չափ եւ երեք միլիոն բնակիչով այս իսլամ հանրապետութիւնը անցաւ նախորդ իշխանութեան ձեռքը :

ԼԻԲԱՆԱՆ .— Միջին Արեւելքի փոքրագոյն հանրապետութիւնն է մէկ միլիոն բնակչութեամբ :

ՍԷՈՒՏԻ ԱՐԱԲԻԱ .— Ֆրանսայի երեք անգամ տարածութեամբ եւ 4ուկէս միլիոն բնակչութեամբ այս անապատ երկիրին չահու հոսուն ադբիւրներն են Մէջքէ ուխտադնացութիւնը եւ քարիւղը :

ՅՈՐԴԱՆԱՆ .— Ֆրանսայի մէկ հինգերորդին չափ եւ վեց հարիւր հազար բնակիչով այս երկիրը ունի Միջին Արեւելքի ամէնէն կարեւոր բանակը, որ մարզուած է Անգլիացիներու կողմէ :

ԵՄԷՆ .— Ֆրանսայի մէկ երրորդին չափ եւ 350 հազար բնակչութեամբ աշխարհէն անջատուած երկիր մըն է, ուր տակաւին գերեվարութիւնն ալ կը չարունակուի :

ԻՍՐԱՑԷԼ .— Ֆրանսայի մէկ տասնհինգերորդէն ալ փոքր այս նոր երկրին մէջ կ'ապրին մօտ երկու միլիոն Հրեաներ , որոնք աչքի փուշ դարձած են Իսլամներուն :

Թ.Ա.Թ.

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ

(GRÉGOIRE DE NAREK)

(Թրգ· Լիւֆ – Անտրէ Մարսէլի)

Պելժիացի ծանօթ քննադատ Ժոզէֆ Տելմէլ, ատորձագրած է յօդուած մը Լա Նուվել Կազէթ տը Պրիւքսէլի մէջ, (13 Մարտ 1954) Գրիգոր Նարեկացիի Ֆրանսերէն թարգմանութեան հրատարակութեան առթիւ :

Ժոզէֆ Տելմէլ, միշտ հետաքրքրուած է հայկական մշակոյթով եւ մասնաւորապէս՝ հայ գրականութեամբ : Իր յօդուածները կ'արտայայտեն խոր համակրանք, հանդէպ մեր հնամեայ մշակոյթին : Ան – զամ մը եւս ան կուգայ յայտնել իր զնահատութիւնը :

Նարեկացիի կեանքին եւ գործերուն մասին հակիրճ տեղեկութիւններ տալէ ետք, ան կ'անդրադառնայ Նարեկացիի մէկ հիմնական մասնայատկութեան .— «Մտնօթ չըլլալով մայրենի լեզուէն դուրս ուրիշ լեզուի մը, եւ ուրեմն հետեւ՝ օտար ամէն ազդեցութենէ, Գրիգոր Նարեկացի այն Հայ Հեղինակն է , որուն հանճարը կը կրէ զուտ ազգային դրոշմ» :

Ժոզէֆ Տելմէլ, կ'անցնի յետոյ բուն երկին գրեթէ էջ առ էջ, սեղմ վերլուծումով :

Նախ՝ ամփոփումը Լիւք – Անտրէ Մարսէլի յառաջաբանին եւ Նարեկի մասին կատարած աշխատանքին, ապա թարգմանութիւնը՝ քանի մը նմոյշներով : « Լիւք – Անտրէ Մարսէլ կը բերէ մեզի յանդգնաւոր եւ արձակ բանաստեղծութիւն – ներու այնպիսի ընտրութիւն մը՝ որ թէ ճոխ է եւ թէ արդարացի» : «Աղօթքներու, Ողբերու, Աղերսներու կողքին, կան նաեւ տաղեր՝ որոնց յորդահոս եւ արեւել – եան քնարականութիւնը, թռիչք մը ունի ընդհանրապէս դէպի յարաբերական այլաբանութիւններ՝ օրինակի համար խորհրդապաշտ «ամուսնութիւնը» Քրիստոս – Արեւին եւ եկեղեցի – վարդին :

Ցետոյ մեր հնադարեան բանաստեղծութիւնները 16րդ, 17րդ , 18րդ դարերէն, որոնց մասին կ'ըսէ .— «Եւ անոնք նուազ հետաքրքրական չեն : Անոնց չնորհիւ կրնանք ունենալ անգնահատելի հայկական բանաստեղծութեան վրայ ընդհանուր գաղափար մը, թերեւս քիչ մը անկատար , եւ սակայն հարուստ անոր ինքնատիպութեան յատկանիշներով » :

Ժոզէֆ Տելմէլ կ'եզրակացնէ .— «Լ· Ա Մարսէլի աշխատանքը, որ կը վերաբերի դրականութեան մէջ շատ քիչ ծանօթ դէմքի մը, պիտի տայ առաջին չափում մը՝ հայ գրականութեան հետ : Եւ այսպէս, այդ գրականութեան ընդմէջէն, կարելի պիտի ըլլայ հասկնալ ոգին այն ժողովուրդին, որ մնացած է առոյգ՝ հակառակ այն մեծ դժբախտութիւններուն , աղէտներուն եւ նախճիրներուն, որոնց զոհն եղաւ դարերու ընթացքին : Եւ թերեւս ամենէ մտերին աւելի խորանալու ծայր աստիճան փարթամ այս յատկութեան մէջ» :

Ա·

ԳԱՂՈՒԻԹԷ ԳԱՂՈՒԻԹ

ՊԵԼԺԻՈՑ Հայերը ակումբի չէնք մը դնելու համար խորհրդակցութիւն մը կատարած են վերջերս , Պրիւսէլի մէջ : Կ'ըսուի թէ 850·000 պելժ· ֆրանք հատած են արդէն եւ դեռ պիտի հատաքեն : Ակումբին չէնքը օժտուած պիտի ըլլայ ամէն յարմարութիւններով, — մատուռ , պրազարան սրահ եւն· : Գրադարանը պիտի ճոխանայ հանդուցեալ փրոֆ· Ադոնցի հազուագիւտ դիրքերով որոնք գալիք վարչութեան արամադրութեան տակ կը դնուին դասաւորուած եւ թուագրուած են մեծ խնամքով :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՆԱԿԱՉԵԱՆ առաջնակարգ դեր կը կատարէ ներկայիս Իրանի քարիւղի բանակցութեանց մէջ : Նախագահն է – րեք ամիս առաջ Ուոշինկթըն դնաց իրրեւ Իրանի կառավարութեան ներկայացուցիչ եւ յայտարարութիւններ ըրաւ Իրանի քարիւղի չահագործման մասին :

ՊԱՏԱՆԻ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՆՈՒԱՐ վարուժան Գոճեան նուագահանդէս մը տուած է Նիկոսիոյ մէջ (Կիպրոս) ի նեղկայութեան Հայերու եւ օտարներու եւ Միջին Արեւելքի պետութեանց հիւպատոսներու, որոնք ջերմագոյն դնահատած են տաղանդաւոր արուեստագէտը :

ՀԻՆԳ ԿԱՀԱՆԱՆԵՐ ձեռնադրուած են Հալէպի մէջ : Ձեռնադրութիւնը կատարած է թեմին առաջնորդ Զարեհ եպիսկոպոս : Ձեռնադրուողներն են Ցովհ· Պոյաճեան (Տէր Վարդան), Վարդավառ Գրիգորեան (Տէր Վահան), Սարգիս Մինոյեան (Տէր Հմայեակ), Միքայէլ Քէհիայեան (Տէր Առոմ) եւ Սարգիս Աւետիսեան (Տէր Ղեւոնդ) Պոլսոյ մէջ ալ երկու քահանաներ ձեռնադրուեցան Գարեգին պատրիարքի կողմէ :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՅԱՋՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՔԱՆ , 14 Մարտ ,(Յառաջ) .— Հաճելի հաւաքոյթ մըն էր Քանի «Աղբատախնամ Միութեան» կազմակերպած ցերեկոյթը : Ներկայ էր դաղութին մեծամասնութիւնը : Վարչութիւնը ջանք չէր խնայած յաջողութեամբ դլուխ հանելու համար ձեռնարկը : Այս Գ· տարին է որ «Աղբատախնամ»ը կը կազմակերպէ իր տարեկան ցերեկոյթը :

Կոկիկ դաղութ մըն է : Նեսէն ալ եկած էին քանի մը ընտանիքներ : Նիսի «Կրօն· Ընկերակցութեան վարչութիւնը , նոյն – պէս ունէր իր ներկայացուցիչները :

Ցայտագիրը կոկիկ եւ դուարթ էր : Ե – դան արտասանութիւններ , երդեր , հայերէն եւ ֆրանսերէն, նոյնպէս հայկական պարեր եւ դաւեշտ : Օր· Գրիգորեան լաւ երդեց , բայց յաջորդ տարի կը սպասենք իրմէ որ իր յայտագիրը ճոխացնէ հայերէն երդերով : Կարօտ առնենք մեր երգերուն :

Կը չնորհաւորենք երկու փոքրիկ Գէ – որդեաններու մաքուր առողջանութեամբ արտասանած ատանաւորները : Դերակատարները ամէնքն ալ նոր սերունդէն էին : Իւրաքանչիւրը իր կարելին ըրած էր լաւացնելու իր ստանձնած դերը : Նարդունիին ականջը խօսեցաւ արդեօ՞ք, երբ Պ· Գարեգին կ'արտասանէր մեծ խանդավառութեամբ «Ես տեսայ ժողովուրդը որ չուզեց մեռնիլ բաբելոնի պարիսպներուն տակ» (Յառաջ , 28 Փետրուար) :

Նիսի Կրօնական ընկերակցութեան վարչութեան քարտուղարուհին իր Միութեան կողմէ ապրուստ տուաւ Աղբատախնամ Միութիւնը եւ չնորհաւորեց որ յաջողեր էին հայկական տաքուկ մթնոլորտ մը ստեղծել :

« Ամէն տեղ եւ ամէն առիթով երբ քանի մը սրտցաւ Հայեր ու Հայուհիներ , ձեռք ձեռքի տուած կը կազմակերպեն հատ – գոյթներ , յոյսի եւ լոյսի կէդրոններ , թող այդպիսի ձեռքեր շատ ապրին : Ապրօդուստ ձեռնարկներ , ո՛ր միութեան կողմէ ալ կազմակերպուին, արժանի են ամէնուն աջակցութեան » :

Կը մաղթենք որ Քանի Աղբատախնամը ամէն չանք ի գործ դնէ նորահաս սերունդին հայերէնի դասընթացք մը կազմակերպելու համար : Մանաւանդ որ ունին կարող ուժեր , ինչպէս եւ գոհողութեան ոգի :

Հայերէնի դասընթացք մը , հոդ չէ չաթաը մէկ օր , Աղբատախնամի աշխատաժողովման կարեւոր մէկ ազդակը պիտի ըլլայ :

Վարչութիւնը կամք ունի , ուրեմն ճամբան ալ կը դտնէ այս կարեւոր ձեռնարկին համար :

ԱՆՑՈՐԴ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ .— Կիրակի 7 Մարտ , Սէն Լուի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայկական երգչախումբի տարեկան համերգը :

Կոկիկ բազմութիւն մը փութացած էր կրկին լսելու երգահանդէսը :

Հոս ծնած եւ մեծցած սերունդին համար , մէկը պէտք էր որ նախ սիրցնէր , յետոյ սորվեցնէր , իսկ ամէնէն դժուարը՝ այդ երկսեռ երիտասարդութիւնը (50 հոգի) բեմ բարձրացնէր եւ քաղաքէ քաղաք պտոյցնէր , համերգներ տարբելով : Այդ դործը յանձն առած է Ցովսէփ Վրդ· Լեւոնեան :

Գնահատութեան մեծ մասը կ'երթայ երկսեռ երիտասարդութեան որ ամիսներ գոհած է , յամառօրէն հետեւելով փորձերուն :

Ցայտագիրը բաժնուած էր երեք մասերու .— Գեղջկական երգեր , եկեղեցական , ժողովրդական :

Կրնամ ըսել թէ , վարդապետը յաջողած էր լաւ սորվեցնել երգերը , միեւնոյն ատեն բացատրելով երգերու իմաստը :

Խումբը յաջողութեամբ երգեց գանազան կտորներ : Մեներգի տեսիլ չերմացուցին Տիկին Քլարա Թոդոսեան , մանաւանդ «Կռունկ»ով եւ «Ծիրանի ծառ»ով :

Ներկաները նուիրատու քաջալերեցին երգչախումբը : Գալ տարի կը սպասենք աւելի կենսունակ եւ աւելի ճոխ :

ՎԱՐԴԱՆ ԲԱԲԱՅԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (36)

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Իրրեւ ծնողք՝ ինչ որ պարտական էիք ձեր հարազատ զաւկին, ըսել կ'ուզեմ Տիգրանին, զոր բաժնեցիք երկուքի, եւ՝ իմ կեանքս կը պարտիմ Ռէս Սանոյին, անոր բարերար եւ արդար ու ճշմարիտ մարդու սրտին, ուրեմն՝ ես երախտապարտ եմ ձեզի, երախտապարտ եմ նաեւ Տիգրանին : Ես ձեր զաւակն եմ եւ Տիգրանին եղբայրը, եղբայր մը՝ պէտք է օգնէ ի հօրն ու եղբօրը : Տիգրանը յառաջդիմիկ է, ապագայ ունի, կրնայ ըլլալ ահռելիքան ու զործիչ հայութիւնը եղբայրակցութեան այս պարագան ալ կարեւոր է , ուրեմն՝ երկար եւ խորունկ մտածեր եմ, պէտք էր օգնել, աւելի ճիշդ՝ վարձատրել Տիգրանը : Ես ծրագրած եմ Տիգրանը Ֆրանսական վարժարանը դնել եւ հոգալ անոր բոլոր ծախքերը :

— Սլօ, զաւակս, նորէն մինակ պիտի մնամ անական ու դաշտային աշխատանքներուս մէջ, եւ՝ մտագրած էի Տիգրանը դիւղ տանիլ, վարժեցնել վարուցանքի , կալի ու կաթի, Սլօ, ինծի նայէ, տղաս , ծերացած եմ, օգնականի պէտք ունիմ :

— Ինչ ալ ըլլայ, հայրիկ, ես՝ խօսքս տուի եւ կը յուսամ թէ հայրիկը չի մեր – ժեր իր տղուն առաջարկը, ու Տիգրանը Ֆրանսական վարժարան պիտի յաճախէ :

— Սլօ, մէջքս կտրեցիր, տղաս ես , կը սիրեմ քեզ ու չեմ կրնար մերժել քեզ , ուզածդ թող ըլլայ :

Տիգրանն ու Աբեդնադը կը քալէին Սլօյի եւ Ռէս Սանոյի հետքէն : Տիգրանը ծանօթ էր խօսակցութեան չարժառիթին , ճամբան՝ Տիգրան Աբեդնադին պատմեց անհրաժեշտը, դեռ տունը չհասած՝ Սլօն վարպետութեամբ մը, Ռէս Սանոյէն զաղտնի յետ – զարձ մը բրաւ, ձեռքով Տիգրանին հասկցուց թէ՝ հարթուած է ամէն ինչ :

Ուրախացաւ Տիգրան, թեթեւ մը խըղացաւ : Ուրախութիւնը փոխանցուեցաւ Աբեդնադին, ինչ լաւ եղաւ, Տիգրանը պիտի չերթայ, պիտի մնայ Ֆրանսական վարժարանը, ուրեմն՝ իրարմէ պիտի չզատուին, պիտի ապրին միեւնոյն քաղաքին մէջ, յաճախ իրար պիտի տեսնեն :

Հանգչեցաւ քանի մը օր վերջ՝ Սլօն Պաշքալէ դնաց, իսկ Ռէսը, տիկին Նաւնիկը եւ Տիգրանը վերադարձան պիւղ : Տիգրան իր արձակուրդը պիտի անցընէր հայրենի տան մէջ, իսկ աշնան՝ պիտի դար Այդեստան, իր ուսումը չարունակելու համար :

Ինչ զեղեցիկ է այն քաղաքը՝ որուն մէջ սիրուհի մը ունես ... :

Անոր օդը՝ վարդի խղճն աւելի հոտաւէտ է, իսկ ջուրը՝ մեղրէն հազար անգամ աւելի քաղցր ... :

Վանը հայկական յեղափոխութեան հնոցն էր :

Ան՝ տեսեր էր Ջարդերն ու կատորածները, աւերն ու կողոպուտը : Անոր երկ – տասարդութիւնը զարհուրանքով անցեր էր 1896էն, լսեր էր ահաւոր դրուագները մեծ ու փոքր ոճիրներուն, եւ սըր – տամորմոք ճիչը թոպամահ մեռնողներուն :

Պատանեները պատմեր էին լուրեր «Հայդուժէն» : Մերերը՝ արցունքոտ աչքերով նկարագրեր էին «Վանպոյժը» : Խրիմեան Հայրիկի «Երկաթէ դպլոը» մթաքերու մէջ կը վերածուէր կայծակէ թուրի , ու վրէժխնդրութեան ատաուածը՝ արդար իշխանի մը անյիշաչարութեամբ, կը զօտեղդէր հայ երիտասարդութիւնը : Լուած աւերակներու, կանաչ հովիտներու եւ բարձր կատարներու վրայ՝ հայ բազուկը կը վարժուէր զէնքի ու ռումբի , կը պատրաստուէին ուխտապահ դինուորներ – ըր վաղուան պայքարին :

Այրարատեան Աչխարհն ու Սիւնիքը կը հալէին Պարսկահայաստանի մէջ, Կարսն ու Կարինը, Տարօնն ու Տուրուբերանը , Վասպուրականն ու իր քաջարի լեռնաչխարհը կը միանային առաջիններուն՝ ստեղծելու համար հայ ժողովուրդին նիւթական ու հոգեկան, բարոյական ու ազգային Գուամարը, ուժի այն միասնակա – նութիւնը՝ որով Հայը պիտի կրնար ա – նարդ , ամէնէն անպատիւ ու չարագործ թշնամիին դէմ : Այսպիսով փլան արտասահմանական սահմանները, երեք տարբեր երկիրներու հայութիւնը մտածել իբրեւ հայ ու միեւնոյն ազգի զաւակ : Կարգախօսը՝ մէկ էր, երկրի ազատութիւն, սեփական հող ու հայրենիք :

Ֆէտայական խումբեր կ'անցնէին թրքական սահմանագլուխէն, կը մտնէին Հայոց Աչխարհը, իրրեւ ազատութեան առաքեալ, կուդային պաչտպանել հայ ժողովուրդի անձը, ինչքը, պատիւն ու փառքը : Անկէ վերջ կռիւ եւ հերոսութիւն : Աբիւն ու դիւցազնութիւն : Մոսուն, Զօր, Խանասոր, Սասուն, Զէյթուն կեսարուկ, Գարահիսար, Նէմրութ եւ Սոխորդ, Վան ու Շատախ : Ազա՛ անհամար հերոսներ, Զաթօ, Շերօ, Վարդէն, Միքօ, Փոխրիկ, Կոմս, Արամ, Իշխան, Սարգիս, Պուլղարացին, Մոկացին, Լօրթօն, Խուլ Ցովսէփ, Աւետիսեան, Թէրլէմէզեան, Վարդգէս, Նիկոլ, Փիլոս, Շերին եւ դեռ հարիւրներ : Վանը՝ յեղափոխական փեթակ էր, Վանը եռացող կաթսայ էր : Զէնք ու փամփուչտ, ռումբ ու դաչոյն, ու վերջապէս՝ անձայն ու խորհրդաւոր աչխատանքներ : Սուրբ գործը կը զարնուէր լռութեան մէջ : Հայ հոդիներու մէջ Ազատութեան աստուածը կը բարմէր :

(Շար·) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնապէս հաղորդեց արեւմտեան պետութեանց թէ համաձայն է որ Ժընեւի խորհրդաժողովը դուռ մարուի ապրիլ 26ին, Ապզերու պալատին մէջ: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը խորհրդակցած է Զինաստանի հանրապետութեան հետ որ նոյնպէս համաձայնութիւն յայտնած է :

ԻՍՐԱՑԻԼի կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ 11 հրեայ այրեր, կիներ եւ մանուկներ սպանուած են հանրակառքի մը մէջ, երեք հոգի ալ վիրաւորուած : Դէպքը տեղի ունեցած է Մարտ 17ին, Նէճմի անապատին մէջ: Զեկոյցը այս ոճիրը կը վերագրէ Արաբներուն: Ապտա – ժողովին յանձնախումբը քննութիւն բացաւ :

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց լուծել Պրէմիէ, Վանվէ եւ Հավռէ քաղաքապետական խորհուրդները :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ համայնապետարանը , որ դադրած էր 1939 – 45ի պատերազմին հետեւանքով, վերսկսաւ իր հրատարակութիւնը: Առաջին թիւին մէջ կ'երեւայ Ռընէ Լըսիւի մէկ ուսումնասիրութիւնը՝ — «Բժշկութիւնը 1940էն ի վեր :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տոքթ. Ատենաուըր Ա֊Թէնքէն ճամբայ եւս դէպի Անգարա: Թերթերը կը գրեն թէ այցելութիւնը դրական արդիւնքներ տուած է քաղաքական եւ տնտեսական տեսակէտով :

ԱՆԳԼԻՈՑ թագուհին, որ աչխարհի չորրորդ հարուստն է, վերադարձին ճիպրալթար ալ պիտի հանդիպի : Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ ազատական երեսփոխան մը սպառնագիր մը ստացած է, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— «Եթէ ձեր թագուհին ոտք դնէ ճիպրալթարի մէջ, պիտի սպանենք »:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ երկու չրջաններուն միջեւ երթեւեկը դժուարացած է, մեծ սրտնեղութիւն պատճառելով քաղաքացիներուն: Արեւմտեան պետութեանց մարզպանները այս կացութեան պատասխանատու կը նկատեն խորհրդային իշխանութիւնը որ կը մերժէ չչեղել հաստատուած սեղմումները: — Այս տարուան սկիզբէն ի վեր 20·822 Գերմաններ արեւելեան չրջանէն արեւմտեան չրջանը ապաստանած են :

ՊՐԻՄԱԼի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Ֆրանսայի երդիչ մը, Անոթ Կոռան, այն ամբաստանութեամբ թէ թմրեցուցիչ դեղեր փոխադրած է :

ՄՈՒՏԱՆի կացութեան մասին մտահոգութիւն կը տիրէ Անկլիոյ մէջ : Զբօսիլ որոշած է ի հարկին զրաւել ամբողջ երկիրը, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար: Այս առթիւ նկատած է նաեւ եղիպտոսի դիրքը: Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են, ի նախատեսութիւն անակնկալ դէպքերու :

ՁՇԴՈՒԻՄ .— Կը խնդրուի մեզմէ ճշդել թէ Տէր եւ Տիկին Զապրեան որ հազար Ֆր. նուիրեցին Ժանթիլլի դպրոցին կը բնակին Պանիոլէ եւ ոչ թէ Պաննէլօ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Վերժին եւ զաւակները եւ Տէր եւ Տիկին Կ. Ասարլըքեան իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Սէն Ժերմի Հ. Ց. Դ. Համազգայինի Երեւելի կոմիտէին, Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին, Հայ Ռազմիկներու Բարեգործական Միութեան եւ մանաւանդ բազէս իրենց պատուոյ նախագահ Պ. Տիգրան Թէքէեանի, Սէն Ժերմի Թաղ. խորհուրդին, Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին, Արժ. Տէր Համազասպ Համբարձումեանի, Տէր եւ Տիկին Եղուարտ Շէհրի եանի, ինչպէս նաեւ ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր, իրենց վշտակցութիւնը յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր եւ փեսային ողբացեալ Յակոբ Գալիք եանի կսկիծալի մահուան առթիւ :

Ողբացեալի յիշատակին եղած են հետեւեալ նուէրները .— Սէն Ժերմի Հ. Ց. Դ. Հայաստան ենթակոմիտէին 3000 Ֆր.: Մարսիլիոյ Հայ Ռազմիկներու միութեան 3000 Ֆրանք, Սէն Ժերմի Կապոյտ Խաչին 2000 Ֆրանք, «Ցառաջ»ի բարեգաւաճման 3000 Ֆրանք :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլէն Տէր եւ Տիկին Մանուկեան եւ Պատասխան Ա.Ճ.Մ.Ի.Ան իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Այրի Տիկին Անահիտ Ուզունեանի եւ իր պարագաներուն , ողբացեալ Յովսէփ Ուզունեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հինգ հարիւրական Ֆր. կը նուիրեն «Ցառաջ»ի բարեգաւաճման համար :

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերիրատարակման տասնեւրդ շրջանը :

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթացքին փակել *բոլոր առկախ հաշիւները* : Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ *պիտի դադրեցնենք* մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը : Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւները *մանտա – չէքերով*, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ :

Մեր արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումներուն համար օգտագործել Միջազգային Մանտա Քարտ (Mandat Carte International) կանխայայտ շնորհակալութեամբ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Հ. Ց. Դ. Պէյվիլի «Ռոստոմ» խումբի տարեկան ընկերահամակրական խնջոյքը՝ այս կիրակի, ժամը 15·30էն 23·30 Լաֆէս Տէպհոնոյի սրահին մէջ :32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլլա: Մէթրօ Փօրթ եւ Մէրի տէ Լիլլա:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օր. Շաէէ Պէնկեան (Երգ), Սէյրան (Քառ) եւ ընկեր Բեռնօ (դաշ):

Առատ պիւֆէ ժողովրդական դիներով: Մուտքը ազատ է:

Գաղնանամուտի զուարթ եւ հաճելի օր մը պիտի անցընէք մասնակցելով «Ռոստոմ»ի այս աւանդական խնջոյքին :

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Իթալիի մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆ. Կ. Խաչի Օրը Մարտ 21ին, կիրակի ժամը 15–ին, 32 bis Տանթօն, Քրէմլին Պիսէթը :

Կը ներկայացուի՝ Գրիգոր Վահանի՝

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏ

Հայ գեղջկական կեանքէ, կատակախաղ չորս արար, պարերով , երգերով եւ բաժշտութեամբ, քաղուած Մոլիէռի «Ամոյ բժիշկ»էն :

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԻԹԵԱՆ Փարիզահայ դերասաններու ընտրեալ կազմը եւ Թատրոն Սէյրան :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Անկէնի մասնաճիւղին Ա.Ց.Մ ԿԻՐԱԿի, ժամը 16էն կէս գիշեր,

SALLE DES FETES D'ENGHIEN
30, Rue de Libération

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Երգ՝ Օր. Մ. Կաւվարեան: Ձայն նը – ւագախումբ եւ հայկ. պարեր Պ. Երուանդ Ճանեանէ :

VLADIMIR ZOPOLSKY

Նշանաւոր պալալայքայի խումբը : Եւ ծանօթ պարող Ե. Ճանեան :

ՊԻՒՖԷ :

Կառ տիւ Նաւէն կառախումբ ժամը 15 եւ 16·16ին :

ՄԱՐՄԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Թատերական բացառիկ ներկայացում Ս. Մուրատեան վարժարանի աշակերտներու կողմէ, նախաձեռնութեամբ նախկին Սաներու Միութեան մասնաճիւղին :

ԱՊՐԻԼ 25ԻՆ

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Լուէն Պ. Մանկիս Մարկոսեան իր 26 տարեկան եղբօր որդւոյն գառնազէա մահուան առթիւ (զոհ Քօռէրի զործարանին մէջ պատահած արկածի մը) փոխան ծաղկեպսակի հինգ հարիւր Ֆրանք կը նուիրէ տեղւոյն եկեղեցիին: Ներին Շնորհակալութիւններս եւ ցաւակցութիւնները իր բոլոր պարագաներուն: Թաղ. եկեղեցւոյ :

ԾԱԽՈՒ Է

Պզտիկ կալուած մը որ ունի, 12 սենեակ, բոլոր աղիքական յարմարութիւնները (գաղնիք, հեռաձայն, ջուր, կազ , եղիկտրականութիւն): Ազատ է անմիջապէս: Ունի նաեւ լուսաւոր աշխատանոց մը: Տարածութիւնը 220 քա. մէթր: Կը գտնուի Փարիզի 19րդ թաղամասը : Հեռաձայն Պօր. 14–28: Գինն ութսունէն միլիոն :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ — ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Այս Շաբաթ պիւֆէ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Պէրիէ Միյէ չքեղ սրահներուն մէջ, 31, Փլաս Պէլլէուար: Լիոն:

Օր. Ս. ՏԻՐ ԿՈՄՍԵԱՆ Լիոնի քոն – սէրվաթուարէն (երգ):

Հաճելի անակնկալներ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին Ռէժանի վերնայարկը :

Օրակարգ՝ Ա) Բարոյական եւ նիւթական հաշուետուութիւն: Բ) Զանազան առաջարկներ : Գ) Նոր վարչութեան ընտրութիւն :

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ ըլլալ ճիշդ ժամուն :

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԻՍԸ Ի ՆՊԱՍՏ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ»Ի

Սկիզբ էքիւիէի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Բարգէն Սիւնի» խումբը կազմակերպած է պարահանդէս մը ի նպաստ ՆորՍերունդի «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ամսաթերթին, Ռէէսի չքեղ սրահներուն մէջ, այս կիրակի ժամը 21–2:

Ճոխ պիւֆէ եւ զանազան անակնկալներ: Կը խնդրուի չքջանի ընկերներէն նըկատի առնել այս ձեռնարկը :

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին: Կը ներկայացուին «Աւարայրի Արծիւ», Թատերդուհիներ տեսարանները :

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պարեր, երգեր եւ արտասանութիւններ :

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԱՀԱԽՈՒՄԲ

Ընկերական պարահանդէս հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ

Կիրակի, 21 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 10, Ազգ. Ցան թատերասրահը :

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները, իրենց ընտանիքները եւ Սիփան – Կոմիտասի համակիրները :

Մատնաւորապէս անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ Կանուխէն :

GRAND AMPHITHEATRE
DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային ֆոլքլորի :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH
Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՐՌԱՅԻ :

Ի նպաստ Սէն Թիւիէը տիւ Թուվէի նախակրթարանին : Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին:

Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 Ֆր.

Դիմել Սարպոնի դռնապանութիւններուն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Երկչոտի Տիկին Արփիկ Արդուքեանի նուագահանդէսը Ապրիլ 25ին, ժամը 21–ին, Սալ Շոփէնի մէջ:

ՄԱՑՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ ՉՈՄի Մայիս 23ին:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դերձակի աշկերտ մը կամ աշկերտուհի մը: Դիմել Միհռաեանի՝

74, Rue d'Hauteville, Paris (10e)
Tél. : PRO. 24-58.

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ձերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՇԱԽՈՐ ԳԻՆՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Պանեէօ Բաշանի մասնաճիւղը իր Օրը կը տօնէ չաբաթ, 3 Ապրիլ, ժամը 21էն 24 :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերու եւ ենթակոմիտէներու ընկերները :

«Քրիստափոր » ենթակոմիտէն, Մարտ 20ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21ին :

«Վարանդեան » խումբը 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ հաք ժամը երեքին :

«Հայաստան» ենթակոմիտէն 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին:

«Իշխան» խումբը, 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին:

«Զաւարեան» ենթակոմիտէն 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ: ժամը 9ին:

«Արամ» խումբը 28 Մարտ, կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին :

«Ակնունի» ենթակոմիտէն 25 Մարտ , Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին:

«Թաթուլ» խումբը 22 Մարտ, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին:

«Վասպուրական« ենթակոմիտէն 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ հաք ժամը 3ին:

«Ընկեր Կարօ» խումբը 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին:

Լոսիոթայի «Մաժակ» խումբը 21Մարտ, կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին:

Կարաման «Նիկոլ – Դուման» խումբը 21 Մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 10ին:

Ավինեոնի «Մուրատ » խումբը 21 Մարտ կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին:

Նիսի «Դէորդ Զավուշ» խումբը 21 Մարտ, կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին:

Այս ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիներուն մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները:

Հ. Ց. Դ. ԲԱՖՖիի խումբի ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 20·45ին, Փլաս Սէն Սիւլփիս, Քաֆէ տը լա Մէյրի :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եղիպտացի Կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու վարչութիւնները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Քաֆէ Մէռլ տը Սէն Սիւլփիս :

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Երիմեան սրահը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱՆԻԻՆ Պուա Քոլոմպ Հ. Ց. Դ. Արամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21–ին, Ծանօթ հաւաքատեղին կարեւոր օրակարգ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ապրիլ Սեպտ–Մ. Եօթնեկրայրեան խումբի ընդհ. ժողովը , այլ Շր. երեկոյ ժամը 20·30ին Ծանօթ հաւաքատեղին: Ժողովէն առաջ, դասախօսութիւն: Նիւթը՝ «Ոսկեդարը եւ իր ոգին»: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱԼՖՈՐՎիլ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՎԱՍՊ. Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը չաբաթ, 27 Մարտ, ժամը ճիշդ 20·30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին : Միասին առնել անդամատոմարները :

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 15·30–ին, Գեղամի ճաշարանը, 12 bis Քատէ : Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. վարչութեան նախագահուհին :

ՀԱՄԱ – ԽԱՐԲԵՐԴի կարասանի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին, Հ. Բ. Ը. Միութեան սրահին մէջ: Օրակարգի հարցեր տեղին վրայ: Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ ոչ – անդամ բոլոր Խարբերդցիները :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

1.— Արհեստանոցի մէջ աշխատող վարժ «մեքանիսիէն»ներ :

2.— Իրենց բնակարանին մէջ աշխատող վարժ գործաւորուհիներ :

Դիմել՝ ՄԻՆԱՍԵԱՆի.—

32 Rue des Annelets, Paris 19e.
Métro: Botzaris ou Place des Fêtes.

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 20 ՄԱՐՏ

SAMEDI 20 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7324 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2735

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

•

Երբ անդին պիտի կարողաք տեղեկու-թիւններ՝ պոլսահայ գաղութի ներկայա-յութենական ժողովին զումարման եւ կեդր. վարչութեան ընտրութեան մասին :

Այսպէս, կը լուծուի խնդիր մը որ տա-րիներէ ի վեր կը զբաղեցնէր Պատրիար-քարանը :

Եղածը՝ նախորդին սուտերն է, ինչպէս որ գաղութն ալ անցեալին ազօտ յիշա-տակը :

Քէմալական իշխանութեան հաստա-տումէն եւ Պոլսոյ պարպումէն ի վեր, Ազգ. Սահմանադրութիւնը տակաւ վի-ճակ մը ունէր : Անուանական էր ինչ որ մնացած էր :

Կառավարութիւնը անբարեխառն ձեռք ա-ռած էր ամէն բան : Պատրիարքը պարզա-պէս հոգեւոր հովիւ մըն էր, իսկ երբեմնի ժողովները եւ Խորհուրդները որեւէ իրա-ւասութիւն չունէին : Դպրոցներու վար-չութիւնն ալ անցած էր կրթական նախա-րարութեան ձեռքը :

Երեք տարի առաջ, Գարեգին պատ-րիարքի ընտրութեան առթիւ, ընդհ. ժո-ղովը կեդր. վարչութիւն մը եւս ընտրեց, համաձայն ազգ. սահմանադրութեան :

Կառավարութիւնը չճանչցաւ այդ Վար-չութիւնը, հակառակ բոլոր ղիմումնե-րուն :

Ներսէն ալ անճոռնի պայքար մը բաց-ուեցաւ, ապացուցանելու համար թէ այդ վարչութիւնը որեւէ օրինական հանգա-մանք չունէր , թէ կառավարութիւնը ընդհ. ժողովը արտօնած էր միայն պատ-րիարք ընտրելու համար, թէ օրէնքէն չեղած էին եւն. :

Բանավէճը տեւեց երկու տարի, եւ կա-ռավարութիւնը, որ լռելեայն թաղած էր Սահմանադրութիւնը, առիթէն օգտուե-ցաւ, իր տեսակէտները պարտադրելու համար :

Իր առաջարկն էր կազմել կեդր. մա-տակարար մարմին մը (Մէրքէզ Միւթէ-վէլլի Հիյէթի), ներկայացուցչական ժո-ղովի մը միջոցաւ որ պիտի ընտրուէր ընդհ. քուէարկութեամբ, մայրաքաղաքի թաղերուն եւ կարգ մը դաւառական քա-ղաքներու մէջ :

Այդ ներկայացուցչական ժողովն է որ զումարուած է Մարտ 13ին, ընտրելով կեդր. Վարչութիւնը :

Մանրամասնութիւններ կը պակսին կեդր. Վարչութեան իրաւասութեանց մասին :

Նախորդին վրայ առաւելութիւնը այն է որ օրինական հանգամանք ունի կառավա-րութեան առջեւ : Ուրիշ խօսքով, պիտի գործէ իրրեւ համայնքին պաշտօնական ներկայացուցիչը՝ Պատրիարքին հետ միասին :

Ինչպէս կ'երեւայ, Գարեգին պատ-րիարք Աջապաուրեան գոհ է որ կրցաւ բան մը փրկել ընդհանուր նաւաբեկու-թենէն :

Անշուշտ աւելին կրնար կատարել, եթէ դարչելի խաչակրութիւն մը սարքուած չըլլար իրեն դէմ, նախաձեռնութեամբ ան-մը չոչորթներու եւ դաւադիրներու, ո-րոնք թերթ ունին ձեռքի տակ, ինչպէս եւ զանազան կապեր :

Ամէն պարագայի մէջ, գնահատելի են պատրիարքին եւ իր շրջապատին յարա-տեւութիւնը եւ հեռատեսութիւնը :

Անշուշտ խոպոպ ձայները կը գոչեն հեգհեգէ, երբ արդիւնաւոր աշխատանք մը կատարուի, կանոնաւորելով կալուած-ներու մատակարարութիւնը եւ զարկ տա-լով կրթական գործունէութեան :

Տարրական պարկեշտութիւնը կը թել-դրէ ձգել որ գործեն, առաւելագոյն բա-րիքը ապահովելու համար դժուարին կա-ցութեան մը մէջ :

Դուրսէն ալ որքան քիչ խօսին, այնքան լաւ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ԻՍՐԱՑԻԼ ԵՒ ՅՈՐԴԱՆԱՆ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Իսրայէլ կը դանդաղի թէ 11 Հրեաները սպաննուած են Արաբներու կողմէ, Նէճաի անապատին մէջ : Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյ-ցը կ'ըսէ թէ համապետասով Արաբներ յարձակում գործած են հանրակառքի մը վրայ, սպաննելով 8 այրեր եւ 3 կիներ , Յորդանանի սահմանադրութեան մօտ : Իս-րայէլ չափազանց ծանրակշիռ համարելով այս դէպքը, բողոքած է Ազգաժողովին, որուն ներկայացուցիչները քննութեան ձեռնարկած են : Իսրայէլ «պատերազմա-կան արարք» կ'անուանէ այս յարձակու-մը, պատասխանատու համարելով սահ-մանամերձ պետութիւնը : Իսրայէլ որո-շած է ամէն միջոց ձեռք առնել, պաշտ-պանելու համար ճամբաները եւ հաղոր-դակցութիւնները : Փարիզի, Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի ներկայացուցիչներուն ալ հրահանգուած է պարզել կացութեան ծանրութիւնը :

Յորդանանի արտաքին գործերու նա-խարարն ալ իր կարգին բողոքագիր մը ուղղեց անգլիական, ֆրանսական եւ ամե-րիկեան դեսպաններուն, դանդաղելով թէ Իսրայէլ պինդուր կը համախմբէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի սահմաններուն վրայ եւ ը-սելով թէ իրենք ալ բացառիկ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն : Ամմանի անթելը զարմանք կը յայտնէ որ Յորդանանը պա-տասխանատու կը նկատեն այս դէպքին : Դիտել կուտայ թէ դէպքը պատահած է Յորդանանի ամէնէն մօտաւոր պահակա-նոցէն յիսուն քիլոմէթր եւ Իսրայէլի հա-ղէն 20 քիլոմէթր հեռու : Միւս կողմէ, պաշտօնապէս կը յայտարարեն թէ Յոր-դանան որեւէ պատասխանատուութիւն չունի եւ ցաւ կը յայտնէ յարձակման հա-մար, ո՛ր կողմէն ալ կատարուած ըլլայ :

Այս դէպքը մեծ յուզում պատճառեց ամբողջ Միջին Արեւելքի մէջ : Իրաք որո-շեց արգիլել որեւէ օգնական թռիչքը դէպ ի Իսրայէլ : Եգիպտոս մէկ տարի երկա-րաձգեց Սինայի թերակղզիին մէջ հա-տատուած բացառիկ վիճակը : Սուրիոյ կառավարութիւնը բողոքեց Ազգաժողո-վին, սահմանապլուխի բռնաբարումներու դէմ, պատասխանատու համարելով Իս-րայէլը :

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ վրդովիչ կը նկատեն կացութիւնը Իս-րայէլի եւ Յորդանանի սահմանին վրայ : Այս առթիւ դիտել կուտան թէ Իսրայէլի վարչապետը յարձակման վայրը գացած է, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ մեծ կարե-ւորութիւն կուտան դէպքին :

Իսրայէլի ազգ. պաշտպանութեան պե-րատոյն խորհուրդը նիստի հրաւիրուե-ցաւ, կացութիւնը քննելու համար : Վար-չապետն ալ տեսակցութիւն մը ունեցաւ բանակին հրամանատարներուն եւ ոստի-կանութեան հետ :

Տանըմէկ ուղեւորներու սպանութենէն եւ ուրիշ չորս ճամբորդներու վիրաւորու-մէն ետք, Իսրայէլի ոստիկանութիւնը բարակներ արձակեց , ոճրագործներուն հետքը գտնելու համար : Տեղեկագիրը կ'ը-սէ թէ այդ չուները «դէպի արեւելք, Յոր-դանանի սահմանը ուղղուեցան առանց վարանելու» : Նոյն աղբիւրին համաձայն , կառավարը եւ կինն ալ սպաննուած են , իսկ իրենց երկրորդ զաւակը, դեռատի աղջիկ մը, անվնաս ազատած է :

Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ հոկտեմբե-րին ալ 53 Արաբներ ջարդուեցան Քիպիա դիւղին մէջ եւ այս առթիւ Ազգաժողովը խիստ ազդարարութիւն մը ուղղեց Իսրա-յէլի :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՈՐՈ՞Ւ ՀԱՒԱՏՆԵԼ...

Ընթերցող մը կը գրէ ·—

Վերջերս խմացայ թէ Ֆրանսայի մէջ 1953ի ընթացքին լոյս տեսած են 11·075 ֆրանսերէն գիրքեր, որոնց 1058ը՝ օտար լեզուներէ թարգմանութիւն : Այս հաշի-ւէն դուրս կը մնան հանդէսներն ու պար-բերաթերթերը :

Մաքէս Հանցնիր ցիրուցան ժողովուրդի մը պայմանները բաղդատել պետութեան մը հնարաւորութեանց հետ : Բայց, բնա-դարար հարց մը ծագեցաւ մաքէս մէջ.— ի՞նչ ընդհանուր պատկեր կը ներկայա-ցնեն մեր հրատարակութիւնները, եւ այդքան տարիներէ ի վեր : Անշուշտ խօսքս արտասահմանի մասին է : Մայր հայրենի-քին մէջ, կը բաւէ դիմել պատկան իշխա-նութեանց, պատասխան մը ստանալու համար : Թէեւ ես ինծի կը հարցնեմ թէ այստեղ եթէ դիմեմ «Կուլտուրական Կապի Ընկերութեան » բաղեկամներուն , պի-տի կրնա՞ն գոհացում տալ :

Իսկ արտասահմանի մէջ, որո՞ւ դիմել, ո՞ր տեղէն իմանալ թէ օրինակի համար 1953ին, քանի՞ հայերէն գիրք տպուած է, եւ ի՞նչ գրքեր լոյս տեսած են :

Պիտի թելադրէի՞ք որ դիմեմ Մատենա-դարաններու, կամ ուրիշ հիմնարկու-թիւններու : Եթէ պատասխանեն, պարզ է թէ ինչ պիտի ըսեն .— «Այս տարի առացած ենք... եւն. : Ցամենայն դէպս, պիտի չկարենան տալ ամբողջական պատ-կերը :

Եթէ դիտէք ուրիշ հասցէ մը, որ առանց բացառութեան համախմբած ըլլայ մեծ դժուարութեամբ լոյս տեսած մեր արտա-սահմանի բերքը, ամբողջութեամբ տեղեկ ի՛ըլլամ խնդրեմ :

Իսկ եթէ ոչ մէկը դիտէ այդ հասցէն, առնենք չե՞մ մտածելու համահայկական կեդրոնի մը մասին, ուր կը դրկուին բո-լոր հրատարակութիւնները, հեղինակին կամ հրատարակչին կողմէ, իբրեւ «քա-ղաքակիրթ» կամ աւելի ճիշդ՝ Հայու պարտականութիւն : — Ա. Վ. Ա.

Կը կարծէ՞ք թէ անհրաժեշտ է նոր կեդ-րոն մը կամ կազմակերպութիւն մը ստեղ-ծել, երբ ունինք Մխիթարեանց վանքերը, Անթիլիասը եւ Երուսաղէմը :

Կը բաւէ որ մէկն ու մէկը կամ բոլորը միասին ստանձնեն այս պարտականու-թիւնը, ընդհանուր կոչ մը ուղղելով բո-լոր հեղինակներուն եւ հրատարակիչնե-րուն :

Վ.Ա.Հ.

ԱՆԳԼԻԱ, ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Զօր· Նեհիպ լրագրական ասուլիսի մը առթիւ յայտարարեց թէ առ այժմ մաս-նաւոր փափաք մը չունի համաձայնու-թեան մը յանգելու համար Անգլիոյ հետ, Սուէզի մասին : Իր կարծիքով, Անգլիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնները մեծ օգուտ մը չունին, վասն զի «այդ երկիրը չի յարգեր զանոնք» : Եւ իրրեւ ամենա-վերջին օրինակ յիշեց Սուեզեան պարա-գան : Երբ հարցուցին թէ Եգիպտոս տրա-մադի՞ր է վերասկսելու բանակցութիւնները որոնք ընդհատուած են անցեալ հոկտեմբե-րէն ի վեր, նախագահը պատասխանեց .— «Պայմանաւ որ ուզածս առանամ » : Այս առթիւ հասկցուց թէ Եգիպտոս յետագա-յին կրնայ դիմակցիլ Արեւմուտքի հետ , երբ Սուէզի խնդիրը կարգադրուի :

Միեւնոյն առեն բացատրեց թէ Եգիպ-տոս պատրաստ է Սուէզը վերագրաւելու իրաւունք տալու Անգլիոյ, եթէ արաբա-կան երկիրը մը յարձակում կրէ· բայց ոչ՝ եթէ Թուրքիան յարձակման ենթարկուի : «Եթէ իրական պատերազմը պայթի , Թուրքիոյ վրայ պիտի չհամմանափակ-ուի, այլ 24 ժամէն ընդհանուր արշաւանք մը պիտի սկսի մինչեւ Պարսկական ծոց եւ արաբական բոլոր երկիրները յարձակ-ման պիտի ենթարկուին : Եգիպտոս պաշտպանութեան դաշինքներ ունի արա-բական երկիրներուն հետ : Տարբերու-թիւնը այն է որ Թուրքիան Ատլանտեան դինակցութեան անդամ ըլլալով, եթէ օ-րինակ Ֆրանսան յարձակում կրէ , Թուր-քիան այդ յարձակումը իրեն դէմ ալ ուղ-ղուած պիտի նկատէ եւ Եգիպտոս պիտի հարկադրուի զօրամատղել Սուէզի խարիս-խը : Ես չեմ կրնար այդպիսի յանձնառու-թիւն առանձնել » :

Իրազեկներ դիտել կուտան թէ՝ հակա-ռակ այս յայտարարութեանց, Եգիպտոս եւ Անգլիա այժմ աւելի զօրամատղիր են համաձայնելու Սուէզի մասին, քան վեց ամիս առաջ :

«ՆԵՂՈՍԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ ԾՈՄԸ»

Եգիպտոսի քուէպահանջ կիներուն նա-խագահը, Տօրիա Շէֆիք եւ իր չորս ըն-կերուհիները եօթը օրէ ի վեր կը շարու-նակեն կամաւոր ծոմը, դոհացում առա-նալու համար : Ամէնքն ալ տկարացած ըլ-լալով, հիւանդանոց փոխադրուեցան Մարտ 18ին : Բայց վճռած են աւելի խըս-տացնել ծոմապահութիւնը : Յարդ նա-խընչի հիւթ կ'ըմպէին· այժմ որոշած են միայն ջուր խմել : Ամերիկուհին, որ ի-րենց հետ ծոմ կը պահէր երկու օրէ ի

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԱԶԳ· ԿԵԴՐ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

ՊՈԼԻՍ, 15 Մարտ (օպանաւով)· — Կեդր· վարչութեան ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ Մարտ 13ին, Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ : Ներկայ էին Պոլսոյ թա-ղերէն եւ դաւառէն ընտրուած 74 պատ-գամաւորներէն 71ը (բացականերէն մէկը հիւանդ, միւս երկուքը ճամբորդ) : Կը նա-խագահէր երիցագոյն անդամը, Տօքթ· Վահէ Հինդլեան :

Առենապետին հրաւէրին վրայ ժողով-ականները մէկ վայրկեան յոտնկայս լռու-թեամբ յարգեցին Աթաթիւրքի յիշատա-կը : Ցետոյ մեծամասնութեամբ ներկայա-ցուցչական ժողովի Ա· առենապետ ընտր-ուեցաւ Պ· Արամ Աբըրեան , Բ· առենա-պետ՝ Տօքթ· Վահէ Հինդլեան :

Այս ընտրութենէն վերջ, Գարեգին պատրիարք կարդաց եռամեայ գործու-նէութեան տեղեկագիրը, որ ցոյց կուտայ դպրոցներու չինութիւն , եկեղեցիներու նորոգութիւն, Ազգ· Հիւանդանոցի բարե-կարգութիւն եւն. : Միեւնոյն առեն հաղ-որդուեցան տարեկան հաշիւներ որոնց համաձայն տարեկան 1.600.000 ֆրանքի չափ գումար մը ծախսուած է : Ուրիշ խարդախութիւններ ալ երեւան հանուած են :

ԿԵԴՐ· ՀԱՒԻՆ ՄԷՋ երեք մեծ տուներ փակուեցան , այն ամբաստանութեամբ թէ 150 միլիոն ֆրանքի պատուղ եւ բանջա-րեղէն ծախած էին առանց հաշուեցոյցի : Ուրիշ խարդախութիւններ ալ երեւան հանուած են :

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

•

3.— ՀԱՑԵՐԸ

Հայկական խնդիրը կը կազմէ թերեւս ամէնէն զօրաւոր ուժանակը, զոր Ռուսիոյ Մուսլիմանութիւնը ամբարած է Անդրկովկաս՝ Մեծին Արեւելքի մէջ գործածելու համար : Գրեթէ իրենց ամբողջ պատմութիւնը պատրաստած է Հայերը այն դերին համար, զոր անոնք արդէն կատարած էին պարսկական Ռուսիոյ կայսրութեան մէջ եւ զոր չարունակելու կոչուած են Սովետ Ռուսիոյ մէջ: Ռուսիոյ ծառայելու իրենց այս դերը Հայերը կատարած են չատ մը կերպերով, գործելով յօգուտ անոր նուիրական բարգաւաճման, եւ ամրապնդելով ու տարածելով ռուսական կայսրութեան ուժը անոր ամենակարեւոր սահմանային արշաւներէն մէկուն ընթացքին :

Հայ բանասեղծը, Ռուխհաննէս Թումանեան, ըսած է թէ Հայաստանի վիշտը անեզր ծով մըն էր : Ինչ խօսք որ Հայկազեան դէպքերու եւ տառապանքի երկար պատմութիւնը գրեթէ կը յիշեցնէ հրէական : Թէ Հայերը եւ թէ Հրեաները ժողովուրդներ են, որոնց զաւակները պատանեքու սոխպումով, հարկադրուած էին ապրելու ցրուած չատ մը երկիրներու մէջ, օտար շրջապատով, եւ ենթակայ իրենց միջավայրի առելութեան ու արհամարհանքին : Ճիշդ Հրեաներուն նման՝ Հայերը իրենց ազգութեան եւ կրօնքին հանդէպ ցուցադրած են մեծ հպարտութիւն մը, ինչ որ միայն ծառայած է առելի ատելութիւնը իրենց հանդէպ :

Հայկ. կեանքի վճռական իրողութիւնը կանուխ կորուսան էր իրենց ազգային անկախութեան : Այս անկախութիւնը վերջացաւ իսկական Հայաստանի — Կովկասեան Հայաստան — մէջ 1080ին, երբ երկիրն ինկաւ Թրքական ու բիւզանդական իշխանութեան տակ : «Փոքր Հայաստան», զոր Կովկասեան հայ բնակչութեան մնացորդները հաստատեցին Կիլիկիոյ մէջ, Միջերկրականի ափերուն վրայ, նըւաճուեցաւ Թուրքերուն կողմէ 1376ին :

Երկու Հայաստաններու կործանումին յաջորդեցին արտագաղթի մեծ հոսանքներ : Հազարներով հայ տարագիրներ լեցուեցան Կիպրոս, Հռոդոս, Ջմիւռնիա, Պոլիս, Իտալիա, Ֆրանսա : Ըլլալով ժողովուրդ մը որ կը պատկանէր թէ Արեւելքին եւ թէ Արեւմուտքին, Հայերը դացին նաեւ Արեւելք, բայց այդ պարագային ոչ իբրեւ տարագիրներ, այլ՝ իբր վաճառականներ, իրենց անտեսական չահերը եւ կարողութիւնները մղեցին դիրենք լքել իրենց փոքրիկ լեռնային երկիրը եւ իրենց հոխորտը վնտռել արտասահմանի մէջ: Պարսից Շահը, Աբբաս Մեծը (1587–1629) իր պաշտպանութեան տակ առաւ Հայերը, Թոյլատրեց անոնց որ հաստատուին առեւտրական բարգաւաճ գաղութ մը Սպահանի մէջ, եւ նաեւ գործածեց զանոնք զարգացնելու պարսկական առեւտուրը հնդկաստանի մէջ : Այսպէս հայ վաճառականներ հաստատուեցան Մատրաս, Պոմպէյ ու Սէյլան, եւ մեծապէս նպաստեցին կալկաթայի զարգացման իրրեւ մեծ առեւտրական կեդրոն մը: Հնդկաստանէն հայ գաղութները տարածուեցան մինչեւ Ծայր Արեւելք, Մասնաւորապէս Նանքին եւ Կանտոն(*) :

ԱՌԱՋԻՆ ՌՈՒՍ – ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յարաբերութիւնները Հայերու եւ Ռուսիոյ միջեւ՝ սկսած էին Հայերու ազգային անկախութեան վախճանէն չատ առաջ: Ռուս – հայկական յարաբերութիւնները այնքան հին են որքան ռուսական պետութիւնը: Ռուսական տարեգրութեանց մէջ Հայոց մասին առաջին անգամ յիչատակութիւն կայ 1062ին, երբ Կիեւի Մեծ դուքսը հրաւիրեց Հայերը մասնակցիլ պատերազմի մը ընդդէմ Լեհերուն: Այն Հայերը որոնք հետեւեցան այս կոչին արտօնուեցան մնալու Կիեւի մէջ եւ իրենց հայկական եկեղեցին ունենալու այնտեղ(**) :

1626ին տզրին՝ Հայ առեւտրականներ սկսան որոշ դեր մը կատարել ռուսական առեւտուրին մէջ Արեւելքի հետ, մասնաւորապէս Պարսկաստանի: Սկզբնական շրջանին անոնք անհատապէս եւ անկազմակերպ ծառայեցին իրրեւ միջնորդներ Ռուսիոյ եւ Արեւելքի միջեւ: Աւելի կազմակերպուած ռուս–հայկական գործակցութիւն մը սկսաւ 1667ին, երբ ցար Ա. Լեքսիյ Միխայիլովիչ համաձայնութիւն մը կնքեց Սպահանի Հայկական ընկերութեան հետ: Այս համաձայնութիւնը դուրս գաղիպեցաւ դարձակէտ մը ռուսական պատմութեան մէջ: Մօտաւորապէս 1667–էն սկսեալ էր որ Թրքական խնդիրը դարձաւ միրական ազդակ մը ռուսական արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Այդ տարին՝ Ռուսիա կնքած էր խաղաղութեան դաշինք մը Լեհաստանի հետ որ կը չէզոքացնէր «Ժառանգական թշնամի»ն եւ Թոյլ կուտար Ցարին կեդրոնացնել իր ուշադրութիւնը Թուրքիոյ վրայ: Հայկական Ընկերութեան հետ կնքուած համաձայնութիւնը, որ դարձուց պարսկական առեւտուրը, մասնաւորապէս պարսկական արտածութիւնը, Թուրքիոյ, կապ մը եւ օդակ մը եղաւ ցարին վարած հակաթուրք քաղաքականութեան մէջ:

Մեծն Պետրոսի ժամանակ, Ռուսիա սկիզբը դրաւ աւելի հետեւողական եւ սիստեմատիկ «Հայկական քաղաքակա–

(*) Ժագ տը Մորկան, «Պատմութիւն Հայ ժողովուրդի», Փարիզ 1919, էջ՝ 293–295: (Ֆրանսերէն) :

(**) « Հայ ժողովուրդի Պատմութեան վերաբերեալ Վաւերագիրներու Հաւաքածոյ (ռուսերէն), Մոսկուա, 1838, հատոր Բ., էջ՝ 283 :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՆՈՐ ՋԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

•

Տեղական թերթի մը թղթակիցը չարունակելով իր պրպտումները Ցունաստանի մասին, կը պարզէ անհաւատալի նախարարին՝ Մէլերօ Մարքեզինեսի յանդուգն ծրագիրները :

Այս նախարարը, որ չատ կը յիշեցնէ Եդովրոսը, առաջ մը յայտարարեց .

— Ահաւոր բաց մը ցոյց կուտայ մեր ելեւմուտքը: Իսկական անդունդ մը զոր չուտով պիտի լեցնեմ: Մեր հողը աղքատ է եւ չոր: Պիտի ոռոգեմ եւ պարարտացնեմ: Ճարտարարուեստ չունինք, ես պիտի ստեղծեմ ...

— Սակայն ի՞նչ դրամով:Փճացած ենք:

— Միլիառներով տրամի պիտի գանեմ, ինչպէս եւ տոլարները :

Անցեալ ամառ Պ. Մարքեզինես բեմ բարձրացաւ եւ ըսաւ.— Երեսուն տարիէ վեր, առաջին անգամ, յունական ելեւմուտքը ոչ միայն հաւասարակշռուեցաւ, այլեւ տուաւ երեք հարիւր միլիառ յաւելուածական հասոյթ մը (երեքուկէս միլիառ ֆրանք): Միւս կողմէ Միացեալ Նահանգներէն ալ 70 միլիոն տոլար ստացաւ :

Եւ սակայն յոյն ժողովուրդը դժգոհ մնաց: Նախքան այդ արդիւնքին հասնիլը, նախարարը առանց «զղուչացիր» պառաւելու, ապրիլին արժեզրկեց տրամին 50 առ հարիւր եւ դաղրեցուց վճարումները : Արդէն երկրի դրամը մեծ արժէք մը չէր ներկայացներ: Կարծուեցաւ թէ հետեւանքը պիտի ըլլար թշուառութիւն եւ անգործութիւն: Սակայն հակառակ յոռետես գուշակութեանց, տրամիի գործողութիւնը յաջողութեամբ պսակուեցաւ : Տասը ամսուան ընթացքին ,դիները բարձրացան երեսուն առ հարիւր միայն, երբ տրամաբանօրէն պէտք է կրկնապատկուէին :

Նախարարը ձեռքին տակ ունէր ինը հազար միլիառ տրամի (երեք հարիւր միլիոն տոլար) , որուն կէսը կ'երթայ պինուտարական ծախքերու: Նախ 217 միլիառի պեղչեց այդ ծախքերը, յետոյ գործի ձեռնարկեց : Օրական 15–18 ժամ աշխատելով, երբ ոչ կ'ուտէր եւ ոչ կը խմէր, այլ կը ծխէր օրական հարիւրեակ մը ծխիկ , եւ երեսուն գաւաթ բարկ սուրճ: Կը խօսէր արագ եւ բամմաթիւ թուանշաններով: Ցետոյ, ցոյց կուտար չահը ամէն բանի մէջ: Թոնելով ծխախոտը եւ չամիչը որոնք Ցունաստանի արտածման գլխաւոր ապրանքներն են, տարիներով կը փակէին անցքերը վրայ, պնորդ չըլլալով : Աւժեզրկումէն եւաք, քանի մը չարթնան ընթացքին բոլորը ծախուեցան 43 միլիոն տոլարի հասոյթ մը ապահովելով :

Ցոյները մեծ քանակութեամբ անուչ ընդունին կը սպառեն, ինչպէս «լոքում» , « քուրապիէ » եւն., սակայն Ցունաստան չաքար չունի: Պ. Մարքեզինես հրամայեց որ ճակնդեղ մչակեն ծխախոտի տեղ եւ ծեծին որթատունկի եւ մետաքսի մշակութիւնը, որոնք կոյիը եւ օժտեցին Հիւսիսային Կովկասի ռուսական նոր քաղաքները, ինչպէս Ղզլար, Մոզդոկ, Ստաւրոպոլ, Վլադիկաւկաղ եւ Արմաւիր՝ իրենց բնակչութեանց անտեսապէս ամէնէն արժէքաւորով :

Սրիմի կղզիով, 1783ին, հայկական ուրիշ գաղութ մը մտաւ ռուսական իշխանութեան տակ: Իրենց սփիւռքի սկզբնական չրջանին Հայերը անցած էին Հարաւ – Արեւելեան Սրիմի ծովափեայ չրջանները այնպիսի մեծ թիւերով որ Դարու չատ մը գրողներ կը նկարագրեն Սրիմու ծովափը իբրեւ «Մովափեայ Հայաստան» : Թէոդոսիա քաղաքին բնակչութեան մէկ կարեւոր մասը մնաց Հայ մինչեւ 20րդ դարը: Թէոդոսիոյ ամենանշանաւոր զաւակը, մեծ ծովանկարիչ , Ց.Կ. Այվազովսկին, հայ ընտանիքի մը որդին էր :

1773ին մինչ տակաւին կը գտնուէին թաթարական լուծին տակ՝ Հայեր Սրիմէն գաղթեցին Տոնի աւազանը եւ այն տեղ, Ռոստովի դիմաց, հիմնեցին Նախիջեւան քաղաքը: Նոր Քաղաքին արուեցաւ իսկական Հայաստանի մէջ գտնուող հին քաղաքի մը անունը, որ, ըստ ժողովրդական աւանդութեան, չինուեցաւ Նոյի կողմէ Տապանէն դուրս ելլելէ վերջ:

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԻԾԱՆԻ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

★

(Բ. եւ վերջին մաս)

Սկսան պառաւով զբաղիլ, յետոյ աւազանը պատրաստեցին եւ ստիպեցին, որ մէջը մտնեմ :

Բայց այլեւս հասկցան, թէ որու հետ էր իրենց գործը. այլեւս չվիճեցան հետս. բոլոր բառնելուս «այո» պատասխանեցին: Միայն թէ, երբ լողանքս վերջացաւ, ինծի տուին երկու անգամ աւելի լայն զգեստներ, որոնց մէջ կորսուեցայ: Վերջէն հասկցայ, որ օրէնքը այդ էր , փոքր մարդոց՝ լայն հագուստներ, խոշոր մարդոց՝ նեղ զգեստներ :

Աակէ զատ՝ պէտք է, որ գոհ մնայի , որովհետեւ հիւանդանոցի նշանը իմ գլխոսիս թեւին վրայ էր եւ կը նմանէր դին – ուորական բարձր աստիճանի մը. մինչ – դեռ ուրիշներուն կռնակին՝ կամ կուրծքին վրայ էր այդ նշանը, բան մը որ բոլորական արհամարհանք մըն է մարդկային արժանապատուութեան դէմ :

Սակայն կը զգայի, որ տաքութիւնս կ'աւելնար, եւ այլեւս կը զգուչանայի վիճաբանելէ :

Զիս տեղաւորեցին փոքրիկ սրահի մը մէջ, ուր արդէն երեսունի չափ հիւանդներ կային: Ոմանք չատ ծանր վիճակի մէջ, ուրիշներ՝ առողջանալու վրայ : Մէկ քանին կը տուչէին, միւսները կը վիճէին , կը խաղային կամ կը պատէին աչ ու ձախ :

Հիւանդապահուհին ըսի.

— Ցիմարանոց չէ՞ այստեղ. կեանքիս մէջ այս տեսակ հիւանդանոց մը չէի տեսած: Հիւանդանոցին մէջ պէտք է տիրէ խաղաղութիւն եւ հանգստութիւն: Այստեղ կարծես չուկայի մեծ հրապարակն ըլլայ:

Հիւանդապահուհին պատասխանեց .

— Թերեւս կ'ուղէք, որ ձեզ մանաւանդ սենեակի մը մէջ դնէինք, ձեր քովն ալ սպառազինուած պահակ մը, որուն պաշտօնն ըլլար քչել ճանճերն ու լուերը :

Սառնիկ բարկացայ եւ պահանջեցի, որ իսկոյն բժշկապետը կանչեն: Սակայն որքան մեծ եղաւ զարմանքս, երբ տեսայ որ բժշկապետը այն մարդն էր, որ ես բժշկական քաղաուղար կարծած էի:

Արդէն վիճակս ծանր էր. այս որ տեսայ՝ ուշքս կորսնցուցի բոլորովին: Երբ ուշքի եկայ, հաւանաբար երեք չորս օր վերջը, հիւանդապահուհին ինծի ըսաւ .

— Անկասկած, երկաթի պէս մարդ էք, որովհետեւ լաւ ապաւեցաք: Երբ պատահարի ձեզ բաց պատուհանի առջեւ ձգեցինք, դուք յանկարծ սկսաք առողջանալ ... Ցուսով պիտի կարենաք հիւանդանոցէն ելլել: Բնական է, եթէ ձեր դրացի նեղ կային: Ոմանք չատ ծանր վիճակի մէջ, ուրիշներ՝ առողջանալու վրայ : Մէկ քանին կը տուչէին, միւսները կը վիճէին , կը խաղային կամ կը պատէին աչ ու ձախ :

Հիւանդապահուհին ըսի.

— Ցիմարանոց չէ՞ այստեղ. կեանքիս մէջ այս տեսակ հիւանդանոց մը չէի տեսած: Հիւանդանոցին մէջ պէտք է տիրէ խաղաղութիւն եւ հանգստութիւն: Այստեղ կարծես չուկայի մեծ հրապարակն ըլլայ:

Հիւանդապահուհին պատասխանեց .

— Թերեւս կ'ուղէք, որ ձեզ մանաւանդ սենեակի մը մէջ դնէինք, ձեր քովն ալ սպառազինուած պահակ մը, որուն պաշտօնն ըլլար քչել ճանճերն ու լուերը :

Սառնիկ բարկացայ եւ պահանջեցի, որ իսկոյն բժշկապետը կանչեն: Սակայն որքան մեծ եղաւ զարմանքս, երբ տեսայ որ բժշկապետը այն մարդն էր, որ ես բժշկական քաղաուղար կարծած էի:

Արդէն վիճակս ծանր էր. այս որ տեսայ՝ ուշքս կորսնցուցի բոլորովին: Երբ ուշքի եկայ, հաւանաբար երեք չորս օր վերջը, հիւանդապահուհին ինծի ըսաւ .

— Անկասկած, երկաթի պէս մարդ էք, որովհետեւ լաւ ապաւեցաք: Երբ պատահարի ձեզ բաց պատուհանի առջեւ ձգեցինք, դուք յանկարծ սկսաք առողջանալ ... Ցուսով պիտի կարենաք հիւանդանոցէն ելլել: Բնական է, եթէ ձեր դրացի հիւանդները ձեզ չվարակեն: Այն ատեն կրնաք դուք ձեզ չնորհաւորել ձեր հրաշալի առողջութեան համար :

Եւ իսկապէս, այլեւս չհիւանդացայ , բայի անկէ, որ մանկական հիւանդութեամբ վարակուեցայ. կապոյտ հազ ունեցայ: Հիւանդապահուհին չատ զարմացաւ :

— Այս հիւանդութիւնը միայն մանուկներու բաժինէն կրնար գալ: Միակ բացատրութիւնս այն է, որ դուք հիւանդ մանուկի մը գործածած պնակին մէջ ճաշած էք :

Այս ալ երկար չտեւեց, չնորհիւ իմ ուժեղ խառնուածքիս: Բայց, երբ հիւանդանոցէն դուրս ելլելու գործողութիւններն սկսան, վրաս ջղային նոպայ մը եկաւ եւ մարմինս վէրքերով ծածկուեցաւ :

Բժիշկն ըսաւ .

— Եթէ հանդարտ մնաք, վէրքերը կ'անցնին :

Բայց ի՞նչպէս հանդարտիլ: Կը տեսնէի, որ անկարելի բան էր հիւանդանոցէն դուրս գալ: Կամ գիս կը մոռնային, կամ թուղթի մը եւ վկայական մը պակաս էր , կամ թէ որոշ ձեւակերպութիւններ կատարուած չէին: Օր մըն ալ անհամար հիւանդներ ներս թափեցան , հիւանդանոցի պաշտօնեաները չէին գիտեր ինչ ը – նեն: Բժշկական քարտուղարը բաւ ինծի. — Շատ գրաւած ենք. չենք կրնար ա – ռողջացածները դուրս հանելու համար ժամանակ կորսնցնել: Դուք գոնէ մի դանդաիք, որովհետեւ տասնեւհինգ օր է, որ առողջացած էք, մինչդեռ կան որ ամիսներէ ի վեր առողջ են եւ կը համբերեն:

Ցայտնի չէ թէ ի՞նչպէս, բայց կրցայ հիւանդանոցէն ելլել :

Կինս ըսաւ.

— Երեւակայէ, Պոսիա, որ անցեալ չարթու կարծեցի, թէ այս աչխարհէն հեռացած էիր, որովհետեւ հիւանդանոցէն ինծի դրկեցին հետեւեալ թուղթը .

« Այս նամակը ստանալուդ պէս, եկէք ձեր ամուսնոյն դիակը առնելու »:

Կինս անմիջապէս հիւանդանոց վազած էր. սակայն իրեն ըսած էին, թէ սխալ մը պատահած էր, տոմարները իրար խառնած էին եւ կարծեր էին, որ դիակը իմ դիակս էր, մինչդեռ այդ միջոցին ես ողջ առողջ էի :

Այս փոքրիկ միջադէպը վրաս այնպէս ազդեց, որ միտքս դրի երթալ եւ հիւանդանոցի մարդոց երկու խօսք ըսել. բայց երբ մտածեցի, թէ գլուխս ինչեր կրնային բերել, հասկցայ որ հանդարտ մնալը աւելի լաւ էր:

Ներկայիս, երբ հիւանդանամ , տունս կը մնամ :

ԽՈՀԱՆ ՑԱՎԱՑՈՂԸ

ՄԱՍԶԱՎ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

Ցերեկվա ժամերի պակասությունը ինձ ստիպեց ճանապարհս շարունակել մթան մեջ։ Ես ոտքի ելա, ուզեցի գնալ, բայց ոտքերս չկարողացան շարժվել։ Ես նորից նստեցի ու սկսեցի մտածել։ Ինչո՞ւ համար եմ ես այստեղ եկել, ինչո՞ւ համար եմ ես թողել իմ հարազատ տունը, ընտանիքը, ինչո՞ւ համար եմ ես ինձ դատապարտել այս անմարդաբնակ վայրերում ապրելու։ Ես ինձ հարցեր էի տալիս, որոնց պատասխանը ես ինքս էլ չգիտեի։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ վարվել, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, բայց ներսիս ինչ-որ մի ուժ ինձ ասում էր, որ ես սխալ եմ վարվել, որ ես սխալ եմ արել, որ ես սխալ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։

Ես ոտքի ելա, ուզեցի գնալ, բայց ոտքերս չկարողացան շարժվել։ Ես նորից նստեցի ու սկսեցի մտածել։ Ինչո՞ւ համար եմ ես այստեղ եկել, ինչո՞ւ համար եմ ես թողել իմ հարազատ տունը, ընտանիքը, ինչո՞ւ համար եմ ես ինձ դատապարտել այս անմարդաբնակ վայրերում ապրելու։ Ես ինձ հարցեր էի տալիս, որոնց պատասխանը ես ինքս էլ չգիտեի։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ վարվել, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։

— Ի՞նչ, ի՞նչ, ինչո՞ւ համար ինձ ասում էր, որ ես սխալ եմ վարվել, որ ես սխալ եմ արել, որ ես սխալ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։

— Ի՞նչ, ինչո՞ւ համար ինձ ասում էր, որ ես սխալ եմ վարվել, որ ես սխալ եմ արել, որ ես սխալ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ճիշտ եմ ապրում, որ ես ճիշտ եմ վարվում, որ ես ճիշտ եմ արել, որ ես ճիշտ եմ ապրում։

Ես ոտքի ելա, ուզեցի գնալ, բայց ոտքերս չկարողացան շարժվել։ Ես նորից նստեցի ու սկսեցի մտածել։ Ինչո՞ւ համար եմ ես այստեղ եկել, ինչո՞ւ համար եմ ես թողել իմ հարազատ տունը, ընտանիքը, ինչո՞ւ համար եմ ես ինձ դատապարտել այս անմարդաբնակ վայրերում ապրելու։ Ես ինձ հարցեր էի տալիս, որոնց պատասխանը ես ինքս էլ չգիտեի

վեր, առիպուեցաւ մեկնիլ եղիպտոսէն, իր անցագրին պայմանաժամը լրացած ըլլալով :

Գահիրէի թերթերը զարմանալի բաներ կը պատմեն այս ծոմապահութեան առ-թիւ : Այդ լուրերուն համաձայն, պահ-պանողական երեսփոխան մը հետապրեր է զօր. Եեկիպէ :—

— « Ձղեցէք որ մեռնին այդ կիները : Կը նախընտրեմ որ մեռնին քան թէ քուէ-արկութեան իրաւունք առանան » :

Էլ Ազհար համալսարանին իւլէմաններն ալ հետապրով բողոքած են զօր. Նեկիպէի, մեղադրելով «այս թերեւսոյիկ կիները ո-րոնք ծոմ կը պահեն իրենց առուներէն դուրս, հակառակ իսլամական կրօնի կա-նոններուն եւ իսլամութեան ուսմունդու-թեանց » :

ԿՌԻՒՆԵՐԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՆ ՀՆԴԿԱՁԻՒՆ ՄԷՋ

Վերջին հետապրներու համաձայն, Տիէն-Պիէնի պահակազօրքը օդնական ուժերու կը սպասէ ժամէ ժամ : Ըմբոստ-ները հետզհետէ կը սաստկացնեն ռմբա-կոծութիւնը : Ֆրանսական օդանաւերն ալ պայթուցիկներ կը նետեն, վառելով չո-ջակոյ շամբուտներուն մացառները որոնց տակ պահուած է ըմբոստներուն պինա-մէթքը : Մեւնոյն ատեն ուտեստ կը հասցնեն պաշարեալներուն :

Այս ճակատամարտը սերտ կապ ունի Թունքինի շրջանին ապահովութեան հետ : Մ. Նահանգներուն մէջ մեծ կարեւորու-թիւն կ'ընծայեն ճակատամարտի ելքին : Կռիւները կը չարունակուին ուրիշ ճա-կատներու վրայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿի ծրագրին քննու-թեան առթիւ, արտաքին գործերու յանձ-նաժողովը բազմաթիւ հարցումներ ուղ-ղած էր կառավարութեան : Այդ հար-ցումներուն պատասխանները կարդաց-ուեցան առջի օր : Մեւնոյն ատեն լսուե-ցաւ տեղեկաբերը, ժիւլ Մոք, որ հակա-ռակ է միացեալ բանակի ծրագրին վաւե-րացման :

ՅՈՑՑԵՐ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՆ Ֆրանսական Ակադեմիային առջեւ, երբ նոր անդամը, Լեւի-Միւռուայի դուքսը կը կարդար իր ճառը, լրջեւս յայտնի Շառլ Մոռասի : Դուքսին ճառը զրաքննուած էր. բայց եւ այնպէս կը պարունակէր գովեստներ՝ հանդուցեալ ակադեմականի մասին : Իր ճառին պատասխանեց Պ. ժաք Լաքրըթէլ, նուրբ հեգնութիւններով : Ցուցարարները Մոռասի բարեկամներն էին, որոնք դուքս հանուեցան : Թռուցիկներ ալ ցրուած էին :

ԳԱՀԻՐէի ՆՈՐ ԲՈՒՐԳԻՆ կամարը փլաւ առջի օր : Բանուոր մը մեռաւ, երկու հո-գի վիրաւորուեցան : Բուրգը նոր գոնը-ւած էր եւ պեղումները կը չարունակուէ-ին, երեւան հանելու համար հինգ հազար տարուան դամբարաններու մէջ թաղուած գանձերը :

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼի ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆը եչ. օր սեզան մը տարքած էր ի պատիւ ազգ. ժողովի ատենապետ Պ. Լը Թրոքէ-րի : Ներկայ էին օտար եկեղեցիներու բոլոր թղթակիցները եւ «Յառաջ»ի խմբագրու-թիւնը : Պատասխանելով մամուլի ընկե-րակցութեան նախագահին չնորհաւորու-թեանց, Պ. Լը Թրոքէր պատմեց թէ ինչ դժուարութեանց մատնուեցաւ, վարելու համար նախագահական ընտրութիւնը Վերսայլի պալատին մէջ :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼի ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Մ. երիտ. Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրինեան, Շա-բաթ դիշեր Ապրիլ երեքին :

Անակնկալներ եւ դեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հռ-չակաւոր նուագախումբը :

Տոմսերու համար դիմել Պ. Արամ Շէ-խիկեանի :—

Pharmacie Central, 1, Bl. d'Athène.

Montjean Sport, La Canebière.

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել :—

PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil
Paris (7) Tél. SUF. 92 - 10

Հաւաքոյթներու, հանդէսներու, ճաշե-րու, հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկներ նկարելու համար կրնայ տուն երթալ :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՑԼի ՄԷՋ
27 Մարտ, Շաբաթ օր,
SALLE MAZENOD
88, Rue d'Aubagne

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի «Ռոսամ» խումբի տարեկան ընկերահամակրական խնջոյքը՝ այս կիրակի, ժամը 15·30էն 23·30 Լաֆէս Տէվաուճի սրահին մէջ :32–34 Ավրնիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա : Մէթրօ Փօրթ եւ Մէրի տէ Լիլա :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ-ցին Օր. Շաֆէ Պէնկեան (երգ), Սէյրան (թառ) եւ ընկեր Բենօ (դափ) :

Առատ պուֆէ ժողովրդական դիներով : Մուտքը ազատ է :

Գարնանամուտի դուարթ եւ հաճելի օր մը պիտի անցընէք մասնակցելով «Ռոս-տոմ»ի այս աւանդական խնջոյքին :

Ֆր. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Իթալիէ մասնաճիւղը կը տօնէ Ֆ. Կ. Խաչի Օրը Մարտ 21ին, կիրակի ժամը 15-ին, 32 ռիւ Տանիօն, Քրէմլիւ Պիսէթր :

Կը ներկայացուի՝ Գրիգոր Վահանի՝

ՕՐՀՆՈՒՄԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղջկական կեանքէ, կատակախաղ չորս արար, պարերով, երգերով եւ ե-րաժշտութեամբ, քաղուած Մոլիէռի «Ա-կամայ բժիշկ»էն :

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ Փարիզահայ դերասաններու ընտրեալ կազմը եւ թառախառ Սէյրան :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Անկինի մասնա-ճիւղին ԱՑՄ ԿԻՐԱԿԻ, ժամը 16էն կէս դի-շեր,

SALLE DES FETES D'ENGHIEN
30, Rue de Libération

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Երգ՝ Օր. Մ. Կաւվարենց : Ձայնի նը-ւագախումբ եւ հայկ. պարեր Պ. Երուանդ Ճանեանէ :

VLADIMIR ZOPOLSKY

Նշանաւոր պալալայքայի խումբը :

ՊԻԻՖԻ :

Կառ տիւ Նոռէն կառախումբ ժամը 15 եւ 16·16ին :

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԴՈՐՈՑԱՍԷՐի ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին : Կը ներ-կայացուին «Աւարայրի Աւծիւ», թատեր-դութենէն տեսարաններ :

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պա-րեր, երգեր եւ արտասանութիւններ :

ԴԵՂԱՐԱՆ SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լափայէթի ամկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա-պահուած է Թաղիս հայ յաճախորդ-ներու :

Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դերձակի աշկերտ մը կամ աշկերտուհի մը : Դիմել Միհրասեանի՝

74, Rue d'Hauteville, Paris (10e)
Tél. : PRO. 24-58.

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Մխիթարեան հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԷՆԻ յիշատակին, Մարտ 30ին, ժա-մը 20·30ին, Սալ տը Ժէոկրաֆի, 184 Պուլվ. Սէն Ժերմէն :

Կը նախագահէ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ-ցին Տիկիններ Արմենուհի Պետոնեան (երգ), ընկերակցութեամբ Դարեգինի (թառ), Անահիտ Տէր Միհրասեան (արտա-սանութիւն), Պ. Եավրուեան (դաշնակ), վ. Մելիքեան (ջութակ), Ժ. Փալամուտ-եան (արտասանութիւն) :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Այս Շաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Պէրիէ Միյէ չքեղ սրահներուն մէջ, 31, Փլաս Պէլլէուր : Լիոն :

Օր. Ս. ՏԻՐ ԿՈՄՄԵԱՆ Լիոնի քոն-սէրվաթուարէն (երգ) :

Հաճելի անակնկալներ :

Հ.Ց.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ Ի ՆՊԱՍՏ «ՀԱՑԱՍՏԱՆ»Ի

Սէնթ Էթիէնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Բարգէն Սիւնի» խումբը կազմակերպած է պարահանդէս մը ի նպաստ ՆորՍերուն-դի «ՀԱՑԱՍՏԱՆ» ամսաթերթին, Ռէէսի չքեղ սրահներուն մէջ, այս կիրակի ժա-մը 21–2 :

Ճոխ պուֆէ եւ զանազան անակնկալ-ներ : Կը խնդրուի չրջանի ընկերներէն նը-կատի առնել այս ձեռնարկը :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւ-րոպայի հայ գաղութին, եւ ի մասնաւո-րապէս ֆրանսահայութեան լուսաւորու-թեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժ-տուած պետական վարժարաններու իրա-ւունքներով :

Ազգապահպանման տեսակէտով, ան դրական եւ անհրաժեշտ դեր կատարած է իր երկարատեւ գոյութեան շրջանին, տա-լով ազգին բազմաթիւ երեւելի դէմքեր, բազմաբնակ, գրական, տնտեսական, ա-ռեւտրական, բժշկական, ճարտարապե-տական եւ նաւտերազնեստի ճիւղերուն մէջ :

Այս դերը՝ որ աւելի ստիպողական դար-ձած է ներկայիս քան երբեմ, Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը, հաւատարիմ իր աւանդութեան, կը շարունակէ այսօր ալ, իր ազգային մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ զանոնք Պրե-վէի եւ Պաֆալորէայի պետական ճիւղե-րուն, երկու երրորդի յաջողու-թեամբ :

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տա-րեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, եթէ տա-րիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն : Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջա-կաներէ :

Գաւառներէն եւ օտար երկիրներէն ե-կողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ :

Արձանագրութիւնները բացուած են, դիմել ուղղակի Տեսչութեան :

Samuel - Moorat
Direction du Collège Arménien
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՏԻՍԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղի բազմօրիկ ժողովը այս եր-կուշաբթի երեկոյ :

Կը վերկուցանէ կեդր. վարչութեան ներ-կայացուցիչը : Կը հրաւիրուին Տէսիէնի եւ Լիոնի Նոր Սերունդի բոլոր անդամները :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, սո-վորական հաւաքատեղին :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Պանեէօ Քա-նոնի մասնաճիւղը իր Օրը կը տօնէ չա-բաթ, 3 Ապրիլ, ժամը 21էն 24 :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ամիսդաբար ժողովի կը հրաւիրէ հե-տեւեալ խումբերու եւ ենթակոմիտէներու ընկերները :

«Քրիստափոր» ենթակոմիտէն, Մարտ 20ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21ին :

«Վարանդեան» խումբը 21 Մարտ, կի-րակի կէսօրէ ետք ժամը երեքին :

«Հայասատան» ենթակոմիտէն 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին :

«Իշխան» խումբը, 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին :

«Զաւարեան» ենթակոմիտէն 20 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ : ժամը 9ին :

«Արամ» խումբը 28 Մարտ, կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին :

«Ակնունիք» ենթակոմիտէն 25 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին :

«Թաթուլ» խումբը 22 Մարտ, Երկու-շաբթի երեկոյեան ժամը 9ին :

«Վռամեան« ենթակոմիտէն 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին :

«Ընկեր Կարօ» խումբը 20 Մարտ, Շա-բաթ երեկոյեան ժամը 9ին :

Լասիթայի «Մաժակ» խումբը 21Մարտ, կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին :

Կարաճանի «Նիկոլ – Դուման» խումբը 21 Մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 10ին :

Ալֆինեռնի «Մուրատ» խումբը 21 Մարտ կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին :

Նիսի «Գէորգ Զավուչ» խումբը 21 Մարտ, կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին :

Այս ժողովները տեղի կ'ունենան սովո-րական հաւաքատեղիներուն մէջ : Պար-տաւորիչ ներկայութիւն : Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչնե-րը :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եգիպտացի կոմի-տէն ամիսդաբար ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու վարչութիւն-ները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Քաֆէ Մէոր տը Սէն Սիւլփիս :

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ամիսդաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Մրիմեան սրահը : Կը խնդրուի ճշ-դապահ ըլլալ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սերոբ-Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը, այս Շբ. երեկոյ ժամը 20·30ին ծանօթ հաւաքատեղին : Ժողովէն ետքը, դասա-խօսութիւն : Նիւթը՝ «Մոկեղարը եւ իր ո-գին» : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 15·30-ին, Գեղամի ճաշարանը, 12 ռիւ Բատէ : Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրու-թիւն : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. վարչութեան նախագահուհին :

ՀԱՄԱ – ԽԱՐԲԵՐԴի Կարաճանի մաս-նաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին, Հ. Բ. Ը. Մի-ութեան սրահին մէջ : Օրակարգի հարցե-տեղին վրայ : Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ ոչ – անդամ բոլոր Խարբերդցիները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Երգչուհի Տիկին Արփինէ Արզուքեանի նուագահանդէսը Ապրիլ 25ին, ժամը 21-ին, Սալ Շոփէնի մէջ :

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԼԻՔ

ՊՈՄՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՄԱՐՏ
DIMANCHE 21 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7325 30e ANNEE Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2736

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԱՄՈՒԼ ԵՒ ԼԵԶՈՒ

•

Լեզուբութիւնը ամէնէն բանուկ անզաւառն է, մշակելու, ճոխացնելու, ծաղկեցնելու համար արդի աշխարհաբարը :

Միեւնոյն առեն կրնայ խամրեցնել զայն : Ուրիշ խօսքով, առանց մը – երկայրի սուր է :

Կրնայ ե՛ւ բարիք ե՛ւ չարիք պատճառել, ինչպէս կը տեսնենք ամէն օր : Եւ ամէն ուր որ հայերէն թերթ կը հրատարակուի :

Վարպետ եւ բարեխիղճ մշակ մը կրնայ ծաղկաստանի վերածել այդին : Զորցած ոստերը յօտելով, խոտերը եւ խիճերը ժողվելով, որոմը եւ ցօղունը զատելով :

Իսկ եթէ մշակողը անհոգ է կամ անճաշակ, անդաստանը կը դառնայ լպրծուն դետին մը, ուր առատօրէն կ'աճին եղեգները, փուշերը եւ այլազան խոտեր : Թէ՛ իրրեւ բովանդակութիւն եւ թէ՛ իրրեւ լեզու :

Մինչեւ 80 – 100 տարի առաջ, երբ հեղհեղակ կը ծաղկէր օրագրութիւնը, Պոլսոյ մէջ, հասարակ լրաբերն անգամ գոնէ տարրական հայերէն գիտէր : Իսկ թարգմանիչը դասընթացք մը բոլորած կ'ըլլար, եթէ լրաքաղէն անցնէր թերթոնի մը թարգմանութեան :

Եւ խմբագրապետներ կային որոնք լեզուն կը ճոխացնէին թերթոններ թարգմանելով :

Այսօր ճրագով պիտի փնտռէինք գրոց մը որ բարեհաճէր «Թշուառներ»ը, «Գաղտնիք Հաւատաքննութեան», «Թափառական Հրեայ» կամ «Կրայիկլըս Թարգմանել :

Ամբողջ մատենադարան մը կազմուեցաւ ոչ միայն սովորական թերթոններու, այլ եւ հասընական երկերու թարգմանութեամբ, շնորհիւ Կ. Իւթիւճեանի, Գ. Զիլինկիրեանի, Մ. Մամուրեանի, Եր. Օտեանի, Եր. Տէր Անդրէասեանի եւ ուրիշներու :

Եւ եթէ այսօր, բարեհաճիք մտանուր ուշադրութեամբ կարդալ այդ դիրքերը, ձեր առջեւ պիտի պարզուի լեզուին զարգացման ընթացքը : Պիտի գտնէք բառեր եւ բացատրութիւններ որոնք երբեմն խոյս կուտան ձեր մտքէն :

Այն առեն լրագրութիւնը ոչ ժամանց էր, ոչ ալ անակէր այդին, այլ ասպարէզ մը որ կարզ մը յատկութիւններ կը պահանջէր :

Այն պարագայի մէջ, անոնք որ կոչում ունէին, կարելին կը փորձէին, «թիք-նիք»ը եւ լեզուն զարգացնելու համար :

Մեծ յատկութիւններ չունէին այն առեն, ոչ ալ սաւառնութեան ճախրանքներ կամ քաղաքական «դիրքաւորում» :

Համեստ էին, եւ վարուցան կը կատարէին, անդաստանը հերկելով համբերութեամբ, յարատեւութեամբ եւ հաւատքով :

Այսօրուան լրագրութիւնը կը քալէ առանց բացած ակօսներուն վրայ :

Բայց, քանի՞ հոգի կը յիշեն այդ սեւ աշխատաւորներուն անունները :

Իսկական մշակներ էին անոնք եւ կանգ չէին առներ որեւէ դժուարութեան առջեւ, բան մը աւելի սորվելու կամ սորվեցնելու համար :

Անոնց ամէնէն տաղանդաւորներուն մշակած լրագրական լեզուն է որ հետզհետէ ճոխացաւ, յղկուեցաւ 1900էն մինչեւ 1908, եւ նոր թռիչք առաջաւ վերջին արտագաղթէն ասդին, դառնալով աւելի ճկուն, եւ հոսուն : Մինչ ընդունակ՝ աւելի զարգանալու :

Շարժումը կանգ առած պիտի ըլլար, եթէ եղածով գոհանայինք :

Այս խորհրդածութիւնները գրի կ'առնենք հայերէն առաջին թերթին՝ «Ազդարար»ի հրատարակութեան 160ամեակին առթիւ, որ կը լրանայ այս տարի :

Միշտ օգտակար է յետադարձ ակնարկ մը նետել, որպէսզի կարենանք դատել — յառա՞ջ կ'երթանք թէ ետ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒԻՄԸ ԿԸ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԻ

•

500·000 ԶԻՆՈՒՈՐ ԱՒԱԶԻՆ ԱՌԹԻԻ

Արեւմտեան Գերմանիոյ ծերակոյտը մարտ 19ին վաւերացուց Սահմանադրու – թեան բարեփոխումը, որով կ'արտօնուի երկրին վերազինումը : Առաջին առթիւ պիտի կազմակերպեն 500·000 հոգինոց ուժ մը, մասնակցելու համար Եւրոպայի միացեալ բանակի դաշինքին, ապահովելով անոր վաւերացման : Յարդ վեց պինակից – ներէն միայն Պելճիա եւ Հոլանտա վաւերացուցած են ծրագիրը : Ֆրանսա, Իտալիա եւ Լիւքսէնպուրկ դեռ որոշում չեն առած :

Արեւմտեան Գերմանիոյ խորհրդարանը վաւերացուցած է դաշինքը, բայց հանրապետութեան նախագահը չէր առարկած, սպասելով որ վերազինման օրինականութիւնը հաստատուի : Այս պատճառով անհրաժեշտ համարուած էր փոփոխութիւններ կատարել սահմանադրութեան մէջ : Այդ բարեփոխումն էր որ կատարուեցաւ Մարտ 19ին, երկու երրորդի մեծամասնութեամբ : Բանաձեւը քուէարկուած առեն, Տոքթ. Ատենաւորի կուսակիցները ջերմագին ծափահարեցին, հաստատելով թէ արեւմտեան Գերմանիան համաձայն է Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան ծրագրին :

Հարցը վերջնական ձեւ պիտի առնէ եթէ Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան մարզպանները հաւանութիւն յայտնեն : Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը համաձայն չէ վաւերացման : Եթէ Ֆրանսայի խորհրդարանը մերժէ ընդունիլ միացեալ բանակի դաշինքը, նոր կացութիւն մը պիտի ստեղծուի :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, մարզպանները հետեւեալ տեսակէտն ունին.— 1· Դաշնակիցները պիտի հաւանին սահմանադրական փոփոխութեանց, օրինաւոր դանելով արեւմտեան Գերմանիոյ անդամակցութիւնը Եւրոպայի միացեալ բանակին. հետեւաբար Գերմանիոյ նախագահը կրնայ ստորագրել խորհրդարանին վաւերացումը.— 2· Գալով բուն վերազինման եւ պինաւորագրութեան, Դաշնակիցները հաւանութիւն պիտի յայտնեն, պայմանաւ որ այդ գործողութիւնները չկատարուին մինչեւ եւրոպական բանակին կազմութիւնը :

Պաշտօնական աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ երեք մարզպանները նամակ մը յանձնած են արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութեան, պահանջելով իրենց վաւերացման ենթարկել կատարուած փոփոխութիւնները, գործի ձեռնարկէ առաջ : Ամէն պարագայի մէջ, վերջնական որոշում կախում ունի Փարիզի դաշնագրին վաւերացումէն :

× Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, երբ կը շարունակուէր ազգ. պաշտպանութեան ելմտացոյցին քննութիւնը, պատերազմական նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց երկրին վերազինման մասին : Ըստ թէ պատրաստ են Ատլանտեան դաշինքով նախատեսուած 14 զօրաբաժինները եւ թէ 105·000 պահեստներ զէնքի տակ պիտի առնուին այս ամառ : Նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց նաեւ սպառազինութեանց մասին : Հաստատեց թէ հիւլէական զէնքերու մասին ալ ուսումնասիրութիւններ կը կատարուին :

Վիճարանութեանց ընթացքին, Հնդկաչինի պատերազմի խնդիրն ալ յուզուեցաւ : Համայնավար երեսփոխան մը պահանջեց դադրեցնել կրակը : Պատերազմական նախարարը պատասխանելով, բացատրեց .

— Եթէ կ'ուզէք որ Ֆրանսական արիւնը չհոսի, ըսէք ձեր բարեկամներուն որ դադրին մարդասպանութիւնները : Ֆրանսա, Իտալիա եւ Անգլիա ամէն ինչ կ'ընեն որ Ժընեւի համաձայնագիրը յարգուի, եւ ամէն ինչ կ'ընեն որ Ժընեւի համաձայնագիրը չյարգուի

ՊԱՏԳԱՄ...

•

Բազմերախտ Սուրբը (Մեսրոպ Մաշ-տոց) կը գրէ, բայց չի խօսիր: Կ'ապրի, բայց չի տեսներ: Գոնէ իր կենսագիրը (Կորիւն) մեզի չ'աւանդեր, ինչ որ կ'ու-սուցանէր Երանելին, կամ ինչ որ կը քա-րոզէր իր աշակերտներուն:

Բայց երբ տառապրեց վերջապուշ «Հայ-կազնեան այբբենարան»ը, հայկ. մշակոյ-թի այս մեծ Տեսանողը՝ Ս. Մեսրոպ՝ նը-ւաճած եղաւ ոչ թէ գաբերը, այլ ժամա-նակը: Ապա, «փեռուր գրիչն ի ձեռին, Հրաչքին տակ արտասուելով», բաւ կամ ըսել ուզեց մեզի.

— «Ժողովուրդ Հիք, ապէ զարթաք: Այս հրաշքը գործեց իմ այբբենարանս, որ ո՛չ կը հիննայ, ո՛չ կը մաշի: Ջայն ո՛չ սուրը կրնայ խլել ձեզմէ, ո՛չ հուրը: Ինչ որ տուի ձեզի, «բացատրութեան բա-նալի» մըն է. անով դուք կրնաք բանալ գպրութեան բոլոր դուռները, իմաստու-թեան բոլոր գանձատները:

Եւ իրօք, տակաւ հինդ հարիւր տարի է ահաւասիկ, մենք այս «բանալի»ով կը բանանք ոչ միայն դուռները հայկ. գպ-րութեան, այլ եւ մինչ այդ փակ դուռնե-րը օտար գպրութեանց, — ասորական յունական, երբայական, արեւելեան եւ արեւմտեան, հին ու նոր բոլոր գրակա-նութեանց, բոլոր արուեստներուն, բոլոր մշակոյթներուն:

Ցեղային մեր բոլոր հարստութիւննե-րուն մէջ առաջինն է հայկազնեան այբու-բենը:

Մեր հայրերէն մեզի կտակուած բոլոր ժառանգութիւններուն մէջ մեծագոյնն է գարձեալ Մեսրոպեան այբբենարանը:

Լեզու ունէինք, բայց նշանագիր չունէ-ինք: Ուրիշ խօսքով՝ դուռ ունէինք: սա-կայն բանալի չունէինք:

Տասնհինգ դար չարունակ մեր այբու-բենը մեզի հետ պատցուցինք աշխարհէ աշխարհ ու երկիրէ երկիր: Անցանք ընդ հուր եւ ընդ սուր: Ապրեցանք անասելի ողբերգութիւններ: Մահուան հետ կռիւ կղզի, զրեթէ ուր ուսի քալեցինք: «Ծո-լով անգամ» նուաճուեցանք, կորնցու-ցինք ամէն ինչ, վրայ տուինք նոյնիսկ հողը, որուն վրայ ապրիր էինք գարերով:

Անեղծ ու անկորուստ պահեցինք սա-կայն «հայկազնեան այբբենարանը»:

Այս մնաց այն միակ ժառանգութիւնը, զոր չյօժարեցանք ձեռքէ հանել որևէ գնով, որուն կորստեանը հետ չուզեցինք հաշտուիլ նոյնիսկ ի գին մեր հոգիի փր-կութեան:

Այբուբենը կորնցնել՝ այս կը նշանա-կէր կորնցնել ամէն ինչ: Գիտէինք ասի-կա ու պիտենք հիմա մանաւանդ:

Տասնհինգ գարերու վրայէն քալեցինք անյողդողդ, առանց աչ կամ ձախ թևքե-լու, ու եկանք հասանք վերջին քառորդ գարուն:

Այս քառորդ գարը «փիլիսոփայական քար»ն է մեզի համար, այն «ոսկեշրջիկ» քարը, որ, բան ալքիմիագէտներու, մե-տաղը պիտի փոխակերպէր ոսկիի:

Մենք ահաւասիկ կեցած ենք բարկ հը-նոցի մը առջեւ, ուր մեր ոսկին կրնայ փոխակերպուիլ մետաղի:

Եթէ կրցանք փրկել մեր «ոսկի»ն, փր-կած կ'ըլլանք մեր հոգին, այսինքն մեր ազգութիւնը, մեր պատմութիւնը, մեր լեզուն, մեր աւանդութիւնները, մեր հայրերուն գերեզմանները եւ մեր պա-տանիներուն օրօրոցները:

Ինչ որ բռնութիւնը չկրցաւ ընել քառա-սուն գարերու ընթացքին, ընելու վրայ է հիմա քաղաքակրթութիւնը:

Մեր գարերուն մէջ քաղաքակրթութիւ-նը կը հարուածէ առանց սուրի եւ կ'այրէ առանց կրակի: Համբուրելով կը մատնէ եւ մատնելով կը համբուրէ:

Քաղաքակրթութիւնը մեր օրերու Տիղ-բոնն է, Հոմն է, Բիւզանդիոնն է:

Կ'արշաւէ, կը նուաճէ, կը գրաւէ, ա-ռանց խոկ միակ ռումբ մը արձակելու:

Ձեռքին մէջ սուր չունի, բայց կը գար-նէ: Հուր չունի, բայց կ'այրէ: Մուրճ չունի, բայց կը քանդէ:

Եւ մենք, որ գարերով կռուեցանք բրո-նութեան դէմ ու յաղթեցինք, հիմա գրե-թէ անզօր ենք քաղաքակրթութեան հոգ-մատպոյտին առջեւ, ձեռքերը վեր, պատ-րաստ՝ անձնատուր ըլլալու:

Ահա թէ ինչու կ'ուզենք կատչած մնալ Մեսրոպեան այբբենարանին, այն 36 գի-րերուն, զորս Սուրբը տեսաւ «ոչ երազ քնի մէջ, ոչ տեսիլ արթնութեան, այլ արար զործարանաւմ», ինչպէս որ կը գրէ մեր Պատմահայրը:

Ու հիմա կը փնտռենք քարոզիչները, «ա-ւետարանիչ»ները, ըսելու համար անոնց ինչպէս Քրիստոս բաւ Մատթէոսի, Մար-կոսի, Յովհաննէսի եւ Սիմոն Պետրոսի· «Գացէք բոլոր աշխարհ ու քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն: — Արձակեցէք իմ աշխարհները»:

Այսպէս պիտի ըսէր, այսպէս հաւանա-բար ըսաւ իր աշակերտներուն մեր վսե-մահոս Վարդապետն ալ՝ Մեսրոպ.— Գացէք տարածեցէք իմ այբբենարանս: Սորվեցուցէք գպրութեան արուեստը: Քարոզեցէք իմ «աւետարան»ս: Սիրեցէք հայ լեզուն եւ սիրցուցէք զայն ուրիշնե-րուն ալ: Դուք ալ իմ աշխարհներս արձա-եցէք:

Ինչպէս որ առաքեալները Քիստոսի ա-ւետարանը քարոզեցին «բոլոր ստեղ-ծուածներուն», այնպէս նաեւ ՄԵՍՐՈՊ-ԵԱՆ ՈՒԽՏին աշխարհական թէ ոչ-աշ-խարհական վեղարակիրները թող ուրիշ բան չընեն, բայց միայն ուսուցանեն «հայկազնեան այբբենարանը» մեր փոք-րիկ հօտին ի սիրուս աշխարհի:

Թող ըսեն.— Ժողովուրդ Հայոց, եթէ բան չունիս աւելցնելիք մեր ցեղային դանձարանին վրայ, սակայն նաեւ բան մի պակսեցներ անկէ, զայն մի ուրանար գէթ: Մեր ունեցածը մեղի բաւեց տասնը-հինդ դար անընդհատ, կը բաւէ նաեւ տա-կէ եաք, մինչեւ որ միակ Հայ մը մնայ այս աշխարհիս վրայ: Միակ Հայը — հայութիւնն է, եթէ վինուած է Մեսրոպ-եան գէնքերով:

Թող ըսեն նաեւ.— Մենք չարունակ վանեցինք մեր դրամագլուխը, բայց գարձեալ չհատաւ ու չսպառեցաւ ան, ո-րովհետեւ անհատնելի է ու անսպառելի: Միլիոն մարդիկ գարերով կերան ու կըշ-տացան մեր մշակոյթի սեղանէն, բայց սեղանը մնաց միշտ չէն ու պայծառ:

Սակայն կ'ուզենք, որ մեր քարոզիչնե-րը ըլլան Մեսրոպեան Ուխտի արժանաւոր վանականներ, ոչ բոլորովին աշխարհի պատկանին, ոչ բոլորովին երկնքի, ու-նենան մասնիկ մը դէթ այն առաքինու-թիւններէն, որոնք երկնքի հրեշտակնե-րուն մօտեցուցին մահկանացու ծնած մարդը եւ «երկնայիններու սովորու-թեամբ զարգարեցին զայն»:

Կ'ուզենք, որ ամբարտաւանութիւնը եւ մարդահաճութիւնը երբեք տեղ չգտնեն իրենց վարքին մէջ: Բարեացակամ ըլլան եւ բարեմիտ: Հրեշտակի տեսք չունենան, բայց հրեշտակի սիրտ ունենան: Պայծառ ըլլան խօսքով, գործերով ժուժկալ, սո-վորութիւններով աննման, խորհրդակ-ցութեամբ մեծ, հաւատքով ուղիղ, յոյ-սով համբերող, սիրով անկեղծ, ուսու-ցանելու մէջ անձանձրոյթ:

Այս առաքինութիւնները կը տեսնէր Նորենացի իր մեծ ուսուցչի անձին մէջ:

Մեսրոպներ չենք վինտռեր մենք, բայց կը վինտռենք մարդիկ, որ եթէ մեծ առա-քինութիւններ չունին, չունենան նաեւ

ՄՈՒՏՅՈՒՄԱ ԼՋԵՐ

ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ

•

— *Բարի լոյս, Զորպամի:*

— *Բարի լոյս, Հիւանի չավուշ:*

Եւ խոր հառաչանքով մը հաղիւ դլուխս վեր առած էի տամարներուս վրայէն, երբ այցելուս արդէն սիկարէթինէկս մէկը վառած ու աթոռ մը դրաւած էր, իսկ վաճառանոցիս ծառան դէպի մօտակայ սրճարանը կը փութար սուրճ ապսպրե-լու:

Մեր քաղաքին ամենահամառան չավուշն էր այս մաելմական հիւրը, որ վաճառա-նոցիս ճամբան սորված էր ամիսներ առաջ դատական գործի մը առիթով: Պաշտօ-նապէս թէեւ երեք այցելութիւններու պատիւը կը բաւէր, բայց Հիւանի չավուշ այն սիրալիր էակներէն էր, որոնք պաշ-տօնական առիթով մը ծանօթանալէ ետ-քը, անպաշտօն այցելութիւններու առիթը չեն փախցներ: Ամէն անգամ երբ պար-տականութիւնը դինքը այս կողմերը կը բերէ, չի մոռնար հանդիպիլ ինծի, ինչ-պէս ինք կ'ըսէ «չորպաճիին սիկարան ու սուրճը խմելու»:

Պիտի հարցնէք թէ ինչ գործ ունէի ոս-տիկանութեան կամ դատարանի հետ: Դա՞տ: Աստուած չընէ, տունս տեղս կու-տամ դատ չեմ բանար... Թուրքիոյ մէջ:

ԱՌԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՍՓԻՒՌՔԻ ՄԷՋ

•

(Բ. եւ վերջին մաս)

Սովետահայ դրականութիւնը նախա-պատերազմեան շրջանին ունէր արդէն վարպետ առակագիրներ: Յովհ. Թումա-նեան (Շունն ու կատուն), Ինկո Ապէր, Ա. Իսահակեան, մշակած էին առակագրու-թեան սեռը:

Ներկայիս յայտնուած է տաղանդաւոր մը՝ Աբշուխր Դարբինի, որուն գործերու հատոր մը 1952-ին հրատարակուեցաւ նաեւ ռուսերէն: Ա. Դարբինի իր նիւթերը առած է քաղաքական — ընկերային կեան-քէն: Անոր առակները աւելի հրապարա-կագրական քարոզութիւններ են քան գուտ ժողովրդական — բարոյախօսական: Այս պատճառաւ ալ դնահատուած քննադատ-նե՛րէ, գորչափ սովետական թշնամիները գարձուցած է իր հեղնանքին առարկան:

Բայց վերջերս Ա. Դարբինի սուր դիտո-դութեան ենթարկուեցաւ «Փրաւտա»յի խմբագրութեան կողմէ, մասնաւորաբար «Գողը եւ ճանճը» խորագրով իր մէկ ա-ռակին առթիւ:

Ահա նիւթը.—

« Գողը պահեստի մթերքէն չոքոլա կը դողնայ եւ կտոր մը կուտայ ճանճերուն, որոնք ուտելով կը դովաբանեն գողը, իսկ մեծ թերութիւնները: Մարդ մը ըլլալէ ա-ռաջ նկարագիր մը ըլլան: Գործով ու-սուցանեն եւ ոչ թէ խօսքով: Մեր աշխար-հները պահելու տեղ զանոնք ցիրու-ցան չընեն: Նոր բան մը սոր-վեցնելու տեղ մեր գիտցածն ալ մոռնալ չտան մեզի: Դպրութեան արուես-տը ուսուցանեն բազմութիւններուն եւ ոչ թէ մարդահաճութեան արհեստը: Սիրեն հայ լեզուն եւ ոչ թէ ուրանան զայն: Մեզ իրարու միացնող կապերը ամրապնդեն եւ ոչ թէ քակեն ու քակտեն զանոնք:

Ինչու փակ ըլլային Հայրենիքին դուռ-ները թէ՛ ներսէն դուրս, թէ՛ դուրսէն ներս:

Ինչո՞ւ Յովհաննէս Շիրազները չգային իրենց հողին պարպելու մեղի:

Ինչո՞ւ Սոդոման Տարօնցիները եւ Սել-վա Կապուտիկեանները չերթային Հայոց ժողովուրդի մէկ կէսին ողջոյնները միւս կէսին:

Եւ ինչո՞ւ մենք չկարենայինք հասնիլ Ազատածին ու Սեւանին:

Եթէ դպրէին գոյութեան իրաւունք ունենալ այս «ինչու»ները, մենք երկ-րորդ անգամ կը հայանայինք:

Ոչ միայն կը հայանայինք մենք, այլեւ կը հայցնէինք օտարները ...

Կը թուի մեղի, թէ մենք հեռու չենք մեր երազէն:

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱԲԵՐԻ)

Ամենաորը մօտեցաւ ցուլի դլուխը դրե-կեց.

— Ախ, ինչու իմ բախտը ինձ պոզերից գրկեց ...

Կարմիր գոյներ, իմ գեղակից,
Քեզ տանջում է լոկ կրկէսում,
Իսկ ինձ՝
Աշխարհի մեծ մասում :»

Եւ սակայն Դարբինի այս առակը եւս համաբուած է «անյարիր զուգաբերու-թիւն» —

Դարբինի առակներէն կը յիշուի նաեւ « կոլորադեան (Քոլորատոյի) բզեզը եւ ամերիկեան գեներալը », «Ներկարար ադ-ուխսը եւ սեւ ագռաւը », որ կ'ակնարկէ Ֆրանքօն դեմոկրատի դոյնով ներկող իմ-պերիալիստներուն: Բայց ամէնէն աւելի մեր հետաքրքրութիւնը կը գրաւէ «Երշեր պայտող գայլը» առակը.

Որ կը սկսի այսպէս .— «Մի օր գայլը դիմաց արջին, — լսիր, քաւոր,
Մեզ մի կարգին գործ հարկաւոր,
— Այ, ինչ ասել,
Ես կարող եմ կրկեսում պարել,
Գերձակ դառնալ, շորեր կարել»:

Ու վերջապէս գայլն ու արջը կը գտա-նան պայտար, էշերը պայտելու համար :

Ոչ ոք չի մօտենար անոնց բայց ի Անկա-րածորի էշին, զոր քարշ կուտան գարը — նալէ յետոյ, անտերը սկսաւ քննել:

Ես ալ զարմացած տեղէս ելայ եւ ընկե-րացայ իրեն: Փղոսկրէ սանտր մը որ ար-դէն թնճուկ բռնած էր եւ առաջին մէկին ալ կտրած :

— Ի՞նչ է, հոճա էֆէնտի, ի՞նչ է պա-տահեր, հարցուց Առաքել չուարած :

— Ի՞նչ պիտի պատահի, դեռ կը հար-ցնե՞ս ալ — պատասխանեց հոճան նոյն բարկացայտ չեշտով — Անիծիդ, անհա-ւատ, խարեր ես դիս, այս սանտրը ոչ թէ 35 դրուշ, 35 փարա իսկ չարժէր, մէկ ան-գամ մօրուքիս գարկի առաջին մէկը թա-փեցաւ եւ մօրուքէս ալ փունջ մը մազ վե-րեց :

— Տէ՛ր Աստուած, շատ բան լսեր էի , բայց այս տեսակ փորձանքի դեռ չէի հանդիպեր, բացականչեց Առաքել հայե-րէն, գլուխը թօթուելով եւ հոճային դառնալով թուրքերէն չարունակեց.

— Հոճա՛ էֆէնտի, Աստուած վկայ որ այս սանտրը առաջնակարգ տեսակէն է եւ ես շատ աժան ծախեցի ձեզի, ուրիշ տեղ ասկէ վարնոցը 40ի ալ չէիք կրնար առ-նել :

Եւ երկու հայ վաճառականներս մեր ամբողջ լեզուանութիւնը թափելով փո-խադարձութիւն մը սկսանք , համոզելու համար հոճա էֆէնտին որ իր մօրուքին այդ փետուրին մէկ սանտրը չունէր:

(1) ԱՌԱՆՁԱՐ

ՅՈՎՀ ՑԱՂԻԿՈՒՆԻ

ՊԱՅՈՒՆ ԴԱՀՃՈՒՄ

«Կատարէ՛ք ինծի, ինծի՛ էք էք, Նիւիոթի կաճէցած բշնայեր աստ »։

Ընդհանուր առաւօտեան դէպի՝ ուրախ դէպի՝ տխուր դէպի՝ ինչ որ պատահի դէպի՝ Յովհ. Ցաղիկունի ոտքերը կ՚երթան դէպի Ազգային Թատրոն։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ոչ ոք գիտէ։ Ոչ ոք գիտէ թէ ինչո՞ւ։ Ոչ ոք գիտէ թէ ինչո՞ւ։ Ոչ ոք գիտէ թէ ինչո՞ւ

ԿՈՄՍՈՄՈԼՆԵՐՈՒ (երիտ. համայնք – վարներ) համագումարը բացուեցաւ մարտ 19ին, մասնակցութեամբ 1300 պատգամաւորներու։ Ներկայ էին Մա – լենկով, Միկոյեան եւ ուրիշ նախարար – ներ։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ 400·000 երի – տասարդներ եւ աղջիկներ կամաւոր որ – ձանագրուած են, հերկելու համար Խա – րախսանի, Սիպերիոյ եւ Ուքրալի խո – պան դաշտերը։ Վաթսուն հազար հոգի արդէն ընդունուած են։

Խ. ՄԻՒԻԹԵԱՆ նորընտիր Գերագոյն խորհուրդին մէջ կը պատուին 38 պրա – գէտներ։ Կովկասի շրջանէն ընտրուած են ութ պրագէտներ, երեքը Ազրպէյճանէն, (մէկը՝ 80 տարեկան բանաստեղծ մը, Կուլիա), Ազրպէյճանէն՝ երկու, Տաղստա – նէն՝ մէկ, Վրաստանէն՝ մէկ, (կին բա – նաստեղծ Թամարաշվիլ մը), Հայաստա – նէն՝ մէկ — Սո. Զօրեան («Պապ Թադա – ւոր»ին) հեղինակը։

ՀԻԻԼԱԿԱՆ ՈՒԺի օգտագործման ծը – րագիրը Ուշինկիթների խորհրդային դէս – պանին յանձնուեցաւ Մարտ 19ին, Պ. Տը – լըսի բացատրականով որ կ'առաջարկէ հիւլէական միջազգային գործակալութիւն մը հաստատել։

ԱՆԳԱՐԱՁԻՆ կը հեռագրեն թէ արեւ – մտեան Գերմանիոյ վարչապետը՝ Տոքթ. Ատընաուըը, մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թուրքիոյ վարչապետին հետ, Եւրոպայի մէրացման բանակի եւ պալքան – եան դաշինքի մասին։ Տոքթ. Ատընաուըը վերադարձին Հռոմ պիտի հանդիպի։

ՆԵՂՈՍԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ դադրեցուցին ծամապահութիւնը, որ տեւած էր աւելի քան մէկ շաբաթ։ Զօր. Նեկիպ խոստացաւ կիներու քաւէարկութեան թնդիրը յանձ – նել Սահմանադիր ժողովին։

ԳԱՀԻՐԷի անգլ. դեսպանը ուղղակի ղօր. Նեկիպի բողոքեց, անգլիացի հատա – բակեա մը ապաննուած ըլլալով Սուէզի Ջրանցքին մէջ։ Եգիպտոսի նախագահը պատասխանեց թէ պէտք է համախոհ – հուրդ գործէն, ահաբեկչութիւնը դադրե – ցնելու համար։

ԲՈՒՌՆ ՑՈՑՑԵՐ տեղի ունեցան Անգ – լիոյ ղէմ, Հռոդոսի մէջ, Կիպրոսի Մա – կարիոս արքեպիսկոպոսին այցելութեան առթիւ։ Վեց հազար Յոյներ կը պահան – ջէին Յունաստանի վերազարձնել Կիպրո – սը։ Ցուցարարները խորտակեցին անգլ. հիւպատոսարանին ապակիները։

ՏՈՔԹ. ՄՈՍԱՏԵՂ կամաւոր ծոմ կը պահէր բանտին մէջ, բողոքելով բանտար – կութեան դէմ։ Թերթերը կը գրեն թէ հա – զար էջնոց ազերապէրը մը ուղղած է, վե – րադարձնելու պահանջելով։ Կարելի է – դաւ համոզել որ ծոմը դադրեցնէ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախա – րարը, Տըլըս, բացատրելով նոր ռազմա – դիտութիւնը, յայտարարեց.— «Մենք չունինք ամէն տեղական պատերազմ ընդ – հանուր պատերազմի մը վերածելու։ Պի – տի խորհրդակցինք դաշնակիցներուն հետ, եթէ յարձակում կատարուի եւ հարկ դա – տենք միջոցներ ձեռք առնել, փոխադար – ձարար »։

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Գոհարիկ Ղազարոսեան հրաւիրուած էր Մարտ 6ին, Անդէժիսթրրման մը ընելու իր հեղինակութիւններէն

«Huit variations» Deux Préludes et Portrait de Famille (Angèle)

որ պիտի տրուի «Փարի Էնթէր»էն Ապրիլ 23, ժամը 14·33ին։

Մարտ 12ին Շէն Նասիոնալէն նոյն – պէս հրաւիրուած էր նուագելու զանազան կտորներ Շոփէնէ, որոնք սկաւառակի վը – րայ առնուած են, տրուելու համար Ֆա – տիս Նասիոնալէն։

Ցիւրիխի իր բէսիթալը 29 Մարտին է Քոնկրէսհաուսի մէջ։

30 Մարտին Ցիւրիխի ռատիօն պիտի արձանագրէ Կոմիտասի, Խաչատ Մանա – սի, Վահրամ Սվաճեանի եւ իր հեղինա – կութիւնները։

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲ

Ընկերական պարանոցիկ հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ

կիրակի, 21 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժա – մը 3ին 10, Ազգ. Տան թատերասրահը։

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները, ի – բենց ընտանիքներն եւ Սիփան – Կոմիտաս համակիրները։

Մասնաւորապէս անդամներէն կը խնդ – րուի ներկայ ըլլալ կանուխէն։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

27 Մարտ, Շաբաթ օր,

SALLE MAZENOD

88, Rue d'Aubagne

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Հ. Ց. Դ. Պէյրէնի «Ռոստոմ» խումբի տարեկան ընկերահամակրական խնդոյքը՝ այս կիրակի, ժամը 15·30էն 23·30 Լաֆէս Տէփառնոյի սրահին մէջ։32–34 Ալբընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլլա։ Մէթրօ Փօրթ եւ Մէրի տէ Լիլլա։

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ – ցին Օր. Շաֆէ Պէնկեան (երգ), Սէյրան (թառ) եւ ընկեր Բենօ (դաշն.)։

Առատ պիւֆէ ժողովրդական դիներով։ Մուտքը ազատ է։

Գարնանամուտի զուարթ եւ հաճելի օր մը պիտի անցընէք մասնակցելով «Ռոս – տոմ»ի այս աւանդական խնդոյքին։

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՑԱՌԱՋի վերահրատարակման տասնե – րորդ շրջանը։

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթաց – քին փակել բոլոր առկախ հաշիւները։ Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ պիտի դադրեցնենք մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը։ Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւ – ները մանտա – չէքերով, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ։

Մեր արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումներուն համար օգ – տագործել Միջազգային Մանտա փարտ (Mandat Carte International) կանխայայտ շնորհակալութեամբ։

ՎԱՐԶՈՒԹԻԻՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՑԱՌԱՋ» կը ծախսուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (Քուռ տը Ռոմ)։

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԴՊՐՈՑԱՍԷրի ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին։ Կը ներ – կայացուին «Աւարայրի Արծիւ», Թատե – դրութենէն տեսարաններ։

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պա – րեր, երգեր եւ արտասանութիւններ։

Տէր եւ Տիկին Զենի Նեկիպ խորին ցա – ւով կը ծանուցանեն մահը իրենց մօր՝

ՄԱՔՐՈՒՀԻ ԳՈՍՏԻԿԵԱՆի

(86 տարեկան)

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը երկուշաբթի ժամը 14·15ին, Փա – րիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ ժան Կու – ժօն։

Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Կապ. Խաչի Շա – րլի ընկերուհիները յաւակցութիւն կը յայտնեն ընկերուհիներ Աղաւնի Պարոն – եանի, Թագուհի Գարաօղլանեանի եւ Մարի Աննաեանին իրենց կեսրայրին եւ քեռայրին Պ. Աբրահամ Ապաճեանի մահ – ուան առթիւ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ.— Վ. Շ., Լոս Ան – ճելես.— Արձանագրեցինք երկու նոր բա – ժանորդները։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, ռեւէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն գի – ներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար, դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵ – ՐԻԿԱ, ՔԱՆԱԴԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ եւ ամէն կողմ։

Դիմել ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն

American LLOYD

48, Rue de la Republique

Tél: Co. 47.22 et 74.51, Marseille

7, Rue Auber, Paris.

ՌՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Մխիթարեանը հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԷՆԻ յիշատակին, Մարտ 30ին, ժա – մը 20·30ին, Սալ տը ժէսկրաֆի, 184 Պուլվ. Սէն Ժէրմէն։

Կը նախագահէ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ – ցին Տիկիններ Արմենուհի Գեւոնեան (երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (թառ), Անահիտ Տէր Միհրանեան (արտա – սանութիւն), Պ. Եավրուեան (դաշնակ), Զ. Մելիքեան (ջութակ), Ժ. Փալամուտ – եան (արտասանութիւն)։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս Զորեքշաբ – թի ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնա – յարկը։ Կը խօսի Պ. Ռ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ։ Նիւթ ունենալով է. դարու հայ նշա – նաւոր վիճակագ Անանիա Շիրակացիի գործը, համաձայն օտար ականաւոր վիճա – կագրականներու։

ՀՐԱՒԷՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Հայց. Եկեղեցւոյ Փարիզի Կրօն. Ընկ. արտակարգ ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ 11 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ։

Օրակարգ՝ Մրցավէճ–կանոնադրի վերա – խմբութիւն։

Մրցավէճը – կանոնադրի 16րդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն, երբ առա – ջին անգամ մեծամասնութիւն չի գոյա – նար, 15 օր ետք կը հրաւիրուի երկրորդ ընդհ. ժողովը, որ օրինաւոր կը նկատ – ուի, ինչ որ ալ ըլլայ ներկայ անդամներու թիւը։ (ԴԻՒԱՆ)

Ծանօթ.— Կրօն. Ընկերակցութեան այն անդամները՝ որոնք կը փափաքին տեղեակ ըլլալ կանոնադրի – ծրագրի փոփոխու – թիւններուն եւ կարդալ բարեփոխուած ծրագրի նախագիծը, կրնան դիմել եկե – ղեցւոյ վիճանատունը՝ ուր պիտի տրը – ուին հարկ եղած բացատրութիւնները։

Այս առթիւ պարտք կը սեպենք տեղե – կացնել հասարակութեան թէ ժողովին ներկայ կ'ըլլան իրենց անդամավճարը հատուցած անդամները։

Անդամները կրնան իրենց վճարումները կատարել չէֆ փոսթալով, մանտա փար – դով կամ իրենց յարմար դատած ձեւով։

Անճամբ վճարողները կրնան առանձ – նաեւ իրենց անդամական քարտերը։

Եկեղեցւոյ չէֆ փոսթալի թիւն է։

Paris 6761-25.

Ass. Cultuelle Des Arméniens Apostoliques de Paris

15, Rue Jean Goujon, Paris (8e)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿ

Ողբացեալ Այրի Տիկին Եպրուհի Քիւլ – չէհանի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ, Տէր եւ Տիկին Պաղտիկ Քիւլչէ – հան եւ Տէր եւ Տիկին Աբթաքի Գալայ – ճեան հազարական Ֆր. կը նուիրեն Շա – րլի զպրոցին, իսկ Տէր եւ Տիկին Յարու – թիւն Փափազեան հազար Ֆր. Շարլի կապ. Խաչին։

× կապ. Խաչի Շարլի մասնաճիւղը ըս – նորհակալութեամբ առացած է ողբաց – եալ ընկեր Ուղունեանի մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Փափազեանէ եւ Պաղտիկ Քիւլչէհանէ հազարական Ֆր., եւ Տէր եւ Տիկին Յակոբ Փափազեանէ եւ Աբթաքի Գալայճեանէ 500ական Ֆրանք։

×

Շարլի Ֆ. Կ. Խ.ի մասնաճիւղը Պ. Աբրա – համ Ապաճեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի առացած է Տէր եւ Տիկ. Դա – ւիթ Տէր Գալուստեանէ հազար Ֆրանք։ Տէր եւ Տիկին Կղեմէս Օհաննեանէ եւ Գա – լուստ Մինասեանէ 500ական Ֆրանք։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Ազգաժառանգաւորաց վարչութիւնը խորին շնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները.—

Պ. Կրօնիկ Փափազեանէ, ի յարգանս ողբացեալ Տիկին Կալուսդեանի յիշա – տակին երկու հազար Ֆրանք։ Տարօն – Սալնոճոր Հայր. Միութենէն (Մարսէյլ) երկու հազար Ֆրանք։ Պ. Գ. Աբրահամի կողմէ հազար Ֆր. Մոնմորանսի Հանդաս – եան տան համար։ (ԿՆԻՔ)

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ առացանք Սալէն որ ժիռայէն ընկեր Զաւուբեանէ 500 Ֆր։

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՏԷՍԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղի բացառիկ ժողովը այս եր – կուշաբթի երեկոյ։

Կը զեկուցանէ կեդր. վարչութեան ներ – կայացուցիչը։ Կը հրաւիրուին Տէսինի եւ Լիոնի Նոր Սերունդի բոլոր անդամները։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, սո – վորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն սակարգաբար ժողովի կը հրաւիրէ հե – տեւեալ խումբերու եւ ենթակոմիտէներու ընկերները։

«Վարանդեան» խումբը 21 Մարտ, կի – րակի կէսօրէ ետք ժամը երեքին։

«Արամ» խումբը 28 Մարտ, կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին։

«Ակնունի» ենթակոմիտէն 25 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին։

«Թաթուլ» խումբը 22 Մարտ, Երկու – շաբթի երեկոյեան ժամը 9ին։

«Վռամեան« ենթակոմիտէն 21 Մարտ, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին։

Լասիոթայի «Մաժակ» խումբը 21Մարտ, կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին։

Կարտանի «Նիկոլ – Դուման» խումբը 21 Մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 10ին։

Ավինեոնի «Մուրատ» խումբը 21 Մարտ կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին։

Նիսի «Գէորգ Զաւուշ» խումբը 21 Մարտ, կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին։

Այս ժողովները տեղի կ'ունենան սով – րական հաւաքատեղիներուն մէջ։ Պար – տաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչնե – րը։

ԵՐԳԻ ԴԱՍԵՐ

Զայնի մշակում, մարզում ձայնափիւ – ռի, օփերայի եւ համերգներու համար, Մարկեզի – Գարսիայի հռչակուած մեթո – տով։

Տեսակցութիւն ժամադրութեամբ։

Մատչելի պայմաններ։

Տիկին ԶԱՄԱԼԵԱՆ՝

22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դերձակի աշկերտ մը կամ աշկերտուհի մը։ Դիմել Մինասեանի՝

74, Rue d'Hauteville, Paris (10e)

Tél. : PRO. 24-58.

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ (U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ՋՈՒԱՅՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեյոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գալպայ, մի – պա, ճերբին ճերմա – կեղէներ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ Գի – ներով։

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ծրագնա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
ՄԱՐՏ
MARDI
23 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7326 30e ANNEE խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2737

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ...

●

Հիմա որ հանդէսները եւ խնջոյքները իրարու կը յաջորդեն բարի նախանձով մը, միշտ մխիթարական հարցումը կուգայ դրէթէ առաջ :—

Մխիթարը կը տաքնա՞յ թէ կը մարի :

Հանրային գործունէութեան տրամա – դրութիւնները կը զօրանա՞ն թէ կը թուլանան :

Մասնաւորապէս Հայը· Մխիթիւնները առաւ յանձնառութիւններ ալ կը տանձանէ՞ն, առաւ կերուխումէն եաք :

Միւս կազմակերպութիւնները ալ դէպի յառաջ քայլ մը կը նետե՞ն, մէկ տարիէն միւսը :

Կրնաք երկարել եւ աւելի զուռնաւորել հարցումներուն շարքը :

Հիմնականը մէկ բան է,— ի՞նչ զրահ կամ բացատրական երեւոյթներ կը յայտնուին, իւրաքանչիւր հաւաքոյթի առթիւ :

Տարակոյս չկայ թէ շատ բան պակաս է երբեմնի խանդավառութենէն, բազմաթիւ պատճառներով :

Թէեւ, որեւէ ձեռնարկ միշտ ալ բազմութիւն կը հաւաքէ, եթէ յայտարարէն դուրս ձգուած չըլլայ պարը :

Մասնաւորապէս երիտասարդութիւնը միշտ ալ ներկայ է, եթէ նախապէս պիտայ թէ ո՛ր «ճաշ»ը պիտի վարէ «ռումպա»ն եւ «սանդա»ն : Եւ կազմակերպիչները ամէն զոհողութիւն կը տանձանեն, ամէնէն սուղը վարձելու համար :

Մինչդեռ ըսենք որ, ամէն ձեռնարկ եաք, երբ նշեմուռքը քննեն, կը տեսնեն որ խոշոր դուռմարներ զոյացած են, բայց իրրեւ դուռ հասոյթ մնացած է միայն մէկ հինգերորդը, լաւագոյն պարագային՝ մէկ երրորդը :

Ամբողջ Փարիզի մէջ, տակաւին չկայանք հաստատել Ազգային կամ Ժողովրդային Տուն մը, զոնէ վարձքերը նուազեցնելու համար...

Ամփոփուելով մեր ուղղած հարցումներուն վրայ, անդադար պիտի յիշեցնենք մէկը,— Հայր· Մխիթիւնները ո՞ր օրուան կը սպասեն, կազմակերպելու համար զոնէ իրենց զաւակներուն փրկութեան զործը :

Ուրիշ առեն ալ բացատրած ենք,— եթէ միայն Հայր Մխիթեանց, քաղաքական եւ հանրային կազմակերպութեանց անդամներուն զաւակները փրկուին, ճամբուն կէսը կտրած կ'ըլլանք :

Այդ կազմակերպութիւնները պիտեն ի – րենց անդամներուն թիւը : Գիտեն թէ ո՛վ ինչ ունի եւ ինչ կրնայ ընել :

Մասնաւորապէս Հայր· Մխիթիւնները աւելի մօտ են իրարու եւ աւելի լաւ կը հասկնան իրար :

Անոնք յանձն կ'առնէին ամէն զոհողութիւն, նոր աւաններու չինութեան կամ ներգաղթի կարաւաններու կազմութեան համար :

Ինչո՞ւ կ'անճրկին այժմ, աւելի պարզ պարտականութեան մը առջեւ,— դասա – բաններ չինել կամ լեցնել, որպէս զի կարենան կազմել վաղուան կարաւան – ները :

Մանաւանդ որ, բեռին ամբողջ ծանրութիւնը իրենց վրայ չի մնար :

Եթէ տեղ մը իրենք տանձնած են նախաձեռնութիւնը, այլուր կրնան ձեռք ձեռքի տալ ուրիշ կազմակերպութեանց հետ, աւելի ընդարձակելով եւ զօրացնելով ինքնապաշտպանութեան ցանցը :

Ի՞նչ օգուտ խնջոյքներ սարքել հայրենի յիշատակներով ներշնչուելու համար, երբ այդ յիշատակները զերեզման պիտի երթան տարեցներուն հետ :

Ամէնուդ սիրտը կ'արիւնի, երգելով,— « Սիրտս նման է էն փլած տներ, կոտրած դռըններ » :

Ինչո՞վ պիտի վերաշինէք «էն փլած տներ», երբ կոտրած դռաններուն գա – մէրն անդամ օրէ օր կը թափին, ամէն հայրենի յարկի տակ ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅԴԷՄ

●

ՓԱՔԻՍՏԱՆԻ ԴԱՇԻՆՔԸ· — ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՐԻՍԽՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐՔ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԳԱՆԳԱՏՆԵՐ

Խ· Միութիւնը շարք մը բողոքագիրներ ուղղեց արեւմտեան պետութեանց, կարգ մը ձեռնարկներու առթիւ :

Առաջին ծանուցագիրը ուղղած է Ճու – նաստանի, բողոքելու համար Մ· Նա – հանգներուն տրամադրուած ռազմական խարխխներուն առթիւ :

Ուրիշ ծանուցագիր մը ուղղուած է Հո – լանտայի, այն ամբաստանութեամբ թէ նոյնպէս ռազմական խարխխներ տրա – մադրած է Մ· Նահանգներուն : Ամէնէն կարեւորը Թուրքիոյ ուղղուած բողոքագիրն է, Փաքիստանի հետ ծրագրուած դաշինքին առթիւ : Խ· Միութիւնը կ'ազդարարէ թէ Անգարա ռազմական ճակատ մը կազմելով Արեւմուտքի հետ՝ Միջին Արեւելքի մէջ, պիտի վնասէ երկու եր – կիրներուն միջեւ հաստատուած յարաբերութենց եւ թէ Թուրքիա պիտի կրէ ա – նոր բոլոր հետեւանքները : Այս առթիւ պիտի նշուտայ թէ ծրագրուած Թուրքիա – Փաքիստանեան դաշինքը պիտի ազդէ դրացի երկիրներու ապահովութեան վրայ : Միեւնոյն առեն յիշելով Տոքթ· Ա – դընաուերի այցելութիւնը, ծանուցագիրը կը մեղադրէ արեւմտեան շրջանակները, թէ ռազմական խմբակցութիւն մը կը կազմեն Խ· Միութեան սահմաններուն վրայ, Արեւմտեան Գերմանիայէն մինչեւ Փաքիստան (Իսլամական Հնդկաստան) :

Խորհրդ· ծանուցագիրը որ Մոսկուա – յի Թուրք դեսպանատան գործակատարին յանձնուած էր Մարտ 18ին եւ պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուեցաւ Մարտ 21ին, մասնաւորապէս կը չեշտէ թէ ծրագրուած դաշինքը պիտի ծանրացնէ կացութիւնը Մօտաւոր, Միջին Արեւելքի եւ Հարաւ· արեւելեան Ասիոյ մէջ, ուղ – դակի կապ ունենալով Խ· Միութեան ա – պահովութեան հետ : Ցեւոյ կ'ըսէ թէ դաշինքը կապ ունի Ալանտեան ճակա – ւի ռազմական ծրագիրներուն, Մ· Նա – հանգներու եւ Անգլիոյ փոքձերուն հետ՝ ընդարձակելու համար օտար ռազմական խարխխներուն ցանցը Մօտաւոր եւ Մի – ջին Արեւելքի մէջ, ի վնաս այդ երկիրնե – րու ազգային շահերուն եւ ապահովու – թեան :

Խորհրդային մամուլն ալ խօսելով այս բողոքագրի մասին, ծանր ազդարարու – թիւններ կ'ուղղէ Թուրքիոյ եւ Ճունաս – տանի : «Նոր ժամանակներ» պարբերա – թերթը յատկապէս կը զգուշացնէ արա – բական երկիրները, որպէս զի զոհ չեր – թան «անգլեամերիկեան մրցակցու – թեանց » :

Աւելի առաջ, Փետրուար 26ին, Մոս – կուայի կառավարական պաշտօնաթերթը, « Իզվեստիա» դիտել կուտար թէ Թուրք – եւրոպական դաշինքը « կորիզն է ապագայ պինակցութեան մը, որուն մաս – նակցելու պիտի հրաւիրուին այդ շրջա – նին միւս հակահամամասնաւար երկիրնե – րը» : Թերթին կարծիքով, այդ պինակցու – թիւնը պիտի կցուի Ալանտեան ճակա – տին : « Թուրքիան է կազմակերպիչը այդ խմբակցութեան, իրրեւ գործակալը ա – մերիկեան քաղաքականութեան՝ Արեւել – քի մէջ » :

Իրազեկներ կը կարծեն թէ Խ· Միու – թիւնը մօտերս նոբէն պիտի արծարծէ Նեղուցներու պայմանագրին վերաքննու – թիւնը :

Անգարայէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիա վճռած է մերժել Խ· Միութեան բողոք – գիրը, որ պարզ ձեւակերպութիւն մը կը համարուի : Նոյն աղբիւրին համաձայն,

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԱՂԱԳԴ «ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ»

« Անկախ » երեւալու մարմաջէն վա – րակուած պարոն մը, Է· Մ·, որ կը մոռ – նայ թէ որեւէ արձագանգ չի կրնար ան – կախ ըլլալ, ատեն – ատեն բուք սլաքներ կ'արձակէ, ուշադրութիւն գրաւելու հա – մար :

Քանի մը շաբաթ առաջ, իրար խառնուած էր զանազան Միութիւններ, առանց որեւէ բան հասկնալու անոնց գործունէութեան եղանակներէն :

Վերջերս ագռաւի *մասալ* մըն ալ հրա – տարակեց, խեղաթիւրելով ապրիլեան սգատօնին ոգեկոչման իմաստը :

Այս անգամ ուրիշ մշաղ թմբուկ մը կը փորձէ :

Ապացուցանելու համար թէ իր շաբա – թաթերքը անկախ է եւ ի զուր կը շփոթեն կուսակցական օրկանի մը հետ, կը մատ – նանշէ այն «անխիղճ դերը որ խաղացած են եւ կը շարունակեն խաղալ մինչեւ այ – սօր կուսակցական «չէփեր» կոչուածնե – րը, որոնք կը նախընտրեն զոհել ժողո – վուրդի ընդհանուր շահը իրենց նեղմիտ եւ շահախնդրական ըմբռնումներուն առ – ջեւ» (20 *Մարտ*) :

Եւ աւելի յառաջ երթալով, կը յայտա – րարէ, առանց անգամ մը հայելին նայե – լու·

— Վերջապէս անկախը՝ անզոյն չէ, բազմատես չէ, անորոշ եւ անկայուն չէ, ոչ ալ աննկարագիրը, Զոհուողն է, քաչ – քչուողն է, որովհետեւ կը հարուածուի թէ աջէն, թէ ձախէն, չուզելով ենթարկուիլ, ոչ աջի, ոչ ձախի քմահաճոյքներ – ուն եւ կուսակցական ճղճիմ հաշիւներ – ուն, որոնք հայրենասիրութիւն, ազ – գասիրութիւն կոչուելէ աւելի աղտաղա – արարքներ կրնան անուանուիլ » :

Գոնէ մէկ անգամ հրապարակաւ կը հարցնենք այս ոչ – բազմատես պարոնին·

— Երբէ՞ն ի վեր «անկախ» էք եղած, ազգասիրութեան եւ հայրենասիրութեան դաս տալու համար կուսակցականներուն :

Որ եւ է մեղադրանք ուղղած առեն, տարրական պարկեշտութիւնը կը պա – հանջէ փաստեր յիշել, եւ ոչ թէ հսու – թիւններ սահեցնել, զոց եղած բառեր արտասանելով :

Կրնա՞ք մէկ – երկու օրինակներ յիշել ձեր մատնանշած «ազգադաւ արարք – ներ»էն· արձանագրելով անուններ այն «կուսակցական « չէփեր » կոչուածնե – րուն » որոնց շուրջը կը դեգերէիք երէկ, Լիբանանէն մինչեւ Իրան եւ ուրիշ ամէն տեղ :

Մամուլը բուսաբանական պարտէզ չէ, որպէսզի առտուն կանուխ արթնցողը մարգանքներ փորձէ :

ՎԱՀԷ

ՎԵՑ ՌՈՒՄԲԵՐ ՊԱՅԹԵՑԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ օրէն սկսելով, 24 ժամուան մէջ վեց ռումբեր պայթեցան Գահիրէի մէջ, առանց մեծ վնասներ պատճառելու : Կառավարութեան բանբերը զուարճալիր համարձակարներու կը վերագրէ այս ա – բարքը :

Ռումբերէն երկուքը սարսեցին Գահի – րէի համալսարանը եւ կայարանը : Երրոր – դը պայթեցաւ ուրբաթ դիշեր, Մոհամ – մէտ Ալի ակումբին մէջ· հինգերորդ մը խորտակեց Կրօփիի պարտէզ – թէկսլա – նին ապակիէ դուռը, վեցերորդը՝ Մէա – տի կայարանին մէջ : Կառավարութեան բանբերը, դնդ· Ամին Շաքիր, կ'ըսէ թէ կարմիրներուն նպատակն է խուճապ առեղծել եւ անվստահութիւն ներշնչել բարեկարգութեան մասին : Բանբերը հա – մաձնաւարներու, ընկերվարականներու եւ Իսլամ Եղբայրութեան անդամներուն միջեւ կազմուած միացեալ ճակատի մը կը վերագրէ համալսարանին մէջ կատար – ուած պայթիւնը : Որ եւէ ձերբակալու – թիւն չէ կատարուած : Համալսարանին ուսանողները հաստատութեան բակը հա – ւաքուելով յայտարարեցին թէ մէկ չա – բաթ պայմանաժամ տուած են, պահան – ման վիճակը ջնջելու, քաղաքային կա – ռավարութիւն մը կազմելու եւ քաղաքա – կան բանտարկեալները արձակելու հա – մար : Այս առթիւ կ'ըսէին թէ ցոյցերը պիտի չարունակեն : Կառավարութիւնը փակեց համալսարանը :

Այս դէպքերուն հետեւանքով Ձեզ· Խորհուրդը եւ գահլիճը ութ ժամ ժողով գումարեցին, միեւնոյն առեն քննելով Սուէզի մէջ կատարուած ահաբեկումնե – րու խնդիրը : Այս վերջին դէպքերուն առ – թիւ Եգիպտոսի արտաքին նախարարին այցելեցին Գահիրէի անգլիական եւ ամե – րիկեան դեսպանները :

× Բոլոր արաբական երկիրներու Իս – լամ Եղբայրներու ժողովը, որ գումար – ուած էր Դամասկոսի մէջ, հեռագիր մը ուղղեցուց Նեհիպի, պահանջելով եւս առ – նել ընկերակցութեան լուծման հրամա – նագիրը եւ արձակել բանտարկուած եղ – բայրները : Այս առնչարկին արուելիք պատասխանէն կախում պիտի ունենայ Իսլամ Եղբայրութեան գործակցութիւնը կառավարութեան հետ : Ուրիշ հեռագիր մըն ալ ուղղուած է Արաբիոյ թագաւո – րին, որպէսզի միջամտէ : Մօտերս յու – սագիր մը պիտի ուղղուի բոլոր արաբա –

ՑԵՏԱԴԻՄԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն կը խաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Իսլամ Եղբայրներու Միութիւնը, ո – րուն կեդրոնը Գահիրէ կը դանուի եւ որ արաբ երկիրներու մէջ ալ մասնաճիւղեր ունի, Թուրքիոյ մէջ ալ կուսակիցներ ճա – րելու եւ կեդրոնին կապելու նպատակով զաղանի գործունէութեան լծուած է :

Մտուգուեցաւ որ կարգ մը անձեր Մի – ութիւն մը կազմելու կ'աշխատին, Իսլամ Եղբայրներու Ընկերակցութեան հետ չվնասելու նպատակով : Ասոր համար ալ տպին անդին քարոզութիւն կը կատարեն եւ նոյնիսկ բարեսիրական կարգ մը միութիւններէ դրամ կը հաւա – քեն :

Մտուգուեցաւ նաեւ որ այդ մարդիկը վերջերս երկրին զանազան կողմերը չի – ման մէջ մտած են «Մկրիթ չինող», «Լ – մամներու զգեստներուն օգնող» միու – թեանց հետ եւ այդ զգեստներու աչա – կերտներուն ալ սա յոյսը կուտան թէ յե – տագային պիտի դրկուին Եգիպտոս կամ ուրիշ արաբական երկիրներ, իբրեւ ու – սումը կատարելագործելու համար, «Իս – լամ Եղբայրներու» հաշուոյն :

Այս քարոզիչները Մէքքէի ուխտաւոր – ներուն հետ ալ չմման մէջ մտած են : Հասկցուած է որ ուխտաւորներ յաջո – ղած են Իսլամ Եղբայրներու համաժո – ղովներուն մասնակցիլ եւ յետագային ալ նամակներով անոնց հետ յարաբերութիւն պահել : Շահադրգռուող շրջանակները անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առին, օ – րար կազմակերպութեան մը կոմմէ դի – կաւարուող այս գործունէութեան դէմ :

կան կառավարութենէն : Զօր· Նեհիպի ուղղուած հեռագիրը վստահութիւն կը յայտնէ Իսլամ Եղբայրութեան գերագոյն պետին հանդէպ որ արգելափակուած է Ալեքսանդրիոյ մէջ :

.....

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ հակառակորդները ժողով մը գումարեցին Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ ամէն ազգէ պատուի – րակներու : Իտալիոյ ընկերվարական կու – սակցութեան ձախ թեւին ներկայացուցի – չը, Նէննի, Ֆրանսա մատ տանի ձեր – րակալուելով եւս զբաղած էր, բայց վեր – ջին պահուն վտարման հրամանը եւս տա – նուեցաւ :

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

●

4.— ՌՈՒՍԻԱ — «ՊԱՇՏՊԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ»

1828ը, երբ Ռուսիա եւ Պարսկաստան առորագրեցին Թիւրքմէնչայի դաշնագիրը, որմէ Հայերը վերջապէս ուսական հըջագծին մէջ։ Այդ դաշնագրով Պարսկաստան Ռուսիոյ ձգեց այն հողամասը որ ընդհանրապէս կը համապատասխանէ ներկայ Հայկական Սովետ Հանրապետութեան, ինչպէս նաեւ իսկական Նախիջեւանը, եւ Էջմիածին, բնակավայրը կաթողիկոսին (Հայ. Եկեղեցւոյ պետին), դարձան ռուսական։

Իրրեւ հետեւանք մը Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ դէմ մղուած պատերազմին, որոնք վերջացան 1828ին, մօտ հարիւր հազար Հայեր լքեցին մահմետական երկու երկիրները եւ տեղաւորուեցան Ռուսական Կայսրութեան նոր «Հայկական Նահանգին» (Օբլաստ) մէջ, որ կազմուեցաւ Պարսկաստանէն կցուած հողերով։ Մօտ 65·000 Հայեր եկան Արեւելեան Թուրքիայէն եւ 40·000 ալ Պարսկաստանէն, իսկ քանի մը հարիւր ընտանիքներ ալ Թուրքիոյ իշխանութեան ենթակայ Պալքաններէն դէպի ռուսական Պեսարապիա, ուր նոր հայկական կեդրոն մը ընձեռեցաւ։

1828էն վերջ, Ռուսիա այլեւս չպատեհ – րաժրեցաւ Պարսկաստանի դէմ, սակայն կրնար չարունակուեցաւ ընդդէմ Թուրքիոյ։ Հայկական խնդիրը մին էր այն դէնքերէն որ պիտի գործածուէր այս կըռիւին մէջ, մասնաւորապէս 1877 – 78ի ռուսեւթրքական պատերազմի ընթացքին ու անկէ վերջ, երբ ռուսական բանակները յաջողեցան գրաւել հայաբնակ Անատոլուի գրեթէ բոլոր մասերը։ 1878ի Պերլինի դաշնագիրը արդեւլակ մը դրաւ ռուսական կայսրութեան ախորժակներուն եւ թոյլ տուեցաւ կցել միայն Կարսի Սանճաղը։ Հազարներով Հայեր մնացին Թրքական իշխանութեան տակ։ Պերլինի դաշնագիրը կը պարունակէր փոքրամասնութիւնները պաշտպանող յօդուած մը, սակայն ոչ մէկ պատիժ գծուեցաւ անոր բռնաբարման դէմ։

1877 – 78ի պատերազմը փոխանակ ա – զատագրելու Հայերը՝ դարձաւ նախապատրաստութիւն Հայ ժողովուրդի մէկ նոր մարտիրոսութեան։ Սիրալիր ընդունելութիւնը զոր Հայեր տուին ռուս բանակներուն եւ յաջողութիւնը, որով Ռուսեր պաշտպանած էին Հայոց ազգային շահերը, ուղղակի առաջնորդեցին Հայոց զանգուածային խողխողումին՝ 19րդ դարու վախճանին եւ 20րդ դարու սկիզբը։ Համաձայն հայկական աղբիւրներու՝ մէկ միլիոն Հայեր կորսուեցան Սուլթան Աբդիւլ Համիտի օրով տեղի ունեցող վայրենի կոտորածներուն ժամանակ եւ կամ բնաջնջուեցան աւելի լաւ կազմակերպուած ձեւով մը Երիտասարդ Թուրքերու իշխանութեան տակ։ Առաջին համաշխարհային պատերազմին ընթացքին։ Մինչեւ Հիթլէրի սարքած հրէական զանգուածային ջարդերը՝ Հայերու բնաջնջումը Օսմանեան կայսրութեան վերջին տարիներու ընթացքին՝ կրնար նկատուիլ ամէնէն բարբարոս ոճիրը ընդդէմ մարդկութեան՝ գործուած արդի ժամանակներուն մէջ։ Զափահաս Հայեր դատահարուեցան եւ հրկիզուեցան, մանուկները բռնի իսլամացուեցան, զոհերէն շատեր մեռան իրենց աքսորի ճամբուն վրայ, Միջագետքի մէջ դէպի ուր կը քշուէին անոնք Թրքահայաստանի մէջ գտնուող իրենց տուներէն։ Ամէնէն բախտաւորները եղան անոնք որ կրցան փախչիլ արտասահման կորնչնելով իրենց մարդոց ունեցածը։

Ազարեան հայ ժողովուրդը որ կրօնականն նմանութեան պատճառներով ընտրած է քրիստոնեայ Ռուսը իրրեւ նուազագոյն չարիքը, պէտք չէ մոռնանալ այն մեղադրանքով թէ ինք զրգռեց կոտորածները, սակայն ցարական կառավարութեան անխիղճ քաղաքականութիւնը ունի պատասխանատուութեան բաժին մը։ Ցեղափոխական շրջանի բոլշեւիկ քննադատները անողոքօրէն մերկացուցին ցարական Ռուսիոյ «Հայկական քաղաքականութիւնը», սակայն, այդպիսի քննադատութիւնները այլեւս ժողովրդական չեն Ի. Միութեան մէջ։ Այլեւս հաճելի չէ յիշել Սովետ հրատարակութեանց մէջ, թէ ամէնավատ կոտորածներու ժամանակ, 19րդ դարու վերջերը, պաշտօնական Ռուսիան վճռապէս մերժեց ոեւէ միջամտութիւն ի նպաստ Հայերուն։ Միայն առաջին աշխարհամարտի նախօրեակին էր որ ցարական իշխանութիւնները մտաբերեցին կարեւոր դերը զոր Հայերը կրնային կատարել Ռուսիոյ համար, իրր օժանդակ ուժ մը։ 1912ի Հոկտեմբեր 10ին, Կոմս Վռոնցով Դաշկով, Կովկասի վերջին ռուսական վոխարքաներէն մին, թելադրեց ցար Նիկոլայ Բ.ի որ վերազառնայ դարձօն «Հայկական քաղաքականութեան մը»։

«Բացայայտ միջամտութիւն մը Թրքահայերու պաշտպանութեան համար», կը գրէր ան իր մէկ տեղեկագրով, «կենսական է, մանաւանդ ներկայիս ... առա – ջուց պատրաստելու համակիր բնակչութիւն մը այն վայրերուն մէջ, որոնք, ինչպէս իրերը կան, դիւրաւ կրնան իրենք դիրքերնիք գտնել, կամաւորապէս թէ յարձակեայ, մեր զինուորական գործողութեանց մարզին մէջ»։ (*)։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Սովետ Ռուսիա, նոյնիսկ աւելի քան ցարական Ռուսիան, սառոյցասեաց Հայկական Հարցը իր Միջին Արեւելքի ընդհանուր քաղաքականութեան։ Սովետ կառավարութիւնը ուժ առաւ Հայկական դատին երբ կը յարմարէր իր ընդհանուր քաղաքական ռազմավարութեան, բայց եր – բեք թոյլ չտուաւ որ Հայկական աղբակը միջամտէր երբ «աւելի բարձր նկատում – ներ» խնդրոյ առարկայ էին։

Առաջին յայտարարութիւնը, զոր երբ – ապատրդ Սովետ Ռուսիա ըրաւ Հայկական Հարցի մասին, անպայման ճանաչում մըն էր հայկական ինքնորոշման։ Մնդրոյ ա – ռարկայ փաստաթուղթը 1917ի Դեկտեմբերի 3ին Ռուսիոյ Ազգերու Ժողովրդականներու Խորհուրդի կողմէ ստորագրուած էր Ժողովրդականներու Խորհուրդի նախագահ Վ. Ի. Լենինի եւ Ազգերու Գործոց Ժողովրդական Կոմիսարի Ի. Վ. Ստալինի կողմէ։ Ան կը հռչակէր Ռուսիոյ Ազգերուն ինքնորոշման իրաւունքը, ներառեալ անջատման եւ անկախ պետութիւն կազմելու իրաւունքը։ Ան կը հրաւիրէր Ռուսիոյ ազգերը ազատ ինքնորոշման իրենց իրաւունքը գործադրելու համար։ Ան կը հռչակէր Ռուսիոյ ազգերուն հաւասարութիւնը, ինքնիշխանութիւնը եւ ազատ զարգացման իրաւունքը։ Ան կը հրաւիրէր Ռուսիոյ ազգերը ազատ ինքնորոշման իրենց իրաւունքը գործադրելու համար։ Ան կը հռչակէր Ռուսիոյ ազգերուն հաւասարութիւնը, ինքնիշխանութիւնը եւ ազատ զարգացման իրաւունքը։

Ռուսիոյ Ազգերու Գործոց Ժողովրդական Կոմիսարի Ի. Վ. Ստալինի կողմէ։ Ան կը հռչակէր Ռուսիոյ Ազգերուն ինքնորոշ

պարանք ստացած, քաղաքականապէս դործադրուած իրականութիւն :

Օրուան դլխաւոր խօսողը եղաւ Միացեալ Նահանդներու երեսփ. ժողովի անդամ Զարլզ Քըրթիըն, նախագահը այն յանձնախումբին որ Պալթեան երկիրներու դրաւման քննութեան հսկայ աշխատանքը տարաւ : Այժմ այս յանձնախումբը իրաւասութիւն ստացած է քննելու համար դրաւումը նաեւ ուրիշ երկիրներու, կատարուած սովետական իշխանութեան կողմէ վերջին 35 տարիներու ընթացքին :

Պարոն Քըրթիըն բացատրեց, թէ պէտք է միշտ ուշադրութիւն ընել եւ իրար չխառնել երկու բաներ. — սովետական իշխանութիւնն ու Սովետներու տիրապետութեան տակ եղած ժողովուրդները :

Այս վերջիններէը պէտք է զգան, ըսաւ պ. Քըրթիըն, թէ մենք իրենց հետ ենք, թէ իրենք մինակ չեն, թէ ղիրենք հասկըցող կայ եւ թէ լքուած ու մոռցուած չեն : Այս ժողովուրդները մեր ճշմարիտ ու լաւադոյն դաշնակիցները են : Անոնք մեզի հետ են բռնապետութեան դէմ մղուած պայքարին մէջ եւ կը դրաւեն առաջին դծերը : Եւ այս կը վերաբերի բոլոր ժողովուրդներուն, որոնք չեն կրնար հաշտուիլ իրենց իրաւունքներու դաղանապրոյ ոտնակոխումին հետ : Ժողովուրդներ, որոնք կը ձգտին ըլլալ ազատ ու անկախ, հաւասար անդամները մարդկային մեծ ընտանիքին :

Երբ պ. Քըրթիընի այս խօսքերով փակուեցաւ հանդէսի «պաշտօնական» մասը, երկրորդ, շնախատեսուած ու չծրագրուած մաս մըն ալ սկսաւ վարը, սրահին մէջ, ուր տարբեր ժողովուրդներու ներկայացուցիչները խառնուեցան իրարու, ողջագուրուեցան, խանդավառ ու սրտաբուխ խօսքեր ըսին իրարու ու թևբեւս քիչ մըն ալ արտասուեցին իւրաքանչիւրը իր կալանաւորը, բազմաչարչար ու տառապած հայրենիքը յիշելով :

Բայց թերեւս հէնց այդ, ընդհանուրի սրտին մէջ դրոշմուած այդ արցունքն էր, թէեւ անտեսանելի, սակայն ամենազեղեցիկ ու ամենաներշնչող ազդիւրը բոլոր հանդէսին ...

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻՒՄԱ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Քահանամայր Պետրոս Լուսիկեան, որ ներկայիս կը յաճախէ Վիոլէյի ելեկտրատեխնիկական եւ մեքենագիտութեան վարժարանը, տեսչութեան կողմէ նշանակուած է պատուիրակ ծովային եւ անդրծովային դաշնակցութեան եւ մօտերս Մասաչուսէթ կը մեկնի լուսանկարելու համար ծովային խորութեանց երեւոյթները :

Երթասարդը դաւակն է պ. Յորդն Լուսիկեանի, որ երկար տարի Մասաչուսէթ կը բնակէր եւ քանի մը տարի առաջ դիրք մը հրատարակեց, «Կարօտի երգեր» : Լ.

ԱՆՁԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՅԱՆՁԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

★

Տեղական թերթ մը կը բացատրէ թէ անչափահասներու բարոյական անկումը, որ այնքան մտահոդութիւն կը պատճառէր իրրեւ ընկերային չարիք, զդալապէս մեղմացած է, բաղդատելով նախընթաց տարիներու հետ, երբ սեւ չուկան աւելի կը զործէր :

1919ին, առաջին պատերազմէն ետք, մանուկներու դատական տեւանը կ'արձանադրէր 30·407 դէպքեր, որոնց հեղինակները տասնըւեթէն պակաս տարիք ունէին : Հինդ տարուան մէջ այս թիւը իջած էր քսան հազարի, իսկ 1934 – 35ին՝ 11 հազարի : 1938ին 13·310 անչափահասներ ներկայացան դատարան որ մօտաւորապէս կը համապատասխանէր 1913ի թիւին :

Երկրորդ աշխարհամարտէն ետք աւելի չարաչուք հանդամանք ստացաւ անչափահասներու կացութիւնը : Անոնք մօտ բեցան եւ հեռացան իրենց ընտանեկան միջավայրէն : 1942ին եւ 1943ին 34 հազարէ աւելի անչափահասներ որոնք տասնըւեթէն պակաս տարիք ունին ներկայացան անչափահասներուն դատաւորներուն առջեւ : 1945ին եւ 1946ին աւելի պակաս էր, սակայն այդ միջոցին դատական տեւանները զբաղած էին ուրիշ խնդիրներով, ինչպէս վաճառուն հազար զործակիցներու թղթածրարներով, եւ ժամանակ չունեցան անչափահաս պատանիներու յանցանքներ-ով զբաղիլ : 1948էն 1950ին 23·013ը իջաւ 14·752ի : Այս թուականէն ի վեր թիւը կայուն է, հակիւ թէ աւելի բարձր քան 1938ը : Գրեթէ նախապատերազմեան տարիներուն հասած ենք :

1949էն ի վեր յանցապարտներու թիւը նուազած է կէս առ կէս (2561 Փարիզի մէջ 1952ին, մինչ 5253 էր 1949ին) :

Բաղդատմամբ տղոց աղջիկներու թիւն ալ չափազանց նուազած է : 1951ին ինը մանչու դէմ երկու աղջիկ, իսկ 1952ին, 12 մանչու դէմ երկու աղջիկ յանգաւորուեն : Քաղաքական պէտք է նկատել այս պարադան, որովհետեւ դատախարակչական փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ այն աղջիկները որ «դէշ ճամբու մէջ են» աւելի դիւրաւ կը զդաստանան քան արդադը :

Թէեւ վիճակադրութիւնները անախորժ չեն, սակայն այս թիւերը վտանգական կարելի է համարել, որովհետեւ դատական դիւաններէն առնուած են :

Յուսափելու համար հոդեբանական լուրջ սխալներէ, մանուկներու դատաւորները այժմ աւելի խորապէս կը քննեն դէպքերը, քան տասներհինդ տարի առաջ, երբ ոստիկանապետը կը յանդիմանէր յանցաւորը եւ կամ մէկ երկու ապտակ կը զարնէր :

1954ի Ֆրանսան այլեւս ժՅներու Ֆրանսան չէ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

★

ԱՌՆՈՒՎԻԼ .— Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին տարեկան ցերեկոյթ պարահանդէսը անցաւ չատ յաջող :

Մասնաճիւղին առենապետուհին քանի մը խօսքով բացուած յայտարարեց հանդէսը : Պ. Գրիգոր Վահան իր թատերականը ամբողջ կազմով ներկայացուց «Օրհնուած արհեստը», մեծ յաջողութեամբ :

Ներկայացումէն վերջ քաղաքապետը եւ Խաչիկ Մկրտիչեան, խօսք առնելով պանծացուցին կանացի այս այնքան օդտակար կազմակերպութիւնը : Մասնաւորապէս պ. Մկրտիչեան ծանրացաւ Կապոյտ Խաչի կատարած ազդապահպանման գործին վրայ :

Գեղարուեստական բաժնին իրենց ամբաժար մասնակցութիւնը բերած էին, Փարիզէն փոքրիկն Մաուէն Կէօղիւմեան, պատանի Յարութիւն Յարութեան, երկուքն ալ անթերի նուագելին իրենց ընտրած կտորները դաշնակի վրայ : Առնու-Վիլէն Ժիրայր Պալանեան սահուն առատանութեամբ արտասանեց «Հայը» : Պատանի Ժիրայր Ունճեանը անդամ մը եւս վայելեցաւ իր կիթառով եւ այնքան անուշ ձայնով : Պ. Սէյրան եւ Պ. Անդրանիկ Իրենց դափով եւ թառովը մեծ ոգեւորութիւն ստեղծեցին : Օր. Իրմա Մարդարեան իր հայկական պարերով, Պ. Գրիգոր Վահան իր արտասանութիւններով փայլ մը եւս տուին մեր հանդէսին :

Պաշտօնական բաժինէն վերջ, սկսան եւրոպական պարերը :

Հանդէսին յաջողութեան մեծապէս նպաստեց Պ. Նիկողոս Նիկողոսեանը : Մեր խորին շնորհակալութիւնները իր աջակցութեան համար : Նոյնպէս շնորհակալութիւն հայրիկին :

Սիրելի «Յառաջ», մեր ալ ցաւը չատ խոր է : Երեսատասրդութիւնը իր բացակայութեամբ կը փայլէը : Ամբողջ տարին կը պարեն : Ի՞նչ ընելու ենք որ դոնէ տարին մէկ անդամ քանի մը ժամ տալին իրենց ծնողքին սիրած հայկական մթնոլորտին մէջ : Բայց Խաչուհին վհատիլ չի դիտեր, ի՛աշխատի եւ պիտի աշխատի որպէսզի նորերն ալ կապէ հայկական կեանքին :

Ինչպէս միշտ, այս տարի ալ մեր մամիկները զրաւած էին իրենց աթոռները : Օրհնութիւնը անպակաս էր իրենց շրթնէրէն :

Ընկերուհիներու ժրաջան աշխատանքը մեծ յաջողութիւն մը պարզեւեց մասնաճիւղին, նիւթապէս եւ բարոյապէս :

ԱՐՍԻՆԷ

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ վարչապետ նշանակուեցաւ Սերանկեւիչ, իսկ նախորդը՝ Պիերութ, կը մնայ քարտուղար Կեդր. կոմիտէի :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՅԱՋՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՓՄՆ ՏԸ ՇԻՐԻՒԻ .— Մարտ 7ին յունական սրահին մէջ ներկայացուեցաւ «Ամերիկահայ փեսացուն» : Բացումը կատարեց Տէսլնի Նոր Սերունդը, «Մարսէյեզ»ով (ի յարգանս քաղաքապետին), եւ «Քամ փորոտան»ով, Տիկին Փափազեանի դեկավարութեամբ : Վալասէն Օր. Մարդիտ Սարգիսեան երգեց «Պարզիր ազբիւր»ը, յաջողապէս արտասանեց փոքրիկն Ռէվիկնէկեան, երգեց Պ. Ս. Չէքեմեան (Վալանսէն), Տէսլնէն Նոր Սերունդին կողմէ ներկայացուած զեղարուեստական բաժինը չատ ճոխ էր խմբերդնեսով եւ պարերով : Տէսլն չատ բան կը պարտի Տիկին Փափազեանի :

Վալանսի եւ Ռոմանի թատերախումբը դեկավարութեամբ Պ. Սարգիս Ռէվիկնէկեանի մեծ յաջողութեամբ ներկայացուց թատերախաղը : Ներկայացումէն վերջ Վալանսի հոդեւոր հովիւ Սահակ քհնյ. Պապիկեանը փափաք յայտնեց որ մեր զաղութին ալ ունենայ իր սեփական եկեղեցին եւ կամ ազդային տունը որպէսզի մէչտ օտարին դուռը չծեծէ : Այս առթիւ հինդ հազար ֆրանք տրամադրեց Վալանսի ազգ. միութեան առենապետը, Պ. Յակոբ Անտոնեան : Քանի մը վայրկեանի մէջ պոյացաւ 57 հազար ֆրանք :

Ընդհ. հասոյթը եղաւ 76 հազար ֆր. : Ռոմանէն Պ. Սարգիս Թաշճեան ալ ամէն կերպով օդտակար հանդիսացաւ : Հան-դիսականները մեկնեցան մեծ զոհունակութեամբ :

Յ. Մ. Պիչաֆճեան

ԹՈՔԱՏՑԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴՈՑՔԸ

Անցեալ կիրակի օր Իսիի հանդիսասրահին մէջ հաւաքուած Թոքատցիները իրենց բարեկամներու հետ տօնեցին Միութեան 19րդ տարեդարձը :

1935ին կազմուած այս Միութիւնը իր 50 անդամներով կ'աշխատի կազ հասատել ֆրանսարնակ երեք հարիւր Թոքատցի ընտանիքներու մէջեւ : Իր կարելի միջոցներով օդնած է նեղպաղթի օրերուն կարօտ հայրենակիցներուն ու հիմա նուիրուած է իրերօդնութեան :

Անէն տարի իրարու քով կուդան Թոքատցիները, երբեմն բարդուած Թոքատի յիշատակներով ապրելու : Այդ կիրակի օր Տիկին Գարագաշի նուագախումբի ընկերակցութեամբ երդեցին ու պարեցին : Խնդոյքի սեղանապետութիւնը փոխն ի փոխ կատարեցին Պ. Համբարձումեան, Պ. Եղօ Մինասեան եւ Յ. Շերվանեան :

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերին Տիկին Շաքէ Գալայճեան, Օր. Շաքէ Պէնկեան, Պ. Մ. Գաբրիէլեան, Տիկին Թրավէրսեան, Օր. Քէչիչեան, Տիկին Սէրթիկեան, փոքրիկն Շէրպէթճեան իրենց երգերով ու արտասանութիւններով :

Միութիւններու դերին, պարտականութիւններուն ու օդուտներուն մասին խօսելու հրաւիրուեցաւ Պ. Լ. Համբարձումեան :

Սերտասիոյ Մուրատ – Ուսումնասիրասէր նախագահը՝ Պ. Յակոբեան իր ընդհանուր ակնոյնի խօսքը բերաւ դեղեցիկ ճառով մը :

Խորհուրդ առնուկ մը աճուրդի դրուեցաւ եւ 14 հազարի վրայ վիճակուեցաւ Պ. Գէորգ Այէքսանեանին որ զայն բաժնել տուաւ ներկաներուն : Կերուխումի բոլոր պիտոյքները նուիրուած էին Պ. Յատիկեանի, Յ. Գարագաշի եւ ուրիշներէ :

Թոքատի Հայր. Միութեան վարչութեան անդամներն են Պ. Պ. Սուքիաս Պալեկեան, Սէրժան Շէրպէթճեան, Լեւոն Պէկեան, Ստ. Գարեան եւ Յար. Տէյիր – մէնճեան :

Ներկաները, որոնց թիւը հետզհետէ աւելցած էր, բաժնուեցան զոհ տպաւորութեամբ : — Թ.

նպին : Այդ հակամարտ ուժերէն մէկն էր յեղափոխութիւնը, տգատապրութեան նշանարանով, միւսը՝ ընտանեկան սէրը, Արեդնադով պայմանաւոր, որ՝ կը խլէ – տէր, կը ճչար ու կը սպառնար : –

Յարձակում եւ հակայարձակում : Տրամադուն ու վիթխարի պայքար :

Յեղափոխութիւնը կը պայթեցնէր քաղաքական հրաբուխ, մինչ ընտանեկան սէրը՝ կը հոսեցնէր կիզիչ լաւա, Տիգրանը մնաց այս երկուքին մէջտեղ ... :

(Շար.) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Գիտէը նորահնար մէջոցներով զինք փոխադրել թագաւորէ թագաւոր, տաս – նեակ մը կենդանիներու եւ թռչուններու ձայները կեղծել, պարտէզներու պատէ – րէն ցատկել, պատկիլ զետինը եւ սողալ աննշմար, վազվզել ծուռ ու մուռ եւ յանկարծ իյնալ, չնչաուութիւնը պահել, հաղը զոպել, պատին փակիլ ու քարանալ, ծառերու վրայ մագլցիլ, փղոցներու անկիւնադարձներէն հետքը կորսնցնել, քալել ոստիկաններու մէջէն, անցնիլ համարձակ՝ երբ արդիլուած բան մը ունի իր վրայ, նամակ, չրջաբերական եւ զինք, կրնար թևնք ձեւանալ, չիլ նայիլ, կղակը ծռել, կաղալ, ու դեռ՝ ճարտարօրէն ծպտուիլ ու դիմափոխուիլ :

Օր մը փորձեց իր ճարտարութիւնը՝ ծպտուելի դիտութեան մէջ, համոզուելու համար թէ պարզ ու չատ հասարակ մի – ջոցով կրնա՞յ ծպտուիլ անճանաչելի ըլ – լալու չափ : Իր ամենօրեայ հագուստները, գլխարկն ու կօշիկները հագաւ : Ամէն օրուան Տիգրանը, սակայն այս Տիգրանը կ'ուզէր չնմանիլ ինքզինքին : Փամփշտակալները կապեց մէջքին, դաշոյնը խօթեց գօտիին մէջ, ձախ կողմէն կախեց տասնոց տարճանակը, եւ ռուսական մօսինը ձեռքին մէջ՝ ճամբայ ելաւ իր սենեակէն :

Գիշեր էր, կիսալուսինը՝ իր լոյսը կը թափթփէր ծառերու տերեւներու մէջէն, զինքը այս վիճակին մէջ տեսնողը անվրան պիտի ըսէր.— Տիգրան, զդոյշ, կը ճանչցուիս» : Տիգրանը Արեդնադենց կ'երթար . տեղ տեղ՝ պատերէն ցատկելով, տեղ տեղ ալ ջրածակերէն անցնելով մօտեցաւ, Արեդնադենց դրան առջեւը պահ մը կանդ առաւ, քաշուեցաւ մութ անկիւն մը, պիտի ծպտուէր ... : Գրպանէն հանեց բաց – սրճադոյն ներձանի կտոր մը, օդակ մը չինեց, զայն անցուց քթին տակէն, եւ երկու ծայրերը դլխուն վրայ միացուց, կապեց ... :

Տիգրանը արդէն ծպտուած էր : Դուռը դարկաւ :

— Ո՞վ է, հարցուցին ներսէն :

— Ես եմ, Արեդնադ, դուռը բաց :

Արեդնադը ճանչցաւ Տիգրանի ձայնը, բայց դուռը երբ բացաւ՝ զարմանքով տեսաւ անծանօթ մը :

Զէնքերն ու փամփուշտը, տալը : ճանակն ու դաշոյնը չէին կրնար Տիգրանը անճանաչելի դարձնել, որովհետեւ Արեդնադ, այս վիճակին մէջ չատ անդամ տեսած էր զինքը, Արեդնադը վախցաւ, զոյնը նետեց, բնազդաբար ա մը փրթաւ ա – նոր կոկորդէն, երկար ու զարհուրելի :

Արեդնադի կանչը, լսելով, տիկին Գիւլնարը վազեց : Տիգրանը քարացած էր եւ ոտքի վրայ կը կենար, Արեդնադն ալ մարած ու գետին տապալած էր : Վերջապէս Տիգրանը ինքզինքին եկաւ, օդնեց Տիկին Գիւլնարին, ու միասին Արեդնադը տուն փոխադրեցին, պառկեցուցին իր մահճակալին մէջ : Տիգրան զղջաց իր ըրածին վրայ, փրցուց զերձանը, զարձաւ սովորական Տիգրան : Երբ Արեդնադ սթափեցաւ ըսաւ :

— Տիգրան, ի՞նչ ըրիր, այսպէս դիչեր – րով ու ծպտուած վիճակով «խաղ» կ'ըլ – լո՞ց, չմտածեցի՞ր բնաւ որ դիմացինդ աղջիկ մըն է :

— Նեբէ, Արեդնադ, չիմարութիւնս բռնեց, ուզեցի ծպտումիս հմտութիւնը փորձել, ներէ, ու հիմա կը զղջամ :

— Որքան փոխուեր էիր, Տիգրան :

— Իրա՞ւ կ'ըսես, Արեդնադ :

— Այո, քիչ չճանչցայ, ասոր համար ալ չատ վախցայ ու ինքզինքս կորսնցուցի :

Որքան երջանիկ պիտի ըլլար Տիգրանը, եթէ անվնաս անցնէր դէպքը : Տիգրան սրտնեղ էր, այն դիչերը մնաց Արեդնադի քով, հակիւ անոր վրայ, ձեռքովը միչտ չոյեց անոր ճակատն ու մազերը : Առտուն մեդմացաւ Արեդնադի խռովքը, եւ տիկին Գիւլնարի տունը կը դանէր իր խաղաղութիւնը :

Տիգրանի մէջ կը պայքարէին երկու հակամարտ ուժեր, մէկը միւսէն չատ ու կամակոր, մէկը միւսէն հզօր ու սպառ –

պատասխանը պիտի ըլլայ «կարճ եւ ազդու»։ Թուրքերու կարծիքով, Ե. Միութիւնը ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ ազդել ապագային երկիրներուն վրայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽԱՐԻՍԽՆԵՐ ԿՐԵՏԷի ՄԷՋ

Գալով Ճունաստանի, երկրորդ անգամ է որ դիտողութիւն կը ստանայ Մոսկուայէն։ Առաջին յանուցագիրը ուղղուած էր 1953 Հոկտեմբեր 26ին եւ կ'երկար թէ Ճունաստան ռազմական խարիսխներ տրամադրելով Ամերիկացիներուն՝ ուղղակի ճամբայ կը բանայ նոր պատերազմի մը։ Նոր յանուցագիրը, որ Մոսկուայի հելլենական դեսպանին յանձնուած էր, կ'ազդարարէ թէ Ճունաստան ռազմական խարիսխներ տրամադրելով Ամերիկացիներուն՝ կրետէի եւ Եգէական ծովու ուրիշ կղզիներու մէջ կը վտանգէ Պալքաններու խաղաղութիւնը։ «Խորհրդային կառավարութիւնը նորէն կը յիշեցնէ թէ այդ ռազմական տնօրինու-թեանց պատասխանատուութիւ՝ ամբողջովին կ'ինկայ Ճունաստան՝ առավելութեան վրայ »։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՋԻՆԷն կը հեռագրեն թէ հրամանատարութիւնը բոլոր օդանաւային ուժերը թափած է Տիէն – Պիէնի ճակատին վրայ եւ երկու օրէ ի վեր անընդհատ կը ռմբակոծէ ըմբոստները, որոնք իրենց դէմառնող ամբոխներով պաշարած պահած ամբութեանց բոլորտիքը։ Իրենց գլխաւոր նպատակն է ուժանակով ոչնչացնել այդ փշաթելերը եւ նոր յարձակողական մը սարքել։ Հաւանական է որ բերդը երկարատեւ պաշարման մը ենթարկուի։ Մ. Նահանգներու նախագահը երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ իր խորհրդականներուն հետ, Հնդկաչինի կացութեան մասին։ Այս միջոցին Ուա-չինկթըն կը դնէ Ֆրանսայի սպառազինութիւնը, զոր Փոլ Էլի, որ վատահութիւն յայտնեց Տիէն Պիէնի ճակատամարտին յաջողութեան մասին։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ այս չաբթու պիտի քննէ հարկային օրէնքին բարեփոխումը, որ չարք մը առաւելութիւններ կը տրամադրէ։ Նախապէս պիտի քննուի նաեւ վատնուած վարձակալներու պաշտպանութեան խնդիրը։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ քուէարկեց 1954ի պինուորական եմտացոյցը, որ 1110 միլիառ ֆրանքի դումար մը կը նախկայացնէ, 16 առ հարիւր պակաս՝ անցեալ տարիէն։ Ազատագրութենէն ի վեր առաջին անգամ բլլալով ընկերվարականները դէմ քուէարկեցին։

ԻՍՐԱՑԻԼ – ՅՈՐԴԱՆԱՆ միջադէպին առթիւ, արաբ ներկայացուցիչները դատապարտեցան թէ Իսրայէլ պինուր կը հալմախմբէ Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Յորդանանի սահմաններուն վրայ։ Կ'ըսուի թէ Ազգաժողովը պիտի միջամտէ, վէճը լուծելու համար։

ԿԻՊՐՈՍԻ խնդիրը լրջօրէն կը պարպնջնէ Ճունաստանը, իբրեւ հետեւանք պարբերական ցոյցերու որոնց վերջինը տեղի ունեցաւ Հաղրոսի մէջ։ Անգլիա միշտ կը մերժէ նկատի առնել այս խնդիրը։ Կը կարծուի թէ Ճունաստան պիտի սպասէ Ազգաժողովին դիմել։

ԾԱԽՈՒ Է

Մահուան պատճառով խիստ աժան պիտի նոյն նպարավաճառի բանուկ խանութ մը, մեթրօ Ժուռէս։ 30 Ռիւ Պուռէ, Փարիզ։ Դիմել Տիկին Մանուկեանի։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ղեկավարութեամբ ՅՈՎՍԷՓ Վ. ԼԵՒՈՆԵԱՆի։

Մարտ 28ին։— ՎԻԵՆ։

Զատկի տօներէն եաք ՍԷՆԹ ԷԹիէն եւ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ։

Երգչախումբը կը բաղկանայ 50 ան-դամներէ եւ անդամուհիներէ։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ապրիլ 4ին տեղի ունենալիք երգահանդէսին համար ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճաշին իրենց տոմսերը հեռեւեալ վայրերէն.

Հայկական երկաթուղիներ, նպարավաճառներ, Ազաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վարչութիւն, «Ազաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբագրատուներէն։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

27 Մարտ, Շաբաթ օր,
SALLE MAZENOD
88, Rue d'Aubagne

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ

«ՑԱՌԱՋ» կը ծախուի նաեւ Սէն Լազար կայարանին կրպակը (*Քուռ տը Ռոմ*)։

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԴՊՐՈՑԱՍԷրի ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին։ Կը ներկայացուին «Աւարայրի Արծիւ», Թատերդութենէն տեսարաններ։

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պարեր, երգեր եւ արտասանութիւններ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախարբերդի Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին պարահանդէսը, այս Շաբ. դիչեր մինչեւ լոյս։ Քլիւպի սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրինեան։

Գեղարուեստական ընտիր բաժին։ Եւ բոպական պարեր ընտիր նուագախումբ։ Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով։ Մուտք 200 ֆրանգ։

«ՑԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Լոս Անճելէսէն Պ. Վ. Շահպազեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Պ. Շամչեանի (Քալիֆորնիա)։

«ՑԱՌԱՋ»Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԷՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր։ Գին 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գին 1000 ֆրանք։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Ամոռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – բով)։ Գին 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԹՐՈՑԻԹ, 15 Մարտ.— Կ'ողբանք անձնուէր եւ անմոռանալի ռազմիկին՝ Գարեգին Սարգիսբէկեանի *վաղամեռիկ որդեակը* եւ այս առթիւ հինգ տոլար կը տրամադրենք «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար։— Ռոստոմ Կիլիկեան (Շահախի)։

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI** (Seine) —

Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն

★

Հաղորդակ. միջոց.— *Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրոլիպուս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux*

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Միութիւնը հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԷՆԻ յիշատակին, Մարտ 30ին, ժամը 20·30ին, Սալ տը ժէոկրաֆի, 184 Պուլվ. Սէն ժերմէն։

կը նախագահէ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Տիկիններ Արմենուհի Գեւոնեան (երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (Քառ), Անահիտ Տէր Միհրանեան (արտասանութիւն), Պ. Եավրուեան (դաշնակ), Զ. Մելիքեան (ջութակ), Ժ. Փալամուտեան (արտասանութիւն)։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս Զորեքշաբթի ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնայարկը։ Կը խօսի Պ. Ռ. ԹԱՒԻՈՍԵԱՆ։ Նիւթ ունենալով է. զարու հայ նշանաւոր գիտնական Անանիա Շիրակացիի գործը, համաձայն օտար ականաւոր գիտնականներու։

GRAND AMPHITHEATRE
DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային Քոլէջորի։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝
JEAN SARRAILH
Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՌԱՑԻ։

Ի նպաստ Սէն Թիլէր տիւ Թուվէի սանթոռիումին։ Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին։

Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 Ֆր. Դիմել Սորպոնի դռնապանութեան։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԷՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւրոպայի հայ գաղութին, եւ մասնաւորապէս ֆրանսահայութեան լուսաւորութեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժտուած պետական վարժարաններու իրաւունքներով։

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ, իր ազգ. մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ զանոնք Պրեվէի եւ Պաքալորէայի պետական քննութիւններուն, երկու երրորդի յաջողութեամբ։

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տարեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, երբ տարիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն։ Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջանաւարտներէ։

Դասատուներէն եւ օտար երկիրներէն եկողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ։

Արձանագրութիւնները բացուած են, դիմել ուղղակի Տեսչութեան։

Samuel - Moorat
Direction du Collège Arménien
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

Օր. ՍԱՐՈՒՀԻ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ
Պ. ՌՈՒԲԷՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
Նշանուած

Անէէս, 21 Մարտ 954 Պլան-Մէնիլ

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 20·30ին, 101 Աւվընիւ Սաքսէ սրճարանի ներքնատեղեակը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԱՒՐՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ, չորեքշաբթի բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ հեռաւոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու ընկերները։

«Արամ» խումբը 28 Մարտ, կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին։

«Ակնունիք» ենթակոմիտէն 25 Մարտ, Հինդշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին։

«ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 14·30ին, սովորական հաւաքատեղին։

ԿԱՊ. ՅԱՋի Շաւիլի մասնաճիւղի ընկերական ընդհ. ժողովը յառաջիկայ երկուշաբթի ժամը 9ին, ընկերուհի Թագուհի Մինասեանի բնակարանը։— Օրակարգ, ղեկոյց պատգամաւորական ժողովի եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՎԱՍՊ. Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը չարաթ, 27 Մարտ, ժամը ճիշդ 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Միասին առնել անդամատեղերը։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«Հայ Ուսանողներու Խնամակալ Մարմնին» թատերահանդէսը, կիրակի, Մայիս 2ին, Սեւրի Մուրատեան թատերասրահին մէջ։

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Նոր Սեպտեմբի «Ռոստոմ» խումբի 1954 տարեշրջանի դաստիարակութիւնները տեղի կ'ունենան կանոնաւորապէս ամէն չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին «Ակտրոնեան» ակումբին մէջ Ճեռնհաս ուսուցչի մը դիւրաւոյց մեթոտով։

Փափաքողները կը հրաւիրուին արձանագրիլ ամէն չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 20·30էն 21, ռիւ տէ Քոնվալէսան, թիւ 26։

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, Paris (9e)
Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Ստացած ենք հետեւեալ նօթութիւնները.—

Արտասանութիւններ Գրքէրեանէն եւ Օր. Սէրէնկիւլեանէ։ Ժողովրդական ամէն տեսակի մեներգներ՝ օրիորդներ Պիւլպիւլեանէ, Ա.յտա Ագնուրէ, Շաֆէ Պէնկեանէ, Անժել Վարժապետեանէ, Տիկ. Սիւզանէ, Քնարիկ Զորպաճեանէ, Սիմոնեանէ եւ Տիկին Գարագաշէ։

Նոյնպէս Մաշտոցեանի «Գայլիանէ» պալէն, ամբողջութեամբ։ Ազգագրական, Մեսրոպեան, Պարթեւեանի երգապնակները, ուսի Հրանդի հայկական եւ արեւելեան երգերը, արեւելեան կոստիներ Պոլսէն եւ Լոնտոնէն։ Աթէնքէն հասած են յունական տիսքեր։

Այցելեցէք եւ ձայնապրի վրայ մոխիկ ըրէք մեր տիսքերը։ Գոհ պիտի մնաք։

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն քով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)։

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տրաճսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՄԱՐՏ
MERCREDI
24 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7327 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2738

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԵՒՐՈՊԱՆ

●

Բանավէճը կը չարունակուի երկիրէ երկիր եւ հոսանքէ հոսանք, Եւրոպայի հաւաքական պաշտպանութեան մասին :

Թերն ու դէմը ուժգնօրէն կռմռկերը – պուած են մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ, որուն դիրքէն կախում ունի ծրա – գրին յաջողութիւնը կամ ձախողումը :

Մրցակիր վաւերացման եւ գործադրու – թեան հետեւանքը պիտի ըլլայ Գերմա – նիոյ վերազինումը, ապա ուրեմն հարցը կապ ունի Ֆրանքֆուրտեան յարաբերու – թեանց հետ, որոնց բարւոքումը էական պայման է, խաղաղութիւնը ապահովելու համար :

Երեք պատերազմներ ահաւոր անդունդ մը բացած են 1870էն ի վեր, երկու դրա – կից երկիրներուն միջեւ :

Վերջին երկուքը համաչխարհային հանգամանք ունէին, եւ մարդիկ անկա – րելին կը փորձեն, որպէսզի վարատի եր – րորդի մը մղձաւանջը :

Մանաւանդ որ, այժմ ուրիշ ամէնէն ուժ մը, Խ. Միութիւնը միշտ պատրաստ է ա – րիւնոտ անակնկալներ սարքելու, իր ան – նախընթաց աշխարհակալութեամբ եւ յարձակուն սպառազինութեամբ :

Շատ բնական է որ ամէնքն ալ անհամ – բեր սպասեն Ֆրանսայի տալիք որոշման :

Փարիզը զարձած է վառարան մը վի – ճաբանութեանց : Ոչ միայն ներքին, այլեւ արտաքին ճակատի վրայ :

Կառավարութիւնը կ'ուզէ ժամանակ չտալ, խնդիրը Պզ. Ժողովին քննու – թեան ենթարկելէ առաջ : Բայց մամուլը, քաղաքական կուսակցութիւնները և բաղ – մաթիւ ականաւոր դէմքեր արդէն կը զործեն իրենց չարժուն լսարանները, թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնելով :

Ամէն չաբթու տեսարան մը կը սար – քուի, հրապարակային ելոյթներով, բո – ղոքի կամ հաւանութեան ցոյցերով եւ ընտրական պայքարներով :

Անցեալ չաբաթ եւ կիրակի միջազգա – յին ժողով մըն ալ գումարուեցաւ Փարի – զի մէջ, մասնակցութեամբ միացեալ բա – նակի ծրագրին հակառակորդներուն :

Պատուիրակներ եկած էին վեց զինակից երկիրներէն, եւ, բացառաբար, Անգլիա – յէն, որ անդամ չէ Եւրոպայի պաշտպա – նական միաբանութեան :

Բանի մը համաչնաւարներու հետ, Ժո – ղովին կը մասնակցէին երեսփոխանները, նախկին նախարարներ եւ վարչապետներ :

Ժողովին մէջ մասնաւորապէս վճռա – կան դերը մը բանած էր Ֆրանսայի եր – բեմնի վարչապետը, Պ. Տալատիէ, որ ոչ միայն վառնգաւոր կը դտնէ միացեալ բանակի ծրագիրը, այլ եւ զայն կը նկա – տէ արդելք մը ժողովուրդներու հաշտու – թեան եւ միութեան : « Ճշմարիտ ռճիր մը կը զործեն անոնք որ կ'ուզեն մեզի պար – տադրել այդ ծրագիրը» :

Անգլիական պատուիրակը, աչխատա – ւորական մը, դժուարութեան կոչ մը ուղ – ղեց Ֆրանսացիներուն, եւ միւս զինա – կիցներուն : «Այն օրը որ Գերմանները զինուին, անո՛նք պիտի վճռեն թէ ի՛նչ ուղղութեամբ պիտի քալէ իրենց բանա – կը : Աւելորդ է խօսիլ ապահովութեան, հակազդեցութեան մասին» :

Պատուիրակը թելադրեց որ չխարուին ընդհանուր խօսքերէ, եթէ Անգլիա վեր – ջին պահուն յանձնառութիւններ խուսա – նայ : Իր կարծիքով, աչխատաւորական կուսակցութիւնը իշխանութեան գլուխ պիտի անցնի մօտերս, եւ պիտի կրճատէ երկամեայ զինուորութիւնը : « Այն ատեն ի՞նչպէս կրնանք նոր յանձնառութիւններ ստանձնել Եւրոպայի մէջ» :

Նորէն ճակատագրական երկունքի մը բռնուած է Եւրոպան :

Այս համառօտած անդրադարձին մէջ, չատեր նոր լոյս մը կը սպասեն Ժընեւի Ժողովին, որ պիտի գումարուի ապրիլ 26ին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԲԱՆԱԿՑԻԼ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԵՏ

●

Անգլիոյ Երեսփոխ. Ժողովին Բշ. օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը, Պ. Իդըն, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը կը մերժէ վերսկսիլ բանակցութիւն – ները Եգիպտոսի հետ, նկատելով որ բո – նութիւնները վերսկսած են Սուէզի չըր – ջանին մէջ :

Այս յայտարարութենէն անմիջապէս ետք, Ջըրչիլ Ժողովի հրաւիրեց նախա – բարները, խորհրդակցելու համար կա – յուքեան մասին : Ժողովին կը մասնակ – ցէին նաեւ սպարապետը, մառեչալ Հար – տինկ եւ ուրիշ բարձրաստիճան սպաներ : Կըսուի թէ կառավարութիւնը բացառիկ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ այս չաբ – թուան ընթացքին, ի նախատեսութիւն նոր դէպքերու, թէ Սուէզի չըրջանին եւ թէ Սուտանի մէջ :

Ինչպէս յայտնի է, Եգիպտոս կը պա – հանջէ որ Անգլիա պարպէ իր 80·000 զինուորները եւ իրեն վերազարձնէ Սուէ – զի չըրջանը : Անգլիա սկզբունքով ընդու – նած է պարպումը, բայց պայման կը դնէ որ իր զինուորները վերազառնան, նոր պատերազմի մը պարագային : Բանակ – ցութիւնները անկի մը յանգած են ամիս – ներէ ի վեր : Եգիպտոս կը մերժէ անգլ· զօրքին վերազարձը, եթէ խորհրդային յարձակում մը կատարուի Թուրքիոյ դէմ, որ անդամ է Ատլանտեան դաշինքին եւ որուն ապահովութիւնը երաշխաւոր – ուած է Անգլիոյ կողմէ :

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ չորս Անգլիացիներ սպաննուած են մէկ չար – թուան ընթացքին : Իրանի յայտարարու – թեան համաձայն, Գահիրէի անգլ· դես – պանը հետեւեալ պահանջները ներկայա – ցուցած է զօր· Նեհիպի :— 1· Սուէզի չըրջանէն հեռացնել անոնք որ պատասխա – նատու են անգլ· զօրքին դէմ կատարուած յարձակումներու :— 2· Դատել եւ պատ – ժել անոնք որ սպանութիւններ կատարած են :— 3· Անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի քաղաքացիները չզին – ուին Սուէզի չըրջանին մէջ : Այս վերջին պահանջէն կը հետեւի թէ Անգլիա կը վախնայ որ բնիկները զինուելով կրնան ապստամբութիւններ կատարել անգլ· զօրքին դէմ :

Քաղաքական չըրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Իրանի ապա – բարութեան : Գահիրէի անգլ· դեսպանին յանձնարարուած է բացորոշակի հասկը – ցնել թէ անկարելի է վերսկսիլ բանակցու – թիւնները, մինչեւ որ անհրաժեշտ մի – ջոցները ձեռք չառնուին, բարեկարգու – թիւնը պահպանելու համար :

Աչխատաւորական երեսփոխանները զժգոհ մնացին Իրանի յայտարարութե – նէն, կասկածելով թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ փոխել իր քաղաքականութիւնը : Իրան հերքեց այս վերագրումը :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Եգիպտական կառավարութեան բանե – րը նոյն օրն իսկ պատասխանեց Իրանի ճառին, հետեւեալ յայտարարութեամբ ·

— « Եգիպտոսի յեղափոխական կառա – վարութիւնը քանիցս յայտնեց թէ յոյս չունի որ պիտի կրնայ իր իրաւունքները պաշտպանել բանակցութեամբ : Պաչտօնի ձեռնարկած օրէն իսկ Եգիպտոսի կառա – վարութիւնը սկսաւ պատրաստուիլ ազա – տագրութեան պայքարին համար : Այդ պատրաստութիւնները չեն կրնար ազ – դուիլ որեւէ բանակցութեամբ կամ խո – սակցութեամբ : Եգիպտական կառավա – րութիւնը վճռապէս կը մերժէ Պ. Իրընի մեղադրանքները : Խաղաղութիւն և բարե – կարգութիւն կը տիրէ Սուէզի չըրջանին մէջ, երեք տարիէ ի վեր : Բայց եւ այն – պէս կարելի չէ դրգռել ժողովուրդին զայ – րոյթը անդ· զօրքին դէմ, ինչպէս տեղակալ Ֆա – րիքներուն դէմ, ինչպէս տեղի ունեցաւ Նաասլի սպանութիւնը, ժողովուր – դի անձնական իրաւունքներուն դէմ կա – տարուած յարձակումները եւն· : Անգլ· բանակատեղին է որ չի կրնար պահպանել բարեկարգութիւնը իր զօրքին մէջ : Եթէ Պ. Իրընի յայտարարութիւնը սպառնա – լիք մըն է, Եգիպտոս կարեւորութիւն ան – դամ չի տար : Եգիպտոս յայտնեց թէ ա – ռաջին քայլը ինք պիտի չառնէ բանակ – ցութիւնները վերսկսելու համար : Եթէ Եգիպտոս հաւանեցաւ բանակցիլ, պատ – ճառը այն է որ Անգլիա ինք խնդրած էր : Բայց ակիզբէն իսկ Եգիպտոս հաւատաք չունէր թէ դրական արդիւնք մը պիտի առանայ : Հին թէ նոր պատմութիւնը կ'ապացուցանէ թէ Բրիտանիա երբեք ճանչցած չէ ուրիշ մէկուն իրաւունքները բանակցութեանց միջոցաւ » :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԲԱՑԻ ՓԱՐԻԶԻՆ

Շատոնց է որ հայկական ժամեր հաս – տատուած են արեւելեան երկիրներու մէջ, պետական անթելին վրայ,— Պէյ – րութ, Գահիրէ, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Կիպրոս եւայլն :

Երբեմն Պոլսէն ալ երգի կամ նուագի ձայներ կը ծանուցանեն :

Անցեալ Փետրուարէն ի վեր, Հայկա – կան Ձայն մը հաստատուած է Նիւ Եորքի մէջ :

Իսկ նոր լուրի մը համաձայն, կէս ժամ տրամադրուած է նաեւ Պաղտատի մէջ :

Միայն Փարիզի մէջ է որ այս առաւե – լութիւնը չենք վայելեր :

Երբեմն ձայներ կը լսուին, բայց մաս – նաւոր կարգադրութեամբ, ոչ թէ իրրեւ տեւական ձեռնարկ :

Անշուշտ միւս տեղերուն մէջ յաջողած են, մասնաւոր դիմումներ կատարելով եւ զոհողութիւններ ստանձնելով :

Թուրքէն ալեւոր բարեկամ մը, Պ. Յա – կոբ Մամճեան, պարզելով այդ գաղութին վիճակը, դառնօրէն կ'ողբար թէ անտար – բերութեան մատնուած են 60–70 ընտա – նիքներ :

— « Ոչ իսկ հայերէնի դասընթացք մը ունին· իսկ բրթախօսութիւնը խոր ար – մատներ ձգած է նոյնիսկ երիտասարդնե – րու մէջ » :

Այս առթիւ իրրեւ դարման կ'առաջար – կէր ռատիօն :

Եւ կը պատմէր թէ հանի մը տարի ա – ռաջ դիմած է Տիկին Նուարդ Կիւլպէնկ – եանի, խոնարհաբար խնդրելով որ մի – ջոցներ տրամադրէ, հայկական ժամ մը ապահովելու համար :

— Գոնէ հայերէն լեզուն լսենք, հայե – րէն երգերով մխիթարուինք ...

Ձեմ գիտեր թէ ինչ պատասխանած է տիկինը — այժմ հանգուցեալ :

Բայց մեր բարեկամը յուսահատած չե – րեւար եւ կը կարծէ թէ կարելի է գործ – նական երէի մը յանգիլ, հաւաքական ձեռնարկ մը կատարելով :

Կը հաւատա՞ թէ կարելի է յաջողիլ, դիմելով առ որ անկ է :

Ես շատ լաւատես չեմ :

Երբ Հայաջինջ Սարսափներու տարե – դարձն անգամ պատակտում կը պատնա – ռէ, ամէն տարի, ի՞նչպէս հաւատալ թէ կարելի է համաձայնիլ Հայկական Ձայնի մասին :

Ո՞վ կ'երաշխաւորէ որ երէ նոյն իսկ շաբաթը կէս ժամ տրամադրեն, ձեռնար – կը խառնուածայն ժխորի մը պիտի չվե – րածուի :

Ամէն պարագայի մէջ, պարտ սեպեցի արձանագրել ինչ որ տեղի կ'ունենայ ու – րիշ գաղութներու մէջ : Վ.Ա.Հէ

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐ ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԵՒ ՀԱՋԱՐ ԹՂԹԱԿԻՑ

Խ. Միութիւնը, Չինաստան եւ Հիւս· Քորէա խնդրած են Ջուիցերիոյ կառա – վարութենէն երեք ամբողջ պատգամներ եւ մասնաւոր վիլլաներ տրամադրել իրենց պատուիրակութեանց համար, Ապրիլ 26ի խորհրդաժողովին առթիւ :

Ջուիցերիացիք դիտել կուտան թէ «չատ վախկոտ խնդիր» մըն է այս, վասն զի դժուար է պատգամատեղ մը պահանջել որ ջնջէ իր յանձնառութիւնները եւ ամ – բողջովին յանձնէ չէնքը : Ամէն միջոց ձեռք առնուած է տեղաւորելու համար երեք հազար այցելուներ որոնք Ժընեւ կը սպասուին խորհրդաժողովին առթիւ : Միայն հինգ պատգամներ կան որոնք կը – նան տեղաւորել Խ. Միութեան եւ Չինաս – տանի պատուիրակութիւնները : Զորք արդէն վարձուած են ժողովին համար : Ռուսերը կը խորհին զրկել 150 հոգինոց պատուիրակութիւն մը : Կարմիր Չինաս – տանի կառավարութիւնը տեղ պահանջած է երկու հարիւր պատուիրակներու հա – մար : Հիւս· Քորէան վաթսուն հոգի պի – տի զրկէ : Ժընեւի ամէնէն մեծ պանդոկը միայն 280 անկողին ունի : Մ· Նահանգ – ները արդէն վարձած են երկու յարկերը, իրենց պատուիրակութեան համար, որ պիտի բաղկանայ 60 – 100 անդամներէ : Անգլիա տեղ պահանջած է 50, Ֆրանսա՝ 40 պատուիրակներու համար : Խորհրդա – յին կառավարութիւնները առանձին վիլ – լաներ ալ պահանջած են :

Ջուիցերիոյ կառավարութիւնը յանձն առած է Լոզանի մէջ քանի մը պանդոկներ տրամադրել, ապահովելով արագ երթեւ – եւկը Ժընեւի հետ որ 35 մղոն հեռու է : Միւս կողմէ Ժընեւի քաղաքապետարանը պատած է յարդարել մեծ վաճառատուն մը, իրրեւ կեդրոն մօտ հազար թղթակից – ներու : Ամէն պարագայի մէջ, բացառիկ աչխատանքներ կը կատարուին, գոհա – յնելու համար եղած պահանջները :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

Ֆրանսայի սպարապետը, զօր· Փօլ Է – լի, որ Ուաչինկթըն կը դտնուի, մասնա – ւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Այզընհաուըրի հետ : Հրատարակուած տեղե – կութեանց համաձայն, զօրավարը զացած է նոր զէնքեր խնդրելու եւ 300·000 բնիկ – ներ պինելու համար Հնդկաչինի մէջ : Պիտի խնդրէ նաեւ չարք մը ամերիկեան օդանաւեր : Զօր· Էլի միշտ կը յուսայ թէ պիտի կրնան յաղթանակը չահիլ Տիէն Պիէնի մէջ : Ճակատին Ֆրանսայի հրա – մանատարը նոր դրահի մը կը սպասէ : Մինչ այս մինչ այն, օդաբերանները կը չա – բունակուին : Աւելի քան հազար արշա – ւաքներ կատարուած են մէկ չաբթուան ընթացքին, բազմաթիւ օդանաւերով : Ընդրոանները կը պատրաստուին պաչարել Ֆրանսական դիրքերը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՍԿԻԻ ՎԱՃԱՌՈՒԻՄԸ արտօնուած ըլ – լալով, մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ Լոն – տոնի հրապարակին վրայ : Տանընչինդ տարիէ ի վեր այս գործառնութիւնները դադրած էին : Վեց մեծ հաստատութեանց ներկայացուցիչները Բշ· օր Ժողով դու – մարեցին Պանք Ռուչիլտ մէջ, ոսկիին դինը որոշելու համար : Մէկ ունկի զուա ոսկին պիտի ծախուի 248 չիլինի : Այս գործառնութեանց հետեւանքով սթերլինի դինը բարձրացաւ Փարիզի, Ամսթերտա – մի եւ Պրիւսէլի մէջ :

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը, Շելպա ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ Թրիէսթէի հարցին կարգադրութեան յապաղումը կրնայ վնասել իտալական ժողովրդապե – տութեան եւ միացեալ բանակի ծրագրին վաւերացումին :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՌՈՒՍԻԱ
ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

•

5.— ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ

Քեմալ փաշայի ազգային ապառաժը – կան չարժման երեւումը փոխեց Սովետ Ռուսիոյ հայկական քաղաքականութեան ամբողջ պատկերը: Սովետներու տեսա – կէտով՝ Քեմալական չարժումը հսկայա – կան դարաւուղութիւն մըն էր որ պիտի նը – պաստէր խորհրդային կարգուսարքին ամրացման ընդհանրապէս, եւ բոլշեւիկ իշխանութեան ամրացման Կովկասի մէջ՝ մասնաւորապէս: Անատոլուի փոքրամաս – նութիւնները, եւ անոնց մէջ Հայերը, վը – ճարելու էին դինը Սովետ – քեմալական բարեկամութեան: Սովետ Ռուսիոյ հա – մար այլեւս հարցէ դուրս էր պնդել թէ Հայերուն արդարութիւն պէտք է ըլլայ «Թրքական Հայաստանի մէջ»: Այսպէս՝ Սովետ ուժին երկար տարիներու հա – մար դրաւ Հայկական Հարցը սառնոցի մը մէջ, իր միջազգային հանդամանքով: Սակայն, ան ունէր իր սեփական Հայկա – կան խնդիրը որ կարգադրուելու էր: Այս «կարգադրութիւնը կը բաղկանար հե – տեւեալ կէտերէն. Բոլշեւիզմի յաղթանա – կը «Դաշնակներու» (Դաշնակցութեան), մեծ հայկական ազգային չարժման վրայ, որ տոգորուած էր Արեւմտեան տրամա – դրութիւններով, զրկել Հայերը, որ էա – պէս խանութպաններէ եւ վաճառականնե – րէ բաղկացած ժողովուրդ մըն են, իրենց հարստութենէն, եւ այս ամէնուն փոխա – րէն՝ անոնց չնորհել ինքնավար վարչու – թիւն մը, որ ունենար պետութեան մը նմանութիւնը:

Հայկական Սովետ Հանրապետութիւնը եղաւ ամենափոքրը Անդրկովկասի «պե – տութեանց» մէջ, չատ աւելի փոքր քան կ'ուզէին Հայ ազգայնականները, որոնք կը դանդաղէին թէ Հայկական Սովետ Հանրապետութիւնը պարզ փոքրիկ ան – կիւն մըն էր, որ կը դրաւէր միայն 11·000 քառակուսի մղոն տեղ Անդրկովկասի 75 հազար քառակուսի մղոն տարածութեան մէջ: Անոնք կ'ըսէին թէ Սովետ Մխու – թեան մէջ գտնուող «իրական» Հայաս – տանի տարածութիւնը 25 հազար քառա – կուսի մղոնէն աւելի էր: Եւ իրողութիւնն այն է որ աւելի քան 600·000 Հայեր չա – րունակեցին ապրիլ Ազրբէյջանի ու Վը – րաստանի մէջ:

Աչխարհագրական տեսակէտէ՝ փոքրիկ Սովետ Հայաստան ունեցաւ արուեստա – կան կառուցուածք մը, եւ չունեցաւ գե – տային պետութեան մը առաւելութիւնը՝ նման Վրաստանի, որուն մէկ մեծ մասը կը գտնուի Ռիոնի հովիտին մէջ, կամ նը – ման Ազրբէյջանի որ ընդհանրապէս կը զրաւէ Կուր գետին աւազանը: Հայաս – տանի սահմանները գծուեցան այնպիսի ձեւով մը որ գոհանար անոր ամենամեծ թշնամին — Թուրքիա: 1921ին, Մոս – կուայի եւ Կարսի մէջ կնքուած Դաշնա – կիրներով Սովետ Ռուսիա պարտաւոր – ուեցաւ Հայաստանին դուրս ձգել 2100 քառակուսի մղոն տարածութիւն ունեցող շրջան մը եւ դնել զայն «Հովանաւորու – թեանը» ներքեւ Ազրբէյջանեան Սովետ Հանրապետութեան: Այս շրջանը, զոր նա – խապէս Սովետ կառավարութիւնը խոս – տացած էր Հայերուն, կոչուեցաւ Նախ – ջեւանի ինքնավար Սովետ ընկերվարական Հանրապետութիւն: Առաւելապէս թրքա – կան բնակչութիւն մը ունի ան, սակայն ամբողջովին շրջապատուած է հայկական հողերով: Շատ աւելի արդար լուծում մը պիտի ըլլար եթէ Նախիջեւանի տրուէր ինքնավար նահանգի մը կամ ինքնավար Հանրապետութեան մը վիճակը Հայաս – տանի կազմին մէջ:

Թուրքիոյ պնդումին վրայ, սակայն, այս հողամասը պէտք էր որ ըլլար մասը Ազրբէյջանի (*):

Մինչ Նախիջեւան կը տրուէր Ազրբէյ – ջանի, մօտաւորապէս նոյն մեծութեամբ ուրիչ հայկական շրջանի մը թոյլ չտրուե – ցաւ միանալ Հայաստանի այն պատճառա – բանութեամբ թէ ան անհեռապէս կը պատկանէր Ազրբէյջանի: Այս շրջանը — լեռնային Ղարաբաղ — ունի հանդամանք ինքնավար Նահանգի մը, եւ իրրեւ այս – պիսին՝ Նախիջեւանէն ցած դիրք մը ու – նի: Այս ինքնավար նահանգը ունի 1700 քառակուսի մղոն տարածութիւն, եւ բը – նակչութեան 90 առ հարիւրը Հայ է: Հա – յաստանէն բաժնուած է Ազրբէյջանեան լեռնային բարակ շերտով մը, որ ցանցառ բնակչութիւն մը ունի:

Այնպէս կը թուի թէ Սովետ կեդրոնա – կան կառավարութիւնը մտածած է թէ՝ քրիստոնեայ Հայերը, որոնց ճակատագի – րը երբեք լաւ եղած չէ անցեալին մէջ, եւ որոնք պահպանուած են Ռուսերու կողմէ ընդդէմ նորանոր չարդերու, պէտք է որ գոհանան անով, զոր Ռուսերը հաճած են տալու իրենց (**), մինչ մահմետական ժողովուրդ մը, ինչպիսին է Ազրբէյջանի Թուրքը, պէտք է որ սիրաշահուի զանա – զան զիջումներով:

Ոչքան ալ փոքր իր ծաւալով՝ Հայկա – կան Սովետ Ընկերվարական Հանրապե – տութիւնը ծայրայեղօրէն կարեւոր մէկ տեղծագործութիւնն էր ազդելու հան – դէպ ընդունուած Սովետ քաղաքականու – թեան: Նոյնիսկ Սովետ – Թրքական յա – րաբերութեանց ամենաջերմ պահուն՝ Սո – վետ Հայաստանի մը գոյութիւնը տպառ – նալիք մըն էր, զոր Սովետ Ռուսիա կը պահէր իրրեւ զէնք մը գործածելու ընդ – դէմ Թրքական Հանրապետութեան եթէ սա բռնէր հակասովետ ընթացք մը: Ոչ մէկ ռուս կամ հայ կոմունիստ խօսքն ը – րաւ Թրքական Հայաստանի խնդրի մասին երկու համաչխարհային պատերազմներու միջեւ բնկող ամբողջ շրջանին, սակայն ան մոռցուած չէր, եւ Հայկական Սովետ Ընկերվարական Հանրապետութեան դի – նանչանը յարատեւ յուշարար մըն էր թէ վերջին խօսքը խօսուած չէ Հայկական հարցի մասին: Ի յաւելումն մուրճին, մանգաղին եւ Սովետ աստղին՝ այս զի – նանչանը կը ցուցադրէ Արարատ լեռը որ կը գտնուի Թրքական հողին վրայ:

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

(*) Սովետսկոյէ Ստրոյտելստվօ, թիւ 33, Մարտ 1929, էջ՝ 107:

(**) Եթէ այդ չէ եղած Սովետ կեդրո – նական կառավարութեան մտածումը Հա – յաստանի «արուեստական կառուցուած – ին» սահմանները գծելու ժամանակ, շատ լաւ գիտենք որ այդ «արուեստական կառուցուածքով մեծապէս գոհ են ոչ մի – այն կոմունիստ Հայերը, այլ եւ շատեր ոչ ազգայնական կը կոչուին եւ կազմա – կերպուած են ռամկավարութիւն ու ա – զատականութիւն ապահովելու մեր ժողո – վուրդին: Այս ազգայնականները անոնցմէ են որ օրգանական պաշտամունք մը ունին հանդէպ օտար տիրոջ մը — Սուլթան, Ցար թէ Աւատապետ ըլլայ ան եւ կամ կոմիսար ու կոմունիստ: Եւ կը համբու – րեն ու իրենց գլխին կը դնեն ինչ որ բռնապետները նետեն հայ ժողովուրդին առջեւ: «Եթէ այդ ալ չտայինի՝ ի՞նչ պիտի ընէինիք», կ'ըսեն անոնք: Եւ ո՞վ կրնայ հակաճառել այդ տեսութեան: Ինչ ամուր գաղափարական գետին բաղաքական կազ – մակերպութեան մը համար: Կազմակեր – պուած՝ փառաբանելու բռնութիւնը եւ տեւական դարձնելու սեփական ժողո – վուրդի ստրկութիւնը, յանուն ազգասի – րութեան, ռազմակավարութեան եւ ա – զատականութեան: Ստրուկ Հայուն աչ – ջով ոեւէ բան շատ է Հայուն համար:

Ա.Կ.

ՅՈՎՍԷՓ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ

•

Տարապրութեան տարիներուն հետ կ'եր – կարի նաեւ չարքը մեր թանկագին կո – րուստներուն:

Թաղեցինք Յովսէփն ալ:

Մինչեւ վերջին Աչխարհամարտը մե – ծէն ծանօթներ չէինք: Կը տեսնուէինք, կը խօսէինք, այնքան միայն: Ես հիացող մըն էի իր զերասանական ձիրքին, ինչ՝ մեր հանդիսներու զեղարուեստական բաժնի օժանդակներէն մին: Արտասա – նող, դիմայարդար, բեմի վարիչ, ինչ որ ըսէինք՝ սիրայօժար յանձն կ'առնէր: Ի – րեն համար «մերժել» բառը գոյութիւն չունէր:

Մտերիմներ դարձանք բախտին մէկ խաղովը:

1940ին, բանակէն վերադարձիս, դէպ – քերու բերումով երբ եղայ շրջուն վաճա – ռորդ, օր մը ինկայ Հիւսիսային Փրան – սայի զլխաւոր քաղաքներէն՝ Քան ուր Հաստատուած էր Յովսէփը՝ ընտանիքով, ուրիչ չորս հինգ տուն հայրենակիցներու հետ:

Սարէն – ձորէն խօսակցութիւն: Ճե – տոյ, հրաւէր սուրճը միասին խմելու:

Մէկ անդամ, երկու անդամ, եւ միասին սուրճ խմելը դարձաւ սովորութիւն: Սահպուած ըլլալով շարքաւոր մեծ մասը առանձին հոն ապրիլ, Յովսէփի եւ իր համակրելի տիկնոջ տաք բարեկամութիւ – նը պիտ կ'ապահէր մինակութեան տաղ – տուկէն:

Յիչատակներու տետրակը բացուե – ցաւ: Ես ուրարած եմ ո՞ր էջէն սկսիմ:

Քանը կը գտնուէր պինուորական չըր – ջանի մէջ: Ամենապզտիկ դէպքը պատճառ կ'ըլլար պաշարման վիճակ յայտարարե – լու: Կ'արգիլուէր ժամը եօթէն վերջ (երբեմն՝ հինգը) տունէն դուրս ելլել: Այդ օրերուն, յաճախ ճաշն ալ միասին կ'ընէինք եւ կ'անցնէինք ... Գեղարուես – տական բաժնէն:

Զոյգ մանչերը կը յաճախէին քաղաքին երկրորդական վարժարանը եւ պզտիկ Վարուժանը (այժմ Ֆրանսական բեմի ժան Վարուժանը) դաշնակի դաս կ'առ – նէր, ու բաւական լաւ ալ կը նուագէր, այնպէս որ նոր երգերու եղանակները ձե – ւի դնելու պաշտօնը յանձնուած էր իրեն: Սակայն, այս մասը լրացնելէ առաջ, թոյլ տուէք ներկայացնեմ հանդուցեալ ըն – կերս:

Միջահասակ, լեցուն մարմնով, ծան – րաքայլ: Կլոր, թուխ դէմքին վրայ թաւ յօնքերը, ալեխառն մազերը, քիչ մը կո – րաքամակ կեցուածքը իրականէն աւելի տարիք մը կուտային իրեն եւ խիստ մար – դու տպաւորութիւնը կը ձգէր խօսակցին վրայ:

Մտերմութեան մէջ տրամադրօրէն կը փոխուէր: Զուարթ, կատակախօս: Դե – րասանի, աչխարհ պտտած մարդու հա – րստութիւնը կազմող քրքջալիր պատմու – թիւններու խոչոր պաշարով:

Իր սիրած նիւթը՝ զերասանութիւնն էր: Երբ խօսակցութիւնը հոն կը հասնէր, ամբողջովին կը կերպարափոխուէր: Կը չահկէր իրանը, կը մոռնար ծանր չնչար – զելութիւնը, կը գտնար զերասանու – թեամբ գինովցած քսան տարուան երի – տասարդ մը: Անսահման հիացող մըն էր մեր մեծ վարպետներուն, մանաւանդ Զարիֆեանին: Վերջաւորութեան, տա – մուկ աչքերուն մէջ կը կարդայիր կարօ – տը այդ արուեստով ապրելուն: Ընտանե – կան հոգերը ուրիչ ճամբաներու մէջ նե – տած էին գինքը: Թերեւս այս ներքին մը – դումին խեղդուելն է, որ յանկարծ կը յայտնուէր իր փոքր զաւիթին մէջ:

Սրտին նման՝ սեղանը եւս բաց էր բո – լորին առջեւ: Քանի «պապոնց տուն»ն էր: Եկող – գացող Հայր պիտի հանդիպէր ի – րեն: Հրէի, հեթանոսի խտրութիւն չկար:

Դժբախտաբար, Յովսէփը եւս ունէր մեր շատ մը ընկերներու թերութիւնը: Բերանը կը կղպուէր երբ խօսքը բացուէր իր անձի մասին:

« Ի՞նչ պիտի ընես, «ճանըմ»: Գրած եմ, օր մը կը կարդաս, կ'ըլլար պատաս – խանը:

Ծնած էր Զմիւռնիոյ, իր ըսելովը՝ գը – բեթէ պահպանողական ընտանիքի մէջ:

Մկրտած էր Յովսէփ, ինչպէս իր հայրը, որ ինքն ալ Յովսէփ կոչուած էր: Ինչպէս կ'երեւի, Յովսէփ անունը ընտանեկան աւանդութիւն մըն էր:

Ուսումը ստացած էր Զմիւռնիոյ Ամերիկեան Քոլէճին մէջ, ուր ուսանած էր նաեւ Ռուբէն Զարիֆեան:

Ինչպէս Զարիֆեան, Յովսէփն ալ ունէր ուսանողական տարիներէն ի վեր ձգտում մը դէպի բեմ: Ինչպէս Զարիֆեան, Յովսէփն ալ ունէր ուսանողական տարիներէն ի վեր ձգտում մը դէպի բեմ: Ինչպէս Զարիֆեան, Յովսէփն ալ ունէր ուսանողական տարիներէն ի վեր ձգտում մը դէպի բեմ:

*

Առաջին Աշխարհամարտի նախօրեակին կը մեկնի Միացեալ Նահանգները, միանալու մեծ եղբօրը՝ Հմայեակին: Երբ կը տեսնէ, որ եղբայրը Դաշնակցական է եղած եւ անձնականէն աւելի աղգային գործե – րով կը զբաղի, կ'առնէ զրիչը ու կը գրէ իրենները ուն .

— « Սիրելիներ, կրնաք կորսուած նը – կատել մեծ եղբայրս: Ամբողջովին տար– ուած է Դաշնակցութիւնով: Անկէ «խեր » մի սպասէք: Ցոյսերնիդ գրէք իմ վրայ»:

Վեց ամիս ետք՝ նոր նամակ .

— « Սիրելիներ, ինձմէ ալ «խեր» մի սպասէք այլեւս, որովհետեւ, ես ալ եղայ Դաշնակցական »:

Կը պայթի առաջին Մեծ Պատերազմը : Ցովսէփը, խանդավառ, կը մխնայ կով– կաս մեկնող կամաւորներուն: Կը մտնէ Քեոիի գունդին մէջ, կը մասնակցի կռ – իւներուն: Հերոսին մահէն վերջը կ'անց– նի ուրիշ զօրամաս մը (կարծեմ Իշխա – նին) եւ կը չարունակէ կռուիլ :

Ամերիկեան հպատակութեան առա – ջին թուղթը ստացած ըլլալով, պահ մը կը վերադառնայ Միացեալ Նահանգները, բայց ոչ երկար պտնելի համար: Վերայ կը հասնի Կիլիկիոյ խնդիրը եւ Ցովսէփը՝ այս անգամ ալ իբրեւ կամաւոր կը վազէ Կիլիկիա :

Ի վերջոյ, չատերուն պէս յուսախաբ , կուգայ Ֆրանսա: Ամուսնացած, զաւակ– նելու հայր, կրկին կը լծուի կուսակցա – կան աշխատանքի իր դերասանական խառնուածքովը:

Ուզնեան երեք եղբայրներու անունը կապուած է Ֆրանսայի մեր կուսակցա – կան պատմութեան: Մեծը՝ — նմանապէս հանգուցեալ — Հմայեակ, Միացեալ Նա– հանգներու մէջ կոմիտէի անդամ ըլլալէ ետքը, եղած է Ալֆորվիլի խումբի հիմ – նադիրներէն: Ցովսէփը՝ Հարաւային Ֆը– րանսա՝ քիչ մը ամէն տեղ, իսկ կրասե – րը՝ Ցովհաննէսը, վիճնի մեր կազմին հաւատաւոր աղօցմէն մին:

Հակառակ ծանր չնչարդելութենէ տա– ռապելուն եւ հետու քաղաքի մը մէջ մե– կուսացած ապրելուն, օրը –օրին կը հե– տեւէր հանրային, կուսակցական կեան– քին: Փարիզ կարճատեւ այցելութիւննե – րուն, անպայման ժամանակ պիտի գտնէր տեսնելու ընկերները: Եթէ խնդրէին , երբեմն իր այցելութիւնները կը յարմար– ցնէր հանդէսներուն, կարենալ օգտա – կար ըլլալու համար :

Գլխաւոր մտահոգութիւնը նոր վարչա– կազմերու (ֆասրը) պատրաստութիւնն էր: Քան՝ գլուխ – գլխի երբ կը խօսէինք, «Ֆրանսա, կ'ըսէր, մեր սերունդը ահա կը հասնի: Աչքերնիդ բանաք – զոցէք՝ ձերն ալ կը հասնի, իսկ դուք տակաւին գործի վրայ չեղաք: Եթէ կ'ուզենք ապրիլ, երի– տասարդներ պէտք է պատրաստենք»: Օր մը, հանդէսներու յաւտարարութիւննե – րուն վրայ միշտ նոյն անուններն տեսնե– լէն ջղայնացած, գրիչը կ'առնէ ու աղի – լեղի խօսքեր կը գրէ մտերիմ երէց ընկե– րոջ մը :

Երիտասարդներու հանդէպ դուրգու – ծանքին ապացոյցն է նաեւ հետեւեալ դրուագը:

Իբրեւ պատգամաւոր կը մասնակցի 1928–ի Շրջ. ժողովին: Վերադարձին, դրաւոր երկար, մանրամասն զեկուցում: Դիտել կուտան թէ պէտք չկար այդքան յղնելու: «Դրեցի երիտասարդներուն համար, որպէսզի սորվին լրջութեամբ մօտենալ կուսակցական գործերուն», կ'ըլլայ պատասխանը :

Մահէն տասնըհինգ օր առաջ ,Վիճնի մեր ընկերները իրմէ կը խնդրեն թատե – րական կտոր մը: Ուժասպառ պառկած, կ'ըսէ տիկնոջը որ ձեռքէն բռնէ, եւ այդ վիճակին մէջ տղոցը կը բացատրէ նիւթը, դերերը, բեմին յարդարումը եւ այլն:

Ցիշատակը պայծառ պիտի մնայ, սի – րելի Ցովսէփ:

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

★

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին Ադենաւ այցելութեան առթիւ, տեղական թերթ մը կը նկարագրէ Գերմանիներու ձեռնարկները Ցունաստանի մէջ:

Չէնքի ճարտարարուեստը արդիւնած ըլլալով Գերմանիոյ մէջ, Քրուփի մասնա– ճիւղը կը գործէ Պիրէոնի մէջ, ուր կը չինուին եւ կը մթերուին վառօդներ, քարահիճներ, հրազէններ եւ այլն:

Քրուփ, օժանդակութեամբ նախկին միջազգային առեւտրականներու, որոնք միլիառատէր դարձած են, ձեռք անցու – ցած է Պաղոմայիսի հանքերը հիւսիսային Մակեդոնիոյ մէջ, մանաւանդ Լարիմնա– յի նիքելը, որուն ռազմական արժէքը ան– ժխտելի է: Այս թանկագին մետաղը կը գտնուի Եւրոպայի երկու երկիրները մի– այն, Ֆինլանտայի եւ Փենթսամոյի մէջ , ներկայիս Ցունաստանի մէջ ալ, որուն արտահանումը նոր պիտի սկսի :

— Ով որ նիքել ունի, պէտք չունի յա– ճախորդ փնտռելու, կ'ըսեն Եւրոպայի մասնագէտները, յաճախորդները են որ կը փնտռեն զայն եւ կը յայտնեն իրենց պայ– մանները:

Աթէնքէն մինչեւ Սելանիկ ամէն տեղ կը հանդիպիս Գերմաններու : Սելանիկի տո– նավաճառին առեն իրական արշաւ մըն էր անոնց կողմէ: Փոխանակ կեդրոնացնելու իրենց արտադրութիւնը միակ տաղաւա – րի մը մէջ , Գերման գործարանատէր – ներ ցրուած էին ամբողջ տօնավաճառին մէջ եւ ներկայ ամէն մէկ քայլիդ : Ֆը – րանսան մէկ պզտիկ անկիւնի մը մէջ կը ցուցադրէր Ռընոյի եւ Փէօճոյի մօտէլ – ները եւ կամ «Փարիզեան նորաձեւու – թիւնները »:

Ինչպէս Վիլհէլմ Բ.ի եւ հիթլէրական Գերմանիան, Դաշնակցային Հանրապե – տութիւնն ալ կը մնայցունատանի լաւա– գոյն յաճախորդը, միեւնոյն ատեն իր հայթայթիչը: Ցոյները թէեւ դէշ յիշա – տակ մը ունին գերմաներէն, սակայն ըս– տիպուած են անոնց վաճառել իրենց չամիչը, ծխախոտը եւ դինին: Գերման– ները չատ կը գնահատեն անոնց ժրգոյն եւ դեղին ծխախոտը, զոր Անգլիացիները անհամ կը գտնեն, իսկ Ֆրանսացիներն ալ խոտ :

Գերմանները չատ մը ապրանքներ չատ ժան կը ծախեն Ցոյներուն եւ մանա – ւանդ վարկեր կ'ընեն երկարաեւ պայ – մանաժամով այն գնորդներուն որոնք դը– րամ չունին:

Ֆրանսական աղդեցութիւնը Ցունաս – տանի մէջ, թէեւ չատ դգալի է մշակու – թային մարզին մէջ, սակայն այս ալ քա– նի մը տարիէ ի վեր զգալապէս կը նուա – զի: Որոշ տարիքի Ցոյներ կը խօսին Ֆը– րանսերէն, սակայն նոր սերունդը կը նախընտրէ անգլերէն սորվիլ :

Սելանիկի մէջ, պատերազմէն առաջ , երեք Ֆրանսերէն օրաթերթեր կը հրատա– րակուէին, տեղացի Հրեաներուն կողմէ, որոնք այն ատեն վաթսուն հազար հոգիէ բաղկացած բարգաւաճ գաղութ մըն էին: Նացիները բոլորն ալ տարաղրկեցին: 1500 Հրեաներ միայն կրցան խուսափիլ եւ վե – րադառնալ Մակեդոնիա: Հոն Հրեաները լաւագոյն քարոզիչներն էին Ֆրանսական քաղաքակրթութեան: Այսօր, կրօնաւոր – ները նոյն դերը կը կատարեն :

Միեւնոյն վիճակը Աթէնքի մէջ, ուր Ֆրանսական դպրոցին աշակերտները հետզհետէ կը նուազին: Երիտասարդները անգլերէնը կը նախընտրեն իբրեւ աւելի չահաւէտ :

Այս մթնոլորտէն քաջալերուած Անգլ – եւսաքսոնները կ'աշխատին փութացնել Ֆրանսական աղդեցութեան թուլացումը : Աւելի ձեռնտու պայմանագրութեամբ , Աթէնքի մէջ ամերիկեան չարժանկարներ կը ներկայացուին, յունարէն լեզուով: Հաղարաւոր ամերիկեան չարժանկարնե – րու դէմ, միայն մէկ Ֆրանսական ժապա– ւէն մը՝ Ֆէրնանտէլ — Տօն Քամիլօն ներ– կայացուին: Ակռ գատ քանի մը չարա– թէ ի վեր Աթէնքի կեդրոնը քսան կըր – պակներ երեք միլիոն տրախմի (36 հա – զար Ֆրանք) ամսական հատուցում կը տանան Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու հրատարակիչներէն որպէսզի Ֆրանսական հրատարակութիւն չծախեն :

78 տարիէ ի վեր Ցունաստանի մէջ մէկ հատիկ օրաթերթը «Մէսաժէ տ'Աթէնս» որեւէ Ֆրանսական կառավարութենէ դը– րամական օժանդակութիւն չէ ստացած : Ֆրանսատէրները կը պահեն զայն : Իսկ ամսաթերթ «Ռեվիւ տ'Աթէնս Ֆրանսացի լրագրող մըն է որ կը պահէ, երեք տարիէ ի վեր, սակայն չուտով պիտի փակէ :

Այսպէս, Անգլեւսաքսոնները կը սերա– չահին նոր սերունդը եւ Գերմանները ձեռք կ'անցընեն առեւտուրը եւ ճարտա – րարուեստը, իսկ Ֆրանսացին, կը գոհա– նայ հին յիշատակներով :

ՓԱՐԻԶԻ ԿԱՐՆԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

Երեսունեւհինգ տարիներ Ծայր· Աբե – ւելքի մէջ գեզերելէ վերջ, յաջողեցայ փարիզ հաստիլ :

Մեծ եղաւ յուսախաբութիւնս , լսելով կարնոյ Հայր· Միութեան կազմալոյծ վիճակը, մինչ ուրիշ նահանգներ, պա – տառներ նոյնիսկ դիւղեր կը գործեն :

Անցեալը այդպէս չէր: Դեռ 1916ին բուռ մը Կարնեցիներ, Մոսկուայի Հայկ· Կոմիտէի «մէկ Հայ – մէկ ոսկի» ձեռնար– կին աջակցելու եւ Մեծ Եղեռնէն ազատա– պրուած հայրենակիցները պատսպարելու եւ խնամելու համար անմիջապէս կար – նոյ մէջ կազմեցինք Հայր· Միութիւն մը, յատուկ ներկայացուցիչ դրկելով Երզնկա, երջանկայիշատակ Մուրատի հետ աշխա– տելու եւ Տերսիմի Քիւրտերէն գնելու հոն ապատանած Հայերը :

Մենք միչտ պարծանքով կ'երգենք «Զայն մը հնչեց Էրզրումի Հայոց լեռ – ներէն»ը , բայց չենք ներչնչուիր 90 թը– ւականի յիչատակներէն:

Այն ատեն «ծակ – երկաթ» կը պահան– ջէին: Այժմ չատ աւելի պարզ է մեր ընե– լիքը ,— քանի մը վայրկեան զոհելով պլուխ գլխի տալ եւ զործակցիլ նոր սե – րունդին փրկութեան :

Վերջերս «Ցառաջ»ի մէջ կարդացի Մարսէյլի Կարնոյ Հայր· Միութեան գոր– ծունէութեան նկարագրութիւնը, ինչպէս նաեւ Պէյրութի մասնաճիւղի յոյժ պո – վելի Ցուչ –Մատեանի հրատարակութեան ձեռնարկը: Սիրտս անհուն բերկրանքով լեցուեցաւ, իսկ Փարիզի կազմալոյծ վի – ճակը հոգիս խռովեց :

Ցիչեցի հին համալից քերթուածի մը վերջաբանը·

Մանկանց մարդկան չէ բաւական
Լինիլ որդիք հարց պատուական ·
Մերք հարք բոց են լուսաբուխ ,
Իրենց որդիք անպէտ մուխ :

Ուստի սիրելի հայրենակիցներ, աչքեր ծակող մուխ չըլլալու համար , քիչ քովի եկէք եւ կազմակերպուեցէք, ապացու – ցանելու համար թէ ձեր պատուական հայրերու արժանի զաւակներն էք:

Համազասպ Պսակեան

ՆԱՄԱԿՆԵՐ «ՑԱՌԱՋ»Ի

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒՎԻՆՕ.— Սիրելի «Ցա – ռաջ», «Արաքս» մանկական թերթը ոչ միայն մանուկներու սրտին կը խօսի , այլ եւ ծերերուն հայերէն սորվեցնելու կը ծառայէ :

Քովիկս, մաղթող մտմա մը կայ , որ «Արաքս»ի այբուբենի դպրոցէն օգտուե – լով, հիմաՒլիֆորնիա, իր աղջկան Իս– կուհին նամակ կը գրէ, առանց ուրիշէն խնդրելու, եւ իր ուղած ձեւով կ'արտա – յայտուի :

Ասոր համար հազար չնորհակալութիւն կը յայտնէ «Արաքս»ին, ինչպէս եւ քեզի, որ այնքան սիրտ կը հատցնես հայ գե– րին տարածման համար :

Տիկին Շահէ Գալայճեան

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

ԵԹԷ գեղեցիկ է Այգեստանի գարու – նը, որովհետեւ հոն տուները, եկեղեցի – ներն անգամ կը կորսուին ծառերու խը– տութեան մէջ, ծիլն ու կանաչը կը գար– գարեն հողը, ծառերը կը ծաղկին ու ա – նոնց բոյրը կը թափի երկրիս վրայ, կը քչքչան փողոցներու երկու կողմերէն հո– սող առուները, իրենց երգը խառնելով բարիներու եւ ուռիներու սեւաւոցին որովհետեւ իւրաքանչիւր բնակարան ու – նի իր պարտէզն ու այգին, բանջարանոցն ու ծաղկանոցը, յետոյ՝ պարտէզին մէջ իր անձման հովանոցը, եւ գուբսի գոնէն մինչեւ տան դուռը երկարած խճուղինե – րու երկու եզերքներու վրայ՝ բեափուր վարդի թուփերը :

ԵԹԷ եզական է կախարդանքը Այգես – տանի ամրան, որովհետեւ անոր փարթամ պարտէզներու տանձենիները կուտան տանձեր, — վաղահաս տանձ, մեղրուկ տանձ, ճենճուկ տանձ, տղտղիկ տանձ , չալաբիկ տանձ, մոկանց տանձ, մալաչեկ տանձ, մէրնիկ տանձ, նռնիկ տանձ, մա– լաղի տանձ, այս վերջինը՝ տանձերու ար– քան է իր մեծութեամբն ու համովը :— Ննձորենիները՝ կուտան Արտամետու խն– ձորը, փափուկ մխով, նուրբ կեղեւով , կարմիր գոյնով եւ հոտաւէտ, խաթ խն– ձորը, գալաղիկ խնձորը եւ իրենց ազ – գակիցները, ամբընուկն ու ձմեռնուկը , որոնցմէ կը պատրաստեն չիրն ու «կօռա– վան», գեռ միւս պտուղները՝ ալուչան ու դամոնը, սալորն ու ծիրանը, սերկեւիլն ու դեղձը, կեռասն ու բալը, իսկ այ – գիները՝ խաղողը :

ԵԹԷ իւրայատուկ պատկառանք ունի Այգեստանի աչունը, որովհետեւ հովը ծառերու դեղնած տերեւները թռչուննե – րու երամներու պէս, պարտէզէ պարտէզ , փողոցէ փողոց, եւ թաղէ թաղ կը թռցնէ, որովհետեւ ծառերու լերկ ճիւղերու մէ – ջէն կը նշմարուին տուներն եւ գմբէթնե – րը Հայոց աւանդափառ եկեղեցիներուն, եւ այդիներու հնձաններէն տիկերով դի– նի կը փոխադրուի տուները՝ խնջոյքներու եւ հարսնիքներու նախերգի մը հետքին:

Գարունէն, ամառէն եւ աչունէն ետ չի մնար Այգեստանի ձմեռը, աւանդութեան մը պէս հաճելի է ան, հնութեան մը պէս իմաստալից , եւ սիրային հէքեաթի մը հիւսքին նման կախարդական: Ձիւն , ձիւն, հանդարտ ու խաղաղ հղջով, ներ– դաշնակ կշռոյթով եւ քնարերգութեան մը հոսումով: Ձերմակ խաղաղութիւն մը՝ ձերմակ Արգեստանի: Տանիքներն ու փո– ղոցները, պարտէզներն ու այգիները ձեր– մակ հագած են: Ծառերը՝ ձերմակ փաթ– թոց կապած են: Ձիւն ամէն տեղ: Մշուշ ու խոնաւութիւն՝ երբ կը ձիւնէ: Պաղ օդ եւ մարմարացած ձիւն՝ գետնի վրայ, ու մարդիկ կը քալեն սրտիալով՝ մինչեւ վի– զը փաթթուած վերարկուներու մէջ: Ծա– ռերու ճրճռոց, բուխերիկներու եւ զըմ – բէվներու աղօց: Ոտքերը կը գայթին, ու ձիւնը կը ճզրտայ ոտքերու ծանրութեան տակ :

Ձմեռ է Այգեստանի մէջ···:

Ցերեկները, առեւտրականներն ու ար– հեստաւորները սահնակով, էշով , ձիով կամ ջորիով, ոմանք ալ քալելով քաղաք կ'երթան: Կիները՝ տուներու առջեւը կը մաքրեն, անսկան ուրիշ գործերով կը զբաղին, մանուկները՝ կը խաղան բակե – րու մէջ, կամ՝ փողոցներու մէջ ձիւնա – գնդակ կը խաղան, երբեմն կը պահկին ձիւնին մէջ, հասակ կը չափեն: Կը զը– ւարճանան, Այգեստանը չէն ու զուարթ է իր բնակիչներովը, բայց՝ ձմեռ գիշեր – ները անկիա կը ամբի, կրնայ պէս քերը նեռս կը քաշէ, կը նստի կրակի դիմաց , կը պատմէ, կը կատակէ ու կ'երգէ, կը նուագէ ու կը պարէ: Մեծ հարսնեւոյն մը՝ չքնաղ Այգեստանը: Արգեստանցին ժամանց ու խնջոյք սիրող է, գիտէ համեղ կերակուրներ եփել, ուտել եւ գուարճա – նալ :

Այգեստանը գիտէ պարել, կ'երգէ ըղ – գացումով ու խանդավառ: Ո՞վ նուագել չի գիտեր ու երաժշտական ճաշակ չունի, պարմանիներէն մինչեւ ծերերը, հարսուկ աղջիկներէն մինչեւ պառաւները, ան – պատճառ նուագ մը գիտեն, ոչ Այգես – տանցին արուեստագէտ է, հմուտ է իրբեւ ոսկերիչ, փորագրող, նկարող ու գծա – գրիչ, անհանգարտ միտք, հարուստ երե– ւակայութիւն ունի, բանաստեղծ է, կը– նայ յանպատրաստից երեկոյթ մը սար – քել՝ ճոխ ու բազմազան յայտագրով, կամ պզտիկ հաւաքոյթ մը փարթամ ուճասիմ– բութեան մը վերածել :

Վանեցին կ'ապրի՝ երբ ձմեռ է :

Կանաչենց Տիգրանը վեցերորդ ձմեռն է որ կը բնակի Արգեստան , օր մը օրանց՝ ձմրան ընթացքին չձանձրացաւ, չփնտռեց արեւն ու զարունը, որովհետեւ անիկա ա– րեւն ու զարունը գառ տուներու մէջ , որովհետեւ կեանքը այնքան խայտարղէտ ու կենսունակ է Արգեստանի մէջ, որ ա – միսները օրուայ մը երկարութիւն ունին եւ օրը՝ վայրկեան մը : Սրտի զուարթու– թիւնը փոխեր է Վանեցիի առօրեան ու մտածելակերպը, անոր մէջ մեղսուցեր միօրինակ կեանքի մը տպզուկին ցաւը : Անոր երգէն ու պարէն՝ կը մեղմանայ հա– կակրանքը եղանակին, ասոր համար, ձը– մեռը կը դառնայ մտաչելի մտերմութիւն հոգիներու եւ այլակերպ արուեստի մը՝ միւս եղանակներու զեղեցկութեան առըն– թեր գետեղուած :

(Շար·) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ապգ· պաշտպանութեան նախարարը, որ Ուոշինկթըն գացած էր վերջերս, յայտարարեց թէ Մ· Նահանգները խոստացած են աւելի շատ պինուռ – բական աջակցութիւն ընծայել :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ երեք գաղ– նակից մարզպանները ժողով մը դումա – րեցին, բանաձեւ մը խմբագրելու համար Գերմանիոյ վերաղինման արտօնութեան մասին: Դեռ համաձայնութիւն չէ գոյա – ցած : Ինչպէս կը յիշուի, սահմանադրու– թիւնը բարեփոխուած ըլլալով, Գերմա – նիա կրնայ զինուորագրութիւն կատարել 18 տարեկանէն սկսեալ :

ՄԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ Դ�էմ պաշտպանութեան միջոցները կը կազմա – կերպուին Անգլիոյ մէջ: Միեւնոյն ատեն բանակցութիւններ պիտի կատարին, մանրէական պատերազմը արգիլելու հա– մար :

ԼԵՀԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԸ հաս – տատելու համար Վարշաւա ղրկուած է Լեմպէրկի արքեպիսկոպոսը: Եթէ յաջո – ղի, այս նոր եկեղեցին չորրորդ պիտի են – թարկուի ռուս օրթոտոքս եկեղեցւոյ, ինչպէս կը հաղորդեն Վատիկանէն :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ Անդարայի մասնաճիւղը փակուեցաւ : Տնօրէնը, Լեֆթէրիկ, նախապէս հեռացած էր թըր – քական կառավարութեան պահանջին վը – րայ, այն ամբաստանութեամբ թէ անտե– ղի միջամտութիւններ կը կատարէր Թուրքիոյ անաեսական գործերուն մէջ :

ՈՍԿԻԻ ՆՈՐ ՀԱՆՔԵՐ դանուած են Սի– պերիոյ մէջ:

Ե· ՄԻՈՒԹԵԱՆ հողագործութեան մա– սին ճառ մը խօսելով, կեդր· Կոմիտէին քարտուղարը, Խրուշչեւ մատնանշեց շարք մը թերացումներ եւ ձախողանքներ, եւ պատասխանատու հռչակեց ղէկավարները:

ԱԹԻՆԻ փոստաբաններու միութիւնը պահանջեց բոլոր փոստաբաններէն եւ քաղաքացիներէն գոյց մը սարքել Անգլիոյ դէմ, կիպրոսի հարցին առթիւ: Սեպտեմ– կի մէջ ալ քանի մը հազար ուսանողներ գոյց մը սարքեցին անգլ· հիւպատոսարա– նին դէմ, թշնամական կանչերով :

ՄԻԼԱՆՈՑԻ ՑՈՒՅՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ (Ապրիլ 12 – 27) պիտի մասնակցի Պուէնոս Այրէս– ցէն Մ· Մանուէլեան արտածման – նե – րածման առնը, ինչպէս կը հաղորդեն մե– զի: Արժանթինի Հանրապետութեան յատ– կացուած պաշտօնական բաժնէն մէջ պի– տի ցուցադրէ ամէն տեսակ արժանթին – եան րրդեղէն արտադրութիւններ :

ՅԱՒՈՎ Կ'ԻՄԱՆԱՆՔ թէ Պ· Սաեվան Ալէքսանեան (Մշեցի) Պիսէթրի հիւան – դանոցը փոխադրուած է, բժշկական գոր– ծողութեան մը համար որ պիտի կատար– ուի չորեքշաբթի օր :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

« Վարդանանցը» մեծ պատրաստու – թեամբ պիտի ներկայացուի Լիոնի մէջ, 9 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Օրլօժի սրահը: Ի նպաստ եկեղեցւոյ շի– նութեան :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԻՆ
(Տիկնանց Միութիւն)

Կը կազմակերպէ իր ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՆ – ԿԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹԸ :

Հինգշաբթի, 25 Մարտ, ժամը 16էն 21, Մէզօն տէ Սանթրօ, 8, Ռիւ Ժան Կուժօն

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբի 1954 տարեշրջանի դասաւանդու– թիւնները տեղի կ'ունենան կանոնաւորա պէս ամէն չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին «Ազատութեան» սրահին մէջ ձեռնհաս ուսուցչի մը դիւրուսոյց մե – թոտով :

Փափաքողները կը հրաւիրուին արձա – նագրուիլ ամէն չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 20·30էն 21, ռիւ տէ Քոնվալէսան, թիւ 26 :

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու :
Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ
27 Մարտ, Շաբաթ օր,
SALLE MAZENOD
88, Rue d'Aubagne

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓԱՐԻԶ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 29ԻՆ

Ա· ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ «Ահարոն – եան խումբը կազմակերպած է յիշատակի ոճն մը Ապրիլ 25ին, Սալ տ'Իէնա : Շարժանկար եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին :

« ՅԱՌԱՋ »Ի
ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Տէր եւ Տիկ· Մարտիրոս Պօյաճեան հազար ֆր· :

Պ· Նիկողոսեանէ (Պուա Քոլոմպ) 500 ֆրանք :

Պ· Հայկ Սամուէլեանէ հազար ֆրանք: (Տես նուէրներու ցանկ) :

Ընկեր Մարտիրոս Աւետիսեանէ հազար ֆրանք: (Նոյնպէս) :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԴՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԵՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր: Գին 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն· Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (Ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Ամոռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – ով) : Գին 1000 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին: Կը ներ– կայացուին «Աւարայրի Աբծխ», թատե– րախումբին տեսարանները :

Մանկական նուագախումբ, հայկ· պա– րեր, երգեր եւ արտասանութիւններ :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախարհրդի Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին պարահանդէսը, այս Շր· գիշեր մինչեւ լոյս: Քլիւպի սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրիմեառ :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին: Եւ – րոպական պարեր ընտիր նուագախումբ – բով: Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գինե– բով : Մուտք 200 ֆրանք

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս Շորեքշաբ– թի ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնա– յարկը : Կը խօսի Պ· Ռ· ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ : Նիւթ ունենալով է· գարու հայ նշա – նաւոր պետական Անանիա Շիրակացիի գործը, համաձայն օտար ականաւոր պետ– նականներու :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Հայկ – Լեւոն Սամուէլեան իր քեռայ – րին՝ Արժ· Տ· Մեսրոպ Քհնյ· Օրջանեանի մահուան առթիւ հազար ֆր· կը նուիրէ ֆրանս· Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնա – ճիւղին եւ հազար ֆր· «Ցառաջ»ի տա – րածման ֆոնտին :

Տիկին Ազնիւ Գազազեան իր ամուսնոյն Գէորգ Գազազեանի մահուան 20րդ տա– րելիցին առթիւ երկու հազար ֆր· կը նը– ուիրէ Հ– Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Հայաս – տան» թերթին եւ հազար ֆր· Ֆ· Կ· Խա– չի Փարիզի մասնաճիւղին :

Տիկին Ազնիւ Գազազեան հազար ֆր· կը նուիրէ Ֆ· Կապ· Խաչի Փարիզի մասնա – ճիւղին՝ Արժ· Տ· Մեսրոպ Քհնյ· Օրջա– եանի մահուան առթիւ:

Անիվէն ընկեր Մարտիրոս Աւետիսեան իր ապրկան՝ Սրբուհիին նշանախօսու – թեան առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար: Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Հիսայեան փոխան ծաղկեփունջի հազար ֆրանք, կը նուիրեն Անիվէն Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդին :

ՈՂԲԱՑԵԱԼ
ՌՈՒԲԵՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ· Ց· Դ· Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս· Միութիւնը հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԵՆԻ յիշատակին, Մարտ 30ին, ժա– մը 20·30ին, Սալ ու Ժէոկրաֆի ,

184 Պուլվ· Սէն Ժէրմէն :

Կը նախագահէ ընկեր Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ– ցին Տիկիններ Արմենուհի Գեւոնեան (երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (թառ), Անահիտ Տէր Միհրտեան (արտա– սանութիւն), Պ· Եավրուեան (դաշնակ), Զ· Մելիքեան (ջութակ), Ժ· Փալամուտ– եան (արտասանութիւն) :

ԳԻՆԵՋՕՆ

Ֆ· Կ· Խաչի Անիվէն Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կազմակերպած է Խաչի օրուան առ– թիւ կուտայ պինեճօն մը, այս կիրակի ժամը 15ին:

149 bis Ave. d'Argenteuil, Asnières.

Ընկերվարականներու սրահը, գեղար – ուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ Անիվէնի Նոր Սերունդին կողմէ :

Մուտքը ազատ է: Փոխադր· միջոցները՝ Փորթ Քլիշիէն 140, Փորթ Շամփերէյէն 165 , իջնել Փլաս Պուրկինեօն :

GRAND AMPHITHEATRE
DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի վարժարան միջազգային Քոլէջորի :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH
Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱ – ՌԱՁԻ :

Ի նպաստ Սէն Թիէռը ոխ Թուվէի սա– նահոգւոյն : Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին:

Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 Ֆր· Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան

Հովանաւորութեամբ Տէսինի Կրօն· Ընկերակցութեան վարչութեան, կազմա – կերպութեամբ «Անի» թատերախումբի դերասանուհիներու , օժանդակութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի դպիրներու :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30– ին, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահը:

Ղեկավարութեամբ սիրուած դերասան Պ· Ղեւոնդ Գայթանճեանի, կը ներկա – յացուի՝ « Վ Ա Ր Զ Ք », զուարճալի բարոյալից տրամ հինգ արարով :

Տոմսերու գինը.— 150 ֆրանք (ժո – ղովրդական գին) :

Ինճողումի տեղի չի տալու համար կան– խաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը, որոնք կը պահուին կրօն· Ընկ· անդամներու մօտ, իսկ ներկայացման օրը թատրոնի կիշէն:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ· Բ· Ը· Մ· Երիտ· Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրիմեառ, Շա – բաթ գիշեր Ապրիլ երեքին :

Անակնկալներ եւ դեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հռ– չակաւոր նուագախումբը :

Տոմսերու համար դիմել Պ· Արամ Շէ – խիկեանի.—

Pharmacie Centra'e, 1, Bl. d'Athène.

Montjean Sport, La Canebière.

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿԻ

Պէլվիլի զարմոյկ հոպարարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է, Այրլ Տիկին Աննա Անանիկեանի մահուան առ – թիւ հետեւեալ նուէրները.— Տէր եւ Տի– կին Արսէն Տէրտէրեանէ 5000 ֆրանք , Մանուէլ Գալուստեան 3000, ԱյրիՏիկ· Սո– ֆիկ Ձերմակեան, Տէր եւ Տիկին Յարու – թիւն Մերմարեան, Տէր եւ Տիկին Զենոբ Ճարճեան 2000ական ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Մատիկեան, Տէր եւ Տի – կին Յովսէփ Նալչաճեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Աչըզկէօզեան, Պարոն Յակոբ Յա– կոբեանեան 1000ական ֆրանք :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ· ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին Ապգ· Տան մէջ :— Օրակարգ.— Պատգամաւորական ժողովի պատրաստութիւն: Պարտաւորիչ է բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը :

ԼԻՈՆ.— Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմի– տէի ընդհ· անդամական ժողովը այս ուր– բաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 20·30ին, 101 Ա– վընիւ Սաքսի սրճարանի ներքնասենեակը: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ է :

ԱՒՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· «Վարդան» ենթակոմիտէն ամիսդարաբար ժողովի կը հրաւիրէ, շրջանի բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Առնու– վիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օ– րակարգ :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ամիսդարաբար ժողովի կը հրաւիրէ հե – տեւեալ խումբերու եւ ենթակոմիտէներու ընկերները :

«Արամ» խումբը 28 Մարտ, կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին :

«Ակնունի» ենթակոմիտէն 25 Մարտ , Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին:

«ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կի – րակի, ժամը 14·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Ֆ· Կ· Խաչի Պուլվառ Օասոյի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ , սովորական հա– ւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ : Ջեկուցում պատգ· ժողովի եւ ընտրու – թիւն նոր վարչութեան :

ԿՊՊ· ԽԱՉի Շաւիլի մասնաճիւղի ընդհ– բական ընդհ· ժողովը յաւաջիկայ երկու– շաբթի ժամը 9ին, ընկերուհի Թաղուհի Մինասեանի բնակարանը: — Օրակարգ , դեկոյց պատգամաւորական ժողովի եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

ՎԱՄՊ· Հայր· Միութեան տարեկան ընդհ· ժողովը շաբաթ, 27 Մարտ, ժամը ճիշդ 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Մեծին առնել անդամատերերը :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Երգչուհի Տիկին Արփիկ Արդուքեանի երգահանդէսը Ապրիլ 25ին, ժամը 21 – ին, Սալ Շոփէնի մէջ:

*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մխիթարեան նախկին աշակերտաց մի – ութեան կողմէ :

ԱՊՐԻԼ 11ԻՆ :

*

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ ՋՈՄի Մայիս 23ին:

*

«Հայ Ուսանողներու Խնամակալ Մարմ– նին » թատերահանդէսը, կիրակի, Մայիս 2ին, Սեւրի Մուրատեան թատերասրահին մէջ :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ներքին ձեռքա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ :
նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար :
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒՈՆԵՐ
(ENTREPRENEURS)
Հագուստի համար S. P. C.
54, Rue d e Provence

×

1·— Արհեստանոցի մէջ աշխատող վարժ «մեքանիսէէն»ներ :

2·— Իրենց բնակարանին մէջ աշխատող վարժ գործաւորուհիներ :

Դիմել՝ ՄԻՆԱՍԵԱՆի.—
32 Rue des Annelets, Paris 19e.
Métro: Botzaris ou Place des Fêtes.

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ՄԱՐՏ
JEUDI 25 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7328 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2739

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅՈՒՇԻԿ-ՅՈՒՇԻԿ ԹԱԼԵՑԻՆ

●

Այլեւս ոչ մէկ տարակոյս, — «զմոկ-բաղիկ» Թուրքիան յուշիկ – յուշիկ թա-ղնց 1860ի Ազգ. Սահմանադրութիւնը, առանց հրամանագիրը մը կամ նոր օրէնք մը հրատարակելու :

Վճիռը շատոնց արուած էր : Բայց դոր-ծադրութեան ձեւերը կը փնտռէին : Եւ ե-թէ տարիներով ձգձգուեցաւ, պատճառը այն է որ չէին ուզեր այն տպաւորութիւ-նը ձգել թէ նոր Թուրքիան կը հալածէ փոքրամասնութիւնները :

Քեմալապետութիւնը առաջին օրէն իսկ խախտած էր օրէնքին հիմերը, պատ-րիարքարանը վերածելով կրօնապետու-թեան մը : (Նախապէս Պատրիարքն ալ կը կոչէին «պաշ – փոփազ» : Յետոյ տեղի տուին, քանի որ կը ճանչնային Գուրաց պատրիարքը) :

Այնուհետեւ իրարու յաջորդեցին զա-նազան վարչական անօրինութիւններ, ո-րոնց չնորհիւ պետութիւնը իր թաթը կը դնէր աղգային կեանքի բոլոր օրկաննե-րուն վրայ, դպրոցներէն մինչեւ եկեղե-ցիներու եւ կալուածներու մատակարա-րութիւնը :

Այս վերջինը յանձնուեցաւ ամենակուլ Էվգաֆին, որ գործը — բուն բառով կո-ղոպուտը — կը վարէր «միակ հոգաբար-ձու»ներու ձեռքով (թէֆ միւթէվէլլի) :

Առատ աւար դառած էին պետական վար-չութիւն մը եւ գոյնզգոյն խաչադողներ, եւ այնքան յառաջ գացին որ, Թուրք Թե-թերն անգամ լեզու եկան :

Պատասխանատու՝ միայն Էվգաֆին, (թէֆ – միւթէվէլլի»ները ոչ միայն կը գանձէին կալուածներու եկամուտները, այլ եւ բանկալի գանձանակներուն եւ մո-մերուն հասոյթները :

Էվգաֆը գործած էր ամէն – սիրական ամէն բանի, մանաւանդ օրէնքով մը : Ոչ ոք իրաւունք ունէր խառնուելու :

Քանի մը տարի առաջ, տեսնելով այս դրութեան հետեւանքները, եւ ընդհա-նուր դժգոհութիւնը, բարեհաճեցան որ-ոշեն որ վերահաստատուին Թագ. Խոր-հուրդները, իրրեւ մատակարար մարմին-ներ, ուղղակի բնորոշութեամբ :

Սակայն, Էվգաֆի չարաբաստիկ օրէն-քը մնաց, եւ ևթէ չենք սխալիր, ցարդ ա-նոր հիման վրայ տեղի կ'ունենան զանա-զան գործառնութիւններ :

Ինչպէս բացատրած էինք անցեալ օր, Պատրիարքարանը փորձեց Ազգ. վարչու-թիւն մը կազմել, օգտուելով այն ընդհ. ժողովէն որ գումարուած էր պատրիար-քին ընտրութեան համար :

Կառավարութիւնը մինչեւ վերջը մեր-ժեց ճանչնալ այդ վարչութիւնը, ինչպէս Գարեգին պատրիարք եւս կը յայտնէ :

Անցեալ տարուան ամառէն ի վեր բա-նակցութիւններ կը կատարուէին, ելք մը գտնելու համար :

Պատրիարքարանը կը յիշեցնէր իր տարբերական իրաւունքները, հիմնուելով ազգ. սահմանադրութեան վրայ : Կառա-վարութիւնը, որ արդէն պատրաստած էր տապանաքարը, դանազան ձեւեր կ'առա-ջարկէր, երեւոյթները փրկելու համար :

Եւ ահա կեդր. վարչութեան մը բնա-րութիւնը՝ Թաղային ներկայացուցիչնե-րու ժողովի մը կազմէ :

Վարչութեան բուն անունն է «Մէրքէզ Միւթէվէլլի Հէյէթի» = «Կեդր. Մատա-կարար Մարմին», որ համակարգում պի-տի հաստատէ գանազան հաստատու-թեանց միջեւ :

Նոր վարչութիւնը ճանչցուած ըլլալով կառավարութեան կողմէ, պիտի ծառայէ իբրեւ միջնորդ յարաբերութեանց, օր-ուան պատրիարքին հետ : Բայց չունի ե-րեմնի ազգ. վարչութեանց իրաւասու-թիւնները :

Իր գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ ազգ. կալուածներու սեփականութեան եւ մա-տակարարութեան ապահովումը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ

ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ ՎԱՐՁԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

●

ԱՐԴԻԼՈՒԱԾ Է ԲՌՆԻ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ

ՄԻՆՉԵՒ 1956 ՅՈՒԼԻՍ 1

Ազգ. ժողովը Մարտ 23ին միաձայնու-թեամբ քուէարկեց բացառիկ օրէնք մը, ի նպաստ այն վարձակալներուն որոնք պատերազմական վճիռ ստացած են, իրենց վար-ձած բնակարանէն կամ խանութէն ելլե-լու համար :

Նոր «բէնզին համաձայն», մինչեւ 1956 Յուլիս մէկ նոր պայմանաժամ պիտի ար-ուի այդ կարգի վարձակալներուն, մին-չեւ որ կարենան նոր բնակարան կամ դոր-ծատեղի ճարել : Որոշեալ ժամանակաշր-ջանին մէջ, պատերազմական իշխանութիւնը պիտի կրնայ յետաձգել արտաքսման վճի-ռին գործադրութիւնը :

Նոր պայմանաժամը կրնայ մէկ տարիէն աւելի ըլլալ, եւ մինչ նորոգուիլ, ցորչափ կարելի էչ եղած նոր բնակարան ճարել սովորական պայմաններով : Այս դիւրու-թեան տուած առեն, դատաւորը նկատի պիտի առնէ վարձակալին ուղղամտու-թիւնը կամ բարի կամեցողութիւնը : Ու-րիշ խօսքով, օրէնքէն պիտի օգտուին ա-նոնք որ իսկապէս չեն կրնար տեղափոխ-ուիլ կամ վարձքը չեն կրցած վճարել, հակառակ իրենց կամքին :

Օրէնքը միեւնոյն առեն կ'արտօնէ որ նահանգապետները բնակարանները կա-տարեն այն վայրերուն մէջ ուր բնակա-րանի տագնապ կը տիրէ : Այսպէս, պիտի դրաւեն թափուր վայրերը կամ այն բնա-կարանները որոնք պարապ են :

Ժողովը ուրիշ բանաձեւ մը եւս քուէ-արկեց, որով կը հրաւիրէ կառավարու-թիւնը 1· Անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, բնակարան ճարելու համար անոնց որ արտաքսուած կամ արտաքսումի վը-տանգին ենթակայ են, դատական վճիռ-ներով .— 2· Ամէն միջոց ձեռք առնել, որ-պէսզի արտաքսուած վարձակալները կա-րենան հոգալ տեղափոխութեան ծախ-քերը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, վերա-չինութեան նախարարը, Պ. Լըմէռ դիտել տուաւ թէ այս բանաձեւը գործնական արժէք չունի : «Արտաքսուած վարձակալ-ները նորէն տեղաւորելու համար անհը-րաժեշտ է բնակարաններ եւ մանաւանդ վարիչներ ունենալ : Ուրեմն, հարկ է զարկ տալ մեր հետապնդած քաղաքականու-թեան, 1955էն իսկ իրականացնելով 250 հազար բնակարաններու չինութիւնը որ նախատեսուած էր 1957ի համար :

Նախարարը յետոյ ըսաւ թէ ամէն բը-նակարաններու չինութեան պիտի ձեռ-նարկէ յառաջիկայ տարի, իւրաքանչիւ-րին ծախքը հաշուելով մէկ միլիոն ֆր. : Փարիզեան շրջանին մէջ արդէն ձեռնար-կուած է 50·000 բնակարաններու չինու-թեան, իսկ յառաջիկայ տարի պիտի սկը-սին կառուցանել 55·000 բնակարաններ եւս :

Յառաջիկայ մարզահամարի մէջոցին, որ պիտի կատարուի Մայիսին, պիտի ա-ձանաղրուին նաեւ բոլոր թափուր բնակա-րանները եւ գործատեղիները, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ :

× Ժողովը այս հարցին կարզադրու-թենէն եաք սկսաւ քննել հարկային բարե-նորոգման օրինագիծը, որ չարք մը փո-փոխութիւններ կ'առաջարկէ :

ԹՐԻԷՍԹԻ համար գոյգեր կատարե-ցին Հռոմի ուսանողները, պահանջելով Իտալիոյ վերադարձնել այդ քաղաքը : Ոստիկանութիւնը պաշտպանութեան տակ առած էր անգլիական եւ ամերիկեան դես-պանատունները, բայց որեւէ դէպք չպա-տահեցաւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԵՐԲ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՆ ԱԼ ԿՈՒԼԱՑ...

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն.—

Երեքշաբթի օր, վարչապետ Չըրչիլ շատ սրտաշարժ տեսարան մը պարգեց երեսփ. ժողովին մէջ, երբ կը նկարագրէր մարտ 1ին պայթած ամերիկեան ջրածին ռումբին ահռելի հետեւանքները : Ձայնը կը դողար եւ արցունքներ կը հոսէին աչ-քերէն :

Առաջին անգամ էր որ ականատես բրի-տանացի դիւանագէտ մը կ'արտայայտէր այն խոր յուզումը որ ծագած էր երկրին մէջ, երբ կարդացին թէ պայթումի վայ-րէն 80 մղոն հեռու, նախկնցի ձկնորսներ այրուցքներ ստացած են, ռումբին շա-ղարձակումներէն :

Հանրութիւնը նոր կը սկսի երեւակայել թէ ի՛նչ զարհուրելի հետեւանքներ կրնան ծագիլ ջրածին եւ հիւլէական ռումբերու պատերազմէ մը.— ամբողջական կործա-նում բրիտանական կղզիներու, որոնք Մ. Նահանգներու հիւլէական ռումբերուն գլխաւոր խարիսխը կը կազմեն ընդդէմ Խ. Միութեան : Ժողովուրդը յստակօրէն կ'ըմբռնէ թէ այս կղզիները Ռուսիոյ ա-ռաջին նշանակէտները պիտի դառնան, նոր աշխարհամարտի մը պարագային :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, աշխա-տաւորական երեսփոխան մը հարցուց թէ Անգլիան իրապէս պիտի շինէ՞ այն ջրա-ծին ռումբը որ կ'ըսեն թէ 600 անգամ ա-ւելի դիւային պիտի ըլլայ քան հիւլէա-կան ռումբը :

Զըրչիլ փոխանակ ուղղակի պատասխա-նելու, դիտել տուաւ թէ «խնդիրը ուշա-դիր ճնշուածքան կը կարօտի : Ներեւէ խու-նաւոր կրնայ աւելի հաւանօրէն պատերազ-մի յանգիլ քան թէ խաղաղ կարգադրու-թեան մը » :

Այս ամբողջ նկարագրութեան մէջ, ա-մէնէն ուշագրաւը Չըրչիլի լացն է :—

Երբ դիւանագէտներու ձայնն ալ կը դո-ղայ եւ արցունքներ կը հոսին աչքերէն, ի նախատեսութիւն հետեւանքի մը, կը նշանակէ թէ բա՛ն մը փոխուած է աշխարհի մէջ :

Որքան բազմանայ դիւանագիտական ձայներու եւ ձեռքերու դողը եւ որքան առատ հոսին արցունքները, այնքան բա-րենշան արդիւնքներ կ'ունենանք, քան առ բազմածախս ժողովները, որոնք իրարու կը յաջորդեն նոյն միօրինակութեամբ, աւելի թանձրացնելով մթնոլորտը :

Ցարդ աչքերը ցամքած էին, երբ անհատ ժողովուրդներ կը բնաջնջուէին արմատա-խիլ, առանց հիւլէական կամ ջրածին ռումբերու :

Հիմա վտանգը հասած է Մեծերուն :

Մադրենիֆ որ, պայթումէ պայթում, նոր լոյս մը ծագի դիւանագէտներու մտ-քին մէջ, յանուն ազատութեան եւ խաղա-ղութեան ...

Վ.Ա.Հէք

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Նոր միջադէպ մը ծագեցաւ առջի օր, աւելի պղտորելով Միջին Արեւելքի մթ-նոլորտը : Ազգաժողովին պինդաղարբի յանձնախումբը նիստի հրաւիրուած էր նոր Երուսաղէմի մէջ, քննելու համար 11 Հրեաներու սպանութեան խնդիրը : Իսրա-յէլի ներկայացուցիչները բանաձեւ մը ա-ռաջարկեցին, դէպքին պատասխանա-տուութիւնը ձգելով Յորդանանի վրայ : Նախագահը, ամերիկացի սպայ մը, մեր-ժեց քուէ տալ : Ասոր վրայ Իսրայէլի ներկայացուցիչները առին քալեցին, բա-լով թէ այլեւս պիտի չմասնակցին ժողո-վին :

Յանձնախումբին քուէարկութեան ա-տեն կը մասնակցին երկու – երկու պատ-ուիրակներ Իսրայէլէն եւ Յորդանանէն : Երբ մէկ կողմը բանաձեւ մը քուէարկէ եւ միւսը ընդդիմանայ, յանձնախումբին էջ-դը նախագահը իրաւունք ունի վճռական քուէն տալու կամ ձեռնպահ մնալու : Եթէ ձեռնպահ մնայ, ինչպէս եղաւ Գշ. օր, բանաձեւը չանցնիր :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Յորդա-նանի պետական ներկայացուցիչը յայտա-րարեց թէ 11 Հրեաներուն սպանիչները Իսրայէլացիներ են, հետեւաբար պէտք է փնտռել Իսրայէլի մէջ : Այս առթիւ կարդ մը փաստեր ալ յիշեց, դիտել տալով թէ հանրակառքին մօտ գտնուած դերմանա-կան փամփուշտներն ալ նման են անոնց որ կը գործածուին Իսրայէլի մէջ :

ԱՐԱՖՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ

Ուշնկթընէն կը հետազրեն թէ արաբա-կան եօթը պետութեանց դեսպանները հա-ւաքարար դիմում կատարեցին արտաքին գործերու նախարարութեան, ամբաստա-նելով Իսրայէլը թէ կը ծանրացնէ յարա-բերութեանց լարումը եւ ազդարարելով թէ բոլորը միասին պիտի պատասխանեն, եթէ իրենց երկիրներէն մէկը յարձակում կրէ : Դեսպանները մէկ ժամուան տեւակ-ցութիւն մը ունեցան նախարար Տըլըսի հետ : Լիբանանի դեսպանը, Շարլ Մալիք, որ իրենց բանբերն էր, յայտարարեց թէ « Իսրայէլ Ղազային վիճակ մը ունի եւ կ'ուզէ ընդհարում մը յառաջ բերել արա-բական պետութեան մը հետ» : Պ. Մալիք մերժեց պատասխանել թէ արաբական պետութիւնները պինդարական օգնութիւն խնդրա՞ծ են Մ. Նահանգներէն :

× Գահիրէի թերթերը կը գրեն թէ Ս. Միութիւնը ազդարարած է եգիպտոսի եւ մեւս արաբական պետութեանց թէ «ոչ – բարեկամական, նոյնիսկ թշնամական արարք մը պիտի նկատէ», եթէ պինդա-րական դաշինք մը կնքեն Միջին Արեւելքի մէջ, արեւմտեան պետութեանց հովանա-ւորութեամբ : Գահիրէի խորհրդային դեսպանը, Սոլոտ, այս առթիւ պարզեց իր կառավարութեան դիրքը՝ տեսակցու-թիւն մը ունենալով եգիպտոսի արտաքին նախարարին հետ :

ՋՕՐ. ՆԵԿԻՊԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆԸ

Եգիպտոսի նախագահը, զօր. Նեկիպ, առջի օր վճռական յայտարարութիւններ ըրաւ, ի պատասխան Պ. Խրէնի որ ըսած էր թէ անկարելի է վերսկսիլ բանակցու-թիւնները ցորչափ կը շարունակուին յար-ձակումները Սուէզի շրջանին մէջ : «Ո՞վ ըսաւ թէ եգիպտոս կ'ուզէ վերսկսիլ բա-նակցութիւնները : Ես ըսած եմ եւ կը կրկ-նեմ — խօսակցութիւնները չեն կրնար վերսկսիլ ցորչափ ամբողջովին ընդուն-ուած չեն մեր իրաւունքները » :

× Անգլ. կառավարութիւնը ծանուցա-պիր մը ղրկեց եգիպտոսի, յայտնելով իր պայմանները զոր հաղորդած էինք և-րէկ : Լոնտոն ցարդ բնականացի բաղքներ յայտնած էր : Այժմ ծանուցագիր մը ուղ-ղելով, դրաւոր պատասխանի կը սպասէ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՁԻՆԷն կը հետազրեն թէ բուռն կռիւներ կը մղուին Տիէն Պիէնի ամրու-թեանց չուրջ : Մ. Նահանգները 23 ամբա-ձիլ օդանաւեր պիտի դրկեն : Պ. Տըլըս չի հաւատար թէ կարմիրները կրնան վերջ-նական յաղթանակը չահիլ Հնդկաչինի մէջ : Տեղական պարտութիւններ կրնան տեղի ունենալ, բայց ինք վստահ է Ֆը-րանսայի պինդարական յաղթանակին եւ մեծ հաւատք ունի զօր. Նաւարի ծրագրին վրայ :

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ համաչափավար կուսակցու-թիւնէն արտաքսուած են 275·000 անդամ-ներ, վեց տարուան ընթացքին, ինչպէս կը հաղորդեն իրագեկ աղբիւրէ : Վտար-հանուածներուն 21 առ հարիւրը բանուորներ են, 14 առ հարիւրը գիւղացիներ, 63 առ հարիւրը մտաւորականներ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Ռ Ո Ւ Ս Ի Ա
ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

●

6.— ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓԻՒՌՔԸ ԵՒ ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1939ին, Սովետ Միութեան մէջ ապրող Հայերու ընդհանուր թիւն էր 2·151·000, որուն միայն 1·281·000ը կ'ապրէին Խ. Հայաստանի մէջ: Միայն 65·000 Հայեր ձգուած էին Թուրքիոյ մէջ, համաձայն Թրքական վիճակագրութեանց, եւ ասոնց մեծամասնութիւնը կ'ապրի Իսթանպուլի մէջ: Կայ սակայն Հայերու երրորդ խումբ մը, որու հանդէպ սովետ պրոպագանդան միշտ ունեցած է մասնաւոր հետաքրքրութիւն մը — Հայկական Սփիւռքը, այն հայութիւնը որ ցրուած է ամբողջ աշխարհի վրայ: Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի նախօրին այս Հայերը ցրուած էին հետեւեալ կերպով.—

Մ. Նահանգներ ու Քանատա	200·000
Սուրիա եւ Լիբանան	175·000
Իրան	100·000
Ֆրանսա	75·000
Ռումանիա	40·000
Պուլկարիա	30·000
Յունաստան	30·000
Եգիպտոս	30·000
Արժանթին	20·000
Իրաք	15·000
Պրազիլիա եւ Ուրուկուէյ	10·000
Կիպրոս	4·000
Հնդկաստան եւ Ճաւա	3·000
Չինաստան	2·000
Եթովպիա	1·000
Ուրիշ երկիրներ	(*) 15·000

Երկու պատերազմներու միջեւ, ինկող շրջանին, Սովետ կառավարութիւնը չատ քիչ հետաքրքրուեցաւ արտասահմանի Հայերու, նոյնիսկ պաղուիններու մէջ գտնուող կոմունիստ Հայերը, Հայաստան վերադարձնելու եւ տեղաւորելու իմաստով: Սովետական տեսակէտով լաւ էր թողուլ գանոնք ուր որ կը գտնուէին: Ա-նոնք կրնային օգտակար դեր մը խաղալ, մասնաւորապէս Միջին Արեւելքի մէջ ուր բնիկ պրոլետարիատը չատ փոքր թիւ մը կը ներկայացնէր եւ Կոմունիստ կուսակցութիւնները ակար էին: Հայրենադարձի սխեմատիկ եւ լայնածաւալ ծրագիր մը մէջտեղ դրուեցաւ միայն այն ժամանակ երբ Ռուսիա իր պաղ պատերազմն սկսաւ Թուրքիոյ դէմ 1945ին, նոյն ատեն յուզելով Տարտանէլի իմնդիրը եւ Թրքական Հայաստանի հարցը:

Երկու հրովարտակներ կը կազմէին օրինական հիմը հայրենադարձի քաղաքականութեան: Այն, որ հրապարակուեցաւ 1945ի Նոյեմբերին, կը խոստանար պատանական օգնութիւն, եւ մաքսային տուքէ ազատ կը կացուցանէր այն Հայերը որոնք կ'ուզէին վերադառնալ իրենց հայրենիքը: Երկրորդը, որ հրապարակուեցաւ 1946 Յուլիսին, կը յայտարարէր թէ Հայաստան վերադարձող ոեւէ հայ ինքնաբերաբար կը դառնար սովետական քաղաքացի անմիջապէս որ անցնէր սովետական սահմանէն ներս: Գիւղերու մէջ ապրող հայրենադարձ ընտանիքները պիտի կրնային ընել 25·000 ռուբլիի փոխառութիւն մը՝ վճարելի երկար ժամանակով, իսկ քաղաքներու մէջ տեղաւորուողներուն փոխ պիտի արուէր 30·000 ռուբլի:

Աւրդար էր ակնկալել թէ չատ մը հայ տարագիրներ, որոնք ծանր պայմաններու մէջ կ'ապրէին արտասահման, պիտի ձեռք չհանէին այս պատեհութիւնը զոր Մոսկուայի ու Երեւանի կառավարութիւնները ընծայած էին իրենց՝ Հայաստան վերադառնալու համար: 1946ին, վերադարձի ծրագրի զործադրութեան առաջին տարին, 50·000 Հայեր դացին Հայաստան: 1947ին, սակայն փոխանակ 60 հազարի, ինչպէս նախատեսուած էր ծրագրով, միայն 35 հազար Հայեր (*): 1948ին ու յետոյ հայրենադարձը գամքեցաւ, ենթարկուեցաւ դրաբար այն պատճառով որ առաջին հայրենադարձները Ս. Միութեան մէջ ունեցած իրենց փորձառութեանց մասին աննպաստ տեղեկութիւններ հաղորդած էին իրենց արտասահմանի աղգականներուն: Առաջին հայրենադարձներուն մէջ կը գտնուէին քանի հազար Հայեր Հիւսիս-Արեւմտեան Պարսկաստանէն: Ասոնցմէ չատեր կամաւոր հայրենադարձներ չէին. անոնք իրենք դիրենք կատածելի դարձուցած էին (պարտականքն իշխանութեանց) համակրութիւն ցոյց տալով ռուսական դատին երբ ռուս բանակները զրաւած էին Պարսկական Ատրպատականը, եւ հետեւաբար նախընտրեցին հետեւիլ երկրէն կարմիր բանակին հետ, քան ենթարկուիլ պատիժներու: Իրողութիւն է որ պարսկական Ատրպատականէն բաւական թիւով Հայեր որոնք չկրցան ժամանակին մտնել հայրենադարձի շարժման մէջ, հետաքրքրութեան կողմէ եւ փոխադրուեցան հարաւային Պարսկաստան(**):

Հայրենադարձի Սովետ կազմակերպիչները մասնաւոր եռանդ մը ցոյց կուտային որքան կարելի է մեծ թիւով մտնուհիներ ներս առնել, որոնք քաղաքական տեսակէտով աւելի դիւրին խնդիր մը պիտի ներկայացնէին քան չափահաս հայրենադարձները: Կը թուի թէ այս ծրագիրը պահուեցաւ յաջողութեամբ, որովհետեւ 1946 – 1947ի ընթացքին վերադարձող 85 հազար Հայերու մէջ կային աշակերտական տարիքի մէջ գտնուող աւելի քան 16·700 մանուկներ: Սկիզբէն թոյլ չտրուեցաւ հայրենադարձ մանուկներուն խառնուիլ Սովետ Հայաստանի մէջ ծնած մանուկներուն հետ: Այս անջատումը մասամբ արդիւնք էր լեզուական դժուարութեանց, որովհետեւ վերադարձող մանուկներէն չատեր կամ չատ քիչ կը խօսէին հայերէն եւ կամ բոլորովին չէին կրնար խօսիլ: Անջատման պատճառը մասամբ ալ քաղաքական էր: Հայրենադարձ մանուկները պահուեցան մասնաւորապէս չինուած 11 նոր դպրոցներու եւ 64 նոր դասարաններու մէջ, որոնք աւելցուած էին արդէն դոյութիւն ունեցողներուն վրայ (***):

Հայրենադարձի ծրագիրը դէթ մասամբ յաջողցնելու համար խորհրդային կառավարութիւնը մեծապէս պէտք ունեցաւ աջակցութեանը Հայ Գրիգորեան (Լուսաւորչական – առաքելական) եկեղեցիին: Կառավարութիւնը ըմբռնեց որ կաթողիկոսին (հեղինակը միշտ կ'ըսէ «Պատրիարք» թէեւ ըսել կ'ուզէ «կաթողիկոս») մէկ պարզ կոչն իսկ յօդուտ Հայրենադարձին՝ չատ աւելի մեծ արժէք մը պիտի ունենար քան ամէնէն տարածուն պրոպագանդան որ պաշտօնական կը կատարուէր հայրենադարձին համար: Կաթողիկոսը, Գէորգ Զ., որ նուազ կախեալ չէ Սովետ իշխանութեան բարի կամեցողութենէն, քան Մոսկուայի եւ համայն Ռուսիոյ Օրթոտոքս պատրիարքը, չէր կրնար չգտնել Սովետ ռեժիմի պլխաւոր գործակալը Հայրենադարձի ծրագրին մէջ: Հայրենադարձի ծրագրի գործադրութենէն ան հրաւիրեց աշխարհի բոլոր Հայերը որ վերադառնան Հայաստան: Ապա, անմիջապէս որ վերադարձի գործողութեան առաջին դժուարութիւնները երեւցան, Կաթողիկոսը չատ աւելի զօրաւոր կոչ մը ուղղեց: Ոչ միայն կոչ էր որ ըրաւ Հայերուն, այլեւ սպառնաց ա-նոնց որ կ'ընդդիմանային հայրենադարձին: «Ով որ յայտնի կամ թաքուն կերպով կը հակառակի հայրենադարձին», կ'ըսէր կաթողիկոսը, «դիտակցաբար թէ անգիտակցաբար ինքզինք դուրս կը ձգէ հայ ազգի ազգային ու հոգեւոր միութենէն: Ցաւ ի սիրտ մենք պիտի յիշենք արտասահմանի հայ գաղութներու մէջ գտնուող այս մարդիկ, թէեւ սակաւաթիւ, որոնք մոռցած են պատմութեան դառն դասերը, որոնք կը զրաւին դաւեր սարքելով ընդդէմ Սովետ կառավարութեան եւ պատրաստ են նոյնիսկ գործակցելու անոր թշնամիներուն»: (****):

(Բացի պաշտօնական հայրենադարձին չարժումին աջակցելէ՝ կաթողիկոսը ուժ տուաւ Կրեմլինի քաղաքականութեան» հրատարակելով սուր պարսաւանք մը՝ ընդդէմ Վատիկանի, որուն ուղղիմը, կ'ըսէր, «անհաչտելի է քրիստոնէութեան բարձր նպատակներուն»):

Խ. Միութեան մէջ այնքան չատ Հայեր կային որ՝ առանց Միջին Արեւելքէն ու Պալքաններէն եկող Հայերուն՝ կարելի պիտի ըլլար անոնցմով վարել Հայկ. Սովետ հանրապետութենէն աւելի ընդարձակ երկրի մը ճարտարարուեստական հիմնարկներն ու դիտական հաստատութիւնները: Մեծ թիւով Հայեր փոքրիկ հայկական լեռնային երկրին մէջ համախմբելու հրաւէրով՝ երեւութապէս խոր հրդային կառավարութիւնը կը հետապնդէր նպատակ մը, այն է՝ ստեղծել պահեստի ուժ մը որ օր մը պիտի սառնձնէր դեկավարութիւնը զրացի Թրքական հողերուն՝ երբ անոնք միացուէին «Մեծ-Դոյն Հայաստան»ի մը մէջ (*****):

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

Ծ. Թ.— Անկախ այն բանէն որ յարգելի հեղինակին այս ենթադրութիւնը բոլորովին անհաչտ է իր դրքին այն հիմնական նպատակին թէ՝ Սովետ կեդր. կառավարութիւնը ամէն կերպով կ'աչխատի դաղթավայրի դերքին մէջ պահել Սովետ Միութեան ոչ –ռուս բոլոր ազգութիւններըը, իր իսկ յիշած Նախիջեւանի, եւ Ղարաբաղի փաստերը բաւական են հերքելու իր ենթադրութիւնը՝ թէ Սովետ կառավարութիւնը Հայեր լեցնելով ներկայ փոքրիկ Հայաստանը «աւելի մեծ Հայաստանի մը համար կը պատրաստուէր: Այդպիսի մտածում ունեցողը Նախիջեւան, Ղարաբաղ ու Ախալքալաք կը միացնէր Հայաստանի եւ Խ. Միութեան Հայերով կը լեցնէր երկիրը ամէնէն առաջ:— Ա. Կ.

(*) Սիմոն Վրացեան, «Հայաստան եւ Հայկական Հարցը» (անգլերէն), Պոսթըն, 1943, էջ 102:

(**) Սովետ Մոնիտոր, Հոկտ. 4, 1947:

(***) Տրուէ, Յուլիս 14, 1948:

(*) Սովետ Մոնիտոր, Մարտ 9, 1948:

(****) Սովետ Մոնիտոր, Յունիս 10, 1948:

(*****) Սովետ Մոնիտոր, Սեպտ. 7, 1945:

ՄՈՌՅՈՒՄԻ ԷՋԵՐ

ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ

★

Այս սենեակը, ինչպէս տեսքէն կը հասկցուէր՝ հաստատութեան խահուէ – օճախին պիտի ըլլար: Մէկ անկիւնը կըռիթնած էր սուրճի վիթխարի մրոտ օճախը, քովը հին հին սեղան մը սրճափայլ ջրով լի խոշոր տաչտով մը, ֆինճաններով, ճկզվաններով, նարկիլէներով, աղտոտ քուրջերով եւ այլ յարակից իրեղէններով բեռնաւորուած: Միւս անկիւնը հաստարակ փայտէ տախտ մը, որու վրայ կիսովին ծալլուած անկողին մը կը հանդչէր թեր-մաչ կապերտի մը մէջ փաթթուած, մօտը աղտոտ սնտուկ մը, մէկ պատի երկայնքին նստարան մը, որու վրայ յօդնած դէմքերով ու այլազան հագուստներով մարդերու չարք մը կ'օրօրուէր իւրաքանչիւրն իր գլուխը ալլակողմեան դրացիին ուսին հանդչեցուած: Իսկ ատոնց դիմացը խսիրի մը վրայ դէմ առ դէմ ծալապատիկ նստած էին երկու փաթթոցաւորներ, որոնք երկիւղած լռութեամբ մը խաղով եւ պանիր կ'ուտէին:

Հագիւ աթոռ մը գտած էի, երբ խահուէճին, իր պաչտօնական հագուստէն աւելի մաչած դէմքով ծերուկ մը, մօտեցաւ:

— Զորպաճի, չաքարո՞վ կը խմէք թէ պարզ:

Այդ տրամադրութեան եւ այդ մաքրապարզ մթնոլորտին մէջ ոչ չաքարովին ախորժակ ունէի եւ ոչ ալ պարզին, բայց եւ այնպէս մարդուկին ափը քաղաքավարութեամբ մը դնելով՝ պարզ մը ապսպրեցի եւ աչքերս փակելով դէպի պէս վար տուի:

Այդ ծակին մէջ մէկ ժամէ աւելի սպասել հարկ եղաւ: Շոգին ու սրանեղութենէն թերեւս ճամբէն, եթէ նեղսիրտ կեանքը չուտով չհնկնան ոգեւորութիւն մը չըստանար: Սրճագործին աչկերտները անընդհատ կը մանէին ու կ'ելլէին ձեռքեր-նին սուրճի սարքերով, դրասենեակներու ծառաներ կուգային, որը նարկիլէ տա-նելու, որը սուրճ ապսպրելու եւ որն ալ «ապահասի–ըպըրք» լեցնելու, մինչդեռ տանէն չմոռնալով առիթէն օգտուիլ եւ ոտքի վրայ իրենք ալ բաժակ մը սուրճ խմել փոխադարձաբար թարմ նորութիւններ հաղորդելով իրարու: Երբեմն ալ դուռը կէս մը կը բացուէր, եւ բարձրաձայն անուն մը կը տրուէր, որու վրայ նստարանի չարքէն մէկը կը քակուէր, իսկ միւսները մոլտալով ու աչքերնին չփելով վայրկեան մը իրարու երես նայելէ յետոյ բացուած տեղը անմիջապէս կը փակէին ու կրկին կը չարունակէին իրենց ալէկերպ ծածանումը: Վերջապէս իմ անունս տրուեցաւ եւ իսկոյն վեր ցատկելով հետեւեցայ ոսոխականի մը, որ դիս վարի յարկը սենեակ մը առաջնորդեց:

Այդ տրամադրութեան եւ այդ մաքրապարզ մթնոլորտին մէջ ոչ չաքարովին ախորժակ ունէի եւ ոչ ալ պարզին, բայց եւ այնպէս մարդուկին ափը քաղաքավարութեամբ մը դնելով՝ պարզ մը ապսպրեցի եւ աչքերս փակելով դէպի պէս վար տուի:

Այդ ծակին մէջ մէկ ժամէ աւելի սպասել հարկ եղաւ: Շոգին ու սրանեղութենէն թերեւս ճամբէն, եթէ նեղսիրտ կեանքը չուտով չհնկնան ոգեւորութիւն մը չըստանար: Սրճագործին աչկերտները անընդհատ կը մանէին ու կ'ելլէին ձեռքեր-նին սուրճի սարքերով, դրասենեակներու ծառաներ կուգային, որը նարկիլէ տանելու, որը սուրճ ապսպրելու եւ որն ալ «ապահասի–ըպըրք» լեցնելու, մինչդեռ տանէն չմոռնալով առիթէն օգտուիլ եւ ոտքի վրայ իրենք ալ բաժակ մը սուրճ խմել փոխադարձաբար թարմ նորութիւններ հաղորդելով իրարու: Երբեմն ալ դուռը կէս մը կը բացուէր, եւ բարձրաձայն անուն մը կը տրուէր, որու վրայ նստարանի չարքէն մէկը կը քակուէր, իսկ միւսները մոլտալով ու աչքերնին չփելով վայրկեան մը իրարու երես նայելէ յետոյ բացուած տեղը անմիջապէս կը փակէին ու կրկին կը չարունակէին իրենց ալէկերպ ծածանումը: Վերջապէս իմ անունս տրուեցաւ եւ իսկոյն վեր ցատկելով հետեւեցայ ոսոխականի մը, որ դիս վարի յարկը սենեակ մը առաջնորդեց:

Ընդարձակ սենեակ մըն էր, բակին վրայ նայող երկու մեծ պատուհաններով: Մէկ անկիւնը իրարու վրայ դիզուած էին խոշոր մնուկներ, որոնց անխուսափելի բերանէն պաչտօնական թղթերու փոչոտ կապոցներ դուրս կը թափէին: Պատերը զարդարուած էին ոսոխականի հին համազգեստներով, սուրերով, զօսիներով ու պանոպան մեծութեամբ մարակներով:

Միակ նշանը, որ ոսոխականական թան-զարան մը կամ աւելորդարան մը մտած չէի, երկու դրասեղաններ էին, որոնցմէ մէկուն եռեւ դրպիր մը նստած էր, իսկ միւսին եռեւ քոմխսերը: Քոմխսեր Օսման պէյը թէեւ դէմքով ծանօթ էր ինծի, բայց այդ պահուն բաւական պիտի դժուարանայի ճանչնալ զինք, եթէ ած-խաղոյն թաւ պեխերը եւ սեղանի տակ երկրնցած տիտանական ոտքերը չըլլային: Ճակատը կարմիր թաչկինակով մը կապած էր, որու տակէն գեռնախնճորի կեղեւները մինչեւ աչքերուն վրայ կը կախուէին: Ալ ձեռքը գլխուն նեցուկ տուած, ընկողմանած էր թիկնաթոռին վրայ եւ ճակտի չարդարանքն ու առջեւըզրասեղանին վրայ չարուած գեռնախնճորները կը մտանէին, որ խելքին պատուկը լաւ վիճակի մէջ չէր:

Քանի մը քայլ յառաջանալով գեռնատած բարեւ մը տուի եւ կանդնեցայ:

— Հը, ի՞նչ կ'ուզես, — մոլտաց ա-ռանց գլուքը փոխելու:

(4) ԱՌԱՆՁԱՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

ԱՀԳ. ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

●

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, մարտ 13-ին տեղի ունեցաւ Պոլսոյ պատրիարքարանի կեդր. վարչութեան ընտրութիւնը ներքնտիր ներկայացուցչական ժողովին կողմէ: Այս առթիւ Գարեգին պատրիարք հետեւեալ տեղեկագիրը կարդաց եռամեայ գործունէութեան մասին.—

Յարգելի ներկայացուցիչներ մեր սիրելի ժողովուրդին.

Երրորդ տարելիցն է մեր պաչտօնավարութեան: Առաջին տարուան տեղեկագիրը կարդացինք, այս դահլիճին մէջ, նախորդ ներկայացուցիչներուն, 1952ի Մ. Ծննդեան տօնին առիթով: Այժմ, դոհունակութեամբ պատեհութիւնը կ'ունենանք նորընտիր պատուարժան ներկայացուցիչներուն ներկայ ընելու մեր երկրորդ համարատուութիւնը յաջորդող երկու տարիներուն համար:

Երեք տարիներու ընթացքին, պատրիարքարանիս փոխ յարաբերութիւնները մեր պետութեան հետ եղան չատ սիրալիր, պատկան պաչտօնատարներուն հետ, հոս եւ կեդրոնին մէջ, մեր կողմէ անկեղծութեամբ եւ հաւատարմութեամբ, եւ մեղի հետ անոնց կողմէ՝ խիստ բարեացակամ մտածումով ստեղծուած փոխադարձ համակրութեան վրայ հիմնուած: Տարակոյս չկայ թէ երկու կողմերու այս համակրութիւնը կը տարածուէր նաեւ՝ իրեն քաղաքակցական պարտականութեան դիտակից՝ մեր համայնքին վրայ: Եւ այս էր որ կը պատճառէր մեզի քաջալերութիւն եւ սրտի գոհունակութիւն:

Գոհունակինք, այսպէս, պատուարժան կեդր. վարչական ժողովին հետ խորհրդակցարար եւ համերաչխարհին, պետական օրէնքով ի հնուց ճանչցուած եւ իր ընդհանուր դիծերուն մէջ ի գօրու մնացած կանոնական տրամադրութեանց համաձայն, բայց ոչ թէ տաուէն՝ այլ ոդիչն առաջնորդուած: Թէեւ երկու տարիներու ընթացքին, հակառակ մեր բոլոր փորձերուն, այս մարմինը չարժանացաւ պետական պաչտօնական վաւերացման, սակայն ան տարաւ իր կանոնաւոր աչխատանքները, լրելեայն հաւանութեամբը, պատկան իշխանութեան:

Երկրորդ տարուան լրումին, վարչութիւնը, ըստ ընկալեալ սովորութեան տարաւ իր հրաժարականը: Օրինական այս քայլը պարտք դրաւ մեր վրայ հաղորդել եղելութիւնը պատկան իշխանութեան եւ ինդրել նոր վարչութեան մը ընտրութեան պատասխանատուութիւնը: Երկար տեւեցին մեր բանակցութիւնները՝ դուրս վարելնիք անձամբ, վարչութեան մէկ ժողովոյ կողմէ նախօրօք մեղի տրուած լիազօրութեամբ: Անպարագրելի երթալով՝ տեսակցեցանք պաչտօնական անձնաւորութեանց — Վսեմա-

յ նայող երկու մեծ պատուհաններով: Մէկ անկիւնը իրարու վրայ դիզուած էին խոշոր մնուկներ, որոնց անխուսափելի բերաններէն պաչտօնական թղթերու փոչոտ կապոցներ դուրս կը թափէին: Պատերը զարդարուած էին ոսոխականի հին համազգեստներով, սուրերով, զօսիներով ու պանոպան մեծութեամբ մարակներով:

Միակ նշանը, որ ոսոխականական թանզարան մը կամ աւելորդարան մը մտած չէի, երկու դրասեղաններ էին, որոնցմէ մէկուն եռեւ դրպիր մը նստած էր, իսկ միւսին եռեւ քոմխսերը: Քոմխսեր Օսման Պէյը թէեւ դէմքով ծանօթ էր ինծի, բայց այդ պահուն բաւական պիտի դժուարանայի ճանչնալ զինք, եթէ ած-խաղոյն թաւ պեխերը եւ սեղանի տակ երկրնցած տիտանական ոտքերը չըլլային: Ճակատը կարմիր թաչկինակով մը կապած էր, որու տակէն գեռնախնճորի կեղեւները մինչեւ աչքերուն վրայ կը կախուէին: Ալ ձեռքը գլխուն նեցուկ տուած, ընկողմանած էր թիկնաթոռին վրայ եւ ճակտի չարդարանքն ու առջեւըզրասեղանին վրայ չարուած գեռնախնճորները կը մտանէին, որ խելքին պատուկը լաւ վիճակի մէջ չէր:

Քանի մը քայլ յառաջանալով գեռնատած բարեւ մը տուի եւ կանդնեցայ:

— Հը, ի՞նչ կ'ուզես, — մոլտաց առանց գլուքը փոխելու:

(4) ԱՌԱՆՁԱՐ

ՆՈՅՆԻՆ ՑԱՎԱԼՈՒԿ

ՄԱՅԻՍ ԴԱՎՈՒՄ

Ինչպես պատմում են, Նոյնին ցավալուկ ծառայել է տասը մեր տարի, նախքան Աստված կհրամայեր նրան տապանակ շինել, որպեսզի ջրհեղեղի ժամանակ փրկվեն նրա ընտանիքը և զույգ-զույգ բոլոր կենդանիները։ Ինչպես հայտնի է, Նոյնի ընտանիքը ոչ միայն փրկվեց, այլև նրանից սերունդ տվեց, որ հետագայում բնակեցրեց ամբողջ աշխարհը։ Ինչ վերաբերում է կենդանիներին, ապա նրանք ջրհեղեղից հետո ոչ միայն չվերացան, այլև ավելի շատ բազմացան։ Ինչպես ասում են, ամեն մի զույգից հարյուրավոր զույգեր դուրս եկան։ Ինչ վերաբերում է Նոյնին, ապա նա ջրհեղեղից հետո ապրեց ևս 350 տարի։ Ինչպես ասում են, նա մահացավ 950 տարեկան հասակում

ՄԱՍՍԱՅԻ

Հոշակաւոր ՀԱՅԱԿԱՆ եւ ՕՍՓԻԿԱՆ ԽՄԻՐ, բոլորովին նորաձեւացած էով

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՇԱՌԱԿԱՆ ՄԱՐՍԱԼԱԶ

Ձեզ կը հրաւիրէ մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնել իր նորաձեւ ապրանքներուն վրայ, որոնք ներկայացնելու համար ամենայն ճաշակաւորութեամբ կազմակերպուած է ցուցադրութիւն մը :

Տեսակցութիւնը ազատ է եւ առանց որեւէ յանձնառութեան :

Ընդունելութիւնը՝ ԱՄԵՆԱՅՆ ՊԱՏՇԱՌՈՎ :

22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

ԲՐԳԱ ԳԱՍԲԵՐ

Ձայնի հշտիւրէ, մարդուէ ամէնատիպարտ, օրիջնալ եւ նորագիւտ նախշերով կարկատուած տուներ :

Տեսակցութիւնը ազատ է առանց որեւէ յանձնառութեան :

22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻ

ԱՂԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՍԱԼԱԶ

Ֆոթոյի ներկայ ամենանոր ձեւերով եւ գոյներով ամենագեղեցիկ կերպարանքներ, ինչպէս նաեւ ամենաժամանակակից ոճի կահաւորութիւններ, ննջարաններ, ճաշարաններ, սենեակներ, գրասենեակներ, ամէն տեսակ կահոյքներ, որոնք կը պատրաստուին ամենայն ճաշակաւորութեամբ եւ ամենայն ազնուութեամբ :

Ընդունելութիւնը՝ ԱՄԵՆԱՅՆ ՊԱՏՇԱՌՈՎ :

ՊՈՍՏՈՆ ԹՈՒՂԱԿԻՑԻ

ՎԱՆԵՑԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՍԱԼԱԶ

Ստացած եւ պատրաստի կը ձեռքերնիս – պատրաստ կը պահենք ամենայն տեսակ ֆոթոյներ, ինչպէս նաեւ ամենայն տեսակ ֆոթոյի պիտոյքներ (Եղեալ ֆոթոյի գործարանը) – Ֆոթոյի ամենայն տեսակ աշխատանքներ կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ եւ ամենայն ազնուութեամբ – Ֆոթոյի ամենայն տեսակ պիտոյքներ կը ծախուին ամենայն մատչելի գիներով : Ֆոթոյի ամենայն տեսակ աշխատանքներ կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ եւ ամենայն ազնուութեամբ :

ՀՈԳԵՀԱՆՈՒՏ

ԱԼՅՈՒՐԻ. — Տէր եւ Տիկին Ջաւադ Թաղուսեան կը հրաւիրեն իրենց հարազատները, բարեկամները եւ ծանօթները՝ ներկայ գտնուելու իրենց դստեր ՓԱՓԱՅԻՆ (Եղեալ ՓԱՓԻԿԵԱՆ) ամուսնութեան օրհնութեան արարողութեան, որ տեղի պիտի ունենայ Ս. Ամենափրկիչ Եկեղեցւոյ մէջ : Հետեւելիք ընդունելութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ս. Ամենափրկիչ Եկեղեցւոյ սրահին մէջ : Պատիւ կը խնդրեն :

ՄԱՀԱՑԱԿԱՆ

Ծանօթ եւ պատուելի ընտանիքի մը համար կը փնտրուի ազնիւ աղջիկ մը, որ կարենայ հոգալ տիկնոջ մը եւ տասնհինգ տարեկան աղջկան : Ընդունելութիւնը՝ Ա. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆԻ ՁԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «Ա. Գ. Դ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Ս. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆԻ ՁԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ձ. Գ. Դ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ «Ա՛ստղ» անուան ներքեւ 25ին, Նոյեմբեր 25ին մօտ կը Նկարէ : Նոյ տրիճեա : Շարժանկար եւ պատմական ներկայացում :

ՏԻԿԻՆ ՋԱՍՄԱԼԵԱՆ

Ընդունելութիւնները՝ Ա. ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԿԸ

ՄԱՐՍԵԼ ՄԱԶԵՆՈՅ

27 Դարպ, Շարթր որ, դաշն 8ին

SALLE MAZENOD

88, Rue d'Aubagne

Խմբագրատեղին Հ. Ե. Միութեան Հայ Կիներու Վերնատունն է, որ կը գտնուի Ալեքսանդրիոյ մէջ, 1 Ռուէ Ռոսեթ, Ռուէ Սէնթ Սաւուրի անկիւնը, 1 Ռուա Ռոսեթ, Ռուա Սէնթ Սաւուր :

Ընդունելութիւնները՝ ամէն օր, առաւօտեան ժամը 9 էն մինչեւ կէսօրէ ետք ժամը 2 էն մինչեւ 5

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղթ. տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 26 ՄԱՐՏ
VENDREDI 26 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7329 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2740

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՆԽԱԿԱԼ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Անոնք որ տարիներէ ի վեր պայքար կը մղեն քաղաքական կուսակցութեանց դէմ, «անկախ» կամ «չէզոք» պիտակներով, կը մոռնան թէ իրենք ալ տեսակ մը կուսակցութիւն են։

Շատերը երեսուն խմբակներ են։ Ոչ տեսակէտ ունին, ոչ ալ ուղեգիծ։ Պարզապէս ջուր կը ծեծեն։

Ուրիշներ եւ՛ կան եւ՛ չկան։

Հանրային կեանքը հարսանեկան հանդէս չէ, որպէսզի ամէնք անճամբ ներկայ ըլլան, ուրիշներ չնորհաւորական հեռագրով մը զոհանան։

Մեծ թէ փոքր, ամէն կուսակցութիւն երբ ստորագրէ կ'իջնէ, կը նշանակէ թէ իր անդամները կարգ մը յանձնառութիւններ ստանձնած են, այս կամ այն ծրագիրը իրագործելու համար։

Կուսակցութիւն կազմել՝ կը նշանակէ ժողովուրդի մը ուժերը համախմբել որոշ գաւանանքի մը շուրջը, գաղափարները տարածելով, շարժում ստեղծելով։

Փոխադարձաբար եկեղեցին ալ կուսակցութիւն մը չէ՞, քանի որ հաւատացեալները կը համախմբէ յանուն որոշ վարդապետութեան մը։

Կուսակցութիւն՝ ամէն բանէ առաջ կը նշանակէ ուժ։

Որքան առողջ եւ տոկուն ըլլան իր պաշտպանած տեսակէտները, այնքան խոր արմատ կը ձգէ եւ կը ծաւալի։

Որքան ծաւալուն եւ կուռ կազմակերպութիւն ունենայ, այնքան արդիւնաւէտ կը դառնայ։

Մանաւանդ երբ ունի լայնամիտ եւ ժողովրդավար ոգի։ Երբ շարքերը կը կազմէ ոչ թէ քարացած տասնաբանեաններով, այլ կենդանի նշանախօսքերով։ Երբ իր առին ունի բեղուն անցեալ մը քաղաքական, յարատեւութեան եւ ստեղծագործ աշխատանքի։

Կուսակցութիւն մը որքան զօրաւոր ըլլայ, կը դառնայ այնքան լայնամիտ։ Զի վարանիր խոստովանիլ իր թերութիւնները եւ վրիպումներն ալ։

Եւ չանտեսեր ուրիշ պիտանի ուժեր։ Ընդհակառակն։ Կը ջանայ զործի մղել զանոնք, իրբեւ ուղեցոյց կամ նեցուկ։

Միեւնոյն առնն, ան կը հետեւի ժամանակի ելեւէջներուն, առանց չեղելու իր հիմնական գաւանանքէն եւ գործունէութեան ուղեգծէն։

Այլապէս, պիտի չկրնար դիմանալ ժամանակի աւերներուն։

Անոնք որ կը քրմնջեն կուսակցութեանց դոյութեան դէմ, ընդհանրապէս վարակուած են սխալ կամ կանխակալ կարծիքներով։

Կիսակատար դիտելիքներ կամ զանազան չէպքեր պղտորած են անոնց միտքը։

Անոնց կարծիքով, հայ ազգը միակտուր եւ միաբան զանգուած մը պիտի դառնար, եթէ կուսակցութիւնները չունենար։

Իսկապէս «մէկ հօտ եւ մէկ հովիւ» է՞ք ուզածդ է այս ժողովուրդը, երբ կուսակցութիւններ չկային։

Կրօնական, կղերական եւ հատուածական վէճերը քի՞չ աւերներ գործած են այս անառիկ ժողովուրդին մէջ, դարերու ընթացքին։

Եթէ չունենայիք յեղափոխական տրամադրութեամբ ոգեորուած կորիզներ, կուռ շարքեր եւ կազմակերպական բազմաճիւղ ցանցեր, քանի՞ անձնուէրներ պիտի տեսնէիք, որ յանձն առնէին կրակը նետուիլ յանուն ազատութեան։

Կուսակցութիւն մը չէ՞ որ կը վարէ աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին ճակատագիրը։ Եւ կուսակցութիւններէ բխած չէ՞ն անգլիական, ամերիկեան կառավարութիւնները, իրենց քաղաքական եւ ընկերային դաւանանքներով։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԽԶԵՑ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Գահիրէի անգլ. դեսպանը ծանուցագիր մը յանձնած է Եգիպտոսի կառավարութեան, յայտնելով թէ կարելի չէ վերսկսիլ Սուէզի մասին կատարուած բանակցութիւններու, քանի կը չարունակուին ահաբեկչական արարքները Անգլիացիներու դէմ։

Այս ծանուցագիրը յանձնուած է կիրակի օր, իբրեւ ամփոփումը երեք բերանացի բողոքներու։ Իրազեկները դիտել կուտան թէ եղածը վերջնական խզում չէ, այլ ընդհատում։ Բանակցութեանց վերսկսումը կախում ունի բարեկարգութեան վերահաստատումէն։ Թէ Անգլիացիներ եւ թէ Եգիպտացիներ սպաննուած կամ վիրաւորուած են վերջին ամիսներու ընթացքին, եւ երկու կողմերը իրար կը մեղադրեն։

Բանակցութիւնները դադրած են անց եալ հոկտեմբերէն ի վեր, վասն զի երկու երկիրները չեն կրցած համաձայնիլ երկու զլխաւոր կէտերու մասին։—1· Անգլ. զօրքը ե՞րբ կրնայ վերադառնալ, եթէ պատերազմ ծագի։— 2· Անգլիացիները կը պահանջեն որ 80·000 զինուորներու պարպումէն ետք մնալիք անգլիացի մասնագէտները զինուորական համազգեստ հագնեն։

ԻՍՐԱՅԷԼ ԵՒ ՅՈՐԴԱՆԱՆ

Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարէթ, զեկուցում տալով խորհրդարանին առջեւ, ըսաւ թէ խնդրած են արեւմտեան պետութիւններէն անմիջապէս ժողովի հրաւիրել Ապահովութեան Խորհուրդը, քննելու համար 11 Հրեաներու սպանութեան խնդիրը։ Այս առթիւ յայտարարեց։ — «Շարք մը արիւնալի դէպքեր եւ անընդհատ դրգռութիւններ Իսրայէլի դէմ՝ իրենց գագաթնակէտին՝ հասան վերջին չորեքշաբթի, ուր արաբ մարդասպանները սպաննեցին 11 Իսրայէլացի չէրքիզներ։ Իսրայէլ հարկադրուած է զօրացնել իր ուժը»։

Վարչապետը պատասխանեց թէ Իսրայէլ պիտի կազմակերպէ իր պաշտպանութիւնը, առանց նախայարձակման կամ դրգռութեան դիմելու։ Այս առթիւ քննադատեց զինադադարի յանձնախումբը, «որուն անկարողութիւնը կրնայ տեղի տալ ամէն տեսակ բռնութեանց։ Հանրակառքին մէջ կատարուած չարդը կ'ապացուցանէ Ազգաժողովին կողմէ հաստատուած վերատուգիչ յանձնախումբին բարոյական անկութիւնը, ինչ որ հարուած մըն է միջազգային կազմակերպութեան պատիւին համար։ Իսրայէլ չի պահանջեր որ Ազգաժողովին ներկայացուցիչները զին ուռրական իրաւասութիւններ վայելեն, այլ կ'ուզէ որ զործեն իրրեւ իրաւարարներ, զսպելու համար նախայարձակումները։ Եթէ Ազգաժողովը չի կրնար զսպել արաբական յարձակումները, Իսրայէլ ինք պիտի պաշտպանէ իր չահերը»։

× *Վերջին լուրերու համաձայն, յարաբերութիւնները չեն բարւոքած։ Իսրայէլի բանակին մէկ բանբերը կ'ըսէ թէ Սուրիա զինուոր համախմբած է սահմանադլուխին վրայ։ Գորդանանի դահլիճը բացառիկ նիստ մը գումարեց, կացութիւնը քննելու համար։ Ժողովէն վերջ խօսնակը յայտարարեց։— «Կառավարութիւնը վճռած է ուժգնօրէն պատասխանել որեւէ յարձակումի»։*

× *Ազգաժողովին անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան պատուիրակները խորհրդակցութիւն մը կատարեցին ընդհ. քարտուղարին հետ, Միջին Արեւելքի կացութեան մասին։ Մանրամասնութիւնները զաղտնի կը պահուին։*

Լիբանանի պատուիրակին կարծիքով, արաբական պետութիւնները կ'ենթադրեն թէ Իսրայէլ կրնայ անակնկալ յարձակում մը կատարել, որովհետեւ զայրացած է, քանի որ զինադադարի յանձնախումբը մերժեց քուէարկել իրենց բանաձեւը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ցունաստանի արտաքին զործերու նախարարը ունկնդրութեան ընդունելով Ա. Թէնքի խորհրդային դեսպանը, պատասխանեց զինուորական խարիսխներու մասին եղած բողոքներուն։ Տեսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ։ Նախարարը բսած է դեսպանին թէ Ցունաստան իրաւունք ունի կազմակերպելու իր պաշտպանութիւնը, «մանաւանդ այնպիսի առեն մը երբ զօրաւոր ուժեր կան մեր սահմանին միւս կողմը»։ Երկար առենէ ի վեր պրակարական զինեալ ուժերուն ուժը մտահոգութիւն կը պատճառէ Ցունաստանի։ Նախարարը առաջարկած է դեսպանին ապակիլ վախերը փարատելու համար, հաստատելով սահմանին անդին եղած ուժերը։ «Երբ երկիւղը փարատի եւ ուժերու հաւասարութիւն մը հաստատուի, յարաբերութիւնները պիտի բարւոքին մեր դրացիներուն հետ, վասն զի երկիւղը ամենազէշ խորհրդատուն է»։

Նախարարին բացատրութեան համաձայն, Ցունաստան հրաւիրած է Մ. Նահանգները ռազմական խարիսխներ հաստատել, որովհետեւ ինք չի կրնար ապահովել անհրաժեշտ պաշտպանութիւնը։

ՏԱՄԸ ԼՐՏԵՄՆԵՐ ձերբակալուեցան Իտալիոյ մէջ։ Ամբաստանազիրը կ'ըսէ թէ կը զործէին կարեւոր օզակայանի մը մէջ, ի հաշիւ Չեխոսլովաքիոյ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

× *«Հայգազուլ» բառ մը կը շրջի թերթ թերթ։ Արեւելէեն արեւմուտ։*

Հայերէն կ'ըսենք «կամաւոր ծոմ», իրբեւ բողոքի ցոյց, ինչպէս երբին Տոքթ. Մոսատեղ եւ Եգիպտոսի Ֆուէպահանջ կիները, առաջնորդութեամբ Տորիա Շաֆիքի։

× *Թրքաբանութեան գոհար մը եւս,— «ձիմհուրիյէթ»ի խմբագրապետ Նատիր Նատին դեսպան անուանել որոշուած է»։ (Ժամանակ, 3 Մարտ)։*

Կը կարծեմ թէ մեր ծաղկոցին յետին աշակերտն ալ պիտի գրէր։— «Որոշուած է դեսպան անուանել Նատիր Նատին»։

× *Ի՞նչ կը նշանակէ կայսերապաշտութիւն (իմպերիալիզմ), երբ ունինք սճանչելի բառ մը, աշխարհակալութիւն, հին թէ նոր իմաստով։*

× *Կայուն բառին իմաստն ալ խեղաթիւրուած է, երբ կը գրեն «կայուն համոզումներ», կայուն նկարագիր», հետեւողութեամբ երեւանի։*

Ըսել կ'ուզեն՝ հաստատուն։ «Կայուն»ը անշարժութեան, լճացման իմաստ ունի, եւ կը համապատասխանէ փրանսերէն «սթասիոնէր» բառին։

× *Լեզուական ուսումնասիրութեան մէջ հանդիպեցայ հետեւեալ բացատրութեան,—«Հարցը կը մնայ ամբողջական»։*

Տառացի թարգմանութիւն փրանսերէն է։ Կը նշանակէ թէ հարցը չէ լուծուած, կը մնայ առկախ։

× *Ո՞վ փակցուց սա «նա» մասնիկը «մանաւանդ»ին։— Նամանաւանդ։*

× *«Այգ»էն կ'իմանամ թէ «կառոյցային տագնապ մը» կը տիրէ Լիբանանի մէջ։*

Փրանսերէն բառը, «Սթրիւքթիւռ» կը նշանակէ կազմական կարգուսարք, վար-չակարգ, վերջապէս երկրի մը բաղաքական, ընկերային կազմը։

«Կառոյց»ը հասկնալի է, շատ մը պարագաներու մէջ։ Իսկ «կառոյցային»ը «համայնբային»ի խնամին է, եօքը պորտով։

× *Կերականագէտ չեմ, բայց կը կարծեմ թէ «ձերբազատել, ձերբազատում» բառերը շինուած են «ձերբակալել, ձերբակալութիւն» բառերու կաղապարին վրայ։*

Միայն «ազատիլ»ը չի՞ բաւեր։ Տակաւին ունինք «ջօքափել»ը (լուծ մը, բռնութիւնը)։

× *Հետեւեալ խորագիրը կ'արտատպեմ «Սովետական Գրականութիւն եւ Արուեստ» ամսագրէն (1953 Դեկտ.)։—«Իմպերիալիզմը եւ իռացիոնալիստական էսթետիկան»։*

Կը տեսնէք,— միայն «եւ»ը հայերէն։ Եւ դեռ ի՞նչ գոհարներ, յօդուածին մէջ։ — «անտիինտելիկտուալիզմ», ռասսա, կոմպոնոտոր, բիոլոգիական, իմպերիալիստական պարագիտիզմ, ուտիլիտար, պրակտիկ, էրարխիա, պեսսեմիստական, աղնիվատ, ֆալսիֆիկացիա եւն.։

Որոշած եմ ծաղկեփունջ մը կազմել այս կարգի բառերէ, իբրեւ արտասանութեան կտոր։

Եթէ ուրիշ բանի չծառայէ, գոնէ պրոպրեսիւ մթնոլորտ կը ստեղծէ։

ՎԱՀԷ

Ի ՊԱՏԻՒ ձէլալ Պայարի սարքուած ճաշին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Նիս երեքի մէջ, Պալսեցի Հայերը անոր նուիրած են ոսկեզրուած զոյգ մը կոճակ եւ փողկապի պարզասեղ մը, իսկ տիկնոջը՝ վիզոն ֆափ մը, կը զրէ Ժամանակ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ԿԱՌԱՎԱՐԿԵՆ ՑԵՏԱՁԳԵԼ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ

Ազգ. ժողովին արտաքին զործերու յանձնախումբը առջի օր նորէն քննեց Եւրոպայի մէացեալ բանակի զաչինքին քննութիւնը։ Այս առթիւ տեղեկաբերը, նախկին նախարար Փիւլ Մոք (ընկերվարական) թախանձագին խնդրեց յետաձգել Գերմանիոյ վերազինումը։

Տեղեկաբերը որ անցեալ չաբթու կէտ առ կէտ պատասխանած էր բազմաթիւ հարցումներու, անհրաժեշտ կը զտնէ Գերմանիոյ վերազինման յետաձգումը, մինչեւ որ ուրիչ միջազգային ձեռնարկ մը կատարուի, Մ. Միութեան հետ համաձայնելու համար ի խնդիր ընդհ. պինաթափութեան։

Պ. Փիւլ Մոք մանրամասնօրէն բացատրեց թէ կացութիւնը խորապէս փոխուած է 1950էն ի վեր, երբ վերազինումը անհրաժեշտ էր իրրեւ պատասխան այն բռնյական վտանգին զոր կրնար պատճառել Մ. Միութիւնը անարդել յառաջ խաղալով դէպի արեւմտեան Եւրոպա։ «Ռուսիա այժմ պիտի թէ այդ կարգի որեւէ յարձակում պիտի նշանակէ ընդհ. պատերազմ։ Պէտք է օգտագործել պաղ պատերազմին վերջին թուլացումը, ի նպաստ փոխադարձ զինաթափութեան մը, Գերմանիոյ զէնքեր տալէ առաջ»։

Տեղեկաբերին բացատրութիւններէն կը հետեւի թէ բոլորովին հակառակ է ժարժ Պիտոյի, որ անհրաժեշտ կը զտնէ միացեալ բանակը։ Պ. Փիւլ Մոք պարզեց զա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

•

Հայկական Սովետ Ընկերվարական Հանրապետութեան փոքր հողին վրայ սովետ իշխանութիւնը կատարեց կարկառուն գործեր, որոնցմէ մին էր կառուցումը հայկ. մայրաքաղաքի մը, տպաւորիչ մշակութային, անտեսական ու քաղաքական կեդրոնի մը — երեւան — որ այլեւս պէտք չունի նախանձով դիտելու Թիֆլիսն ու Բաքուն: 1939ին երեւան ունէր երկու հարիւր հազար բնակիչներ, որոնց թիւը պիտի բարձրանար 450·000ի հայրենադարձի ծրագրին իրագործումով: Լենինական, երկրորդ մեծ քաղաքը, որ Թրքական սահմանէն քանի մը մղոն հեռու կը գտնուի, կ'ըսուի թէ աճած է «Ամերիկեան քայլով»: Լենինական, որ հիմնուեցաւ 1837ին իբրեւ Ալեքսանդրապոլի ամրոցը, այժմ ամրոցէ Անդրկովկասի հիւսուածեղինաց ճարտարարուեստի ամէնէն կարեւոր կեդրոնն է:

Սովետական Հայաստանը ծայր ասիճան ճարտարարուեստականացնելու եւ որքան կարելի է մեծ թիւով Հայեր արտասահմանէն բերելու քաղաքականութիւնը ծրագրուած էր աւելի ուշագրաւ դարձնելու տարբերութիւնը մէկ կողմէն Սովետ Հայաստանի ու միւս կողմէն Թուրքիոյ ազգաբնակութիւն ունեցող Արեւելեան նահանգներուն միջեւ: Հայաստանի բնակչութեան խտութիւնը բարձրացաւ 1926ի 29էն 1939ի 43·6 մարդու՝ իւրաքանչիւր քառակուսի քիլոմեթրի վրայ, եւ մօտ 47ի՝ 1948ին, մինչ «Թրքական Հայաստանի» բնակչութեան խը տութիւնը 1933ին 10·5 մարդ էր իւրաքանչիւր քառակուսի քիլոմեթրի վրայ:

Սովետ քաղաքականութիւնը Հայաստանի մէջ չանաց ոչ միայն մարդկային ուժ եւ ճարտարարուեստական կարողականութիւն կեդրոնացնել Թրքական սահմանին վրայ, այլեւ սաստկացնել, կեդրոնացնել առելութիւնը: Սովետ կառավարութիւնը մեծ ճիգի մը պէտքը չունէր իրագործելու այդ նպատակը: Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած կոտորածներուն յետ շաւակը կենդանի է խորհրդային Հայաստանի մէջ: Սովետ Հայաստանի շատ մը քաղաքացիները վախճականներ են Թուրքիայէն, շատեր կորնցուցին իրենց ծնողքն ու ազգականները այդ կոտորածներուն մէջ եւ անոնցմէ ամէն մէկը իր տխուր մանկտի լսած է պատմութիւնը իր ժողովուրդին տառապանքներուն:

Փոքր խորհրդանիշ մը աւելի լաւ ցոյց կուտայ թէ ինչպէս անցեալը կը տիրապետէ ներկային: Խորհրդային Հայաստանի մէջ: Թրքական սահմանին վրայ «Ձէյթուն» անունով նոր գիւղ մը հիմնուած է: Հազիւ թէ կայ Հայ մը որուն «Ձէյթուն» բառը չի կրնար բերել ամենայատկանշական յիշողութիւնները: Ձէյթուն լեռնային քաղաք մըն էր Արեւմտեան Տաւրոսի վրայ, Հարաւային Անատոլուի մէջ, որուն ամբողջ բնակչութիւնը ան-

ղահանուեցաւ Օսմանեան իշխանութեանց կողմէ: Ֆրանց Վերֆէլ իր «Մուսա Տաղի Քառասուն Օրերը» վէպին մէջ պերճ կերպով նկարագրած է Ձէյթունի կարեւոր – րութիւնը հայ ազգային տեսակէտէն, երբ կ'ըսէ.—

« Ձէյթուն շատ կանուխէն եղած էր ցից մը քրիստեական ազգայնականութեան մարմնին մէջ: Որովհետեւ ինչպէս որ աշխարհի վրայ կան սրբավայրեր եւ կրօնական ուխտատեղիներ, որոնք մարդկային հոգին բարեպաշտութեան կը մղեն, այնպէս ալ կան բնական ամրոցներ, մղեցումներ եւ ատելութեան վայրեր, որոնք ժողովրդական մոլեռանդութեան արիւնը կ'եռացնեն: Այս ատելութիւնը իր որոշ պատճառներն ուներ Ձէյթունի մէջ» (*):

Եւ այս Ձէյթունը վերերեւացած է Մ. Միւթեան մէջ թէ իբրեւ ազդարարու – թիւն մը Թուրքիոյ, եւ թէ քաջալերու – թիւն մը Հայերուն, որոնցմէ հարիւր հազարաւոր անձկութեամբ կը սպասեն այն վայրկեանին, երբ անոնց հրաւէր պիտի կարդացուի անցնիլ Սովետական սահմանէն Թրքական Հայաստանը եւ դրաւել կարօտ նահանգը որ Ռուսիոյ սեփականութիւնն էր 1878 — 1921: (**):

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

(*) Ֆրանց Վերֆէլ, «Մուսա Տաղի Քառասուն Օրերը» (Անգլերէն հրատարակութիւն) Նիւ Եորք 1934, էջ՝ 82 (Գերմաներէն հրատարակութիւն, էջ՝ 122):

(**) Կարսի ռուսական իշխանութեան առաջին շրջանը ձախողութիւն մըն էր ռուս ազգայնական կամ տնտեսական տեսակէտէն: 1877 – 78ի Ռուսեւթուրք պատերազմի ժամանակ Կարսի յաղթականն էր Մեծ Դուքս Միխայիլ, որ թելադրեց մեծ թիւով ռուս գիւղացիներու գաղութ մը հաստատել այդ ռազմագիտապէս կենսական շրջանին մէջ: Այդ բանը երբեք չիրականացաւ, եւ Կարսի նահանգը, որ երբեմն Անատոլիայի շտեմարանն էր, տնտեսապէս ինկաւ: Կարսի նահանգին բնակչութեան մեծամասնութիւնը կը բաղկանար մահմետականներէ երբ Կարս կցուեցաւ Ռուսիոյ: Թէեւ 80·000 մահմետականներ գաղթեցին Թուրքիա ռուսական տիրապետութեան առաջին երեք տարիներուն ընթացքին Կարսի նահանգի բնակչութիւնը շարունակեց մնալ մեծամասնութեամբ մահմետական մինչեւ 19րդ դարու 90ական թուականները, մինչ Հայերը ամբողջ բնակչութեան մէկ քառորդէն ալ պակաս էին: Հայերը, Յոյները եւ ռուս գաղթականներ միասին անկարող եղան լեցնելու այն բացը, զոր թողուցին գաղթող մահմետականները: Շատ մը արտեր մնացին անմշակ, եւ շատ մը գիւղեր բոլորովին լքուեցան: Նոր տեղաւորուողները չկրցան պահել հողին բերքը նախկին մակարդակին վրայ եւ այս պատճառ դարձաւ արմտիքներու նուազութեան՝ նահանգին մէջ: (Ս. Էսատ.— «Պատմութիւն Կովկասեան կառավարչութեան» (Ռուսերէն) հատոր՝, Թիֆլիս, 1907, էջեր՝ 286 – 87):

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Բ.

Այժմ տանք ուրուագիծը մեր վերջին երկամեայ շրջանին եկեղեցական —վարչական գործունէութեան:

Պատրիարքարանիս վարչական մեքենան չմնաց անշարժ: Ան գործեց, ըստ առաջնոյն, կանոնաւորապէս: Կարողացաւ բարձր պահել հեղինակութիւնն ու վարկը, չնորհիւ կարգապահական բծախնդիր ոգիին՝ որ չխանգարուեցաւ որեւէ կերպով: Պաշտօնեաները գտնուեցան միշտ իրենց պարտականութեան գլուխը՝ որոշ ժամանակացոյցի մը համաձայն, բացի հիւանդութեան պարագաներէ եւ տրուած արտօնութիւններէ: Իր տարեկան ելմը – տացոյցները գործադրուեցան անթերի եւ առանց բացի: Ոչ չռայլանք եւ ոչ պականք, եղաւ որդեգրուած սկզբունքը: Հաշիւները պարզ եւ ուղիղ՝ իրենց բոլոր մանրամասնութիւններով: Անոնք պիտի ենթարկուին նորընտիր վարչութեան քննութեան եւ դնահատութեան:

Վարչական ժողովը, երկամեայ շրջանին մէջ, ունեցաւ իր հերթական կանոնաւոր եւ խորհրդակցական քացառիկ նիստերը, զորս վարեց, դնահատելի ճեռնհասութեամբ, առենապետ Տ՛եր Գ. Գ. Գալֆեան: Սեղանի վրայ եկած բոլոր խնդիրները կարգադրուեցան ըստ պահանջից եւ հնարաւորութեանց ջանալով անեղծ պահել գործակցութեան ներդաշնակաւորող ոգին եւ յարգելով կարծիքի տարբերութիւնները՝ չվտանգելու համար իւրաքանչիւր անդամի իրաւունքները:

Կալուածական, տնտեսական եւ կազմային խնդիրները յղուեցան պատկան հոգաբարձութեանց եւ խորհուրդին, որոնք չքեերացան դնելու իրենց բարի կամեցողութիւնը՝ կատարելու իրենց ստանձնած պարտականութիւնը, ըստ կարելւոյն: Տարուեցան աշխատանքներ կալուածոց վերաբերեալ խնդիրներու մասին. բացուեցան դատեր, թիւով աւելի քան եբեսուն, որոնք ցարդ կը հետապնդուէին խղճմտօրէն Պատրիարքարանիս իրաւաբանէ — խորհրդականին եւ անոր ժրաջան օգնական քարտուղարին միջոցով:

Անգործ չմնաց նաեւ Տնտեսական Խորհուրդը, ուշի ուշով քննելով եւ հակիրճ – լով թաղային այս դետնի վրայ կատարուած գործառնութիւնները եւ իրեն յղուած տեղեկագիրը եկմատացոյցները գլխաւոր շահագրգռութեամբ Խորհուրդի ատենապետին:

Միացեալ Ուսումնական Խորհուրդի աշխատանքները կարելի չեղաւ փափաքելի արդիւնաւորութեամբ մը տեւականացնել, կամքէ անկախ պատճառներով: Պատրիարքարանը, սակայն, չվերացաւ իր հոգածութիւնը ցոյց տալուն մէջ, այն չափով, որ հաշտ կրնար ըլլալ պետական օրէնքին հետ: Պատրիարքն ալ, թէեւ սակաւ, բայց որչափ ներեցին իր ժամանակը ու առողջական վիճակը, տուաւ պարբերական այցելութիւններ վարժարան – ներէն ոմանց, քաջալերելու համար մանաւորապէս աշակերտները: Նաեւ հետաքրքրուեցաւ ուսուցիչներու անտեսական կացութեամբ եւ երկիցս հրահանգեց թաղ. խորհուրդներուն՝ հնարաւոր յաւելումն ընել անոնց անզոհացուցիչ թոշակներուն վրայ:

Կրօնական ժողովը ունեցաւ, ըստ պահանջից, իր պարբերական նիստերը եւ զբաղեցաւ իրեն վերաբերեալ խնդիրներու կարգադրութեամբ: Գոհացուցիչ եղաւ ընդհանրապէս կարգապահական վիճակը, որ ստեղծուեցաւ եկեղեցիներէն ներս: Իբրեւ սկզբնաքայլ քահանաներու նիւթական կացութեան փոքրիկ բարելաւում մի մը՝ բարոյական հիմի վրայ, կանոնադրուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ կեդրոնացնել, զանազան արարողութեանց առիթներով գոյացած հասոյթները, արդարօրէն բաշխելու համար զանոնք բոլոր քահանաներուն անխտիր:

Կարգադրութիւններ եղան նաեւ քարոզչութեան մասին, ջնջելով մասնաւոր քարոզչութեան դրութիւնը եւ որոշ կարգադրայոյզի մը համաձայն պատեհութիւն տալով բոլոր եկեղեցիներուն՝ ունենալու իրենց քարոզիչը: Աւիկա եղաւ գլխաւոր քարոզիչներու սակաւութեան պատճառով:

Քաջալերուեցան Դպրաց Դասերն ու երգչախումբերը պատրիարքական կոնդակներով եւ յորդորական թելադրութիւններով: Եւ անոնք ցուցաբերեցին միշտ, եկեղեցիներու պայծառութեան համար, ամէն գովութեան եւ դնահատութեան արժանի պատրաստակամութիւն, եռանդ եւ կենցաղական զոհողութիւն: Եկեղեցիներէն դուրս ալ անոնք չեղաւ անոնց ոգեւորիչ դերը աչխարհիկ բնոյթ ունեցող հաւաքոյթներու մէջ:

Պատրիարքարանը հաճոյքով դիտեց այն խանդավառ չարժումը, որ ստեղծուեցաւ Սանուց Միութեանց կողմէ, յուսալից, որ անոնք իրենց հետզհետէ աւելի խոհական գործունէութեամբ պիտի կարողանան չունչ մը աւելի բերել մեր համայնքի սեփական մշակութային կեանքին մէջ, լումայ մը աւելցնելու առաջադրութեամբ երկրին ընդհանուր մշակոյթի գանձարանին մէջ:

Ցիշենք այստեղ նաեւ անցողակի, երեւումը Պատրիարքարանիս պարբերաբար թերթ «Շողակաթ»ին, որ, անտեսապէս ինքնաբաւ, կը բերէ՝ կը խորհինք՝ իր համեստ նպաստը մեր ազգային կեանքին՝ կրօնական — բարոյական գիծով մասնաւորապէս:

Փոխանորդարանը եւս ձեռնհասօրէն կատարեց իրեն բաժին ինկած աչխատանքները:

Թաղային Մատակարար Մարմինները չարունակեցին կատարել իրենց պարտականութիւնէ յանձնառութիւնները՝ նոյն ուղղամիտ ոգիով՝ իրենց թաղերու եկեղեցիներուն եւ վարժարաններուն հանդէպ, միշտ լաւագոյնն ընելու բարի նպատակով եւ անչահախնդիր նուիրումով:

Զանազան թաղերու մէջ տեղի ունեցան կալուածներու եւ չէնքերու կալուածներու նորոգութիւններ եւ նոր չինութիւններ: Ցիշենք, օրինակ, Ֆէրիքէօյի նոր ու փառաւոր վարժարանին, Խասեան լիսէի նոր ու վայելուչ մանկապարտէզին կառուցումները. Տ՛եր Գալուստ Կիւլպէնկեանի նուիրատուութեամբ Սկիւտարի Ս. Աչ եկեղեցւոյն խարխուլ խորհրդարանին տեղ նորի մը դնդեկայարմար եւ Գատըքէօյի եկեղեցւոյն սեփականութիւն՝ նոր ու հասութաբեր բնակարանի մը չինութիւնները, Ենիգափուի Ս. Թոդոս եւ Ս. Բարթողիմէոս փայտակերտ եկեղեցիին քարաչէնի վերածումը, Պէշիկթաչի եկեղեցւոյն պարտէզին մէջ հանդեստ դարմանատան մը կանդնումը, Պ. Գարեգին Խոսրոեանի նուիրատուութեամբ Մայր վարժարանի մասնակի յատկումներով, Սամաթիոյ վարժարանին պարբերական, Պիւյիւքտէրէի վարժարանին կարեւոր նորոգութիւնները, Մայր եկեղեցւոյ, Պէյօղլուի Ս. Երրորդութիւն, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ, Գուրուչէշմէի Երեսման Ս. Խաչ, Սամաթիոյ Ս. Գէորգ, Նաւլըդափուի Ս. Յովհաննէս, Կէտիկփաչայի Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ, Պիւյիւքտէրէի Ս. Հռեփսիմէ, Եչիլէօյի եւ Հասքէօյի Ս. Սաւիանոս, Պէշիկթաչի Ս. Աստուածածին եկեղեցիներու բարեզարդումը, Ս. Փրկչեան հիւանդանոցի ուշադրաւ նորոգութիւնները՝ հանդիպակաց պարտէզի որմնափակու –

ՄՈՒՏՔՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ

— Պէյ էֆէնտի, կանչած էիք զիս, ատոր համար եկած եմ:

— Ո՞վ եւ դուն:

— Ծառանիդ կարապետ Թորոսեան: Ասոր վրայ ուժգին փնչելով չակուեցաւ եւ սեղանին վրայէն թուղթ մը ջոկելով.— Ա՛հա, Ահմէտ աղա խանը վաճառական Թորոս օղլու կարապետը դո՞ւն ես:

— Այո, էֆէնտի, ծառանիդ եմ:

Եւ պահ մը ձեռքի թուղթը կարդալէ ետքը՝

— Խանութպան Մամաս օղլու Առաքելը կը ճանչնա՞ս:

— Այո պէյ էֆէնտի, կը ճանչնամ:

— Որչա՞փ ժամանակէ ի վեր կը ճանչնաս:

— Տղայութենէ ի վեր կը ճանչնամ:

— Ուրեմն լաւ բարեկամնե՞ր էք:

— Այո, տէր իմ:

— Իսկ Համիթքէօյցի մոլլա Հասան է – ֆէնտին ալ կը ճանչնա՞ս:

— Ոչ, այդ անունով անձնաւորութիւն մը չեմ ճանչնար:

— Զի՞ս ճանչնար, տարօրինակ բան, մենք քեզ իբր վկայ կանչած ենք, որովհետեւ երէկ, երբ Առաքել ըլլալիք չուները մոլլա էֆէնտիին հայհոյած է իր խանութին մէջ, դուն ալ հոն դտնուած ես:

— Այո, երէկ Առաքելի խանութին մէջ ցաւալի դէպքի մը ականատես եղայ, բայց մոլլա էֆէնտին առաջին անդամ ըլլալով տեսայ հոն, անունն ալ մինչեւ հիմա չէի գիտեր:

— Է, լաւ, Առաքելը ինչո՞ւ հայհոյեց մոլլա էֆէնտիին:

— Ներեցէք, տէր իմ, Առաքելը ոչ մէկ հայհոյութիւն չըրաւ, ընդհակառակն չատ մեծ քաղաքավարութեամբ ու քաղցրութեամբ կը վարուէր մոլլա էֆէնտիին հետ, բայց մոլլա էֆէնտին... քիչ մը ... մոլլա էֆէնտին արդէն նախապէս ... դրդուած տրամադրութեան մէջ ըլլալուն.. այդ տխուր դէպքին պատճառ եղաւ:

— Այսինքն, խօսքին թուրքերէնը՝ պարզապէս ըսել կ'ուզես, թէ յանցաւորը Առաքելը չէ, այլ մոլլա էֆէնտին:

— Ա... յո:

— Այսինքն մէկ խօսքով ըսել կ'ուզես թէ Առաքել կոչուած քեաֆիր սրիկան մոլլա էֆէնտիէն աւելի լաւ մարդ է:

— ...

— Ինչո՞ւ լռեցիր, պատասխան չի տա՞ս:

— Պէյ էֆէնտի, ես այդ տեսակ չան – դուղն վճիռ մը չեմ կրնար արձակել, ինչպէս քիչ առաջ ըսի, մոլլա էֆէնտին ես չեմ ճանչնար, կրնայ շատ ազնիւ ու պատուական մարդ ըլլալ.— բայց երէկուան դէպքին մէջ... իրաւունքը իր կողմը չէր:

— Ատոր նայէ, ատոր նայէ,— դարձաւ քոմիսէր պէյը իր քարտուղարին հեղնական ծիծաղով մը,— դիմացս կանգնիր վաստաբանութիւն կ'ընէ. մոլլա էֆէնտին կրնայ լաւ մարդ ըլլալ եղեր, բայց ինք չի ճանչնար եղեր, կարծես թէ դեռ վիճաբանելիք խնդիր մը ըլլար պատկառելի, սուրբ մոլլայի մը եւ... հայ խանութպանի կտորի մը համեմատութիւնը. հա, հա, հա, հա լնծի նայէ, դուք չատ երես էք առեր, ձեր չափը վաղուց մոռացեր էք, բայց ես ձեզի նորէն այնպէս մը սորվեցնեմ ձեր չափը, որ յաւիտեան չմոռնաք:

Եւ դլխով նշան մը տուաւ քարտուղարին, որ անմիջապէս դուրս ելաւ, իսկ ինք դլխուն կապը քակելով դեռնախնճորի կեղեւները նորոգել սկսաւ:

Քիչ մը ետքը քարտուղարը դուրս բացաւ եւ ներս մտան երկուսն մոլլան ու Առաքելը:

Մոլլան բուռն չարժուձեւերով քովէն անցաւ եւ խոժոռ ակնարկով մը դիս չափելէ ետքը դնաց նստաւ քոմիսէրին քով, որ արդէն տեղէն ելած եւ աթոռ մը պատրաստած էր:

(5) ԱՌԱՆՁԱՐ

ՅՈՎՈՒՆ ՑՂԱՑԵՂՆԻ

ՎԱՒՆԱ ԴԱՀՈՒՄ

Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ, բայց ես միշտ ալ կը նախընտրեմ ամառնային գիշերները ցերեկներուն առաջ։ Ցերեկները ինծի համար ձանձրալի են, անոնք կը նմանին իրարու, ինչպէս ոչխարի հօտի մը անդամները։ Ամէն ցերեկ նոյն բանը կը կրկնուի, նոյն ձանձրալի կերպով։ Ամէն առաւօտ նոյն ժամուն կ՚արթննամ, նոյն ժամուն կ՚ուտեմ, նոյն ժամուն կ՚երթամ դպրոց, նոյն ժամուն կը վերադառնամ, նոյն ժամուն կ՚ուտեմ, նոյն ժամուն կը պառկիմ քնանալու։ Ամէն օր նոյն բանը։ Ամէն օր նոյն բանը։ Ամէն օր նոյն բանը։ Ձանձրալի է, ձանձրալի է, ձանձրալի է։

Ամառնային գիշերները ուրիշ են։ Ամէն գիշեր ուրիշ է։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը պատահի։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը տեսնեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կ՚ընեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը մտածեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կ՚ուզեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը սիրեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կ՚ատեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը վախնամ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը յուսամ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը հաւատամ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը հաստատեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը հերքեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը խոստանամ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը մոռնամ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը յիշեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը գտնեմ։ Ամէն գիշեր ուրիշ բան կը կորսնցն

չինքին վաւերացման անպատեհութիւն – ները, քաղաքական թէ տնտեսական տե – սակէտով։ Ինք յարմար չի դտներ խորհր– դարանին իրաւասութեանց կրճատումը, օտար սպաներու ներկայութիւնը Ֆրան – սական հողին վրայ, եւ կը վախնայ որ Ֆրանսական բանակին բարոյական կո – րովն ալ խախտի, «յանկարծական եւրո – պականացումով»։ Ցետոյ, կը կարծէ թէ Գերմանիա տիրական դեր մը պիտի կա – տարէ տրուելիք որոշումներուն մէջ, մանաւանդ եթէ իր զինուորներուն թիւը դերակշիռ ըլլայ։ Ինք վստահ չէ թէ Անգ– լիա եւ Մ. Նահանգները յիսուն տարի պիտի պահեն Եւրոպայի մէջ եղած զին – ուորները, իրրեւ հակակշիռ Գերմանիոյ հանդէպ։ «Քանի մը ժամէն միացեալ բա– նակին դերման զօրամասերը կրնան Ֆօ – Ֆափել հակողութիւնը եւ իրենց սեփա – կան ընդհ. սպայակոյտը կազմել»։

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ պայ – քար մը բացուած է ընկերվարական կու – սակցութեան ընդհ. քարտուղարին՝ կի Մոլէի դէմ, որ համաձայն է միացեալ բանակի ծրագրին, որոշ պայմաններով։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՋԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ ըմ – բոստները հետզհետէ սպառնալից դիրք մը կը բռնեն Տիէն Պիէնի չուրջը։ Ֆրան – սական հրամանատարութիւնը նոր օդա – նաւեր պիտի ղրկէ, վճռական հարուած մը տալու համար։ Կռիւները սկսած են ու– րիշ կէտի մը վրայ, Սայկոնէն 130 մղոն դէպի հիւսիս – արեւելք։

ՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ երկրաշարժի ղօրաւոր ցնցումներ զգացուած են 120 քիլոմեթր հեռաւորութեամբ։

ԿԻՊՐՈՍի մետրոպոլիտը չրջաբերական մը հրատարակեց, հրաւիրելով 400·000 Յոյները ոտնել Յունաստանի անկախու – թեան տարեդարձը։ Մետրոպոլիտը, որ Աթէնք կը դտնուէր հինդ չաբաթ է վեր, վարչէն է կղզին Յունաստանի կցելու չարժումին։

ՀԻԼԼԱԿԱՆ ԶԻՆՔԵՐՈՎ ազդափոր – ձեր պիտի կատարուին Մ. Նահանգներուն եւ Քանատայի մէջ։— Ուոչինկթընի խոր– հրդային դեսպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Տըլըսի հետ, քննելու համար Այզընհաուըրի ծրագիրը, որ կ'առաջարկէ միջազգային կազմակերպութիւն մը ըս – տեղծել, հիւլէական ուժը օգտագործելու համար։

ՄԷԿ ՏԱՐի ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատա – պարտուեցաւ 27 տարեկան անգլիացի լորտ մը, Մոնթէկիւ, այն ամբաստա – նութեամբ թէ անբնական արարքներ գործած եւ ուրիշներ ալ նոյն մոլութեան մղած է։ Երեք մեղսակիցներ ալ դատա– պարտուեցան 18ական ամիս քանտարկու– թեան։

ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ խնդիրը լուծելու հա– մար հնգամեայ ծրագիր մը մշակուած է ընդհ. վերատեսուչին կողմէ։ Ծախքը՝ 40 միլիոն տոլար։

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ նորընտիր Գերագոյն խորհուրդը նիստի հրաւիրուած է Ապրիլ 20ին։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչու – թիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Շնորհք Անդրէասեանէ եւ Օր. Հերմինէ Եաիգարտաշեանէ հազարական Ֆր. փոխան ծաղկեպսակի Ցովսէփ Ու – զունեանի մահուան առթիւ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Զաւիկ Գուրուեան եւ զաւակները կը ծանուցա – նեն թէ իրենց եղբօր եւ հօրեղբօր՝

ՊԱՐԳԵՒ ԳՈՒՐՈՒԵԱՆի (Եալաքաէրկի) մահուան քառասունքին առթիւ հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի գիւղին Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ։ Կը հրաւիրուին ողբաց – եալին յիշատակը յարգողները։

×

Աղէքսանդր Երամեան, Տէր եւ Տիկին Նորայր Երամեան եւ զաւակները՝ Անա – հիտ եւ Աղէքսանդր կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կի– րակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն) իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝

ԱՂԱՒՆԻ ԵՐԱՄԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

27 Մարտ, Շաբաթ օր, ժամը 8ին

SALLE MAZENOD

88, Rue d'Aubagne

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կո– միտէի, մասնակցութեամբ՝ շրջանի բո– լոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խա– չի մասնաճիւղերուն։

Կը նախագահէ ընկեր Տ. ԹԱՒՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ, Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ։

Ներկայ պիտի ըլլայ երեսփոխան ՖՐԱՆ– ՍԻՋ ԼԷՆՀԱՐՏ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Մուտքը ազատ է

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Գոմոնի մասնաճիւ– ղէն հազար ֆրանք։

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԴՊՐՈՑԱՍԷրի ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին։ Կը ներ– կայացուին «Աւարայրի Արծիւ», Թատեր– դութենէն տեսարաններ։

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պա– րեր, երգեր եւ արտասանութիւններ։

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ ԿՂ ԿԱՐՕՏԻ

Կիրակնօրեայ հաւատացեալները ուշա – դրութիւն ըրած են անշուշտ որ եկեղեց – ւոյ Դպրաց Դասը տասնեակ տարիներէ ի վեր բազկացած է ղրեթէ նոյն անձերէն, որոնք, ընդհանրապէս գաղթած պոլսէն կամ պատառներէ, կը պատկանին հին սե– րունդին։

Դպրաց դասու կողքին կազմուեցաւ նաեւ բաղմաձայն երգեցողութեան երգ – չախումբ մը։ Անշուշտ միայն ատոնց վը– րայ չի յանար եկեղեցին չէն պահելու պար– տականութիւնը։

Եկեղեցին՝ պատկանելով ամբողջ ազ – գին, իր ծոցէն բխած երիտասարդներ եւս պարտին մասնակցիլ երգեցողութիւննե – րուն։ Ամէն չաբաթ փորձեր տեղի կ'ու – նենան։ Ուստի կը հրաւիրենք եկեղեցասէր ընտանիքները եւ երիտասարդ կազմակեր– պութիւնները որպէսզի իրենց զաւակները եւ անդամները մղեն մասնակցելու երգե– ցողութեանց։

Եթէ հաշուենք որ երեսուն հազար հա – յութիւն կայ Փարիզի մէջ, պիտի տես – նենք որ հազար անձի վրայ մէկ երգիչ իսկ չի մասնակցիր երգեցողութեանց։

Ինչո՞ւ համար եւ ի՞նչ իրաւունքով ըս– պասել որ ուրիշներ երգեն եւ իրենք լսեն։ Ողբալի պիտի ըլլար եթէ օր մը ստիպ – ուէինք Ֆրանսացի երգիչներ վարձել, որ– պէսզի Հայոց համար «Տէր Ողորմեա» եր– գեն...

Կը յուսանք որ սոյն կոչը նկատի պիտի առնուի գոնէ բարեպաշտ ընտանիքներու եւ ազգասէր երիտասարդներու կողմէ։—

Ի դիմաց Դպրաց Դասու

Մանօթ.— Շարականներու համար դա– սաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան եր– կուշաբթի օրերը եկեղեցւոյ սրահը, ժամը 18էն 20։

Ֆառաձայն պատարագի փորձերը, ուր– բաթ երեկոները ժամը 20·30էն 23, Ազ – գային Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրեվիզ։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սեր. Մուրատ Ուսումնասիրացը խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր անդամ– ներէն Պ. Արամ Գասապեանի եւ եղբօրը՝ Պ. Սուքիասի իրենց մօր մահուան առ – թիւ։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Քրիստափոր խումբը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր ընկերոջ Կուսասուլեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն, իրենց մեծ մօր մահուան առթիւ։

× Խումբը այս տխուր առթիւ չնորհա– կալութեամբ ստացած է 9000 ֆր., փո– խան ծաղկեպսակի։ Շնորհակալութեամբ ստացած է նաեւ Պ. Սարգիս Ղազարեանէ երկու հազար ֆր. իրենց ընկերոջ Ղա – զարեանի մահուան առթիւ։

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Մութիւնը հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԷՆԻ յիշատակին, Մարտ 30ին, ժամը 20·30ին, Սալ տը Ժէոկրաֆի,

184 Պուլվ. Սէն Ժերմէն։

Կը նախագահէ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ– ցին Տիկիններ Արմենուհի Գետճեան (Երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (Քառ), Անահիտ Տէր Միհնասեան (արտա– սանութիւն), Պ. Եավրուեան (դաշնակ), Զ. Մելիքեան (ջութակ), Ժ. Փալամուտ– եան (արտասանութիւն)։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑՔ

Այս կիրակի ժամը 15էն 23, Ազգ. Տան մէջ։ Կազմակերպուած ՇԱԻԻԼի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Անդրանիկ» խումբի կող– մէ։ Կը հրաւիրուին բոլոր մասնաճիւղե – րու ընկերները եւ մեր համակիրները ան– խտիր։

Հաճելի միջավայր։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին, պիւֆէ։

ԳԻՆԵՋՕՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Անիէռ Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կապոյտ Խաչի օրուան առ– թիւ կուտայ գինեճօն մը, այս կիրակի ժամը 15ին։

149 bis Ave. d'Argenteuil, Asnières.

Ընկերվարականներու սրահը, գեղար – ուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ Անիէռի Նոր Սերունդին կողմէ։

Մուտքը ազատ է։ Փոխադր. մէջոցներ՝ Փորթ Քլիչիէն 140, Փորթ Շամփէրէէն 165, իջնել Փլաս Պուրկինեօն։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին։

ՍՈՐՊՈՆի ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Բայտագիր՝ Սիւնի, Կոմիտաս Վ., Բ. Կաճաչեան, եկմալեան, Կարա Մուրզա, Գատմագրեան, Գ. Ալէմշահ։

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա– բեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն։

Հայկական երեք գրատուներ, Նալբա– վաճառներ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Արաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբա– գրատուներէն։

Երգահանդէսին օրը կիչէն տոմսակ պի– տի չարամադրուի։

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ Լիլլայի զպ– րոցին Սանուց մխիթեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց զպրոցին։

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր։

SALLE CAISSE D'EPARGNE

32-34 Ave. de la Porte des Lilas

(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարի – զահայ արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ։ Ընտիր նուագախումբ։

Մուտքը 250 ֆրանք։

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի չահ Կրթ. գործին։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան

Հովանաւորութեամբ Տէսինի Կրօն. Ըն– կերակցութեան վարչութեան, կազմա – կերպութեամբ «Անի» Թատերախումբի դերակատարներու, օժանդակութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի զպիրներու։

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30– ին, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահը։

Ղեկավարութեամբ սիրուած դերասան Պ. Ղեւոնդ Գայթանեճեանի, կը ներկա – յացուի՝ «ՎԱՐԶ», զաւեշտական բարոյալից տրամ հինգ արարով։

Տոմսերու գիներ.— 150 ֆրանք (ժո – ղովրդական գին)։

Ճողոպրի տեղի չի տալու համար կան– խաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը, որոնք կը գտնուին Կրօն. Ընկ. անդամներու մօտ, իսկ ներկայացման օրը Թատրոնի կիչէն։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի– տէի ընդհ. անդամական ժողովը այս ուր– բաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 20·30ին, 101 Ա– վընիւ Սաքսի սրճարանի ներքնասենեակը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ է։

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Վարդան» Ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կո հրաւիրէ, չրջանի բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Առնու– վիլի ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օ– րակարգ։

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բո– լոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ի «Ահարոնեան» սրահը։

Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ պարտա – տորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ հե – տեւեալ խումբերու եւ ենթակոմիտէներու ընկերները։

«Արամ» խումբը 28 Մարտ, կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին։

«ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կի – րակի, ժամը 14·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այ կիրակի կէսօրէն վերջ, սովորական հա– ւաքատեղին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Զեկուցում պատգամ. ժողովի եւ ընտրու – թիւն նոր վարչութեան։

ԿԱՊ. ԽԱՉի Շաւիլի մասնաճիւղի ընկե– րական ընդհ. ժողովը չաբաթի ժամը 9ին, ընկերուհի Թագուհի Մինասեանի բնակարանը։ — Օրակարգ զեկոյց պատգամաւորական ժողովի եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՑՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ ՋՈՄի Մայիս 23ին։

GRAND AMPHITHEATRE

DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային ֆոլքլորի։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH

Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱ – ՌԱՑԻ։

Ի նպաստ Սէն Թ'Իլէր տիւ Թուվէի սա– նաթոռիումին։ Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին։

Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 Ֆր.

Դիմել Սորպոնի դռնապանութիւն։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒՆԵՐ

(ENTREPRENEURS)

Հազուստի համար S. P. C.

54, Rue de Provence

×

1·— Արհեստանոցի մէջ աշխատող վարժ «մեքանիսիէն»ներ։

2·— Իրենց բնակարանին մէջ աշխատող վարժ գործաւորուհիներ։

Դիմել՝ ՄԻՆԱՍԵԱՆի.—

32 Rue des Annelets, Paris 19e.

Métro: Botzaris ou Place des Fêtes.

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գալպաչ, մի – պա, ներքին ձեռքա – կեղէններ, ԱՄՆՕՆԱՍՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ։

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 27 ՄԱՐՏ
SAMEDI 27 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7330 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2741

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐԵԼԻՆ ՓՈՐՋԵԼՈՎ

Պոլսոյ Ազգ. Սահմանադրութեան քաղարկեալ ընդհումը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ Անգարան երբեք ապամպռիը չէ վերահաստատելու փոքրամասնու – թեանց նախկին իրաւունքները :

Եւ յետոյ, ինչ որ բարեհաճած են տալ, միշտ ենթակայ է Ազգահովութեան Տեսչութեան կամքին : Անոր հայեցողութենէն կախում ունի շատ մը կանոններու գործադրութիւնը : Իսկ էվզաֆը կը լսացնէ պակասը, իր մանուածապատ մեկ – նութիւններով ;

Հակառակ այս կաշկանդումներուն , կարելին փորձելու, աշխատելու տրամադրութիւնը չի պակսիր այնտեղ :

Քանի մը օրէ ի վեր կը հրատարակենք պատրիարքին տեղեկագիրը՝ որ կը պարզէ վերջին երկու – երեք տարիներու գործունէութիւնը :

Նեղ է հորիզոնը.— եկեղեցի, դպրոց եւ խնամատարութիւն : Ինչ որ կը մնայ Թուրքիոյ հայութենէն, ամփոփուած է Պոլսոյ մէջ, իր ազգ. հաստատութիւններով եւ ստացուածքներով : Համրանքը՝ 55 – 60·000 :

Երբեմնի «Գաւառ»ը հազիւ 30–40·000 բեկորներ կը հաշուէ, ցիրուցան՝ հեռաւոր տարածութեանց վրայ, եւ մեծ մասով օտարացած :

Ջեղճուկրակ մատուռներ կան տեղ–տեղ (Կեսարիա, Տիարպաքըր), իսկ դպրոցի հետք չէ մնացած 1915էն ի վեր : Ոչ իսկ չէնք : Այնպէս որ, նոր սերունդը ոչ հայերէն դիտէ, ոչ իսկ «Հայր Մեր» մը արտասանել կամ խաչ հանել ...

Արդ, հակառակ այս ողբերգութեան , այնտեղ կ'աշխատին, կը ջանան օգտուիլ զանազան պատեհութիւններէ :

Գարեգին պատրիարքի տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ հոգ տարուած է դպրոցներու բարեկարգութեան համար, նոր – զութիւններով եւ նոր չինութիւններով :

Գաղութին ուժերէն վեր չէ լայն զոհողութիւններ ստանձնել այս ճակատին վրայ, լաւագոյն արդիւնքներն ստանալու համար : Կը բաւէ աւելի ուշադրութիւն ընծայել ազգ. կալուածներու մատակարարութեան ;

Երեւութապէս ժժգոյն այս պատկերին առջեւ, ի՞նչ կը ներկայացնէ մեր հանրային կեանքը, ազատ արտասահմանի մէջ : Սկսելով մեր գաղութէն :

Այս հարցումը ուղղած առեն, միշտ ալ նկատի ունինք մինչավայրի տարբերութիւնները :

Եթէ այնտեղ բնական յարմարութիւններ կան եկեղեցիներու եւ դպրոցներու ցանցով, այստեղ ալ պատեհութիւններ չեն պակսիր :

Այնտեղ կը գործեն սահմանափակ ազատութեամբ : Այստեղ կը թմրին սանձակոտոր ազատութեան մէջ :

Ժամանակէն առաջ ծերացաւ մեր չէն գաղութը :

Քանի տարի ալ չտեւեց իր երիտասարդական աշխոյժը :

Կը նմանինք մինչեւ լոյս պարելէ ետք առն վերադարձող բազմութեան մը, քնաթաթախ եւ երերուն :

Տարեց թէ երիտասարդ իրար կը լրացնեն նոյն խարխուլ տրամադրութեամբ :

Պատասխանատուները չեն աշխատիր : Ուրիշներ ալ կը զոհանան կարծիք յայտնելով :

Ամէն ինչ ժամանցի կամ ձեւակերպութեան վերածուած է :— Դպրոց, լսարան, դասընթացք :

Հարիւր հազարնոց գաղութ մը — հարեւան երկիրներով— ոչ իսկ հարիւր աշակերտ կրնայ ճարել, փարիզի միակ միջնակարգ վարժարանին :

Եւ դեռ կ'րսեն թէ Քայ Վարդանի թոռները ենք ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ Կ'ԱՐՏՕՆԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ

(ԵՐԲ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԴԱՇԻՆՔԸ)

Արեւմտեան երեք պետութեանց մարզպանները Մարտ 25ին նամակ մը ուղղեր են արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութեան, ծանուցանելով թէ վերազինումը կ'արտօնեն միայն այն պարագային երբ վաւերացուի Եւրոպայի միացեալ բանակի դաշինքը :

Ինչպէս կը յիշուի, արեւմտեան Գերմանիոյ խորհրդարանը վերջերս բարեփոխեց սահմանադրութիւնը, որպէսզի պետութիւնը կարենայ զինուորագրութիւն եւ վերազինում կատարել : Անհրաժեշտ էր ատանալ յաղթական պետութեանց հաւանութիւնը, գործադրելու համար այս նոր իրաւասութիւնը :

Երեք մարզպաններուն որոշումը կը բաղկանայ երկու մասերէ .—

Նախ, հաւանութիւն կը յայտնեն կատարուած փոփոխութեանց, զանոնք համարելով չգոնելով միացեալ բանակի դաշինքին եւ Պոնի մէջ կնքուած համաձայնութեան : Ուրեմն, արեւմտեան Գերմանիոյ հանրապետութեան նախագահը կրնայ ստորագրել փոփոխութեանց վաւերացուցագիրը :

Երկրորդ, կը յայտարարեն թէ անչուշտ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը «մոքէ չանցընէր — «եւ դաշնակիցներն ալ պիտի չվաւերացնէին — որ եւ է օրէնսդրական կամ վարչական տնօրինութիւն դէպի վերազինում, մինչեւ որ միացեալ բանակի ծրագիրը գործադրուի, այսինքն Ֆրանսա վաւերացնէ զայն :

Ուրեմն, առկախ կը մնայ Գերմանիոյ սահմանադրական իրաւունքներուն զօրացուցիչ դարձուածքը, ցնոր անօրինութիւն :

Այս յայտարարութենէն անմիջապէս վերջ, արեւմտեան Գերմանիոյ թերթերը խոշոր խորագիրներով բացատրեցին թէ Ֆրանսայի խորհրդարանը պիտի չվաւերացնէ միացեալ բանակի դաշինքը : Ծարդայդ լրագիրները կը հետեւէին Տոքթ. Ատընաուերի տեսակէտին, վստահութիւն յայտնելով Ֆրանսայի վաւերացման մասին : Գլխաւոր օրկանը կ'ըսէ թէ միացեալ բանակի ծրագիրը ձախողած է, թէ Ֆրանսա պիտի չհաւանի որ Գերմանիա մտնէ Ատլանտեան դաշինքին մէջ, թէ Ֆրանսա պիտի օգտուի իր աշխարհագրական դիրքէն, արդիլելու համար արեւմտեան Գերմանիոյ ուղղակի վերազինումը Մ. Նահանգներուն կողմէ եւայլն : Մէկ խօսքով, Գերմանները յոռետես են այժմ, եւ այս առթիւ նորէն կ'արծարծեն Սարի խնդիրը :

× Նախկին վարչապետ Պ. Ռընէ Մայէր ճառ մը խօսելով Սարպրուքի մէջ, ըսաւ թէ Ֆրանսա չի կրնար վաւերացնել միացեալ բանակի ծրագիրը, եթէ նախապէս համաձայնութիւն մը չդոյանայ վիճելի շրջանի մասին :

Ազգ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը առջի օր ալ չարունակեց միացեալ բանակի ծրագրին քննութիւնը : Երկու ընկերվարական երեսփոխաններ , մէկը՝ նախկին վարչապետ Կուէն զնահատելով հանդերձ իրենց ընկերոջ՝ Ժիւլ Մոքի պատճառաբանութիւնը, բացատրեցին թէ վտանգաւոր է մերժել ծրագրուած դաշինքը :«Եթէ մերժենք, Ֆրանսա պիտի հարկադրուի վերիվայր շրջել իր արտաքին քաղաքականութիւնը : Այն առեն Ատլանտեան զինակիցները պիտի առաջարկեն Գերմանիան առնել նոյն կազմակերպութեան մէջ : Խորհրդարանին մեծամասնութիւնը համաձայն չէ ընդունելու : Մեր երկու մերժումներուն հետեւանքը պիտի ըլլայ զօրացնել Մ. Նահանգներու մեկուսացման կուսակիցները, ինչ որ մահացու հարուած մը պիտի ըլլայ Եւրոպայի համար » :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՍԿԻ ԿՈՁԱԿ ԵՒ «ՎԻԶԱՆ» ԿՐԿՆՈՑ

Երկտող լուր մը արտատպուած էր եբէկ , Պալսոյ «ժամանակ»էն :

Նիւ Եորքի մէջ սարքուած նաշիւն առթիւ «նախկին Իսթանպուլահայեր» ռսկի կոճակներ եւ փողկապի գնդասեղ մը նուիրեր են Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահին , իսկ «վիզոն»կրկնոց մը (ֆափ) Տիկին Ճէլալ Պայարի :

Առատ կերուխումի գոռոշիներուն մէջ, Ճէլալ Պայար իր ամառանոցը հրաւիրեր է հիւրամեծար Հայուհիներէն մին, երեք օրուան համար :

Ջեմ ուզեր վիրաւորել հին կամ նոր Իսթանպոլահայերու զգացումները :

Գալով հիւրամեծարութեան ցոյցերուն եւ եղած նուէրներուն, հայկական աւանդութիւն է :

Տակաւին բարեմիտներ կան որ կը կարծեն թէ կարելի է դատ շահիլ, շոայլաբան պատիւներ ընծայելով օրուան երեւելիներուն :

Թերթերը գրեցին թէ ճաշի ընթացքին սիրալիր ճառեր ալ արտասանուած են :

Ճէլալ Պայար փառաբանելով Մ. Քեմալի արժանիքները, ըսեր է.

— Աթաթիւրք ցրուեց մոլեռանդութեան նեղմիտ հոսանքները եւ ամէն հարցի մօտեցաւ համաշխարհային տեսակէտով : Պայման դրաւ եղբայրութիւն հաստատել մարդոց միջեւ, քննախնդրութենէ եւ աւանդութենէ զերծ յարաբերութիւններ մշակել, ինչ ցեղի եւ գաւանանքի ալ պատկանին : Արժանապատուութեան տէր մարդ մը մեծագոյն հաճոյք կը նկատէ հաւասար իրաւունքները վայելել միւս հայրենակիցներուն հետ» :

Աթաթիւրք մեռած ըլլալով , չեմ գիտեր թէ պիտի շնորհաւորէ՞ր իր յաջորդը, այս յայտարարութեան առթիւ , թէ պիտի խնդար անոր միամտութեան վրայ :

« Հաւասարութիւնը » շատ խոշոր բառ է, այս պարագային :

Առնենք ուրիշ բառ մը,— *արդարութիւն* :

Ճէլալ Պայար ոսկի կոճակները թեւնոցին եւ գնդասեղն ալ փողկապին անցուցած ատեն, պահ մը մտածե՞ց թէ իր ճախորդները եւ տարեկիցները ի՛նչպէս փոշիացուցին դարաւոր ժողովուրդ մը, նոր կարգուսարք հաստատելով անոր աւերակներուն վրայ :

Իսկ «նախկին հայրենակից» Տիկին եւ պարոն հիւրամեծարները եւ նուիրատուները յիշեցի՞ն թէ՝ Աթաթիւրքի օրով ալ, ոչ իսկ պատուոյ մուշտակ մը եւ թիթեղէ կոճակ մը ետ ստացան , իրենց անհամար մեռելներու թանկագին հարստութիւններէն :

Եւ այս՝ հակառակ իրենց գետնամած հաւատարմութեան :

Հեգնութիւն մը չէ՞ Ճէլալ Պայարի արտասանած երկդիմի բառը, «արժանապատուութիւն » :

Վ.Ա.Հէ

ԱՅԼ ԱԼ ՈՒՐԻՇ ԱՆԱԿՆԿԱԼ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԴԵՐԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՇՆՈՐՀԷ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԴԵՐՄԱՆԻՈՑ

Արեւմտեան մարզպաններու յայտարարութենէն քանի մը ժամ վերջը, Խ. Միութիւնը կը ծանուցանէր թէ կատարեալ դերիշխանութիւն չնորհած է արեւելեան Գերմանիոյ , թէ նեբքին եւ թէ արտաքին ճակատի վրայ : Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ .

– « Խ. Միութիւնը այսուհետեւ արեւելեան Գերմանիոյ ժողովրդական հանրապետութեան հետ իր յարաբերութիւնները պիտի վարէ այնպէս ինչպէս միւս բոլոր դերիշխան պետութեանց հետ» :

Բայց մխիթարող առեն կ'ուզեցնէ թէ խորհրդային զինուորները պիտի մնան արեւելեան Գերմանիոյ մէջ : Նոյն զեկոյցին համաձայն, գերման մարզպանութեան պաշտօնը պիտի սահմանափակուի արեւմտեան իշխանութեանց հետ եղած յարաբերութիւններով : Զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը խոստացած է համակերպիլ Փոցտամի մէջ որոշումներուն՝ արեւելեան Գերմանիան ժողովրդավար եւ խաղաղասէր պետութեան մը վերածելու համար եւ թէ «հաւանած է խորհրդային զօրքի առժամեայ ներկայութեան » :

Զեկոյցի յառաջաբանին մէջ, Մոսկուա կը յայտարարէ թէ իր քաղաքականութիւնն է ապահովել խաղաղութիւնը եւ վերամիաւորել Գերմանիան՝ ժողովրդապետութեան հիման վրայ : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ անհրաժեշտ է, երկիրը միացնելէ եւ հաշտութեան դաշնագիր մը կընքելէ առաջ, կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել, մասնաւորապէս միեւնոյն յարաբերութիւնները հաստատելով ինչպէս միւս պետութեանց հետ :

× Իրազեկներու կարծիքով, այս յայտարարութեամբ Խ. Միութիւնը կ'ուզէ նոյն իրաւունքները տալ արեւելեան Գերմանիոյ 18 միլիոն բնակիչներուն, ինչ որ 1952 Մայիսին խոստացան միւս դաշնակիցները՝ արեւմտեան Գերմանիոյ 50 միլիոն բնակիչներուն համար : Այս վերջինը այժմ ազատօրէն կը վարէ իր արտաքին եւ տնտեսական քաղաքականութիւնը, ներքնապէս ալ դերիշխան է, բացի ներքին ապահովութեան վերաբերեալ

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉ Պ. Ճարութիւն Մինասեան, որ Փարիզ կը դանուէր մօտ մէկ տարիէ ի վեր, Պոլիս մեկնեցաւ անցեալ չորեքշաբթի , նկարահանդէս մը տարբելու համար :

կէտէ մը : Միակ վերապահումը կը վերաբերի վերազինման եւ զինակցութեան իրաւունքին :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՋԻՆ. ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԴԱԴՐԻ ՑՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Եգիպտոսի Յեղափոխական Խորհուրդը Մարտ 25ին հինգ ժամ ժողով գումարելէ վերջ, որոշեց զինուորական իշխանութիւնը սահմանադիր ժողովին յանձնել Յուլիս 24ին : Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կը պարունակէ հետեւեալ կէտերը .—

1.— Քաղաքական կուսակցութիւնները, որոնք արգիլուած էին յեղափոխութենէն ի վեր, պիտի կրնան վերակազմուիլ :

2.— Յեղափոխական Խորհուրդը որեւէ քաղաքական կուսակցութիւն պիտի չհաստատէ :

3.— Ոչ ոք պիտի զրկուի իր քաղաքական իրաւունքներէն :

4.— Սահմանադիր ժողովը պիտի բնորոշէ ապատօրէն :

5.— Յեղափոխական Խորհուրդը իր բոլոր իրաւասութիւնները Սահմանադիր ժողովին պիտի յանձնէ Յուլիս 24ին, վերջացած համարելով յեղափոխութիւնը :

Այս առթիւ լրագրական ասուլիս մը տարբելով, զօր. Նեհիպ յայտարարեց .— « Մենք պէտք ունինք հաստատուն կառավարչի մը եւ միութեան, գլուխ հանելու համար մեր գործը : Մամուլին պարտականութիւնն է ամէն բանէ վեր դասել հայրենասիրութիւնը : Մենք մեր լաւագոյնը կը կատարենք կատարեալ եւ ճշմարիտ սահմանադրութիւն մը հաստատելու համար, ձգեցէք որ հանդիստ աշխատինք : Պաշարման վիճակը, որ հաստատուած է 1952էն ի վեր, պիտի վերնայ կարելի եղածին չափ շուտ » :

Յեղափոխական Խորհուրդին յայտարարութենէն վերջ՝ « Ազատ Սպաներու »

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՌՈՒՍԻԱ
ԵՒ ԻՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

●

8.— ՀԱՅԵՐՈՒ ԴԵՐԸ ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Սխալ պիտի ըլլայ ըսել թէ Խ. Միու-թեան Հայերը միայն պատանդ մըն եւ ղիւնադլուսական, քաղաքական ու պին-ուորական խաղին մէջ ընդդէմ Թուրքիոյ: Հայերը կարեւոր գործեր կը կատարեն Խ. Միութեան մէջ ալ, եւ չհաած են համբաւ մը թէ արտակարգօրէն օգտա-կար ու ճարպիկ Սովետ քաղաքացիներ են:

Հայերու օտար լեզու սորվելու ընդու-նակութիւնը, օրինակի համար, ընտրելի զարճուցած է անոնցմէ շատեր դիւանա-դիտական պաշտօններու: Հայեր բարձր պաշտօններ ունին զանազան խորհրդային դեսպանատուններու եւ պատուիրակու-թեանց մէջ, եւ նոյնիսկ Միացեալ Ազգե-րու կազմակերպութեան խորհրդային պատուիրակութեանց մէջ: Սովետ կա-ռավարութիւնը դնահատած է նաեւ Հա-յերու առեւտրական տաղանդը, մասնա-ւորապէս՝ կարդելով կոմունիստ Հայ մը — Անաստաս Միկոյեան — իբրեւ իր ար-տաքին առեւտուրի նախարար: Հակա-ռակ ցարական Ռուսիոյ մէջ ժամանակին սիրուղ կարծիքին՝ Սովետ իշխանութիւն-ները դատ են որ ժողովուրդ մը որ ա-ռեւտրով զբաղած է աշխարհի ամէն կող-մը՝ պէտք է ապ նաեւ լաւ նաւատորմիղ: Այս ենթադրութեամբ կարմիր նաւատոր-մը իր մէջ առաւ մեծ թիւով Հայեր, եւ հայ նաւատորմիղն ու նաւաղները յաջո-ղեցան զրաւել ամենաբարձր դիրքերը խորհրդային նաւատորմի հրամանատա-րական կազմին մէջ, եւ աչքի զարկին այն բոլոր ծովերուն վրայ ուր Սովետ ռազ-մանաւերը կռուեցան Երկրորդ Համաշ-խարհային պատերազմի ընթացքին: Սո-վետ պրոպագանդան նոյնիսկ ջանացած է օգտագործել ծովային «միտիկ» մը (ա-նանդութիւն, խորհուրդ խորին, յիշեցնե-լով անոնց թէ իրենց վաղեմի պետութիւ-նը ծովափ մը ունեցած էր: (*)

Գալով ռուսական բանակին, արդէն Հայերը երկար աեն է փառաւոր ա-նուն մը ունին: Առնուազն հինդ հայ զո-բավարներ կռուեցան Նապոլէոնեան պա-տերազմներուն մէջ, եւ ասոնցմէ ամէնէն հռչակաւորը, իշխան Վ. Գ. Մատա-թով, մեծ համբաւ չվննց 1813ին երբ ռուս բանակը վերադարձաւ Վլչնան Ֆը-բանացիներէն: Թուրքերու եւ Պարսիկ-ներու դէմ մղուած բոլոր պատերազմնե-րուն մէջ, Հայերը ոչ միայն զաղտնապէս օգնեցին Ռուսերուն սահմանին հաւաքի, այլ եւ ունեցան քաջ զինուորներ ռազմա-ճակատին վրայ: Շատ առաջուց, 1838ին, ռուսական հրատարակութիւն մը հետա-քրքիր յատկանշական տուրքը կուտար Հա-յերու զինուորական կարողութեանց. — « Իրրեւ հաւատարիմ զաւակները միեւ-նոյն մօր ու միեւնոյն հայրենիքին Հայե-րը միշտ բաժնած են ռուս բանակի յաղ-թանակներուն նիգերն ու փառքերը»(**): Եւ այս պատճառով անակնկալ մը չէր երբ հայ ժողովուրդը տուաւ վաթսուն զօրա-վարներ Սովետ բանակին 1941 – 1945ի ռուսուպերման պատերազմին ժամանակ: Ասոնց մէջ էր միակ ոչ – սլաւ զօրավարը, որ զարձաւ կարմիր բանակի ամենաբար-ձրը հրամանատարներէն մին — Իւան (Յովհաննէս) Քրիստոփորովիչ Բագրամ-եան: (***)

Հայերը կը զբաւեն նաեւ ցցուն դիրք մը ռուսական ուսմանց աշխարհին մէջ: Ռուսիա մասնաւորապէս պարտական է պարսկահայ Ի. Լ. Լազարեւի, որ 1816ին հիմնեց Արեւելեան լեզուներու հռչակա-ւոր Լազարեան ճեմարանը, ի Մ. Փե-թերսպուրկ (պէտք է ըլլայ Մոսկուա), ուր Ասիական գործերու մասնագէտ հա-րիւրաւոր Ռուսեր դաստիարակուեցան: Այսօր քաղհակներով հայ ուսումնական-ներ կը գործեն Սովետ դիւանական հիմ-նարկութեանց մէջ, որոնց մէջ կը գանը-ւին եղբայրները Ա. Ի. Ալիխանով եւ Ա.Ի. Ալիխանեան, որոնք կ'ուսումնասիրեն տի-եզերական ճառագայթները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԴԱՑՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑԸ

Սովետ Միութեան մէջ հազիւ թէ կայ ուրիշ փոքր ժողովուրդ մը, որ հին թէ նոր Ռուսիային տուած ըլլայ այնքան որ-քան տուած է հայ ժողովուրդը: Սովետ ռեժիմը, չբաւականանալով շահագործել հայ ժողովուրդի ձեռքերը եւ ուղեղները, կը ձգտի նաեւ գրաւել ամոնց հոգին իսկ, հոգին ժողովուրդի մը որ աւելի քան չորս հազար տարուան պատմութիւն մը ունի: Կրեմլին յօժար է զիջանելու Հայերուն ի-րաւունքը՝ փառաբանելու իրենց պատ-մական անցեալը, սակայն մինչեւ որոշ տեղ ու չափով: Հայերուն կ'ըսեն թէ ոչ միայն անհրաժեշտ չէ, այլեւ նոյնիսկ անտեղի է զբաղիլ փառաբանութեամբը այնպիսի հեռաւոր պատմական շրջանի մը, ինչպիսին է Հայաստանի «Ոսկեդա-ր»ը, երբ Հայաստանի ազգային պատմու-թեան բարձրագոյն կատարը կը գտնուի այնքան մօտ, այսինքն՝ Հայկական Սո-վետ Հանրապետութեան հիմնադրութիւ-նը:

Ահա թէ ինչու երկրորդ համաշխարհա-յին պատերազմէն վերջ, հայերէն որոշ դիտական ու զրական երկեր իրրեւ ար-տայայտութիւն «Բուրժուա նացիոնալիզ-մի» (քաղքենի ազգայնականութիւն) դա-տապարտուեցան «արդիւնաբեր գործ ցուցակին» մէջ: Ոչ միայն անհատ հայ զրողներ «մեղան-չած» են, այլեւ Հայաստանի ամբողջ Սո-վետ Գրողներու Միութիւնը, Հայկական Ակադեմիայի պատմութեան, փիլիսոփա-յութեան եւ զրականութեան բաժինն-երը յանցաւոր գտնուած են «բուրժուա նացիոնալիզմ»ով եւ չեղումներով, եւ ըստ այնմ քննադատուած Հայ կոմունիստ կուսակցութեան դեկավարութեան կող-մէ: («Պրաւտա», 26 Սեպտ. 1947):

Այսպէս՝ բաւական զօրաւոր ապացոյց կայ թէ Հայերը անկարող եղած են ըն-դունելու այս երկերես գերը զոր Սովետ կառավարութիւնը տուած է անոնց: Սո-վետ ռեժիմը, ինչ խօսք որ, կ'ակնկալէր որ Հայերը հայ ազգայնականներ պիտի ըլլային Թուրքերու եւ Պարսիկներու հանդէպ, բայց նոյն ատեն, լաւ կոմու-նիստներ ու Սովետ հայրենասէրներ Սո-վետ սահմաններէն ներս: Հայերը, իրենց կարդին, ոչ միայն կատարած են այդ զաղափարական յանձնարարութեան ա-ռաջին մասը (մնալով ազգայնական Թուրքին ու Պարսիկին հանդէպ), այլեւ մեծ մասով մնացած են ազգայնական նա-եւ Խ. Միութեան սահմաններէն ներս:

Կոմունիստ վարչաձեւին կողմէ Խ. Մի-ութեան ժողովուրդներուն պարտադրը-ուած կղզիացումը միւս բոլոր ժողո-վուրդներէն աւելի զգալի է Հայ ժողո-վուրդին ի տես իրենց մեծ աւանդութիւն-ներուն, մասնաւորապէս մեծ թիւին եւ այն լայն ու տարածուն յարաբերու-թիւններուն զորս անոնք կը պահէին ամ-բողջ աշխարհի հետ: Հայրենադարձները որ Երկրորդ Աշխարհամարտէն վերջ գա-ցին Խ. Հայաստան մասնաւորապէս զբա-ղուարու պիտի ընդունէին համատիրական կարգը որ կար իրենց ցեղի հայրենիքին մէջ: Շատեր կ'երթային դեմոկրատիկ երկիրներէ կամ առնուազն համեմատա-բար դեմոկրատիկ շրջապատէ: Այս հայ-րենադարձները իրենց անձնական փորձա-ռութեամբ սորված են թէ Ռուսիա Հա-յերուն կ'ընծայէ ապահովութիւն մի մի-այն ֆիզիքական, մարմնական իմաստով, բայց ոչ կարելիութիւնը հարատած հոգե-կան ու ազգային զոյութեան մը:

Թարգմ. Ա. ԿԵՂԵՑԻ

(*) Ի. Ս. Խաիակով, «Հայերը իրրեւ նաւագներ Մեծ Հայրենական Պատերազ-մին մէջ» (Ռուսերէն), Երեւան, 1946, էջ՝ 7:

(**) Սորրանիէ Ակտով եւն.: Հատոր 2, էջ 315:

(***) Սովետ Մոնիտոր, Նոյեմբեր 10, 1946:

(վերջ)

ԿԱՊԸ
ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

●

Մեր մէջ է Նարդունի:— Աւելի է, հե-տեւաբար, խօսելու նիւթի մը մասին, որ, — թէեւ յաճախ հարց զարձած՝ մամուլի մէջ—, կ'արծարծուի իր կողմէ, իբրեւ սոխպղական պահանջ:

— Կապ ստեղծել զաղութէ զաղութ, մասնաւորաբար մտաւորական ուժերու փոխանակումով: Կազմակերպել դասա-խօսութիւններ կամ հրապարակային բա-նախօսութիւններ՝ հեռաւոր շրջաններու մէջ, ու օգտագործելի բոլոր տարրերը տրամադրել, փոխադարձաբար: Եթէ Ֆը-բանահայէն մտաւորականներ պիտի դան Մերձին Արեւելք, այս ծագէն ալ ուրիշներ պիտի երթան Ֆրանսա: Հոգեկան կապը աղդակ մըն է, անչուշտ, հաղորդուելու եւ վերանորոգուելու համար: Սակայն, այդ կապը շատ աւելի խոր ու զօրաւոր պիտի ըլլայ, եթէ հայ մտաւորականու-թիւնը շրջի: Տեսնէ, խօսի, ուսումնասի-րէ, ծանօթանայ, տայ ու առնէ:

Ինչպէս ընդդեցինք, զաղութէ զա-ղութ կապ հաստատելու զաղափարը նոր չէ: Մեր մամուլը յաճախ կը չօչափէ այս խնդիրը, իրրեւ հիմնական դարման՝ ճա-պաղումի եւ անտարբերութեան: Մենք ալ չէշտած ենք, այս սիւնակներուն մէջ, որ մտաւորական մը կրնայ լճանալ ու ցամ-քիլ, եթէ խղէ իր կապը՝ արտասահմանի հետ. այսինքն, եթէ ծանրանայ իր երկրի ու միջավայրի սահմաններուն մէջ, ու պարբերաբար հորիզոն չփոխէ: Ամէնէն համեստ պատյան իսկ, կը վերանորոգէ մեզ,— նիւթ կուտայ մեզի, խանդավառ կը զարձնէ մեզ, կամ՝ կը մղէ աւելի խոր պննութեան եւ առարկայական հատա-տումներու: Մտաւորական մարդու հա-մար, դրկանք է զամուխ տեղ մը, ու զո-հանալ անմիջական շրջանակով: Հարկ է երես առ երես յարաբերիլ զաղութներու հետ, տեղւոյն վրայ հետաքրքրուիլ մեր ցաւերով ու մտահոգութիւններով, կամ՝ հաստատել մեր հրաշալի յարութիւնը, մեր ցեղային մեծ արժանիքները:

Եւ սակայն,— ինչպէս կը չեշտէ նաեւ Նարդունի, հարկ է կազմակերպել: Մեր բազմաթիւ անհրաժեշտութիւնները պա-հանջած կ'ըլլային, եթէ կազմակերպել դիտնայինք, ու, մանաւանդ, նիւթական բաւարար միջոցներ ունենայինք տոկալու անհատական զժուարութեանց: Զաղութէ զաղութ երթեւեկելու լայն կարելիու-թիւններ կան այսօր, ու, ժամանակի տե-սակէտով, մեծ խնայողութիւն կրնանք ունենալ, չարաթները բաւական են, ա-միսներու զործ տեսնելու համար: Սա-կայն, պէտք է ունենալ մանաւանդ կազ-մակերպութիւն մը, որ զբաղի այդ ցանցը հիւսելու հիմնական գործով: Ծրագիրներ յղանալ՝ դեղեցիկ ու համելի յղացութիւն է. սակայն, անհրաժեշտ է համապատաս-խան կարելիութիւններ ստեղծել, միտքը վերածելու համար չօչափելի արդիւնքի: Ու մենք ալ կը հաւատանք, թէ անկարելի չէ իրականացնել այս զաղափարը, երբ մանաւանդ ձեռնարկին կամ մտածումին իրենց մասնակցութիւնը բերեն արդէն իսկ զոյութիւն ունեցող ազգային հաս-տատութիւններ, միութիւններ եւ կազ-մակերպութիւններ:

Կը խօսինք ուժերու անձկութեան մը մասին, որ կը տրորէ մեզ, կը չամքեցնէ մեր կեանքը: Եթէ տրամադիր տարրեր քիչ են, ապա ուրեմն զանոնք... բազմա-պատկելու ուրիշ միջոց չունինք, բայց եթէ արձակել՝ որպէսզի տարածուին, հեռանան իրենց անմիջական միջավայ-րէն իրենց հետ բան մը տանին, ու իրենց հետ բան մը բերեն. կենդանի կապ հան-դիսանան մեր տարաւփիւռ բեկորներուն միջեւ: Վատահ կրնանք ըլլալ, որ զա-ղութներու մեր լճացումը կը զարմանալի մեծացման կ'ենթարկուի, եթէ նոր դէմքեր — եթէ նոյն-իսկ բացառիկ նորութիւններ չտանին ի-րենց հետ — առնուազն չհաղորդուիլ ստեղծեն, թարմ ու մանրամասն տեղե-կութիւններ փոխադրեն երկրէ երկիր, մեր կեանքը բանան՝ իր բոլոր ճակատնե-րով, եւ, մշակութային աշխատանքի կողքին, նաեւ հանրային ու ազգային աշ-խատանք տանին:

Մենք զաղութներ ունինք, որոնք տաս-նեակ տարիներէ ի վեր Հայ այցելու չեն ունեցած: Հայութեան ցիրուցան բեկոր-ներ ունինք՝ ասիական թէ ափրիկեան հո-ղերու մէջ, որոնք կը սպասեն որ... կը-ռանկ մը անցնի իրենց ափէն, ու լուսա-ւորի հայ խօսքով, հայ մտքով: Ձիշդ է. թերեւս նիւթական որոշ զոհողութիւննե-րու հարկ ծագի: Սակայն, անտարակոյս ազգային ու ոդեկան մեծ չահ կ'ապահո-վէ այս կապը:

Փաստ է, այսօր, որ տեղական միջոց-ներով ու տարրերով չենք կրնար մեր բո-լոր պահանջներուն զոհացում տալ: Նոր սերունդներ ունինք զաղութներու մէջ, որոնք տարրեր զօրութեամբ պիտի կապ-ուէին իրենց հայրական կեանքին, եթէ յաճախ աւելի ունենային չփում հաստա-տելու տարաշխարհի իրենց մտաւորակա-նութեան հետ, ու լսէին զանոնք, իրենց

ՄՈՒՏՅՈՒԱՅ ԷՋԵՐ

ՄՕՐՈՒԿԻ ՍԱՆՏՐԸ

★

Իսկ Առաքելը, օհ, մի հարցնէք, խեղճ մարդուն տեսքը պարզապէս ազիքներս դալարեց: Գլուխը ահագին փաթաթի մը մէջ կորսուած, ալ թեւը անբնական կեր-պով կողին փակած, դողդոջ քայլերով եւ ոդորմ ու պաղատագին նայուածք մը ուղ-ղելով երեսին, քիչ մը անդին գլուխը կա-խեց եւ կանդնեցաւ:

— Հա, տատմիդ ցաւը դեռ չանցաւ, քերթող, աս որչափ բան ես փաթթեր գլուխդ, կարծես վիրաւորուած ըլլաս եւ ան ալ թնդանօթի ռումբով,—մռնդեց քո-միսէրը երկու ձեռքով փառահեղ պեղերը չոկելով եւ դիս ցուցնելով հարցուց.

— Ա՞ս է քու վկադ:

— Այո, պէյ էֆէնտի, թոթովեց Առա-քելը խեղճուկ ձայնով:

— Ա՛ս երէկ հո՞ն էր, զարձաւ քոմիսէրը հոճային:

— Կարծեմ... այո, այո, հոն էր, պա-տասխանեց հոճան զարձեալ խոժոռ ակ-նարկ մը սեւեռելով ինծի:

— Է, ուրեմն շատ աղէկ, հիմա ծայրէ ծայր եւ կատարեալ ճշդութեամբ պիտի պատմես ինչ որ տեսած ես,— հրամայեց Օսման պէյ խօսքը կրկին ինծի ուղղելով, — բայց լաւ ուշադրութիւն ըրէ, կատար-եալ ճշդութեամբ կ'ըսեմ, կը հասկնա՞ս:

— Այո, էֆէնտիմ, շատ լաւ կը հաս-կընամ եւ վատահ եղէք որ ղուտ ճշմար-տութիւնը պիտի ըսեմ,— պատասխանեցի խոնարհութիւն մը ընելով:

— Բայց ոչ Հայու ճշմարտութիւնը, աս ալ հասկցա՞ը, աւելցուց խոշոր ցու-ցամաքը սպառնագին ճօճելով, — այլ բուն ճշմարտութիւնը, զոր հոճա էֆէն-տին արդէն յայտնած է, եթէ տարբեր բան պատմելու ըլլաս, 32 տատմդ կոկոր-ղըդ կը թափեմ: Սկսէ նայինք:

Եւ սկսայ մանրամասնօրէն պատմել ամբողջ դէպքը, բնականաբար կարելի ե-ղածին չափ բացատրութիւններ փնտռելով հոճա էֆէնտիին վարմունքը նկարագրե-լու համար

Պատմութիւնս քանի կը յառաջանար, հոճան ալ նոյնքան աւելի կ'անհանդստա-նար իր աթոռին վրայ, իսկ քոմիսէրը, որ ճակատին դեռնախնճորները չնելով դէմ-քը դժկամակ ծամածռութիւններ կ'ընէր, յանկարծ ընդհատեց դիս:

— Ինծի նայէ, կո՛յր ես, չե՞ս տեսներ, որ գլուխս կը ցաւի, քու դատարկաբա-նութիւններդ լսելու ես ոչ կարողութիւն ունիմ եւ ոչ ալ ժամանակ, կարճ կապէ եւ միայն սա հարցումիս պատասխան տուր, սա Հայը ի՞նչ հայհոյութիւն ըրաւ հոճա էֆէնտիին:

— Հայհոյութիւն... բայց պէյ էֆէնտի, կարծեմ քիչ առաջ ըսի, որ ես հայհոյութիւն չեմ լսած:

— Լիրը, անհատաա, ինչո՞ւ սուտ կը խօսիս, մօրուքիս չհայհոյե՞ց, — պայ-թեցաւ վերջապէս մոլլան եւ տեղէն վեր ցատկելով յարձակողական դիրք մը ա-ռաւ:

— Մի յուղուիք, հոճա էֆէնտի, կ'ա-ղաչեմ մի յուղուիք, ի՞նչ կարեւորութիւն ունի ատոր վկայութիւնը,— միջամտեց քոմիսէրը եւ թեւէն բռնելով զարձեալ տեղը նստեցուց մոլլան:

Այդ միջոցին բաց պատուհանէն ձայն մը լսուեցաւ.—

— Պէյ էֆէնտի, կը հրամայէ՞ք:

Թուրքի գլուխ մըն էր, որուն քոմիսէրը ձեռքի չարժումով մը պատասխանեց եւ դուռը բացուելով շրջուն պաղպաղակա-վաճառ մը ներս մտաւ իր ամբողջ կար-դուսարքով:

— Լաւ ժամանակին եկար, Էմմէր,— բսաւ քոմիսէրը,— գլուխս կը ցաւի, ա-ռաւօրէն երկու պնակ լիցուր, մէկը հո-ճա էֆէնտիին, միւսը ինծի:

Պաղպաղակին առաջին դգալը արդէն մեղմեց հոճային զայրոյթը, իսկ քոմի-սէրը իրարու հետեւ քանի մը խոշոր դգա-լներ յետոյ ինծի զառնալով.

— Դուն քու կեանքդ խելքովդ սուտ վկայութեամբ իրր թէ բարեկամդ պիտի ազատես՝ այս ընթացքով դուն ալ իշու արքայութեան պիտի արժանանաս:

ՆՈՒՈՆ ՑՂԳՑԱՂԻՆ

ՊԱՄՖԻԼ ԴԱՇՏՈՒՄ

— Օրն ու ամսաթիվ չէ որ, ամպն էլ չկա, բա որտե՞ղից է գալու անձրևը, ասում էր Տիրուհին՝ ինքն իրեն, ոչ թե ինձ, ոտքի վրա կանգնած, ձեռքերը ծալած կրծքին, ու նայում էր դեպի պատուհանը։ Ես էլ նրա հետ էի նայում, բայց ոչինչ չէի տեսնում, բացի մի մեծ ու մռայլ ամպից, որ ծածկել էր ամբողջ երկինքը։

Ես ուզում էի ասել, որ ամպը ինձ չի վախեցնում, որ ես ամպրոպի ժամանակ էլ կարող եմ դուրս գալ, բայց չասացի, որովհետև գիտեի, որ Տիրուհին ինձ չի հավատա։

Ես ուզում էի ասել, որ ամպրոպի ժամանակ ես ոչ միայն դուրս եմ գալիս, այլև ինձ շատ հետաքրքրական է թվում, երբ կայծակը ճեղքում է երկինքը, ու ամպերը սկսում են որոտալ, ասես ինչ-որ մեծ ու ահեղ բան է պատահում։ Ես ուզում էի ասել, որ ամպրոպի ժամանակ ես ոչ միայն դուրս եմ գալիս, այլև ինձ շատ հետաքրքրական է թվում, երբ կայծակը ճեղքում է երկինքը, ու ամպերը սկսում են որոտալ, ասես ինչ-որ մեծ ու ահեղ բան է պատահում։

կազմակերպութիւնը Թուրքիոյ ցըրուելէ, բաղդքելով արուած որոշման դէմ։ Ուսանողներն ալ յոյժ մը կատարեցին դնդ. Կամալ Նասըրի եւ Սալահ Սալէմի դէմ։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց, արտասուաբեր ռումբեր գործածելով։ Ըմբոստները սպառնագիրներ ձգած էին նամակատուփերու մէջ։

× 200 Իսլամ եղբայրներ արձակուեցան գահերէի բանտէն։

ԳԻՒՂ ՄԸ ԱՆՀԵՏԱՅԱՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Շապին – զարահիսարէն 5 ժամ անդին, ձըրտըզ գիւղը որ 46տունէ կը բաղկանայ, գետնահարկեան մը մառաններէն։ Հակայ ու զարհուրելի հողային կաւէմի մը հեռուանքով կորսուեցաւ գիւղը 5–6 մ. խորութեամբ վիհերու մէջ։

Հողի սահանքն ու կաւէմը դանդաղօրէն կատարուած ըլլալով, գիւղացիները փութով դուրս ելան իրենց կենդանիներով միասին։ Ուրեմն մարդկային կորուստ չկայ։ 300 հոգինոց գիւղը սարսափելի կացութեան մը մատնուեցաւ։ Կարելի չէ եղած որեւէ գոյք փրկել։ Իշխանութիւնները աղէտին վայրը փութալով օգնութիւն հասցուցին գիւղացիներուն, որոնք չըջակայ չորս գիւղերը տեղաւորուած են։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻՒԼԼԱԿԱՆ ռումբի վերջին փորձերը ահուդողմ մատնած են Ձըրչիլը, որ պիտի առաջարկէ Մեծերու ժողով մը գումարել, վերջ տալու համար կատարուած փորձերուն։ Ինչպէս գրած էինք, 35 ձախփորձերուն։ Ինչպէս գրած էինք, 35 ձախփոնդի ձկնորսներ վիրաւորուած են 120 քիլոմէթր հեռաւորութենէ մը, իրենց հեռաձայնք ջրածին ռումբի մը պայթումին։ Դէպքէն երեք օր վերջը իրենց դէմքերը կապարի գոյն ստացան, մոխիր ինկաւ իրենց աչքերուն վրայ, տաքութիւն ունէին եւ չէին կրնար ճաշել։ Կ'ըսուի թէ Սիպերիոյ մէջ ալ փորձեր կը կատարուին, մոխիր թափելով ձախոնի վրայ։

ՆՈՐ ԴԷՊՔ ՄԸ պատահեցաւ Իսրայէլի սահմանին վրայ։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Հրեայ մը վիրաւորուած, ուրիշ մըն ալ առեւանգուած է Եգիպտացիներու կողմէ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ թերթերը կը գրեն թէ ամերիկեան դեսպանատան պաշտօնեաներն են Սիպերիոյ կառախումբին մէջ։ Այս թուղթերուն համաձայն, որոնք կատարվարին ձեռքն անցած են, չորս Ամերիկացիները լրտեսութիւն կը կատարէին։

20 ԸՄԲԻՇՆԵՐ փարիզ եկած էին արեւելեան Եւրոպայէն, եւ մրցումներ կատարեցին հովանաւորութեամբ «Իւմանիթէ»ի։ Առջի օր երբ իրենց երկիրները կը վերադառնային, Ռումանացի մը, Լուիկի Տմիթրու, Պուտաժի օդակայանէն խոյս տալով, պահակնոց ապաստանեցաւ, ըսելով թէ չուզեր վերադառնալ։ Ոսոխ – կանութիւնը վար գրաւ փախստականը։

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔԻ բարեփոխման քննութիւնը նորէն յետաձգուեցաւ, մեծ դժուարութենց հանդիպած ըլլալով։

84 ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ոճրագործներ ազատ արձակուեցան Ամերիկացիներու կողմէ։ Բանակցութիւններ կը կատարուին, արձակելու համար Նիւրընպէրկի դատապարտեալներէն անոնք որ հիւանդ են։

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ինկաւ Թուլոնի նաւահանգիստը վարժարանին բակը։ 15 տարեկան աշկերտ մը գլխատուեցաւ մեքենայի կըտորէ մը, վարպետի մը սրունքներն ալ կարուեցան։

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ կոխները վերսկսած են Տիէն Պիէնի ճակատին վրայ։

Գ. ԻՓԷԿԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ողբացեալ ընկեր Գասպար Իփէկեանի մահուան երկրորդ տարելիցի առթիւ այրի տիկին Իփէկեան եւ զաւակները երեք հազար ֆրանք կը նուիրեն Պէյրութի Համազգայինի Գ. Իփէկեան թատերախումբին, երկու հազար ֆրանք Փարիզի Հ. Ց. Դ. Տան հիմնադրամին։

Ստանալ «Յառաջ»էն։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս. կիրակի, առաւ. ժամը 10·30ին, Աւետման Տօնին առթիւ, Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ՝

Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Վ. ԱՄՍՏՈՒՆԻ

10պիս, Ռիւ Թուէն։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

27 Մարտ, Շարաթ օր, ժամը 8ին

SALLE MAZENOD

88, Rue d'Aubagne

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ՝ չրջանի բոլոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղերուն։

Կը նախագահէ ընկեր Տ. ԹԱՂՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ, Գ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ։

Ներկայ պիտի ըլլայ երեսփոխան ՓՐԱՆՍԻԶ ԼԷՔԼԱՀԱՐՏ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Մուտքը ազատ է

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Au Préau de l'Ecole des Filles,

69, Rue d'Arcueil Bagneux (Seine)

Շարաթ, 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր,

Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

Ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին։

Ա. մաս.— Երկու նոր պատկերներ Ց. Պարոնեանի «Մեծապատիւ Մուրացկաններ»էն (բեմադրութիւն ընկ. Թորոսեանի)։

Բ. մաս.— Արտասանութիւններ եւ երգեր։

Գ. մաս.— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յարդարով, դեկ. տիկին Հ. Թորոսեանի։

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ։

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Métro Bagneux, Autobus 188 Porte d'Orléans-ը իջնել Marcel Bonnet

Մուտք՝ 200 ֆր., ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ, Քաֆէ Քատէլ վերնայարկը։ Դասախօս՝ Վաղարշ Մելիքեան։ Նիւթը՝ «Անի քաղաքը եւ իր դերը պատմութեան մէջ»։ Մուտքը ազատ է։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան

Հովանաւորութեամբ Տէսինի Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութեան, կազմակերպութեամբ «Անի» թատերախումբի դերակատարներու, օժանդակութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի դպիրներու։

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Տէսինի քաղաքապետարանի սրահը։

Ղեկավարութեամբ սիրուած դերասան Գ. Ղեւոնդ Գայթանեանի, կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԶԱՊ», զաւեշտական բարոյալից տրամ հինգ արարով։

Տոմսերու գիները.— 150 ֆրանք (ժողովրդական գին)։

Խճողումի տեղի չի տալու համար կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը, որոնք կը գտնուին Կրօն. Ընկ. անդամներու մօտ, իսկ ներկայացման օրը թատրոնի կիչէն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Զաւիկ Գուրուեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբօր եւ հօրեղբօր՝

ԳԱՐԳԵՒ ԳՈՒՐՈՒԵԱՆի (Եալաքաէրցի) մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի գիւղին Ս. Գէորգ Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ։ Կը հրաւիրուին ողբացեալին յարգողները։

×

Աղեքսանդր Երամեան, Տէր եւ Տիկին Նորայր Երամեան եւ զաւակները՝ Անահիտ եւ Աղեքսանդր կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժօն) իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝

ԱՂԱՒՆԻ ԵՐԱՄԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յարգողները։

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Մութիւնը հանդէս մը կազմակերպած է Ռուբէնի յիշատակին, Մարտ 30ին, ժամը 20·30ին, Սալ տը Ժէոկրաֆի, 184 Պուլվ. Սէն Ժերմէն։

Կը նախագահէ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Տիկիններ Արմենուհի Գեւոնեան (երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (թառ), Անահիտ Տէր Միհասեան (արտասանութիւն), Գ. Եավրուեան (դաշնակ), Զ. Մելիքեան (ջութակ)։

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը այս յարգանքի երեկոյթին։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑՔ

Այս կիրակի ժամը 15էն 23, Ազգ. Տան մէջ։ Կազմակերպուած ՇԱԻԻԼի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Անդրանիկ» խումբի կողմէ։ Կը հրաւիրուին բոլոր մասնաճիւղերու ընկերները եւ մեր համակիրները անխտիր։

Հաճելի միջավայր։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին, պիւֆէ։

ԳԻՆԵՋՕՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Անիէր Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կապոյտ Խաչի օրուան առթիւ կուտայ դիներեկոյ մը, այս կիրակի ժամը 15ին։

149 bis Ave. d'Argenteuil, Asnières.

Ընկերվարականներու սրահը, գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ Անիէռի Նոր Սերունդին կողմէ։

Մուտքը ազատ է։ Փոխադր. միջոցներ՝ Փորթ Քլիշիէն 140, Փորթ Շամփէրէէն 165, իջնել Փլաս Պուրկինեօն։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՀԱՆԴԻՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին։

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ծայտագիր՝ Սիւնի, Կոմիտաս Վ., Բ. Կանաչեան, Եկմալեան, Կարա Մուրզա, Պատմագրեան, Գ. Ալէմշահ։

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճարեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք գրատուներ, Նալբանդեան, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վարչութիւն, «Արաքս» եւ «Յառաջ»ի խմբագրատուներէն։

Երգահանդէսին օրը կիչէն տոմսակ պիտի չտրամադրուի։

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլայի դպրոցին Սանուց մութեան կողմէ, ի նպաստ իրենց դպրոցին։

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր։

SALLE CAISSE D'EPARGNE

32-34 Ave. de la Porte des Lilas

(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարիզահայ արուեստագէտներու մասնակցութեամբ։ Ընտիր նուագախումբ։

Մուտքը 250 ֆրանք։

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասարդական ձեռնարկը, ի չահ Կրթ. գործին։

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէն ոտիպողոսաբար ժողովի կը հրաւիրէ, չրջանի բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Առնուվիլի Ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ի «Ահարոնեան» ակումբը։

Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ոտիպողոսաբար ժողովի կը հրաւիրէ «Արամ» խումբը այս կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին։

«ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 14·30ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, սովորական հաւաքատեղին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Զեկուցում պատգ. ժողովի եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան։

ԿԱՍ. ԽԱՉԻ Շաւիլի մասնաճիւղի ընկերական ընդհ. ժողովը յառաջիկայ երկուշաբթի ժամը 9ին, ընկերուհի Թագուհի Մինասեանի բնակարանը։ — Օրակարգ զեկոյց պատգամաւորական ժողովի եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին։ Կը ներկայացուին «Աւարայրի Արծիւ», թատերգութենէն տեսարաններ։

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պարեր, երգեր եւ արտասանութիւններ։

GRAND AMPHITHEATRE

DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային ֆոլքլորի։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH

Recteur de l'Académie de Paris

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱՌՒԳԻ։

Ի նպաստ Սէն Քլէրը տիւ Թուվէի սանթորիումին։ Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին։

Տոմսերու գինը՝ 300, 200, 150 եւ 100 ֆր.

Դիմել Սորպոնի դռնապանութեան։

ԴԵՂԱՐԱՆ SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահած է թաղիս հայ յաճախորդներու։

Կը խօսուի նաեւ հայերէն։

ԾԱԽՈՒ Է

Մահուան պատճառով խիստ աժան գին նով նպարավաճառի բանուկ խանութ մը, մեթրօ Ժուէս։ 30 Ռիւ Պուլէ, Փարիզ։ Դիմել Տիկին Մանուկեանի։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ARTICLES DE PARIS — BIMBLOTERIE

Ets. ARARAD

8, Rue des Pénitents - Bleus (près rue Colbert)

MARSEILLE CO· 03 - 68

Կը ծանուցանենք մանրավաճառներուն, չրջուն վաճառորդներուն, պազարի ապրանքներ ծախողներու, ծխավաճառներու եւն. եւն. Թէ բացուած է ԱՐԱՐԱՏ ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ հաստատութիւնը փարիզեան նորութիւններու, մանկական խաղալիկներու։ Անմրցելի գիներ։ Այցելութիւն մը կ'արժէ

Մասնաւոր գեղչ ամէն գնումի վրայ եթէ ներկայացուի թերթիս կտրօնը։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՄԱՐՏ
DIMANCHE 28 MARS 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7331 30e ANNEE խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2742

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՏԷՐ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

●

Քանի մը խորհրդածութիւններ եւս, հայերէն առաջին թերթին՝ «Ազդարար»ի հրատարակութեան 160ամեակին առթիւ :

Ամենօրեայ եւ պարբերական մամուլը երկար թափառումներէ եւ թրթռումներ – նէրէ ետք, իր վերջնական կայանը կը գտնէ Գոլիս, ապա Թիֆլիս :

Շատոնց մարած էին Հնդկաստանի (Ազդարար եւ Ազգասէր), Վենետիկի , Իզմիրի եւ Մոսկուայի մէջ վառած լոյսերը : Մխիթարեաններէն մնացած էր միայն « Բազմավէպ »ը, որ կը շարունակուի մինչեւ այսօր :

Այդ մամուլի զարգացման պատմութիւնը չէ որ պիտի ներկայացնենք այս տեղ :

Անցեալ կէսդարի անցողակի յիշէր էինք ամենօրեայ մամուլին դերը՝ արդի աշխարհաբարի զարգացման մէջ :

Այս առթիւ պարզեցինք, նաեւ, թարգմանածոյ գրականութեան բարիքները , իբրեւ դանձական բառերու եւ ոճերու :

Այս երկուքն ալ հում նիւթեր են որոնք մանաւոր մշակման կը կարօտին :

Ամենօրեայ մամուլը միեւնոյն ատեն գործաւ անդաստան մը գրական վարուցանի :

Խմբագիր, գրաշէտ եւ թարգմանիչ օրը օրին իրենց վաստակը թափեցին լրագրական սիւնակներու մէջ :

Սեւ աշխատանքին խառնուեցաւ տեւականը : Լուրերու թարգմանութեան, փորձերու սրբագրութեանց հետ՝ բուն ստեղծագործութիւնը :

Դուրսէն աշխատակիցներ ալ , իրենց գրական – գեղարուեստական արտադրութիւնները կը յանձնէին ամենօրեայ մամուլին, որ գործած էր կենդանի շաման մը, բանուկ եւ ամենակուլ :

Հետզհետէ գործացաւ, նաեւ, պարբերական մամուլը, լսելով ինչ որ կ'արտադրուէր օրը օրին :

Պոլսոյ մէջ, այս ցերեկոյեան արտադրութիւններէն գանձեր գրքի վերածուեցան— փրկուեցան — մասնաւորապէս Օսմ. Սահմանադրութենէն վերջ :

Այդ մէջոցին կատարուած աշխատանքներու շնորհիւ էր որ լոյս տեսան Ռ. Զարդարեանի «Յայդալոյա»ը, Վարուժանի « Ցեղին Սիրտ»ը (երկուքն ալ Մատենաշար «Ազգակ»), Զօհրապի նորավէպերուն երեք հատորները եւ ուրիշ հատընտիր հրատարակութիւններ :

Վերջին արտադրութէն ետք, նոյն աշխատանքին լծուեցաւ Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամները Միութիւնը , Փարիզի մէջ, հետզհետէ հաւաքելով եւ հատորներու վերածելով հին եւ նոր գրողներու ցերեկոյեան ստեղծագործութիւնները :

Անձնական ճիգերն ալ բաւական բան փրկեցին : (Նարդունին քանի մը հատոր կազմեց, հաւաքելով «Ցառաջ»ի մէջ ցրուած արտադրութիւնները) :

Եւ տակաւին ինչ թանկագին գան – ձեր կան, ամենօրեայ թէ պարբերական մամուլին մէջ, անտիրութեան մատնուած՝ նոյնիսկ հեղինակներուն կողմէ :

Ողբացեալ Արամ Անտոնեան բան – գործ ըրած էր պըպտել Նուպարեան Մատենադարանի լրագրական հաւաքածոները, եւ տետրակներու մէջ ամփոփել բազմաթիւ պիտանի նիւթեր, որպէսզի հրատարակութեան տրուին :

Ամենօրեայ թէ պարբերական մամուլը հանք մըն է ամէն տեսակ արտադրութեանց : Անոնց մէջ ընկերային , քաղաքական կամ ազգագրական ուսումնասիրութիւններ, վերլուծումներ կամ թարգմանութիւններ ալ կան որոնք մինչեւ այսօր կը պահեն իրենց արժէքը :

Եթէ միայն հարիւրին տասը փրկուէր··

Ահաւասիկ ծառայութեան ասպարէզ մը՝ մեր վանքերուն համար : Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

●

Միջազգային մամուլը հակասական տեսակէտները կը յայտնէ միաց· բանակի ծրագրին վաւերացման մասին, որ լրջօրէն կը զբաղեցնէ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը :

Պերմուտայի խորհրդաժողովին մէջ , Պ· Լանիէլ կը կարծէր թէ Ֆրանսայի դերքը պիտի պարզուի, Պերլինի խորհրդաժողովին գումարումէն ետք : Արդ , հինդ շաբաթ անցած է այդ ժողովին փակումէն ի վեր , բայց դեռ ամէն բան առկախ կը մնայ, սպասելով Ժընեւի ժողովին :

Իրազեկները կը կարծեն թէ Մ·Նահանգները ջժուարին կացութեան մը պիտի մատնուին յառաջիկայ ապրիլին, եթէ Ֆրանսա վերջնական որոշում մը տուած չըլլայ միացեալ բանակի ծրագրի մասին :

Ինչպէս յայտնի է, Ֆրանսա մեծ յոյսեր դրած է Հիւս· Ամերիկայի եւ Ժընեւի ժողովին վրայ, Հնդկաչինի պատերազմը վերջացնելու համար : Արդ, Ամերիկացիները կը սպասեն որ Ֆրանսա վաւերացնէ այդ ծրագիրը : Փարիզի մէջ անկարելի կը դանեն այդ վաւերացումը, Ժընեւի ժողովէն առաջ :

Ընկերվարականները, որոնք մասամբ վաւերացման համաձայն են, հետեւեալ հարցումները կ'ուղղեն·— 1· Մ· Նահանգները ի՞նչ երաշխիքներ կուտան թէ Գերմանիա իր զէնքերը պիտի չգործածէ Ֆրանսայի դէմ·— 2· Անգլիա ի՞նչ ձեւով պիտի աջակցի վերջ գերակշռեցնելու Թեանց·— 3· Ի՞նչ ապահովութիւն կայ թէ զինուորական տարրը գերակշիռ դեր պիտի չխաղայ միացեալ բանակին մէջ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, ընկերվարական կուսակցութեան անդամներուն 25 առ հարիւրը համաձայն է վաւերացման, առանց սպասելու վերոյիշեալ երեք հարցումներու պատասխանին : Հարիւրին 25ը դէմ պիտի քուէարկէ, ինչ պատասխան ալ տրուի : Իսկ մնացեալ 50 առ հարիւրը թեր պիտի քուէարկէ, եթէ պատասխանը նպաստաւոր ըլլայ :

Այս վերջինները միշտ կը պնդեն որ Մ· Նահանգները յանձն առնեն Եւրոպայի մէջ պահել իրենց զօրքը եւ ոչ թէ միայն հիւլէական ռմբահիմ օդանաւեր : Կը պահանջեն նաեւ որ Անգլիա իր եւրոպական ուժերը — 4ուկէս զօրաբաժին — ամբողջովին կամ մասամբ տրամադրէ միացեալ բանակին, իսկ ծրագրուած եւրոպական խորհրդարանը ձեռք առնէ միացեալ բանակի վերատեսչութիւնը :

Վաւերացման համար ուրիշ դժուարութիւն մը կը կազմէ Սարի խնդիրը, որ կը մնայ միշտ առկախ, հակառակ դանդաղ լաւատես յայտարարութեանց :

× Զօր· Մոնսապէռ հարցազրոյցի մը ուղղեց ազգ· պաշտպանութեան նախարարին, դանդաղելով թէ դաշինքներ սարքուած են կարգ մը զօրաբոցներու մէջ, ի նպաստ միացեալ բանակի զաշինքին վաւերացման : Ուրիշ երեսփոխան մը եւս դիտել տուաւ թէ քարոզութիւններ կը կատարուին բանակին մէջ : Այս առթիւ բացատրեց·— «Ան – խոյս տալ չենք կրնար մեր երկիրը դառնայ դոց զաշտ մը ուր բուրլինները, տոլարները եւ այժմ ալ մարքերը իրար խառնուին, ազդելու համար մեր որոշումներուն վրայ : Անհրաժեշտ է մարքել միացեալ բանակի ծրագրին քննութեան մթնոլորտը եւ վերջ տալ դուրսէն եղած քարոզութեանց» :

Երրորդ մը բացատրեց թէ արեւմտեան Գերմանիոյ Ֆրանսական մարզպանը իրաւունք չունէր վաւերացնելու սահմանադրութեան փոփոխումը, առանց խորհրդարանին հաւանութեան :

Ազգ· պաշտպանութեան նախարարը, պ· Փլեւէն, պատասխանելով բոլոր հարցադնդումներուն, ըսաւ թէ համաձայն է որ քարոզութիւններ չկատարուին միացեալ բանակի ծրագրին առթիւ, ոչ թեր , ոչ ալ դէմ : Եւ հաստատեց թէ պիտի չբունանակէ ամէն միջոց ձեռք առնել, որպէսզի քաղաքական խնդիրներ չյուզուին բանակին մէջ :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ հանրապետութեան նախագահը մարտ 26ին ստորագրեց սահմանադրութեան փոփոխութիւնը, որուն շնորհիւ պիտի կրնան վինուորագրութիւն եւ վերազինում կատարել :

ՄԱՔՍԱՏՈՒՐԲԵՐՈՒ սակացոյցը պիտի բարեփոխուի 45 առ հարիւր համեմատութեամբ :

●

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՓՐԿԱՐԱՐ ՎԱՃԸ

Ինչպէս կ'երեւայ, իսկապէս մտահոգութեան մատնուած են օրուան Հզօրները, իրրեւ հետեւանք հիւլէական , եւ մանաւանդ ջրածին ռումբի վերջին փորձերուն :

Բոլորդ ալ գիտէք անցուդարձը :

Այդ փորձերուն առաջին զոհերը եղած են 23 կամ 35 նափոնցի ձկնորսներ, 120 ֆիլոմեթր հեռուէն :

Բանի մը օրէն կը կարդամ մանրամասնութիւնները :

Այդ հեռուէն մոխիր թափած է խեղդն ձկնորսներուն վրայ : Դէմքերը կապարի գոյն ստացեր են : Բշտիկներ բուսեր են իրենց մարմիններուն վրայ, եւ տակաւին յայտնի չէ թէ պայթումին շողարձակումները ինչ աւերներ պիտի գործեն :

Դէպքը մեծ յուզում եւ վախ պատճառեց ամբողջ աշխարհի, եւ մանաւանդ Անգլիոյ մէջ, ուր վարչապետը, Զըրչիլ , անցեալ շաբթու եռո մըն ալ խօսեցաւ երեսփ· ժողովին առջեւ :

Լոնտոնի թերթերը կը գրէին թէ ծերունին այնքան յուզուած էր որ, ձայնը կը դողար եւ արցունքներ կը հոսէին աչքերէն :

Վրդովումը իսկապէս խոր է եւ Զըրչիլ որոշեր է այս շաբթու նոր նստ մը խօսիլ երեսփ· ժողովին առջեւ, բացառիկ ժողովի մը հրաւիրելու համար Մեծերը :

Վերջին լուրերու համաձայն, Մ· Նահանգները որոշեր են յետաձգել նոր փորձերը, բացառիկ միջոցներ ձեռք առնելու համար :

Բարենշան է երեւոյթը :

Բարեպաշտները կ'ըսէին,— «Սկիզբն իմաստութեան երկիւղ Տեառն» :

Կը թուի թէ «Տէր»ը այժմ իր ահռասարսափի պաշտօնը յանձնած է հիւլէական կամ ջրածին ռումբին :

Այլեւս կրնանք ըսել— Սկիզբն իմաստութեան երկիւղ շողարձակման հիւլէից :

Ամէն պարագայի մէջ, մաղթենք որ նոր լոյս մը ծագի ճափոնցի ձկնորսներու գլխուն թափած մոխիրներէն, երբ դեռ առաջին փորձերն են որ կը կատարուին :

Այն ալ աշխարհի հեռաւոր մէկ ծայրը, խաղաղական ովկիանոսի մէջ : Վ.Ա.Հ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գրած էինք թէ Խ· Միութիւնը զերիչ – խանութիւն շնորհած է Արեւելեան Գեր – մանիոյ, որ ունի 18 միլիոն բնակիչ :

Արեւմտեան չրջանակներու մէջ անհ – մասած եւ անուանական կը նկատուն այս ո – րոշումը : Կ'ըսուն թէ Մոսկուա իրականին ձեռք ուզենայ կուսակ իր դրաւած չրջանին Գերմանացիներուն, քանի որ իր 300·000 զինուորները պիտի մնան եւ իրենց կը վերապահեն ամէն իրաւունք, «յանուն ապահովութեան » :

Ամերիկացի զիւանագէտ մը կ'ըսէ·— Պէտք չէ որ եւ է իրական փոփոխութիւն սպասել արեւելեան Գերմանիոյ մէջ : Կացութիւնը պիտի մնայ այնպէս ինչպէս որ է : Գերմանները ոչ մէկ իրաւասութիւն պիտի վայելեն եւ ռուսական տիրապետութիւնը պիտի մնայ նոյնքան խիստ : Փորձառութիւնը սորվեցուցած է մեզի միշտ մանրազիտակով քննել խորհրդային յայտարարութիւնները որոնք յաճախ թակարդներ են» :

Արեւմտեան Գերմանիոյ փոխ – վար – չապետը յայտարարեց թէ Մոսկուայի յայտարարութիւնը չի բարեփոխեր արեւելեան Գերմանիոյ բնակչութեան վերաբերութիւնը : Միայն Մոսկուայի եւ արեւելեան Գերմանիոյ յարաբերութենց ձեւն է որ կը փոխուի : Արեւելեան Գերմանիան պիտի չարունակէ մնալ արբանեակ երկիր մը, ինչպէս եղած է 1946էն ի վեր» :

Իսկ վարչապետը, Տոքթ· Ատենաուըր, որ Հոմ կը դանուի, ըսաւ թէ եղածը խաղ մըն է, մոլորեցնելու համար արեւելեան Գերմանները : «Այս բաները նորութիւն չեն ինծի համար : Ռուսերը նախապէս երկու – երեք անգամ փորձեցին այս խաղերը » :

ՎԱՏԱՆԻ ՀԱՑԵՐԸ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԱՊԵՏԸ

M. JEAN PERREAU PRADIER

Տրոմի նահանգապետ Պ· Ժան Փռատիէ Վանուէի նահանգապետ նշանակուած ըլլալով, մօտերս իր նոր պաշտօնատեղին պիտի երթայ : Այս առթիւ Վատանի Ազգ· Մխիթարը յանուն զաղութին իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ անոր ցոյց տուած աղնիւ վերաբերմունքին համար :

Մասնաւոր կամ հաւաքական պարագաներու մէջ, Պ· Ժան Փռատիէ եւ իր սպասարկութիւնները միշտ օգտակար հանդիսացած են զաղութին Հայերուն :

Վերջին ամէնէն կարկառուն օրինակը Վատանի հայկական եկեղեցիի չինուելիքն էր, որուն համար նահանգապետը տրամադրեց իր ամբողջ համակրանքը եւ աջակցութիւնը :

Վատանի Հայերը կը ցաւին որ իրենց սիրելի նահանգապետը կը հեռանայ : Միեւնոյն ատեն յարգանքով կը շնորհաւորեն իր պաշտօնի բարձրացումը , ո – րուն արժանի է ամէն կերպով :— Օ· Մ·

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերու համաձայն, զօր· Նէգիպ զործի ձեռնարկած է արդէն, ատեն – ճանապարհ փոխանցելու համար զինուորական իշխանութիւնը :

Ջնջուած է յեղափոխական ատեանը, որ ցարդ կը դատէր նախորդ իշխանութեան վարիչները : Ազատ արձակուած են չատ մը ակնառու անձեր, որոնց կարգին նախկին վարչապետը, Նահաս : Նախապարմներէն անոնք որ դինուորական չեն , ծանուցին թէ պիտի հրաժարին, եթէ ամբողջ դահլիճը հաւաքաբար չհրաժարի : Զինուորականները կը մերժեն հրաժարիլ : Գնդ· Նասըր զինուորական հոսանքին դլուխն անցած է : Կ'ըսուի թէ սպառնալիքներ եղած են թէ Նասըրի եւ թէ զօր· Նէգիպի :

Բանտէն արձակուած են 591 կալանաւորներ : Ասոնց մէջ չեն յեղափոխական ատեանին կողմէ դատապարտուած կամ դատի սպասող քաղաքացիները : Արձակուած է նաեւ Իսլամ եղբայրութեան առաջնորդը, Հոտէյպի : Կը կարծուի թէ այս կազմակերպութիւնը, որ օրէնքէ դուրս հռչակուած էր, տիրական դեր մը պիտի կատարէ յառաջիկայ ընտրութենց եւ նոր քաղաքականութեան մէջ :

Լուծեալ կուսակցութիւններէն «Վաֆ – տ»ը զործի ձեռնարկած է, վերակազմուելու համար : Պատուիրակութիւն մը

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՑ ԳԻՐՔԻ ՏԱԳՆԱՊ...

●

Ներքին եւ արտաքին բոլոր տագնապ – ներուն վրայ, մեր կեանքին մէջ, ահաւասիկ կ'ուրուագծուի ուրիշ մըն ալ,— հայ դիրքի տագնապը:

Տագնապներ կան, որոնք «մութ» են . կան ուրիշներ, որոնք «սուր» են: Այս « սուր »ներէն ըլլալու վրայ է հայ դիրքի տագնապն ալ :

Մեր օրերուն հասնելէ առաջ՝ փորձենք արագ ակնարկ մը նետել հայ դրամագլուխի պատմութեան վրայ, քանի որ դրամագլխատիրութիւնն ալ պատմութիւն մը ունի վերջապէս: Մեր միակ ազբիւրն է, այս յետադարձ ակնարկին համար , Աբրահամ Այվազեանի մոգուած մէկ դործը,— « Շար հայ կենսագրութեանց», Գ. հատոր, տպուած Պոլիս, 1893ին:

Այվազեան կը դրէ, թէ իր տղայութեան տարիներուն,— ուրեմն մեկուկէս հարիւր տարի առաջ, — Պոլսոյ մէջ իրրեւ դրամ – փոխադրութիւն կը յիշուէին Ծարուխիւն աղա Մարդարեան, Պաղտասար աղա Սրապեան, «խալթախալը» ծերունի սարկաւագ , Պապա – Դանիէլ, հնամեայ Մարաիլցոս եւ « Վենետիկցիներուն դրամատունը ի Սեղբոս խան»:

Այվազեան կը յիշատակէ նաեւ, «ի կալկաթա», դրամագլուխ ունեցող Աւդալեան Շիրազեցին եւ Ա. Ընկերութեան դրամատունը, «որք կարօտելոց՝ ձրի, իսկ կարողաց՝ դրքերու որոշեալ գներովը կը վաճառէին»: Ապա կուտայ անունները քանի մը ուրիշ դրամագլուխներու՝ Պոլսէն եւ Թուրքիայէն դուրս: Այսպէս՝ «ի Տփղիս՝ ազարանատէր եւ «Կռունկ» ամսաթերթի հրատարակիչ ու տնօրէն Համբարձում Էնֆիէճէանցը, նոյնպէս ի Տփղիս՝ Ալադաթեան դրամատունը, Կովկասեան դրամագլուխը, ի Նոր – Նախիջեւան՝ Հայրապետեանցը, ի Ռոստով՝ հեղինակ եւ տոմարագէտ եւ տպագրիչ Յովհաննէս Տէր Աբրահամեանը, յԻզմիր՝ Ծարուխիւն Շահվէրտիեանը, տպագիրը – հրատարակիչ Տէտէեանը» («Շար հայ կենսագրութեանց», հատոր Գ., էջ 7):

Միշտ համաձայն Այվազեանի, Պոլիս՝ Մահմուտ Փաշայի առարատը դրամագլուխի խանութ մը բացած էր նաեւ Գալաֆեան Ծարուխիւն էֆէնտի, բայց հայ դրամագլուխներու նահապետները կը համարուին Տիրացու Ծարուխիւն եւ Եղզուտցի Մանուկ, որոնք կ'ապրէին 18րդ դարու կէսերուն (1740) եւ որոնց անունը Այվազեան քաղած է հին դիրքերու յիշատակարան – ներէն: «Կ'երեւի թէ,— կը դրէ Այվազեան, — ասոնք շրջիկ դրամատներ էին, որք երբեմն իրենց հաշուոյն դիրք ալ ըսած են»:

Երանելի եւ երախտաւոր հայրեր, – ընդանք հայ դրքի առաջին տարածիչները եղան եւ որոնց անունը կ'արժէ, որ տեղ մը դրուի վերջապէս:

Ի՞նչ կը ծախէին այս « նատուկ » կամ « շրջիկ » դրամագլուխները, քանի որ 19րդ դարէն առաջ հայերէն դիրքերը այնքան քիչ էին, որքան գանունք կարգացողները: Դարձեալ Այվազեանն է, որ կուտայ անունները.— Պղնձէ քաղաք, Եօթն լմաննասէր, Բուն տոմար, Աղջիկ – Մանուկ, Քերականի, Հեղեղան, Սաղմոս, Նարեկ, Օրացոյց եւ այլ այս կարգի կրօնական կամ կրօնաշունչ դիրքեր, զորս կը վաճառէին,— կ'ըսէ Այվազեան,— «եկեղեցւոյ դուռները , Շուկային մէջ եւ ուրախմբութեանց ու համախմբութեանց յատկացեալ վայրերը»: Կը ծախէին նաեւ՝ այսպէս կոչուած «աշխարհական» դիրքեր,— Աղնիւ տղայ, Աչքը Ղարիպ, Շահ Իսմայէլ, Փափաղաթ, Շարպիններ, Մեճմոուաններ, Տեսթաններ եւն., եւն.:

Սակայն առաջին հայ դրատունը կը հիմնուի Պոլիս, մեկուկէս հիւր հարիւր յիսուն տարի առաջ. «1805ին կը լինէր հայ դրամագլուխի բուն կերպարորու – թիւնը՝ հաստատմամբ Մարգարեան մե – ծահամբաւ դրատան» , կը գրէ Այվազեան :

Ծառաջիկայ տարի, 1955ին, կը լրանայ ուրեմն 150ամեակը հայ դրամագլուխի հիմնադրութեան: Առաջին հայ դրամագլուխը, որուն կը պարտինք «բուն կերպարորութիւնը » հայ դրամագլուխի – թեան, պատմութեան անցած է «քիթապճի Մարգար» անունով, դաւակը ոմն Պաբոնի, որ, ըստ ոմանց, վանեցի է, ըստ ուրիշներու՝ բալուցի:

Լաւատեղեակ կենսագրին՝ Այվազեանի վկայութեամբ, « Մարգար իր ժամանակին ժողովրդականութիւն չահած մանաւանդ պրամագատն էր եւ իր անուան համբաւը տարածուած էր աշխարհի այն ամէն կողմը, ուր որ հայ մը կար»: Արդարեւ, մինչեւ Հնդկաստան դիրք կը ղրկէր Մարդար եւ հոնկէ, ինչպէս այլ հեռաւոր վայրերէ, դիրքեր կը ստանար :

Բայց միայն դիրք առնել ծախելու դործ մը չէր «քիթապճի»ին ըրածը: Ոչ միայն « վաճառական» մըն էր, այլ եւ «ուսումնական» մը: Պատրիարքարանէն յաճախ իրեն կը դիմէին տեղեկութիւններ ուղեղու համար ժամանակակից դէպքերու եւ դէմքերու մասին: Իր դրատունը, ասկէ զատ, ժամադրավայր մըն էր, ուր կը հաւաքուէին եւ « հոդեշահ» դրոյց կ'ունենային բարձրաստիճան եկեղեցականներ, ուսուցիչներ, դրասէր քահանաներ, հեղինակներ, վերջապէս այդ շրջանի մտաւորական կոչուած դասը:

Աւելին. այս համեստ «քիթապճի»ն կրցած էր ըմբռնել լուսաւորութեան, նոր բառով՝ մշակոյթի դերը Հայոց աղդին մէջ: Այս նպատակով ալ յաճախ կը դիմէր իր «սիրեցեալ յաճախորդնե»ուն՝ Ամիրաներուն, յորդորելով անոնցմէ շատերը մեկնիսա ըլլալ մեծածախս դիրքերու, որոնք լոյս կը տեսնէին յետոյ կամ Վենետիկի եւ Վիէննայի եւ կամ Պոլսոյ մէջ: Մարդարի առաջարկով էր, որ Ծարուխիւն Ամիրա Պէզճեան մեկենասը հանած էր Գէորգ Դպիրի Պարսկահայ մեծահատոր բառարանին:

Շահեկանութենէ դուրկ չէ այն հարցը, թէ ի՞նչ կը չահէր Մարդարեան դրատան հիմնադիրը իր առած ու ծախած դիրքերէն: Այվազեանը կուտայ նորէն այս հարցումին պատասխանը: Ան կը հաստատէ, թէ ամսական միջին հաշուով 150 ոսկիի (ոսկեդրամ) դիրք կը ծախէր Մարդար, նուազագոյն ասոր տո հարիւր չահով: Ուրեմն ամիսը չուրջ 15–20 ոսկիի դուտ չահ մը ունէր (մեր օրերու դրամով չուրջ 150 ոսկի): Եւ այս չահը կ'ընէր քեռական, հեղարան Նւ Քէօր – Օղլու ծախելով ...

Նշանակելի պարագայ մը եւս.— Այվազեան կը դրէ, թէ Մարդարի յաճախորդները առաւելապէս Ամիրաներ էին, այն առենուան մեր մեծատուններէն: Այս կը նշանակէ, որ մեր ժողովուրդի բարձր դասը դրասէր էր. ոչ միայն կը սիրէր դիրքը, այլ եւ կը դնէր, կը կարդար եւ— այս է ամենէն դրաւորը — գոհողութիւններ յանձն կ'առնէր «հայ դիրքը տարածելու համար»:

Ի՞նչ կ'ընեն մեր օրերու Ամիրաները:

Չենք ուղեր անմիջապէս պատասխանել այս հարցումին. կը դոհանանք միայն — եւ առ այժմ — հաստատելով, որ նոր օրերու մեր մեծատուններէն դիրք չեն կարդար, մանաւանդ հայերէն դիրք:

Սակայն այս ցաւը միայն մեզի յատուկ չէ :

Ֆրանսացի մեծատուն բանասիրներէն, հետաղային նաեւ պետական դէմքերէն Փօլ Քլոտէլ իր քերթուածներու առաջին հատորին համար նոյնիսկ մէկ հատիկ գնորդ չունեցաւ: Ձեռնարկեցաւ դիրքը: Դառնացած ու հիասթափ՝ Քլոտէլ յայտարարեց հրապարակով, թերթերու միջոցաւ, թէ պատրաստ է իր դիրքէն ձրի ղրկել անոնց, որ կը փափաքին :

Քառասուն միլիոն Ֆրանսացիներուն մէջ միայն քանըհինդ հոգի ներկայացան Քլոտէլի դիրքը ձրի առանալու համար :

Մենք քառասուն միլիոն չենք, եւ մեր բանասիրները — առանց նաեւ պետական դէմք ըլլալու — 25էն աւելի, չատ աւելի ընթերցող ունին, բոլորն ալ դրեթէ վճարովի :

Ասիրա մրթմրթալութիւն մըն է մեզի համար, բայց փրկութիւն մը չէ:

Եգիպտոսի մէջ այսօր միակ դրամագատ մը իսկ չկայ (ասեն մը 3–4 դրամագատներ կային): Եւ արտասահմանի հայ դրամագատներէն յաճախ նամակներ կը առանանք մօտաւորապէս սա իմաստով. « Հայերէն դիրք չի ծախուիր. հաշուեյարդարի պիտի ենթարկեմ դործս »:

Ուր էր «քիթապճի Մարդար»ը մեզմէ հարիւր չհասն տարի առաջ, ուր ենք մենք հիմա ...

« Քիթապճի»ն ամիսը հարիւր չհասն դեղին ոսկիի դիրք կը ծախէր (Աքլոր եղբայր եւ Քէօր Օղլու). հիմակուան դրամագատները այդքան դիրք չեն կրնար ծախել մինչեւ իսկ ամբողջ տարուան մը ընթացքին :

Հայ Գնարի բարձրագոյն դադաթնակէտն է եղեր Զարենցը: Իր վերջին դործը՝ «Գիրք ճանապարհի» վերտառութեամբ հրատարակուեցաւ Պէյրութի մէջ, բառական ներկայանալի տպադրութեամբ : Ակնկալելի էր, որ այդ դիրքը լայն սպառում ունենար մեր դաղութին եւ արեւմտահայութի մէջ: Չունեցաւ: «Յուսարեր» դրատունը այս նոր հրատարակութենէն ստացաւ տասը օրինակ եւ ամիսներու ընթացքին կրցաւ ծախել միայն ... մէկ օրինակ:

Ի՞նչ ընենք, Փօլ Քլոտէլի օրինակի՞ն հետեւինք: Ձրի՞ բաժնենք մեր դրած կամ դրելիք, հրատարակած կամ հրատարակելիք դիրքերը :

Եւ ի՞նչպէս պիտի ապրի հայ մշակոյթը, ինչո՞վ պիտի ապրին այդ մշակոյթին գինուորեալ կամ ոչ – գինուորեալ պահակները :

Փաստն այն է, որ այսօրեղ, եգիպտոսի մէջ, 3–400 սպառում կ'ունենար քիչ չատ տանելի դիրք մը: Այսօր այս թիւը իջած է հարիւրի: Վաղը կրնայ իջնել յիսունի: Մեր Պատմահօր «Հայոց Պատմութիւն»ն իսկ չունեցաւ մեր սպառած, մեր յուսացած սպառումը:

Ի՞նչ կը մնայ ընել մեզի, այս պայմաններուն մէջ:

Այս հարցին է, որ պիտի փորձենք անդրադառնալ:

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱՐԵՐԻ)

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

(ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Զ.— ԿՐՕՆ ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

●

Նկատած եմ որ, արուեստագէտ դրող – ներու համար հոդեկան պահանջ է նիւթէն նիւթ ցատկել, երբեմն իրարու հետ կապ չունեցող ճիւղերու հետազօտութեամբ:

Արդարեւ, ներքին խաղաղութիւն մը կ'ըշէկ վրադ, երբ քանի մը տարի գրաքան պրպտումներէ վերջ, կ'անցնես արուեստի տարբեր ճիւղի մը ուսումնասիրութեան: Կ'ըսեն՝ «չես մասնագիտա – նար»:

Իրականին մէջ, պահելով համեմատութիւնները , սովորական խառնուածքներ իրենց կեանքինամբողջեւզողութեանը կը դիզերին մէկ նիւթի, մէկ ճիւղի չուրջ: Իսկ ներքին ուժեղ թրթռացումներու անձնատուր դրողները, կը մղուին կալուած փոխել: Այսպէս եղած է թէ օտարներուն՝ եւ թէ մեր մէջ:

Օրինակ, Իփոլիթ Թէն մնայուն հատորներ ձգած է դրականութեան, նկարչութեան եւ թէ քաղաքագործութեան չուրջ: Ռոմէն Ռոլան դրական ստեղծագործութիւններէ դուրս վարպետ մը հանդիսացաւ իր երաժշտական, դրական եւ Միքել Անճէլոյի մասին տուած ուսումնասիրութիւններովը: Էռիօ, որքան խրատական պետական միտք՝ երաժշտական դէմքեր ուսումնասիրած նրբին քննադատ մըն է: Այսպէս էր նաեւ Լուի Պարթուն, մանադէտ մը Վահնեւեան եւ բժշտութեան: Զթօսիմ այլեւս կէօթէի , Ռընանի, Փօլ Վալերիի, Օսքար Ուայլտի եւ ուրիշ այնքան ակնառուր դէմքերու մասին:

Իսկ մեր մէջէն, մէկ կողմ ձգելով մը չուչին մէջ թաղուած Խորենացին, Անանիա Շիրակացին, մեր ժամանակակից Գարեգին կաթողիկոս Յովհաննէսեանը, Հ. Ն. Ակինեան, Լէօ, Տաշեան, Ալիշան, Ղազիա Տէմիրճիպաշեան, Զօպանեան, Շ. Նարդունի, դրած եւ ուսումնասիրած են, դրեթէ հաւասար ուժդնութեամբ դրականն, պատմա – բանասիրական, մասնագրական նիւթերէ դուրս՝ գեղարուեստի այլազան ճիւղերու եւ պիտութեան մասին:

Ուրեմն չեմ զարմացած, երբ Միք. Վարանդեան, որուն գործերուն մեծաքան մասը մեր ժամանակակից պատմութեան վերլուծումին էր յատկացուած, պահ մը մէկ կողմ հրելով իր նախասիրութիւնը, դրած է հատոր մը իմաստասիրութեան չուրջ, «Կրօն եւ Գիտութիւն» խորագրով:

Գիրքը լոյս տեսած է Կ. Պոլիս, 1912–ին: Կը բաղկանայ 166 էջերէ, որոնց 60ը յատկացուած են կրօնքին, իսկ մնացորդն ալ գիտութեան: Աւելի ճիշդ, բնութեան եւ մարդ էակին կատարած բնաչրջմանը՝ դարերու ընթացքին :

Այս գիրքը ունի իր պզտիկ պատմութիւնը: Ծառաջարանէն կը տեղեկանանք թէ, գործին յատակագիծը կազմուած էր 1906ին եւ միջուկը ներկարկուած հրապարակային դասախօսութեան նոյն տարին , Թիֆլիսի մէջ: Իսկ գրաչ դլուխներն ալ արդէն լոյս տեսած էին մեր մամուլին մէջ 1897ի առիններ: Ըստ հեղինակին , այդ բոլորը կը մտնեն այս գիրքին մէջ « հիմնական փոփոխութիւններով եւ յաւելումներով»: Կենդանիներու ժառանգականութեան յատկացուած դլուխին մէջ 94ի ներքեւն ալ արուած ծանօթութեան մէջ, Վարանդեան կ'ըսէ.— «Մենք միայն հարեւանցիօրէն չօշափեցինք այդ խնդիրը, առանց սակայն կանդ առնելու այն բազմաթիւ տեսութիւններու վրայ, որ գոյութիւն ունին նրա չուրջը: Շատ աւելի մանրամասն կերպով կարելի կը լինի այդ խնդրի վերաբերեալ տեսակէտները ներկայացնել մեր հրատարակած «Ազգ եւ ժառանգականութիւն» գրքում»: Ցաւալի է, որ հեղինակը չէ կրցած իր խոստումը կատարել, որովհետեւ ան ալ մեզմէ հեռացաւ, ինչպէս շատ մը ուրիշներ, առանց մեզի թողլու իր ձեռագիրներէն մէկ տողը անգամ:

Գիրքին երկրորդ մասը կը վերաբերի մարդու ծագման եւ զարգացման հարցերուն: Հեղինակը կը ներկայացնէ Լամարքի, Դարուինի, Վալլասի, Վայսմանի, Հեկելի, Սպենսերի, Ֆիսքի, Հաքսլիի, Ռիպոյի, Ռոմանէսի, Ռիպոտի, Ռիպերտիի, Ռիպոտի, Ռիպերտիի, Ռիպոտի, Ռիպերտի

ՅՈՎՍԵՓ ՑՂԱՑԵՂՈՒ

ՄԱՄԼԵ ՂԱՃԱՌԸ

Ցտասն վեցհարիւր ... եղած ատեն, Ղազարոս Տիրացուն, որ Ամասիոյ մէջ կը բնակէր, ուզեց Պոլիս երթալ։ Ինչո՞ւ համար կ՚ուզէր երթալ, չենք գիտեր։ Ինչպէս որ ամէն մարդ, ան ալ կ՚ուզէր երթալ Պոլիս, որովհետեւ Պոլիսը մեծ քաղաք մըն էր, ուր ամէն տեսակ մարդիկ կ՚երթային, ամէն տեսակ գործեր կ՚ընէին, ամէն տեսակ բաներ կը գտնուէին։ Ղազարոս Տիրացուն ալ կ՚ուզէր երթալ Պոլիս, որովհետեւ ուրիշները կ՚երթային։

Ղազարոս Տիրացուն ալ կ՚ուզէր երթալ Պոլիս, որովհետեւ ուրիշները կ՚երթային։ Ինչո՞ւ համար կ՚երթային

ներկայացաւ զօր. Նեկիպի, խորհրդակ – ցելու համար։ Կառավարական օրկանը, « Ալ Կումհուրիյա » մանրամասնօրէն կը պատմէ զօր. Նեկիպի եւ յեղ. խորհրդին միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնները։ Ցօղուածագիրը կ'ըսէ թէ զօր. Նեկիպ միակ մարդն է որ ազատութիւն կ'ուզէ իր հայրենիքին համար։

Լաւատեղեակ ազբիւրէ կը հաղորդուին թէ «երիտասարդ բանակին» սպաները դժգոհ են զօր. Նեկիպի քաղաքականու – թենէն եւ մեծ դժուարութիւններ կը յա – րուցանեն։ Նոր խռովութիւններ ծագե – ցան Գահիրէի մէջ եւ ձերբակալութիւն – ներ կատարուեցան։ Զօր. Նեկիպ եւ Աբա – բիոյ թագաւորը մղկիթ գացած էին ու – բաթի աղօթքին համար, երբ ամբոխը կ'աղաղակէր ։ — « Կեցցէ՛ կամալ (գնդ. Նասրը)։ Մենք կ'ուզենք որ յեղափոխու – թեան վարիչները մնան »։

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ չատ մը ցուցա – բարներ զինուած էին եւ կը շրջէին փո – ղոցներուն մէջ, բողոքելով նոր որոշում – ներուն դէմ։ Կը լսուէին նաեւ թշնամա – կան կանչեր ։— « Խորհրդարան չենք ու – զեր։ յեղափոխութիւնը կը շարունակ – ուի»։

Արաբիոյ թագաւորը ճաշած առեն, լրագրող մը նախատինքներ ուղղեց ։ Թա – գաւորը բարկանալով հեռացաւ ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Տիգրիսի յորդումը վտանգաւոր կէտին հասած է ։ Ընդարձակուած են թումբերուն ճեղքերը, որպէսզի յորդումը մեղմանայ։ Պար – պատած է քաղաքին Բաչխա զօրակայանը, մօտակայ թումբը խախտած ըլլալով։ Ան – թելը շարունակ լուրեր կը հաղորդէ կա – ցութեան մասին։ Հարիւր հազար բնա – կիչներ հեռացան իրենց բնակարաններէն, որոնք ծածկուած են ջուրերով ։

ԻՐԱՔի կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ատացաւ Պաղտատի խորհրդային դես – պանատան գործակատարէն, որ կ'ըսէ թէ Խ. Միութիւնը «ոչ – բարեկամական եւ թշնամական» արարք մը պիտի նկատէ, եթէ Իրաք միանայ Միջին Արեւելքի դա – շինքին, հովանաւորութեամբ ամերիկեան կառավարութեան ։

ՄԱՐՈՔի համայնավար կուսակցութիւ – նը ազգ. պայքարի օր հռչակեց մարտ 30ը։

ՋՐԱՆԻՆ ռումբի փորձերուն վտանգ – ները նուազեցնելու համար, Մ. Նահանգ – ները վտանգի գօտի մը կը կազմակերպեն Խաղաղական ովկիանոսին մէջ, աւելի ընդարձակելով հեռաւորութիւնը։

ՀՆԴԿԱՋԻՆի մէջ կռիւները կը շարու – նակուին նոյն միօրինակութեամբ։ Մ. Նահանդները միջոցներ ձեռք առած են, նոր օդանաւեր հասցնելու համար, օր ա – ռաջ ։

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՀԵՏԵՒԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ ։— ՌՈՒԲԷՆի ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր։ Գին 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք ։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑի, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անառէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – րով)։ Գին 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ ։

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՀԱՆԴԻՍԸ ՓԱՐԻԶի ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին ։

ՍՈՐՊՈՆի ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ցայտագիր՝ Սիւնի, Կոմիտաս վ.·, Բ. կանաչեան, եկմալեան, Կարա Մուրզա, Գատմագրեան, Գ. Ալէմշահ ։

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա – րեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք դրատուներէ, նպարա – վաճառներէ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Արաքս» եւ «Յառաջ»ի խմբա – գրատունէն։

Երգահանդէսին օրը կիչէն տոմսակ պի – տի չտրամադրուի ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբ – թի երեկոյ, Քաֆէ Քատէի վերնայարկը։ Դասախօս՝ Վաղարշ Մելիքեան։ *Նիւթը՝ « Անի քաղաքը եւ իր դերը պատմութեան մէջ»։ Մուտքը ազատ է ։*

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Յ. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Միութիւնը հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԷՆի յիշատակին, Մարտ 30ին, ժա – մը 20·30ին, Սալ տը Ժէոգրաֆիք, 184 Պուլվ. Սէն Ժէրմէն ։

Կը նախագահէ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ – ցին Տիկիններ Արմենուհի Գեւոնեան (Երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (Քառ), Անահիտ Տէր Միհրանեան (արտա – սանութիւն), Գ. Եավրուեան (դաշնակ), Զ. Մելիքեան (ջութակ)։

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւ – նը այս յարգանքի երեկոյթին ։

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՔՈՇԱՆի ՄԷՋ

Au Préau de l'Ecole des Filles,
69, Rue d'Arcueil Bagneux (Seine)

Շաբաթ, 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մին – չեւ կէս գիշեր,

Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

Ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին ։

Ա. մաս.— Երկու նոր պատկերներ Յ. Պարոնեանի « Մեծապատիւ Մուրացկան – ներ »էն (բեմադրութիւն ընկ. Թորոս – եանի)։

Բ. մաս.— Արտասանութիւններ եւ եր – գեր ։

Գ. մաս.— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յայտագրով, ղեկ. տիկին Հ. Թորոսեանի ։

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ։

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն։

Հաղորդակցութեան միջոցներ ։—

Métro Bagneux, Autobus 188 Porte d'Orléans-էն իջնել Marcel Bonnet

Մուտք՝ 200 ֆր., ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք ։

ՈՍԿի ՀԷՔԵԱՔ

Երկուշաբթի Մայիս 16ին ։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւ – րոպայի հայ գաղութին, եւ մասնաւո – րապէս ֆրանսահայութեան լուսաւորու – թեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժ – տուած պետական վարժարաններու իրա – ւունքներով ։

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ, իր ազգ. մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ զանոնք Պրե – վէի եւ Պաֆալորէայի պետական ճիւնո – բիւններուն, երկու երրորդի չափով ։

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տա – րեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, երէ տա – րիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն ։ Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջա – կաներէ ։

Գաւառներէն եւ օտար երկիրներէն ե – կողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ ։

Արձանագրութիւնները բացուած են, դիմել ուղղակի Տեսչութեան։

Samuel - Moorat
Direction du Collège Arménien
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. « Փոթորիկ» խումբի կողմէ ։ Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի ։ Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, կիրակի 4 Ապրիլ, ժամը 18էն 23։

Կը նախագահէ ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ գեղարուեստական բաժին ։

Հայկական եւ եւրոպական պարեր։

Պիւֆէ ։ Կը հրաւիրենք բոլոր հա – մակիրները ։

ՇԱՆՕԹ.—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիչիի երդչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ, կը խնդրենք յարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը, յետոյ պատուեն « ՓՈԹՈ – ՐԻԿ»ի հանդէսը ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՊՐԻՒՍԻԼԻ ՄԷՋ

Պրիւսէլի Ուսանողներու Միութիւնը մասնակցութեամբ գաղութիս երիտա – սարդ ուժերուն եւ հովանաւորութեամբ Գաղթօջային վարչութեան, պիտի ներկա – յացնէ Յ. Պարոնեանի՝

« ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ »

Բրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար

12 Ապրիլ, երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8իշդ 20ին Beaux-Arts «Petit Théâtre» սրահին մէջ, Պրիւսէլ։

Հասոյթը պիտի յատկացուի գաղութին կարօտեալներուն ։

Տոմսեր ։— Տոմսերուն գիները են 30, 50 եւ 100 ֆրանք, դրամ կրնաք այժմէն ա – պահովել

Bureau de location - Palais des Beaux-Arts, Bruxelle, ou Persiana, 19, Chaussée de Charleroi, Bruxelles,

Ամէն առաւօտ ժամը 9–12։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, առաւ. ժամը 10·30ին, Աւետման Տօնին առթիւ, Ս. Խաչ եկեղե – ցին մէջ հանդիսաւոր ձայնաւոր պատա – րագ պիտի մատուցանէ՝

Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

10պիս, Ռիւ Թուէն ։

GRAND AMPHITHEATRE
DE LA SORBONNE

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Երաժշտութեան եւ պարի փառատօն միջազգային Փոլքլորի ։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILH
Recteur de l'Académie de Paris

Եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ՍԱ – ՌԱՁԻ ։

Ի նպաստ Սէն Թիլէր տիւ Թուվէի սա – նհոգոհումին ։ Կիրակի 28 Մարտ ժամը 14·30ին։

Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 *Ֆր.*

Դիմել Սորպոնի դռնապանութեան ։

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է Մի – ԱՑՆ ՆՈՐ ՉԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչէ Պուլվա Օտտոյի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, սովորական հա – ւաքատեղին։ Շատ կարեւոր օրակարգ ։ Զեկուցում պատգմ. ժողովի եւ ընտրու – թիւն նոր վարչութեան ։

ԿՍՊ. ԽԱՉի Շաւիլի մասնաճիւղի ընկե – րական ընդհ. ժողովը յառաջիկայ երկու – շաբթի ժամը 9ին, ընկերուհի Թագուհ Մինասեանի բնակարանը։ — Օրակարգ զեկոյց պատգամաւորական ժողովի և նոր վարչութեան ընտրութիւն ։

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՄԷՋ

Կիրակի 28 Մարտ, ժամը 15ին։ Կը ներ – կայացուին «Ազարայրի Արծիւ», թատեր – գութենէն տեսարաններ ։

Մանկական նուագախումբ, հայկ. պա – րեր, երգեր եւ արտասանութիւններ ։

ՊԱՐԱՁԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլլայի դպ – րոցին Սանուց միութեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց դպրոցին։

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր։

SALLE CAISSE D'EPARGNE
32-34 Ave. de la Porte des Lilas
(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարի – զահայ արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ։ Ընտիր նուագախումբ ։

Մուտքը 250 ֆրանք ։

× *Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի շահ Կրթ. գործին ։*

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿի

Ալֆորվիլի դպրոցի հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ ստացած է, Պ.Ճով – սեփ Ուզունեանի մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Շնորհք Անդրէասեանէ հազար ֆրանք ։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, ռեէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն գի – ներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար, դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵ – ՐԻԿԱ., ԿԱՆԱՏԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐեՒԵԼՔ եւ ամէն կողմ ։

Դիմել ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն

American LLOYD

48, Rue de la Republique
Tél: Co. 47.22 et 74.51, Marseille
7, Rue Auber, Paris.

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձեռքա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ ։

Ձոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար ։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒԻՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն քով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒԻՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)։

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
30
ՄԱՐՏ
MARDI
30 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7332 30e ANNEE խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2743

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓԱԼԵԼ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՀԵՏ

•

Ամէն անգամ որ երիտասարդական ձեռնարկ մը տեղի կ'ունենայ, նոյն հարցումը կուգայ մեր միտքը.—

Այս տղաքը ի՛նչ յառաջդիմութիւն կը կատարեն մէկ տարիէն միւսը :

Տարակոյս չկայ թէ յառաջդիմութիւնը միշտ զգալի է պարահանդէսներու մէջ : Մանաւանդ եթէ յայտած ըլլան առաջնակարգ, արդիական նուագախումբ մը ճարել :

Իսկ մի՛ւս ճակատներուն վրայ, — հանդէսի մը բացումը կատարել, ճառ խօսիլ :

Եւ կամ, դասախօսութիւն մը պատրաստել : Երիտասարդական լսարաններ կազմել : Ընթերցումներ կատարել եւն. :

Անշուշտ արդար չէ իրենց ուժերէն վեր բաներ պահանջել :

Կ'ուզէինք իմանալ թէ կրցե՞ր են բան մը աւելցնել իրենց ստացածին վրայ :

Աւելի ճիշդ, արդիւնաւոր կը դառնա՞յ ինչ որ կը ցանուի, տարիներէ ի վեր :

Բազմազան կազմակերպութիւններ ի – րենց կարելին կը փորձեն ամէն տեղ, դպրոցին պակասը լրացնելու համար :

Մանաւանդ Հ. Ց. Դաշնակցու – թիւնը տրամադրած է իր բոլոր պիտանի ուժերը, որպէսզի հերթափոխներ եւ ժառանգորդներ հասնին :

Զի բաւեր տարիներով դաս տալ, լսել, հետեւիլ : Անհրաժեշտ է նաեւ ապարդիւ «նետուիլ» :

Հանրային կեանքն ալ ծով մըն է ուր լողալու պէտք է վարժուիլ կանուխէն :

Օտ. Սահմանադրութեան շրջանին, այ – ձախ կ'իյնայինք, բանախօսներ կամ դասախօսներ ճարելու համար, որեւէ ճեռնարկի առթիւ :

Ողբացեալ ընկեր Ց. Շահրիկեան, որ միշտ սիրայօժար կ'ընդունէր ամէն կոչ – տատարդական հրաւէր, անգամ մը դիտել տուաւ .

— Իսկ դո՞ւք, ե՞րբ պիտի վարժուիք խօսիլ : Մենք կ'երթանք եւ առաջ մը բա – ցը կը մնաք :

Որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր թէ առաջ մը պիտի երթան ոչ թէ հատ – հատ, այլ խմբովին : Քանի մը սերունդ միասին : Տարեց թէ երիտասարդ ...

Ինչ որ մնացած էր այդ օրերէն ի վեր (1915), նօսրացաւ, հալեցաւ օտարու – թեան մէջ, ցիրուցան եւ ուժասպառ :

Կը բաւէ հարեւանցի ակնարկ մը նե – տել, տեսնելու համար թէ ի՛նչ աւերներ գործած է անխուսափելի տերեւաթափը, տարիներու ընթացքին : Ամէն տեղ եւ ա – մէն ճակատի վրայ :

Անշուշտ նոր ծիլեր հասած են եւ հա – սունցած, դպրոցով կամ ինքնաշխատու – թեամբ :

Սակայն, բաղդատեցէք եղածը՝ ամե – նօրեայ պահանջին հետ, եւ պիտի տես – նէք որ ձեր առջեւ կը պարզուի տխուր հեռանկար մը :

Բաւական չէ զոհացնել անմիջականը : Անհրաժեշտ է մտածել նաեւ վաղուան համար :

Մի՛ւս կողմէ, տարբական պայման է որ եկողը առաւելութիւն մը ներկայացնէ գացողին վրայ :

Ամէն սերունդ ճամբայ պիտի բանայ իր սեփական բերքով :

Այլապէս, մեր կեանքը պիտի թաւալի ժխտոյն միօրինակութեամբ, եւ ի զուր պիտի փորձեն ճամբայ կտրել անցեալ յիշատակներով :

Ժամանակին հետ քալել՝ չի նշանակեր թաւալդլոր ոստումներ կատարել· այլ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, կէս ճամբան չմնալու համար :

Ինչ որ կարելի է օգտագործել այսօր, վաղը ճրագով պիտի փնտռուի :

Ե.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

•

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՅՈՑՑԵՐ.— ՁՕՐ ՆԵԿԻՊ ՏԵՂԻ ԿՈՒՏԱՑ· «ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԿԱՄՔԻՆ ԱՌՋԵՒ» · —

Կիրակի օր նոր անակնկալ մը տեղի ունեցաւ Եգիպտոսի մէջ : Հանրապետու – թեան նախագահը, զօր· Նեկիպ «խոնար – հելով ժողովուրդի կամքին առջեւ», ըս – կզբունքով հաւանեցաւ որ Յեղափոխա – կան Խորհուրդը մնայ իշխանութեան վը – րայ եւ չեղեալ համարուին վերջին որո – շումները Սահմանադիր ժողովի ընտրու – թեան եւ քաղաքական կուսակցութեանց վերակազմութեան մասին :

Այս լուրերը պաշտօնապէս հաղորդեց նախագահին թիկնապահը, գնդ· Իսմայիլ Ֆարիս, լրագրողներու առջեւ, մինչ բազմութիւնը կ'ազազակէր դուրսը ,— «Անկե՛ղծ ընտրութիւնները եւ խորհրդա – րանը » : Գնդապետը յայտարարեց .

— Եգիպտոսի բոլոր ծայրերէն հասած լուրերը կ'ըսեն թէ ժողովուրդը կ'ուզէ որ յեղափոխութիւնը չարունակուի : Հետե –ւաբար Նեկիպ կը յօժարի համակերպիլ ժողովուրդի պահանջներուն :

Միեւնոյն առեն ծանուցուեցաւ թէ հը – բաժարած է զօրավարին իրաւադէտ խոր – հրդականը, Սոլիմոն Հաֆըզ :

Ինչպէս կը յիշուի, զօր· Նեկիպ Մարտ 25ին խոստացած էր ջնջել քաղաքական կուսակցութեանց դէմ դրուած արգելքը, եւ լուծել Յեղափոխական Խորհուրդը, երկրին իշխանութիւնը յանձնելով Սահ – մանադիր ժողովին, որ պիտի ընտրուէր Յուլիս 23ին :

Հրաժարականէն տեղեկութեանց հա – մաձայն, հրամանատար Ամին Շաքիր եւ փոխ – վարչապետ գնդ· Նասըր կիրակի առաւօտ յայտարարած են թէ «երիտա – սարդ բանակին» աւելի քան երեք հարիւր սպաներ եկած պահանջած են որ ետ առ – նուին յեղափոխութիւնը վերջացած հա – մարելու որոշումը և կուսակցութիւնները վերակազմելու արտօնութիւնը : Այս եր – կու որոշումները պարտաւանք մը կը հա – մարուէին զինուորական իշխանութեան համար : Գնդապետը կ'աւելցնէր թէ այլ եւս չի կրնար զսպել բանակը, եւ թէ նոր յեղաշրջում մը կը պատրաստուի :

Այս առթիւ ցոյցեր ալ սարքուած էին : Փոխադրութեանց աշխատաւորները ընդ – հանուր գործադուլ յայտարարած էին Գահիրէի եւ Ալեքսանդրիոյ մէջ : Մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր նախագա – հական պալատին չուրջը, ուր խորհրդակ – ցութիւններ տեղի կ'ունենային անընդ – հատ : Նախագահին թիկնապահը իր զե – կուցման առեն կ'ըսէր նաեւ թէ երկրին ամէն կողմերէն 1400 հեռագիրներ հասած են, բողոքելով իշխանութիւնը Սահմա – նադիր ժողովին փոխանցելու որոշման դէմ :

Բանակին հրամանատարը, զօր· Ապտէլ Հաքիմ Ամիր, բացառիկ վիճակ յայտա – րարեց, որպէսզի բանակին բարեկարգու – թիւնը չխանգարուի : Փոխադրութեանց ընդհ· դործադուլը սարքած էին արհես – տակցական Մուսլիմները, արդիլելով նոյնիսկ ինքնաշարժներու երթեւեկը : Գնդ· Մահտի Հասանէյն, որ սերտ կա – պեր ունի Յեղափոխական Խորհուրդին հետ, բաւ թէ եգիպտական բոլոր նաւե – րը ծովուն բացերը ելած են եւ թէ նա – ւատորմիղը վճռած են չվերադառնալ, ե – թէ Յեղ· Խորհուրդը պաշտօնի վրայ չմնայ Յուլիս 24էն ետք (այսինքն այն թուականին երբ զինուորական իշխանու – թիւնը պիտի յանձնուէր Սահմանադիր ժողովին) : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ բիւրերով զինուած բազմութիւններ նախագահական պալատը մտած էին եւ թէ զինուորները զէնքի չդիմեցին : Ամբոխը կը պոռար .— «Ընտրութիւն չենք ուզեր : Կեցցէ՛ յեղա – փոխութիւնը» :

Գնդ· Սալեմ բացատրեց բազմութեան թէ Յեղ· Խորհուրդը, քաղաքացի նախա – րարները, նախագահ Նեկիպ որ միեւնոյն առեն վարչապետ է, սկզբունքով հաւա – նած են որ ներկայ զինուորական իշխա – նութիւնը չարունակէ իր պաշտօնը : Բայց աւելցուց.— «Տակաւին չենք որոշած թէ Յեղ· Խորհուրդը ինչպէս պիտի պահէ իր պաշտօնը եւ ինչ միջոցներով» : Եւ խոս –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԵՐԴ ԵՒ ՊԱՐ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ միջազգային երգի եւ պարի փառատօնը, որ ամէն տարի կը սարքուի Փարիզի մէջ , ի նպաստ հիւծախտաւոր ուսանողներու :

Այս տարի վարձած էին Սորպոնի ամ – փիթատրոնը, որ ամբողջովին լեցուած էր, բոլոր մասերով :

Ուշագրաւ բազմութիւն մը կը կազմէին մեր հայրենակիցները :

Հայաստանն ալ ներկայ էր, 15 ժողո – վուրդներու հետ :

Բացումը կատարեց Վիէթ – Նամի (Հնդկաչինի) ուսանողական խումբը, մե – լանոյշ երգերով եւ իրենց յատուկ նուա – գարաններով :

Եւ ահա կենսուրախ Հոլանտան, — ե – րիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ գոյնզգոյն տարազներով որոնց մէջ կար – միրը գուարթութեան խաղեր կը սարքէ :

Եւ Լիթուանիան, նոյնիսկ շողշողուն : Ապա Հայաստանը, իր շէնշող երգերով ու պարերով :

Մեծերէն բացակայ էին Խ· Միութիւնը եւ Մեծն Բրիտանիա :

Մինչ երգերը, նուագը եւ պարերը ի – րարու կը յաջորդէին, կախարդական մթ – նոլորտ մը ստեղծելով, սկսայ մտածել ·

— Ի՛նչ օրհնութիւն պիտի ըլլար ամ – բողջ մարդկութեան համար, եթէ ժողո – վուրդներու վարիչները փոխանակ ան – վերջ ժողովներ սարքելու, երգի, նուա – գի եւ պարի ներկայացումներ կազմակեր – պէին, յանուն խաղաղութեան եւ ազա – տութեան :

Այն ատեն, հոչակաւոր «Նիէթ»ը, Մո – լոթով, փոխանակ անդադար «ոչ» ըսելու, կոչ մը պիտի ուղղէր միւսներուն, լեզ – դինկա մը պարելու համար :

Իսկ եթէ վոտկան ալ հոսէր խաւեարին հետ, հանդիսասրահին պատերն անգամ «խաղաղութի՛ւն ամենեցուն» պիտի եր – գէին :

Երա՞զ : Բայց այն ամենազգի ուսանող – ները եւ ուսանողուհիները որ լման չորս ժամ պարեցին ու երգեցին կիրակի օր , բնդացցնելով Սորպոնի ամփիթատրոնը , իրենց ժողովուրդներուն վաղուան վա – րիչները չե՞ն, Շուէտէն մինչեւ Իրան եւ Մատակասքար ....

Երբ այժմ կ'երգեն եւ կը պարեն ի նը – պաստ ապաբինարանի մը հիւանդ ուսա – նողներուն, չա՞րժեր որ վաղը տիեզերա – կան համանուագ մը կազմեն, հիւծախ – տուած մարդկութիւնը փրկելու համար :

ՎԱՀԷ

Յ· Գ·.—Նորափետուր ասպետ մը, Է· Մ·, մեծ հայրիկ եւ կենդանի տիպա՛ր լրջու – թեան, պարկեշտութեան եւ ճկուն բա – րեկրթութեան, փոխանակ պատասխանե – լու պարզ հարցումի մը, «ժամը ժամին» կը կատարի, եւ փրփուր կը տեղայ, ցնդա – բանութեան, լեզուաբարութեան եւ ան – բարոյականութեան ցուցահանդէս մը սարքելով իր զաւեչտաթերթին մէջ, խմ – բագրականի երկու սիւնակներուն վրայ :

Միեւնոյն առեն կը փորձէ հերոսանա՛լ, սպառնալիք մըն ալ երեւակայելով : (27 մարտ) :

Պարոնը կը մոռնայ որ Բարեկենդանը չատոնց անցած է :

Նկատելով որ պարոնը ոչ իր կարգա – ցածը կը հասկնայ, ոչ ալ դրածը, կը թե – լադրենք բարեկամաբար եւ առանց «հեքնանք»ի որ մէկդի դնէ իր «Հաւակ – նութիւնները» եւ Մխիթարեան միաբան – ներուն միջոցաւ Փրանսերէնի կամ արա – բերէնի թարգմանելով Մարտ 23ի «Օրը Օրին»ը , պատասխանէ հետեւեալ հար – ցումին·

— Այդ յօդուածին ո՞ր տողին, ո՞ր նա – խադասութեան մէջ գտաք բառ մը, տող մը, որ սպառնալիք նշանակէր : ՆՈՑՆ

ԱՀՌԵԼԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ

ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ

500·000 ԱՂԷՏԵԱՒ, 10 ՄԻԼԻՈՒՆ ՖՐ·ՎՆԱՍ

Պաղտատէն կը հեռագրեն մարտ 28 բը – ւականով·— Տեղատարափ անձրեւներու հետեւանքով, ծանր ողողումներ տեղի ունեցան Իրաքի մէջ : Պաշտօնական աղ – բիւրէ կը հաղորդեն թէ 500·000 աղէտ – եալներ կան, իսկ նիւթական վնասը կ'անցնի տասը միլիառ ֆրանքը : Կարելի եղաւ փրկել մայրաքաղաքը, Պաղտատ, ճեղքեր բանալով Տիգրիսի թումբերուն վրայ, որպէսզի ջուրը տարածուի դեռե – ղերևայ հողերու վրայ :

Կարգ մը միջազգային կազմակերպու – թիւններ եւ մասնաւորապէս Կարմիր Խա – չը օգնութեան հասան : Ամէն բանէ առաջ վրաններու պէտք ունինք, ըսաւ ընկերա – յին գործերու նախարարը, աւելցնելով թէ հակողութեան տակ առած են վրան – ներու վաճառումը :

Տիգրիսի ջուրերը իջնել սկսած են : Ձեռնհաս չրջանակներէ կը հաւաստեն թէ այժմ անմիջական վտանգ մը չսպառնար Պաղտատի, թէեւ կացութիւնը ծանր է տակաւին :

ՆՈՐԷՆ ՋՐԱՇԻՆ ՌՈՒՄԲ

Հակառակ Մարտ 1ին փորձուած ջրա – ծին ռումբի աւերներուն, Մ· Նահանգնե – րու պետնականները որոշած են նոր փորձ մը կատարել ապրիլ 16–22, շատ աւելի զօրաւոր ռումբով մը : Այս առթիւ կը ծա – նուցանեն թէ լայն միջոցներ ձեռք առ – նուած են Խաղաղական ովկիանոսի չուր – ջը, ապահովութեան համար :

Այս փորձը ամէնէն կարեւորը պիտի ըլ – լայ : Մ· Նահանգներու հիւլէական ուժի յանձնախումբը որոշած էր վեց ռումբեր պայթեցնել գարնան ընթացքին :

× Անգլիոյ վարչապետը, Զըրչիլ, խոր – հրդակցութիւն մը կատարեց իր հիւլէա – կան մասնագէտին եւ ամերիկացի պաշ – տօնատարի մը հետ, այս մահացու զէն – քերու մասին : Ինչպէս գրած ենք արդէն, ջրածին ռումբի փորձին աւերները խոր տպաւորութիւն գործեցին Անգլիոյ մէջ եւ ծերունի վարչապետը ծրագիրներ կ'որո – ճայ, հիւլէական պատերազմի մը վտան – գը կանխելու համար : Զըրչիլ այս մասին նոր ճառ մը պիտի խօսի Գ· օր (այսօր) :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Ազգ· ժողովի նոր ընտրու – թեանց առթիւ, Պոլսէն թեկնածու ներ – կայացած են հինգ Հայեր,— Պ· Պ· կա – րապետ Աբրահամեան, Հմայեակ Ցակոբ – եան, Գրիգոր Շահէն, Տօքթ· Անարէտ վահրամ եւ Գէորգ Գարթալլօղլու :

ՆՈՐ ՄԱՀԱՓՈՐՁ մը կատարուեցաւ Մարոքի մէջ, այս անգամ Ակադիրի փա – չային դէմ : Մէկ հոգի մեռաւ նետուած ձեռնամուխքէն, քանի մը հոգի ծանրա – պէս վիրաւորուեցան :

ԳԻԻՂ ՄԸ ԳԵՏՆԻՆ ՏԱԿ Թաղուեցաւ Թեհրանէն 40 մղոն անդին, բուռն երկ – րաշարժէ մը ետք : Երկու հարիւր տուներ անհետացան, բայց 840 բնակիչները կը – ցան ազատիլ :

ՑՈՒՆԱՄԱՆԻ կառավարութիւնը որ – դեւեց բոլոր ցոյցերը , Կիպրոսի մասին :

ԴՎՈՒՀԱՐԻՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(ԳԼՈՒԽ ՍԸ ՑՈՎԵՐ)

Ֆրանսական թուղթերուն հրատարակած նոր տեղեկութիւնները Դուքաս Վարդանի մասին կը հաստատեն անոր 1919 – 1920ի եւ վերադարձը Պոլիս, ուր 1939ի Ցուրիսին, հասած տեղեկութեան մը համաձայն, ծերութեան պատճառով մեռած է։ Ան կը թողուր իր յետեւ մեծ համբաւ մը իբրեւ հարուստ վաճառական եւ ազգային գործիչ։ Ինչպէս ըսինք, Դուքաս Վարդանի ծնունդը կը դնէ 1838ին։ Ան ուսանած է Վենետիկի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, ուր ունեցած է իր ընկերներուն մէջ Ալեքսանդր Պալանդը, որ ետքը պիտի դառնայ Ֆրանսայի նշանաւոր նախարարներէն մին։ Վարդանի ուսման ծախքերը հոգացած են իր հօրեղբայրները։ Ան ուսանած է նաեւ Փարիզ, ուր ստացած է իրաւաբանական բարձրագոյն վկայական մը։ Վերադարձին Պոլիս, ան ամուսնացած է Մարիամ Ալթունեանի հետ, որ Ալթունեան ընտանիքի անդամ մը եղած է։ Ան ունեցած է երեք զաւակներ, որոնցմէ միայն մէկը՝ Գրիգոր, ապրած է մինչեւ հասուն տարիքը։ Գրիգոր Վարդան ամուսնացած է Ալիս

ՊՈԼՍՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

•

(Դ· եւ վերջին մաս)

Յաւակնութիւն չունինք խորհելու եւ ըսելու թէ առաջին եւ այս երկու տարիները բաւական եղան պլուխ հանելու այն բոլոր գործերը՝ զորս ծրագրած էինք ի մտի: Ոչ ալ, վստահ ենք թէ մեր ժողովուրդը, իր բոլոր պաշտօնական մարմիններով եւ ներկայացուցիչներով, պիտի պահանջէր մեզմէ, որ առնք կատարուած ըլլային այնքան սուղ ժամանակի մը մէջ եւ առճեռն միջոցներով եւ պայմաններով: Կը կարծենք, սակայն, թէ կարելացանք օգտագործել այդ պայմանները, եթէ ոչ առեղծագործ, այլ չինարար աշխատանք տանելով: Ուրիշ խօսքով կարելին ընելով: Հաճելի չէ մեղի անդրադառնալ այն զիջուածքներուն վրայ՝ որոնց դէմ գանուելացանք· բայց կանգ չառինք, ոչ ալ ընկրկեցանք, երբ մանաւանդ մեր խիղճը կը վկայէր թէ արուեստական էին անոնք:

Արդ, մեր հաստատ առաջադրութիւնն է չարունակել սկսուած գործը՝ պահելով եւ խորացնելով ստեղծուած խաղաղութիւնը, գործակցութեամբը ընտրելի նոր վարչութեան եւ բոլոր թաղային մարմիններուն: Մանաւանդ բարոյական եւ նիւթական անսակարկելի աջակցութեամբը մեր պատուական ժողովուրդին, որուն ծառայելու համար ստանձնած ենք մեղի վստահուած այս պաշտօնը:

Ամենակարող եւ բարին Աստուած ըլլայ ամէնուս առաջնորդ եւ տայ մեղի իմաստութիւն՝ արդիւնաւոր եւ առաւել պտղաբեր դարձնելու այս ծառայութիւնը:

ծէս աւելի նուրբ եւ խոր հոգի մը դրաւ դերին մէջ, եւ զայն հաղցուց այն դեռատի աղջկան, որուն առաջին փորձերը պիտի յուսահատեցնէին մեզմէ չատերը:

Պէտք է խոստովանիմ թէ՝ բազմաթիւ անպամներ ներկայացուած «երկու ձամբա»ն չէ եղած երբեք այնքան յաջող, որքան բեմադրութիւնը Մատաթեանի, որովհետեւ վարպետը անոր մէջ աւելցուց իր արուեստը, իր ըմբռնումը, եւ, վեր–ջապէս, իր բեմական զգայնութիւնը:

Եօթանասունեւհինգամեայ ծերունի արուեստագէտին կարզութիւնը աւելի յստակ ճանչցայ այս անգամ, Պէյրութի մէջ, քան Պոլիս, երեսուն տարի առաջ, պատանեկութեանս օրերուն, որոնցմէ միայն ալօտ յիշատակներ կրնայի ունենալ միայն իր մասին:

Այս առթիւ, անդամ մը եւս հաստատեմ թէ՝ մեր մէջ որքան ապերախտ է արուեստի ասպարէզը ...

Այսօր հրճուանքով կը լսեմ Պէյրութի հայութեան կողմէ ի պատիւ իրեն սարքուած յարդանքը:

Փարիզն ալ պարտաւոր չէ՞ կրկնել այս դուրգուրանքը, հանդէպ Հայ Թատրոնի վաստակաւոր այս վարպետին՝ Աչոմեանի:

ԳՐԻԳՈՐ–ՎԱՀԱՆ

ՋՐԱԾԻՆ ՌՈՒՄԲԻՆ ԱԻԵՐՆԵՐԸ

★

Ինչպէս գրած էինք, վերջերս Ամերիկեան կայիններու կողմէ փորձուած ջրածին ռումբին պայթիւնը՝ անօրինակ աւերներ պատճառած է:

Ամերիկեան «Լայֆ» պարբերաթերթը կը հրատարակէ ձախընցի վիրաւոր ձկի – նորաներէն մէկուն պատմութիւնը.—

Ժամը 6·12 էր երբ ձկնորսները իրարու ձայն տուին: Ոչ մէկը դիտէր թէ ինչ կ'անցնէր կը զառնար, երբ ծովային մը «Փիքասօն» բառը արտասանեց ճափոնե–րէն, հիւլէական ռումբ որ 1945ին քանդեց Հերոշիմա եւ Նակազաքի քաղաքները:

Արեւի չափ փայլուն գունդ մը նախ լուսաւորեց հորիզոնը, յետոյ երկինքը քանի մը վայրկեան չորացոյց կարմիր եւ դեղնորակ գօրաւոր լոյսով մը որ տակաւ սեւ–ցաւ չատ տաքցած երկաթի կտորի մը նըման որ կը պաղի օդին մէջ:

Առաջին լոյսի ճաճանչներէ վեց վայրկեան առ, ձայնը հասաւ մեր ականջներուն, երկու յաջորդական ձայնի ալիքներով՝ նման որոտումներուն որ նոյն տաեն կը պայթին (վեց վայրկեանի ժամանակ–կամիջոցը ցոյց կուտայ թէ 120 քիլոմեթր հեռաւորութեան մը վրայ տեղի ունեցած էր պայթումը):

Նաւը որուն մէջ կը գտնուէինք կարծես թէ կը զառնար յատակամասին վրայ մինչ բրզանման ամպ մը սկսաւ այնքան բարձրանալ որ մեր աչքերը չէին կրնար տեսնել զայն:

Ձկնորսները վերադարձան դէպի իրենց ուսկանները, ուր առատ ձուկ լեցուած էր: Քանի մը ժամ ետք արեւը ծածկուեցաւ գորշ մշուշով մը, յետոյ մոխրի բարակ ճերմակորակ անձրեւ մը թափեցաւ: Զգախչէի կալերը, որոնք կը գործածէին ձեռնոցները բռնելու համար, կտոր կտոր եղան, եւ այդ պահուն տագնապ մը զգացին, իրենց դէմքին եւ մարմնին վրայ: Նկատեցին որ իրենց ընկերները կը կարմրէին, սակայն վարժուած ըլլալով արեւի խանձին եւ ծովու հովին, մանաւանդ ուշադրութիւն չդարձուցին:

Բայց իրենց տէրը անհանգստացաւ, մտածեց թէ հիւլէական ռումբի փորձեր տեղի կ'ունենային եւ յարմար դատեց դէպի ափունք տանիլ նաւը:

Ձամբան ձկնորսները, որոնք չողարձակ գործօններէ ազդուած էին, հիւանդացան: Ախորժակը կորսնցուցին եւ այլեւս բրինձի ալքոլի ազդեցութիւնը չզգացին:

«Մեր դէմքերը կ'այրէին եւ հետզհետէ կապարի գոյն կը ստանային: Զգացինք որ արտասովոր բան մը պատահած էր»:

Ոմանք անտանելի քերուքտուք ունեցան եւ բշխիկներ կազմուեցան մարմնին վրայ:

Եթէ պիտակային թէ այդքան հիւանդ էին մօտակայ կղզի մը պիտի ելլէին, Ամերիկացիներու օժանդակութիւնը խնդրելու, սակայն չմրոնցին եղածին ծանրութիւնը:

Այժմ, յարգելի ներկայացուցիչները մեր սիրելի ժողովուրդին, հաւաքուեր էք այստեղ կատարելու ծանր պարտականութիւն մը: Ձենք տարակուսիր, թէ դիտակից էք այդ ծանրութեան եւ անոր բերած պատասխանատուութեան: Եւ կատարելու համար այդ պարտականութիւնը՝ սպառազինուած էք ողջմտութեան, արդարութեան զէնքերով, որպէսզի յաղթանակել տաք Բարիին: Ատոր պէտք ունի մեր ժողովուրդը: Տուէք զայն իրեն, ընտրելով վարչութիւն մը՝ որ արիութիւնն ունենայ ուխտելու բռնել ուղիղ ճամբան, ամէն անհատական եւ կողմնակցական նկատումներէ եւ նախապաշարումներէ զերծ անդամներու համերաշխ ու ներդաշնակ գործակցութեամբ, հաշուի առնելով միայն ու միայն ուէ զինով ան–վաճառելի չահը համայնքին, որ իմաստութիւնն ունենայ իւրացնելու առաքելական առածը, բացարձակ ճշմարտութիւնը, թէ «Գիրն սպանանէ, այլ հոգին կեցուցանէ»: Տառը, արդարեւ, ոչինչ ունի ներշնչող ու չինարար, երբ ան պարպուած է ապրեցնող ոգիէն: Տառը, կե–ղեւանքը կ'ենթայ կամ կը փոփոխուի ժամանակի հոլովումին հետ, բայց հոգին կը մնայ միշտ կենդանի եւ անյեղլի:

Օրէնքը, գրաւոր թէ անգիր, որ առաջնորդ պիտի ըլլայ մեզի, ոգի է եւ ոչ տառ: Գիտնանք թափանցել այս ճշմարտութեան խորունկ իմաստին: Ըլլանք ժամավաճառ՝ անկարելին հետապնդելով եւ կարելին զանց ընելով կամ տառա–դնահատելով: Շատին ձգտելով եւ քիչն ալ կորնչցնելով: Եւ ունինք մեր առջեւ իրականանալի բաւական կարեւոր գործեր: Մեր ձեռքը մաճին վրայ՝ յառաջանանք հաւատաւոր եւ յուսալից սրտերով, առանց զառնալու մեր ետին եւ կուրծք ծածելով աւազելու, ախտոռալու անցեալի հունձքերը՝ որոնք չեն կրկնուիր նոյն տարողութեամբ եւ բովանդակութեամբ:

Ցանենք սերմեր՝ զորս հողը ընդունակ է արդիւնաբերելու, որպէսզի մեր ջանքերը չըլլան զուր եւ վաստակները՝ անօ–գուտ:

Ըլլանք իրատես եւ արի՝ մեր կորովի եւ կամքի բոլոր հնարաւոր լարուածքովն ու զսպանակումովը:

Եւ այս բոլորէն վերջ, եթէ պակասներ տեսնողներ գտնուին, թող բարի ըլլան ըմբռնելու իմաստը մեր լուծքեան, որով միայն պիտի պատասխանենք մեզի ուղղուած եւ այդ պակասները չօշափող հարցումներուն, երբ դատենք զանոնք անժամանակ:

Պիտի ունենանք նոր վարչութիւնը, պետականօրէն վաւերացած եւ լայն իրաւասութիւններով հեղինակաւորուած: Թո–ղունք որ ան ալ ընէ իր կարելին՝ պա–կասներէն մաս մըն ալ ինք լրացնելու եւ իր երկամեայ պաշտօնավարութեան ըն–թացքին, կուռ աշխատանքներով եւ հա–մեստութեան վերակացութեան թելա–դրանքներով կատարած գոհողութիւննե–րով չահուած բարոյական գրամագլուխին վրայ ակնկալելի գոհացուցիչ դու–մար մըն ալ ինք աւելցնելով, իր ընտրութիւնն ու գոյութիւնը արդարացնելու:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Համազգային Մշակութային Ընկերութեան տարեկան ընդհ· ժողովը տեղի ունեցաւ Մարտ 18ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը: Օրուան նախագահ ընտրուեցաւ Պ· Ե· Մկրտիչեան, իսկ քարտուղար Տիկին Թագէոսեան: Պ· Մ· Պարսամեան կարդաց վարչութեան մէկ տարուան գործունէութեան տեղեկագիրը, իսկ Պ· Զը–պուճեան կատարեց հաշուետուութիւնը:

Ժողովը գոհացուցիչ գտաւ անցեալ չրջանի գործունէութիւնը, նկատի առնելով պայմանները:

Այս առթիւ եղան օգտակար թելադրութիւններ, Միութեան յառաջիկայ գործունէութեան համար: Ապա ժողովը ձեռնարկեց նոր վարչութեան ընտրութեան: Քուէներու մեծամասնութեամբ ընտրուեցան Տիկին Ա· Յակոբեան, Տիկին Մոնթ–կարեան; Տիկ· Ա· Սողոմոնեանց, Օր· Շաթէ Մկրտիչեան, Պ· Մ· Պարսամեան, Տոքթ· Կիլիկեան, Պ· Զարուճեան:

Վարչութիւնը իր դիւանը կազմեց հե–տեւեալ անդամներով.—Մ· Պարսամեան՝ նախագահ, Պ· Զարուճեան՝ քարտուղար, Շ· Մկրտիչեան՝ դանձապահ:

× Ընկերակցութեան հերթական լսա–րանը տեղի ունեցաւ Փետրուար 5ին: Դա–սախօսն էր Պ· Նշան Պէշիկթաշլեան, որ կարդաց ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը երգիծաբանութեան մասին:

Ապա կարդացին երեք անտիպ կտորներ, Հայը անհատապէս եւ հատաբար, Ա–րամ Գերաեան եւ Մեծ Ափեփս մը:

Ցետոյ տեղի ունեցան թեր ու դէմ վի–ճաբանութիւնները:

Ս· Տ· Թովմասեան.— «Շատեր կ'ըսեն թէ Պէշիկթաշլեանի երգիծարանութեան մէջ անձնականութիւնը մեծ դեր կը կատարէ, ոմանք ալ վայել չեն գտներ: Գիտեմ որ երգիծանքը ամէնէն դժուար ճիւղերէն մէկն է· հետեւաբար պէտք է ըլլալ խստապահանջ: Ան պատրաստ է այս չատ նուրբ արուեստը այն ձեւով տանիլ որ որեւէ խոցելի տեղ չձգէ:

Էլլէն Բիւզանդ.— Իմ կարծիքով աւելի լաւ կ'ըլլայ եթէ երգիծաբանութիւններով չտայ ուղղութիւնը, այլ ներկայացնէ զանոնք ծածկանուններով միայն, թերեւս այդպէսով աւելի արժէքաւոր եւ տեւական կը գառնան իր գործերը:

Դասախօսը եղած հարցումներուն պատասխանեց, դիտել տալով.— Իմ ուսումնասիրութեանս սկիզբը ըսի թէ երգիծանքը ճիւղեր ունի, մեղբ, սէոդեալը եւ սադայէլականը: Թող ինձի ներուի, եթէ ես անդամ մը միայն բացի պատուհանը պոռալու համար: Ես առաջինը եղած չեմ այս սեռի երգիծանքին, Պարոնեանի Ազգային ջոջերը լաւագոյն գործն է հեղինակին, Օտեան ներկայացուցած է բոլոր ազգային երեսփոխանները, անունով, մականունով, գործ մը, որ անմահ պիտի մնայ»:

Ցետոյ երախտագիտութիւն յայտնեց իր հիւանդութեան առթիւ եղած ջոկութեան համար:

Պ· ՊԱՐԹԵՒ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

ՆԻԿՈՍԻԱ.— Փետրուար 25ին Հայոց եկեղեցւոյ մէջ մատուցուեցաւ հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ Վարդանանցի ոգիին առթիւ, ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը:

Պատարագէն առաջ, «Այսօր գասք»ի պահուն Հայոց եկեղեցին այցելեց Ցու–նաստանի երկրագործական ու անտեսական նախարարութեանց վարչական անօրէնը, Պ· Լովաս, որ հետացումով հետեւեցաւ մինչեւ վերջ: Պ· Մաքսուտեան յանարէն կը բացատրէր արարողութիւնները եւ հիւրը գոհունակութեամբ մեկնեցաւ, մօտ երեք ժամ Հայոց եկեղեցին մնալէ վերջ:

Կիպրոսի յունարէն օրաթերթը յաջորդ առաւօտ հրատարակեց Պ· Մաքսուտեանի ուսումնասիրութիւնը: Ցոյն Աստուածաբաններ եւ եպիսկոպոսներ ուրախութեամբ նշեցին Հայ· եկեղեցւոյ մէջ երգուած Հաւատոյ հանդանակին, եւ Ցովհան Ոսկերբերանի մատթանքներուն կատարեալ նոյնութիւնը յունական եկեղեցւոյ հետ, ու անոնց վրայ աւելցուած «իսկ մեք փառաւորեսցուք» ի ու «Ով–ջոյն»ի հայկական բաժինը որ հիմնէն ի վեր Հայաստանեայց եկեղեցւոյ յատուկ է:

Այս առթիւ Պ· Մաքսուտեան դրեց նաեւ Աւարայրի դիւցազնամարտին պատմութիւնը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Երկու աղջիկները քալեցին, հասան Ա–բարուց Թաղի հրապարակը, գտան Ա–բրամի խանութը, բայց դուռը գոց էր, ետ դարձան, այս անգամ բռնեցին նեղ փո–ղոց մը: Արեգնաղը պիտէր որ Տիգրանը ուրիշ ընկեր մըն ալ ունէր, Յակոբը, փափաքեցաւ տեսնել անոր մայրն ու քոյ–րը, եւ տեղեկութիւններ ուզել:

Մօտեցան Արեգնաղը դուռը զարկաւ:

— Արեգնա՞ղ դո՞ւն ես:

— Այո, տիկին Սրբուհի, ես եմ:

— Ներս մտէք, հրամմեցէք:

— Շատ չնորհակալ եմ, տիկին Սրբու–հի, նստելու ժամանակ չկայ, մթնելու վրայ է ու մայրիկը կրնայ անհանգիստ ըլլալ ուշանալուս պատճառով, ես եկած եմ ձեզի հարցնելու թէ, այս քանի մը օ–րերս մեր Տիգրանը ձեղի եկած է:

— Այո, եկաւ, երկուշաբթի առաւօ, վարժարան չդնաց, դիրքերը հոս ձգեց:

— Հապա ո՞ւր գնաց:

— Մեր Յակոբը եւ Տիգրանը Վարագայ լեռը գացին, ձմեռնային ռազմափորձին մասնակցելու համար, Արեգնաղ, անհոգ եղիր, բան մը չկայ· վաղը պիտի վերա–դառնան:

Տիկին Սրբուհիի խօսքերը վճռական էլ–լին: Արեգնաղ համոզուեցաւ: Որչափ ու–րախ էր հիմա, Տիգրանը յաղորդ առաւ պիտի վերադառնար Վարագէն...: Ա–րեգնաղը զրկեց Տիգրանի դասագրքերը, եւ Շուշիկի հետ ճամբայ ելաւ դէպի ի–րենց տունը: Աբիկա կը պատահէր ճիշդ այն ժամուն՝ երբ Տիգրան իր ընկերներու հետ ձիւնը ճեղքելով, բուքին դէմ պայ–քար մղելով կհմայ սարը կը բարձրանար եւ անկէ ալ կ'ուզուէր դէպի Ս· Խաչ վանքը:

Դուրսը՝ գեռ կը ձիւնէր:

Տիկին Գիւլնարը սրտագող կը սպասէր Արեգնաղի գալուն: Ինքզինքը կ'ուտէր: Տաս վայրկեանը անդամ մը պատուհանէն վար կը նայէր, փողոցին մէջ իր աղջիկը կը փնտռէր, կամ՝ դուռը կը բանար, ա–կանջը ձայնի վրայ կը պահէր:

— Ի՞նչ եղաւ այս աղջիկը, ո՞ւր գնաց արդեօք, ինչո՞ւ ուշացաւ, աղջիկ մը պէ՞տք է մնայ դուրսը, այս ի՞նչ օրերու հասանք, ինքնիրենը կը խօսէր Գիւլնար, ջղայնացած:

Տիգրանի անհետացման ցաւին վրայ՝ կ'աւելնար Արեգնաղի ուշանալուն ցաւը:

— Կը վախնամ՝ Աստուած վկայ կը վախնամ, մայր եմ, տուն աւրի մայրութեան, ամէն բան մտքէս կ'անցնի, բոլոր դէշ բաները, երիտասարդ աղջիկ է, կը նայիս չի կրնար տակալ Տիգրանի անհե–տացման ծանր ցաւին, խելքը կը թռցնէ, ինքզինքը վար կը նետէ տանիքէ կամ ժայռէ մը, կը մեռնի, այսպէս չեղա՞ւ Գիւլամերենց Սրբօն, Կաքաւենց Տիրու–կը, այն տաեն, ո՞ւր զարնեմ գլուխս, ո՞վ պիտի մխիթարէ զիս:

Շատ ուշ էր, երբ Արեգնաղ տուն եկաւ Շուշիկին հետ: Տիկին Գիւլնար զայրա–ցաւ, իր բարկութիւնը թափեց իր աղ–ջկան գլխուն վրայ, յանդիմանեց զայն:

— Մայրիկ ի՞նչ ընեմ, զացեր էի Տիգ–րանը փնտռելու, ըսէ ինծի չփնտռե՞մ, տղուն ձեռքէն ջո՞ւր մըն ալ չենք խմած:

— Աղջիկ, կը վայլէ՞ քեզ մինչեւ կէս գիշեր դուրսը մնալ, տունէ տուն թափա–ռիլ, չե՞ս գիտեր որ մայրդ մինակ է, քեզմէ զատ մէկը չունի:

— Շուշիկին հետ՝ Աբարուց Թաղը զա–յինք, Արամը փնտռեցինք, խանութը գոց էր, անկէ յետոյ՝ Յակոբենց տունը հանդիպեցանք տիկին Սրբուհիին:

(Շար·) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

տացաւ քանի մը ժամէն հաղորդել վերջ – նական որոշումը, «համաճայն ժողովուրդի կամքին»:

Այս յայտարարութենէն մէկ ժամ վեր – ջըն էր որ նախագահին թիկնապահը կը ծանուցանէր թէ զօր. Նեհիպ խոնարհած է ժողովուրդի կամքին առջեւ :

Նոյն օրը երկու հարիւր ոստիկանական սպաներ ալ ժողով մը գումարելով Գահի – րէի մօտ, բանաձեւ մը քուէարկած էին եւ կը պահանջէին եա առնել արուած որո – շումները (իշխանութեան փոխանցում, կուսակցութեանց վերակազմութիւն եւ ընտրութիւններ) : Բանաձեւը կ'ըսէր թէ սպաները պիտի մերժեն աջակցիլ, ե – թէ որեւէ ընտրութիւն կատարուի :

Արհեստակցական Միութեանց ղեկա – վարներէն 55 հոգի որոշած էին կամաւոր ծոմ պահել իրենց կեդրոնին մէջ, մինչեւ որ եա առնուի զինուորական իշխանու – թիւնը ջնջելու որոշումը: (Իրենց յայտա – րարութեան համաձայն, ունին 50·000 անդամներ) :

Կիրակի ամբողջ օրը զօր· Նեհիպ , ըս – պարապետը եւ Ցեղ· Խորհուրդին անդամ – ները ժողովներ գումարեցին, ելք մը գտ – նելու համար: Նախագահը պահ մը ա – ռանձին մնաց, սպասելով Ցեղ· Խորհուր – դին որոշման: Ճարակից սենեակներուն մէջ հաւաքուած էին չատ մը հարիւրա – պետներ, հազարապետներ եւ ուրիշ սպա – ներ՝ «երիտասարդ բանակ»էն: Կ'ըսուի թէ բռնութեան պիտի դիմէին, եթէ որ – ուած որոշումները եա չառնուէին :

Նախագահական պալատին առջեւ հա – ւաքուած բազմաթիւ ցուցարարները սեւ, ճերմակ եւ կարմիր դրօշներպարզած էին, իրրեւ խորհրդանշան Ցեղափոխութեան ,

Կարգ մը դրօշներու վրայ կ'երեւար նախկին վարչապետը՝ Նահաս (փաշա), թեւ թեւի՝ Գահիրէի անգլ· դեսպանին հետ: (Բ· աշխարհամարտին ատեն քաշ – ուած լուսանկար մը) :

× Գնդ· Նասըր հետեւեալ յայտարա – րութիւնն ըրաւ·— «Դիկտատուրա պիտի չհաստատենք, բայց ժողովուրդին իշխա – նութենէն: Վատահ եղէք թէ պիտի չխար – ուինք ինչպէս եղանք առաջ: Ապահով նաւահանգիստ պիտի հասնինք կամօքն Աստուծոյ: Ժողովուրդի զաւակներ , մենք՝ սպաներ ըլլէ առաջ եղբայրներ ենք: Այս յեղափոխութիւնը անհատի մը չի պատկանիր, այլ ձերն է: Մենք մեր կարելին կը փորձենք իրականացնելու համար յեղափոխութեան նպատակները»:

Իսլամ եղբայրներու առաջնորդն ալ յայտարարեց թէ «կացութիւնը կը քըն – նենք, անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առ – նելու համար »:

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼ· ՆԱԻ ՄԸ, որ 1600 անգլիացի եւ ֆրանսայի զինուորներ եւ ուրիշ ուղե – ւորներ կը փոխադրէր, բռնկելով իրեցաւ Ալժէի առջեւ: Կարելի եղաւ փրկել ուղե – ւորները: Մինչ չորս հոգի մեռան , 17 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան : Ազա – տարար մակոյկները հրաշք գործեցին փր – կելով 1500 զինուորները, կիները եւ մա – նուկները :

ՑՈՐԴԱՆԱՆի անթելը կը ծանուցանէ թէ ինը պարաիզպաններ սպաննուած , 17 հոգի ալ վիրաւորուած են Բչ· զիչեր , Իսրայէլացիներու կողմէ, Նահալին գիւ – ղին մէջ, զնդացիրներով եւ ձեռնառում – բերով :

Ի· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ բողոքագիր մը ուղ – ղեց Փաքիստանի, դանդաւելով թէ ռազ – մական խարխափներ տրամադրած է Մ· Նահանգներուն :

ՊԼԵՑՐՈՒԹի ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ ուսանողներու վրայ, որոնք ցոյց մը սարքած էին: Ուսանող մը սպաննուե – ցաւ, 17 հոգի վիրաւորուեցան: Դամաս – կոսի մէջ ալ ցոյցեր տեղի ունեցան, քա – ղաքական դաշինքներու դէմ :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլայի դպ – րոցին Սանուց միութեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց դպրոցին:

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր:

SALLE CAISSE D'EPARGNE
32-34 Ave. de la Porte des Lilas
(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարի – զահայ արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ: Ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը 250 ֆրանք :

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի չահ Կրթ· դործին :

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ· Ց· Դ· Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս· Միութիւնը հանդէս մը կազմակերպած է ՌՈՒԲԷՆԻ յիշատակին, Մարտ 30ին, ժա – մը 20·30ին, Սալ տը Ժէոկրաֆիք ,

184 Պուլվ· Սէն Ժէրմէն :

Կը նախագահէ ընկեր Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ – ցին Տիկիններ Արմենուհի Գեւոնեան (երգ), ընկերակցութեամբ Գարեգինի (թառ), Անահիտ Տէր Միհասեան (արտա – սանութիւն), Պ· Եավրուեան (դաշնակ), Զ· Մելիքեան (ջութակ):

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւ – նը այս յարգանքի երեկոյթին :

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ

Au Préau de l'Ecole des Filles,
69, Rue d'Arcueil Bagneux (Seine)

Շաբաթ , 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մին – չեւ կէս գիշեր ,

Նոր Սերունդի կեդր· վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին :

Ա· մաս·— Երկու նոր պատկերներ Ց· Պարոնեանի « Մեծապատիւ Մուրացկան – ներ »էն (բեմադրութիւն ընկ· Թորոս – եանի):

Բ· մաս·— Արտասանութիւններ եւ եր – գեր :

Գ· մաս·— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յայտագրով, ղեկ· տիկին Հ· Թորոսեանի :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն:

Հաղորդակցութեան միջոցներ ·—

Métro Bagneux, Autobus 188 Porte d'Orléans-էն իջնել Marcel Bonnet

Մուտք՝ 200 ֆր·, ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք :

Ա· ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ «Ահարո – եան խումբը կազմակերպած է յիշատակի ոճն մը Ապրիլ 25ին, Սալ տ'Իէնա : Շարժանկար եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին:

« ՅԱՌԱՋ»Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ·— ՌՈՒԲԷՆԻ ՑՈՒԵՐԸ, 7 հատոր: Գին 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն· Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑի, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անուէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – ով): Գին 1000 ֆրանք:

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ԱՊՐԻԼ 8-ԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

ՅԱՌԱՋի վերահրատարակման տասնե – րորդ շրջանը:

Կը խնդրուի այս մէկ ամսուան ընթաց – քին փակել բոլոր առկախ հաշիւները : Ապրիլի ընթացքին հետզհետէ պիտի դադրեցնենք մէկ տարեշրջանէ աւելի պարտք ունեցողներուն թերթերը: Մինչ այդ անոնք որ կը ստանան իրենց հաշիւ – ները մանաւ – չէքերով, անշուշտ պիտի հանին կարգադրել անյապաղ :

Մեր արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումներուն համար օգ – տագործել Միջազգային Մանրա ֆարտ (Mandat Carte International) կանխայայտ շնորհակալութեամբ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՍԿԻ ՀԷՔԵԱԹ

Երկուշաբթի Մայիս 16ին :

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Թաւերական բացառիկ ներկայացում Ս· Մուրատեան վարժարանի աշակերտ – ներու կողմէ, նախաձեռնութեամբ նախ – կին Սաներու Միութեան մասնաճիւղին :

ԱՊՐԻԼ 25ԻՆ

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ· Ց·Դ·՝ «Փոթորիկ» խումբի կողմէ: Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի : Ազգ· Տան թատերասրահին մէջ, կիրակի 4 Ապրիլ, ժամը 18էն 23:

Կը նախագահէ ընկ· Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ· Ա· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ գեղարուեստական բաժին :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր:

Պիւֆէ : Կը հրաւիրենք բոլոր հա – մակիրները :

ԾԱՆՕԹ·—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիէնի երգչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ, կը խնդրենք չարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը, յետոյ պատուեն «ՓՈԹՈ – ՐԻԿ»ի հանդէսը :

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ· ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին :

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ձայտագիրը՝ Սիւնի, Կոմիտաս վ·, Բ· Կանաչեան, Եկմալեան, Կարա Մուրզա , Գատմագրեան, Գ· Ալէմշահ :

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա – րեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն·

Հայկական երեք դրատուներ, Նալբա – վճառները, Աբոքա, Մասիս, Հրաչեան, Մխիթարեան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Ազատամարտ» եւ «Ցառաջ»ի խմբագրատուներէն:

Երգահանդէսին օրը կիշէն տոմսակ պի – տի չտրամադրուի :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի երգչախումբի անդամուհիները եւ անդամները պիտի հաւաքուին չաբաթ 3 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ: Հիւրընկալ ընտանիքնե – րէն կը խնդրուի ներկայանալ նոյն ժա – մուն :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆի

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱՁՄ հատորներ, դին հազար ֆրանք, Թղթատարի ծախսով 1100 ֆր·:

Սակաւաթիւ հատորներ ստացանք լա – թակազմ , դին 1200 ֆրանք, Թղթատարի ծախքով 1300 :

×

Մարսէյլի համար դիմել·— Պ· Ե· ԱՐ – ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպ – լիք :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբ – թի երեկոյ, Քաֆէ Քատէի վերնայարկը: Դասախօս՝ վաղարշ Մելիքեան: Նիւթը՝ « Անի քաղաքը եւ իր դերը պատմութեան մէջ»: Մուտքը ազատ է :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ· Բ· Ը· Մ· Երիտ· Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրիմեան, Շա – բաթ գիշեր Ապրիլ երեքին :

Անակնկալներ եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հռ – չակաւոր նուագախումբը :

Տոմսերու համար դիմել Պ· Արամ Շէ – խէկեանի·—

Pharmacie Centrale, 1, Bl. d'Athène.

Montjean Sport, La Canebière.

ՀՐ· ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, Paris (9e)

Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Ստացած ենք հետեւեալ նորութիւնները·—

Արտասանութիւններ Գմբէթեանէն եւ Օր· Սէրէնկիւլեանէ : Ժողովրդական ա – մէն տեսակի մեներգներ՝ օրիորդներ Պիւլպիւլեանէ, Այտա Ազնաւուրէ, Շաէէ Պէնկեանէ, Անժել Վարժապետեանէ, Տիկ· Սիւզանէ, Քնարիկ Զորպաճեանէ, Սիմոն – եանէ եւ Տիկին Գարագաշէ :

Նոյնպէս Ֆաչտուրեանի «Գայիանէ » պալէն, ամբողջութեամբ: Ազգարեանի , Մեսրոպեանի, Պարթեւեանի երգապնակ – ները, ուսի Հրանդի հայկական եւ արե – ւելեան երգերը, արեւելեան կտորներ Գոլսէն եւ Լոնտոնէն: Ամէնքէն հասած են յունական տիսքեր:

Այցելեցէք եւ ձայնագրի վրայ մտիկ ը – ընէք մեր տիսքերը: Գոհ պիտի մնաք :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՎԻԷՆ·— Հ· Ց· Դ· Անի կոմիտէի ընդհ· անդամական ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :

ՍԵՒ· ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրացը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Սեբաստացի – ները եւ մասնաւորապէս գործօն անդամ – ները այս կիրակի ժամը 15ին Իսիի Մը – րիմեան զպրոցը, Ռիւ տը լա Տէֆանս: Օրակարգ·—ա) Ներկայ վարչութեան բա – ցոյական եւ նիւթական հաշուետուու – թիւնը·— բ) Նոր վարչութեան ընտրու – թիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՊՈԼՍՈՑ եղբօրմէն նամակ ունի Պ· Ցա – կոբ Հայկեան: Դիմել Պ· Հայկ Աղապէկ – եանի, 35 Ռիւ տը Թռէվիզ :

ՀՐԱՒԷՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Հայց· Եկեղեցւոյ Փարիզի Կրօն· Ընկ· արտակարգ ընդհ· ժողովը տեղի պիտի ունենայ 11 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ· Տան սրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ:

Օրակարգ՝ Ծրագիր–կանոնագրի փոփո – խութիւն:

Ծրագիր – կանոնագրի 16րդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն, երբ առա – ջին անգամ մեծամասնութիւն չի գոյա – նար, 15 օր ետք կը հրաւիրուի երկրորդ ընդհ· ժողովը, որ օրինաւոր կը նկատ – ուի, ինչ որ ալ ըլլայ ներկայ անդամներու թիւը : (ԴԻՒԱՆ)

Ծանօթ·— Կրօն· Ընկերակցութեան այն անդամները՝ որոնք կը փափաքին տեղեակ ըլլալ կանոնագիր – ծրագրի փոփոխու – թիւններուն եւ կարդալ բարեփոխուած ծրագրի նախագիծը, կրնան դիմել եկե – ղեցւոյ դիւանատունը՝ ուր պիտի տըր – ուին հարկ եղած բացատրութիւնները :

Այս առիթով պարտք կը սեպենք տեղե – կացնել հասարակութեան թէ ժողովին ներկայ կ'ըլլան իրենց անդամավճարը հատուցած անդամները:

Անդամները կրնան իրենց վճարումները կատարել չէք փոսթալով, մանտա ֆար – դով կամ իրենց յարմար դատած ձեւով :

Անճամբ վճարողները կրնան ստանալ նաեւ իրենց անդամական քարտերը :

Եկեղեցւոյ չէք փոսթալի թիւն է·

Paris 6761-25.
Ass. Cultuelle Des Arméniens
Apostoliques de Paris
15, Rue Jean Goujon, Paris (8e)

ԿԱՐՕՒԻՀԻ Կ'ՈՒԶՕՒԻ

ԷԼՄԻՐ հատատութիւնը սախպողա – բար կը փնտռէ չըմխիկի լաւ կարուհի – ներ գործատեղիի կամ տան մէջ աշխա – տելու համար:

Թեկնածուները կարող են դիմել ամէն օր հետեւեալ հասցէին Տիկ· Պարոնեանի, 16, Ave. des Jardins Anglais, - Le Raincy ou téléphoner Le Raincy 28 - 57

Լաւ վճարում :

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն
★
Հաղորդակ· միջոց·— Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրօլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել·—

PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil
Paris (7) Tél. SUF. 92 - 10

Հաւաքոյթներու, հանդէսներու, ճաշե – րու, հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկներ նկարելու համար կրնայ տուն երթալ :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
31
ՄԱՐՏ
MERCREDI
31 MARS
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7333 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2744

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ՄԸ

•

Այսօր կը սկսինք հրատարակել Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան վերամշակուած կանոնագիրը, որ պիտի քննուի արտակարգ ժողովի մը մէջ, յառաջիկայ ապրիլ 11ին :

Ինչպէս պաշտօնական զեկոյցն ալ կ'ըսէ, փոփոխողները կրնան դիմել եկեղեցւոյ դիւանատունը, բացատրութիւններ ստանալու համար կատարուած փոփոխութեանց մասին :

Ամէն պարագայի մէջ, ընկերակցութեան անդամները անշուշտ ունին հին կանոնագիրը – ծրագիրը, հետեւաբար կրնան բաղդատել նորին հետ, որ պիտի հրատարակուի ամբողջութեամբ :

Առ այժմ յետաձգելով կարդ մը վիճելի յօդուածներու քննութիւնը, կ'ուզենք ծանրանալ հիմնական կէտի մը վրայ :

Որ եւ է ծրագիր – կանոնագրի արժէքը կախում ունի դործադրողներու բարեմտութենէն եւ ձեռնհասութենէն :

Կանոնագիրը պարզապէս ուղեցոյց մըն է : Գործադրողներն են որ բովանդակութիւն պիտի տան իւրաքանչիւր կէտի :

Վարչութեան մը անդամները կրնան լաւ գործեր կատարել, ուշադրութեամբ սերտելով անոր ոգին : Կամ նոր չարիքներ պատճառել, տառին կառչելով եւ քմահաճ մեկնութիւններ փորձելով :

Ի՞նչ է դաղութին ուզածը :

— Առողջ եւ ամուր հիմերու վրայ դնել Ընկերակցութեան ղեկավարութիւնը, որպէսզի կարենայ ծառայել հանրութեան, եւ ոչ թէ այս կամ այն խմբակցութեան շահերուն :

Թող գործի ղլուխ անցնին անոնք որ իսկապէս կը սիրեն Եկեղեցին եւ զայրոյթ եւ ընդունակ են արդիւնաւոր աշխատանքներ կատարելու :

Եկեղեցին կը պատկանի ամէնուն : Հետեւաբար, ոչ վերի արտ, ոչ ալ վարի արտ ցորեն :

Ոչ ոք իրաւունք ունի խորութիւն դնելու եւ ճեղքեր բանալու, զանազան բառեր հոլովելով,— եկեղեցասէր, հայրենասէր կամ էջմիածնասէր :

Իբրեւ ժողովրդավար հաստատութիւն, Հայ. Եկեղեցին չի կրնար հանդուրժել օտարոտի նորութեանց եւ «ղեկավարեալ» առաջնորդութեան :

Էջմիածինը, իբրեւ հոգեւոր կեդրոն, եթէ երբեմն արտակարգ պատուիրակներ կը նշանակէ, դիտէ որ առժամեայ անօ – րինութիւնները են, որոշ պաշտօն մը կատարելու համար :

Այս բացառիկ պարագաներէն դուրս, որեւէ թեմի ընտրովի առաջնորդը ամէն բանէ առաջ ներկայացուցիչը, ծառան է իր ժողովուրդին, եւ ոչ թէ դերադաս իշխանութիւն մը :

Այնուհետեւ գործունէութեան նոր շրջան մը պիտի բացուի նոր վարչութեան եւ առաջնորդին համար :

Գաղութը կը կարօտի ամբողջական վերակազմութեան, Փարիզէն մինչեւ Մարսէյլ :

Այս տեսակէտէն շատ նեղ են ծրագիրը – կանոնագրին տրամադրութիւնները, յատուկ՝ միայն Կրօն. ընկերակցութեանց :

Ամէն հայաշատ կեդրոն Կրօն. ընկերակցութիւն չունի եւ կը հետեւի ատեն – դական կանոններու : Օրինակ, Մարսէյլի թեմական կազմակերպութիւնը սկիզբէն ի վեր հիմնուած է Ազգ. Սահմանադրութեան վրայ :

Իրականին մէջ, Ազգ. Խորհուրդ մը միայն կրնար դոհացնել մեր բոլոր պահանջները :

Առ այժմ անիրագործելի ըլլալով այդ լուծումը, կը մնայ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, զանազան օրկաններ համակարդելու եւ կեդրոնացեալ իշխանութիւն մը հաստատելու համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊԸ

•

ՑԵՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՊԻՏԻ ՄՆԱՑ ՄԻՆՉԵՒ 1956

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ եգիպտոս նոր տագնապի մը մատնուած է : Կը մաղթենք որ երկար չտեւէ :

Կիրակի օրուան ցոյցերուն հետեւանքով, պաշարման վիճակ յայտարարուած է ամբողջ երկրին մէջ : Սուեւարաթիւ դինուորները կը պաշտպանեն գլխաւոր փողոցները եւ հանրային շէնքերը : Գնդա – յիրներ դրուած են կարեւոր կէտերու վրայ : Արդիլուած է որեւէ ցոյց կատարել : Այս արդելքէն առաջ, բուռն ցոյց մը տեղի ունեցաւ Կիզկէ մէջ. Բուրգերու ճամբուն վրայ, պետական խորհուրդի պաշտօնատան առջեւ : Սուեւարաթիւ ոստիկաններ կը հսկէին բարեկարգութեան . բայց մեծ դժուարութեամբ կրցան ամբոխին ձեռքէն ազատել պետական խորհուրդի նախագահը, իրաւագէտ Ապտէլ Սանհուրին, զոր ոմանք մատնանշած էին իբրեւ ժողովուրդի թշնամի :

Այս պաշտօնատունը հաստատուած է Ումմոնի ընդարձակ դարաստանին մէջ, Նեղոսի ձախ ափին վրայ, Գահիրէի համալսարանին դիմաց : Բշ. օր բազմաթիւ ուսանողներ համախմբուած էին համալսարանին պարտէզներուն մէջ եւ կը վիճէին բարձրաձայն : Սակայն որեւէ դէպք չպատահեցաւ : Իսկ դուրսը, դարաստա – նին մէջ, ոստիկանութիւնը բացառիկ միջոցներ ձեռք առած էր : Կէս օրէն վերջ թափօր մը երեւցաւ : Քանի մը հարիւր ցուցարարներ էին որոնք մայրաքաղաքէն կուգային դրօշներով եւ նշանախօս քերով եւ կ'աղաղակէին .— «Անկախ՝ն քաղաքական կուսակցութիւնները» : Ի – րաղեկ թղթակիցներ կը հաւաստեն թէ ցուցարարները թշնամական դիտումներ չունէին եւ անհետացան դարաստանին մէջ, զանազան կանչերը արձակելով .

Մինչ այս մինչ այն, Ցեղ. Խորհուրդը կը շարունակէր նիստ դումարել, վերջ – նական ձեւ մը տալու համար իր նոր քաղաքականութեան, որ կը ձգտի հեղեղել համարիլ Մարտ 5ի եւ 25ի որոշումները, Սահմանադիր ժողովի ընտրութեան եւ քաղաքական կուսակցութեանց վերակազմութեան մասին : Գնդ. Սալեհ Սալեմ բացատրելով նոր քաղաքականութիւնը, յայտարարեց թէ Ցեղ. Խորհուրդը իր պաշտօնը պիտի չարունակէ «մինչեւ փոխանցման շրջանի վերջը» : Այս առթիւ պարզեց դինուորական իշխանութեան չորս գլխաւոր նպատակները .— 1. Ե – դիտոսէն եւ Սուեանէն վտարել աշխատակները .— 2. Հեռացնել դաւաճան – ները եւ դաւադիրները .— 3. Ժողովուրդը փրկել չհաղորդող պոլիտիկոններէ . 4.— Խորհրդարանական առողջ կարգուսարք մը հաստատել :

Այս որոշումները տրուած ատեն ընդհ. դործադուլը կը չարունակուէր, ամբողջովին կաթուածելով երկաթուղիներու հաղորդակցութիւնը, ինչ որ առաջին անդամ տեղի կ'ունենար եդիպտոսի պատմութեան մէջ : Սովորական երթեւեկը դադրած էր, դրամատուները փակուած էին, մեծ վաճառատունները ճամբած էին իրենց պաշտօնեաները, հետաձգնի հաղորդակցութիւնները վերապահուած էին միայն պետական սպասարկութեանց : Շատ մը դործարաններու մէջ բանուորները դադրեցուցած էին աշխատանքը :

Բշ. օրուան ամէնէն բուռն ցոյցը տեղի ունեցաւ Պետական Խորհուրդին առջեւ, թշնամական կանչերով : Ամբոխը խուժեց պարտէզին, յետոյ ժողովասրահներուն մէջ եւ նախագահը ստիպուեցաւ դէնքի դիմել : Կ'ըսուի թէ այս առթիւ երկու հոգի սպաննուած եւ ուրիշ երկու

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԵՐԲԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ?

Բաւական ատենէ ի վեր լուր չկար Նիսէն, թէեւ նամակներ կը հասնէին մէկ ուղղութեամբ,— միշտ անիրաւ գտնելով ընդդիմադիրները :

Եւ ահաւասիկ վերջին նորութիւնը ,— թոուցիկ մը, չորս էջի վրայ, յանուն «Նիսի եւ Շրջակայից Հայոց Կրօնական Ընկերակցութեան » :

Թուականը Մարտ 6 է. բայց ես երկու օր առաջ ստացայ : Պատասխանն ալ՝ առանձին :

Կը հասկնամ անշուշտ.— կազմակոյծ վարչութիւնն է որ ասպարէզ իջած է , լուսաբանելու համար հանրային կարծիքը :

Շար լեզուներ կ'ըսեն թէ 3 հոգի են թոուցիկին հեղինակները,— բանաստեղծ փաստաբան Վահան Մալէգեան, նախորդ վարչութեան ատենապետը՝ Արամ Սալօ, եւ վերջին պահուն օգնութեան հասած անցորդը, Հ. Տ. Ն., որ վեց ամիսէ ի վեր կը նգնի փրկել նաւաբեկեալները :

Թերեւս բուն եռթակաները այնքան իրար անցած չեն որքան Հ. Տ. Ն., որ ոտքով – ձեռքով խրած է այս անելին մէջ, միշտ այն պնդումով թէ եղածը «գաւաթը ջուրի մէջ փոթորիկ է» եւ ուրիշ ոչինչ :

Իր կարծիքով, *Յառաջն* ալ մոլորած է եւ կը պաշտպանէ ապօրինութիւնները...

Այս առթիւ ֆանի մը բարեր ալ գլորած են, Մարտ 6ի թոուցիկին մէջ.

— « *Դժբախտաբար, դժնութեամբ նաեւ մտածուլ մը, որ չեղելով լրագրական տարբեր չըջահայեցութենէ, եւ հակառակ իր սովորական աշխատակիցներուն բանիմաց, մանրամասն եւ անկողմնակալ տեղեկատուութեանց, թերեւս ակամայ, սխալ ուղղութեամբ, քայլեր եղաւ ապօրինի եւ վնասակար այս դործունէութեան* » :

Միջանկեալ ըսեմ որ, անցեալ տարի նոյեմբերին, երբ նոյնութեամբ հրատարակեցինք Հ. Տ. Ն.ի «բանիմաց եւ անկողմնակալ» թղթակցութիւնը, առանց որ եւ է տեղեկութիւն ունենալու բուն անցուդարձէն, առաջին բոմբը նետեցինք հանգուցեալ Առաբել Զարբհանէ :

Թերթը հազիւ կարդացած, Զարբհան կը վազէ Հրանդ Սամուէլի գրատունը, ձեռքն ալ դէզ մը նամակներ :

Յետոյ եկաւ խմբագրատուն եւ երկու ժամ խօսեցաւ, ապացուցանելու համար թէ թղթակցութիւնը չի համապատասխաններ իրականութեան :

Այս առթիւ էր որ պարզեց, նաեւ, Անթիլիասի պահանջած գումարին պատմութիւնը եւ իր ընդհարումը Սաւոյի հետ, մէջտեղ դնելով փոխանակուած նամակները :

Այնուհետեւ հասած բոլոր տեղեկութիւնները հաստատեցին թէ Պ. Հ. Տ. Ն., որ նախագահած էր բողոքի առաջին ժողովին, դարձեր է երրորդ գլխաւոր օղակը Մալէգեան – Սալօ ցանցին, կազմելով երրեակ գիւակցութիւն մը :

Դէզերով նամակներ կը վկայեն թէ այս ամբողջ ողբերգութեան մէջ բուն չար ոգին բանաստեղծն է, չարիքին աղբիւրը՝ նախորդ վարչութեան անկեալ ատենապետը, որ տակաւին կը շարունակէ ապօրինաբար շահագործել ընկերակցութեան կնիքը, ինչպէս եւ Գաղթ. Օգիսէն սը – խալմամբ տրուած վկայական մը :

Պ. Հ. Տ. Ն.ի պարտականութիւնը պիտի ըլլար, իբրեւ «բանիմաց եւ շրջահայեաց», կարգի հրաւիրել երկուքն ալ, եւ ոչ թէ խուճապ ստեղծել, նոյնիսկ հայերէն եւ ֆրանսերէն նամակներ գրելով Գաղթ. Օգիսին, միշտ ընկերակցութեամբ Վահան Մալէգեանի :

Ես չեմ ուզեր բուն էութեան զբաղիլ թոուցիկով : (Նոր վարչութեան պատասխանը կը կարդամ վաղը) :

Ձեմ ալ գիտեր թէ նոր հոգաբարձութիւնը պոռալ – կանչելո՞վ ընտրուած է թէ Վ. Մալէգեանի բանաստեղծութիւններ արտասանելով :

Ամէն բողոքի ցոյց պոռալ–կանչելով կը սկսի եւ յետոյ օրինաւոր ձեւի մը կը յանգի :

Կատարուա՞ծ է այդ ձեւակերպութիւնը : Գաղութին մեծամասնութեան անդամները, որոնք անշուշտ ծանօթ են օրէնքին տրամադրութեանց, էութիւն կատարած եւ նոր հոգաբարձութիւն ընտրա՞ծ են :

Կարծեմ տրուած է այս հարցումներուն պատասխանը : Կը մնայ ընդհ. ժողովի մը առջեւ հրաւիրել օրինազանցները եւ երրեակ գիւակցութիւնը, որ իր այս ընթացքով լպրծուն ջրակոյտի մը կը վերածէ «գաւաթ մը ջուր» :

Վ.Ա.Հ.

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ

Ժընեւի ժողովին առթիւ որ պիտի դումարուի Ապրիլ 26ին, Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս ճառ մը խօսելով Նիւ Եորքի մէջ, յայտարարեց.

— «Ներկայ պայմաններուն մէջ, եթէ Խ. Միութեան եւ իր դինակից համակիրները Չինաստանի քաղաքական կարգուսարքը պարտադրուի Հարաւ – արեւելեան Ասիոյ, ինչ միջոցով որ ըլլայ, այդ ա – րարքը ծանր սպառնալիք մը պիտի կազմէ ազատ ժողովուրդներու ամբողջութեան համար : Մ. Նահանդները չեն կրնար կրաւորական կերպով ընդունիլ այդպիսի գործողութիւն մը որ կրնայ ծանրակշիռ վտանգներ պատճառել : Բայց այդ վտանգները այնքան ծանր չեն դիմադրաւելու համար որքան պիտի ըլլային քանի մը տարի առաջ, եթէ քաջութիւնը չունենայինք այսօրուան վճռականութիւնը ցոյց տալու :

Նախարարը չճչդեց թէ ո՛ր պարագային պիտի հարկադրուին ուղղակի միջամտել Հնդկաչինի պատերազմին : Բայց առաջին անդամ է որ կը յայտնէ թէ Մ. Նահանդները Թոյլ պիտի չտան որ Հնդկաչինը եւ Հարաւ – արեւելեան Ասիան համայնավարներու ձեռքը անցնին, նոյն իսկ առանց պինուորական միջոցներու : Միեւնոյն ատեն կը հասկնայ թէ պիտի չհանդուրժեն որ Ֆրանսական կառավարութիւն մը իրաւախոհութեան յանդի Հնդկաչինի կարմիր հրամանատարին՝ Հօ Շի Մինի հետ : «Մ. Նահանդները Թոյլ պիտի չտան որ ասիական Միւնիխ մը ստեղծուի : Գալով Չինաստանի, մեր կրկը կրնա՞յ ճանչնալ իշխանութիւն մը որ գործնապէս կը հարուածէ մեր կենսական շահերը. կրնա՞նք առանց նպաստել անոր ազդեցութեան զօրացման : Միակ պատասխանը «ոչ» է :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Տիէն Պիէնի մէջ պաշարուած զօրքը զրահ տակ – լով դէպի դուրս, վճռական հարուած մը տուաւ եւ թէ 1400 ըմբոստներ սպաննուեցան, եւ երկու դիւղեր քանդուեցան հրասայլերով եւ թնդանօթներով : Ֆրանսական կորուստը կը հաշուեն միայն քսան մեռեալ : Կռիւները կը չարունակուին :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ հետ առեւտուրը դիւրացնելու համար, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանդներու ներկայացուցիչները ժողով մը գումարելով Լոնտոնի մէջ, որոշեցին վերաքննել արդիւած ապրանքներու ցանկը : Որոշեցին նաեւ ռազմավարական սահմանափակումները չհաստատել կարմիր Չինաստանի եւ Քորէայի դէմ :

ԼՈԶԱՆԻ համալսարանէն յունարէնի դասախօսը, Պոնատ, դատի քաշուած է ուրիշ երկու Ձուիցերիացիներու հետ, իբրեւ լրտես :

ՑԻՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ

•

Մարտ 7ին, Մալաթիայի Կրթասիրաց Ընկերութիւնը ոտնձգ իր գործունէու – թեան 50ամեակը :

Մալաթիայի մեր հայրենակիցները ի – րաւունք ունին «ոսկի յոբելեան» որակե – լու այս ձեռնարկը, նկատի ունենալով ոչ միայն Կրթասիրացի տարիներու թիւը, այլեւ բեղուն գործունէութեան մը ուշա – դրաւ արդիւնքը :

Կարեւոր, գովեստի արժանի գործ մըն է արդարեւ, հայրենակցական Միութիւն մը յիսուն տարի կանգուն պահելը, տըր – ուած ըլլալով հայ կեանքին ալեկոծ, ան – հաւասար ու անկայուն պատկերը : Բայց չատ աւելի նշանակելի, չատ աւելի ար – ժանաւոր գործ մըն է՝ ամբողջ յիսուն տարի հանրային գործունէութեան, տենդագին աշխատանքի մէջ պահելը՝ այնպիսի ընկերակցութիւն մը, ինչպէս Մալաթիոյ Կրթասիրացն է :

Ինչպէս իրազեկները կը հաւաստեն, Մալաթիոյ Կրթասիրաց Ընկերութիւնը հիմնուած է վերջնականօրէն 1904ին, Ֆիլատելֆիայի մէջ, նպատակ ունենալով հայրենիքի մէջ եղած դպրոցներուն օգ – նութիւն հասցնել, աշխատելով նաեւ ա – նոնց կրթական մակարդակին բարձրաց – ման :

Կայ այն պատմական փաստը որ Մա – լաթիան, չատ աւելի հին օրերէն եւ դեռ 1884ին եւ անկէց առաջ ալ, ունեցած է իր Կրթասիրացը : Գաւառական փոքրիկ քա – ղաք մը, որուն հայ բնակչութիւնը, աւե – լի քան 70 տարի առաջ, մտածած է կըր – թասիրաց ընկերութեան մը մասին, կազ – մած է զայն, ազգային կրթութեան նը – պաստելու համար : Այս միակ փաստն իսկ պատիւ կրնայ բերել մեր հայրենակից – ներուն, վկայելով անոնց ուսումնասի – րութեան եւ լոյսի ու կրթութեան հան – դէպ իրենց ձգտումին ու հաւատքին մա – սին :

Կրթական եւ մշակութային դեմքի վը – րայ, մեր Հայրենակցականները, Մալա – թիայէն Մարբերդ, Սեբաստիայէն կա – րին, Վասպուրականէն Տրապիզոն եւ այ – լուր, բարիք սփռած են մեր ժողովուր – դին, տեղական նշանակութիւնէն բարձրա – նալով, ազգային ընդհանրական նշանա – կութեան, ծննդավայրի գաղափարէն համնելով հայրենիքի գաղափարին : Ա. – նոնք հասցուցած են մարդիկ ու մտաւո – րականներ, որոնք ծառայած են բովան – դակ հայութեան եւ սուտարած հայ մշա – կոյթին ու զարգացման, առհասարակ :

Մալաթիան, այս տեսակէտէն, առաջին գծին վրայ կուգայ : Երկար տարիներ օ – ժանդակելէ ետք ծննդավայրի դպրոցնե – րուն, աշխատած է ան ու կ'աշխատի մին – չեւ այսօր ալ, լաւ ու հայրենասէր մտա – ւորականներ պատրաստել սիրուքի զա – նազան դպրոցներուն մէջ :

Զուտ կրթական իր գործունէութիւնը ընդհատուած է պահ մը, Մեծ եղեռնի արիւնոտ արհաւիրքներուն ենթարկե – լով նաեւ զեղեցկատեսիլ Մալաթիան, որ բաժնեց իր ժողովուրդին ճակատագիրը :

Կրթական գործունէութեան ակռ, փըր – կութեան գործը եկած է սակայն առաջին գծի վրայ : Ամերիկայի Կրթասիրաց Ըն – կերութիւնը անմիջապէս լծուած է գոր – ծի, փրկելու համար իր հայրենակիցնե – րը՝ անապատներէն : Հաւատքով ու նուի – րումով յարաբերութեան մտած է պաշ – տօնական Մարմիններու եւ Ազգ. հաստա – տութիւններու հետ, ծախսելով աւելի քան 125·000 տոլարի գումար մը : Շատեր փրկուած են եւ հոգացուած, որոնք պատուով կենդանի կը պահեն այսօր իսկ Մալաթիայի քաղցր յուշերը :

Կրթասիրացը, տարիներ եւոք, երբ դարմանուած են քիչ մը վէրքերը, իր աչ – քը դարձուցած է դէպի Հայաստան, ուր հաստատած է Նոր Մալաթիան, ծախսե – լով 150·000 տոլարի գումար մը, պատ – րաստակամ ըլլալով աւելի ծախսելու : Ներդաղթի չարժումը, ինչպէս ծանօթ է, այլասերեցաւ ու դադրեցաւ դժբախտա – բար, սակայն Նոր Մալաթիան բարգաւա – ճեցաւ : Այսօր աւելի քան 15·000ի բնակ – չութիւն մը ունի, որուն մէջ ապահովա – բար, քանի մը հարիւր Մալաթիացիներ կան : Կարեւորը այն է սակայն, որ Մա – լաթիայէ յիշատակը կ'ապրի հայրենի հողին վրայ, իբրեւ անթափան ու յաւի – տենական մասը մեր հայրենիքին :

Հա՞րկ է ըսել, որ Կրթասիրացը չէ գո – հացած իր այս գործերով եւ պայմաննե – րու համաձայն, կը չարունակէ գործել այսօր ալ : Ներկայ եղէք իր տարեկան հանդիսութիւններուն եւ մի՛ւռ ալ հետաքրքրու – թեամբ, նոյնիսկ խանդավառութեամբ պիտի հետեւիք օրուան յայտագրին, ուր զգալի է ճաչակը, տիրական՝ աւելի դե – դարուեստական զգոյշը, ինչ որ կուգայ վկայելու՝ թէ Մալաթիայի մեր պան – դուխտ հայրենակիցները կը պահեն ի – րենց զեղեցիկ ծննդավայրին, մեր բոլո – րին սիրելի հինաւուրց Մելիտինէի ազ – գային բարքերն ու ոգին :

Մալաթիոյ Կրթասիրացը իր գործը վերջացած չի նկատեր. ընդհակառակն :

Նոր սերունդի փրկութեան գործը ինչ – պէս մերը, նոյնպէս իրն է, բոլոր Հայ – րենակցականներուն յանակապէս : Ունի արդէն իր ուսանողները, քանի մը տաս – նեակ, զոյգ ճեմարաններուն եւ այլ վար – ժարաններու մէջ, բայց վատահ ենք թէ յաւելեալ ճիգեր պիտի ընէ ան, Ամերի – կայի մէջ ալ իր գործակցութիւնը տալու կրթական ու ազգապահպանման ճեռ – նարկներուն :

Որեւէ Հայրենակցականի պարտքն է ան : Մալաթիայի Կրթասիրացը, ինչպէս իր գործունէութիւնը ցոյց կուտայ, աւե – լին է, քան պարզ հայրենակցական մը : Իրրեւ այդ, տարակոյս չկայ, որ իր ծիս – նամեակը առիթ մը պիտի ըլլայ աւելի մասսը վերջը միայն կրցայ հասկնալ :

Կարճառօտ հարցաքննութիւնը վերջա – նալէ յետոյ, հարցաքննիչ դատաւորը խնդրեց, որ պահ մը դուրս ելլենք : Դուր – սը մէկանգքին մէջ հոճա էֆէնտին ժպ – տալի բարեւով մը մօտեցաւ մեզի եւ ձեռ – քը Աւաքելի ուսին դնելով՝ ըսաւ.

— Ծո՛, գնա աղօթք ըրէ, որ ինծի պէս բարի մարդու մը հանդիպեցար, թէ չէ դիտե՞ս ինչ կ'ըլլար վիճակդ, եւ բերանը Աւաքելի ականջին մօտեցնելով աւել – ցուց.— Ալ վաղը խանութդ որ գամ, հարկաւ նոր սանտր մը կը նուիրես :

Աւաքել սանտրի անունը լսելուն թէեւ ցնցուեցաւ ու քայլ մը եա դնաց, բայց եւ այնպէս խոստացաւ այդ նուէրն ալ ընել : Քանի մը րոպէ ետքը կրկին ներս կան – չուեցանք եւ հարցաքննիչ դատաւորը ձեռ – քը թուղթ մը առնելով, հիանալի առա – դանութեամբ ու հանդիսաւոր ոճով մը կարդաց իր վճռագիրը, զոր իբր թանկա – գին յիշատակ մը պահած եմ մինչեւ այ – սօր եւ ուրիկ հետեւեալ էական կտորը առաջ կը բերեմ թարգմանաբար, որչափ որ կարելի է թարգմանել անթարգմանելի հրաշակերտ մը :

— « Նկատելով, որ ըստ իր վկային՝ ամբաստանեալը հոճա էֆէնտիին մօրու – քին համար միայն ազատ ըսեր է, ինչ որ իսկապէս հաւհոյութիւն չի կրնար հա – մարուիլ եւ միւս կողմէ նկատելով որ ամբաստանիչին վկաները թէեւ նախապէս ոսոխականութեան առիթ կը վկայէին թէ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀՈԳԵՐԸ

•

Տրախմիի վերջին արժեզրկումէն ա – ռաջ, ապրուստը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէր, ինչպէս կը գրէ իրաւիկ Թղթակից մը.— բանուոր մը օրական կը չահէր 35 հազար տրախմի (կամ 400 ֆրանք) : Այն տեղ մէկ քիլօ հացը կ'ար – ժէր վեց հազար տրախմի, մէկ քիլօ միսը 14·000, մէկ քիլօ ձուկը 30·000, մէկ լիտրը, ձէթը 18·500, սենեակի մը վարձ – քը էր հինգ հարիւր հազար տրախմի :

Ցունաստանի մէջ ուր թչուառութիւնը ծանր է բաղդատելով արեւմտեան միւս երկիրներուն հետ, համայնավարութիւնը դեռին չէ չահած, որովհետեւ մարդիկ չեն մոռցած զօր. Մարկոսի խմբակին ա – րարքները : Միւս կողմէ Ալպանիոյ եւ Պուլկարիոյ օրինակներն ալ չատ հեռու չեն իրմէ :

Երեքի վրայ երկու Ցոյն համակիր է Փափաղոսի, որ բացարձակ մեծամասնու – թեան քուէն չահեցաւ (700·000) 1952ին ընդհանուր ընտրութեանց առեն եւ որ վերջերս ալ յաջողեցաւ Թրակիոյ մասնա – կի ընտրութեանց առեն :

Նոյն Թղթակիցին կարծիքով, ընդդիմա – դիրները այլեւս ի վիճակի չեն պայքարե – լու :

Անոնք երեսփ. ժողովին մէջ 300ի վրայ միայն 61 աթոռ ունին : Ազգայնականնե – րուն համար իրրեւ չատ ձախակողմեան, իսկ իրրեւ չատ աջակողմեան ժողովրդա – վարներուն համար, Փափանդրէուի եւ Վենիզելոսի ազատականները հետզհետէ կ'անհետանան : Նոյնպէս յառաջդիմա – կանները որոնք քուէարկութեան առեն 400·000 ձայն չահեր էին, հետզհետէ կը պակսին իրենց առաջնորդ զօր. Փլաստի – րաս մահէն ի վեր : Եւ աշխատաւորները կը զայրանան, երբ Պ. Պ. Քարթալեսի եւ Սքոլոսի նման բազմամիլիոնատէրներ դիրքնք ընկերային յեղափոխութեան կը կանչեն :

Առ այժմ զանգուածը վստահութիւն ունի ծայրայեղ աջին վրայ զոր ինք իշ – խանութեան գլուխ բերաւ, սակայն կրնայ ուրանալ անոր առաջին իսկ սայթաքու –

ընդլայնելու իր գործունէութիւնը, ընդ – դրկելու համար ոչ միայն իր հայրենա – կիցներուն օգնելու գործը, այլեւ լայնօ – րէն օժանդակելու համար բոլոր այն գոր – ծերուն՝ որոնք Հայն ու Հայաստանը կը պահեն :

Կ'ողջունենք իր 50ամեակը ,սրտանց , մաղթելով որ նոր եռանդով չարունակէ ան ազգապահպանման ու լուսաւորու – թեան իր գործը :

Սրբազան գործ մը՝ որ իրենը չէ մի – այն, այլեւ բոլոր Հայերուն :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

մին : Կ'ըսուի թէ այն տեղն անոր տեղ պիտի դնեն Փարիզի նախկին դեսպանը Պ. Փիմենելլես որ հրաժարեցաւ արտա – քին գործերու նախարարութեան պաշտօ – նէն :

Իսկ համայնավարները տարիներէ ի վեր իրենց 180 հազար ձայնով ընտրու – թեան մէջ 16 առ հարիւրը կը ներկայա – ցնեն : Փոքրամասնութիւն մը որ ուշա – դրութիւն պիտի չդրաւէր եթէ Ցունաս – տանի համայնավար կուսակցութիւնը ու – րիշներու պէս քաղաքական կուսակցու – թիւն ըլլար, սակայն ան հնազանդելով արտասահմանի լուրջ եւ տեւական սպառ – նալիք մըն է, քանի որ հարիւրի վրայ 16 Ցոյն պատրաստ են խռովութեան մը ա – տեն, կատարելու Մոսկուայի հրամաննե – րը : Մանաւանդ որ Ցունաստանի մէջ հա – մայնավարութիւնը երկդլխանի է. իսկա – կան համայնավարները, օրէնքէ դուրս են : Իր ընդհ. քարտուղարը Զախարիա – սիսը կը գտնուի երկաթեայ վարագոյրին եաեւ, սակայն ձգած է օրինաւոր փոխա – րինող մը «ճախերու ժողովրդավար մի – ութիւնը », զոր կը վարէ Զարիֆիս :

Այս երկու Զ զիրերով մարդիկը մէկը Պուքրէշ, միւսը Աթէնք, երար չճանչ – նալ կը ձեւացնեն :

1951ին հետեւեալ ոսոխականութիւնը ձայ – նատիւռի դաշտին կայան մը մէջտեղ կը հանէր, որ կապուած էր Պուլկարիոյ հետ, կարմիր ոսոխոյի խօսնակը Վասիւ – տիս անձնասպան եղաւ, իսկ ոսոխօ – Սօ – ֆիան մահը վերագրեց ներքին նախարա – րութեան :

Այս դէպքը մոռցուած էր, երբ յան – կարծ ոսոխօ Սօֆիան յայտնեց դէպքին մէկ ուրիշ երեսը, ըսելով թէ Վասիւտիս ապահովութեան գործակալ մըն էր 1929– էն ի վեր : Թէ լրտեսութեան ցանց մը կազմակերպած էր, թէ սպանուած չէ , մեկնած է Ամերիկա ուր կը վայելէ իր լրտեսութեան չահերը... Միայն թէ բա – ցի դատախազէն տասներհինգ Ցոյներ եւ օտարներ տեսան մահը, ան ալ յետ մա – հու, դրկուեցաւ միւս կուսքերուն քով ո – րոնք խարած էին :

Հակառակ այս մաքրագործումներուն համայնավարութիւնը ներկայ է միշտ Ցունաստանի մէջ : Անդորրայի դաշինքին երեք անդամներէն, Ցունաստան ենթա – կայ է այս ներքին վտանգին : Թուրքիոյ մէջ համայնավար կուսակցութիւն գոյու – թիւն չունի, իսկ Եուկոսլաւիոյ մէջ «ազ – գայնացաւ» :

Ոչ Հելլէններու հայրենասիրութիւնն վիճելի է, ոչ ալ իր պինուորներուն քա – ջութիւնը : 220·000 պինուորը բարոյական մը ունի որ դուրս է կասկածէ : Հակառակ սարքաւորումի պակասին, ան պիտի կը – նայ պիմադրել որեւէ յարձակումի :

«Կեցցէ թագաւորը», Անկլի կարմիր աւտակը » վերտառութիւնները կը կար – գացուին չոդեկառքէն, ճերմակ խոշոր տառերով :

Սակայն յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ըլլայ մտաչեալ Փափազոսի պինուորին դերը Թիմոյի եւ ձէլալ Պայարի պինուորին քով :

Իրականին մէջ, Պալքանեան Դաշինքին 60 զօրարաժինները թուղթի վրայ են :

Ենթադրելով թէ յաղթական յարձա – կում մը պիտի կատարուի, կրճնելով Ա – լանտեան ուժերուն վրայ, Ցոյները պին – տոսի դիծէն, Եուկոսլաւները Վարդարէն եւ Թուրքերը Մակեդոնիայէն, այս երեք դաշնակիցները կրնան պաշարել Սօֆիան :

Սակայն Պալքանեան դաշինքը չափէս պաշտպանողական ըլլալով, կարելի է ե – րեւակայել նաեւ նահանջ մը դէպ տաս թչնամի ուժի մը առջեւ : Այն տեղն Թուր – քերը պիտի մտածեն պաշտպանել Տաւրո սը, Եուկոսլաւները պիտի զօրացնեն Պոնխան, իսկ Ցոյները մինակ պիտի մը – նան : Այս յոռետես ենթադրութիւնները միշտ աչքի առջեւ ունին Աթէնքի վարիչ – ները, որոնք տարիներէ ի վեր կը պա – հանջեն արեւմտեան պետութիւններէն ուրիչ պաշտօնական երաշխիքներ :

Թ. Ա. Թ.

Ա.— Պարոն, վերջին խօսք· ապրիկա ձեզի կին չի կրնար ըլլալ :

Բ.— Բայց պարոն, ես երեք տարի ան – ընդհատ ձեր ապրկան հետ պատեցայ :

Ա.— Հաշիւդ ըրէ, որպէսզի մաշեցու – ցած ներբանիդ դրամը տամ ...

×

ՏՆՕՐԷՆԸ.— Եթէ վարդդ չչահիս, հայրիկդ քովս կանչել պիտի տամ :

ԲԺԻՇԿԻՆ ՏՂԱՆ.— Հայրիկս ամէն այ – ցելութեան տասը ոսկի կ'առնէ ... .

ՄՕՐՈՒՔԻ ՍԱՆՏՐԸ

★

Իմ բաժինս հինգ ոսկիի բարձրացնելով, հաղիւ կրցայ պինք համոզել, որ մնացած 15 ոսկին տայ եւ նոյն օրն իսկ դրամը յանձնեցի Հիւանի չավուշին :

Զօրս օր ամբողջ լուր չեղաւ գործէն : Աւաքելը բանտէն տոմսակ տոմսակի եւ տեւէ կը դրկէր իր ամբողջ մտգձը իմ վը – րաս թափելով, որ անխելքութեամբ 20 ոսկի ալ ակռայի վարձք տուած էի չնե – րուն : Սակայն հինգերորդ օրը կոչնագիր մը հասաւ հարցաքննիչ դատաւորէն եւ այդ ակռայի վարձին կատարած հրաչքին վայելքը ամէն բան մոռցուց :

Մոլլան, իր վկաները, Աւաքելը ամէն – քն ալ հոն էին, երբ ներս մտայ : Այս անգամ Աւաքելը աթոռի մը վրայ բազ – մած էր եւ ինծի ալ իսկոյն նատելու հրա – ման տրուեցաւ : Հարցաքննիչ դատաւորը, վայելուչ երիտասարդ մը եւրոպական վերջին նորաձեւութեամբ հագուած՝ նուրբ թուրքերէնով եւ մեծ քաղաքավա – րութեամբ դարձեալ ընդհանուր հարցա – քննութիւն մը կատարեց, իսկ քարտու – ղար մը եղէգի արագ ճզճոցներով իւրա – քանչիւրիս խօսածը կ'արձանագրէր : Բայց պատմութիւնը այս անգամ չատ համա – ռօտուած էր եւ մոլլային վկաները իրենց վկայութեան տարօրինակ փոփոխութիւն մը տուած էին, որի խորախորհուրդ ի – մաստը վերջը միայն կրցայ հասկնալ :

Կարճառօտ հարցաքննութիւնը վերջա – նալէ յետոյ, հարցաքննիչ դատաւորը խնդրեց, որ պահ մը դուրս ելլենք : Դուր – սը մէկանգքին մէջ հոճա էֆէնտին ժպ – տալի բարեւով մը մօտեցաւ մեզի եւ ձեռ – քը Աւաքելի ուսին դնելով՝ ըսաւ.

— Ծո՛, գնա աղօթք ըրէ, որ ինծի պէս բարի մարդու մը հանդիպեցար, թէ չէ դիտե՞ս ինչ կ'ըլլար վիճակդ, եւ բերանը Աւաքելի ականջին մօտեցնելով աւել – ցուց.— Ալ վաղը խանութդ որ գամ, հարկաւ նոր սանտր մը կը նուիրես :

Աւաքել սանտրի անունը լսելուն թէեւ ցնցուեցաւ ու քայլ մը եա դնաց, բայց եւ այնպէս խոստացաւ այդ նուէրն ալ ընել : Քանի մը րոպէ ետքը կրկին ներս կան – չուեցանք եւ հարցաքննիչ դատաւորը ձեռ – քը թուղթ մը առնելով, հիանալի առա – դանութեամբ ու հանդիսաւոր ոճով մը կարդաց իր վճռագիրը, զոր իբր թանկա – գին յիշատակ մը պահած եմ մինչեւ այ – սօր եւ ուրիկ հետեւեալ էական կտորը առաջ կը բերեմ թարգմանաբար, որչափ որ կարելի է թարգմանել անթարգմանելի հրաշակերտ մը :

— « Նկատելով, որ ըստ իր վկային՝ ամբաստանեալը հոճա էֆէնտիին մօրու – քին համար միայն ազատ ըսեր է, ինչ որ իսկապէս հաւհոյութիւն չի կրնար հա – մարուիլ եւ միւս կողմէ նկատելով որ ամբաստանիչին վկաները թէեւ նախապէս ոսոխականութեան առիթ կը վկայէին թէ

ԱՌԱՆՁԱՐ

ԽՈՅՈՆ ՁՂՁԵՈՂՈՎ

*

ՀԱՅԱՍՏԱՆ, 26 Մայս (Ցասպ).— Զոր-
ակոչության, 24 Մայս, առաջ զոր-
ակոչության 11·30ին Կիլիկիոյ Թեմա-
պետ, Ամենապ. Տ. Խորէն Ա Կաթո-
ղիկոս Ամենայն Հայոց, Ամենապ. Տ.
Գէորգ Ա Կաթողիկոս Երուսաղէմի,
Ամենապ. Տ. Թորգոմ Ա Կաթողիկոս
Կոստանդնուպոլսոյ եւ Ամենապ. Տ.
Վազգէն Ա Կաթողիկոս Ամենայն Հա-
յոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի
Ս. Պատարագ մատուցին Մայր Տա-
ճարին մէջ, որուն ներկայ էին Ան-
թիլիասի Կաթողիկոսարանի Ներկա-
յացուցիչ Գերապ. Տ. Գրիգոր Արք.
Պալեան, Ամենապ. Տ. Գարեգին Ար-
քեպս. Յովսէփեան, Ամենապ. Տ. Ներ-
սէս Արք. Աշճեան, Ամենապ. Տ. Ներ-
սէս Արք. Ալճալեան, Ամենապ. Տ.
Գարեգին Արք. Սրուանձտեան, Ամե-
նապ. Տ. Գարեգին Արք. Կոստանդե-
անց, Ամենապ. Տ. Գարեգին Արք. Ար-
շակունի, Գերապ. Տ. Գարեգին Արք.
Ալտունեան, Գերապ. Տ. Գարեգին
Արք. Ալեքսանեան, Գերապ. Տ. Գա-
րեգին Արք. Ղազանճեան, Գերապ. Տ.
Գարեգին Արք. Գալուստեան, Գերապ.
Տ. Գարեգին Արք. Ալեքսանեան, Գե-
րապ. Տ. Գարեգին Արք. Ղազանճեան,
Գերապ. Տ. Գարեգին Արք. Գալուս-
տեան, Գերապ. Տ. Գարեգին Արք.
Ալեքսանեան, Գերապ. Տ. Գարեգին
Արք. Ղազանճեան, Գերապ. Տ. Գա-
ր

հոգի ալ վիրաւորուած են: Տօքթ. Սան – հուրի, որ դաշոյնի հարուածները սաս – ցած էր, տուն փոխադրուեցաւ: Այդ մի– ջոցին օգնութեան հասաւ զնդ. Սալհե Սալեմ եւ խօսքը ամբոխին ուղղելով յայ– տարարեց՝

— «Անհուրի դաւաճան մը չէ. ան մեր լաւագոյն բարեկամ է առաջին օրէն ի վեր: Եթէ այսպէս չվարուեցանք, Անգ – լիացիները պիտի գան»:

Այս յայտարարութենէն վերջն էր որ բոլոր ցոյցերը արգիլուեցան:

ՋՕՐ. ՆԵԿԻՊ ԿԸ ՆՈՒԱՂԻ

Նոյն օրը Եգիպտոսէն կը մեկնէր Ար– քիոյ թագաւորը: Ջօր. Նեկիպ, որ կայ– բան գացած էր ողջերթ մաղթելու, յան– կարծ նուաղեցաւ, իբրեւ հետեւանք վեր– ջին օրերս կրած յուզումներուն: Հետա – զիրը կ'ըսէ թէ տասը տարի ծերացած էր, դունատ եւ դողդոջուն: Անմիջապէս օգ– նութեան հասաւ սրտի հիւանդութեանց մասնագէտ մը, որ հաստատեց թէ նա – խագահը պէնզերականութենէ կը տառա – պի: Ջօրավարը, որ կը պահէ իր պաշ – տօնները, ինքզինքը դաւաւ երկու ժամ վերջը:

ՅԵՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՋԵԿՈՑՑԸ

Յեղափոխական Խորհուրդը պաշտօնա – կան զեկոյց մը հրատարակեց որով կը յայտնէ թէ եւս առնուած են իր նա – խորդ որոշումները Սահմանադիր ժողովի ընտրութեան եւ ուրիշ փոփոխութեանց մասին: Սահմանադիր ժողովին տեղ պի– տի ստեղծուի «ազգային խորհրդակցա – կան ժողով մը» որուն անդամները պիտի նշանակուին եւ որուն պիտի մասնակցին զանազան կազմակերպութիւններ եւ կարգ մը արհեստակցական Միութիւններ: Յեղ. Խորհուրդը պաշտօնի վրայ պիտի մնայ մինչեւ 1956 Յունուար: Ջօր. Նեկիպ կը պահէ իր երեք պաշտօնները,— նախա – գահ հանրապետութեան, կառավարու – թեան եւ Յեղ. Խորհուրդի: Գնդ. Սալեհ Սալեմ այս առթիւ յայտարարեց թէ պին– ուորական իշխանութիւնը պաշտօնի վրայ կը մնայ ընդ առաջ երթալով ժողովուրդի կամքին: «Ժողովուրդը կ'ուզէ որ յեղա – փոխութիւնը չարունակուի մինչեւ իր նպատակներուն իրագործումը: Ժողո – վուրդը կը վախնայ նախկին ապականեալ վարիչներու վերադարձէն, վարիչներ ո– րոնք վերջերս փորձ մը կատարեցին ազ– գային միութիւնը խախտելու համար»:

ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ իր մօտ հրաւիրեց մա – ռնչալ ժիւէնը, որ ճառ մը խօսելով ան – նպատ արտայայտուած էր մխացեալ բա– նակի ծրագրի մասին: Ազգ. պաշտպանու– թեան նախարարը եւ վարչապետը բա – ցատրութիւնն պիտի պահանջեն մառե – շալէն:

ՊԱՂՏԱՏԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, Տիգրիսի ջուրերը Բշ. օր ո– ղողեցին նոր քաղաքամասը, «ծայր աս – տիճան վտանգաւոր» կացութիւն մը առեղծելով: Բանակը բացառիկ միջոցներ ձեռք առաւ, որովհետեւ ջուրերը հետ – զհետէ կը բարձրանան քաղաքին արեւել– եան եւ ամէնէն կենսական թաղամասին եռեւ որ կրնայ քանդուիլ:

Երկու հարիւր հազար աղէտեալներ Պաղտատ ապաստանած են: Քառասուն զերման մասնագէտներ որոնք թաղմ մը կը չինէին Սամարայի մօտ, կղզիացած են 48 ժամէ ի վեր: Կառավարութիւնը ո– րոշեց քանդել այն թաղմը, որ կը պաշտպանէ Բաչիսի զօրակայանը, մայ – րաքաղաքը փրկելու համար:

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ առաջին ընթերցումով քուէարկեց հարկային օրէնքի բարեփո – խումը, որ տասը առ հարիւր յատկուա – ծական զեղչ մը կը տրամադրէ թոշակնե– րու եւ աշխատավարձի յառաջացուա – կան տուրքին վրայ, տուրքէ ազատ գու– մարը 180·000 Ֆր.էն կը բարձրացնէ 220 հազարի, ընկերութեանց տուրքը 34 առ հարիւրէն կը բարձրացնէ 36 առ հարիւրի եւայլն:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՋՐԱՇԻՆ ՌՈՒՄԲ ՄԸ պայ – թած է անցեալ ուրբաթ օր, Մարշալ կըղ– զինեռուն մէջ (Խաղաղական ովկիանոս): Այս անգամ բացառիկ միջոցներ ձեռք առ– նուած էին ապահովութեան համար, բայց կը կարծուի թէ 75 ճափոնցի ձկնորսներ կը գտնուէին վտանգաւոր շրջանին մէջ:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՅԲԵՆԱԲԱՂՋ ՍԱՐԳԻՍԸ (վէպ իրա– կան կեանքէ): Գրեց՝ Արամ Սահակեան: Տպ. Պէյրութ, 1954, գին 400 ֆրանք:

Դիմել Յ. Հիսայեանի, 38 ռիւ տիւմէ– նիլ, Անիէռ:

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Au Préau de l'Ecole des Filles,
69, Rue d'Arcueil Bagneux (Seine)

Շարաթ, 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մին– չեւ կէս գիշեր,

Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

ԸՆԿԵՐ ԴՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին:

Ա. մաս.— երկու նոր պատկերներ Յ. Գարոնեանի «Մեծապատիւ Մուրացկան– ներ»էն (բեմադրութիւն ընկ. Թորոս– եանի):

Բ. մաս.— Արտասանութիւններ եւ եր– գեր:

Գ. մաս.— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յայտագրով, ղեկ. տիկին Հ. Թորոսեանի:

Ճոխ եւ մատչելի գիւղէ:

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն:

Հաղորդակցութեան միջոցներ.—
Métro Bagneux, Autobus 188 Porte d'Or– léans-էն իջնել Marcel Bonnet

Մուտք՝ 200 ֆր., ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլայի դպ– րոցին Սանուց միութեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց դպրոցին:

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր:

SALLE CAISSE D'EPARGNE
32-34 Ave. de la Porte des Lilas
(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարի – զահայ արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ: Ընտիր նուագախումբ:

Մուտքը 250 ֆրանք:

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի շահ կրթ. գործին:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Լոս – Անճելոսէն ընկերը Վ. Շահպազ – եան Ցառաջի բարգաւաճման համար կը նուիրէ 1800 ֆրանք, իսկ «Ցառաջ»ի մի– ջոցով 1800 ֆրանք՝ Ցա. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին, անոր կրթ. ձեռնարկնե – րուն համար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ ԵՒ ՆՈՒԻՐՆԵՐ.— Տէր եւ Տիկին Պահատուրեան խորին շնորհա – կալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, ո – րոնք անձամբ, այցելութեամբ, հեռա – ձայնով, կամ նամակով չուտափոյթ ա– պաքինում մաղթեցին վիրաբուժական գործողութեան մը առթիւ: Այս առթիւ Քամերունէն Պ. Հրանդ Պարսեղեան, տասը հազար ֆրանք կը նուիրէ Լիոնի աղքատախնամին, իսկ Պ. Պահատուրեան Աղքատախնամին կը նուիրէ քսան հազար Ֆրանք, Ջատկի առթիւ Լիոնի աղքատնե– րուն բաժնելու համար:

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է Թաղիս հայ յաճախորդ – ներու:
Կը խօսուի նաեւ հայերէն:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. «Փոթորիկ» խումբի կողմէ: Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի: Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ, կիրակի 4 Ապրիլ, ժամը 18էն 23:

Կը նախագահէ ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ գեղարուեստական բաժին:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր:

Պուֆէ: Կը հրաւիրենք բոլոր հա– մակիրները:

ՅԱՆՁՕՔ.—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիէնի երգչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ, կը խնդրենք յարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը, յետոյ պատուեն «ՓՈԹՈ– ՐԻԿ»ի հանդէսը:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Մեծարանքի օր մը կը կազմակերպէ, ի յիշատակ երկու մեծ մեռելներու

ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆի եւ ՄԻՔ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆի:

23 Մայիս, կիրակի ամբողջ օրը: Ա– ռտուն ծաղկեպսակներ պիտի դրուին ա – նոնց դամբաններուն վրայ:

Կէսօրէ վերջ բուն հանդէսը:

Ուրիշներու կարգին, ներկայ պիտի ըլ– լայ եւ բանախօսէ՝

Պ. ՎԱՀԱՆ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի արժանաւոր զա – ւակը, դատաւոր Էմիլ Վերաբճնիչ Ատ – եանին:

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին:

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ
(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ցայտագրի՝ Սիւնի, Կոմիտաս Վ., Բ. Կանաչեան, Եկմալեան, Կարա Մուրզա, Գատմագրեան, Գ. Ալէմշահ:

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա– րեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք դպրատուներ, նպարա– վաճառներ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Ծիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Արաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբա– գրատուներէն:

Երգահանդէսին օրը կէսէն տոմսակ պի– տի չտրամադրուի:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի երգչախումբի անդամուհիները եւ անդամները պիտի հաւաքուին շաբաթ 3 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ: Հիւրընկալ ընտանիքնե– րէն կը խնդրուի ներկայանալ նոյն ժա – մուն:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբ– թի երեկոյ, Քաֆէ Քաէի վերնայարկը: Դասախօս՝ Վաղարշ Մելիքեան: Նիւթը՝ «Անի քաղաքը եւ իր դերը պատմութեան մէջ»: Մուտքը ազատ է:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտ. Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրինեան, Շա – բաթ գիշեր Ապրիլ երեքին:

Անակնկալներ եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հռ– չակաւոր նուագախումբը:

Տոմսերու համար դիմել Պ. Արամ Շէ – խիեանի.—

Pharmacie Centrale, 1, Bl. d'Athène.

Montjean Sport, La Canebière.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ըն– կերական բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հր– աւիրէ Մարսէյլի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները եւ ընկերուհիները այս կիրա– կի, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Ահարոնեան սրահը, 26 ռիւ տէ Քոնվալէսան:

Կը դեկուցանէ ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎ– ՄԱՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Քաղաքական ներկայ կացութիւնը»: Բոլորին ներկայութիւ – նը պարտաւորիչ է:

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովի շա– բունակութիւնը այս հինգշաբթի, ժամը 6ին 21ին, Ազգ. Տան մէջ:

Պարտաւորիչ ներկայութիւն բոլոր ըն – կերներու: Նիւթը՝ Պատմ. ժողովի պատրաստութիւն:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Համազասպ» խումբի բոլոր ընկերները այս հինգշաբ– թի երեկոյեան ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՎԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. Անի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» Ակոմբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրաց ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Սեբաստացի– ները եւ մասնաւորապէս գործօն անդամ– ները այս կիրակի ժամը 15ին Իսիի Խը – բիճեան դպրոցը, Ռիւ տը լա Տէֆանս: Օրակարգ.—ա) Ներկայ վարչութեան բա– րոյական եւ նիւթական հաշուետուու – թիւնը.— բ) Նոր վարչութեան ընտրու – թիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՎՐԻՊԱԿ.— Երէկուան «Ցառաջ»ի մէջ, Աչոտ Մատաթեանի նուիրուած դրու – թեան, Բ. սիւնակին վերջէն վար 10րդ տող, «հիմնած է» — կարդալ՝ հիմ – նուած է:

ԿԱՐՕՒԻՀԻ Կ'ՕՒՋՕՒԻ

ԷԼՄԻՐ հաստատութիւնը սահպզա – բար կը վնտռէ շրմխզիչէի լաւ կարուհի – ներ գործատեղիի կամ տան մէջ աշխա – տելու համար:

Թեկնածուները կարող են դիմել ամէն օր հետեւեալ հասցէին Տիկ. Պարոնեանի; 16, Ave. des Jardins, Anglais, - Le Raincy ou téléphoner Le Raincy 28 - 57

Լաւ վճարում:

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձեռքա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ:
Ձեր գիներ
Articles polichinelles-ի համար:
Մեկ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԾԱԽՈՒ Է

Մահուան պատճառով խիստ աժան դի – նով նպարավաճառի բանուկ խանութ մը, մեթրօ Ժոռէս: 30 ռիւ Պուռէ, Փարիզ: Դիմել Տիկին Մանուկեանի:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն ծանօթ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Թժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խլորի):

ԱՐՏԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE